

Piotr Skarga
Kazania na niedziele i święta

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Piotr Skarga *Dzieła*

oprac. Ewa Cybulska-Bohuszewicz, Regina Kozubowska

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-02-3

kolumna: b

strona: kt

1: **Kazania**

2: **Ná Niedźiele**

3: **y Świętá/ cále=**

4: **go Roku.**

5: **X. PIOTRA SKARGI,**

6: **SocietatisIESV.**

7: ¶ Dwá łá przy nich Regeftry. Ieden do náuk ná

8: zmoćnienie Kátholickiey wiáry: A drugi

9: do napráwy obyczáiw łłużący.

10: Zá dozwoleniem Stárfzych.

11: **Cum Gratia & Priuilegio S.R.M.**

12: **W KRAKOWIE,**

13: **W Drukárniey Andrzeiá Piotrkowczyká. Ro=**

14: **ku Páńlkiego/ 1595.**

strona: ktv

1: **Tibi dixit Dominus Deus tuus: Tu pascis populum meum,**

2: **& tu eris Princeps super eum. 1. Paral: 11.**

3: **Postquam federit in folio Regni sui, describet sibi Deuterono-**

4: **mium legis huius in volumine, accipiens exemplar à facer-**

5: **dotibus Leuiticæ tribus, & habebit fecū, legetq̃: illud omni-**

6: **bus diebus vitæ suæ, vt discat timere Dominū Deum suum,**

7: **et custodire verba, & cerimonia eius, quæ in lege præcepta**

8: **sunt. Non eleuetur cor eius in superbiam super fratres suos,**

9: **nec declinet in partem dexteram vel sinistram, vt longo tem-**

10: **pore regnet, ipse, & filius eius super Iſrael. Deuter: 17.**

strona:)(2

2: z onemu Monárfsze Zygmuntowi trzeciemu/ z łá=

3: fki Bozey Krolowi Polfkiemu y Szwed=

4: fkiemu/ Wielkiemu Książęciu

5: Litewfkiemu. rć.

6: Láfká y pokoy od Páná y Bogá náfzego Iezufá

7: Chryftufá.

- 8: **I** Vż fobie podrobiwłszy/ Naiáfnieyfzy
- 9: Miło: Krolu Pánie moy/ po dwu y trzydziestu
- 10: lat rzemięfłá mego káznodzieyfkie^{go}/ tą trochę po=
- 11: dley pracy/ w zoftáwieniu pífmá/ náuki ktoram
- 12: w imię Chryftufowe rozśiewał/ zámykam wiek
- 13: moy/ y dni ty złe y krotkie drogi moiey. Zwątło=
- 14: ny/ y iáko Sámuel Prorok mowi/ zftárzáły y zá=
- 15: síwiáły/ nie długo vftánę. Czás mi ná pokoy/
- 16: czeka mię komorká w domu vbogich oycow moich/ do ktorey ry=
- 17: chło gość on nie bywáły/ z czeladką fwoią/ z niemocámi y boleściá=
- 18: mi zákołáce. Boże day mu fię śmieie odezwáć y drzwiczki otwo=
- 19: rzyć/ y z ochotą mowić: Witay fpodziewány gościu: czekałem
- 20: cię w telkności żywotá tego y kłopotách iego. Chałupká tá po=
- 21: gniła y błotem vlepiona ktorá obálifz/ obroćić fię ma w dom nie
- 22: ręká budowány y wieczny. Dufzy wrotá do pokoju otworzyfz/ á
- 23: nád ciálem krotką počiechę mieć będziefz. Boże day takie ferce mieć
- 24: ná onę godzinę/ y mnie y káždemu wiernemu.
- 25: Myślę iáko fię fpráwię Chryftufowi Pánu y Bogu memu/
- 26: ktory mię ná tę fwoię robotę pośłá: y tálenty fwemi/ wedle máley
- 27: síłeczki moiey/ nádał y opátrzył: gdy fpyta: Coś mi zrobił? wiele
- 28: y iákicheś mi pożytkow przyczynił? A ia z czym fię poftáwię? co
- 29: vkażę? Závftydziwłszy fię y przeltráfzywłszy/ rzeknę: Pánie po=
- 30: fłáleś mię do dworu krolewfkiego/ do Zygmuntá trzeciego Páná

31: dwu wielkich Krolestw/ do domu y Senatu y Rycerstwá y sług
 32: y poddanych iego. Náuczałem y vpominał Páná fwego/ pomázán=
 33: cá twego/ ná którym nawięcey należało/ od ciebie y twoim Boz=
 34: kim imieniem: áby ciebie znał Bogá fwego któryś go wyniośł/ y
 35: głową nád ták wielkimi y szzerokimi narody poštáwił/ y w ręce ie=
 36: go dałeś takie Pánłtwá y nieprzeliczony poczet ludu twego/ któryś
 37: twoią krwią odkupił: áby łobie mądrości y rozumu prośić v cie=

)(ij

bie y ná=

strona:)(2v

1: bie/ y nábywác stáránim pilnym/ ná ták trudne y ciężkie rządzenie
 2: vmiał: áby się w boiázni twoiey y we wšytkiey pobożności v=
 3: twierdzał y kochał: słužbę świętą twoię y chwałę rozmnażał: ko=
 4: sćiołom twoim y wierze s. obronę wšzeláką y wyśługę czynił: we=
 5: dle praw twoich pánował: sřprawiedliwości y kárności nie od=
 6: stępował: miłość vprzymą ku poddánym y ku práwom ich zá=
 7: chował: y pracy żadney y czuyności/ w obmyśłaniu dobrá pośpo=
 8: litego y obrony á záchowania w całości korony wšytkiey/ nie žá=
 9: łował. áby się w mądrych y bogoboynych kochał/ y rády ich vży=
 10: wał: pochlebstwá się strzegł/ w próżnowanie się y w rośkofzy nie
 11: wdawał: duchowne y świeckie vrzędniki y sřprawce rámieniá fwe=
 12: go/ pobożne y dobre wšzędzie stáwił. y innemi wedle práwá twego
 13: y woley Bożkiey twoiey drogámi chodził. y obiecowałem mu od
 14: ciebie Iezu Chryśte mocną rękę twoię nád nim/ y powodzenie
 15: wšytkiego coby począł.
 16: Y do rády y Senatu iego ydo [!] Rycerstwá iego/ y do domu y
 17: sług iego/ y ná Seymách y ziązdách/ odpráwowałem Pánie Zbá=
 18: wicielu pośelstwo twoie: vpominałem áby obie mátkce swoie ko=
 19: sćioł Boży y oyczyznę/ w iednym końcu złączone/ wiernie y vprzy=
 20: mie miłowáli: áby ich kácerstwy nie rozróžniáli/ á niezgody mie=
 21: dzy nie nie śiali/ którą się obiedwie zábijáją. Aby wierną rádę da=

- 22: wáli/ ná fámo fię dobre poľpolite oglądáiąc/ á domy y prywaty
- 23: fwoie dla niego rádzi trácąc/ gdyby tego potrzebá. Aby pány kro=
- 24: le fwoie ná wzor przodkow fwoich wiernie czćili/ y onym poľtu=
- 25: fzeńftwo oddawáli/ y o ich fię niecześć gniewáli/ y fzemrânia fię
- 26: wfelákiego o nich ftrzegli. áby vprzeymość y cáłość fercá miedzy
- 27: łobą záchowáli: áby wolnością fwoią nie ginęli/ á niewoley ob=
- 28: cych pánow ná fię nie przywodzili. Wołałem ná nie Pánie/ áby
- 29: ná niewierność/ męžoboyftwá/ cudzołoftwá/ kážiurodztwá/ li=
- 30: chwy/ wydzieránia/ naiázdy/ y inne frogie grzechy/ lepźze práwá y
- 31: prędfzą fprawiedliwość náležli/ á zmázaną krwią y krzywdami ko=
- 32: ściołow y vbogich/ y vciążeniem poddáných/ ziemię fwoię oczys=
- 33: ćiali: áby hárdości/ zbytkow y próžnych vtrat/ w iedwabiách y
- 34: winie y roľkoľzách zániecháli/ á doľtátek fwoy/ ná obronę R. P. y
- 35: oyczyzny miłey/ ná vbogie y ná kościoły obracáli. Groźilem im/
- 36: iákoś roľkazał/ gniewem twoim/ zgubą y požárćiem ich od nieprzy=
- 37: iaciół/ y fpuľtoľzenim y przenieśienim kroleřtwá ich do innych na=
- 38: rodow. Vkázowałem iáko Pogánľki miecz nád nimi wiśi/ ktory
- 39: fąśiedzkie zdrowia y máiętności požera: áby fię przykłády frogo=
- 40: ści twey vkaráli/ á o więtfzych grzechách fwoich/ ktore teyże fpra=
- 41: wiedliwości nie wyda/ myślili/ y z nich powftawáli.
- 42: Cożem dáley czynić miał moy Pánie? Vprzeymiem y z fercá
- 43: náwrocenia y popráwy ich y zbáwienia ich prágnął/ ty wieřz. y
- 44: radbych ná to zdrowie ważył/ ábych ná dobre ich y oyczyzny ich

pátrzył.

strona:)3

do Iego Krol: Miło.

- 1: pátrzył. Miłowáćiem chćiał cześć twoię y pożytki twoie/ áby
- 2: praca y wylanie drogiey krwi twoiey ná nich nie ginęło.
- 3: Niewiem czym fię dzieie/ iż nie pomaga im poľelřtwo twoie y
- 4: wołanie moje. do pokuty rzadki bárzo powftáie. twarda rola ftru=

- 5: dziła wołu ftárego/ á pracy ná niey w dobrym żniwie nie znáć.
- 6: Chytre ryby od sieci twey vćiekáiąc/ poimác fię nie dáią. Mowić
- 7: z Prorokiem Micheafzem mużę: Nieftety mnie/ ná złym czás trá=
- 8: fił/ ná iešień/ w ktorey iągody iuż pozbierano/ á rzadko fię co ná=
- 9: leść może: iáko grufzki po otrzęsieniu y kłofy po żniwie. Zebrane
- 10: fą z tego kroleftwá one fłodkie iągody/ mężowie oni nabożni/ mą=
- 11: drzy/ mężni/ y potężni cnot y poczćiwości y oyczyzny wielcy miło=
- 12: śnicy/ ktorzy y vpadku korony wefprzeć mogli.
- 13: Nie máfz doftátych iągod/ máło poćiechy: łákomftwo/ hárdóć/
- 14: łupieftwo/ zdrádá/ nieftátek wftykich opánował: niefpráwiedli=
- 15: wość y nieprawdá gorę wzięła: lichwy yzlupienie dobr pofpolitych
- 16: náftąpiło. zginął święty z ziemie/ y proftego á vprzeymego miedzy
- 17: ludźmi nie náleść. ieden drugiego krwie prágnie: mąż brátá fwego
- 18: ná śmierć łowi. Złość ręku fwoich dobroćią zowią: pánowie w=
- 19: fzytko mowią: day/ day: fędziowie zapłáty y dárow czekáią: możni
- 20: przewodzić myśli fwoie chęcá. Nalepfty miedzy nimi/ przedfię kole
- 21: iáko ćierźnie z płotu. Iedni nas fałszywi fámí/ fałszywemi proroki
- 22: zowią/ choć iáwne od ćiebie Páná náfzego świádectwá mamy.
- 23: Drudzy fłucháią á nie czynią/ wiáre máią Kátholicką/ á ręce here=
- 24: tyckie. Drugim fłowo twoie ieft zá śpiewánie y muzykę/ po ktorey
- 25: fię fłuchániu nic nie zawiáže. chwałá kazánia/ á żywotá fwego nie
- 26: popráwuią.
- 27: Ktoż winien Pánie? Stráfzliwe fądy fą twoie/ ze mnie może
- 28: być przyczyná. Abo boiáźnią/ ábo niedbálftwem/ ábo nieumieię=
- 29: tnością/ pfuię żniwo twoie. Ktoż fię ćiebie nie przelęknie Pánie?
- 30: Kto fię wyliczy y przed tobą wfpráwiedliwi? Kto fię nie przeltrá=
- 31: fzy ná liczbie z fługámi twemi? Iefli świecki mędrzec ná złego v=
- 32: czniá pátrząc/ miŃtrzá iego bić y kárác kazał: á coż ty fpráwiedli=
- 33: wfyz ná wftyki ludzie czynić z námi będziefz: gdy ták złe fłuchá=
- 34: cze náfze widzifz? Lecz Pánie przyimi wymowkę poŃláncá twego/

- 35: iákoś łam powiedział: Ieśli łtroż ná wieży wołác będzie: oto idzie
 36: nieprzyaciel: á ludzie fię nie przełtrzegą: łámi łobie winni zołtána/
 37: á łtroż wolny bez karánia będzie. Vczyńże mię wolnym Pánie/
 38: bomci wołál ná nie y przełtrzegál ich/ y tobiem co dzień ofiáry zá
 39: nie czynił/ y modlitwá moiá y pokłon moy nigdy zá nie przed tobą
 40: nie vłtał. Otom y ná tych kártách piłanie zołtáwił/ znáki robotki
 41: máley moiey. Profzę y zemną y z temi co mię łłucháią nie wchodź
 42: w łąd: ále zwyczáiu y náture łwoiey vżyway nád námi. Nie dla
 43: nas/ ále dla łámego łiebie/ iákoś v Proroká rzekł: Dla chwa=
 44: ły wielkiey imieniá twego/ vczyn z námi przymierze wieczne/ á

)(iij

nie prze=

strona:)(3v

Przedmowá

- 1: nie przełtáy nam dobrze czynić. Day boiaźn twoię w łercá náłze/
 2: ábyłmy cię nigdy nie ođłtępowáli/ á czyniac nam dobrze/ miey po=
 3: łiechę y wefele łwoie z nas. Day nowe łerce y nowego duchá: á
 4: oddal kámienne/ á day mięłłte łerce: á łpraw to/ ábychmy chodzi=
 5: li w rołkazániu twoim: ábyłmy ludem twoim nigdy być nie prze=
 6: łtáli/ á ty Bogiem náłzym závždy zołtawał.
 7: Ale co czynię? z Krolem ziemłkim poczáwłzy rozmáwiác/ do Kro=
 8: łám fię niebá y ziemie obrocił? Więłłza bowiem z tym łprawá kto=
 9: ry krole dáie y łkłáda y łądzi. Wracam fię do łiebie Naiáłnieyłzy
 10: Miło: Krolu/ vkázuiác iáko fię łądu Bożego boię/ iełlim co boiá=
 11: zliwie/ nierołtropnie/ niedbále łobie ná tym wielkim powołániu
 12: połtápił/ á wiernym y mądrym robotnikiem nie był. Iełlim fię ná
 13: máiełtat W. K. M. przełtráłzył/ á tego co P. Bog kazał do W.
 14: K. M. nie mowił/ á iáko Ionás od poruczenia Bożkiego vciekał:
 15: ábo iełlim mowił/ á nie z taką rołtropnołciá y miárą iáko było po=
 16: łrzebá. Iełlim nie vłłuchał głofu Bożego/ ktorým mię vmocniál
 17: mowiác: Mów włzytko coć każe/ á nie boy fię ich/ bom ia z tobą

18: ięft/ ábych cię z ręki ich wyrwał. Dałem słowo moje w wstá two=
19: ie/ y postáwiłem cię nád narody y nád kroleſtwy/ ábyś wyrwał y
20: pſował y budował y ſzczepił. Nie mogłem wykorzenić z ſerc ludz=
21: kich tych grzechow ktorem wſpomniał/ nie mogłem wſzczepić bo=
22: iáźni Bożey y pobożności: á iákoż ſię bać nie mam/ gdyż mię po
23: to y ná to poſłano?
24: Acz też ſą tácy ſłucháczé náſzy/ z ktorych mamy poćiechy ſwoie/ y
25: ktorych P. Bog ſercá ſpráwuie/ ácz tákich málo widzim/ ále o dru=
26: gich táiemnych z Heliaſzem niewiemy/ o wybránych y nápiſánych
27: w księgách bożych/ ktorzy nam v ſędzięgo ſtráſzliwego pomoga/ á
28: grzechy y niedbálſtwá náſze pokryią. A oſobliwie mam wielką po=
29: ćiechę pracey tey moiey/ gdy pátrzę ná W. K. M. pobożność y bo=
30: iáźń ku P. Bogu/ y ochotne do ſłużby Bożey ſerce/ y do náſwięt=
31: ſzych Sákrámentow vęſzczanie. Gdy pátrzę náſpráwiedliwe pá=
32: nowanie/ ná trzeźwość y mierność/ y odmiátanie zbytkow y nie=
33: przyſtoynych roſkoſzy/ ná iáłmużny y miłóſierdzie nád znędzone=
34: mi/ ná pokorę ku P. Bogu y táiemne miedzy ludem poſpolitym
35: nabożeńſtwá. ktore wielkie cnoty ácz z łáſki Bożey/ z dobrego wy=
36: chowania/ y dobrej náтуры/ y z innych pomocy W. K. M. wyro=
37: ſły/ iednák ſłuchanie pilne ſłowá Bożego/ w ktorym ſię W. K. M.
38: kochalſ/ ten ogrod polewa/ y rozmnozenie mu od Bogá dáie.
39: Proſzę nawyźſzego nád krolmi Krolá/ áby do tych pobożności/ y
40: inne wielkie á krolewſkie cnoty przydáne y rozmnozone w W. K.
41: M. były: do tego co zbáwieniu W. K. M. y ludzi poruczonych
42: dobremu ſłuży. Wzbudzay ſię W. K. M. ku wdzięczności y
43: wietſzey ſłużbie Bożey/ ná dobre poſpolite poddánych ſwoich/ zá
44: temi wielkimi dobrodzieyſtwy/ ktoremi W. K. M. opátruie/

broni/ ſła=

- 1: broni/ ławę v półtronnych rozszerza. Gdy W. K. M. z wiel=
2: kich niebezpieczeństw ná obojgu pánftwie wyrzywa/ y dziwnie
3: nád nadzieię ludzką od niepokoynych broni/ y do fzczeńliwego
4: końcá przywodzi.
5: Y tym P. Bog ku wietłzey słuźbie swoiey w krolowánium W.
6: K. M. nie pomáłu pobudził: iż W. K. M. dáć raczył fynaczká
7: Władzyławá/ ktoremu dziś iest pięćdziesiąty dzień y czwarty: w
8: którym się zezłá krew nie tylo wielkich Krolow/ ále y wielkich Ce=
9: fárzow y Monárchow. zá czym wielkiey po nim poćiechy włyzy=
10: tká Koroná czeka. Gdy zwłázczá dobre wychowánie przyłtapi/
11: ná którym wśzytko należeć będzie. Ktorego iż ia nie doczekam/ á w
12: grobie ciálem/ niżli rozumu doydzie/ gnić będę ábo iuż zgniję: z
13: rádości w iego národzeniu vwefelony/ ták mu też z Zácharyaszem
14: záspiewam/ gdy to písmo ktore zoftáwuie czytać będzie: Ty fy=
15: naczku krole m Polkim zwány/ służyć Pánu twemu/ ktory cię ftwo=
16: rzył/ w dobrym sřprawowánium ludu iego będziez. Władnác mařz
17: ławá Władzyławie/ áby iá z narodem y ludem twoim podnioł/
18: á ponizoná podwyżzył. Poboźność y mełtwo Iágiełlá Włá=
19: dzyławá y drugiego tegoż imieniá sřná iego/ ktory meźnie zdro=
20: wie swoie ná potrzebie CHRześcijáńskiey przeciw Turkom v
21: Wárny położył/ mieć mařz: áby z rodzicy twemi y z ludem two=
22: im był błogóśławiony ná wieki. áby mowiono: Błogóśławio=
23: ny żywot ktory cię nořił/ y pierři ktorycheś pożywał. Viść to Bo=
24: że nád nim.
25: Co się sřtánie dali Bog/ gdy y z pierři poboźność brác będzie/
26: gdy tákie weźmie od W. K. M. ćwiczenie/ áby się pierwey czło=
27: wiekiem być poznał/ niżli pánem y sřnym krolewřkim. áby wiedział
28: iż iest proch y ziemiá/ y podległy wśzytkiey ludzkiey nędzy: żeby się
29: w nim hárdóć z młodu nie záymowálá. Niech się do miłóści na=
30: rodu/ ktory sřprawowác ma/ przyucza/ á do nábywánia mądrości

- 31: y náuk/ ktore do ftánowienia w R.P. domowego pokoju/ y do
 32: rycerfkiego męftwá ná obronę służá/ wżytkę pracą y pilność o=
 33: broći. Mądrzy/ pobożni y ftáteczni niech przy nim się báwią/ áby
 34: się náuczył wżytko z rádą czynić/ fwoiemu rozumowi nie dufác/ y
 35: zá fwemi áffektámi nie chodzić/ y miękkości się y piefzczoty wżelá=
 36: kiej w czás oduczáiąc/ á do rycerfkiej twárdości/ nie tylo dufżę/ ále
 37: y ciáło fwoie fpofobiąc.
 38: Do czego pomogá mu przykłády W. K. M. y Iey Krolewfkiej
 39: Miło: fzczeńliwej mátki iego/ z ktorej táką pobożność y róftro=
 40: pność/ iáka w niey ieft/ weźmie. A bárzo mu też pomogá przyklá=
 41: dy y náuka/ wielkiej Krolowey náfzey/ potomká oštátnieg^o Iágiel=
 42: łow fzczeńliwych y sławnych Krolow/ Anny żony Stepháná
 43: przezacnego Krolá/ á Ciotki W. K. M. ktora tu ná chrzeft iego
 44: przyechawfzy/ póciechę wielką odnioflá. á Boże áby więtfzą/ gdy

ná doro=

strona:)(4v

Przed: do

Ieolego Krol: Miło.

- 1: ná dorofły rozum iego pátrzyć/ y vpominániem y wzorem poftęp=
 2: kow fwoich/ przyuczác go będzie. Czego day Boże Iey K. M.
 3: doczekác z póciechą nas wżytkich. Przyimiż W. K. M. to piśanie
 4: moie/ ktore się W. K. M. oddáie y pod obronę porucza. Czegoś
 5: W. K. M. rad słucał/ z ták wielką ochotą/ iżem nigdy W. K. M.
 6: drzymiącego ná kazániu/ áni z kim gadáiącego nie widziá: to czy=
 7: táć W. K. M. ácz nie ták zupełnie/ gdy czás zniefie możefz. A ia
 8: iuż ftáry rychło się v W. K. M. prościć do komorki fwoiey do
 9: bráćiey będę/ młodfzym tę robotę oddáiąc. Nie wátpię/ iż W. K.
 10: M. ná moie grzechy y niedofkonáłą ná tym vrzędzie służbę pom=
 11: nieć nie będziefz/ á mnie słuęę fwego w kálcie fwey Krolewfkiej zá=
 12: chowác/ á fwoim pobożnym y mądrym pánowániem wżytki pod=

13: dáne fwoie/ y wżytko Chrześcijánftwo/ y mnie też grzełznego y

14: napodleyfzego ćiefzyc nie zániechafz. Pokornie y vniżenie fię W.

15: K. M. łáfce zálezam. W Krákowie w dzień Więżenia ś.

16: Piotrá. 1. Auguſti. 1595.

17: W. K. M. mego Miło: Páná.

18: Naniżfzy y pokorny Kápłan

19: y fługá

20: X. Piotr Skárga

21: Societatis IESV.

strona: 1

1.

1: NA PIERWSZA NIE=

2: DZIELE ADWENTV,

3: EWANGELIA V LVKASZA

4: W XXI. ROZDZIALE.

5: **C** Zálu onego/ mowił Pan Iezus do/

6: vczniow fwoich: Będą znáki ná fłońcu/ y

7: księżycu y gwiazdach: á ná ziemi vćiśnienie

8: narodow dla zámiełzánia fzumumorfkiego y

9: nawáłności: ták iż ludzie fchnąć będą od ftrá=

10: chu y oczekawánia tych rzeczy/ ktore będą przy=

11: chodzić ná wżytek świát. Abowiem mocy nie=

12: biefkie wzrufzone będą. A tedy vyzrzą Syná człowiczego przycho=

13: dzącego w obłoku/ z mocą y z máiełtatem wielkim. A to gdy fię dziać

14: pocznie/ pogładayćiefz á podnoście głowy wáfze: boć fię przybliża

15: odkupienie wáfze. Y powiedział im podobieńftwo: Poyrzyćie ná fi=

16: gę y ná wżytkie drzewá: gdy iuz z fiebie liftki wypufzczáią/ wiećie żeć

17: iuz blisko ieft láto. Tákże y wy gdy vyzrzycie iż fię to będzie działo/

18: wiedzćiefz żeć blisko ieft krolełftwo Boże. Záprawdę mowię wam/ żeć

19: nie przeminie tento wiek/ aż się wżytko ziści. Niebo y ziemiá przemi=

20: ną: ále fłowá moie nie przeminą.

kolumna: a

1: **W**ielką y przednieyfzą tá=

2: iemnicę wiary náfzey dziś

3: łobie przypominamy/ wier=

4: ni wybráni Boży/ wido=

5: me w ćiele ná fąd ofstátni

6: przyfzcie Páná y Bogá náfzego Iezulá

7: Chryftulá/ ábyfmy go iáko bárzo pewne=

8: go czekáli/ á iáko wielce potrzebnego (*marg*) [Tit: 2.](#) (-)

9: prágnełi/ á iáko frodze **ftráfzliwe^{go}** bali się/

10: y iáko wżem dobrym poćiefznego/ miło=

11: wác ie/ iáko mowi Apoštoł/y w nim się

12: kochác nie zániecháli. O pewności **te^{go}**(*marg*) [2. Tim: 4.](#) (-)

13: przyfzcia vchoway Boże z flábą się wiarą

14: poftáwić/ gdyż przed wielą fet lat Proro

15: cy opowiedzieli/ y pierwże vbogie y w=

16: tore zaráz wfpániáłe przyfzcie iego/ á z=

17: włáfzczá Izáiafz y Máláchiafz/ y inni. y(*marg*) [Ifa: 35.](#)

: [Ifa: 40.](#)

: [Ifa: 53.](#)

: [Malach: 3.](#) (-)

18: iuż się prawdá ich ná pierwszym ziściłá/

19: iż w poftáwie słuźebniczey przyfzedł do

20: nas y służył nam; pewnie y ná wtorym

21: nie pochybi/ iż przydzie fądzić nas z mo=

kolumna: b

1: cą wielką y máieftatem. o czym y pier=

- 2: wŕzy káznodźieią Ewángeliey Ian Krz=
 3: ćiciel ludźie vpewniał/ opifuiąc go y iá=
 4: ko báránká do zárzezánia zá grzechy ná=
 5: łze/ y iáko lwá do karánia zá niewdźięcz=
 6: ności nálze.(*marg*) *Luc: 3.* (-) opifał go z wieiádłem ná ple
 7: wę/ z śiekierą y z ogniem nieugálzonym
 8: ná złe y niepłodne drzewo. Sam też Zbá (*marg*) *Marc: 14.* (-)
 9: wićiel częłto o tym fwoim przyłźciu mo=
 10: wił/ y vczenie vtwierdzał/ y przy śmierći
 11: toż fwoim nieprzyiaćielom powiedział:
 12: Vyźrzyćie/ práwi/ Syná człowieczego/
 13: przychodzącego w obłokách niebiefkich.
 14: Lecz y Anyołowie z niebá to nam przy
 15: iego w niebo wftąpieniu oznáymuią; y(*marg*) *Acto: 1.* (-)
 16: my to mocnie w Kredzie nálzym wyzna=
 17: wamy. Mowmy zá pomocą Bożą o po
 18: trzebie/ á potym o połtráchách y poćie=
 19: chách tego Páńskiego przyłźcia ná łąd
 20: ołtátni.

A

Pierwŕza

strona: 2

2.

Ná Pierwŕzą

Niedzielę Adwentu..

1: PIERWSZA CZESC.**2: O potrzebie przyłźcia Páńskiego ná łąd ołtátni.**

kolumna: a

- 1: **C** O zá potrzebá tego przyłźcia y łą=
 2: du ludźi wŕzytkich zaráz/ ktorzy by=
 3: li y będą ná ten ieden dzień; gdyż

- 4: iest fad pojedynkowy lkoro po smierci
- 5: kazdego? Na lepsze wvazenie tey rzeczy
- 6: powiedziec fię y wfpomniec ma/ iz Bog
- 7: wvzechmogacy ma cztery trybunały/ (marg) Cztery try=
: bunały Bo
: zkie.
- : Pirwfy w
: vrzędách. (-) ná
- 8: ktorych czyni fad spráwiedliwosci swo=
9: iey. Pierwfy iest w vrzędách tu ná zie=
10: mi/ ktorym Pan Bog zlecił swoie fady/
11: tak iakoby on sam przez ludzie ná nim
12: siedzial. Iozáphát krol kładzie ná oczy
13: tym sedziom ktore dawal: Patrzenie/ prá=
14: wi/ co czynicie. (marg) 2. Par: 19. (-) Bo nie ludzki fad sprá=
15: wuiecie/ ale Bozki (To iest/ nie siedzicie
16: tu iako ludzie/ ale iako bogowie.) Iá=
17: ko v Pána Bogá niemálz niespráwiedli=
18: wosci/ ani brakowania perfon/ ani brá=
19: nia dárow: tak y v was tego niechay nie
20: bedzie. Y przetoż ná wielu mieyfc sedzie
21: ziemskie zowie Pan BOG bogami: bo (marg) Sedzie zo=
: wią bogá=
: mi.
- : Exo: 21.
- : Pfal: 81. (-)
- 22: fady y spráwiedliwosc ludziom z miey=
23: fca Bozego iako iego namiestnicy czy=
24: nią/ y dobrego ludzkiego przeltrzegaią.
- 25: Tá spráwiedliwosc vrzędow ludzkich

26: bárzo ielt niedoftátieczna. Bo ludzie y (*marg*) Ludzkie są=

: dy máło

: máią sprá=

: wiedliwo=

: ści. (-)

27: pánowie ná vrzędách siedząc/ ábo z nie=

28: dbálftwá nie sądzą/ ábo źle nieśłufznie

29: sądzą/ ná ludzie fię ábo ná dary oglądá=

30: iąc/ ábo złą spráwę máią/ y pilności ná

31: obiásnienie prawdy y wiadomości pe=

32: wney nie czynią/ ábo złym sługom zleca=

33: ią/ ábo práwá nieśpráwiedliwe máią.

34: Ták iż Mędrzec ná taki fię sąd żáluiąc

35: mowi: Widziałem pod słońcem miałto (*marg*) *Eccle: 3.*

: & 4. (-)

36: sądu niezbożność/ y miałto śpráwiedli=

37: wości niepráwość. y niżej: Widziałem

38: potwarzy ktore fię pod słońcem dzieią/ y

39: łzy niewinnych ktore poćiechy żadney

40: nie máią/ á nikt fię gwałtom ich sprzeći=

41: wić nie może/ á ná wśzytkiej im pomocy

42: íchodźi. y w Pfálmie Prorok mowi: Stá= (*marg*) *Pfal: 81. (-)*

43: nął Bog w zgromádeniu bogow/ y ka=

44: rał ie/ mowiąc: [Długoż nieśpráwiedli=

45: wie sądzić będziecie? długoż grzeźni=

46: kom dogádzác macie? Sądzicie niedo=

47: ftátiecznego y sierotę/ ponížonego y v=

48: bogiego vśpráwiedliwiaycie. Niechcą

49: wiedźieć/ nie rozumieią/ w ciemnoś=

50: ciách chodzą y fundámenty ziemie wzru=

kolumna: b

1: [zaią.](*marg*) Fundameⁿt

: ziemie/ wz=

: rufza nie=

: [sprawiedli=

: wość. (-) Bo fundament pokoju y dobrego

2: ludzkiego/ iest [sprawiedliwość/ którą zie=

3: miá [toi/ którą krolestwá [pokoyne y

4: trwałe y mocne zo[taia. Gdzie tey nie

5: má[iz/ ziemiá [ię prawie trzęsie/ á požera

6: obywatéle [woie/ iákoby bez fundamen=

7: tu y dná zo[stawia. Przetoż tá[mże Pro=

8: rok do drugiego trybunału áppelluie/

9: mówia[ç: [Pow[tań Boże o[adź ziemię.

10: Boś ty Pánem iest dziedzicznym w[zy=

11: [tkim narodom.] Tá[iáko od vrzędniká

12: do dziedzicznego Pána/ poddáni vkrzy=

13: wdzeni áppelluia.

14: Wtory tedy iest trybunał/ gdy [am (*marg*) Wtory try=

: bunał kará

: nie Bozkie

: ná ziemi. (-)

15: Pan Bog tu ná ziemi karze/ czego ludzie

16: káráç nie mogli ábo niechćieli/ gdy [am

17: wybawia vbogie vći[snione/ o ktorých

18: ludzie mówić niechćieli/ y [am y złe [ę=

19: dzie y pány [kłada śmierćiami y vpadká=

20: mi ich: Abo gdy krolestwá dla niesprá=

21: wiedliwości/ iáko mówi Mędrzec/ y dla (*marg*) Eccle: 10. (-)

22: potwarzy y zrad rozmáitych przenosi

- 23: Pan Bog od iednego narodu do drugie-
- 24: go. Ták P. Bog vczynił nád fyny He=
- 25: lego: ktorých gdy óciec kárác niechćiał/
- 26: íam ie Pan Bog ná woynie pogubił. y(marg) Co óciec
- : nie íkará/
- : Bog íka=
- : rał.
- : 1. Reg: 4.
- : 1. Reg. 25. (-)
- 27: Nábálá ktory zelżył Dawidá/ íam íkará/
- 28: ták iż Dawid Pánu Bogu dziękiie mo=
- 29: wiąc: Błogosławiony ktory ofądził íprá=
- 30: wę zelżywości moiey nád Nábálem. y o
- 31: Abfolonie gdy był ná dębie obiefzony/ w
- 32: ten czás gdy z woýfkiem wielkim pow=
- 33: ítał ná oycá íwego/ mowi pímo: iż ofą=
- 34: dził Pan Bog ípráwę Dawidowę z nie=
- 35: przyaćioły iego.(marg) 2. Reg: 18. (-) Ták Pan Bog ofądził
- 36: Sodomę y Gomorę/ y one heretyki kto=(marg) Gene: 19.
- 1: Num: 16. (-)
- 37: rym ziemiá otworzyłá piekło: y siedm
- 38: narodow Pogáńfkich w Pálefytynie/ y
- 39: wiele kroleftw/ ktore dla nieípráwiedli=
- 40: woći y grzechow y morderftw gubi/ á
- 41: innym ie narodom podáie. Íako po
- 42: dżiś dżień widzím/ íako wiele do Tu=
- 43: reckiey niewoli vpádło/ tych kroleftw
- 44: Chrzećijáńfkich/ ktore zakonu Chryftu=
- 45: íowego pełnić/ y ípráwiedliwie wedle ie=
- 46: go woli żyć y drugich kárác niechćieli.

47: Ten też trybunał ięszcze nie ma do=

48: fkonáley fprawiedliwości.(*marg*) Niedofko=

: náły Sąd

: Boży ná

: ziemi. (-) Bo táki fąd

49: Bozki ięft rzadki/ nierychły/ odwłoczny/

50: pełny miłóšierdzia y zániechánia/ y vbli=

zenia fprá=

strona: 3

Ná Pierwřzą

3.

Niedzielę Adwentu.

kolumna: a

1: zenia fprawiedliwości/ y wyprofzenia fię

2: od gniewu Pánfkiego. Niefkwápliwyy

3: Pan Bog ná złości y grzechy: y owřzem

4: mowi piřmo:(*marg*) 2. Reg: 14. (-)

5: Niechce áby kto zginął:

6: ále rozmyřła fię/ áby vpádły do końca zá=

7: gubiony nie był. Gdy fię ná kogo przegra

8: za/ długo to czyni y odwłoczy káránie/

9: ták iż piřmo mowi: [Iż nie rychło czy=

10: nią ná złe wyroku/ bez boiázni ludzie złe

11: czynią.] Zowie piřmo Páná Bogá prze= (*marg*) Eccle: 8. (-)

12: włoczny y ná złości ludzkie ćierpliwe=

13: go/ ták iż ieden Prorok nieiáko fię gor=

14: řzy mowiąc: Gniewam fię nád złemi ná (*marg*) Pfal: 72. (-)

15: pokoy ich pátrząc/ y ledwiem fię nie po=

16: řliznął do grzechu tym fię obražáiąc/ iż

17: ich Pan Bog nie karze. y drugi woła:

18: [Czemuř mi Pánie vkazał złość y przy= (*marg*) Abac. (-)

- 19: krość/ iż pátrzę ná łupieftwá y niesprá=
 20: wiedliwość? Czemu ná hárde pátrzyfz á
 21: milczyfz/ gdy niezbożny depce po lepſzy^m
 22: niżli fam?] Pełne miłofierdzia fądy Bo=
 23: zkie ná ziemi. (*marg*) Sądy Bo=
 : że ná ziemi
 : miłośier=
 : dzia pełne.
 : Idzie áppel
 : lácya od
 : ſpráwiedli
 : wości do
 : miłośier=
 : dzia.
 : Pſal: 142.
 : Iona: 4. (-) y owłzem tu v tego fądu/
 24: ſpráwiedliwość żáłuie/ inſtyguie/ plá=
 25: cze/ proſi; ále miłośierdzie ſkázuie y de=
 26: kretá czyni. y gdy kto od ſpráwiedliwoſ=
 27: ci do miłośierdzia áppelluie/ idzie mu tá
 28: áppellácya/ iáko onemu co wołał: Nie
 29: wchodź zemną Pánie w práwo y fąd/ bo
 30: káždy ná tym przegra. vczyń wedle mi=
 31:łośierdzia twego. Pogroził fię Pan Bog
 32: y inſtygowála ſpráwiedliwość iego ná
 33: Niniwity/ áby ie ziemiá požárła: ále fię
 34: oni pokutą y trzemi dni poftu wyproſili/
 35: y dekret po nich miłośierdzie vczyńiło.
 36: Inſtygowála ſpráwiedliwość ná Robo=(*marg*) 2. Par: 12.
 : Iudic: 3. 4. 5.

¶ Ifa: 38. (–)

37: áamá: Tákże y ná ony w księgách Sę=

38: dźiakow/ ták częłto/ y ná Ezechiałzá kro=

39: lá/ y ná ine: á oni fię do miłosierdzia v=

40: ćiekáiąc wygráli. To fię nam dziś tu ná

41: ziemi dzieie/ gdy Páná Bogá ípráwie=

42: dliwość pobudza/ áby nas zá wielkie

43: grzechy náłze fkázował y karał: A my

44: przybiegamy do miłosierdzia iego y w

45: nawiętfzych złościách náłzych/ zá poka=

46: íaniem gáśiem y przemagamy ípráwie=

47: dliwość iego. y dekret zá łobą miłosier=

48: dzia otrzymawamy. Co y Apoštoł ba=(*marg*) Hebr: 5. (–)

49: cząc/ każe nam z vfániem przyftępować

50: do ítolice y trybunału łáłki iego/ ábyfmy

51: doftáli miłosierdzia y łáłki y pomocy/

52: poki czás mamy/ zá tákiey pogody. Bo

53: ten czás fkoro po śmierci mija. (*marg*) Trzeći try=

¶ bunał fko=

¶ ro połmier

¶ íi. (–)

54: Gdzie iuż trzeći trybunał náłtępuie/

55: fkoro człowiek świeátá tego fkończy/ íeft

56: trzeći poiedynkowy fąd y trybunał/ íáko

kolumna: b

1: Apoštoł świádczy: Státut Boży íeft á=

2: by káždy raz vmárl/ á potym fąd.(*marg*) Hebr: 9. (–) Pan

3: Bog po śmierci záraz ofádzi íednego do

4: pieklá ná męki/ drugiego ná łono Abrá=

5: hámowe ná počiechy/ y łotrowi ná krzy=(*marg*) Luc: 16.

: **Luc: 23.** (–)

6: żu zaráz ray y krolestwo niebiekie obie=

7: cał. y Páweł ś. zaráz fię po śmierci być z

8: Chrytufem śpodziewa/ mowiąc: (*marg*) **Phil. 1.** (–) Chcę

9: być z tym ciałem rozwiązány/ á z Chry=

10: tufem zoftać. y indziej náucza: Wiemy (*marg*) **2. Cor: 5.** (–)

11: iż gdy fię ten dom náłz tego miełzkánia

12: rozłypie/ iż budowánie z Bogá mamy/

13: dom nie ręką czyniony/ ále wieczny w

14: niebie. y niżej: Mamy tę dobrą wolą od

15: ciała być dálekiemi/ á z Pánem być obe=

16: cnemi. Bez wątpienia tedy łądzi Pan

17: Bog łkoro kto vmrze/ y dáie zapłátę zá

18: złe y dobre.

19: Lecz y táka v tego trybunału śpráwie=

20: dliwość/ iefzcie iefł niedołkonála. (*marg*) Po śmierci

: iefzcie nie=

: dołkonála

: śpráwiedli

: wość. (–) Bo

21: tylo ná dułzy iefł zapłátá/ á ciało/ ktore to

22: co dułzá kazála wykonywáło/ bez nagro=

23: dy y karánia w ziemi y prochu zoftáie.

24: Cály człowiek robił/ cály też wziąć ma

25: zapłátę. A dułzá lámá bez ciała/ nie iefł

26: człowiekiem cáłym/ y náтуры oney ludz=

27: kiej iáko iefł od Bogá łtworzóná. A k

28: temu ten łąd iefł táiemny. Nie dołyc fię

29: dzieie śpráwiedliwości/ gdy w wieży y

30: więzieniu rozboyniká łkarzą/ aż gdy tru

31: pá iego ábo głowę wywieszą/ áby lię dru=

32: dzy karáli y budowáli. A co więcey/ táki

33: łąd ieft bez łtrony ktora krzywdę ma/ á

34: winná pátrzyć ná karánie łwego przeci=

35: wniká/ y ná nagrodę ktora lię iey słác

36: ma. k temu iż ogień y męki mogą też y

37: bełtye ćierpieć/ á łámego człowieká ro=

38: zumnego włafna ieft męká/ łromotá y

39: pohánbienie y záfłtydzenie.(*marg*) Sromotá/

: włafne ieft

: karánie lu=

: dzkie. (-) Potrzebá

40: tego y łpráwiedliwość wyćiąga/ áby lię

41: zły włtydžil y záfromał oczu włzytkiego

42: śwíatá/ ludzi y Anyołow co ich ieft y bę=

43: dzie/ gdy iego mu złości y grzechy wy=

44: miátác przed włzytkimi będą. O wielkaż

45: to będą męká. By tu ktorego z was

46: grzechy ná kazániu powiedziáne być

47: miály: czymbyście tę łromotę odkupili?

48: y drudzyby vmrzeć woleli. iáko to czynią

49: cí/ co lię w więźieniu zábijáią/ áby iáw=

50: nie przed ludźmi záfłtydzeni nie byli.

51: A cóż ná on czás? Iefzcze y łąd ieft nie=

52: dołtáteczna łpráwiedliwość: iż drugie

53: łą tákie grzechy/ ktore wiele miály to=

54: wárzyłtwá/ ktore iednáko y záfraz z inne=

55: mi vczefłtniki karáne być máią.(*marg*) *Matth: 13.* (-)

4.

Ná Pierwízą

Niedzielę Adwentu.

1: Dla tegoż musí być iny fąd/ ná który^m=(*marg*) Czwarty

: nadofko=

: nálfzy try=

: bunał/ o=

: ftátni fą=

: dny dzień. (-)

2: by fpráwiedliwość wfzytki dofkonáłości

3: fwe miála. Táki będzie ten oftátni czás/

4: w którym wfzytko fię vkarze/ wfzytko fię

5: popláci/ nikt fię nie zátái/ nikt nie obro=

6: ni/ nikt nie przedáruie/ nikt fię nie wyklá

7: ma/ nikt fię nie wyprofi. Teraz nie do=

8: chodzi fpráwiedliwość. teraz mowiem:

9: Czemu Turecka moc ták wiele Chrze=

10: scíjánítwá požárła y pogubiła? czemu

11: Chryftus nálfz nie pokaże mocy fwoiey?(*marg*) Sądow Bo

: żych teraz

: nie widzím. (-)

12: czemu fię ták złym powodzi? czemu ták

13: nierowno P. Bog ludzie podzielił? cze=

14: mu ná ták dobrego ták wiele idzie złych

15: przygod? Lecz ná on czás fądu tego rze=

16: knie káždy: Spráwiedliwy P. Bog we

17: wfzyftkich drogách fwoich/ y święty we (*marg*) Pfal: 144. (-)

18: wfzyftkich dziełách fwoich. Spráwiedli=

19: wy Pan y práwy/ y nie málfz w nim nie=(*marg*) Pfal. 91. (-)

20: práwości. Teraz ná fpráwy Boże pá=

21: trzym iáko ná rozebrány zegárek/ ná koł=

- 22: ká y żelazká iego/ niewiedząc gdzie fię
- 23: co przydác ma/ y rzemieśnikowi przygá=
- 24: niamy. Ale gdy fię złoży ten zegar [!] / po=
- 25: znamy wielkiego rzemieśniká/ y pochwa
- 26: lim łady iego y łprawy wżytki iego.
- 27: Ná ładźie tym nie będzie odwłoki/ nie
- 28: będzie żadnego miłosierdzia/ nie przełzko
- 29: dźi łáfká/ musi miłosierdzie ábo milczeć/
- 30: ábo z dáleká y próżno płákác; á łpráwie=
- 31: dliwość łzczera y goła łkázowác ma. Ná
- 32: ten ład y ciáło zmartwychwłtanie/ y za=
- 33: płátę łwoię ábo dobrą ábo złą przy dułzy
- 34: weźmie/ y ták fię człowiek przy łwym iá=
- 35: ko robił zołtoi/ gdzie iáwnie przed włzy=
- 36: tkim światem káždemu nagrodá będzie.
- 37: Gdy łtrony wżytkie łtána/ á wkrzywdze=
- 38: ni pátrzyć będa ná karanie łwoich nie=
- 39: przyiaćioł. Gdy wżyłcy vczestnicy ied=
- 40: nych grzechow pátrzyć ná fię/ á vczestni
- 41: ctwo w mękách brác będa. Gdy fię káz=
- 42: dego natáiemnieyłze grzechy przed włzy=
- 43: tkim światem otworzą; áby ten ktory
- 44: fię oká Bożkiego nie bał/ oká fię włzyłt=
- 45: kiego światá zálromał.
- 46: O tym ładźie źle trzymáią heretycy.(*marg*) O Sądzie
- ⌚ Bożym zle
- ⌚ heretycy
- ⌚ trzymáią. (-) (*marg*) Calui: praef:
- ⌚ ad Lectorem
- ⌚ de iustificat.

⌘ Inſtit. lib: 2.

⌘ cap: 16.

⌘ Beza de cōf:

⌘ fidei, ca: 6.

⌘ Ioan: 3. (-)

47: Mowią iż fię ná nim fáma wiárą obro=

48: nią/ á iż tenże fędzia będzie/ ktory ieſt

49: poſrzednikiem y zaſtępcą náſzym/ fro=

50: goſci fię iego bać nie będzie potrzebá.

51: Czym wielce ſzkodzą y zwodzą ſercá ludz

52: kie/ od dobrych ie vczynkow y boiázni fá=

53: dow Bożych odwodząc. Bo ná ten fąd

54: wiárá nie poydzie/ iedno vczynki. Gdyż

55: niewierni iuż ofądzeni fá/ mowi Pan/

kolumna: b

1: nie do wypytánia áni do fądzenia/ á

2: le tylo do ſłuchánia wyroku przyzwáni

3: ná ten fąd będą. A z wiernymi P. Bog

4: fądzić fię będzie o vczynki y niepokuto=

5: wánie/ iáko Apoſtoł mowi: Wízyfcy fię v=(*marg*) 2. Cor: 5.

⌘ Rom: 14. (-)

6: kázác muſim do trybunału Chryſtuſowe

7: go/ áby káždy odnioſł/ to co w cíele czy=

8: nił ábo złe ábo dobre. y dekret fędzia dá=

9: wác będzie nie wedle wiáry/ ále wedle v=

10: czynkow: Podźcie błogoſławieni/ otrzy=

11: maycie kroleſtvo. Nie zá to coście w

12: mię wierzyli/ ále zá co? Láknąłem/ ná=(*marg*) Matth: 26. (-)

13: karmiliſcie mię rć. y ſam nam opowie=

14: dział.(*marg*) Matth: 16. (-) Przydzie Syn człowieczy w chwa=

- 15: le Oycá śwego/ y zápłáci káždemu/ nie
- 16: wedle wiáry/ ále wedle vczynkow iego.
- 17: A choźe ten będzie łędziem/ ktory teź (*marg*) Pořzedni=
 : ctwo Páná
 : nálezego zá
 : námi/ ná łą
 : dzie vřtá=
 : nie. (-)
- 18: ieřt zastępnikiem y zbáwicielem y pořrze
 19: dnikiem nálezym; iednák ná ten czás iuź
 20: wřtáwiác řię zá grzeřznymi y niepokutu=
 21: iącymi nie będzie. Bo iuź minie czás v=
 22: rzędu pořzednictwá y miłóřierdźia ie=
 23: go. Teraz pokiřmy ná źiemi/ oboię rzecz
 24: czyni: y karze nas ná vpominánie iáko
 25: łędźia/y wybawia nas od gniewu Oycá
 26: śwego/ iáko pořzednik y iednacz y odku=
 27: pićiel nález. Ale ná dzień ořtátni łámę ty
 28: lo powinnoř łędzie^{go} czynić będzie. Mi=(*marg*) Přal: 100. (-)
 29: łóřierdźie y łąd wychwáľác tobie Pánie
 30: będeř/ mowi Dawid. Ná ktore łłowá pi=
 31: řze ř. Auguřtyn: (Rozdźielaymy te dvě (*marg*) In Př: 100. (-)
 32: czářy/ podobno teraz naydźiem czás mi=
 33: łóřierdźia/ á potym czás łádu.) y Apořtoł
 34: dźieli te dvě czářy/ mowiąc: [Oto teraz
 35: czás przyięmny/ teraz dzień zbáwienia.](*marg*) 2. Cor: 6. (-)
 36: A czářu dáley do miłóřierdźia nie będzie.
 37: Szukayćie Páná/ mowi Prorok/ poki (*marg*) Iřa: 55.
 : Matth: 13. (-)
- 38: náležion być moźe/ poki wrot głupim

39: pánnom nie zámkną/ ktore teraz poku=

40: tuiącym otworem ftoią. Vchronić fię/ (marg) [Moral: 14.](#)

: [cap: 34.](#) (–)

41: mowi ś. Grzegorz/ postráchu fędzięgo

42: nie mozem/ iedno przed fadem. Teraz go

43: nie widzím/ ále go vbłágác mozem. Lecz

44: gdy w ftráfzliwym máieftacie fwoim zá=

45: síedzie/ vyrzec go będziem mogli/ ále go

46: vbłágác nie będziem mogli. bo zbrodnie

47: złych/ ktorym długo milcząc ćierpiał/ bę=

48: dzie wfzytki zaráz w gniewie karał. Po=

49: ty ś. Grzegorz.

50: Przetoż fłowá ś. Ambrożęgo/ ktore he=(marg) [Li: de Iacob](#)

: [& vita bea-](#)

: [ta. 1. cap: 6.](#) (–)

51: retycy przywodzą (Pátrzyfz ná fędzięgo/

52: mowi ten S. á nie pátrzyfz ná iednaczá.

53: Izali fam nie mowi: Co zá pożytek będę

54: miał krwie moiey/ iefli potępie tego kto=

55: regom odkupił?) rozumieć fię máią o

wtorym

strona: 5

Ná Pierwizą

5.

Niedzielę Adwentu.

kolumna: a

1: wtorym trybunale/ y o tym czálie żywo=

2: tá tego/ w ktorym tego fędzie^{g0} vbłágác

3: mozem/ y w ktorym^m nie fądzi nas fpráwie=

4: dliwość/ ále miłóšierdzie ięgo/ y o tych

5: fię rozumieć ma/ ktorzy ná łąd on iuż o=

6: czyścieni z dobreimi fię vczyнкámi y w

7: czynioney pokucie vkażą. bo tákich nie

8: potępi/ ále im rzecze: Podźcie błogoflá=

9: wieni. rć.

kolumna: b

1: Nie słuchác tedy tey zdrády heretyc=

2: kiej/ ále fię bárzo onego przyfzłę⁸⁰ łádu prze

3: lęknąc/ y nań łobie dobre vczynki goto=

4: wác winniłmy. Szczera tám y dziwne

5: stráfzliwa łprawiedliwość będzie/ y po=

6: myślic niepodobno/ z iákim łtráchem/ o=

7: gromnością/ mocą y wfpániáłością czy=

8: nic fię ten łąd ma. o czy^m iuż w tey drugiey

9: części zá tąż pomocą Bozką mowmy.

10: **WTORA CZESC.**

11: **O porządku tego stráfzliwego łádu.**

kolumna: a

1: Aprzod to mamy y z dziśieyfzey

2: Ewángeliey/ iz przed tym dniem

3: oštátniey y dołkonáley łprawie=

4: dliwości/ ná ludźie Pan Bog ná źiemi

5: puści wielkie połtráchy/ wżytko łtwo=

6: rzenie/ ktore człowieku łłużyło/ nań po=

7: budzáiąc/ y iem go łtráfząc. (marg) 1.

: Połtráchy

: wielkie ná

: ludzie. (-) Słóńce/ kto=

8: re vwefela światłością łwoią bárzo w=

- 9: dzięczną człowieka/ zafmucone zoftanie/
10: y plakac nieiako bedzie/ niezwyczajne=
11: mi odmiány y okrutnemi bárzo znaki lu=
12: dzie do smutku przywodząc. Także y mie
13: śiac/ y gwiazdy/ pufzczą z siebie ofobli=
14: wą y strážącą ciemność y miegotanie.
15: Iako więc po onych kometách y mio=
16: tλάχ ná niebie baczem: y vpádác nie=
17: iako będą: y powietrze także będzie peł= (marg) 2. Mach: 5. (-)
18: ne trwog. Ieft w księgách Mácháb:
19: przed onym řpuřtořzenim wielkim/ ktore
20: Antyochus vczynił kroleřtwu Iudřkie=
21: mu y kořciolowi: widziáne były wořřká
22: ná powietrzu/ zbrojne y řwietne/ ktore
23: řię z řobą potykały y krufzyły. Co ludziom
24: wielki pořtrách czyniło/ iż prořili Pána
25: Boga aby one widoki cudowne w dobre
26: obrocił. Toż będzie przed tym řadem/ nie
27: zmiernie y dáleko bez przyrownánia řtrá
28: řzliwřzym obyczáiem/ gdy nie iedná część
29: máła řwiátá/ ále wřzytek řtrořkány y ná
30: řad ten záwołány będzie. Wody mor=
31: řkie wyřoko řię podniořą/ y z brzegow
32: řwoich wylewác/ iakoby řwiát wřzytek
33: zátopić y ludzi pořrzyć miáły/ řzumem y
34: nawálořciámi tak bárzo ludzie potr=
35: wořą/ iż od tego řchnác będą/ czegoř ie=
36: řzczę gorřzego czekáiąc/ mowi P. Iezus.(marg) Luc: 21. (-)
37: A iż człowiek řwiátu temu widomemu
38: ieřt pánem y gořpodarzem/ gdy řię z pá=

39: nem źle dźiac będzie/ wżytko my łtwo=

40: rzenie y czeladká iego boleści y łmutku

41: pomagác ma/ y wżytká czeladká iego w

kolumna: b

1: żałobie chodzić pocznie/ tuż przed zgu=

2: bą páná łwego y łwoią: o czym iełt wie=

3: le powiedźiano v Ianá ś. w Obiáwie=

4: niu. Tám wiele około tego czytamy.(*marg*) 2.

: Krzyż ś. v=

: każe fię. (-)

5: Potym fię vkaże/ iáko łam Pan opo=

6: wieda/ ná powietrzu znák Syná czło=

7: wieczego/ to iełt/ krzyż Iezusow (iáko w=

8: łzyscy Doktorowie y kościół wżytek wie

9: rzy y łłowá te Páńskie rozumie) który

10: ná powietrzu fię rościągnie przedziw=

11: ná iáłnością/ y łłoneczne zácmi promie=

12: nie/ który będzie iáko przelńaniec tego/

13: który ná nim dla światá niewdźięczne-

14: go ćierpiał. Vkaże fię ná nagrodę oney

15: wzgárdy/ którą P. Iezus ná nim dla lu=

16: dźi podiał/ ná pohánbienie nieprzyia=

17: cioł krzyżá iego/ ná łromotę tym którzy

18: táki znák/ wiedząc czyi to iełt herb y cho

19: rągiów/ wymiátáli/ deptáli/ y im fię iá=

20: ko towarzysze czártowłcy brzydźili.

21: Y zátym wielki fię płáčz vda zá vy=

22: źrzenim krzyżá/ po wżytkim świećie lu=

23: dźiom/ złym/ niewiernym/ y dobrym á

24: wiernym. Tedy/ mowi Pan/ plákác bę= (*marg*) 3.

⌘ Płacz wŷzy

⌘ wŷzytkie^go ŷwiá=

⌘ tá ludzi. (-)

25: dą wŷzytki narody. Niewierni ktorzy v=

26: krzyżowánego bluźnili/ płákác y nárze=

27: kác będą/ iż nie vwierz yli Ewángeliey y

28: kościołowi tego Bogá/ ktory zá nie v=

29: márł/ ktorego śmiercią wykupić lię od

30: onych postráchow/ y z tego co zá nimi i=

31: dzie mogli. Lecz on płacz nie vroście z (*marg*) Płacz nie=

⌘ pożyteczny

⌘ złym. (-)

32: pokuty. Bo iuż do niey wrotá zámknio=

33: ne zoftaná/ iedno z rolpáczy á z boiázni: y

34: przeto im iuż pożytku nie vczyni. Bo

35: wiará vftanie/ gdzie lię iáwnie y ná oko

36: vkrzyżowány wŷłáwiác y vkázowác po=

37: cznie. Zli też Chrześcijanie płákác bę=

38: dą/ iż krzyżá y vmartwienia Iezufowe=

39: go ná łobie nie nošili/ y łłowni tyło Ch=

40: rześcijanie byli; iż iuż do zbáwienia o=

41: miefzkáli/ iż czás y pogodá im do dobrego

A iij

wpłynęła:

strona: 6

6.

Ná Pierwŷzą

Niedzielę Adwentu.

kolumna: a

1: wpłynęła: iż ŷádzeni o niewdzięczność/

2: y złości y grzechy y o dáremny chrzeŷt/ y o

3: nie wŷywanie łálki y podeptanie dobro=

- 4: dziełstw Bozkich być máią. Lecz także
 5: płákánie im/ iáko y pierwŕzym/ pomocy
 6: nie przynieŕie. A dobrzy płákác będa/ y
 7: ielzche fię boiác/ iż y ŕprawiedliwoŕci ich
 8: łądzone być máią/ wiedząc iż rzeczono:(*marg*) Pól: 74.

: 1. Petr: 4. (-)

- 9: iż y ŕprawiedliwy z trudnoŕcią zbáwion
 10: będzie. Płákác będa/ iż nie vczynili dla v=
 11: v=krzyżowáne^{gº}/ więcey niżli w ŕumnieniu
 12: fię poczuią. Lecz wielka częŕć onego plá
 13: czu ich pochodźić będzie z rádoŕci. iáko
 14: ie Pan vpomina: iż iuż dobre ich/ y bło=
 15: goŕłáwieńŕtwo/ y koniec odkupienia ich
 16: przyŕtępuie. y podnoŕząc głowy ŕwe krzy=
 17: kną: Błogoŕłáwiony ktory idźie w imię
 18: Páńŕkie.
 19: Y zátym vkaże fię Pan Iezus ná po=(*marg*) 4.

: Vkaże fię

: P. Iezus. (-)

- 20: wietrzu w obłokách/ nie tych co deŕzcz
 21: dáią y ćmią nam ŕwiatłoŕć ŕłoneczną/
 22: ále w onych złotych y farb niepomyŕlo=
 23: ney wdźięcznoŕci. y vkaże fię z wielką
 24: mocą y máieŕtatem wielkim. Moc iego (*marg*) Anyołów

: woyŕká v=

: ŕzykowáne

: iáko do bi=

: twy. (-)

- 25: będzie w niezłicznych Anyeŕŕkich woy=
 26: ŕkách/ ktorzy poydą rozŕzykowáni iáko do

27: bitwy/ y ná nieprzyaściele Pána řwego/

28: ze wřzytkim rylztunkiem/ y ármatař/ y bro=(*marg*) Matth: 16.

: Matth: 13.

: Matth: 25.

: Daniel: 7. (-)

29: niámi/ y ogromnořciá woiená. Ktoby

30: przeliczył one woýřká o ktorych Prorok

31: mowi: Tyřiące tyřiącow řlůżyli mu/ y

32: po dźieięćkroć řto tyřiącow przed nim

33: řtali? Máieřtat zász Páńřki pokaże řię w

34: dořtátku y bogáctwách y řwietnořci/

35: ktora řię ná oney iego czeřadce pokaże:

36: ktorzy teź poniořą korony y vpominki

37: wieczne á nieobięte/ ktore řię dobrym řłu=

38: gom iego rozdáwáć máię. Poydźie teź

39: zász Pánem iedno czarne woýřko řtrářzli=(*marg*) Woýřko

: czártow. (-)

40: we/ kátowřkie/ dyabřow y duchow zřlych/

41: ktorzy poydą z okazánem iádu řwego y

42: gniewu ná ludźie/ y z naczyniámi piekiel

43: nymi/ y řáncuchy/ y powrozy/ y okowy/ do

44: wiązánia y karánia nieprzyařcióř Chry=

45: řtuřowych. Bo y oni řą exekutorowie

46: rořkazánia iego.

47: Potym nářtąpi trąbá oná Archányo=

48: řá iáko pozew do řádu/ w ktorey moc(*marg*) 5.

: Trąbá iá=

: ko pozew.

: 1. Cor: 15.

: 1. Teřř: 4.

⌘ Ioan: 5. (-)

- 49: Chryśtułowá y zmartwychwśtánia iego
 50: obudzi wśzytkie ciáá/ od Iádámá áż do
 51: ośtátniego człowieká ktory fię vrodzi/ iż
 52: vmárli vślyfzą w grobách głos Chryśtu=
 53: łow w trąbie oney/ z niebá y z pieklá/ y z
 54: czyścu duŕze po ciáá łwe pobieżą/ y we=
 55: zmą ie/ y kości wśzytkie wedle Ezechielá

kolumna: b

- 1: Ípóią fię/ y łtáną ná wielkie woŕfko. O (marg) Ezech: 37. (-)
 2: woŕfko kto cię zliczy? A żywi ktorzy nie
 3: vmrą ná on czás/ vślyfzeniem trąby/ y
 4: przenieśieniem fię ná powietrze śmier=
 5: ci łkufzą: y wnet zás ożyiá/ y łtáną wśzyt=
 6: cy przed łádem y łędzią łpráwiedliwym/
 7: łpráwowác fię/ y brác zapłátę zá robotę
 8: łwoię/ złá ábo dobrá.
 9: A iż pomieŕzáni będą źli z dobrimi: (marg) 6.

⌘ Rozłáczce=

⌘ nie kozłow

⌘ od owiec. (-)

- 10: Dobrzy máiác duŕze iuż świetne/ ciáá
 11: też z duŕz fię oświecá y odmieniá. iáka
 12: iefł duŕzá tákie y ciáło. Z duŕze ná ciáło
 13: łpada y błogofłáwieńśtwo y przekłęc=
 14: two. Iáko w láterni iáka iefł świeczká/
 15: tákie śwíátło w láterni/ iefłi nie iáfna/
 16: láterná też nie iáfna. y poznác będzie
 17: łzczerniáłe ciáło od świetnych á łzczęśli=
 18: wych. Tedy Anyołowie vczyniá/ iáko

19: Pan mowi/ rozdział: Odłączą czarne (*marg*) Matth: 13. (-)

20: od białych/ y białe owce ná práwicy/

21: czarne kozły ná lewicy poftáwią/ iáko

22: íam Pan mowi: Wyłączą/ práwi/ złe od (*marg*) Matth: 25. (-)

23: íspráwiedliwych. O iáki tám rozdział

24: będzie/ mátki od fyna/ fyna od oycá/ brá=

25: tá od brátá/ siostry od siostry?

26: Zátym Pan Iezus/ ták iáko íam obie=(*marg*) 7.

: Dobrych

: pochwałá.

: Luc: 12. (-)

27: cał/ chwalić dobre będzie przed Anyoły y

28: onym wielkim dworem y woýłkiem fwo=

29: im. To ía práwi/ rzecze/ moi Chrześci=

30: ánie. To moje namilíze owce/ ná kto=

31: rych widzę piątno moje/ miłości ípolney

32: y miłosierdzia: Ci mnie nie widząc w

33: mię vwierzyli: Ci mnie nie oglądawfzy/

34: mnie miłowáli: Ci mi dobrze czynili.

35: Iedni zá mię zdrowie dáli/ drudzy fię dla

36: mnie trudzili/ prac dla chwały moiey

37: rozmnożenia wiele ćierpiąc. Ci w mo=(*marg*) Luc: 22. (-)

38: ich pokufách wytrwáli: Ci fię mnie nie

39: záfłydźili: ci mnie przed ludźmi fławi=

40: li/ á ia też ie przed wámi y Oycem mo=

41: im wyfławiam. Tedy Anyołowie krzy=

42: kną wfzyscy: Zápłác im Pánie robotę

43: ich/ policz z námi towarzysze náíze/ day

44: im obiecáne odpoczynienie w chwale

45: twoiey. Zátym fędzia da po nich dekret.

- 46: Íwoy/ mowiąc: Przydźcie íám błogoíłá=
 47: wieni Oycá mego/ oíęgnićie zgotowá=
 48: ne wam kroleítwo.
 49: Potym íię obroći P. Iezus do kozłow (*marg*) Háńbá
 : złych. (-)
 50: onych ná lewicy/ y íłuchác będzie rozmá
 51: itego ná nie obzáłowánia. Bo powítá=
 52: nie Moyzeízf/ íáko íam Pan mowi: Po=(*marg*) Ioan: 5. (-)
 53: wítaná páísterze y náuczyciele ich/ y zá=
 54: łowác íię ná nie będą/ íz ich íłuchác nie=
 55: chćieli/ íz ná ich przeítrogi y nápominá=

nia niedbá=

strona: 7

Ná Pierwízą

7.

Niedzielę Adwentu.

kolumna: a

- 1: nia niedbáli. Powítaná y Anyołowie y
 2: inni święći. A íáko Pan groził: Powítá=(*marg*) Matth: 12. (-)
 3: nie y krolowa Sábá y Niniwitowie/ y
 4: potępiác ie/ y czárći piekielni wrzeífczeć
 5: ná nie będą; íz woleli ich rády złey íłu=
 6: chác/ woleli dla godziny roíkoízy már=
 7: ney/ ćiebie Bogá íwego gniewác/ íz le=
 8: piey íłużyli nam nieprzyiációłom íwo=
 9: im/ níżli tobie któryś zá nie vmárł/ bę=
 10: dác Bogiem ich/ y dla nich toś ćiáło ná
 11: íię y náture ích przyiáł/ y w niey odkupie
 12: nieś ich z wielką ćiężkością odpráwił:
 13: czegoś nam nie vczynił. Tedy źli oni z
 14: roípaczy wielkiej krzykną: Gory przy=(*marg*) Luc: 23.

⌘ Ifa: 2. (–)

15: walcie nas/ págorki przykryicie nas; á=
16: le im to nie pomoże.
17: Y zátym vřlyřz on piorun z vřt Chry=
18: řtuřowych: Odtępcie odemnie przekłę=
19: řci. A oni krzykn: Izali nas przeklinařz
20: tworc y odkupicielu nřz? Gdzieř one
21: wnątrnořci miłosierdzia twego? w=
22: řpomni ikoř dla nas vmárł/ byř nas
23: od tey wieczney řmierci wybáwił? A
24: Pan teř rzecze: W czás było miłosier=
25: dzia řzukc: precz przekłęci. A gdzieř
26: nam kařez? W ogień. A długoř? Ná
27: wieki wiekom. Wřdy po řtu tyřięcy lat (*marg*) **Wiecznořć**

⌘ przekłęc=

⌘ tw. (–)

28: nas wyzwol? Niech ptařzek z gory w=
29: řzytkiego řwiátá co tyřięc lat řiarnecz=
30: ko ptařku do nas noři/  gdy wybierze
31: gory wřzytkie/ wřdy nas w ten czás wol
32: nemi vczyniřz/  zmiřuielz řię? Nie. Ná
33: wieki wiekom nie zmiřuię. Coř będzim
34: mieć tm z pány/ y w czyiey mocy bę=
35: dzim? V dyabłow nieprzyiaćioł wřzych/
36: ktorym gwoli mnieřcie nie řluchli.
37: Y ták řię řd on řkończy. Ci poyd n
38: męki wieczne/  řprwiedliwi n řywot
39: y rořkořzy wieczne.
40: Z tákiego rozmyřłania puřczaymy do (*marg*) **Boiazń bo**

⌘ za ztkiego

☐ : rozmyślá=

☐ : nia.

☐ : Pfał: 89. (–)

☐ 41: fercá boiaźń BOżą/ niechay fię przelę=

☐ 42: knie/ á od boiaźni począwfy/ niech miło=

☐ 43: ścią fkończy. Mowmy z Dawidem: A kto

☐ 44: Pánie poznać może moc gniewu twe^{go}/ á

☐ 45: w boiaźni kto przeliczy gniew twoy? kto

☐ 46: wie iáko BOg wielki/ ten też wie iáko

☐ 47: wielka fprawiedliwość y gniew iego. A

☐ 48: kto fię nie złęknie? Przeraź Pánie/ mo=

☐ 49: wi tenże Prorok/ boiaźnią twoią ferce

☐ 50: moie: bom fię przelękl fądow twoich.(*marg*) Pfał. 118. (–)

☐ 51: Ieft boiaźń ktora w fálce Bożey nie wá=

☐ 52: tpi/ á fzuka fszodkow/ ktoremi z tego wy=

☐ 53: niść może/ czego fię boi. Lew záryknął/

☐ 54: mowi Prorok/ á kto fię nie złęknie/ On(*marg*) Aмос 3. (–)

☐ 55: ćichy báránek/ ktory wfzytkich zbáwiác

kolumna: b

☐ 1: przyfzedł/ lwem fię ná on fwoy dzień vczy=

☐ 2: ni/ y zápálczywość fwoię y gniew/ ná złe

☐ 3: y niewdzięczne odkupienia iego wypuś=

☐ 4: ci. A on ktory zá ludzie wylał krew fwo=

☐ 5: ię/ w ludzkiey krwi brodzić będzie. Cze=

☐ 6: mu/ pyta go Prorok/ czerwona fzáta (*marg*) Ifa: 63. (–)

☐ 7: twoiá/ iáko tych co w prášie wino dep=

☐ 8: cą? A on odpowiáda: Zdeptálem naro=

☐ 9: dy w gniewie moim/ podeptałem ie w

☐ 10: popędliwości moiey/ y krwią ich zmá=

☐ 11: záłem fzáty moie/ dzień pomfty moiey/

- 12: dzień odpłaty moiey przyzedł.
- 13: Namilfzy brácia/ do czáfu łobie o miło=
- 14: łierdziu Bofkim potuľzaymy/ á poki trwa/
- 15: te^{go}czáfu dobrze vzywaymy/ przyidzie czas
- 16: gdzie miłofierdzie odfłapi/ á łpráwiedli=
- 17: wość łzczera nieodwłoczna/ nie zbyta/ nie
- 18: vwiárowána/ náftapi. Iáko fię vkażem/
- 19: iáko fię łkryiem? łkryć fię **niepobobno [!]** / v=
- 20: kázác fię nieznośno. Lepiey fię teraz z
- 21: báránkiem iednáć/ niżli fię ze lwem po=
- 22: tykáć. Lepłza boiaźń zwłáľzczá winne=
- 23: mu/ niżli głupie bełpieczeńłtwo. Krolá
- 24: kto ránił/ á przedfię nie vćieka? Bogáf=
- 25: my obrázili y Chryftuľá vkrzyżowáli/ á
- 26: przedfię fię nie boiem? Kaim mowił: Zá=(*marg*) **Gene: 4. (-)**
- 27: bije mię káždy kto mię naydzie: á my be=
- 28: łpiecznieiem? Tenże co nas kárác chce/
- 29: ábyfmy od iego gniewu vćiekáli y o łobie
- 30: rádzili/ nas miłofciwie przełtrzege. Y v=
- 31: pomináiąc nas/ ten łwoy dzień przyrow=
- 32: nał do łidłá/ do złodzieiá/ do nocy/ do na=
- 33: głego páńłkiego z gołłciny do łług przyiá=
- 34: zdu. Iełłi ł ofłroźny ptak/ boy fię łieci y
- 35: w łczyrym polu. Iełłi ł dobry gołłpodarz/
- 36: miey ná złodzieiá łtraż. Iełłi w nocy
- 37: naść ma ná cię nieprzyiáciel/ nie záfy=
- 38: piay; nápiłz fię gdy bitwy wygrałz á woy
- 39: ná fię łkończy. Iełłi ł Pan rzekł: Przyidę
- 40: gdj fię nie łpodzieiełz; pilnuyze co godźiná
- 41: dobry łługo/ ábył otworzył łkoro zákołá=

- 42: ce/ ábyś odnioł pilności twoiey wyflugę.
- 43: Nie obżeray fię/ mowi Pan/ áby cię
- 44: twárdy fen nie zmorzył/ á do czuyno-
- 45: ści ábyś fpofobnieyfzy zoftawał. Nie ob=(*marg*) [Luc: 21.](#) (-)
- 46: ciężay fercá świeckimi pracámi/ y náby=
- 47: wánim tego czego odbieżeć muśiż. Wy=
- 48: noś w czás z nagłego ognia światá tego
- 49: co możefz/ á pofyłay przed łobą/ gdzie to
- 50: tám naydziefz/ gdy przez ręce vbogich po=
- 51: ślefz. Przed chorobą/ mowi Mędrzec/ (*marg*) [Eccle: 18.](#) (-)
- 52: fzukay lekarftwá/ y przed łádem pytay fię
- 53: łam. Bo w chorobie trudno fię leczyć/ á
- 54: do łádu przyfzedłzy/ włzytko mieć gotowo
- 55: potrzebá. Iáko w bitwie/ dwa kroć nie

płáci błą=

strona: 8

8.

Ná Wtorą

Niedzielę Adwentu.

- 1: płáci błádzić/ bo raz zbłádziwłzy/ poprá=
- 2: wić fię czáfu nie máłz: ták y ná tym Bo=
- 3: zkim łádzie/ raz vtráciwłzy/ nie máłz
- 4: gdzie áppellować.
- 5: A obracáiąc boiaźń w miłość: Szczę=(*marg*) Dobrym
- 6: wefoły dzieⁿ
- 7: łádnny. (-)
- 8: śliwi ktorzy ten łá y przyfzcie Syná Bo
- 9: żego miłuią y prágnąć go mogą. Do kto=
- 10: rych mowi Pan: Wy pátrzcie á podnie=(*marg*) [Luc: 21.](#) (-)
- 11: ście głowy łwoie/ bo fię odkupienie wálze
- 12: przybliża. Inym łrogi połtrách/ ále do=

- 11: brym to przyłźcie wefele wielkie przynie=
 12: śie. Iáko fię Apoštoł wefelił/ mowiąc: (marg) 2. Tim: 4. (-)
 13: Dobrą robotę zrobił/ biegum dokonał/
 14: wiarym dochował: zá tym záchowána
 15: mi iest koruná śprawiedliwości/ którą mi
 16: odda ná on dzień łędzia śprawiedliwy. A
 17: nie tylo mnie/ ále wśzytkim ktorzy miłuią
 18: przyłźcie iego. Więzien śłużnie o zbro=(marg) Zły y win=
 : ny więzien
 : do łądu fię
 : nie kwápi. (-)
 19: dnie y grzechy łwoie poimány/ do łądu
 20: fię nie kwápi: káźdey odwłocze rad/ nie
 21: ciężki mu łáncuch y okowy/ y wśzytki w
 22: wieży nędze: ná káźde fię łkrzypienie
 23: drzwi przelęka/ ielli go do łądu nie woła=
 24: ią. Lecz niewinny á łpotwarzony/ łądu (marg) A dobry
 : go prágnie. (-)
 25: prágnie/ y o łędziem fię pyta/ y prósi áby
 26: zásiadł: káźda mu nędzá w wieży y od=
 27: włoká przykra. Ták śługá Chryśtułow/
 28: dobrym fię sumnieniem ciężąc/ krom be=
 29: śpieczności łędziem rad. O Boże/ day
 30: to nam wfánie ná on dzień/ y przy śmier=
 kolumna: b
 1: ci náłzey/ gdy nas do tego práwá záwoła
 2: ią. Iáko dobra małżonká z dálekicy dro=
 3: gi czekáiąc mężá/ á czyniąc to co iey ro=
 4: łkazał/ wiary mu dochowuiąc/ wśtáwi=
 5: cznie wzdycha/ oknem wygláda/ co wrot

- 6: rufzą iego fię łpodźiewa/ o nim namilfza
7: iey rozmowá/ y lepźzey nowiny nie ma/ ie=
8: dno gdy powiedzą: przyiáchał. A zła cu=
9: dzołożna/ rádaby o nim nie słycháła y do
10: wrot go nie puściła. Ták dobry Chrze=
11: ścijánin z fwoim Chryłtufem czyni/ ták
12: przyłźcie iego miłue. Bo włzytki dobrá
13: iego z nim mu przychodzą/ kończy nędze
14: y teskności/ y złe dni światá tego; łkłada
15: żałobę w ktorey chodźił/ kończy roboty á
16: bierze zapłátę/ y otwarza mu Pan chwa=
17: łę y rádość y ony przybytki bogátego po=
18: koiu y bełpieczne^{go} pomiełzkánia ná wie=
19: ki wieczne. Przyidźi Pánie Iezu Chry=
20: łte/ przyidźi pierwey do łercá łáłką y du=
21: chem twoim/ ktoryby nas od grzechow
22: vkarał/ náuczył/ włprawiedliwił/ y do
23: łądu twego przypráwił. A gdy fię na=
24: lepiej ná twoy łąd przygotuiemy/ á
25: czuć v wrot będźiem/zákołác/ ábyłmy o=
26: chotnie tobie otworzyli/ á z tobą wie=
27: cznych dobr twoich záżyli. Przez śmierć
28: y mękę twoię/ ktory z Oycem y z Duchem
29: ś. kroluiefz ná wieki Bog ieden. Amen.

strona: 38

38.

Ná I. Niedziełę
po Trzech Krolách.

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7: **NA PIERWSZA NIEDZIE=**

8: **LE PO TRZECH KROLACH,**

9: **EWANGELIA V LVKASZA II.**

10:

G Dy iuz był IEzus we dwunaście lećiech/

11: gdy oni wftąpili do Ieruzálem wedle zwyczajú świę=

12: tá/ á fkończywfszy dni gdy fię wracáli/ zoftáło dziećię Ie=

13: zus w Ieruzálem: á nie obaczyli rodzicy iego. A mniemáiąc że

14: on był w towarzyftwie/ wftáli dzień drogi/ y fzukáli go miedzy kre=

15: wnymi y znáiomemi. A nie nálazfszy/ wrocili fię do Ieruzálem/

16: fzukáiąc go. Y stáło fię/ po trzech dniách náležli go w kościele sie=

17: dzącego w pośrzodku Doktorow/ á on ich flucha y pyta ich. A

18: zdumiewáli fię wfszyscy/ ktorzy go flucháli/ rozumowi y odpowie=

19: dziam iego. A wyrzawfszy go wielce fię zdziwili. Y rzeklá ku niemu

20: mátká iego: Synu/ przeczżeś nam ták vczynił? oto oćiec twoy

21: y ia żáłoŃni fzukálimy cię. Y rzekł do nich: Czemużeście mię fzu=

22: káli? Niewiedzieliście/ iż temi rzeczámí ktore fą Oycá mego iam

23: fię báwić powinien? A oni nie zrozumieli tego flowá ktore im mo=

24: wił. Y poftedł z nimi/ y przyftedł do Názárethu: á był im poddá=

25: ny. Lecz mátká iego wfszytkie te flowá záchowála w fercu fwym.

26: A Iezus fię pomnażał w mądrości/ y we wzroście/ y w fálce v

27: Bogá y v ludzi.

kolumna: a

1:

T Rzydzieści lat Pan y

2: Bog náfz **CHRISTVS**

3: **IEZVS** w wielkim mil=

4: czeniu y zátáieniu y nie=

- 5: wiadomości ludzkiej przeżył/ iedno ty
- 6: lo fłowo iego dżifiefyze gdy miał lat 12
- 7: mamy/ v wżyfłtkich Ewángeliftow.
- 8: Ktoby nie prágnął wiedzieć/ co fię
- 9: przez ty látá z nim dżiało/ co czynił/ co
- 10: mowił/ co ćierpiał Pan wżyfłtkiego ś=
- 11: wiátá przez ták długi czás? ktoby nie
- 12: rad fię dowiedział o co tu tych Dokto=
- 13: row pyta/ y co im ná ich pytanie odpo
- 14: wieda? Z tey tefkności ludzie niekto=
- 15: rzy/ z nabożnego o tym rozmyślánia/
- 16: nápiáli byli książki o dziećínftwie P.
- 17: **IEZVSOWYM**, domysłáiąc fię rzeczy y
- 18: dżiwow około tákíe⁸⁰ dziećięciá y mło=

kolumna: b

- 1: dości iego. (*marg*) Księgi o
- : dziećín=
- : ftwie Ch=
- : ryftufo=
- : wym od=
- : rzucone. (–) Ale kościół słuźnie tákíe pi
- 2: fánia y powieści odrzucił. Lepiey nam
- 3: niewiádomość ćierpieć/ niżli fię nie=
- 4: pewnymi poćiechámí karmić: lepiey
- 5: nam ná tym przeftáwác/ iż niechćiał
- 6: Pan Bog áby fię co o tym wiedziáło/ y (*marg*) Zátáienie
- : y milcze=
- : nie Páná
- : náźzego
- : do lat 30. (–)

- 7: przenaświętżey mátce tego w łkarb
 8: kościelny podáwác nie dopuścił: do=
 9: fyć nam ná tym y dofyć wielkie náuki
 10: z tego mamy iż do lat trzydzieści nic
 11: nie wiemy/ iedno te rzeczy/ zátáienie y
 12: milczenie/ nabożeństwo á połufzeń=
 13: łtwo Páná náfze^{go}. Dżiwuiemy fię onym
 14: Antoniom Hiláryonom/ Arfeniułzom
 15: y inny^m puftelnikom/ iż swiátem y fła=
 16: wá ie^{go} gárdzac/ y przykłádem Heliafzá y
 17: Ianá od ludzi fię kryiác/ pokoiu ná bo
 18: gomyślność fzukáli: Iáko fię Pánu

włzytkiego

strona: 39

Ná I. Niedzielę 39.
 po Trzech Krolách.

kolumna: a

- 1: włzytkiego swiátá Chryłtułowi náfze=
 2: mu nie dżiwowác y tákiego przykłá=
 3: du pożyteczniey niżli z tych innych
 4: nie brác? Czás mowienia/ czás mił=
 5: czenia. Ani náuczác/ áni cudow czy=
 6: nić/ y wrzędu łwego Pan náłz záczac
 7: niechćiał/ poki mu to lat 30. nie minę=
 8: ło: krocác náłzych młodych łkwápli=(*marg*) Skwá=
 : pliwość
 : młodych. (-)
 9: wość do wrzędow/ zwłáfzczá duchow=
 10: nych. Co więcey potrzebá wiedzieć/

kolumna: b

- 1: co Pan przez ten czas czynił? Oto żył
 2: iako puftelnik/ w zatajeniu y milcze=
 3: niu y w pośluzeniu/ drogi z rodzi=
 4: cami na miejscu święte odprawował
 5: pełniąc zakon Boży. Przypatrzmyż
 6: się/ co to był za zakon y prawo około
 7: drogi do onego kościoła/ a tym pier=
 8: wzię część kazania zabawmy/ a potem
 9: do nauk innych z przykładów tego Sy=
 10: naczka y matki jego przyśląpim.

11: PIERWSZA CZESC.**12: O drogach nabożnych y o prawie Bożym na nie.**

kolumna: a

- 1: **Z** Nacznia iest y kilakroć powto=(*marg*) [Exo: 34.](#)
 2: [Deut: 16.](#) (-)
 3: rzona wtawá w zakonie Moy=
 4: zezowym/ którą rofkazał Pan
 5: Bog/ aby każdy mąż zwłafzczá goſpo=
 6: darz trzykroć do roku vkazał się przed
 7: obliczność wízechmogącego P. Bogá
 8: Izraélowego/ niołac co w ręku ſwo=
 9: sobie Pan Bog obrac miał. To iest na
 10: to gdzie ſtał namiot Boży z Arką ábo
 11: ſkrzynią oną/ przy ktorey Pan Bog o=
 12: becność ſwoię pokázował/ ktora była
 13: pierwey w Másfie/ potym w Sylu/ á
 14: nákoniec w Ieruzálem gdzie był iuż

- 15: zbudowany od Dawidá y Sálomoná
- 16: kościół/ do ktorego wniesiona fkrzy=(*marg*) Mieyfce
- : obliczno=
- : ści Bo=
- : żey.
- : 3. Reg: 8. (-)
- 17: niá iuz mieyfćá nie odmieniáá. To
- 18: mieyfce zwáło fię oblicznością Bożą/
- 19: iż tám fwym obyczáiem Pan BOg
- 20: miefzkał/ á indźiey ták nie miefzkał.
- 21: Iákoby tám twarz święta iego bylá/
- 22: oczy/ wfyzy/ ręce/ á indźiey nie bylá. Ná=
- 23: uczano ich dobrze tego iż Pan Bog
- 24: wżędźie ieft/ mocą y obecnością fwo
- 25: ią/ y wżędźie widzi y fłyfzy y czyni co
- 26: chce ná ziemi y ná niebie/ á iż nie ma
- 27: ciááá ludzkiego áni żadney widomey
- 28: formy. Wfzákże dla łączneyfzego po= (*marg*) Obyczay
- : ludzkiego
- : poięcia. (-)
- 29: ięcia y wzrúfzenia fercá/ fklonił fię P.
- 30: Bog do obyczáiu przyrodzenia ludz=
- 31: kiego/ ktore nie łączno poymuie tego
- 32: co wżędźie y w obec ieft/ y do tákiew
- 33: rzeczy z trudnością ferce fklánia/ chy=
- 34: bá do tákiew ktora tu ieft y teraz/ ná
- 35: pewnym miefcu y pewnego czáfú.
- 36: Obráł tedy Pan Bog miefće iedno/
- 37: áby ná nim dla ludzi miefzkał/ y tám
- 38: od nich pokłon przyimował/ y tám pro

39: śby y potrzeby ich odpráwował. Nie

40: iżby fię w nim zawarł ábo ogárnał/ bo(*marg*) 3. Reg: 8. (-)

41: y niebá niebow ogárnać go nie mogą

kolumna: b

1: iáko Sálomon mowi: ále áby fię czło=

2: wiek tám ná mieścu pewnym vćielzył

3: y dobrodźieyftwo od niego brał. Tákíe

4: było mieśce w Ieruzalem/ on przedzi=

5: wny kościół Sálomonow/ do ktorego

6: z dáleká y od lámych gránic chodzić

7: trzykroć do roku wiernym swoim ro=

8: fkazał.

9: Co zá przyczyny były tey drogi/ kto (*marg*) Przyczy=

: ny drogi

: do kościo

: ła w Ie=

: ruzálem. (-)

10: vważyć prágnie/ námieni fię ich kilká

11: dofyć poważnych y wielkich. Pierwśza

12: fię z fłow lámych tego ftátutu podáie/

13: gdy mowi: Vkaże fię przed obliczno=

14: ściá wśzechmocnego Páná Bogá ká= (*marg*) 1.

: Wyzná=

: nie nay=

: wyżśzey z=

: wierzchności. (-)

15: źdy mężczyzná. Vkázowanie ono/ by=

16: ło wyznánie nawyżśzey zwierzchności

17: Bozkiey/ ktorá ma nád ludem swoim/

18: y oddawánie **powinne**^{go} iemu poddań=

- 19: Itwá. Iáko fię dworzánie krolowi v=
 20: kázuią/ znáiąc że ich pánem iest/ á go=
 21: towość do poług iego niołąc. Abo
 22: iáko poddáni idą z czyńłzem do pá=
 23: ná/ znáiąc iż fą kmiećie iego/ y ná
 24: iego grunćie śiedzą. Y tym fię lud on
 25: przyćwiczał/ áby znał Páná Bogá fwe
 26: go/ y do innego fię nie fklániał/ á wie=
 27: dział od kogo ma włytko co ma/ áby
 28: fię mu zá to pokłon powinny odda=
 29: wał/ y ná pełnienie woley iego świę=
 30: tey/ ząwždy gotowym Itáwił. Y prze=
 31: toż mieyłce ono zwáne było/ Mieyłce
 32: pokłonu/ o którym mowił Dawid: (*marg*) **Locus a=**

: **dorationis**

: **Pfal: 99. (-)**

- 33: [Kłaniayćie fię ná mieyłcu świętym
 34: iego. Wchodźćie przed obliczność ie=
 35: go z wefelem/ á wiedzćie iż Pan on iest
 36: Bogiem/ on nas vczynił/ á nie my fá=
 37: mi siebie. Ludkowie iego y owce pá=
 38: Itwiłká iego/ wchodźćie do bran iego z
 39: wyznániem/ do pálacu iego z śpiewá=
 40: niem/ y dziękuycćie mu: chwalćie imię
 41: iego/ bo słodki iest Pan. Wieczne mi=

łóśierdzie

strona: 40

40.

Ná I. Niedzielę
 po Trzech Krolách.

kolumna: a

- 1: łośierdzie iego/ y od rodzái u do rodzá=
 2: iu prawdá iego.] To Pfalm.
 3: Druga byłá przyczyná drogi oney/ zá= (marg) 2.
 : Zátrzymá
 : nie iedno
 : ści wiá=
 : ry. (-)
 4: chowánie iedności wiáry y nabożeń=
 5: ftwá/ y służby iednemu Bogu po włyzy=
 6: tkim onym páńftwie. Nie godziło fię
 7: nikomu ná inšzym mieyfcu ofiar czynić
 8: y ołtarzá budowác/ iedno ná onym/
 9: gdzie mieszkał ieden nawyźlzy kápłan/
 10: y inni duchowni/ ktorzy ludzi zakonu
 11: Bożego náuczáli/ y drogę im Bożá v=
 12: kázowáli. Bo gdzieby było ośobne á
 13: domowe nabożeńftwo/ łącznoby byli
 14: od iednego Bogá/ y od iedney wiáry/ y
 15: od iednego ołtarzá/ y od iednego ká=
 16: płańftwá odstąpili. Ale zyázdy one do
 17: iednego kościoła y ołtarzá/ bárzo ie w
 18: iedności wiáry y w służbie iedne^{go} Bo=
 19: gá vtwardzáły. Iáko feymy Koronne
 20: czynią włytykich części kroleftwá zied=
 21: noczenie/ y przez nie fię włytyki rozer=
 22: wánia nápráwuia. Y gdy nieprzyia=
 23: ciel ludzki ízátan onę iedność chćiał
 24: rozerwác/ poduźczył Ieroboámá kro= (marg) 3. Reg: 12. (-)
 25: lá IzráelŃkiego nád dzieśiáćiá pokole=
 26: nia/ áby im chodzić do iednego onego

- 27: kościoła zakażał. Co gdy uczynił/ wnet
- 28: się jedność wiary strącał: Bo wierę
- 29: sobie inną/ y za tym wiele obcych fał=
- 30: szych bogów naleźli.
- 31: Co też niektóre ludzie w Chrześci=(*marg*) Odfła=
- : pienie od
- : iednego
- : kápłán=
- : stwa co
- : sprawiło.
- : Ioan: 21.
- : Cypr: de
- : vnitat. (-)
- 32: áństwie y przeszłych y tych wiekow ná
- 33: szych potkáló. Chrystus **IESVS** chcąc
- 34: nas w iedności wiary zachować/ ie=
- 35: dnego dał nawyźszego wśzytkiemu ko=
- 36: ściółowi y owcom swoim pásterzá y
- 37: kápłaná. Do ktorego poki się wśzytkie=
- 38: go światá Biskupi ábo osobámi ziez=
- 39: dzáli/ ábo z nim się przez listy porozu=
- 40: miewáli/ y od niego moc y wyznánie
- 41: wiary bráli; iedność się zatrzymawá=
- 42: ła á odzciepienstwa nie było/ y herezye
- 43: ginąć musiały. Ale gdy tego z pychy
- 44: y nieposłuszeństwá czynić przeštáli; szko=
- 45: dliwe bárzo rozerwánie w kościele Bo
- 46: żym uczynili. A naprzod kościoły w=
- 47: schodnie/ od tego mieyscá y pásterzá
- 48: iednego gdy odpádły/ ná wiele się fekt

49: rozerwáły/ y do wiele łrogich błędow

50: y kácerftw iáko obcych y różnych bo=

51: gow przyfzli/ y zátym niewolą pogán=

52: łką zniłzczáły.

53: Táz teź przyczyná iest tych pułno=

54: cnych rołterkow y wiar ták różnych:

55: odftąpili od iednego kápłánftwá/ y ie=

56: dnego ołtarzá/ y náczyli łobie tyle

kolumna: b

1: wiar ile miałł/ y tyle bogow ile mi=

2: łtrzew. Zádneý inney nie máłz áni być

3: może drogi do zátzymánia zgody y ie=

4: dności wiáry Kátholickieý/ iáko mieý=

5: łce iedno y miłtrż y páłterż y nawyż=

6: łzy kápłan ieden. Iáko łię o tym in=

7: dźieý mowi.

8: Mieýłce teź ono kościolá Sálomo= (*marg*) **3.**

: Przywile=

: ie kościo=

: łá Sáló=

: monowe=

: go. (-)

9: nowego/ miało ołobne á wielkie przy=

10: wileie do poćiech ludzkich/ ktorych źa=

11: dne inne ná on czás nie miałý/ iż łię do

12: nich łłufznie ludzie kwápic y z ochotą

13: tám drogi czynic y nadálze mogli. Bo

14: naprzod mieýłce ono kto ná nie do=

15: brym łercem przyfzedł/ káźdego wzru=

16: łzyło y nieiáko odmieniło/ pokázuiąc

- 17: táiemną tám moc Bożą. Wierny y
- 18: nabożny dziwnie fię wćiefzonym vczuł/
- 19: iż był przed oblicznością bozką/ y doz=
- 20: nawał ná onym mieyfcu práwey obe= (*marg*) 2. Mac: 3.
- : Mieyfce
- : Boże ko=
- : ściołow
- : ftráfzli=
- : we. (-)
- 21: czności/ po wzrufzeniu fercá y wnę=
- 22: trzney niewymowioney rádości. y nie
- 23: wierny muśiał fię drugdy prześtráfzyć.
- 24: Iáko on Heliodorus/ ktorego Anyoło=
- 25: wie/ gdy onego mieyfcá nie vczcił/ po=
- 26: tľukli/ iż muśiał wyznáwáć: iż ná o=
- 27: nym mieyfcu prawdźiwie ieft iákaś
- 28: moc Boża.
- 29: A k temu káždy do tego fpofoiony/
- 30: odnośił z onego mieyfcá poćiechy y po=
- 31: trzeby fwoie o ktore Páná Bogá pro=
- 32: śił/ gdy fię tám obiecował y obietnicy
- 33: dofyć vczynił. Y przetoż wiele Pogan (*marg*) Iofeph: de
- : Antiquit.
- : 2. Mac: 1.
- : 1. Efdr.
- : 2. Efdr. (-)
- 34: y Rzymian y ludzi od końcá świátá/
- 35: do onego kościołá chodźiło/ y krolowie
- 36: Pogánfcy w wielkiey czći ono mieyfce
- 37: mieli/ y oni Monárchowie/ Perłowie

38: y Grecy/ Dáryufzowie/ Cyrułowio/ Se=

39: lewkowie/ ktorzy złotem y srebrem y

40: wielkimi kofzty páńfkimi on kościoł

41: zdobili/ y z niego pomoc do fwoich po=

42: trzeb mieli. Iákoż fię było do takiego

43: przedźiwnego mieyfca nie kwápic?

44: A nákoniec chćiał Pan Bog/ áby lu=(*marg*) 4.

: Przyfłu=

: gá Pánu

: Bogu. (-)

45: dzie oną taką drogą chęc ku Pánu Bo=

46: gu pokazáli/ onę dla niego nie bárzo

47: lekką pracą podeymuiąc. Bo nie lá=

48: cno było gofpodarzom opuźczáz domy

49: fwoie/ y wfzytko kroleŧtwo wdác w nie

50: beŧpiecznoŧc pográniczná v nieprzy=

51: iaćioł/ gdy fię ludzie oną naboźną dro=

52: gą od gránic zwłáfczáz zábáwili: y tru

53: dźic ćiała fwe chodzeniem y nofzeniem

54: ofiar/ y pędzeniem bydła/ nie przyfzło (*marg*) Ciężkoŧc

: podięta

: dla Pána

: Bogá. (-)

55: ludziom iedno z ciężkoŧciá: ktorą teź y

56: naŧwięťlza mátká Boża/ taką w tey

drodze przy=

strona: 41

Ná I. Niedzielę

41.

po Trzech Krolách.

kolumna: a

- 1: drodze przygodę wczuła. Ale chęć y mi=
2: łość ku Pánu Bogu/ ná rzeczy było tru=
3: dney y ciężkiew pokázác. kto Pánu Bo=
4: gu dufał y obietnicom iego/ w rádość
5: fię oná ciężkość obracała. Bo przyty^m=
6: że rofkazaniu takim obiecał im to Pan (*marg*) [Exod: 34.](#) (-)
7: Bog/ iż gránice ich w pokoiu zácho=
8: wác miał/ gdyby ono rofkazanie iego
9: pełnili. Zaden/ práwi/ łzkody czynić źie= (*marg*) Trudno=
: ści odda=
: la PAn
: Bog gdy
: co dla nie
: go czy=
: niem. (-)
10: mi twej nie będzie/ gdy trzykroć do ro=
11: ku przychodzić y wkażować fię oblicz=
12: ności P. Bogá twego będziesz. Wie=
13: rzyli iż on ftróżem domowich zoftawał
14: y gránic ich bronił. Ták nam P. Bog
15: obiecuie zázwdy wżycząc łálki y pomo=
16: cy fwey ná pełnienie rofkazania fwe=
17: go/ ábyfmy fię trudnością nie wyma=
18: wiáli. Y ták nieśli ná ono mieśce tro=
19: iáką ofiárę: z duŕze poŕtuŕzeńftwo/ z ciá=
20: łá vtrudzenie/ z máiętności bydło ábo
21: pieniądze ná ofiárę/ y żywność kápła=
22: now y Lewitow y wdow y sírot y przy
23: chodniow/ ktorych tám było naywię=
24: cey/ ktore żywić P. Bog rofkázował. (*marg*) [Deut: 14.](#) (-)

- 25: Co fię też nálezego nowego zakonu
- 26: dotyczy: Tá vítává około chodzenia (*marg*) Zwyczaj
- : Chrześci=
- : an cho=
- : dzenia ná
- : drogi na=
- : bożne. (-)
- 27: ná mieścá święte/ ácz była do **czáfu** [!] po
- 28: ki kościół on trwał/ y ná lepłzy fię koś=
- 29: ciół po wŕzytkim świećie nie odmieni=
- 30: łá: ma iednák to w łobie co do obyczá
- 31: iow fłuży: iż mieścá święte/ dárem iá=
- 32: kim Bożkim nádáne/ náviedzác/ y do
- 33: nich chodząc y dla Páná Bogá fię tru
- 34: dząc/ **prędźze**^{go} v P. Bogá miłosierdzia
- 35: y wyfluchánia fzukác/ rzecz ielt chwále
- 36: bna/ y z dawná bárzo w nabożeńłtwie
- 37: Chrześciáńłkim zwyczajyna. Tego nikt (*marg*) Mieyćá
- : ofobne=
- : mi dáry
- : Bożemi
- : nádáne. (-)
- 38: przec nie może/ iż w kościele fwym ma
- 39: Pan Bog niektore mieścá przywileymi
- 40: łáłki fwey nádáne/ ktorých inne nie má=
- 41: ią. Bo iefli to łtára Synágogá y nie=
- 42: wolnicá miáłá/ iáko oblubieńcá mieć
- 43: nie ma? W łtárym zakonie była oná ła=
- 44: dzáwká Syłoe/ do ktorey Anyoł pew= (*marg*) **Ioan: 5.** (-)
- 45: nych czáłow złtępował/ y gdy wodę w=

- 46: zburzył/ ieden chory ktory pierwey do
 47: niey wżedł/ vleczony zoftawał/ iákąkol
 48: wiek miał niemoc. Czemu tego inne
 49: wody y inne mieyfcá nie miály? Bo tey
 50: íámey Pan Bog ten dar fpuścił. Cze=
 51: mu Helizeufz Náámánowi do Iorda=(*marg*) 4. Reg: 5. (-)
 52: nu po vzdrowienie trądu kazał? ták iż z
 53: gniewem mowił: Máłomli ia miał do
 54: má wody dáleko lepźzey niżli ieft w
 55: Iordanie? Máłoli tákich mieyfc w
 56: Chrześcijánftwie od Pána Bogá vdá=

kolumna: b

- 1: rowánych ośobnemi przywileymi/ gdzie
 2: ábo Chryftus Bog nářz przebywał/ á=
 3: bo ieft naświéřzey Mátki iego iáka pá=
 4: miątká/ ábo ktory Apořtoł y męcen=
 5: nik y święty leży/ iż tám Pan Bog lu=
 6: dzie ćiefzy/ rychley y hoyniey niżli ná in=
 7: nych mieyřcách/ y to fię Pánu BOgu
 8: podoba/ gdy ludzie tám náwiedzá=
 9: ią. Boby ich nie vzdrawiał/ áni im lá=
 10: řki rozmáitey tám nie vdźielał. Ieřcze (*marg*) Do ćieniá
 : Piotrá ř.
 : chore no=
 : řzono.
 : Acto: 5. (-)
 11: zá czářow Apořtołřkich do ćieniá Pio=
 12: trá ř. z dáleká chore nořzono. Czemuř
 13: tego inne ćienie nie miály? iákoř tám
 14: chodzić y vgęřzczać ludzie nie mieli? ták

- 15: częŝto Chrzeŝcĳanie do Ieruzáleŝ y
- 16: do ŝemie ŝwiętey bieźeli. co y ŝam Apo=
- 17: ŝtoŝ Páweł czyniŝ. Do grobu Piotrá ŝ. (*marg*) [Acto: 20.](#) (–)
- 18: y Páwła do Rzymu/ y z Perŝyey wierni
- 19: y zacni przychoǳili/ miedzy ktorými
- 20: był Máryus z żoną y z dwiema ŝyn=
- 21: mi. S. Lucya mátkę ŝwoię chorą do
- 22: grobu ŝ. męczenniczki Agáthy obiecá=
- 23: ŝá/ y tam drogę czyniáć mátká iey/
- 24: ozdrowiáŝá.
- 25: Wŝytek ŝwiát Chrzeŝcĳáŝki chwa=
- 26: li Helenę mátkę Konŝtántyná Cefá=
- 27: rzá/ iź do Ieruzáleŝ ná drogę ŝwiętą
- 28: iácháŝá/ y tám krzyź Páŝŝki náŝáŝá.
- 29: ŝ. Chryzoŝtom mowi: Do krolewŝkich/ (*marg*) [Hom: 66.](#)
- ⋮ [ad Pop.](#) (–)
- 30: práwi/ zamkow nikt nie pielgrzymuie/
- 31: á do grobow męczenniczkich y krolo=
- 32: wie iezdźá/ w ktorých czárty bicziá/
- 33: ludzie ŝię popráwuiá y wybawiáią. Y
- 34: ná innym mieyŝcu tenze ŝ. prágnie do (*marg*) Chryzo=
- ⋮ ŝtom S.
- ⋮ do Rzy=
- ⋮ mu dla
- ⋮ koŝci A=
- ⋮ poŝtol=
- ⋮ ŝkich prá=
- ⋮ gnie.
- ⋮ [Epifŝ: ad](#)
- ⋮ [Roman.](#)

⌘ Hier: epi:

⌘ 154. (-)

35: Rzymá drogi/ áby proch Apoštołow

36: SS. Piotrá y Páwłá całowác mogł.

37: Y indźiey do łáncuchá w ktory był

38: Piotr ś. okowány bárzo teŝkni. S. Hie

39: Hieronym^m vpomina Dezyderyuŝá áby przy=

40: ŝzedł ná mieyfcá ŝwięte pokłonic ŝię we

41: dle Pfálmu/ tám gdzie ŝtánęły nogi

42: Páńŝkie/ przy ktorych mieyfcách ŝam

43: áż do ŝmierci mieŝkał. Do grobu ná=

44: ŝzego ś. Woyciechá przed piąciá ŝet lat

45: Otto Cefarz dáleká drogę do Gniezná

46: vczynił/ y k woli ś. Woyciechowi kto=

47: rego náuki vżywał/ koronę Krolewŝká

48: Boleŝławowi dárował. Cieleŝnymi dá (*marg*) Ziemŝkie

⌘ mieyfcá

⌘ dáry ŝwe=

⌘ mi vzcíł

⌘ P. Bog. (-)

49: ry niektore mieyfcá Pan BOg vzcíł/

50: iáko Cieplice/ do ktorych ludźie dáleko

51: iezdzą/ á mieyfc ŝwiętych vzcíćby le=

52: pŝzemi dáry ŝwymy nie miał? Prožno te

53: dy ci ludźie gárdzą mieyfcy ŝwiętymi/

54: y drogi do nich gánia/ á łáŝkę Bożá há=

55: muią/ y miłóŝierdziu ŝię iego/ ktore on

56: puŝcza więŝze gdzie chce wedle wo=

42.

Ná I. Niedzielę

po Trzech Krolách.

kolumna: a

1: ley fwoiey/ íprzećiwiáią. Prožno przeć

2: máią tych cudow y poćiech ludzkich/

kolumna: b

1: ktore fię ná takich mieyfcách w oczách

2: światá wżytkiego dzieią.

3: **WTORA CZESC.**4: **O zoftánii Pána Iezusowym w Ieruzálem w kościele**5: **miedzy Doktormi.**6: **A** Czokolwiek Zbáwiciel ná/ iáko

7: fię ná przodku námieniło/ do v=

8: rzędu fwego około ludzkie^{go} zbá=

9: wienia czekał mężkich lat: iednák w

10: młodości znáki tego dawał/ ná co fię

11: był vrodził/ iz ná náukę y napráwę s=

12: wiátá wżytkiego. Y po inżyich proftych

13: ludziách młodych drugdy znamy/ ná co

14: ie sobie Pan BOg gotuie/ iáko mowi

15: Mędrzec: Po fklonności poznác dzie= (marg) Prou: 20. (-)

16: cię/ iefli czyłte y profte íprawy iego. Iá=

17: ko o Ianie Chrzćicielu gdy fię vrodził

18: mowili ludzie: (co y o tym Synaczku (marg) Luc: 1. (-)

19: Pánu Iezusie mowic mogli ci Dokto=

20: rowie/ miedzy ktorymi siedział w koś=

21: ćiele:) Co rozumiełz iákie to dzieię bę=

22: dzie/ iz táka ręká Boża/ to ieft moc bo=

23: zka byłá z nim. y nie mogły fię w nim (marg) Znáki w

☐ dziecińft=

☐ wie przy=

☐ fzłey do=

☐ broći. (-)

24: zátáic przyfzłey iego świątobliwości

25: znáki/ bo z dziecínftwá iefzche puftelni=

26: czy żywot zaczął. O świętym Mikołá=

27: iu pifzą/ iż iefzche v pierśi máćierzyń=

28: fkich pościć począł/ raz tylo w Szrody

29: y w Piątki pokarm biorąc. Y słufznie

30: Mędrzec mowi: Po chęci poznać dzie= (marg) Prou: 10. (-)

31: cię gdzie fkłonne ieft. Tu w Ieruzálem

32: y w kościele zoftáiąc Pan **IEZVS**, w o=

33: nych młodych lećiech/ fkłonność fwoię

34: do rzeczy bozkich y do domu oycá fwe=

35: go pokazał/ iż kościoł iego nápráwo=

36: wác y nowy zbudowác miał/ w mądro=

37: ści y w doftátku fwoim/ wietfzym y le=

38: pfzym niżli Sálomon/ ták iáko miał po=

39: ruczenie od oycá fwego.

40: A będąc miedzy vczonymi/ y promy=(marg) Mądrość

☐ Syná Bo=

☐ Bo=ze^{go} w młó

☐ dości. (-)

41: fczki mále mądrości fwey bozkiey puřz=

42: czáiąc/ dał znác iáko fię w nim fkárby

43: náuk y wiadomości głębokich y lu=

44: dziom zákrętych zámykáły/ á iáko do

45: fzkoły chodzić/ y vczyc mu fię od innych

46: było nie potrzebá. Bo on wfzyłtek ś=

47: wiát náuką y rozumem duchownym

48: oświećać przyźedł. y przetoż potym ci

49: ktorzy iego wychowánia świádomi by=(*marg*) Ioan: 7. (-)

50: li/ dziwuiąc fię mowili: Iáko ten ná=

51: ukę ma gdyż fię nie vczył? Wielki znák

52: przyźle^{go} żywotá w młodych/ iż będą do

53: breimi/ gdy do kościoła y nabożeńftwá

kolumna: b

1: y boiázni Bożey fklónnymi fię pokázu= (*marg*) Młode

: znác po

: towárzy=

: ftwie j ko

: ścięle.

: Eccle: 6. (-)

2: ią/ gdy nie do młodych ále do ftátecz=

3: nych fię y ftárych gárná/ á w ich fię to=

4: wárzyftwie kocháią. iáko Mędrzec v=

5: pomina młode^{go}: Miedzy ftárymi mą=

6: drymi ftoy/ y do mądrości ich z fercá fię

7: przyłączay/ áby mógł powięści bozkie

8: od nich fłyźeć. Gdy vyrzyfz mądrogo/

9: wftaway ráno do niego/ á progi drzwi

10: iego niech poćiera nogá twoiá.

11: Młodemu też by namędrfzemu/ nie (*marg*) 2.

: Młode=

: mu nie

: náuczác.

: Eccle: 32. (-)

12: przyftoi ftáre náuczác/ ále ich o rzeczy

13: potrzebne pytać/ á iefli o co fpytáią/ od

- 14: powiedzieć. Iáko tu vczynił Pan **IE**=
- 15: **ZVS** nawyżłza mądrość. Y písmo mo=
- 16: wi: [Słuchay milcząc/ á wftyd tobie
- 17: przyczyni boiáźni Młodzieńcze ledwie
- 18: mow w łpráwie twoiey gdy potrzebá.
- 19: A gdy cię dwa kroć łpytáią/ niech gło=
- 20: wá twoiá ma odpowiedź. O wielu rze=
- 21: czy bądź iáko niewiedzący/ á łłuchay
- 22: milcząc á pytáiąc: á miedzy wielkimi
- 23: nie vprzedzay mowić: á gdzie łą łtárzzy
- 24: nie mow wiele.] Dżiś młodzi náftáli
- 25: bárzo mowni/ y wftydu á czći ku łtár=
- 26: łzym máło pokázuiący/ y w rzeczy łię
- 27: wielkie/ y w rzády Rzeczypółpolitey
- 28: wdawáiący. Mniemáią iż łą mądre=
- 29: mi iáko mowi Apóstoł/ á oni y drogi do (*marg*) 1. Cor: 8. (–)
- 30: mądrości niewiedzą/ iż látá á dozná=
- 31: nie łą do niey drogi. Więcey ieden łtá=
- 32: ry ktory rzeczy ręką nośił/ poradzić mo=
- 33: że/ niźli łto młodych z **iężycznemi** [!] dy=
- 34: łzkurfámi. Długo potrzebá młodemu
- 35: milczeć/ áby dobrze mowić vmiał.
- 36: Toż łię w náuce Bożey dzieie: here=(*marg*) 3.
- : Doktorá=
- : mi gár=
- : dzą here=
- : tycy.
- : Iłá: 2. (–)
- 37: tycy śmieią z wielkiew hárdości młode=
- 38: mi będąc/ á dżiś łię vrodziwłzy/ łtáre=

- 39: mi od dwánaście let lat Doktormi ko=
 40: ścielnymi gárdzić/ y mistrzami ich y fę=
 41: dźiami być fię ważą. y pełni fię oná w=
 42: ízeteczność/ o ktorey mowi Izáiafz: Bu=
 43: rzy fię dziećię ná ftárego/ y podły ná
 44: zacnego. Zadna mi rzecz ták przykra (*marg*) Przykra
 : pychá he=
 : retycka
 : gdy gár=
 : dzą świę=
 : tymi Do=
 : ktormi. (-)
 45: do nich/ ták íprofna y gruba/ ták py=
 46: chy oney y głupiego o łobie rozumienia
 47: y ślepoty pełna nie zda fię/ iáko gdy ś=
 48: więtemi oycy pomiátáią/ íam rozum

fwoy nád

strona: 43

Ná I. Niedzielę 43.
 po Trzech Krolách.

kolumna: a

- 1: fwoy nád ich przekládáiąc. Nawyżfza
 2: mądrość Pan **IESVS** vczcił Doktory/
 3: y miedzy nimi śiedząc/ y onych fluchá=
 4: iąc á pytáiąc. Bo ták młodźzym przy=
 5: ftoi áby ftárfzych flucháli/ á w czym
 6: wąptią/ ná ich rozłádku pytáiąc prze=
 7: ftawáli.
 8: Kościoł Boży nigdy bez fwoich Do=
 9: ktorow nie íełt/ iáko mowi Apoftoł/ a=(*marg*) Nigdy

☐ nie ieft ko

☐ ścioł bez

☐ Dokto=

☐ row.

☐ Ephe: 4.

☐ Matt: 5. (-)

☐10: byfmy fię iáko dzieći nie chwiali od lá=

☐11: dá wiátrow náuki/ á chytrością y złoś=

☐12: cią ludzką do błędow wprowadzeni

☐13: nie byli. Oni fą iáko filary prawdy y

☐14: świece ná świeczniku w puł domu po=

☐15: ftáwione/ áby wlfytkim co wchodzą ś=

☐16: wiećili. oni fą iáko fzáfárze obrokow ná=

☐17: fzych duchownych/ y vrzędnicy nád cze=(*marg*) Luc: 12. (-)

☐18: ladką Páńfką. A iż drudzy piłmá fwo=

☐19: iey náuki zoftáwili/ bárzo nas vmocniá

☐20: ią w prawdzie Kátholickiey/ ktorą od

☐21: przodkow fwoich Apoftołow wzięli. A

☐22: im fą ftárfzy y znácznieyſzey ſwiątobli=

☐23: wości y więtfzey z łobą zgody/ tym mo=

☐24: cnieyſze ſwiadectwo ma z nich Kátho=

☐25: licka prawdá.

☐26: Ci nowi z fwoią dziś vrodzoną náu=(*marg*) Herety=

☐ cy Dokto=

☐ row fię

☐ bać mu=

☐ fzą. (-)

☐27: ką/ fłufznie fię ich boiác/ mowią: Poty

☐28: fłuchác Doktorow będę/ poki przy fło=

☐29: wie Bożym ftoią. O nieftátku niero=

- 30: zumny. Doktormiby kościelnymi nie
- 31: byli/ by namniey od łłowá Bożego o=
- 32: defzli. Iuż to kościoł w nich vpátrzył
- 33: y ofądził piłmá ich/ ciebie fię coś fię po
- 34: tyśiácu lat vrodził nie rádzác/ iż pra=
- 35: wdy y łłowá Bożego pełne fą. A ty coś
- 36: zá fędzia Oycow ták ftórych/ ták świę=
- 37: tych y cudámi wfławionych/ y ták przez
- 38: tyle fet lat doświádczonych? Ktoby
- 39: ták był głupi/ áby Lutrowi/ Kálwino=
- 40: wi/ Beżie/ więcey rozumu y wiadomo=
- 41: ści piłmá ś. y táiemnic ktore Duch ś.
- 42: otwarza przyczytał/ á niżli im? Błą= (*marg*) Przyrow=
- : nánie Do=
- : ktorow
- : ftórych
- : do tych
- : nowych
- : herety=
- : ckich. (-)
- 43: dźić/ powiáda/ mogli iáko ludzie. A ty
- 44: coś ieft? nie możefzli błądzić iáko czło=
- 45: wiek? y owfzem tobie wfzzytki błędy przy
- 46: ftoią. Boś ty młody/ á oni po tyśiácu
- 47: lat y dáley máią. Tyś w grzechách y w
- 48: złościách wychowány/ á oni w fzkole
- 49: cnot wfzzytkich żywot fwoy święty wy=
- 50: ćwiczyli. tyś vporny á żadnemu fię fą=
- 51: dźić nie dałz/ á oni byli pokorni y ná ko=
- 52: ścielnym rozfádku przeftawáli. ty ná=

53: uki trochę z pracy łwey dołtaiefz/ á o=

54: nym ią Pan Bog Duchem łwoim przy

55: ich wielkiey pilności y czyłtości wle=

56: wał. Oni połtem/ powłciągłiwołcią/

kolumna: b

1: bezzeńłtwem/ kłafłtormi/ pułtyniámł/

2: y vmartwieniem ciál łwoich/ do mą=

3: drołci y táiemnic Bołkich przychodłi=

4: li/ á tył w rołkołzy y rołpułłnołci ciál=

5: łá y łwiátá wzrołł. Oni pierwłzycł Oy

6: cow ł. co byli przed nimi/ wykłádáli

7: piłmá ł. iáko perły zbieráli/ y podánia

8: ich włłnego dochowáli/ á ty włłzycłimi

9: gárdziłz. Tym łámym głupim fię po=

10: kázuiąc/ ił łobie/ iáko piłmo mowi/ y (*marg*) 1. Cor: 3. (-)

11: dumie łwey dułáłz. A nie tylko poiedyn

12: kiem Dokłormi ł. gárdzą/ ále y tál/

13: gdzie fię záchawłzy ze włłzycłie^{go} łwiál=

14: tá ná Koncylium prawdę BOżá wy=

15: łwiadczáią. Pychá ich y wzgárdá ták

16: dáleko záchodłi/ ił łmiál fię ieden z

17: nich przeciłw Koncylium Trydentłkie=

18: mu Doktorom włłzycłiego łwiátá pod (*marg*) [Kemnici-](#)

[us.](#) (-)

19: niełł. Coł chcełz? y ná łłóńce fię y

20: gwiazdy rzucą. Niechże im wierzy

21: ten co y odrobiny rozumu nie ma.

22: Mamy y drugá náukę z przykłádu te=(*marg*) 4. (-)

23: go młodego Synaczká/ około czwarte=

24: go przykazánia Bożego/ o człci ku ro=

- 25: dźicom. Cześć ku nim powinna te^go w (*marg*) Powin=
: ność fy=
: now ku
: rodzico^m. (-)
- 26: łobie nie zámyka/ ábyłmy ich pytać/ á=
27: bo z ich wolą poczynać winni/ gdy co
28: Pan Bog pierwszy oćiec rofkázuie á=
29: bo zbáwienie náłze potrzebuie. Kto fię
30: náuczył mowić: Oycze náłz któryś ieft
31: w niebie: wie co niebieskiemu/ á co te=
32: mu ziemłkiemu oycu powinien. Pier=
33: włze poślufzeńftwo niebieskiemu oddá=
34: iem: á iefliby tego bronil ćielełny oćiec/
35: niedbác ón mamy. Tey rzeczy tu Pan
36: **IEZVS** dał wielki przykład w tey młó=
37: dości swoiey/ gdy mu niebieski Oćiec
38: zołtác w Ieruzálem kazał/ iuż o to má
39: tki y oycá mniemánego nie pytał/ áni
40: dozwołenia brał. áby dał przykład y ná (*marg*) Gdy Pan
: Bog po=
: woływa
: do służby
: łwey mo=
: że fyn ro=
: dżicow
: nie pytać. (-)
- 41: ukę tym fynom/ ktorym Pan Bog od
42: rodzicow vchodźić/ y ná służbę fię iego
43: vdáwác z powołánia łwego rofkázuie/
44: áby o to rodzicow nie pytáli. By do=
<http://rcin.org.pl>

- 45: brze tácy fię náležli/ ktorzyby przefzka=
 46: dzác niechćieli/ ále iż poľpolicie tácy fą
 47: rodzicy/ ktorzy rádźi przefzkadzaia/ wo
 48: lał Pan **IEZVS** táki przykład zoftá=
 49: wić/ áby zgoła nie pytáli/ á z onemi Le=
 50: witámi/ o ktorych Moyzefz nápiła/(*marg*) Deut: 32. (-)
 51: mowili oycu y mátce: nie znam was;
 52: mam w tey mierze pierwłzego Oycá
 53: Páná wálzego y mego/ ktoremu wolno
 54: brác co iego/ was fię nie rádźac áni py=
 55: táiać. Iefli fię rodzicy záfráfuią/ przy=
 56: czytać to máią Pánu Bogu/ ktory ták

F ij

ná nie do=

strona: 44

44.

Ná I. Niedzielę

po Trzech Krolách.

kolumna: a

- 1: ná nie dopuścił/ iáko gdy im przez ś=
 2: mierć fyny bierze. Przetoż y potym
 3: Syn Boży w náuce fwey powiedział:
 4: Kto więcey miłue oycá y mátkę niżli (*marg*) Matt: 10. (-)
 5: mnie/ nie ieft mnie godźien. Y onemu
 6: ktory Páná prosił/ áby nimby zá nim (*marg*) Luc: 9. (-)
 7: poľzedł/ oycá pogrzebł/ rzekł: Niech v=
 8: márli grzebią fwoie vmárłe. Iednák
 9: to fię nie dla tego mowi/ áby fyn ktore=
 10: go Pan Bog do zakonu/ ábo iákiew fłu=(*marg*) Može y
 : pytać ie=
 : fli wie że
 : mu nie

⌘ przełzko=

⌘ dżą. (-)

11: żby łwey powołał/ rodzicom fię opo=

12: wiądác nie miał/ o ktorych wie iż mu

13: przełzkody nie vczynią. Bo y Helizeufz/

14: gdy go wzywał ná słuźbę prorocką He=

15: liafz/ prośił áby mógł pożegnác y cáło=

16: wác oycá y mátkę/ dopuścił mu mo=

17: wiąc: Idź á wroc fię/ iam vczynił co (*marg*) 3. Reg: 19. (-)

18: mnie należało. Ale fię to mowi/ áby ły=

19: nowie y corki/ gdy powołanie bozkie

20: máią/ byli w tym bárzo wolni/ co im

21: Pan Bog rofkázuie/ ná rodzice fię nie

22: oglądaiąc. Iáko náuczaią święci. Au=

23: gułtyn ś. mowi: [Iáko rodzice czćim/ (*marg*) Aug: cōr:

⌘ Adamant:

⌘ cap: 6. (-)

24: ták gdy przyidzie kroleństwo Boże opo=

25: wiądác/ bez niezboźności iemi gár=

26: dzień.] Y Hieronym [By ná progú o= (*marg*) Hiero: ad

⌘ Heliodor. (-)

27: ćiec leżał/ podepc oycá á wychodź/ y łu=

28: chym okiem pod chorągiew krzyżá wy=

29: latay.] Y Chryzořtom ś. [We włzytkim

30: rodzicow słućać mamy/ iedno tám

31: nic/ gdzie nam do poboźności przełzka (*marg*) Chryřořt:

⌘ hom: 36.

⌘ in Matt. (-)

32: dzaią.] Przetoź śmiále máią być owe

33: dzieci/ ktore máią oyce heretyki/ áby fię

- 34: ná nie nieoglądáli/ áni ná gniew/ áni
- 35: ná wydźiedziczenie. Bo idą do lepże=
- 36: go oycá w kościele Kátholickim/ ktory
- 37: im lepże dziedzictwo dáć może. słufznie
- 38: oycóm mowić mogą: Pánie oycze wy=
- 39: ście od dziádowłkiej y prádziádow=
- 40: łkiej dawney y wtártey wiáry Chryštu=
- 41: łowey odstąpili/ á ia od wálzey nowey
- 42: odstąpiwłzy/ żadnego karánia nie zá=
- 43: sługuię; cóście wy niesłufznie drugim
- 44: vczynili: to ia wam słufznie czynię.
- 45: Nie boyćie się dobre dzieci/ opátrznóść
- 46: Bogá Kátholickiego nád wámi/ ktory
- 47: zá modlitwą wálzą/ ferce oycowłkie
- 48: zmiękczy/ y zá wámi ie do zbáwienia
- 49: pociągnie.
- 50: Iełt y druga náuká powážna z przy=
- 51: kładów tego młodego Synaczká. Był (*marg*) O pod=
- 52: dánítwie. (-)
- 52: rodzicom Pan **IEZVS** poddánym.
- 53: Wielki y oftry y wdzięczny bárzo przy=
- 54: kład/ nam z náтуры pyłznym robaczkom
- 55: ziemłkim/ ktorzy wolności łámi nie=
- 56: wiemy iákicy się domagamy. Syn Bo=
- kolumna: b
- 1: ży człowiekiem się stáwłzy/ poddánym
- 2: ludzióm zołtał; á ludzie się z poddán=
- 3: łtwá wydźieráią; y iáko mowi Iob/ Iá (*marg*) Iob 11. (-)
- 4: koby bydło y ósieł/ mniemáią áby się
- 5: wolnemi vrodzili. Ktoż się to ná łwie=

- 6: cie tak wolnym rodzi/ zeby zwierzchno
 7: sci y prawnu iakiemu nie podlegl? W
 8: krolewskim fię domu kto vrodzi/ izali
 9: nie poddany iest oycu/ y owlzem nim do
 10: roście/ iako mowi Apoštoł/ nic od nie=
 11: wolnika nie rożny. Bo musi być pod (*marg*) Gal: 4.

: Wolność

: lzkodliwa

: y głupia. (-)

- 12: kárnością oycowką y pedágogow: A
 13: gdy doroście/ izali nie iest poddanym
 14: prawom/ gdzie są y ná krole piáne. A
 15: iefli nie są/ izali poddanym y iako na
 16: nędznieyłym kmieciem v Pána Bogá
 17: nie iest? Samci to Pan BOg pána y
 18: prawa nád łobą nie ma. Lecz ftworze=
 19: nie żadne nie iest bez poddańtwa. ná
 20: ktore abyfmy fię oglądali y rádzi ie mie
 21: li/ fam Syn BOży taki nam poddań=
 22: łtwa przykład zoftawił. Iako może ś=
 23: wiát łtać bez połufzeńtwa/ y kázda
 24: Rzeczpołpolita y dom kázdy bez niego
 25: vpada. Przygáne dáie gołpodarzowi
 26: Apoštoł/ y takiego brác ná biskupstwo (*marg*) 1. Tim: 3. (-)
 27: nie każe/ ktory synow poddanych y po
 28: łufznych łobie nie ma/ iż ie tak źle wy=(*marg*) O złe wy

: chowanie

: dzietek ro

: dzice ka=

: rzą. (-)

- 29: chował/ iż łurowość z nich y kárność
- 30: oycowfką złożył: znák ieft głupiego y
- 31: nikczemnego gołpodarzá. y kto ták do=
- 32: mu rządzić nie vmie/ do kościoła rzą=
- 33: dzenia godny nie ieft. Synowie powin
- 34: ni być poddáni rodzicom; ále gdyby
- 35: niechćieli/ oćiec winien/ iż ich do tego
- 36: z młodu nie vczynł/ iż nie karał/ nie fło=
- 37: wy ále czym twárdźym. Bo y Heli fło= (marg) 1. Reg: 2. (-)
- 38: wy fyny karał: ále gdy ná fłowá nie
- 39: dbáli/ wygnánien y złożenien z vrzę=
- 40: dow kápłáńfkich kárác ie miał. Przeto
- 41: łam z nimi iednegoż czáfu od Bogá
- 42: bárzo fkarány ieft. y łam fzyię złomił/ y
- 43: fyny miecz nieprzyacielski požárł.
- 44: A w zakonie łtárym/ godziło fię oycu (marg) W zako=
- : nie godzi
- : ło fię fy=
- : ná złego
- : śmiercią
- : kárác.
- : Deut: 21. (-)
- 45: fyná niepołtuźnego do vrzędu obzáło=
- 46: wác/ y o łkazanie iego ná śmierć pro=
- 47: śić. Gdy ták oćiec y mátká rzekli: Ten
- 48: fyn náłz vporny y krnąbrny/ vpominá=
- 49: niem náłzym gárdzi/ bieśiad tylo y nie=
- 50: rządow pilnuie: tedy zá to/ mowi/ vká=
- 51: mienuie go lud miáftá onego y vmrze/
- 52: áby złe wyrzucone było/ á lud fię wfzy=

53: tek bał/ łyfząc to. Ták o wychowániu

54: dziełek Pan Bog práwá dał/ á frodze

55: ie y ná gárdle kárác o niepośłufzeń=

56: łtwo ku rodzicom rofkazał.

Niech fię

strona: 45

Ná I. Niedzielę

45.

po Trzech Krolách.

kolumna: a

1: Niech fię bierze náuká z naświętfzey (*marg*) **1.**

: Fráfunki

: małżeń=

: łkie. (–)

2: Mátki/ ktora małżeńłtwu świętemu

3: łuży/ áby kłopoty y fráfunki/ ktore dla

4: wychowánia dziełek/ dla chwały Bo=

5: żey y Rzeczypośpolitey podeymuią/ w=

6: dziecznie od Páná Bogá/ gdy ie dopu=

7: łzcza/ przyimowáli. Niech ćiefzą fię tą

8: przenaświętfzą mátką/ ktora żadnego

9: grzechu nie máiąc/ áni przygány nam=

10: nieyłzey mieć mogąc/ tákie boleści z

11: łtrony namilźzego dziećięciá odnośi.

12: Nie z iego przyczyny/ vchoway to Bo=

13: że mowić/ ále z bozkiego dopuźczenia/

14: którym Pan Bog swoie doznawa/ kto=

15: re miłuie y łobie mieć chce. áż y mátce

16: łwego namilźze^{go} Syná nie przepuścił:

17: dla tego to vczynił/ áby nam byłá mi=

18: łościwłzą Mátką/ doznánien trudno=

- 19: ści y ciężkości około dziątek/ iáko Apo=
20: łtoł o ChryŃtuŃsie mowi: Vmie fię vža= (marg) Hebr: 4. (-)
21: lić nád nievdolnoŃciami náłzemi. bo
22: ich Ńam Ńkołztował. Wielki to był frá= (marg) BoleŃci
: przeczy=
: łtey má=
: tki. (-)
23: łunek tey przeczyłtey Pánny/ ktorego
24: nie moŃe zmierzyc iedno miłoŃciá. Iá=
25: ko wielka ku Synaczkowi onemu była
26: miłoŃc/ ták teŃ wielka była ŃáloŃc/ iż
27: go przez trzy dni nie widziáá/ á iemu
28: w potrzebách iego nie łłuŃyła/ o rozmá
29: itych teŃ przygodách iego myŃlác. Czy= (marg) Kłopo=
: ty okołó
: dziatek. (-)
30: tamy y o Ńwiętych Pátryárchách/ iákie
31: okołó dziatek fráłunki podeymowáli.
32: Wielki y on był Abráhámow/ gdy mu (marg) Gen: 22. (-)
33: Pan Bog Ńyná ták miłego y iedynego
34: Izááká brał/ y ofiárowác go á zábić ło=
35: bie ręká oycowłká kazał. Acz z rádoŃ=
36: ciá y nádzieiá zmiełzana była ŃáloŃc o=
37: ná/ y ochotá iá połłufzeńłtwá/ ku temu
38: ktory go dał/ rołtwarzála. Bo wierzył/
39: iáko Apołtoł mowi/ iż zábite⁸⁰ y vmár=(marg) Rom: 4. (-)
40: łego oŃywić mogł Pan Bog. Y Iákob
41: wñek iego tákiey trołki z łynámi vŃył/ á
42: zwáłzczá z Iozephem/ po ktorym áŃ do (marg) Gene: 37. (-)
43: Ńmierci záłobę noŃić chćiał/ rozumie=
<http://rcin.org.pl>

44: iąc że go iáka beſtya dżika pożárłá. A
 45: Dawid iákich kłopotow około dzieći
 46: vżył/ trudno ná krotce powiedźcieć.
 47: Włafny to ielt krzyż małżeńſki/ o kto=
 48: rym fię w przyſzlą Niedzielę mowić bę
 49: dzie. Tu fię tylo ich poćiechá w tákich
 50: fráfunkách vkázuie/ iż ie máią z prze=
 51: naſwiętlzą Mátką ſpolne. Do ktorey
 52: fię częłto vćiekác/ á ony teź iey około
 53: Synaczká iey kłopoty przypomináią/
 54: y o pomoc przyczynną proſić małżon=
 55: kowie nie zániecháią.

kolumna: b

1: Co fię tu mowi o tym Synaczku Pá=
 2: nu **IEZVSIE**, iż roſł w mądroſci y le=
 3: ciech/ y w przyiáźni v Bogá y v ludźi/
 4: życzmy ſobie tego/ ábyłmy teź nie tyl=
 5: ko w látá roſli/ ále w rozum á nawię=
 6: cey w duchowny. Acz o Pánie náłzym
 7: nie włafnie fię mowi/ iż roſł w mądro=
 8: ſci. Bo on od poczęcia *fwe^g* miał wſzy= (*marg*) Iáko P.
 : Iezus w
 : mądroſci
 : roſł. (–)
 9: tkę mądroſć/ będąc ſam mądroſcią
 10: wieczną y myſłá Oycá ſwego/ y náby=
 11: wác mu iey nie było potrzebá. Ale fię
 12: mowi o wynikaniu y odkrywaniu mą=
 13: droſci oney w nim/ iż co dzień więtlzą
 14: pokázował y wypuſzczał. Iáko ſwia=
<http://rcin.org.pl>

- 15: tłość słoneczna/ gdy słonce wchodzi/
16: pomálu roście. nie iżby iey słonce ná=
17: bywało iako nowej światłości/ którą
18: ząwždy w łobie ma/ ále iż się pomálu
19: ziąwia y nieiako z łrony nas roście.
20: Lecz my rozumu/ náuką/ pilnością/
21: słuchaniem/ doznawaniem/ nábywác
22: musim. Acz wiárę nam Pan Bog dá=
23: ie do rzeczy duchownych/ która iest w
24: duchowieństwie rozumem náłzym/ y
25: bez niey bylibyśmy iako ci co się głupi=
26: mi z náтуры rodzą: ále tá wiára y má=
27: drość duchowna/ rozmnażác się y rość
28: w nas może/ y wważaniem tego co wie
29: rzym. O czym się indziej mowiło.
30: O mądrości nawyższa Pánie **IEZV**
31: Chryście/ poradź się w kościele serca me
32: go/ á spráwuy w nim wolą Oycá twe=
33: go/ to iest/ zbáwienie moje/ ktoreś iuz
34: w ciebie twoim tu ná ziemi przebywá=
35: iąc spráwić/ y dokonáć go raczył/ á=
36: le w duchu y skutku iestczce dokonáne
37: nie iest: pošli Duchá mądrości/ áby o=
38: świecił rozumy náłze/ y zápalil wolą
39: náłzę do gorącego pełnienia zakonu
40: twego/ áby nam drogi twoie do Ieru=
41: zálem gornego ciężkie nie były. Co nas
42: ná tey drodze z mátką przenaświétłą
43: potyka boleści y ciężkości/ niech wzy=
44: tko w miłości y cierpliwości znošim.

- 45: Tego nas tylo vchoway Pánie/ ábył=
 46: my cię Páná y poćiechy fwoiey nigdy
 47: nie vtráćili. A iesliby fię przydáło iáko
 48: ludziom/ ábyłmy cię prędko náležli/ á
 49: nigdy od posłufzeńtwa twego nie od=
 50: łtępowáli/ rołtác w mądrosći ducho=
 51: wney y pobożnosći wízelákiey/ przy po=
 52: ważney przyczynie y opiece mátki two=
 53: iey. Ktory żywiesz y kroluiesz z Oycem
 54: y z Duchem ś. BOg ieden ná wieki.
 55: Amen.

F iij

NA WTORA

strona: 79

Ná VI. Niedzielę

79.

po Trzech Krolách.

- 1:
 2:
 3:
 4:
 5:
 6:
 7:
 8:
 9:
 10:
 11:
 12:
 13:
 14:
 15:

16: NA SZOSTA NIEDZIELE PO

17: TRZECH KROLACH, EWAN-

18: GELIA V MATTHEVSZA W XIII.

- 19: **W**ON czás: Mowił P. Iezus ludziom to po=
20: dobieńtwo. Podobne ieft kroleństwo niebieskie ziárnu
21: gorczycznemu: ktore wziąwłzy człowiek/ wśiał ná ro=
22: li fwoiey: ktore namnieyfzeć ieft ze wżezgo naśienia: ále kiedy v=
23: roście/ więtlze ieft ze wżezch zioł ogrodnych: y sftawa fię drzewem/
24: ták iż przychodzą ptacy powietrzni/ y mieszkáią ná gáłázkách iego.
25: Infze podobieńtwo powiedział im: Podobne ieft kroleństwo nie=
26: bieskie kwálowi/ ktory wziąwłzy niewiáftá/ zákryłá we trzy miáry
27: máki/ áż wżytká fkwáśniáłá. To wżytko mowił Iezus przez po=
28: dobieńtwá do ludzi: á krom podobieńtwá nie mowił im: áby
29: fię wypełniło to co ieft rzeczono przez Proroká mowiącego: O=
30: tworzę wftá moje w przypowieściách: opowiem fkryste rzeczy od
31: záłożenia świátá.

kolumna: a

- 1: **V**Zywánie przypowie= (marg) Vżywá=
: nie przy=
: powieści
: bárzo ieft
: dawne. (-)
2: ści/ y páráboł/ y táiemney
3: mowy/ w ktorey fię co wiel=
4: kiego y mądrego pokrywa/
5: ieft ftárodawne/ y ludziom mądrym
6: zwyczáyne. O czym ták Mędrzec mo=
7: wi: [Słucháiąc mądry mędrfzym zoftá=(marg) Prou: 1. (-)
8: nie/ á rozumny otrzyma rządy/ przypá=
<http://rcin.org.pl>

- 9: trzy fię przypowieściom y wykłádu ich/
 10: słowom ludzi mądrych y zátáieniu ich]
 11: To mądry/ ktory zá mądre^{go} fię nie má=
 12: iąc/ mądrych słucha y słowá ich vwa=

kolumna: b

- 1: za/ y o wyrozumieniu fię ich pyta. Y
 2: ná innym miešcu mowi pímo: [O mą= (marg) Eccks: 39. (-)
 3: drošci ludzi starych pytác fię mądry
 4: będzie/ y Prorokámi fię zábáwi/ powie=
 5: šci ludzi sławnych záchowa/ y przypo=
 6: wiešci ich táiemne zrozumie] My tež
 7: chcąc te mądre y táiemne Páná náłze=
 8: go przypowiešci zrozumieć/ zá pomo=
 9: cą Duchá iego/ poznamy pierwey
 10: zwyczaj y przyczyny á pożytki takich
 11: przypowiešci/ á potym fię do wykłádu
 12: tych dwu o gorczycy y kwásie vdamy.

PIERWSZA

strona: 80

80.

Ná VI. Niedzielę

po Tzrech Krolách.

1: PIERWSZA CZESC.

2: O zwyczáiu y przczynách takiey w przypowiešciách mo=

3: wy/ y o trudnošci píma š.

kolumna: a

- 1: Zytamy ony stáre páráboły ábo
 2: przypowiešci ielzche zá czáłow
 3: śędziakow/ iáko Ioáthán Sychi=(marg) Iudic: 9. (-)
 4: mitom przekłádał/ gdy drzewá w lešie

- 5: krolá obierác chćiałý. y poważne bár=
- 6: zo rozumienie tám pokrył/ gdy figá y
- 7: winna mácicá y oliwá krolem być nie=
- 8: chćiałá/ boiác fię fwey łodkości y tłu= (*marg*) Kto fwo=
- : iey łod=
- : kości nie
- : ma/ ná v=
- : rzędy fię
- : porywa.
- : 3. Reg. (-)
- 9: łtości vtrácić: á tarnie bárzo fię rádo
- 10: ná krolestwo porwáło/ y wřzytki drze=
- 11: wá popaliło y fámo zginęło. Y Ioás
- 12: krol Izráelłki do Amázyalzá krolá
- 13: Iudłkiego párábołę wfkázuie/ iáko o=
- 14: łet źiele niłkie połłáło do Cedru ná go=
- 15: rze Libanie do drzewá wielce wyłokie=
- 16: go/ áby fwoię corkę dał zá łyná iego. Y
- 17: Náthán Prorok przypowieściá Da=(*marg*) 2. Reg: 12. (-)
- 18: widá do pokuty włowił. y pewnie ten
- 19: był v łtárych mędrcom między ludem
- 20: Bożym zwycay/ ktorego też Pan **IE**- (*marg*) Matt: 13. (-)
- 21: **ZVS** vżywa/ w gęłtych przy náuce
- 22: łwey przypowieściách. O winnicy/ o
- 23: godách/ o náśieniu y roley/ o kákolu/ o
- 24: perlách/ o niewodźie. rć. y tu o gorczy=
- 25: cy y kwásie. Y był to piękny obyczay (*marg*) Stárych
- : rozumow
- : y pánow
- : zwycay. (-)

- 26: mądrych stárcow y wielkich krolow/ y
27: innych dostátecznych/ ktorzy tym fobie
28: łlawę y krotofilę czynili/ gdy o co táie=
29: mnego á od pólpolitego zrozumienia
30: zákrytego/ łpytác ábo náuczyć drugie=
31: go mogli. V Dáryufzá monárchy w= (marg) 3. Ełdr: 4. (-)
32: ielkiego/ przed pokoiem iego pamiętá y
33: dworzánie gadki fobie rozumne zádá=
34: iá/ y z nimi do krolá y do łenatu iego
35: ná rozłádek idá: przy kim wietłza mą=
36: drość y rozum/ y zá tym vpominki bo= (marg) Daniel: 1. (-)
37: gáte zołtáwác miáły. Y Nábuchodo=
38: nozor drugi tákże wielki monárchá/
39: niechce ná pokoiu inákłzych komorni=
40: kow mieć/ iedno vczone młodzieńce/
41: ktorzyby mu ná iego pytánie rozumnie
42: odpowiedác mogli. Toć práwie pán= (marg) Pánłki y
: krolewłki
: obyczay. (-)
43: łki y krolewłki obyczay/ rozumu ná rzá=
44: dy ludzkie nábywác/ y mądre á dobre á
45: nie pochlebce około łiebie báwić. Lecz
46: y włzytkim piękna zabáwá dostawánie
47: mądrołci/ y pámiętánie rołtropnych
48: mow y przypowiełci y wykłádu ich. Tá
49: ká zabáwá od pánow/ proźnowánia y
50: pijańłtwa/ y obmowne ięzyki/ y inne
51: proźnołci y grzechy y vtráty oddálác
52: łię mogá.

- 1: A co się przyczyni dotycze tej ciemności Pierwsza
- 2: przyczyni=
- 3: ną/ aby
- 4: nie wżycy=
- 5: ścy rozu=
- 6: mieli. (-)
- 7: ney w parabolach Pana naszego mo=
- 8: wy y nauki: ta jest pierwsza. Aby nie
- 9: wszyscy rozumieli tajemnice Bożkie.
- 10: tę przyczynę daie sam Pan w tymże ro=
- 11: zdziale. Gdy Pana spytali uczniowie:
- 12: czemu im tak w przypowieściach mo=
- 13: wiedz? A Pan odpowiedział: [Wam (marg) Matt: 13. (-)
- 14: dano jest rozumieć tajemnice królestwa=
- 15: niebieskiego/ a im nie jest dano.]
- 16: Bóg wżyc tego na dobre i złe niewmie
- 17: li/ y wważyć w sobie y wczuć nie mo= (marg) te^{mv} kto
- 18: ma dają
- 19: a temu co
- 20: nie ma
- 21: biorą. (-)
- 22: gli. y przetoż Pan przydaie: [Temu kto
- 23: ma/ dążyć/ a dostatecznym będzie: a te=
- 24: mu który nie ma/ y to co ma wezmą
- 25: mu.] To jest: kto dobrze używa darów
- 26: Bożych/ przyczynia mu ich Pan Bóg:
- 27: a ten który wżyc ich dobrze nie chce/ tak
- 28: nie ma jakoby ich nie miał/ y przeto go=
- 29: dzień jest aby mu y to co ma wzięto by=
- 30: ło. Y na innym miejscu P. Chrystus y= (marg) Matt: 7. (-)

- 22: czniow vpomina: áby pereł wieprzom
- 23: nie miotáli/ żeby ich nie zdeptáli. dá=
- 24: iąc znác/ áby ráczey táily fię fkárby ná=
- 25: uki bozkiey y táiemnice mądrości iego/
- 26: przed tymi ktorzy ich vzyć ná fwe do=
- 27: bre nieumieią/ áby rzeczy drogie niebie=
- 28: fkie/ wzgárdy od nich nie ćierpiály.
- 29: Chćiał też Pan **IEZVS**, iáko piłze (*marg*) Nie chce
- : P. BOg
- : wřzytkim
- : rozumie=
- : nia táie=
- : mnic fwoich otwá=
- : rzác/ ále
- : fámym
- : ftárlzym.
- : Chryf: in
- : Matt: ho:
- : 44. oper:
- : imperf.
- : Matt: 13.
- : Acto: 10. (-)
- 30: ieden Doktor/ áby nie wřzytkim rozu=
- 31: mienie bozkie było otwárte: ále fámi
- 32: miřtrzowie y przełoženi/ od ktorzychby
- 33: fię drudzy vczyli/ áby ie w fwoim fkár=
- 34: bie y zámknieniu mieli. O ktorzych tám=
- 35: że Pan rzekł: Káždy vczony w krole=
- 36: ftwie niebieřkim/ podobny ieřt gořpo=
- 37: darzowi/ ktory z fkárbu fwego wydáie

- 38: Itáre rzeczy y nowe. Przeto Pan **IE**-
- 39: **ZVS** tákie przypowieści **fámy^m** vczniom
- 40: wykłáda. Y o zmartwychwstániu iego
- 41: mowi ś. Piotr: Vkázował fię nie wŷzy=
 42: tkim ludźiom/ ále nam poštánowio=
 43: nym świádkom/ z ktoremi pił y iadł po
 44: zmartwychwstániu swoim.
- 45: Iedni fą/ ktorzy do skárbu klucze
 46: máią y wydáią drugim wedle potrze=
 47: by/ á drudzy/ ktorzy z ich ręku biorą.
- 48: Iedni náuczáią/ drudzy słucháią. Iza=(*marg*) 1. Cor: 12.
- : Szpiżár=
 : nia y klu=
 : ce táiem=
 : nic Bo=
 : żych. (-)
- 49: li wŷzyfcy máią być doktormi? mowi A=
 50: poštoł. Izali káždy w skárbie goŷpo=
 51: dárfkim czerpác ma? Izali káždemu
 52: czeládnikowi do szpiżárniey wolno?

Goŷpodarz

strona: 81

Ná VI. Niedzielę
 po Trzech Krolách.

81.

kolumna: a

- 1: Goŷpodarz wie czego komu potrzebá/
 2: y co komu przyŷtoi: ináczey ŷynom á i=
 3: náczey czeladce: inŷze potráwy chorym/
 4: inŷze zdrowym ŷłużą: chory by fię do
 5: ŷzkodliwych ŷobie potraw rzućil/ y ták=

6: by się zabił.

7: Przetoż wielki nierząd wżczynią/ (marg) Nie káz=

: demu pi=

: fmo ś. o=

: twárte y

: łączne. (-)

8: ktorzy mowią/ iż káždemu pímo ś. łączne.

9: cne/ y fłowo Boże y táiemnice iego o=

10: twárte fą/ y káždy łam ie łobie brác/

11: łam ie rozumieć może. Nie ták iest: łączne.

12: le pewnie pímo ś. łączne. ma niektorą

13: miálką wodę/ w ktorey/ iáko mowi ie= (marg) Gregor. (-)

14: den ś. y báránek brodzić może: wżákże

15: więcey ma głębinsy/ w ktorey y wiel=

16: błąd vtonąć może. Iest iednym iáko

17: mleko/ łączne. drugim iáko twárde mięfo/ (marg) 1. Cor: 3. (-)

18: ktore dobrze kráiąć y żwąć máią/ łączne. ci

19: ktorzy ná to fą obráni y zá miłtrze od

20: Bogá dáni/ ktorzy mocne zęby máią.

21: Ma w łobie pímo ś. wiele kości/ kto=

22: remi się pyłzny łączne. á kápłanow y kościołá

23: nie słuchájący vdawić może. Dawid

24: prósi Páná Bogá/ ták mądry będąc y

25: Duchá Bożego máiąc: Day mi/ prá= (marg) Pfal: 118. (-)

26: wi/ Pánie rozum/ łączne. á będą się bądał w za

27: konie twoim. Odłóń oczy moie/ łączne. á v=

28: pátrzę dziwy w zakonie twoim. Ná co

29: mowi Hieroným ś. [Iestli ták Prorok (marg) Hier: epi:

: ad Pauli

: num. (-)

30: przyznawa ciemności niewmiejętność=

31: ci swoiey: a my maludcy y v pierśi sła=

32: cy/ iaką nocą niewiádomości ogárnie= (marg) Ambr: E-

: piŃt: 44.

: ad Conf. (-)

33: ni iestelmy.] Y Ambroży ś. mowi: [Mo

34: rze iest piŃmo ś. ktore w łobie ma głę=

35: bokie rozumienia/ y wyłokie prorockie (marg) Aug: lib:

: 12. confel:

: cap: 14. (-)

36: zákrytości.] Y AuguŃtyn S. woła:

37: [Dziwna głębokość łow twoich/ zw=(marg) Aug: epi:

: 3. (-)

38: ierzchu nam maluczkiem pobłaziáia/ ále

39: dziwna w nich głębokość/ Boże moy/

40: dziwna głębokość.] Y indziey tenze/

41: mowi: [Ták wielka iest głębokość Ch=

42: rześcijánŃskiego piŃmá/ co dzień bych

43: lię miał czego w nim vczyć/ bych lię go

44: tylo łámego od młodości áż do zgrzy=

45: białości vczył/ máiac ná to wiele czá=

46: lu/ wielką pilnośc/ y wietŃzy dowcip.]

47: Iáko nie ma byc trudne piŃmo? gdyz (marg) PiŃmo ś.

: trudne.

: 2. Petr: 3. (-)

48: Piotr ś. o listách ś. Páwła mowi: iz w

49: nich iest wiele rzeczy trudnych/ ktore

50: nieŃtátkowie y nievczeni pŃuiá/ iáko y

51: inne piŃmá/ ná swoię zgubę. Iáko nie

52: ma byc trudne piŃmo ś. a w nim łá rze=

- 53: czy ták trudne/ o Troycy ś. o wćieleniu
 54: Syná Bożego/ o przenaświétfzym Sá=
 55: krámenćie ołtarzá/ o dzielnościách bo=
 56: zkich ná dułzy/ o Anyołách/ o przeyrze=

kolumna: b

- 1: niu bozkim/ o przyłzłych dzieiách świá=
 2: tá drugiego/ y o innych wyfokich do
 3: poięcia táiemnicách? Wiele fię w
 4: nim rzeczy vdáią iákoby łobie przeciw=
 5: ne/ wiele wåtpliwey wymowy y włá=
 6: łnością Zydowskie⁸⁰ ięzyká zátрудnio=
 7: ney/ wiele pomiełzáney powieści/ co
 8: miało być naprzod/ to fię ná ołtátku
 9: námienia/ wiele figur rozmáitych/
 10: gdzie fię infze ná wierzchu w łowiech/
 11: á infze w rozumieniu zamyka.
 12: Coż ci ludzie mowią? iefli łacne pi=
 13: łmo y otworzyłte/ czemu fię w nim nie
 14: zgadzáią/ á ieden ták wykłáda/ á drugi
 15: inák? By było iáfne piłmo/ iednoby w=
 16: łzyscy w nim widźieli y rozumieli. Prze (*marg*) **Luter: Lib:**

: 1. *contra*

: *Zuing.* (-)

- 17: toż miłtrz y początek włzytkich rołtyr=
 18: kow nápiłał: [Iefli świát dłužey łtać
 19: będzie/ zás będzie potrzebá dla rozmá=
 20: itych wykłádow piłmá/ ktore teraz łą/
 21: ná záchowanie iedności wiáry/ przy=
 22: iąc wyroki Koncyliow/ y do nich fię v=
 23: ćiec.] To iego łłowá/ ktore prawdá od (*marg*) **Mátácz**

⌘ wielki

⌘ prawdę

⌘ rzekł.

⌘ Dla tego

⌘ piśmo tru

⌘ dne/ áby

⌘ fię ludzie

⌘ vniżáli

⌘ kościel=

⌘ nym vrzę=

⌘ dom. (-)

24: mátczá wielkiego wyćifnęłá/ gdy go

⌘ iego vczniowie/ y przeciwni Sákrá=

25: mentarze przyćifnęli. Práwie dla tego

26: Pan Bog chciał mieć piśmo trudne/ y

27: Pan **IEZVS** ták trudne przypowieści

28: podawał/ y wykład ich fámym vcznom

29: przekládał: áby ludzie inni podlegli v=

30: rzędowi duchownemu/ Doktorom ko=

31: ścielnym/ y Koncyliom/ około náuki y

32: wykládania słów Bożych. Niechiał

33: tego nierządu Chryštus/ áby káždy do (*marg*) **Luc: 12.** (-)

34: fkarbu iego klucze miał: ále áby z ręku

35: fwoich stárfzych obroku pátrzył/ á tym

36: fámym fwoie przełożone duchowne v=

37: czćić vmiał. Nie dármo wielcy oni (*marg*) **Bázylius**

⌘ y Názyán

⌘ zenus iá=

⌘ ko fię pi=

⌘ fma vczy=

li.

Ruffin: li:

11. Ecc: Hi-

ftor: ca: 9. (-)

38: Theologowie dwie iáfne kościoła Bo=

39: żego gwiazdzie/ Bazylius y Nazyán=

40: zenus/ iáko o nich nápiśał Ruffinus/

41: przez trzynaście lat/ porzuciłwfy wfy=

42: tkie Greckie piśmá/ íámego íię piśmá ś.

43: vczyli/ iego rozumienie biorąc nie z

44: włafney śmiałości/ ále z piśmá ftár=

45: fzych/ zá ktorzych powodem fzi/ o kto=

46: rych wiedzyeli/ iż z Apoftolſkiey fucceł=

47: fyey ábo wftępowánia fznur rozumie=

48: nia ábo linią mieli. To fłowá tego

49: Ruffiná.

50: Chciał też Pan Bog w táimnych (*marg*) Trzećia

przyczy=

ná. (-)

51: párábołách zákryć fwoie fłowo/ y rozu=

52: mienie iego/ przed tymi ktorzy tego nie=

53: godni/ y ktorzy dla grzechow y złości

54: fwoich/ ná zátwárdzenie w táimnych

55: fądách Bożych dáni fą. O ktorzych

L

támże mo=

strona: 82

82.

Ná VI. Niedzielę

po Trzech Krolách.

kolumna: a

1: támże mowi/ wfpomináiąc ná takie

2: przeklęstwo v Izaiaszá píáni: [Zá=(*marg*) Iía: 6. (-)

3: tyło ferce ludu tego/ słuchác im przy=

4: kro/ y oczy łwe zámknęli: Niechże łłu=

5: cháiąc nie słyszają/ y widząc nie widzą/

6: áby się nie náwrócili á vzdrowieni nie

7: byli.] Strážliwy bárzo ále słprawiedli=

8: wy wyrok Pániłki/ ná hárde/ ná vpor=

9: ne/ ná niewdzięczne łálki iego/ którą

10: częłto odmiátaiąc/ á w złości y vporze

11: trwáiąc/ do tego punktu przychodzą/

12: iż żadne kazánie y wykład prawdy/ y

13: vpominánie im nie pomaga/ y zákryte

14: im są włzytki drogi/ do baczenia y ro=(*marg*) Píímo

: hárdym/

: sieci ná

: ich vwi=

: chłánie. (-)

15: zumienia potrzebnego. Y ná nie takie

16: páráboły w píímie y w słowie Bożym/

17: są iáko sieci ná ptaki/ w ktorých się

18: hárdzi y vporni wichlą. Co się włzyt=

19: kim heretykom przydáie/ ktorzy w grze

20: chách/ y złościách/ y nienawiściách/ y

21: krzywdách ludzkich leżąc/ beśpiecznie

22: słowo Boże bez czyłtego fercá/ bez po=

kolumna: b

1: kory/ bez pośłufzeńłtwá stárłzych/ rozu=

2: mieć y wykłádác chcą.

3: Nákoniec w takich párábołách zá=(*marg*) Czwarta

: przyczy=

1: ná. (-)

4: lećić Pan chciał pilność/ y prágnienie/

5: y pokorę/ do rozumienia słowá swego.

6: Zámknął ábyfmy kołátáli/ zákrył áby=

7: fmy fzukáli/ nie dáie zaráz ábyfmy pro=

8: śili. Ták kołatał Dawid: Oświeć Pá= (*marg*) [Pfal: 118](#).

1: Po rozu=

1: mieniu

1: piśmá mo

1: dlitwy y

1: czyftego

1: fercá po=

1: trzebá.

1: [2. Cor: 3](#).

1: [Exod: 34](#). (-)

9: nie twarz twoię słudze twemu/ á ná=

10: ucz mię wípráwiedliwienia twoich. Y

11: wiele świętych y dziś/ y przed námi/ bez

12: modlitwy do czytánia/ iáko y my do

13: słuchánia słowá Bożego nie przyfę=

14: puiem/ áby nam zaśloná ná oczu w za=

15: konie iego nie byłá/ iáko onym co ná

16: twarz Moyzełzá pátrzyć/ aż iá záfło=

17: nił/ nie mogli. Y teraz prošim pokor=

18: nie/ áby nam Doktor y miłtrz nász w=

19: nętrzny/ do rozumienia tych dwu przy=

20: powieści w dziśieyfzey Ewángeliey o=

21: tworzyć raczył.

22: **WTORA CZESC.**

23: **O wykładzie tych dwu przypowieści y iáko fię z nich**

24: **budować mamy.**

- 25: **D** Vchowne niewidome y nie=
3: **D**
- 26: biefkie dobrá y cnoty święte/
27: ktore fię kroleństwem Bożym
28: zowią (iż przez nie do krolestwá tego
29: wchodzim) przyrownał Pán **IEZVS**
30: do rzeczy máley/ podłey y wzgárdzo=
31: ney/ do źiárná gorczycznego. Bo tu (*marg*) Rzeczy
: bozkie w=
: zgárdzo=
: ne v fwiá=
: tá. (-)
32: ná fwiecie v ludzi świeckich cíelefnych
33: w mály^m fą vważeniu/ y owłzem wzgár=
34: dzone zołtáią v tych/ ktorzy ich zákry=
35: tey drogości y zacności nie widzą/ áni
36: fię iey przypátruią. Tákże y ofoby ty (*marg*) Y ofoby
: duchow=
: ne. (-)
37: ktore fię zá takie niewidome y ducho=
38: wne rzeczy imáią/ y w nich żywot fwoy
39: y wżytko łzczeńście pokládáią/ y ludziom
40: ie do pozyfkánia zbáwienia podáią/
41: wzgárdzone fą v swiátá/ y zá mále á
42: podłe poczytáne. To fię naprzod ná
43: Pánie náłzym pokazáło/ ktory gdy z tá= (*marg*) Pan Ie=
: zus był v
: ludzi wz=
: gárdzo=

: nym.

: Ifa. 53. (-)

44: kiemi duchownemi dobry z niebá przy=

45: fzedł/ máłym á wzgárdzonym v ludzi

46: był. Ták iż go Izáiafz zowie napodley=

47: fzym z mężow y wzgárdzonym v swiá=

48: tá/ y práwie żiarneczkiem gorczycz=

49: nym/ po którym ludzie depcą: y sftał

50: fię/ iáko Pfálm mowi/ iáko robaczek

51: á nie człowiek. Pháryzuszowie y bo= (marg) Pfál: 21.

: Ioan: 10. (-)

52: gacze oni im gárdżili/ mowiąc: Szalo=

kolumna: b

1: ny ieft co go flucháćie/ y przyczytáli mu

2: zmowę z dyabły. y ták Pánem chwały

3: swiát wzgárdził/ iż go w wielkiey zel=

4: żywości y mękách fromotną śmier=

5: cią zabił.

6: Lecz gdy z martwych wftał/ z one=

7: go żiárna ták drobnego y wzgárdzo=

8: nego wielkie drzewo wroflo/ ktore iáko

9: ieft v Dányelá/ aż do niebá wzroftem

10: zásięgło/ y ziemię wfzytkę nápełniło. (marg) Ziárno

: moc fwo=

: ię ná wio

: fnę vká=

: zuie.

: Dan: 4. (-) y

11: ná tym drzewie osiedli ptacy/ á żwierz

12: wfzyftek pod nim z owocu iego żywno=

- 13: ści vżywał. Zá poníženie ono y wzgár=
 14: dę žiarnecká tego/ mowi Apoštoł/ pod= (marg) Phil: 2. (-)
 15: niołł go Pan Bog/ y dał mu nád wlyzt=
 16: kim moc/ iż ná imię **IEZVS** przyklęka
 17: kážde koláno/ w niebie/ ná žiemi/ y
 18: pod žiemią.
 19: Tož lię džiało z świętymi vczniámi
 20: iego y Apoštołmi. Ná początku/ świat (marg) Święci
 : także iá=
 : ko ziárno
 : máli v ś=
 : wiátá. (-)
 21: iemi iáko žiárnem máluczkim gárdził/
 22: y miał ie zá napodleyfze/ y gubił ie y zá=
 23: bijał/ tak iáko im Pan **IEZVS** opowie= (marg) 1. Cor: 4. (-)
 24: džiał: [My głupi v światá/ mowi A=
 25: poštoł: my nie vzláchceni/ głodniłmy
 26: y prágniem/ y pożykuią nas/ y bijał/
 27: włączym lię z mieścá ná miejsce/ wyra=
 28: biamy włáfnymi rękómá/ stáliłmy lię

śmiećiami

strona: 83

Ná VI. Niedzielę
 po Trzech Krolách.

83.

kolumna: a

- 1: śmiećiami v światá/ y iáko proch o=
 2: fkrobány]. Y indžiey mowi: [Stáliłmy (marg) Rom: 8. (-)
 3: lię iáko owce ktore ná zárzezánie y zá=
 4: bićie/ iáko chcą y kiedy chcą/ wywo=
 5: dżą.] Lecz z onych ziarenek iákie drze=

- 6: wá niebiełkie vroŝły/ y iákie koŝcioły y
- 7: fundácye ich po wŝytkim ŝwiećie ƒto=
- 8: ią/ wŝyŝcy ƒię ƒławie/ y chwale/ y mocy
- 9: ich dŝiwuiem y mowim: Poŝtáwiłeŝ ie
- 10: Kŝiáŝęty nád wŝytką ŝiemią/ áby pá= (marg) Pƒal: 44. (-)
- 11: miátká byłá imieniá twego od rodzá=
- 12: iu do rodzáiu. Słowo teŝ y náuká Chryŝtuŝowá
- 13: przyrownána ieŝt do tákŝe podłego
- 14: ŝiárná y drobnego. Gárdŝili wiárą y
- 15: náuką Ewángeliey ŝwiętey Zydowie/
- 16: gárdŝili Philozophowie y pogánie/ iá=
- 17: ko mowi Apoŝtoł/ gdy im o vmęczo= (marg) Náuká
- : Chryŝtu=
- : ƒowá do
- : ziarnká
- : máłego
- : przyrow=
- : nána.
- : 1. Cor: 1. (-)
- 18: nym Bogu powiádano/ gorŝyli ƒię Zy=
- 19: dowie/ á Pogánie wielkim to głup=
- 20: ƒtwem zwáli/ wierzyć w zábitego y tá=
- 21: ką ŝmierćią zgubionego. Lecz pochwi
- 22: li ŝiárno to wzgárdzone pokazało ƒwo=
- 23: ię dŝielnoŝć y moc wielką/ vroŝło wyfo=
- 24: kie y mocne drzewo. Krzyŝ ŝ. y moc ie=
- 25: go/ to ieŝt moc kazánia o vkrzyŝowá=
- 26: nym/ po wŝytkim ŝwiećie rozłzerzona/
- 27: ŝtáłá ƒię zbáwieniem y ŝiłą Boŝą wie=
- 28: rzácyem/ y potępiłá wŝyŝtkie rozumy

- 29: Philozofhkie/ y podbiłá pod wiarę
- 30: mądrość fwiecką/ iż fię vniżyć Ewán=
- 31: geliey muśiáá/ y pod tym fię drzewem
- 32: chłodzić/ y z iego owocu żyć/ y ná ie=
- 33: go gąłęziách odpoczywác/ wżyftek ś=
- 34: wiát poczał.
- 35: Toż fię rozumie o cnotách y obyczá=(*marg*) Cnoty
- : święte fá
- : gorczycz
- : nym ziar=
- : nem. (-)
- 36: iách ktore Ewángelia Chryśtułowá
- 37: sieie/ vboftwo/ ćierpliwość/ łáfká=
- 38: wość/ zámilowanie tych co nam źle
- 39: czynią/ wzgárdá doftoyności y vrzę=
- 40: dow ná tym świećie/ vmartwienie
- 41: ćielefności/ trudzenie ćiáá/ pofty/ czy=
- 42: łtość/ pokorá/ poślufzeńftwo/ y inne v=
- 43: niżenia y wynifzczenia fię Chrześciján=
- 44: łkie: zdádzą fię być v fwiátá rzeczy má=
- 45: łe/ podłe y wzgárdzone/ ziarnecko
- 46: gorzkie y przykre wżytkim rośkoźni=
- 47: kom. Lecz gdy to sieią/ do ferc ludz=
- 48: kich/ gdy fię to wykonywa y nábywa/
- 49: gdyfmy prawdziwie w duchu vbodzy/
- 50: ćierpliwi/ pokorni/ świátem y chwa=
- 51: łá iego gárdzący/ y płáčzący zá grze=
- 52: chy fwoie y cudze: wielkie y pożytecz=
- 53: ne drzewo roście/ niewymowney po=
- 54: ćiechy ná duży/ y nádzieie w niebie/ y

55: pewnego owocu z takiego drzewa w

kolumna: b

1: zapłacicie przyzłego żywota łpodziewa=

2: my fię/ iáko Pan rzekł: Błogofławieni (*marg*) Matt: 5. (-)

3: vbodzy wzgárdzeni iáko źiárńko gor=

4: czyczne. Ale pátrż ná iákie wyfokie

5: drzewo vraftáią: bo ich/ práwi/ ieft kro=

6: leftwo niebiefkie.

7: Sieymyż ty podłe y máłe źiárńká ná (*marg*) Náuki. (-)

8: roli ferc náłzych/ á pátrżmy ná dzie=

9: ność/ moc/ y siłę ich/ co z nich może być

10: nápotym/ y co fię w ich máłości záwie

11: ra. Bądźmy máłemi fámi v siebie/ á=

12: byfmy v Pána Bogá byli wielkiemi. (*marg*) 1.

: Bądźmy

: máłemi

: fámi v fie

: bie.

: Philip: 2. (-)

13: śieymy pokorę y podłe o łobie rozumie=

14: nie/ iáko Apoštoł ś. rádźi: Nie czynćie

15: nic z vporu y łwarow áni z próżney

16: chwały/ ále w pokorze/ ieden drugiego

17: miey zá więtfzego y lepfzego/ nie pá=

18: trząc ná to co ty małz/ ále co drugi ma.

19: to ieft/ małzli iáki dar Boży/ rozumiey

20: że brát twoy więcey ma/ ábo z tey ábo

21: z drugiey miáry: á iefli nie ma tedy

22: mieć może więcey niżli ty/ á iż go to=

23: bie może odiać Pan Bog/ y iemu á=

24: bo godnieyŝzemu y pożytecznieyŝzemu

25: przyŝadzić.

26: Ná niŝkim o ŝobie rozumieniu nikt

27: nie przegra. O Saulu rzeczono: [Gdyŝ (*marg*) Ná ni=

: ŝkim o ŝo=

: bie rozu=

: mieniu

: nikt nie

: przegra.

: 1. Reg: 15. (-)

28: był máłym w oczách twoich ŝtálech

29: ŝię pánem y głową nád ludem Izraél=

30: ŝkim] gdy máłe to źiárno miał w ŝercu/

31: máłe o ŝobie rozumienie/ Bog go wy=

32: nioŝł y vczynił go wielkim drzewem

33: nád inne wyźłzym. Lecz gorną o ŝobie

34: dumą y podnioŝłą á wielką myŝłą/ ŝi=

35: ŝá ŝobie zepŝue człowiek. Bo doły ŝą (*marg*) Doły ná

: pyŝznego.

: 1. Reg. (-)

36: ná pyŝznego głębokie/ łácny vpadek/

37: prędkie odmiány v ludzi. Abŝalon w=

38: ŝiał w ŝerce ŝwe wielką o ŝobie dumę:

39: vroŝł chwaŝt ktory bydło zdeptało.

40: Ták on Amán ktory mowił: [Nie máŝz

41: v krolá nád mię więtfze^{g0}/ y krolowa He (*marg*) Heŝter 6.

: 7. (-)

42: ŝter mnie łámego tylo ná vcztę we=

43: zwála] á krol go náziutrz obieŝić ka=

44: zał. Wŝiał Dawid gorczyczne źiarn=

- 45: ko niechcąc być żięciem Saulowym/ y (*marg*) 1. Reg: 18. (-)
- 46: mowił: [Dzieciná ieftem y wzgárdzo=
- 47: ny]. Y w Pfálmie mowi: [Zebrakiem (*marg*) Pfál: 39. (-)
- 48: ieftem y vbogi] ále z iego żiarneczka/ z
- 49: ták máłego o łobie rozumienia/ wielkie
- 50: drzewo y rodzaj Meľfyafzá Chryťufá
- 51: vroľ/ y kroleřtwo y páńřtwo podnio=
- 52: łe y długie.
- 53: Wřiawřzy zás to máłuczkie pokory
- 54: Chryťufowey y podłego rozumienia o
- 55: łobie żiarneczko/ polewaymy ie áby ro=
- 56: ło/ łuchánim łowá Bożego/ y ka=(*marg*) 2.

- : Ziarnecz=
- : ko wřia=
- : ne pole=
- : wác. (-)

L ij

zánim/ w

strona: 84

84.

Ná VI. Niedzielę

po Trzech Krolách.

kolumna: a

- 1: zánim/ w ktorym częřto fię przekláda
- 2: náuká y przykłád Páná nářzego **IEZV-**
- 3: **SA**, ná ktore Apořtoł vkázuie/ vpomi= (*marg*) Philip: 2. (-)
- 4: náiać: To vczuyćie w łobie/ co Chry=
- 5: řtus miał/ y iákim on był. on będąc
- 6: Bogiem/ nie chlubił fię z tego iáko z
- 7: łupu ábo z wygráney bitwy/ iř był ro=
- 8: wny Bogu: ále fię wyniřczył/ y vniřzył
- 9: iáko niewolnik. A my nie będąc iedno

- 10: prochem y ziemią y łamą nikczemno=
11: ścia/ czyniem fię rownemi wŕzytkim y
12: nawyżŕzym/ á nikomu wŕtąpić niechce
13: my. Tą pokorą Chryŕtuŕową źiárno
14: to polewáiac/ roŕćmy iáko mowi A=
15: poŕtoł/ w rozumie duchownym y poz= (marg) **Coloŕ: 1. (-)**
16: nániu Bogá náŕzego/ co dzień więcey
17: iego fię dobroći przypátruiać/ á w ie=
18: go fię żywot odmieniaiać/ ábyfmy ná
19: przyŕzłym wieku drzewem vroŕli wiel=
20: kim/ ná ktorymby Pan á goŕpodarz
21: náŕz dobre owoce náydował/ y ŕiekie=
22: rę ŕpławiedliwoŕci ŕwoiey nád nim
23: pohámował.
24: Máłych teŕ rzeczy ktore w łobie má=(marg) **3.**
: **Málemi**
: nie gár=
: **dźić. (-)**
25: ią zákrytą moc/ nie pomiátaymy; ále
26: fię temu przypátruymy czego inni w
27: nich nie widzą. Ná kámieniu drogim
28: y perle máley nie zna fię iedno biegły
29: około tego kupiec/ á głupi lekko ią ŕo=
30: bie ŕzácuie. Máła rzecz miedzy robacz=
31: kámi pŕzcołá/ mowi Mędrzec/ á po=(marg) **Ecckl: 11. (-)**
32: czątkiem ŕłodkoŕci ieft owoc iey. kto
33: ná iey robotę/ dowcip/ pilnoŕć/ porzą=
34: dek/ pożytek woŕku y miodu nie pá=
35: trzy/ pŕędko ią wzgárdźi. Máły roba=
36: czek iedwábnicá/ y naŕienie iey mniey=

- 37: Íze niżli źiárno máku: ktoby ie zbierał
- 38: ábo chował? Lecz kto wie iż z onego
- 39: drobniuchnego źiarnká gdy fię ná fłoń
- 40: cu położy ábo v pierśi białyhgłow
- 41: zágrzeie/ rodzi fię robaczek co iedwab
- 42: z śiebie wije/ y ktory wŕzytkie krole/ pá=
ny y niewiáfty y ołtarze ozdabia: v=
- 44: mie łobie poważyć rzecz ták málucz=
45: ką. Ták y my podłemi ludźmi w łzpi= (*marg*) Podłemi
: w łzpita=
: lách w
: kłałzto=
: rách nie
: gárdzić. (-)
- 46: talách/ w łzkołách/ w kłałztorách/ we
- 47: wśiách y kmiiecz domkách/ nie gar=
48: dźmy. wŕzytko to pŕzczółki y robaczko=
49: wie Boży/ ktorzy w niebie będą wiel=
50: kiemi/ y tu ná źiemii wŕzytko z ich robo= (*marg*) Vbogich
: y wzgár=
: dzonych
: ná ziemi
: nawięcey
: w niebie.
: Ifa: 60.
: Sap: 5. (-)
- 51: ty kmiiecey mamy. Tákich naywięcey
- 52: w niebie/ tácy ná wielkie drzewá vro=
53: Ítą. Namnieyŕzy/ iáko mowi Prorok/
54: będącie ná tyśiác. Ná tákie drudzy pá=

55: nowie z dáleká pátrzyć będą á mowić:

56: Oniż to cořmy ie w pořmiechu mieli/

kolumna: b

1: cořmy po nich deptáli/ cořmy ie zábijá=

2: li/ cořmy zdrowie ich zá kilá grzywien

3: łzácowáli/ iákoż łą miedzy łyny Boże

4: poczytáni?

5: O nędzne źiarnko y robaczkowie/

6: ćiefźcie łię á czekayćie w prořtoćie y nie

7: winności/ wzrořtu y podwyźłzenia

8: łwego. Przyidźie wálze láto y wiofná/

9: przyidźie ten/ iáko mowi Izáiałz/ kto=(*marg*) [Ifa: 11.](#) (-)

10: ry o vbogie łpráwiedliwie łądzić bę=

11: dzie/ y záłtáwi łię o ćiche y poniżone

12: ná źiemie. Zle łię Goliatowi powiodłó/ (*marg*) [1. Reg.](#) (-)

13: iż máłym y niezbroynym Dawidem w=

14: zgárdził. O Dawidźie rzeczono: Da=(*marg*) [2. Reg: 23.](#) (-)

15: wid/ iáko łubtelny w drzewie robaczek/

16: ołm łet mężow pobił **iedny^m** naiázdem:

17: w ták máłuczkiem robaczku/ táka łię

18: moc ziąwiłá. Táka łię w tych rořmá=

19: nych y vbogich y wzgárdzonych ná źie

20: mi/ w przyłźłym żywoćie ziąwi. Przeto

21: źiárnem tym gorczyčnym nie gár=

22: dząc/ łámi łię teź w pokorze łerde=

23: czney kochaymy.

24: Kwás teź w piřmie ś. dwoiákie rze (*marg*) O kwá=

ł: śie. (-)

25: czy znáczy/ y złe y dobre. Támm gdzie

26: Pan Bog rořkázuie gotowánie do po=

- 27: żywánia báránká/ wymiátác z domu
- 28: kwas muśiano: To ieft świeckie y cie=
- 29: lefne żądze/ ktoremi fię náturá náfzá/ (*marg*) Dzieżá ná
- : tury ná=
- : fzey w Iá=
- : dámie zá=
- : kwáfzóna (-)
- 30: iáko dzieżá z ciáfem/ z iednego Iádá=
- 31: mowego grzechu ząkwásiłá/ iż wftyká
- 32: grzechem y cíelefnością śmierdzi. Ná
- 33: toż też takie ząkwáfzenie przymawia
- 34: Apofłół/ gdy o vżywánium lepźzego bá=
- 35: ránká mowi: Wymiátaycie kwas ftá=(*marg*) 1. Cor: 5. (-)
- 36: ry/ ábyście byli nowym záczynieniem/
- 37: tak iákoście fą przáfem y fłódkimi.
- 38: Abowiem báránek náfz Chryftus ieft
- 39: zábity y ofiárowány/ vżywaymyż nie
- 40: w kwásie złości/ ále w fłódkości v=
- 41: przeymości y prawdy.
- 42: Tu zás ná tym mieyfcu Pan **IEZVS**
- 43: do kwáfú nie onego ftárego/ ále do no=
- 44: wego kroleństwo Boże przyrownywa.
- 45: Abyfmy fię infzym nowym kwáfem zá=(*marg*) Nowy
- : Chryftu=
- : fow kwas. (-)
- 46: czynili y opużyli/ áby dzieżá nátury ná
- 47: fzey/ iuz nie woniálá Iádámem y iego
- 48: zákáženim/ y ftárego człówieká żądzá=
- 49: mi: ále Chryftufem/ z ktoregołmy zno
- 50: wu odrodzeni/ y iego piżmem záczy=

- 51: nieni y perfumowani zoftáli. Aby on
 52: w nas żył/ y my w nim włzczeni y w
 53: iego naturę ząprawni/ żywot iego
 54: ná łobie nošili. Iáko Apoštoł mowi:(*marg*) 1. Cor: 6. (-)
 55: Aby żywot Chryštułow w nas fię po=
 56: kázował/ cnot świętych iego náślado=

wániem. Iá=

strona: 85a

Ná VI. Niedzielę 85.
 po Trzech Krolách.

kolumna: a

- 1: wániem. Iáko ze pniá fok rołczká
 2: bierze táki iáki ieft we pniu/ y chleb ma
 3: táki łmák iákim dziezá ząprawniona
 4: ieft: y my táki żywot mieć mamy/ iáki
 5: z korzeniá drogiego y łodkiego/ to
 6: ieft/ z Páná **IEZVSA** pochodzi.
 7: A iż o trzech miárách Pan wlpomi=(*marg*) Trzy šitá
 : co łą. (-)
 8: na/ przez nie rozumieć fię trzy części
 9: natury náłzey mogą. Bo wedle Apošto
 10: łá/ mamy w łobie ducha niešmiertelne=
 11: go/ mamy dułzę/ mamy ciáło/ y ták zá
 12: nas Páweł š. P. Bogá proši: Bog/ prá (*marg*) 1. Tefł: 5. (-)
 13: wi/ pokoiu/ niech was ze wlytkim po=
 14: šwięci: áby y duch wáńz y dułzá y ciáło/
 15: záchowane bez przygány było/ ná przy=
 16: łzcie Páná náłzego **IEZVSA** Chryštu=
 17: Iá. Dułzá náłzá duchem fię zowie/ gdy (*marg*) Dułzá/
 : duch/ ciá=

łó. (-)

- 18: z Anyoły/ ktorzy fą fzczerzy duchowie/
 19: obmyśla rzeczy niebieskie/ y do oney fię
 20: oyczynny z Anyoły przyśpofabia. Ale
 21: fię dużą zowie/ gdy rzeczy ziemskie y ty
 22: z bydłem rowne zabawy/ o życiu y do=
 23: brym ná tym świecie mieniu/ ná łobie
 24: nośi/ bez ktorych też być w tym żywo=
 25: cie nie możem. Ciało zaś ma fwoy o=
 26: byczay/ y ieft naczyniem duże y przez
 27: nie dużá czyni źle y dobrze. Ty tedy
 28: trzy części nálezey náture y nálezey dzie=
 29: że záczyńić fię máią/ opuźzyć y zápiżmo
 30: wác Chryftułem y chwałá świętą/ y
 31: żywotem y przykłády iego. Aby włytko
 32: co iedno pocznem/ iáko náucza Apo=
 33: łtoł/ w łowie y w vczynku/ było w imię (*marg*) **Colof: 3.** (-)
 34: Páná **IEZV** Chryftuła/ ná cześć iego/
 35: ná náśládowanie iego. Aby on w nas
 36: woniał/ ábyfmy iego byli wonnością
 37: ná żywot wieczny. Iáko w zápiżmo= (*marg*) **2. Cor: 2.** (-)
 38: wáney łkrzynce/ co iedno z niey wyi=
 39: miefz/ káżdá rzecz piżmem wonia: ták
 40: w fercu/ w łowie/ y w vczynkách
 41: Chrześcijáńskich/ ktore fą Chryftułem
 42: y miłością iego záczynione/ co iedno
 43: fię pocznie/ iego łpráwiedliwością/ wy

kolumna: b

1: łługą y náśládowaniem woniác ma.

2: Y dla tego iż fię to tu trochę nárázi/

- 3: vczynki nálze ważne łą do wyługi
4: przed Pánem Bogiem/ iż włzytki Ch=
5: ryłtułem y dzieżą wyług iego woniá=
6: ią/ y iego zapách y moc w łobie nołzą.
7: Otwarżay wieczna mądrości **IEZV**
8: Chryłte táiemnice twoie/ ktore Duch
9: ś. twoy w piłmie zákrył/ świętym vrzę
10: dnikom y páłterzom nálzym/ áby fię y
11: nam wedle miárki nálzey y potrzeby do
12: łtáło. Dobrzeć nam z ich ręku pátrzyć/
13: á twárdemi fię ná niewrołłe zęby po=
14: trávámı nie dawić/ niech oni nam
15: pierwey żuią iáko mátki nálze/ á my
16: zdrowi zołtánıem. Niech fię my w tych
17: łiećiąch ná pylzne dánych nie wichlem/
18: pokornym ty táiemnice łwe otwarżalł/
19: á tym ie zámykalł/ ktorzy łámi łobie mą (*marg*) [Matt: 11.](#) (–)
20: dremi fię być zdádżą. Day nam síłę tá=
21: ká/ ábyłmy fię żadney wzgárdy łwiátá
22: tego nie bali/ á ráczey wzgárdzonemi
23: być/ niźli kogo lekce łobie ważyć/ obie=
24: ráli. Włey w łercá nálze pokorę twoię/
25: á niech v łiebie máluczkiemı zołtáiem.
26: Day teź Pánie ćierpliwość tym málu=
27: czkim v łwiátá wzgárdzonym nędzni=
28: czkom/ po ktorych łwiát depce/ á zá
29: proch ich nog łwoich poczyta/ áby pod
30: niełlenia łwego w niewinnołci czeká=
31: li. włzytki łpráwy/ mowy y myłli nálze/
32: niech miłością twoią y prágnienıem

33: czci ś. twoiej/ y dobrymi ku dośkonáło=

34: ści żądzámi zápráwione y zápułzone

35: zołtáią/ ábyłmy z náтуры twej bozkiej

36: odrodzeni będąc/ ćiebie Páná łwego

37: ná dułzy y ná ćiele y we włzytkich połtę=

38: pkách náłzych náśládując nośili/ á do

39: łtárego łádámá dzieże y ćiáłtá onego

40: zepłowánego/ nigdy łię nie wracáli.

41: Ktory z Oycem y z Duchem ś. krolu=

42: ielz Bog ieden ná wieki. Amen.

strona: 116

116.

Ná II. Niedzielę w Połt.

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10: **NA WTORA NIEDZIELE W**

11: **POST, EWANGELIA V MAT-**

12: **THEVSZA W XVII.**

13: **O** Nego czáfu: Wziął P. Iezus Piotrá y Iá=

14: kubá y Ianá brátá iego/ y wprowadził ie ná gorę wyłoką

15: ołobno: y przemienił łię przed nimi. A oblicze iego roział=

16: śniáło iáko łłońce: łzáty teź iego stáły łię białe iáko śnieg. A oto

17: łię im vkázáli Moyzełz y Eliałz z nim rozmawiájący. A odpowie=

- 18: dáiąc Piotr/ rzekł do P. Iezufá: Pánie/ dobrze ieft nam tu być: Ieśli
- 19: chcelz vczyńmy tu trzy przybytki: tobie ieden/ Moyzefzowi ieden/ á
- 20: Eliafzowi ieden. Gdy on iefzcie mowił/ oto obłok iáfny okrył ie.
- 21: A oto głos z obłoku mowiący: Ten ieft Syn moy miły/ w kto=
- 22: rym fię mnie dobrze vpodobáło/ iegoż słuchaycie. A vřlyfzawřzy
- 23: vczniowie/ vpádli ná twarz řwoię y bali fię bárzo. A przyřtápi=
- 24: wřzy Iezus dotknął fię ich/ y rzekł im: Wřtańcie á nie boycie fię.
- 25: A podniořzy oczy řwe/ nikogo nie widzieli/ iedno fámeo P. Iezu=
- 26: fá. A gdy řřępowáli z gory/ przykazał im P. Iezus/ mowiąc:
- 27: Nikomu nie powiedaycie widzenia (tego) ář Syn człowieczy
- 28: zmartwychwřtanie.

kolumna: a

- 1: **N** Ie řwięćim dźiř prze=
- 2: mienienia Páńřkiego/ ieft
- 3: inřzy dźień ná to řwięto
- 4: od kořćiołá pořtáwiony:
- 5: ále tę Ewángelią czytamy dźiř dla (*marg*) Dla cze=
- : go tę E=
- : wángelią
- : dźiř koř=
- : ćioł kłá=
- : dzie. (-)
- 6: tego/ Naprzod ábyřmy fię w záczętym
- 7: tym czářie pokuty y pořtu przez dni
- 8: 40. vmocnili/ y do zbáwiennego z nich
- 9: pożytku řpofobili/ pátrząc iáko ty tá=
- 10: kie dni 40. pořwięćily fię w zakonie řtá=
- 11: rym v Moyzefzá y v Prorokow przez
- 12: Heliafzá/ ktore tu nam P. **IEZVS** vká=

13: zuie/ ábyfmy łobie wfpomnieli/ iáko oni

14: pościli. Moyzełz gdy miał zakon w=

15: ziąć ná tablicách onych opifány/ kto=

16: rym miał ludźie w boiáźni Bożey/ y o=

17: nę ich Rzeczpołpolitą w cáłości zácho

18: wác/ y Heliałz gdy Páná Bogá o na=

kolumna: b

1: práwę y przywrocenie obálonych oł=

2: tarzow y łpułtołzoney chwały iego v=

3: błágác y vprošić miał. A k temu žeby=

4: łmy ná zapłátę pátrzyli/ iáko P. Bog

5: połty y inne trudzenia y cnoty poboż=

6: nošci wšzelákiey płácić vmie/ takim

7: páńłtwem y rołkołzámí ktore tu vka=

8: zał vczniom łwoim/ y w nich nam ły=

9: nom ich/ ábyfmy łię przez zapłátę wie=

10: czną y trwáłą/ do krotkiey pracey y ro=

11: boty vpomináli. A nákoniec dla tego

12: łię tá Ewángelia czyta/ ábyfmy gorę

13: onę z ktorey łzátan krolełtwá łwiátá

14: tego vkázował do grzechu y bálwo=

15: chwálłtwá námawiáiąc/ z tą gorą/ ná

16: ktorey P. **IEZVS** krolełtwo łwoie nie=

17: biefkie vkazał/ przyrownáli/ á dobre o=

18: bieranie vczynili/ támtą łzátáńłką gár=

dząc/ y oney

strona: 117

Ná II Niedzielę w Połt.

117.

kolumna: a

1: dząc/ y oney łię łtrzegąc/ á ná tę Chry=

2: łtułowę gárnąc fię y cílnąc. O czym

3: mowić będziem zá pomocą Duchá

kolumna: b

1: świętego: iedno pierwey wiárę náfę

2: y ártykuły iey niektore z tey Ewánge=

3: liey vtwierdzim.

4: PIERWSZA CZESC.

5: O świadectwie Bořtwá Páná Chryřtułowego ná tey gorze/ o

6: nieřmiertelnořci duřz náfzych y wiecznořci ćiał/ o vkázowá=

7: niu fię duřz ludzkich y o ich rořnych mieyřcách.

8: **G** Dy Piotr ř. ná pytánie Páná (*marg*) [Matt: 16.](#) (-)

9: y miřtrzá řwego wiárę/ ná kto=

10: reyeřmy zbudowáni/ o bořtwie

11: iego wyznáł/ mowiąc: Tyř ieřt Chry= (*marg*) [Wyzná=](#)

: nie Pio=

: trá ř. (-)

12: łtus Syn Bogá żywego: pochwalił

13: Pan iego wyznánie/ mowiąc: Iř fię

14: tego nie náuczył od ludźi/ áni z dowći=

15: pu y mądrořci řwieckiey/ áni z piřmá

16: Moyzeřzowego y Prorockiego/ ktore=

17: go ábo nie czytał/ ábo go iáko prořty

18: rybak nie rozumiał: ále onę wřzytkę ná=

19: ukę y táiemnicę miał z obiáwienia Oy=

20: cá niebieřkiego. Ktora wiárá y wyzná=

21: nie to w łobie zámyka/ iř Pan Chry=

22: łtus ieřt Synem Bořym/ nie řpořobio=

23: nym iáko inni řwięći y Prorocy/ ále

24: rodzonym przed wieki/ iedney náturey

- 25: z Oycem y boŝtwá iednego. Bo gdy lu=
26: dzie ná cudá dziwne Páná Iezufowe y (*marg*) [Matt: 16.](#) (-)
27: ná żywot iego y mądrość pátrzyli: do=
28: myŝláli fię iż ieŝt ábo Heliaŝem/ ábo
29: Ieremiaŝem/ ábo Ianem Chrzćicie=
30: lem/ ktorzy byli w łáŝce wielkiej v Bo=
31: gá/ y fynmi fię Bożymi wedle łáŝki y
32: ŝpoŝobienia zwác mogli. Ale fię tego (*marg*) Domy=
: flic fię by=
: ło trudno
: iż Bog w
: ciało fię
: ludzkie
: wcielił. (-)
33: nikt domyŝlić nie mogł/ áby P. **IEZVS**
34: był Synem rodzonym/ y iedney náturey
35: y rownego boŝtwá z Oycem. Sam O=
36: cieć niebieŝki do ŝercá to y wiadomo=
37: ŝci Piotrowey podał/ y iemu tę pierw=
38: ŝzą tájemnicę wiáry náŝzey/ y Bogá w
39: Troycy iedynego obiáwił.
40: Tá wiárá iż była bárzo dziwna y tru=
41: dna: á tym trudnieyŝa/ iż táki ten Syn
42: Boży rowny Bogu/ ciałem y náturey o=
43: błożony/ ná wzgárdę/ poŝmiech y fro=
44: gą mękę y ŝmierć fromotną dány być
45: miał: iáko ŝam po tym Piotrowym wy=
46: znániu dołóżył y opowiedział: ná vtwir
47: dzenie rzeczy y wiáry ták trudney/ obie
48: cał niekorym vczniom przy Pietrze/

49: vkázác im kroleŧtwo ůwoie/ gđzie od te

50: goů Oycá niebieŧkiego/ nie táiemnie

51: do fercá/ ále iáwnie do vchá ůwiádec=

52: two vůlyůzec mieli/ iż Piotr dobrze wy=

53: znał/ á iż on ieŧt práwy Syn Bogá ży=

kolumna: b

1: wego/ teyůe z nim náтуры iedney Boz=

2: kiej. To fię sítáło/ iáko nam Ewánge=

3: liŧtá powiedźiał/ po ůzeŧci dni/ gdy im

4: to Pan obiecował. Wźiał Piotrá/ Iá=

5: kubá y Ianá Pan **IEZVS**, y prowá=

6: dźił ie ná gorę wyůoką y przemienił fię

7: przed nimi/ y vkazał fię im Moyzeůz y

8: Heliaůz/ ktorzy ná ůwiećie tu żyjąc o

9: Meůůyáůzu piůáli y náuczáli. Co w pi=

10: ůmie ůwoim Moyzeůz opowiedźiał/ co w

11: ćiemnych figurách pokrył/ y czego oni

12: ábo nie czytáli/ ábo ná ten czás zrozu=

13: mieć nie mogli: to ůam oůobą ůwoią z

14: otchłáni ůwiętych oycow przyzwány/

15: zeznawa: iż ten ieŧt obiecány Meůůyáůz/ (marg) Moyzeůz

: o Chry=

: ůtuůie o=

: ůobą ůwo=

: ią piůmo

: ůwoie wy

: ůożył. (-)

16: o ktorymem piůał. Y mowiąc z nim/ (marg) Deut: 18.

-1: Luc: 9. (-)

17: iáko Lukaůz ů. dokłáda/ o iego zefźćiu

- 18: ktore być Ieruzálem miáło/ to iest/
19: o męce y śmierci iego/ dał znác/ iż to
20: on báránek/ ktorego krew śwíat włyzy= (marg) Exo: 12. (-)
21: tek odkupić y wyzwolić z niewoli wie=
22: czney miáła. Toż vczynił Heliafz przed=
23: nieyfzy Prorok imieniem włytykich Pro
24: rokow: iż ten iest á nie inny/ o którym
25: Prorocy opowiedáli.
26: Zátym náftąpiło nawyźsze świádec=
27: two Bogá Oycá o drugiey Bozkiey ná=
28: turze iego: włyfzeli głos z obłoku. oło=
29: by nie widzieli/ bo Bog nie ma twarzy (marg) Bog nie
: ma podo
: bieńftwá
: żadnego.
: Deut: 4. (-)
30: áni podobieńftwá żadnego ná niebie y
31: ná ziemi/ iáko Moyzefz náuczał: [Gło=
32: íeś/ práwi/ iego fłyfzał/ áleś twarzy y
33: formy żadney nie widział.] y nie może
34: íię málowác do żadney rzeczy nieprzy=
35: rownáne Boftwo. y ten głos ták zá=
36: brzmiał: [To iest namilfzy Syn moy w
37: którym mi íię vpodobáło/ tego fłuchay
38: íie.] Nie Moyzefz/ nie Heliafz/ nie za=
39: den śwíęty/ nie Anyoł ktory Synem iest
40: moim: ále ten fam. nie czyniony/ áni
41: ítworzony/ ále rodzony/ w którym mam
42: włytyko kochánie y róskoľzy moie.
43: Bog wálfnie kochác íię nie może/ ie=(marg) Kochánie

: Bozkie

: włafne w

: lámym fo

: bie. (-)

44: dno lam w łobie y náturze fwey. Miłu=

45: ie ludzie y ługi y to co łtworzył/ ále v=

46: podobánia łwego włafne^{go}/ ktore wiel=

P iij

kości y má=

strona: 118

118.

Ná II. Niedzielę w Połt.

kolumna: a

1: kości y máieřtatu y náturze iego przy=

2: łtoi/ nie ma/ iedno lam w łobie. Iáko

3: Anyoł y duch nie ma kochánia w ćiele=

4: łnych dobrách/ bo ćiałá nie ma: y czło=

5: wiek nie mieřzka w wodźie/ iáko ryby (*marg*) Co to iełt

: w ktorym

: mi fię v=

: podobá=

: ło. (-)

6: ktore fię w niey rodzą y kocháią: Ták

7: Pan Bog w náturze tylo fwey/ to iełt

8: lam w łobie vpodobánie ma/ ktora ie=

9: go náturá iź iełt wřzytká w Synie/ y o=

10: nę przedwiecznym rodzeniem nań wle=

11: wa/ przeto rownym mu iełt y iednym z

12: nim Bogiem. Mamy tedy y tu wielkie wyřwiád=

13: czenie tego bołtwá Syná Bożego/ kto=

14: re Piotr ś. wyznał. Y przetoź kazánia

15: y náuki fwoiey y wyznánia oney wiáry

16: o ChryŃtuŃŃie/ Piotr Ń. tym widzeniem (*marg*) 2. Petr: 1. (–)

17: y ŃyŃzaniem gŃofu OycowŃkiego wŃpie=

18: ra/ mowiąc: [Nie z vczonych bąŃni

19: oznąymiliŃmy wam Páná náŃzego **IE**=

20: **ZV** ChryŃtá moc y przytomnoŃć/ ále=

21: Ńmy Ńámi widźieli wielmoŃnoŃć iego.

22: Bowiem biorąc od Bogá Oycá czeŃć

23: y chwaŃę/ gŃos od niego táki od wiel=

24: moŃney chwaŃy ŃpuŃzczony był: To ieŃt

25: Syn moy namilŃzy w ktorym mi Ńię v=

26: podobáŃo/ tego Ńluchayćie. Ten gŃos

27: ŃyŃzeliŃmy z niebá/ bęđąc z nim ná go=

28: rze Ńwiętey.] Mamy tedy z tey Ewán=

29: geliey wielkie Ńwiádectwo o BoŃtwie

30: Páná náŃzego/ przeciw tym Aryanom

31: y Nowochrzczęńcom.

32: Lecz y KálwiniŃtowie y ći co Ńię E=(*marg*) Cal: InŃt:

: lib: 4.

: cap: 8. (–)

33: wángeliki zowią/ z tego Ńłowá [Tego

34: Ńluchayćie] burzyć chcą vrzędy koŃciel=

35: ne/ Koncylia/ Doktory/ Ńlucháć ich nie

36: chcąc/ iedno co Syn BoŃy mowi y ná=

37: ucza. Y gdy ich pytamy: gdzie go Ńy=(*marg*) Tego Ńlu=

: chayćie iá=

: ko to he=

: retycy wy

: wracáią. (–)

38: Ńzą mowiącego? powiáđáią: w piŃmie

39: y Ewángeliey. Lecz gŃos Oycá niebie=

- 40: kiego mowi: tego słuchaycie/ nie mo=
 41: wi/ piśmá iego słuchaycie. A iż Pan
 42: **IEZVS** nic nie piśał/ áni piśać rośka=
 43: zał/ nie máłz czego słuchác. A gdy Pan
 44: **IEZVS** w niebo wftąpił/ á piśáne y ie
 45: łzce Ewángeliey nie było/ kogoż ludzie (*marg*) Chryftus
 : mowi/
 : nie w pi=
 : śmie śá=
 : mym ále
 : w poślán
 : cách swo=
 : ich.
 : Ioan: 15.
 : Luc: 10. (-)
 46: słuchác mieli? Pewnie tegoż Chryftu=
 47: śá w pośláncách swoich y w Apośtołách
 48: mowiącego/ ktorym dał Duchá ś. nie
 49: wśzytkiego im przez się śam powiádá=
 50: iąc/ ále wiele nań odkłádáiąc. ktorym
 51: dał ten kredyt: Kto was słucha/ mnie
 52: słucha: kto wámi gárdzi/ mną gárdzi.
 53: Głos Bogá Oycá [tego słuchaycie] na
 54: mnie y się ná piśaną Ewángelią nie
 55: ściąga: bo iey ielzce nie było/ y oná ię=
 kolumna: b
 1: zyká nie ma y mowy/ y nie káždy iey czy=
 2: táć vmie/ á rzadki dobrze rozumieć ią
 3: może. Ale się ściąga ná słowo iego kto=
 4: re śam rozśiewał/ y ktore włożył w v=

5: Ítá/ iáko mowi Prorok/ naśienia łwe= (*marg*) Ífa: 59.

¶ Ephel: 4. (–)

6: go/ Apołtołow y potomkow ich/ y w

7: kościół łwoy y Koncyliá y Doktory/ w

8: ktorych zázwdy Chryłtus/ iáko Apo=(*marg*) 1. Cor: 12. (–)

9: Ítoł świádczy/ mowi y náucza/ y kto=

10: rych kázdy winien łłucháć iáko łáme=

11: go Chryłtułá. Chytrzy á wężá piekiel=

12: nego iády nápełnieni/ do tákiego mi=

13: Ítrzá vkázuią/ ktorego náchylic po

14: łobie y po głowie łwoiey mogą. iákíe (*marg*) Chytrólc

¶ heretycka (–)

15: íełt pímo/ ktore wykřęćic y wykro=

16: bác/ y zepłowáć/ y wyrzucić/ y ípalić y

17: zgubić mogą. A od onego łędźiego v=

18: ćiekáią/ ktory łię zwieść y ołzukáć nie

19: dopuści/ to íełt od vrzędu kościelnego/

20: od Koncyliá/ Doktorow y kápłanow

21: y páłterzow/ ktorzy wymyłły ich potę=

22: piáią/ y ktorych łłow zepłowáć/ y ro=

23: zumienia ná łwoię łtronę náwieść/

24: nie mogą. Pokázuię łię też z tey Ewángeliey (*marg*) Niełmier

¶ telność

¶ dułz ludz=

¶ kich. (–)

25: nieśmiercelność dułz ludzkich po wy=

26: łzćiu z ćiáłá/ iż łą/ żyią/ trwáią/ á nie v=

27: mieráią/ iáko iuż dźiśieyłze heretyctwá

28: práwi Epikurowie/y v Pogáńłtwá

29: niegdy wzgárdzeni/ náuczác śmieią.

30: Moyzełzowe ciáło/ mowi piłmo/ po=(*marg*) Deut: vl-

: timo & 32. (-)

31: grzebl Pan Bog ná gorze Abárim ábo

32: Nebo/ á oto dułzá tu iego z Pánem w

33: máieftácie ták wiele lat máiąca y wie=

34: czna rozmawia. Co y o dułzách/ Abrá=

35: háamá/ Izááká y Iákobá Pan łam prze= (*marg*) Matt: 22. (-)

36: ciw Sádduceułzom twierdzi/ y głup=

37: łtwo ich gromi/ iż nie rozumieią y pi=

38: łmá y mocy Bożey/ vkázuiąc iż dułze łą

39: y żyią. A Bog nie iełt vmárłych ále ży=

40: wych. A gdy tenże Pan **IEZVS** mo=

41: wi: [Nie boycie łię tych co zábijaią ciá (*marg*) Luc: 12. (-)

42: łá/ bo dułze zabić nie mogą.] bárzo iá=

43: łnie o nieśmiertelności dułz náłznych o=

44: znajmił. Przetoż brzydźmy łię temi

45: heretyctwy/ ktore do ták grubego y by=

46: dlęcego nierozumu przywodzi łzalone

47: od kościoła ł. odłtąpienie.

48: Lecz y ciá ł náłznych nieśmiertelność (*marg*) Ciá ł ná=

: łznych nie=

: łmiertel=

: ność.

: Matt: 17.

: Malac: 4. (-)

49: ktorą ná dzień łądny weźmiem/ ná tym

50: Heliałzu dobrze łię vmacnia/ ktory ie=

51: łzcze nie vmárł/ y nie vmrze aż przed

52: łądnym dniem/ gdy przyłzcie wtore Pá=

53: ná náłzego vprzedzi/ y przełłáncem ie=

54: go/ iáko ś. Ian w pierwŕzym/ zoftánie.

55: Iefli ciało ludzkie przy duŕzy iefzcie nie

w wielbioney

strona: 119

Ná II. Niedzielę w Poft.

119.

kolumna: a

1: w wielbioney Pan Bog kilá tyŕięcy lat

2: zdrowe trzymáć moŕe: y wieczne á nie=

3: śmiertelne vczynić teŕ moŕe.

4: Oná fię rzecz teŕ ftąd vmacnia/ iŕ (*marg*) Duŕze ludz

: kie vkázo

: wáć fię

: mogá. (-)

5: duŕze ludzkie z Boŕkiego rofkazánia y

6: dozwozenia vkázowáć fię ludziom mo=

7: gá/ iáko fię tu tym Apoŕtołom vkazáá

8: duŕzá Moyzeŕzowá. Y w księgách Kro=

9: lewŕkich mamy/ iŕ fię Saulowi vkazá=

10: á duŕzá Sámuelowá/ nie dla czárow/

11: ále czáry vprzedeŕwŕzy/ ftáná Sámuel/

12: y powiedziaá rzeczy przyŕzle Saulowi. (*marg*) [1. Reg. 24.](#)

: [Eccki: 46.](#) (-)

13: Táke fię duŕzá Ieremiaŕzowá y Onia=

14: ŕzowá vkazáá Máchábeuŕzowi. y w (*marg*) [2. Mac: 15.](#) (-)

15: dzieiách ŕwiętych/ v zacnych doktorow

16: tákich hiftoryi niemáło fię náyduie.

17: O roŕnych teŕ mieyŕcách duŕz ludz= (*marg*) [Roŕne](#)

: mieyŕcá

: duŕz ludz

: kich. (-)

- 18: kich ftąd fię wiadomość bierze/ iż nie
 19: tyło fą dwie/ Niebo á piekło/ ále infze
 20: różne. Bo Moyzełzowá dułzá nie z nie=
 21: bá przyzwána ieft. Bo przed Chryftu=
 22: fem żadna tám być nie mogła. Bo ieftli (*marg*) Stárzy
 : fwięći nie
 : bá niedo=
 : ftawáli. (-)
 23: ray grzechámi zámkniony ieft/ dáleko
 24: więcey niebiełkie/ gdzie ná Páná Bo=
 25: gá pátrzą/ rołkofzy/ poty zámknione by=

kolumna: b

- 1: ły/ poki ich Zbáwićiel náłz śmiercią/
 2: męką y wftápieniem fwoim w niebo nie
 3: otworzył/ długi zá ludzki rodzay wy=
 4: płáciwłzy. Nie z piekła teź dułzá Moy=
 5: zefzowá wyłzła: bo tám potępionych
 6: ieft mieyfce/ nie świętych przyiaćioł y
 7: fług Bożych/ iáki był Moyzełz. Muśi
 8: tedy być inne mieyfce ludzkim dułzom/
 9: to ieft odchłań oycow świętych. o Sá=
 10: muelowey dułzy piłmo świádczy/ iż nie (*marg*) 1. Reg: 24. (-)
 11: zgory áni z niebá/ ále z źiemie wycho=
 12: dźiła. Nie z piekła potępionych: bo
 13: Sámuel był wielki y Bogu miły Pro=
 14: rok: ále z innego pod źiemią mieyfćá/
 15: w którym Chryftuła y iego przyłzćia o=
 16: czekiwano/ do wybáwienia y przepro=
 17: wádzienia do niebiełkiej chwały. In=
 18: łze teź mieyfce ma Heliałz iefzće nie v=

- 19: márły/ w którym z ciálem y w cieie mie=
 20: lzka/ nie to ziemkie náfze/ ále inne po=
 21: dobno rayfkie/ w którym ieft drzewo
 22: żywotá/ nam innym potomkom Iá=
 23: dámowym zámknione/ á Heliafzowi z
 24: przywileiu otworzone.

25: **WTORA CZESC.**

26: **O poście Moyzefzá y Heliafzá/ o roboćie w pokućie ś. pátrząc**

27: **ná zaplátę/ o wstępowániu z Pánem ná gorę.**

kolumna: a

- 1: **D** Ni te 40. ktorefmy ná poku=
 2: ty náfzey podpárćie záczeńi/ zá=
 3: lecáią fię nam nie tylo przykła=
 4: dem P. náfzego/ iákořmy w przeřłá Nie=
 5: dzieł słyřzeli/ ále teř y przykłađem tych
 6: wielkich v Bogá mężow y Prorokow/
 7: Moyzefzá y Heliafzá. Pościł Moyzefz (*marg*) Do wzię=
 : ćia zako=
 : nu po=
 : řtem fię
 : przyprá=
 : wował
 : Moyzefz.
 : *Exo: 24. (-)*
 8: gdy miał bráć zakon y práwá od Páná
 9: Bogá/ ktoremiby ludzie łobie poru=
 10: czone drogámi řpráwiedliwořći/ y ży=
 11: ćia pobořnego prowadził/ y w dobrym
 12: ie porzákdu y Rzeczypořpolitey ich

- 13: poştánowił. Ná vczczenie y ziedná=
- 14: nie ták potrzebnego ludźiom zakonu/
- 15: poştem fię przypráwował. Tákże He=(*marg*) 3. Reg: 19. (-)
- 16: liałz gdy miał Páná Bogá widzieć/ y
- 17: napráwę kościoła/ od heretykow po=
- 18: deptánego/ y bálwochwálftwem zará=
- 19: żonego/ vprościć/ poştem fię przygoto=
- 20: wał. Y my też tego prágniemy/ áby (*marg*) Aby Pan
- : Bog ná
- : fercu za=
- : kon fwoy
- : náłzym
- : nápiłał/
- : pośćmy. (-)
- 21: Pan Bog fwoy święty zakon nie ná
- 22: kámiennych tablicách/ ále iáko nowe=
- 23: go teştámentu łáłká iest/ ná fercách
- 24: náłzych nápiłał/ y mocnie á z miłości
- 25: fynowfkiey pełnić go nam dał. ábyfmy
- kolumna: b**
- 1: grzechy y bezzakonności náłze porzu=
- 2: ciwfzy/ wolą Bozką iego y práwá świę=
- 3: te iego wykonywáli: poştem fię też
- 4: przypráwuemy. A nie bądźmy iáko o=
- 5: ni/ co iedli y pili y wftawfzy igráli/ y
- 6: ćielcowi fię/ bogiem go fwoim czyniąc/
- 7: klániáli. ktore vyrzawfzy Moyzełz/ á (*marg*) Exo: 32. (-)
- 8: niofąc im wielki od Bogá vpominek/
- 9: on zakon páłcem Bożym píány: wo= (*marg*) Niepo=
- : fzczący nie

: godni by

: li zakonu

: Bożego. (-)

10: lał tablice one potłuc/ á niżli obzer=

11: com y niepożczącym zakon ktorego on

12: poftem doftawał/ ták drogą rzecz/ y

13: tákí dar od Bogá oddáwác. Tákże y

14: my/ iefli niepowściągliwi będziem/ á

15: ciał náłzych w pokucie nie łrudźim/

16: pálcá Bożego/ y mocy Duchá ś. ná

17: łercách náłzych/ ktoryby ná nich pífał/

18: y one odmienił/ y do pełnienia woley

19: Bożey łpofobił/ nie vcziem.

20: Słufznie y my z Heliafzem żáłowác (*marg*) Kościel=

: ne łpufto=

: łzenie od

: heretykow. (-)

21: łię przed Pánem Bogiem/ dżiśieyfzych

22: tych czáfow możem/ mowiac:

23: [Zięłá mię żáłość y gniew o chwałę twoię

24: Pánie. bo łynowie kościelni odłtąpili

25: przymierza twego/ ołtarze twoie po=

pówáli/

strona: 120

120.

Ná II. Niedzielę w Połt.

kolumna: a

1: pówáli/ Proroki twoie mieczem pozá=

2: bijáli/ y łamem zołtał/ y iefzcze y mnie

3: ná śmierć łzukáią.] Bo ná ták wiele

4: ludźi heretykích/ y odłtępnikow od

- 5: wiary y przymierza/ ktore z Pánem Bo
6: giem y kościołem iego vczynili/ pá=
7: trzym. ták wiele zwoiowáných kościo=
8: łow y ołtarzow liczym. ták ciężkie ná
9: kościół Boży prześládowanie od nich
10: powítáło/ iż nam z onym Máthátya= (marg) 1. Mac: 2.
: 3. Reg: 18. (-)
11: łzem y z tym Heliafzem prośić przycho=
12: dži/ ábyfmy ná to nie pátrzyli/ á śmier=
13: cią tey záłości zbyli. Chcemyli co v Pá=
14: ná Bogá vprośić/ áby nam krole y
15: proroki á kápłany łwoie/ ná wrocenie
16: y napráwy kościoła łwego wzbudził/ z
17: gorącą miłością ku chwale iego/ y po=
18: ścmy y trudźmy ciálá náfze.
19: Teraz zwłázczá gdyźcie fię ná ten
20: łeym ziecháli/ iáko wodzowie ludu Bo=(marg) Rom: 2. (-)
21: źego/ iáko świece ich cięmności/ iáko
22: opiekunowie śieroctwá ich/ iáko mi=
23: łtrzowie prołtych y ktorzy o łobie rá=
24: dźić niewmieią/ wam ie Pan Bog zle=
25: cił/ wam máiętności y zdrowia ich po=
26: ruczył/ ábyście ie do łpráwiedliwości
27: przypráwowáli/ y w dobrej obronie od
28: tego pogániná Turczyná zátrzymáli.
29: Ná to iáko Moyzełzowi/ rády wam z
30: niebá y rozumu wielkiego potrzebá/ ná
31: ták trudny rozmyłł y wielkie Korony
32: włzytkiey niebeśpieczeńftwo. Słufźnie
33: fię Pánu Bogu w poście vkarzác ma=

- 34: cie/ iefli lud fwoy y oyczyznę namilfzą
- 35: miłueicie. Toż fię do duchownych mo=
- 36: wi/ áby o chwałę fię Bozką w ktorey
- 37: ieft ludzkie zbáwienie fráłowáli/ y ná
- 38: iey obálenie łzy z Heliafzem wylewáli/
- 39: profząc Páná/ áby do naprawy kościo=
- 40: ła fwe^{go} nie miefzkał/ poftem fię ponizác
- 41: Pánu Bogu nie zániechaymy.
- 42: Niech pokuśnik nie mowi: duchow=(*marg*) Herety=
- : ckie fłowá
- : o poście. (-)
- 43: ny poft lepfzy á cielefny niepotrzebny.
- 44: bo nas iedzenie/ iáko Apoftoł mowi/
- 45: Bogu nie záleca. Poft duchowny cie=(*marg*) Poft du=
- : chowny
- : cielefne^{go}
- : nie pfuie. (-)
- 46: lefnego nie pfuie/ y owfzem cielefny ná
- 47: duchownym fię buduie. Dobrze nie
- 48: grzełzyć co ieft duchowny poft/ ále też
- 49: dobrze zá grzechy ciáło kárác/ y grze=
- 50: chom áby fię nie wracály/ zábiegác.
- 51: Zbáwićiel nász nie duchowny poft po=
- 52: ścił/ bo grzechu nigdy nie miał/ ále cie=(*marg*) Duchow=
- : ny poft
- : nie vftá=
- : ie/ á ciele=
- : fny vftáie. (-)
- 53: lefny. Moyzełz y Heliafz nie duchownie
- 54: 40. dni pościli. Bo duchowne cnoty

55: zǎwždy być máią y nigdy nie wftǎwǎć/

56: á cieiefny poft nie zǎwždy/ dni 40. y dru=

kolumna: b

1: gdy mniey pościli święci. Toć fię o cie=

2: lefnym poście rozumie.

3: Nie zǎlecać nas pokarm Pǎnu Bo= (*marg*) Poft ná

: iákich

: cnotách

: roście. (-)

4: gu/ ále poft nas zǎleca/ ktory ná wiel=

5: kich y BOgu miłych cnotách roście.

6: Bo naprzod fkruchá go prawdziwa y (*marg*) **1.**

: Ná fkru=

: fze. (-)

7: vprzeye zǎ grzechy zǎfmucenie rodzi.

8: Zaden nigdy fzczerze pokutuiący po=

9: ftem nie gárdził/ ále im fobie fmutku

10: dla Pǎnǎ Bogǎ przyczyniał. Bo iáko

11: fię człowiek/ mowi Apoftoł/ pokármem (*marg*) *Acto: 14.* (-)

12: vwefela/ ták ie głodem zǎfmuca. Ni=

13: niwczycy y bydłu y dziećiom pościć (*marg*) Poft fmu

: tku ieft

: znákciem. (-)

14: trzy dni kazáli/ áby fię **wzrafkiem** [!] y plǎ=

15: czem y wyćiem niemych beftyi/ do zǎ=

16: łości y fmutku przywodzili. y przetoż y

17: wory ná fię kładli/ y w popiele y w pro=

18: chu leżeli/ áby tym wietfzǎ zǎłościǎ y

19: fmutkiem nápełnić fercǎ swoje mogli/

20: zǎ to iż Bogǎ gniewáli.

21: Połt rodzi fię ná oney piękney cno=(*marg*) 2.

⌋ Połt fię

⌋ rodzi ná

⌋ powścią=

⌋ gliwości. (-)

22: cie/ którą powściągliwością od rze=

23: czy wolnych/ ábo wtrzymawnością

24: zowiem. Rozum to przyrodzony chwa=

25: lić musi/ gdy fię kto od rzeczy miłej á

26: łobie wolney pohámuie/ y łam siebie

27: zwycięży/ y włafną chęć ná znak mę=

28: łtwá duchownego vmorzy/ á pokaże

29: iż łobą władnie/ á chęć go do rzeczy lu=

30: bych nie zwycięży. Tá cnotá nie ná (*marg*) Powścią=

⌋ gliwość

⌋ od rzeczy

⌋ wolnych. (-)

31: tym fię bawi co z grzechem iełt złącz=

32: no/ iákie iełt porubstwo y cudzołstwo/

33: y pijáństwo/ obzerstwo/ bo to iełt prze=

34: ciw czyłtości y trzeźwości: ále ná tym

35: coby bez grzechu vczynić mogł/ á czy=

36: nić ná ćwiczenie cnoty łwey y vpodo=

37: banie Bogu niechce. Iáko gdy fię od

38: włafnego małżeńłtwá hámuie/ gdy kto

39: w bezzeńłtwie zołtaie/ gdy wolne rze=

40: czy łam łobie zákázuie/ gdy łobie tę ro=

41: łkofz y kochanie odbiera/ ktoregoby bez

42: grzechu záżyć mogł. Wielkie męłtwo (*marg*) Dawido=

⌋ wá pow=

⌘ ściągłi=

⌘ wość.

⌘ 1. Par: 11. (-)

43: y powściągłiwość pokazał Dawid/ gdy

44: wody z Bethleem ná ktorey fię vcho=

45: wał/ po którą trzy mężczyźni żołnierze ie=

46: go/ páná miłuiąc/ przez woylko fię nie=

47: przyacięłskie przebili y oney przynieśli/

48: w wielkim swoim prágnieniu pić nie=

49: chciał/ myśląc: Droga to teraz v mnie

50: wodá/ taką wielką chuc mam do niey/

51: krwią moich namilższych rycerzow czer

52: pána ięst/ nie będę iey pił/ zwyciężę

53: swoię chciwość/ á Bogu ią iáko rzecz

54: v mnie teraz bárzo drogą ofiáruię y od (*marg*) Ezau nie=

⌘ powściągłi=

⌘ gliwy. (-)

55: dam. y tak vczynił. Iáko z przeciwney

56: łtrony/ gruba była y łprofna niepo=

wściągłiwość

strona: 121

Ná II. Niedzielę w Połt.

121.

1: wściągłiwość Ezaego/ mowi Apoštoł/(*marg*) Hebr: 12.

⌘ Genef: 25. (-)

2: ktory vyźrzawłzy łmáczną potráwę/

3: przedał zá nię práwo swoie pirworod=

4: ne. Tey my nieczci vchodząc/ á cnotę w=

5: łtrzymawáłości y zwycięstwá łkłonno=

6: ści łwey ćwicząc/ bárzo rádži pościm.

7: Rodzi fię połt náłz Kátholicki y ná (*marg*) 3.

⌘ Ná poľtu

⌘ fzeńftwie. (-)

8: poľtu fzeńftwie kośćielnym ku práwom

9: y zwyczáiom mátki náľzey oblubienice

10: Chryťtuľowey/ y owľzem fámeľo Chry=

11: łtuľá. ktory ták o vczniách łwoich po=

12: wiedział: Gdy oblubieniec od nich w=(*marg*) [Matt: 12.](#) (-)

13: źięty będzie/ pośćić będa. Roľkaże im

14: áby pośćili. y doľyc roľkazaľ/ gdy to

15: rzekľ/ y gdy poľzczáym zapľátę v Oy=

16: cá łwego obiecaľ. Czáľu nie náznáczyl/

17: Duchowi to ł. y Apoľtoľom poruczyl/ (*marg*) [Matt: 5.](#) (-)

18: ktorzy ten czás obráli/ y wľzytkiemu

19: Chrześćijáńftwu pośćić te 40. dni ka=

20: záli. Ieľli Saul krol łwiecki mogľ lud

21: łwoy ná poľt obwiázáć: á Ionátás (*marg*) [1. Reg: 14.](#) (-)

22: łyn iego z niewiádomośći zgrzeľzyl/ gdy

23: go nie záchowaľ: dáleko wiewťzá moc

24: ma kośćioľ Chryťtuľow/ czáľy poľtom

25: łtáwić. y dáleko wiewćey grzeľzá/ ktorzy

26: iádowicie y ze zľośći tákim roľkaza=

27: niem gárdzá. Wielka cnotá ieľt poľtu= (*marg*) Kośćiel=

⌘ ne poľtu=

⌘ fzeńftwo

⌘ wielka

⌘ cnotá.

⌘ [Rom: 8.](#) (-)

28: fzeńftwo/ y wielkie fię w nim pokuľy

29: zwycięzáia zá pomocá Bozá. Bo ták

30: ieľt łkázona/ iáko mowi Apoľtoľ/ nátu=

- 31: rá náfzá/ iż fię tego więcey chce/ y vši=
 32: lnie nápiera/ o co zákazanie ma/ y po=
 33: żądliwość zákazánim więcey fię bu=
 34: rzy/ iefli fię łáfką Bożą nie vkroći. Má=
 35: ła rzecz była iáúblko w ráiu/ dáleko lep=
 36: fzych owocow mieli doftátek/ ále ten
 37: fię zdał im być náfmaczniefzy ktory był
 38: zákazány. Y zwiedźieni kłámftwem
 39: czártowfkim/ choć iefzcze w cáley ná=
 40: turze/ vpádli/ pátrząc ná piękny on w
 41: oczách owoc. Y nie o iáúblko ie fkarano
 42: y nas w nich/ ále o niepoślufzeńftwo.
 43: Y my nie wielką rzecz czynim/ iż mięfá
 44: y mleczná nie iemy/ mamy ryby y ine
 45: potráwy. Ale poślufzeńftwo pełniąc/(*marg*) Moc y lá
 : fka Boża
 : w poślu=
 : fzných. (-)
 46: wiele sobie v Páná Bogá wyśluguem/
 47: y wielką pokuřę/ wśpárći łáfką Chry=
 48: ftufową/ zwyciężamy/ morząc w sobie
 49: gorácość chęći do zákazáných ná ten
 50: czás potraw.
 51: Tey pokuřy heretycy żadną miárą
 52: nie zwyciężą/ by mieli ryby co nagor=
 53: fze/ y owfzem y do żáb rzućiliby fię/ gdy=
 54: by im ich zákazał. Bo łáfkę Bożą/ kto=
 55: ra fię poślufznym y pokornym wlewa/
 56: vtráćili. Oboie ty dwie cnoćie wśtrzy=

1: mywáłość y poślufzeństwo sławnie wy=(*marg*) Dan: 1.

: Czterech

: młodziń

: cow w Bá

: bilonie

: powścią=

: gliwość. (-)

2: pełnili oni czterzey młodzińiafzkowie

3: w Bábilonией/ ktorzy młode y gorące

4: swoie chęci do potraw krolewskich/ y

5: winá ktore sam wielki Monárchá pi=

6: iał/ vmorzyli/ do swego przyftawá mo=

7: wiąc: Day nam iárzyny/ ktore ziemiá

8: rodzi/ á po 10. dni pátrz ná twarzy ná=

9: łze iefli będą bláde y łuche. Bo tych po=

10: traw zakon nam Boży zákazał. Mieli (*marg*) Vrody

: połtem

: nie vtrá=

: ćili. (-)

11: y wyfoká wiárę/ iż przyrodzoney vro=

12: dy/ Bogá y zakonu iego słucháiąc/ po=

13: łtem tráćić nie mieli/ ktorey fię y Iu=

14: dyćie wdowie z połtu przyczyniło/ iż po

15: łzcząc pięknieyła zoftawála. O takie

16: w poście poślufzeństwo oni fiedm Má= (*marg*) 2. Mac: 6. (-)

17: chábeyfscy młodzińcy bráćia rodzeni/

18: woleli ciężkimi mękami vmierác/ niż=

19: li fię zákazánym pokármem mázác/ á

20: zakonu Boże^{go} około połtu nie słuchác.

21: Buduie fię połt náłz y ná ofierze/ kto= (*marg*) 4.

⌘ Na ofie=

⌘ rze budu=

⌘ ie fię poft (-)

22: rą Pánu Bogu z ciááá náfzego czynim/

23: wedle Apoftoła/ gdy chęci iego vma=

24: rzamy/ y Pánu Bogu ie zábijamy: [V=

25: martwiayćie/ práwi/ członki wáfze ná (*marg*) Colof: 3.

⌘ Rom: 12. (-)

26: ziemi.] y indziewy mowi: [Stawćie ciá=

27: łá fwe ofiárą żywą/ świętą/ Bogu fię

28: podobáiącą.] Iákaż ma być ofiárá z

29: ciááá náfzego Pánu Bogu? iedno gdy

30: ie dla niego trudzim poftem y iną pra=

31: cą w fłuźbie iego/ zábijáiąc chęci náfze

32: w nim/ ktore fię przeciwią woley iego.

33: Poftem też łobie czynim do czyftości (*marg*) 5.

⌘ Pomoc

⌘ do czyfto

⌘ ści z po=

⌘ ftu. (-)

34: pomoc y ftraż/ y ná tey pilności roście

35: tá powściągliwość. Iáko Iudytá w=

36: dowá młoda czyniła/ włośiennicę ná

37: łobie nofząc/ á ná káždy dzień okrom

38: świętá pofzcząc.

39: Y z gorącey modlitwy poft fię záczy=(*marg*) 6.

⌘ Modli=

⌘ twie poft

⌘ pomága. (-)

40: na/ gdy co pilnego chcemy v Páná Bo=

- 41: gá vprošíc/ iešt modlitwie wielkiemi
 42: łkrzydłámi do niebá. Bo czyni trzeź=
 43: wią y czuyną dużę/ y lekką do niebie=
 44: łkiego latánia. Dányel chcąc vprošíc
 45: obiáwienie táiemnic/ pošcił/ y inni ś=
 46: więći modlitwy poſtem wŕpieráli/ y do
 47: wyŕłuchánia im v Páná Bogá bárzo
 48: łłużył. Iáko fię o Moyzeŕzu y Heliaŕzu
 49: powiedziáło.
 50: A żebyŕmy fię łámi nie żáłowáli ná (*marg*) Zapłátę
 : Pan vka=
 : żáł tym co
 : robią. (–)
 51: poſty y ná prace y inne trudnošći dla
 52: zbáwienia náŕzego/ w tym przemienie=
 53: niu ŕwoim chciał Pan **IEZVS** vkázác
 54: vcziom y nam w nich/ wielką y pew=
 55: ná pracy náŕzey zapłátę/ ábyłmy fię
 56: nią do ćierpienia y roboty pobudzáli.

Q

Máło przed=

strona: 122

122.

Ná II. Niedzielę w Poſt.

kolumna: a

- 1: Máło przedtym powiedziáł vcziom
 2: ŕwoim/ iż wiele ćierpieć/ y w wielkiey
 3: zelżywošći vmrzeć ná krzyżu/ y potym
 4: z martwych wltác miał. czym fię vcz=
 5: niowie záfráłowáli y obrázili/ á zwłáz=
 6: czá Piotr ś. ktory śmiał Pánu mowić:(*marg*) **Matt: 16.** (–)
 7: Nigdy to nie będzie/ áby ná taką fro=

- 8: motę y śmierć hániebną przyść miał.
- 9: A Pan ich náuczył/ iż táka zelżywość
- 10: y ćierpienie ná tym świecie dobrze fię
- 11: płáci ná drugim po śmierći/ y ná dzień (*marg*) **Matt: 16.** (-)
- 12: z martwych wftánia. Y obiecał nie= (*marg*) Robotá
- : którą Pan
- : rofkazał. (-)
- 13: ktorým vkázác tę chwałę y kroleftwo/
- 14: ktorým fię iemu krzyż y praca płácić
- 15: będzie/ á nie tylko iemu/ ále y náslá=
- 16: dowcom iego/ ktorzy fámi łobą wzgár=
- 17: dżą/ y krzyż łwoy ćierpliwości y wći=
- 18: łkow tego światá z pokorą zá nim po=
- 19: niofą/ y tą drogą cnot świętych poy=
- 20: dą/ którą on łam chodził. Y co obiecał
- 21: trzem tym/ zyścił/ vkazał im kroleftwo
- 22: y wftytek doftátek/ máieftat/ ozdobę/ y
- 23: wfpániáłość iego.
- 24: To okázowánie Máttheuź ś. y Lu=(*marg*) **Czemu**
- : krotko E
- : wángeli=
- : łtowie pi
- : łzą. (-)
- 25: kałz dwiemá tylo łwoy opifáli/ y rzecz
- 26: bárzo wielką w krotkich łwowiech zá=
- 27: grzebli/ tylo o roziáśnieniu twarzy ie=
- 28: go iáko łłońce/ y o biáłości łzat iego
- 29: iáko śnieg powiedziawfzy. Acz Lukáź (*marg*) **Luc: 9.** (-)
- 30: ś. máieftatu iego trochę dotknął. Iza=
- 31: li ták przenawyzfze kroleftwo Chryftu=

- 32: łowe/ y przemożną wspaniałość/ z za=
 33: dnym wżytkiego światá krolem nie=
 34: zrownaną pompę/ y máieftat niebieski
 35: opifuia? Pan obiecał niektórym vcz=
 36: niom vkázac fię im w kroleſtwie fwo=
 37: im/ y w pánſtwie/ w doſtátku y ozdobie
 38: máieftatu ſwego: á ty ſ. Ewángeli=
 39: ítá/ o twarzy iego tylo á o ſzátách po=
 40: wiadaſz? Nie dziwowac fię/ bo taki
 41: ieft zwyczaj prawdy ſ. piſmá. Philo= (*marg*) V Phi=
 : lozophow
 : ſłow do=
 : ſyc bez rze
 : czy. (-)
 42: zophia y mądrość ſwiecka/ máiac rze=
 43: czy nizkie/ mále y niepewne/ ſłowy dłu=
 44: gimi y wydworknymi nágradza/ y vdá=
 45: tną fię czyni. A Bozka Duchá ſ. náu=
 46: ká/ máiac rzeczy bárzo wielkie/ wyfo=
 47: kie/ prawdziwe y niepoięte/ o ſłowá nie
 48: dba/ y owłzem proftá y nizką wymowá
 49: wielkość y máieftat prawdy ſwey po=
 50: krywa/ żadnego zálecánia ludzkiego
 51: ięzyká nie ſzukáiac/ á ráczey więtfzego
 52: fię z nich zelżenia boiac. A k temu iż
 53: rzeczy ſá wyżłze/ niżli rozum poiác y ię=
 54: zyk wymowic moze: muſi wielkość ich
 55: w ſkápnych ſłowách pogrzebác/ á wię=
 56: cey dziwowaniu y wważaniu pilnemu

- 1: y nabożnemu polecąc. (*marg*) Przemie=
: nienie Pán
: fkie iáko
: dziwne. (-)
- 2: Dżiwne to było y nád wżytkie świá=
3: tá tego ozdoby/ bogáctwá/ rofkoży y
4: doftátki napożądliwżze przemienienie.
5: o twarzy iego y o łzátách powieść nam=
6: nieyfza ieft/ odrobiná te^{go} co fię im tám
7: pokazało. Bo do pokazánia krolew=
8: fkiey doftoyności y wielkości wiele po=
9: trzebá. A zwłászczá/ gdy nie krol świe=
10: cki/ áni kroleftwo ieft to iáko ná świe=
11: cie/ málowáne y cieniowi mijájącemu
12: podobne: ále Bożkie/ wieczne/ z ktore=
13: go wżytki ziemfkie idą. Do tákiego o=
14: kázowánia/ po náłzemu mowiąc/ sílá
15: tám było dworu/ woýfká/ rycerftwá/
16: doftátku/ złotá/ srebrá/ kámieni dro=
17: gich/ rofkoży/ łzat/ pompy/ máieftatu.
18: A iáko fię Sálomon Sábie krolewey z
19: fwoią wielmożnością y chwałą poka=
20: zał: ták dáleko poważnieyfze to było
21: okázowanie/ gdy dziedżic niebá y źie=
22: mie fwoy dom/ páłace/ rofkoży/ doftá=
23: tki/ fwoim vczniom w oczách ftáwił/
24: pokázuiąc fię Pánem w páńftwie/ y
25: krolew w kroleftwie fwoim nie vftáią=
26: cym y wiecznym. Aby podłością iego(*marg*) Przyczy=
: ná prze=

⌘ mienie=

⌘ nia Pán=

⌘ fkiego. (-)

27: y poniżeniem w ciele ludzkim y żywo=

28: cie onym/ w którym nauboższym nád

29: wŕytki ludzie zoŕtawał/ nie obrażáli

30: fię/ á rozumieli/ iż vboŕtwo y podłość

31: oná iego ná ŕwiećie/ nie była przymu=

32: ŕzona/ ále dobrowolnie przyięta dla

33: zbáwienia ŕwiátá wŕytkiego.

34: Tego kroleŕtwá ták vkazánego ŕku=(*marg*) Słowá

⌘ Piotrá ŕ.

⌘ kofztuią=

⌘ cego one=

⌘ go krole=

⌘ ŕtwá. (-)

35: ŕiwŕzy Piotr ŕ. mowił: Dobrzeby tu

36: nam zoŕtác. bárzo dobrze á nigdzież

37: nie lepiej. Ziemiá pożera obywátele

38: ŕwoie/ ná dole wŕzytek ŕwiát y nędzá y

39: nieprzyiáćiele y pokuŕy. Tu roŕkoŕz/ tu

40: pokoy/ tu rzeki roŕkoŕzy y pokoiu/ tu wi=

41: dzenie krolá w chwale ŕwoiey/ tu wie=

42: czność bez odmiány. Lecz Piotr ŕ. nie

43: wiedział co mowił. nie iżby źle rzekł:

44: bo nigdzież lepiej iáko w oney chwale

45: Chryŕtuŕowey/ przy Moyzeŕzu y Helia=

46: ŕzu/ y wŕytkich Anyołách y duchách

47: ŕpráwiedliwych: ále iż fię ŕkwápił do (*marg*) Skwápił

⌘ fię Piotr

☐ ś. do za=

☐ pláty. (-)

☐ 48: zapláty oney/ roboty fię ielzyczne nie ią=

☐ 49: włyzy. Muśim pierwey/ naświętfzy Pie=

☐ 50: trze/ z tym Chryśtuſem plákác/ muśim

☐ 51: pierwey ná iego łrogą śmierć pátrzyć/

☐ 52: muśim łálkę iego y Ewángelią po w=

☐ 53: łzytkim świećie roznośić/ muśifz w ko=

☐ 54: śćiele około rządu iego pracować/ pra=

☐ 55: wdę zakonu Chryśtuſowego po włyzt=

☐ 56: kim świećie łzczepić/ á ćierpieć wzgár=

dę/ wymiá=

strona: 123

Ná III. Niedzielę w Poft.

123.

kolumna: a

☐ 1: dę/ wymiátanie/ biczowanie y włyztki

☐ 2: nędze/ á ná koniec ná krzyżu vmrzeć:

☐ 3: toż dopiero tego/ ná ktory pátrzyfz/ po=

☐ 4: koiu vżywiefz. Pokazanoć to/ nie iżby

☐ 5: iuż teraz miał/ ále żeby ná to robił.

☐ 6: Włtępuymyż ná tę wyłokę gorę. O (*marg*) Wchodze

☐ nie ná go

☐ rę. (-)

☐ 7: goro iákoś piękna. o bych miał łkrzy=

☐ 8: dlá iáko orzeł ábych tám wlećiał. Tá (*marg*) Ciálna

☐ drogá ná

☐ gorę.

☐ Matt: 7. (-)

☐ 9: gorá trudny ma przyśtęp/ ciálna do

☐ 10: niey drogá/ przykre y pracey pełne w=

- 11: chodzenie. Potrzebá wiele wćierpieć
 12: nim wierzchu wefołego y odpoczynie=
 13: nia wiecznego doydźiefz. Lecz pracy
 14: y ćierpienia nie żáłuuy/ wierny robotni=
 15: ku y náśláadowco Chryftułow. Mow
 16: do Páná ktory ćię tám wzywa: Weźmi
 17: mię Pánie **IEZV** Chryfte zá rękę/ á pro=
 18: wadz mię zá łobą/ rácz mi w fercu o=
 19: łłodźić ony roskołzy wieczne/ á ia poydę
 20: zá wonnośćią y łłodkością twoią/ á= (*marg*) Cant: 1.

: Philip: 3. (-)

- 21: bych z Apoftołem mogł mowić: obco=
 22: wánie moje w niebie. Niechże mi tá (*marg*) Ziemiá

: niech nam

: obrzydnie

: którą vká

: zuie czárt. (-)

- 23: ziemiá wśmierdnieie/ którą mi czárt
 24: vkázuie/ y wśzytki iey kroleřtwá ktore
 25: iáko dym mijáią y vpadáią. Niech zło=
 26: zę niepotrzebne ná tę gorę tłomoki.

kolumna: b

- 1: Iáko pořtąpić wzgorę mam/ á ia łlá=(*marg*) Złóżyć ná

: gorę tło=

: moki. (-)

- 2: by/ łláwego y wátłego zdrowia y nog
 3: zemdlonych/ á takim będąc tłomokow
 4: y worow świeckich zabaw/ pieniędzy/
 5: bogáctwá y niepotrzebney łtráwy przy
 6: czyniam y ná fię kładę? á iefzcze mam

- 7: takie nieprzyjaciele/ ktorzy mię popy=
 8: cháią y zá lzyię pokufámi rozmáitemi
 9: biją. Nie wiele ftráwnego ná tę gorę y
 10: drogę potrzebá. To porzucić mam/ co
 11: mi fię ná drogę nie przyda. Oddać mam
 12: vbogiemu/ co mi cięży y názbyt ieft.
 13: Izali lepiej z gory fspáść y potłuc fię/
 14: niżli ty ciężary zoftáwić/ ktore mi gdy
 15: fspádnę á zdrowie ftráce/ nie pomogą?
 16: **IEZV** moy prowadź mię do roboty/
 17: y pomagay mi do pokuty/ ábych przyść
 18: do zapłaty mogł. Czárt mi z gory fwey
 19: fwiát y chwałę iego vkázuie/ y do fłu=
 20: żby mię fwoiey y pieklá prowadzi. Nie
 21: chcę nań pátrzyć/ zá tobą Pánem y
 22: wodzem moim idę/ z pracey fię żadney
 23: nie wymowię/ ábych kroleństwo twoie
 24: y ciebie krolá wiecznego po zefzćiu z tey
 25: żiemie ogládał. Ktory z Oycem y z Du=
 26: chem f. kroluiefz ná wieki. Amen.

strona: 154

154.

Ná Wielki Czwartek.

- 1:
 2:
 3:
 4:

5: **NA WIELKI CZWARTEK, E=**6: **WANGELIA V IANA W XIII.**

- 7: Nego czáfu: Przed fwiętem Páfchy/ wie=

8: dząc P. Iezus iż przyślzłá godziná iego áby przefzedł z te=
9: go swiátá do Oycá: vmiłowawfzy fwe ktorzy byli ná
10: swiećie/ do końcá ie vmiłował. A odpráwiwfzy wieczerzã/ gdy
11: iuż był dyabeł wrzucił w ferce Iudařzã Symonowego Iřzkáryo=
12: tá/ żeby go wydał: wiedząc iż wfzytko dał Oćiec w ręce iego; á
13: iż od Bogá wyřzedł y do Bogá idzie: wfłtał od wieczerzy/ y zło=
14: żył řzáty fwe. á wziãwfzy przeřćierádło/ przepáłał fię. Potym
15: nálał wody do miednice/ y poczył vmywác nogi vczniow/ y vćie=
16: ráć przeřćierádłem ktorym fię był przepáłał. Przyřzedł tedy do
17: Symoná Piotrá. Y rzekł mu Piotr: Pánie/ tyż mnie nogi vmy=
18: wáfz? Odpowiedział P. Iezus/ y rzekł mu: Co ia czynię/ ty te=
19: raz niewieřz: ále fię dowieřz potym. Powiedział mu Piotr: Nie
20: będzieř mi vmywał nog ná wieki. Odpowiedział mu P. Iezus:
21: Ieřli cię nie vmyię/ nie będzieř miał czãřtki zemną. Rzekł mu Sy=
22: mon Piotr: Pánie/ nie tylko nogi moie; ále y ręce/ y głowę. Po=
23: wiedział mu P. Iezus: Ktoć omył ieřt/ nie potrzebuie iedno no=
24: gi vmyć: ále ieřt czyřt wfzytek. Y wy ieřteřćie czyřtymi/ ále nie w=
25: řzyřcy. Abowiem wiedział ktory go wydać miał. dla tegoż po=
26: wiedział; Nie wfzyřcyřćie czyřtymi. Gdy tedy vmył nogi ich/ y
27: wziãł řzáty fwe; řiadłřy/ zãfię rzekł im: Rozumieyćieř com wam
28: vczynił? Wy mnie názywacie Náuczycielem y Pánem: á dobrze
29: mowicie; bomći ieřt. A przetoż ieřlim ia Pan y Náuczyciel vmył
30: nogi wáfze: y wy powinniřćie iedni drugim nogi vmywác. A=
31: bowiem dałem wam przykłád; áby iákom ia wam vczynił/ táke=
32: řćie y wy czynili.

kolumna: a

1: **T**E dzieřieyřzã wigiliã
2: męki y řmierći řwey Pan y
3: Bog nářz Chryřtus **IEZVS**,

- 4: dziwnie nam wielkimi v=
 5: pominkami vczyć y okraść raczył. od=
 6: chodzenie fwoie do Oycá y koniec ży=
 7: ćia fwego z námi tu ná ziemi/ wielką
 8: ku nam bráćiey fwoiey miłością zám=
 9: knął/ iáko tu mowi Ewángeliſtá: V=
 10: miłowawſzy fwoie ktore ná ſwiećie zo=
 11: ſtáwował/ do końcá ie vmiłował/ y ná
 12: końcu vmieráiąc nawiętſzą im miłość

kolumna: b

- 1: pokazał. ktora iż była z wielką á z bozką
 2: mocą złączona: wiele przemogła/ y bo=
 3: gáte á nieofzácowane dary y vpomin=
 4: ki zoſtáwić ſwoim nie trudno iey było.
 5: Czego dotykáiąc Ian ſ. przydał ty
 6: ſłowá: Wiedząc Pan **IEZVS** iż mu
 7: Oćiec dał wſzytko w ręce/ to ieſt włá=
 8: dzą y ſzáfunek wſzytkich dobr niebie=
 9: ſkich y bozkich/ ktoremi mogł pełną prá
 10: wie ręką nádác tych/ ktore miłował y
 11: tu ná ziemi zoſtáwował. Mogł bárzo
 12: bogáty teſtáment vczynić/ máiąc wſzy=

tki Oycowſkie

strona: 155

Ná Wielki Czwartek.

155.

kolumna: a

- 1: tki Oycowſkie dobrá w ſwych ręku.
 2: Iákoż vczynił zoſtáwuiąc nam prze=
 3: dziwną ofiárę y głęboką táiemnicę v=
 4: żywania ciáła y krwi ſwoiey. Mow=

kolumna: b

1: my trochę co o ofierze/ potym o vzy=

2: waniu tey ofiary za pomocą Bożą mo=

3: wić będziem.

4: **PIERWSZA CZESC.**5: **O przenaswiętszey ofierze Mfzey ś. którą dziś Pan Iezus**6: **ofiárował y ofiárować rofkazał.**7: **C** I co nam wydrzeć y zepłowác

8: ofiárę nowego Testámentu/ dro=

9: gę Antychryftowi czyniac/ vsi=

10: łuią: iálnego z Ewángeliey ná tey w=

11: ielkiey wieczerzy/ pílmá od nas lię v=

12: pomináią/ gdzieby Chryftus mowił:

13: Oto ia ofiáruię/ y wam ofiárować ro=

14: fkázuię. Kościół Kátholicki spráwę im

15: tę dawał/ y my ktorzy od niego rozu=

16: mienie bierzem/ dáiem káždemu/ kto

17: vporu odtápiwšzy rozumnego bacze=

18: nia vżywa; iż nie wšzytko Ewángeli=(*marg*) Nie wšzy=: tko Ewaⁿ=

: geliſto=

: wie wy=

: ráźnie ná

: piſáli. (-)

19: ſtowie wyráźnie nápiſáli/ y z táiemni=

20: cámi około tey przedziwney/ y iáko ś=

21: więci mowią/ ſtráźliwey y niezrozu=

22: miáney ofiary/ pílmá lię ſtrzegli/ nie

23: tylo przed niewiernemi ią kryiac/ ále y

24: przed prośtymi á nieśpołobnymi Chrze=
 25: ściány o niey milcząc. Y tak rozumieią
 26: niektorzy z Doktorow/ iż Apoštoł Pá=
 27: weł ś. o Chryštułowym kápłáństwie
 28: wedle Melchifedechá chcąc náuczyć: te
 29: táiemnice w onych słowiech pogrzebł/
 30: gdy tak mowi: [O tym kápłáństwie
 31: wyfoka ábo głęboka ieft náuká/ y nie=
 32: wypowiedziána wam/ boście do słu=
 33: chánia słábi. moglibyście iuż dla czáfu
 34: miŕzámí być/ á iednák potrzebuiecie
 35: drobney náuki o początkách słow Bo=
 36: żych/ y sftáliście się tácy ktorým mleká
 37: potrzebá/ á nie mocnego pokármu.] Y (*marg*) Chryf: in

: Liturg.

: Augu: de

: ferm: de

: verb: D.

: Bafil: de

: Spir: S.

: cap: 27. (-)

38: v ś. Chryzostomá y Auguŕtyná w ka=
 39: záníach niektorych czytamy/ gdzie ie=
 40: szcze pogáństwo ná nich bywáło/ sło=
 41: wá/ ktoremi ty táiemnicę ołtarzá ś.
 42: pokrywáli/ mowiąc: Wiedzą wierni
 43: co chcemy mowić/ drugim obiáwiác
 44: się tego nie godzi/ ktorým po kazániu/
 45: gdy tá ofiárá być miála/ z kościołá wy=
 46: chodzić kazano/ y pátrzyć nie tylo słu=

47: chác nie dopuřczono. Przeto nie dźiw

48: iż ś. Ewángeliřtowie tey wielkiey á

49: bárzo powaźney y táienia godney rze=

50: czy nie wyráźili/ iż Chryřtus ofiárował

51: ná wieczerzy ciáło y krew řwoię/ iáko

52: káplán wedle Melchifedechá/ y mo=

kolumna: b

1: wił: ofiáruię tobie Oycze niebieski.

2: A teź rzecz lámá řłow tych nie potrze=

3: bowálá. Bo y w řtárym zakonie w kto=

4: rym ták wiele ofiar czyniono/ nie nay=

5: dźiefź/ áby gdzie ták mowili kápláni:

6: Boże oto my tobie ofiárujemy. Y Pan (*marg*) Ia tobie

: ofiáruię

: nie mo=

: wił Pan

: ná Krzy=

: źu. (-)

7: nářz ná krzyźu práwą y żywą ofiáre

8: czyniáć/ niech vkaźą gdzie ty řłowá

9: mowił: Oycze ia tobie ofiáruię. Czego

10: iż nie pokaźą/ nie dla tego mowić mo=

11: gá/ iż ná krzyźu Pan ciáłá y krwie řwo=

12: iey nie ofiárował. rzeczą to lámą ná

13: krzyźu bez řłow czynił. Y tákże ná tey

14: wieczerzy ořtátniey/ ácz wźiáwřzy chleb

15: nie mowi: Ia tobie Oycze ofiáruię:

16: ále lámą to rzeczą czyni/ chleb błogofłá=

17: wiáć y ná ciáło go řwoie odmieniáiąć/

18: tákże y wino błogofłáwiáć y krew řwo=

- 19: ię z nie^{go} czyniąc. W błogofławieństwie
- 20: y w łámy m ćiałá łwego ku iedzeniu po=
- 21: świącániu/ ofiárę zámknął. A co Pan
- 22: **IEZVS** czynił/ toż też Apoštołom czy=
- 23: nić kazał/ gdy rzekł: To czynicie ná mo=
- 24: ię pámiątkę com ia czynił. Iam błogo=
- 25: łáwił chleb/ y wy błogofławcie. Iam
- 26: ofiárował y wy ofiáruycie.
- 27: A iż czynić wykłáda fię ofiárowác/ z (*marg*) Czynić ro
- ⌘ zumie fię
- ⌘ ofiáro=
- ⌘ wác. (-)
- 28: wiela pírmá dowieść fię może w ftá=
- 29: rym y nowym zakonie/ y łłufznie to ták
- 30: rozumiemy/ gdy Pan mowi: To czyn=
- 31: cie/ to iest ofiáruycie/ ná pámiątkę mo=
- 32: ię. Iedná k to mijáiąc/ z inego fundá= (*marg*) **Leu: 9.**
- ⌘ 14. 23. 24.
- ⌘ Num: 5.
- ⌘ 8. 14. 28.
- ⌘ 3. Reg: 8.
- ⌘ 18.
- ⌘ Eze: 46.
- ⌘ Luc: 1. (-)
- 33: mentu dowodzim/ iż Pan **IEZVS** ná
- 34: tey wieczerzy ćiałó y krew fwoię ofiá=
- 35: rował zá grze=chy [!] náłze.
- 36: Naprzod nikt przec nie może/ iż
- 37: Chryftus **IEZVS** pośrzednik náłz/ był
- 38: y iest práwym kápłanem y biskupem

- 39: nálezym/ co piśmo iálne świadczy. A ká=
 40: płanem być nie mógł/ mowi Apoštoł/
 41: iegli czego nie ofiárował. Bo kápłan z (*marg*) Hebr: 8.
 : Hebr: 5.
 : Kápłan
 : y ofiárá
 : weśpoł
 : chodzą. (-)
 42: ofiárą á ofiárá z kápłáństwem lię wią=
 43: że. A iż dwoie iest w piśmie kápłáń=
 44: ítwo/ Aaroná y Melchifedechá: pew=
 45: na rzecz iest/ iż Pan Chryftus nigdy nie
 46: był kápłanem wedle porządku Aaro=(*marg*) Pan nález
 : nigdy nie
 : był kápła
 : nem we=
 : dle Aaro=
 : ná.
 : Hebr: 7.
 : 2. Par: 26. (-)

V ij

ná. Bo iá=

strona: 156

156.

Ná Wielki Czwartek.

kolumna: a

- 1: ná. Bo iáko Apoštoł dowodzi/ nie był
 2: z pokolenia Lewi/ w którym lię kápła=
 3: ni rodzili: ále z pokolenia Iudy/ z ktore=
 4: go nigdy kápłan v Moyzełzá nie był/ á=
 5: ni lię godziło tákiemu ofiárowác/ by
 6: dobrze był y krolewskiego ítanu. Ná

- 7: to lepák nic nie máfz **pewnieyfze⁶⁰**/ iáko
- 8: to/ iż P. **IEZVS** był kápłanem wedle po=
9: rządku Melchifedechá. bo ták Pfálm
- 10: mowi/ y Páweł s. fzeroko przywodzi.(*marg*) **Pfal: 109.** (-)
- 11: Czym był różny Melchifedech w fwo=(*marg*) **Rożność**
: Melchi=
: fedechá
: od Aaro=
: ná. (-)
- 12: im kápłánftwie od Aaroná/ oznáymuie
- 13: Apołtoł. Bo Melchifedech był ftár=
14: fzy/ á drugi/ to ieft Aaron/ był młodfzy.
15: Ieden doftoynieyfzy/ drugi podleyfzy.
16: Ieden łam bez potomftwá/ drugi/ to
17: ieft Aaron/ z potomkámi y z rodzáiem
18: náftępuiácy. Ieden wieczne á nieod=
19: mienne miał mieć kápłánftwo/ á drugi
20: docześne y odmienne. Dwie iednák (*marg*) **Dwie na=**
: znácznie
: yfze różno=
: ści. (-)
- 21: naznácznieyfze były miedzy nimi różno
22: ści. Iedna/ iż Aaron krwáwe ofiáry
23: bydłęce czynił/ á Melchifedech bez kr=
24: wie w chlebie tylo y w winie/ iáko pi=
25: łmo mowi: Wynioł ábo ofiárował (*marg*) **Gene: 14.** (-)
26: chleb y wino: bo był kápłan Bogá na=
27: wyżfzego. Iż toż ieft wynioł co y ofiá=
28: rował/ łłowá ty zá tym idące twier=
29: dżá: Bo był kápłan Bogá nawyżfzego.

- 30: Nie wyniołł áby Abráhám z towarzy=
 31: łzmi z woyny fię wracáiąc/ iadł tylo y
 32: pił: ále żeby zá iego zwycięłtwo dzięki=
 33: iąc pierwey P. Bogu/ chleb y wino o=
 34: fiárováł/ potym naboźnie rozdawał.
 35: Bo Abráhám z wielką fię w ten čás
 36: korzyścią wracał/ nie potrzebował pro
 37: łtego chlebá y winá/ ále dzięki kápłán=
 38: łkiey y ofiáry zá zwycięłtwo potrzebo=
 39: wał. A też żadney inney ofiáry Melchi= (*marg*) Melchi=
 : fedech ká=
 : płanem
 : nie był ie=
 : fli ofiáry
 : nie miał. (-)
 40: fedechá nie mamy wedle ktorey kápła=
 41: nem był/ iedno tę chlebá y winá. Bo
 42: próżno go kápłanem zwác/ iefli o iego
 43: ofierze niewiemy/ ták iáko o Aarono=
 44: wey wiemy. Iż błogofłáwił Abráhámo
 45: wi/ nie dla tego był kápłanem. bo y ś= (*marg*) a *Strom: 4.*
 -1: b lib: 2. e=
 : piłt: 3.
 -1: c 5. de de=
 : monłt.
 -1: d de Sacr:
 : ca. 1. lib: 5.
 -1: e Hær: 55.
 -1: f Epíłt: ad
 : Marcellā.

-1: g Ho: 36.

: in Genef.

-1: h Epi: 95.

: ad Innoc. (-)

46: wiecki błogośławić może: iáko Sálo=

47: mon y Dawid ludziom błogośławił: ále

48: ofiárować nie może. Co też ś. Dokto=

49: rowie wśzyfcy co ich mamy/ o tym Mel=

50: chifedechu náuczaią/ iż ofiárował chleb

51: y wino. ^a Klemens Alex. ^b Cypryan/

52: ^c Euzebius/ ^d Ambroży/ ^e Epiphánius/

53: ^f Hieronym/ ^g Chryzostom/ ^h Auguśtyn

54: y inni. ktorych fię ci nowi wśtydzić y

55: przelęknąć z śwemi fałzami máią. Ie=

56: śliż tedy Melchifedech chleb y wino o=

kolumna: b

1: fiárował/ á Pan Chryśtus był kápła=

2: nem wedle tego porządku/ musiał ták=

3: że pod ołobą chlebá y winá ofiárę czy=

4: nić: boby takim kápłanem nie był/ y fi=

5: guryby tey ták wielkiey nie wypełnił. A

6: nigdzież iey nie wypełnił iedno ná wie=

7: czerzy: tedyć tám wźiawłzy chleb y wi=

8: no pewnie á pewnie ofiárował.

9: Druga byłá różność miedzy temi ká= (*marg*) Kápłán=

: ftwo Mel

: chifede=

: chowe

: bez po=

☐ tomstwa. (-)

10: płańctwy/ o ktorey fzeroko Páweł ś. mo=

11: wi/ iż kápłańctwo Melchifedechá/ ie=

12: dnę tylo ołobę miáło/ z ktorey nigdy ná

13: inne nie fchodziło/ y nie ma wyliczo=

14: nych rodziów y potomkow ták iáko

15: Aaron ktore^{go} kápłańctwo po śmierci

16: iednego ná drugiego fchodziło/ y potym

17: vftáło. Y dla tegoż Pána Chryftuá w=

18: łásnie y w tym wyrażał Melchifedech/

19: iż on sam iest iednym y wiecznym á ni=(*marg*) Chryftus

☐ sam ie=

☐ den Ká=

☐ płań. (-)

20: gdy nie vftájącym kápłanem názym/

21: ktory nigdy nie vmiera/ y nástępniá

22: nie potrzebuie. Iesli tedy po dziś dzień

23: w nowym zakonie takie iego kápłań=

24: ctwo trwa/ od Aaroná y Moyzełzowych

25: kápłanow przeniesione: tedyc y ofiárá

26: iego trwác musi. boby wieczne kápłań=

27: ctwo iego było prózne/ gdyby ofiáry nie

28: miał. Nie w niebie/ bo tám nie ofiáruią (*marg*) Nie ofiá=

☐ ruią w

☐ niebie zá

☐ grzechy. (-)

29: zá grzechy: ále tu na ziemi grzechow lu

30: dzie przez takie^{go} kápłaná ofiárę zbywá=

31: ią. Ktoraz tedy iest tá ofiárá? Nie oná

32: krzyżowa krwáwa: bo tá raz vczynio=
<http://rcin.org.pl>

- 33: na iest/ powtárzać lię co dzień nie mo=
 34: że. Muśi tedy być infze ofiárowánie
 35: teyże iedney krzyżowey ofiáry/ wedle
 36: ktore^{go} sam P. Chryftus przez sługi swo
 37: ie/ iáko káplán wedle Melchifedechá
 38: wieczny/ á nieodmienny/ ofiáruie. A (*marg*) Chryftus
 : zówždy
 : przez wi=
 : dome słu=
 : gi swoie
 : káplány
 : ofiáruie
 : też ofiárę
 : co ná wie
 : czerzy o=
 : fiárował. (-)
 39: táć iest Młza święta/ w ktorey sam przez
 40: nas swoie sługi/ y káplánstwá iego
 41: s sprawce/ pod osobą chlebá y winá ofiá=
 42: ruie/ ciáło y krew swoię/ tak iáko to sam
 43: ná tey oštátniey wieczerzy poštáno=
 44: wić y rofkázác raczył. A iestliż tenze
 45: Chryftus swoim obyczáiem w stárym
 46: zakonie przez ony káplány v Moyzełzá
 47: w figurze gdy lię iestzcze nie národził/ o=
 48: fiárowány był/ iáko Ian s. mowi: iż (*marg*) [Apoc: 13.](#) (-)
 49: Báránek zábity był od początku swiá=
 50: tá: Dáleko lepiej potym iáko zá nas w
 51: rzeczy lámey ofiárowány y zábity iest/
 52: sam to káplánstwo przez sługi widome

53: w nowym zakonie śpiewuie/ y śpiewo=

54: wac aż do końca świata będzie. Bo ia=

55: koby trwało jego kapłaństwo/ gdyby

56: co ofiarować nie miał?

Tego wywo=

strona: 157

Ná Wielki Czwartek.

157.

kolumna: a

1: Tego wyvodu tak iáfnego zbywá=

2: iac heretycy/ mówią: iż fię w niebie zá

3: nas modli/ y tam Oycu mękę swoię ftá=

4: wi/ y nas z nim iedna. Ale modlitwá (*marg*) Kápłán=

: ftwo tam

: gdzie y za

: kon prze=

: niešione/

: nie w nie=

: bo.

: Hebr: 7. (-)

5: nie iest wálfnie ofiará kápłánfka/ y nie

6: málz w niebie wálfney ofiary y odprá=

7: wowania kápłánfkiego vrzędu. Gdyby

8: fię w niebo iego kápłánftwo przenio=

9: fło/ y zakonby fię też iego w niebo prze=

10: niofł/ iáko mowi Apoštoł/ y mušíałyby

11: w niebie grzechy być ná ktore zakon dá=

12: ią. Bo gdzie grzechu nie málz/ mowi A=

13: poštoł/ zakonu też nie málz. Mušíałyby

14: też być w niebie rzeczy zwierzchownie

15: ofoby chlebá y winá/ czego y dzieięciu

- 16: nierozumnemu nie godzi fię mowić y
- 17: myślić.
- 18: Prawdziwa ofiara musi mieć tę pięć (*marg*) Prawdzi=
 : wa ofia=
 : ra ma
 : pięć sztuk. (-)
- 19: sztuk: Aby co widomego y zwierzchne=
 20: go ofiarowano/ to iest bydłę iakie w za=
 21: konie opisane: a w zakonie nowy^m chleb (*marg*) 1. (-)
 22: y wino/ wedle porzadku Melchifede=
 23: cha. Bo wnetrzne ofiary/ iako fkrucha/
 24: modlitwa/ y sprawiedliwosc/ y inne/
 25: nie fa wlane ofiary/ y kazdy ie y nie ka=
 26: plan czynic moze. Druga/ aby ona o= (*marg*) 2. (-)
 27: fiara od wzytkich chwalcow Bozych/
 28: iawnie y imieniem ludu wszego odda=
 29: wana Bogu byla/ na wyznanie nawyz=
 30: szey zwierzchnosci Bozkicy/ y poddan=
 31: stwa powinnego ku niemu/ y na vbła=
 32: ganie od gniewu/ y vprofzenie potrzeb.
 33: Trzecia/ aby ia dawal P. Bogu kaplan (*marg*) 3. (-)
 34: y ofoba na to od P. Boga postawiona/
 35: a nie ina. Czwarta/ aby iakimi ceremo=(*marg*) 4. (-)
 36: niami y zwierzchnym porzadkiem
 37: poswiecona byla y blagoflawiona/ aby
 38: z swieckicy byla swieta y lamemu Bogu
 39: naznaczona. A nakoniec/ aby na czesc (*marg*) 5. (-)
 40: P. Bogu ginela/ abo zabicim/ abo spa=
 41: lenim/ abo strawieniem y iedzeniem.
 42: To wzytko Chrystus nie w niebie/ (*marg*) Ofiara

⌘ Chryſtu=

⌘ łowá ma

⌘ to wŕzyt=

⌘ ko.

⌘ 1.

⌘ 2.

⌘ 3.

⌘ 4.

⌘ 5. (-)

43: ále ná ołtarzu kościelnym odpráwuie.

44: On to wŕzytko czyni co dziś ná tey o=

45: Ítátniey wieczerzy czyni. Bierze chleb

46: y wino/ rzecz widomą y zwierzchną.

47: Od wŕzytkich y zá wŕzytki. Bo mowi: zá

48: was y zá wiele ich krew fię tá wylewa.

49: Sam ieſt nawyżŕzym kápłanem od Bo=

50: gá pomázánym. Sam błogofłáwi y po=

51: ſwięca chleb y wino/ y odmienia w fwo

52: ie ciało/ mowiąc: To ieſt ciało/ to krew (*marg*) W oſo=

⌘ bách po=

⌘ kázuie fię

⌘ zábićie y

⌘ Ítrawienie. (-)

53: moiá. Pożywác y trawić każe. Iedz=

54: ćie/ piyćie. Acz Bozkie ciało iego nie

55: zábiya fię áni trawi/ iednák w oſobách

56: zábićie fię vkázuie/ y w Ítrawieniu/ oſo=

kolumna: b

1: by chlebá y winá giną. Oſobno poſwieć=(*marg*) Oſobno

⌘ ciało po=

1: święcił á

2: ołobno

3: krew. (-)

4: cił ciáło/ ołobno krew/ iákoby zábite y

5: vmárłe. Bo gdzie lię to dzieli/ tám iest

6: śmierć pewna. Czegoż tu do ofiáry pra

7: wdziwey nie doftáie?

8: Y owfze^m lię y tym potwierdza też wiel= (*marg*) Figurá

9: báránká

10: ktory był

11: ofiárowá

12: ny pier=

13: wey toż

14: pożywa=

15: my. (-)

16: kim wywodem: Iż ná tey wieczerzy wy

17: pełnił Pan figurę pożywánia báránká

18: Zydowłkiego/ ktorego pierwey P. Bogu

19: ofiárowano/ ná pámiątkę y dzięki wyłz=

20: cia z Egiptu/ á potym go pożywano.

21: wždyć rzecz lámá miáła mieć coś wiet=

22: łzego y naboźnieyłze^{g^o}/ niżli tylo figurę.

23: Iełli onego báránká nie prołto bez ofiá=

24: ry y słuźby Bozkiey pożywano: dáleko

25: te^{g^o} więcey nie godziło lię bez ofiáry po=

26: żywác. Naboźnieyłzeby było Zydowłkie

27: pożywánie/ niżli Chrześcijánłkie.

28: Tu tedy tę figurę Pan IEzus wy= (*marg*) Stára o=

29: fiárá ze=

⌘ płowána

⌘ á lepfza

⌘ dána. (-)

20: pełniáiąc/ łtárą ofiárę báránká zepfo=

21: wał/ á lepfzą nam dał z ciáá y krwie

22: łwoiey. Zá mięfo bydlęce dał nam prze=

23: nadroźsze ciáło łwe. Zá dźiękowanie z

24: Egiptu/ zołtáwił nam pámiątkę y dźię

25: kowanie zá mękę łwoię y wybáwienie

26: z mocy piekielney. Zá łtráwne ná dro=

27: gę náłzę/ dał nam dáleko lepfzy y pośil=

28: nieyfzy pokarm. Y przetoż Apołtoł mo= (*marg*) 1. Cor: 5.

⌘ Báránek

⌘ ofiárowá

⌘ ny y po=

⌘ żywány

⌘ Chryłtus. (-)

29: wi: Páfchá ábo báránek náłz/ ofiáro=

30: wány iełt Chryłtus/ vżywaymyż w przá

31: łznicy łczzerości y prawdy. Co łię o krzy=

32: żowey ofierze rozumieć nie może. Bo

33: nie ták go pożywamy iáko ná krzyżu v=

34: márl/ ále iáko ná wieczerzy tey pod ofo=

35: bą chlebá y winá podány nam iełt. á ie=

36: łli do iedzenia dány/ tedyć y ofiárowá=

37: ny: gdy go Apołtołowie pożywáli ná

38: wieczerzy/ ofiárowány być muśiał.

39: Sámo pożywanie vkázuie/ iż vprze=(*marg*) Pożywá=

⌘ nie nabo=

⌘ źne ofiá=

☐ rá vprze=

☐ dza.

☐ Gre: Niff:

☐ Orat: 1.

☐ De Refur=

☐ rectione. (–)

40: dżiła ofiára/ iáko mowi święty ieden:

41: [Iákobyłmy mogli ciála ie^{go} pożywać/

42: gdyby pierwey z ábite [!] / to iełt ofiarowá

43: ne nie było?] Niżey się łłowá iego poło

44: żą. Zábite było w ośobách chlebá y wi=

45: ná/ táiemnym bezkrewnym obyczáiem

46: ofiarowánia/ toż dopiero do iedzenia

47: podano iełt.

48: A k temu gdy Pan mowi in praesen-

49: ti iáko iełt v Lukafzá ś. y v Apoštoła: (marg) 1. Cor: 10. (–)

50: Bierźcie/ to iełt moje ciáło/ ktore się zá (marg) Lamánie

☐ y wylewá

☐ nie iełt o=

☐ fiárová=

☐ nie. (–)

51: was łamie/ krew ktora się zá was wy=

52: lewa/ teraz tu ná tey wieczerzy. Coż

53: iełt łamánie/ coż iełt wylewánie/ iełli

54: nie ofiára Bogu? A tego to łłowo/ zá

55: was/ bárzo potwierdza/ y za wálże y zá

56: wielu ich grzechy. Nie łámo tu poży=

V iij

wánie/ bo

kolumna: a

- 1: wánie: bo nikt nie pożywa tego bárán=
- 2: ká zá grzechy fwoie: bo go ma bez (*marg*) Pożywá=
- : nie nie
- : ieft zá
- : grzechy
- : ále ofiá=
- : rowanie. (-)
- 3: grzechu pożywác: ále fię káždemu o=
- 4: fiáruie zá grzechy iego. Nikt zá dru=
- 5: giego/ ktorego nie máfz/ nie pożywa/ ie=
- 6: dno íam zá fię. á tu y zá drugie ktorych
- 7: tám nie było: zá was/ práwi/ y zá wiele
- 8: ich krew fię tá wylewa. Toć muí ro=
- 9: zumieć/ krew fię tá ofiáruie. bo możem (*marg*) Zá odle=
- : głe y dá=
- : lekie ofiá=
- : rá/ á vzy=
- : wánie o=
- : becne
- : íam záfię
- : káždy po=
- : żywa nie
- : zá drugie
- : go.
- : 1. Cor: 11. (-)
- 10: zá dálekie y odległe ofiárowác/ ále zá
- 11: nie pożywác/ iedno íami zá fię/ nie mo=
- 12: zem. Przetoż fię íami ci głupcy nie ro=
- 13: zumieią/ gdy mowią: pożywamy ná

- 14: odpuszczenie grzechow. Proftaczku
- 15: nie możelz dla odpuszczenia grzechow
- 16: pożywać/ bo w grzechu śmiertelnym
- 17: pożywając ginielz/ iáko mowi Apo=
- 18: Ítoł: Ale ofiárą pierwey grzechy głá=
- 19: dżiÍz/ toż tey ofiáry dopiero pożywałz.
- 20: Przetoż ielli to prawdá/ iż bierzem ná
- 21: odpuszczenie grzechow/ ofiárá vprze=
- 22: dżić muÍ. Nie onym Ípofohem ná
- 23: krzyżu/ bo Íię on Ípofoh raz vczyniony
- 24: powtárzác/ y nigdy drugi raz ofiáro=
- 25: wác nie może: ále tym drugim pod o=
- 26: Íobą chlebá/ w którym Íię oney raz v=
- 27: czynioney krwáwey ofiáry Íkutek y po=
- 28: żytek przez tę niekrwáwą odpráwuie/
- 29: y ná grzechy y potrzeby náÍze przyklá=
- 30: da. Oná ofiárá ná krzyżu ielt iáko Ítu= (*marg*) Ofiárá
- ⋮ ná krzyżu
- ⋮ czym od
- ⋮ tey różna. (-)
- 31: dnia/ á tá ná ołtarzu iáko wiádro/ kto=
- 32: rym Íię tá krew PáńÍka czerpa/ y ná
- 33: zbáwienie náÍze niekrwáwnie wylewa.
- 34: O tey ofierze Prorocy oznáymo= (*marg*) [Mala: 1.](#)
- ⋮ Ofiárá
- ⋮ między
- ⋮ narody
- ⋮ czyÍta/ po
- ⋮ zburzeniu
- ⋮ ofiar Zy=

: dowłkich (-)

35: wáli. A zwłafzczá Máláchiafz bárzo

36: iáfnie/ iż po zburzeniu ofiar Zydow=

37: fkich/ tá lámá w kościele Bożym mie=

38: dzy Pogánftwem fzczepionym/ zoftác

39: miáá. Mowi Pan Bog zaftępow do

40: Zydowskiej Synágogi: [Iuż mi fię nie

41: podobaćie/ y ofiáry nie przyimę z ręku

42: wáfzych. Bo od wíchodu fłońcá do za=

43: chodu/ wielkie ieft imię moje miedzy

44: Pogány/ y ná káždym mieyfcu ofiáruia

45: imieniu memu ofiárę czyftá/ bo wiel=

46: kie ieft imię moje miedzy Pogány/ mo=

47: wi Pan Bog zaftępow] Kręćcie/ gryż=

48: ćie heretycy/ ten dobrze mocną ręką

49: wbity goźdź/ nie ruźycie go z mieyfcá/ y

50: zęby połamiećie. Nie mowi o ofiárách

51: duchownych/ bo te nigdy nie wftáią:

52: Ale o zwierzchownych/ iákie w lámym

53: Ieruzálem czyniono/ ná iednym miey=

54: fcu. Vkaźćiefz taką ofiárę v Chrześci= (marg) Niech v=

: każá ofiá

: rę miedzy

: Pogány

: po wízyt=

: kim świe

: ćie. (-)

55: an/ w nowym kościele z pogánftwá ze=

56: bránym/ po wízytkim świećie ná káż=

- 1: dym mieyscu/ á práwie czyftą? Nie v=
- 2: każećie iedno tę/ ktorey Apoštoło=
- 3: wie náuczyl/ ktorą wftyki kąty Chrze=
- 4: śćijánfkie nápełnione łą/ ktora przez te
- 5: pułtorá tyśiácá lat nigdy nie vftálá/
- 6: ktorey żaden heretyk y Tyran wygubić
- 7: nie mogł: łam ią tylo Antychryft ná
- 8: krotki czas obáli. Kiedy kościoł wfo
- 9: dny y zachodny był bez tey ofiáry? kiedy
- 10: Mfzey Polfká Chryftufá poznawfzy nie
- 11: miálá? wftytek śwíát złość y vpor ich
- 12: Antychryftki potępia. Słuchaymy co
- 13: śwíęći Doktorowie ze wftytkiego śwíá=
- 14: tá mowią/ trochę ich fłow połožę/ bo
- 15: kśięgi wielkie o tym ich śwíadectwá
- 16: zebrano.
- 17: Ireneus vceń Apoštołfki mowi: (*marg*) Iren: lib:
- : 4. cap: 32. (–)
- 18: [P. Iezus ná wieczery náuczyl nas
- 19: nowego teftámentu nowej ofiáry.] Cy= (*marg*) Cypr: 2.
- : epift: 3. (–)
- 20: pryán męczennik: [Iezus Chryftus
- 21: ofiárę Bogu Oycu ofiárował/ tę co
- 22: Melchifedech ofiárował/ chleb y wino/
- 23: to ieft fwoie ćiáło y krew.] Ambrozyus: (*marg*) Ambr: in
- : Pfal: 38. (–)
- 24: [Widzieliśmy nawyżfzego kápłaná do
- 25: nas przychodzącego/ widzieliśmy y fły=
- 26: łzeli/ á on zá nas krew fwoię ofiáruie.
- 27: Náśláduymy iáko mozem kápłani/ o=

28: fiáruymy zá lud ofiárę: bo ácz iestelmy
 29: w załugę flábi/ álelmy ofiárą czci go=
 30: dni. Choć nie widziem Chrystufá áby
 31: teraz ofiárował/ wżákże iego ofiáruią
 32: ná ziemi/ gdy Chrystufowe ciáło ofiá=
 33: ruią. Y owlzem on w nas ofiáruię/ bo
 34: iego słowo poświęca ofiárę/ którą ofiá=
 35: ruiem.] Grzegorz Nilfeńki/ przypá= (marg) Gre: Niff:

: Orat: 1. de

: Refurec. (-)

36: trzmy fię pilno co mowi: [Nie wymo=
 37: wnym y táiemnym/ ktorego ludzie wi=
 38: dzieć nie mogą/ obyczáiem ofiárowá= (marg) Ofobne

: słowá te=

: go Dok=

: torá. (-)

39: nia/ zrzádenim swoim P. Chrystus v=
 40: przedza náłzcie gwałtowne/ y lam sie=
 41: bie ofiárę y zábićie ofiárował zá nas/
 42: káplan lam/ y záraz lamże báránek Bo=
 43: ży. Kiedyż fię to stáło? Gdy ciáło swo=
 44: ie dał do pożywánia/ y krew do napoiu
 45: domownikom swoim.] Chryzostom ś.
 46: [Miáło zábijánia bydłá/ P. Chrystus
 47: lam siebie ofiárowác rofkazał. (marg) Chryzost:

: Hom: 24.

: 1. Corint.

: Hom: 2.

: in 2. ad Ty

: moth. (-) Y in=

- 48: dziey: [Święta ofiárá choć ią Piotr
 49: ábo Páweł/ ábo iákíeykolwiek załługi
 50: kápłan ofiáruie/ iednáź ielt/ ktorą dał
 51: íam Chryftus vczniom íwoim/ ktorą
 52: teraz kápłani fprawuiał. Nic ná tey
 53: mníey nie máłz/ niźli ná oney. A to cze=
 54: mu? bo tey nie poświécáią ludźie/ ále
 55: Chryftus ktory ią pierwey poświécił.](*marg*) [Augu: in](#)
 : [Pfal: 33.](#) (-)

56: Auguftyń. [P. Chryftus z ciáłá y krwie

fwoiey ofiá=

strona: 159

Ná Wielki Czwartek.

159.

kolumna: a

- 1: fwoiey ofiárę vftáwił/ wedle porządku
 2: Melchifedechá.] O nieftátkowie/ nie=
 3: godniście tym ludziom świętym nog
 4: vmywác y całowác/ ták ftárym/ ták
 5: świętym/ wy cíelefnicy/ y młodzi/ milcz=

kolumna: b

- 1: cíelz wždy iuź/ á prawdę poznaycie.
 2: A my íwary z nimi pomiátáiąc/ do na=
 3: bozeńftwá dziś náłzego/ do vzywánia
 4: tey ofiáry przenaświétfzey ferce nabo=
 5: źne gotuemy.

6: **WTORA CZESC.**

7: **O przyięciu Páná Iezufá w Sákrámenćie.**

- 8: **W**Yłoki dowod y iálne dozná=
 9: nie miłóści tego Páná náłze=

- 10: go ku nam wiernym swoim/
11: w tym się nawięcey pokazało: iż on swo=
12: ie ludki y poddane własny^m ciałem swo=
13: im y krwią karmi. A ktoż kiedy o tą=
14: kiey miłości y cudach słychał? Nieśły= (marg) Nieśły=
: chána mi
: łość/ ciá=
: łem wła=
: śnym kar
: mić. (-)
15: chána w prawdzie rzecz áby krol pod=
16: dane ciałem swoim karmił. Y mátki
17: tego synaczkom swoim nie czynią/ ie=
18: dno z przyrodzenia/ y to nie wśzytki/ zby=
19: waiąc pokármu w cieie niepotrzebne=
20: go. V Iopá coś takie⁸⁰ słudzy iego mo=
21: wią: O bychmy y ciáło iego ieść mo= (marg) Iob 31. (-)
22: gli. z wielkiey miłości ku Pánu swemu
23: to rzekli/ iáko więc mátki dzieciom
24: swoim mowią: ále do tego przyść nie
25: mogło. Bo táka miłość szkodęby vczy=
26: niá temu ktorego miłujesz. Aż gdy mi=
1: łość mocna/ y tá co wśzytko przemoże/
2: sftąpiła z niebá: dopiero się ten cud zia=
3: wił. Ná którym y miłość się wielka po=
4: kazać mogła/ y szkody nie ma ten co mi=
5: łe swoie ciałem swoim karmi. Zanie=
6: chaymy teraz swarow z heretyki/ niech
7: odstąpi niewierność wśzeláka. prze=
8: stráchu/ zdumiewania/ łez nabożnych

- 9: y łkruchy wielkiey łzukaymy/ á wiárę w
- 10: łobie nieomylną vmacniaymy y rozłze=
- 11: rzaymy/ ábyłmy z wiernemi do włprá=
- 12: wiedliwienia przychodźili/ y godnie v=
- 13: żywác tákich táiemnic mogli.
- 14: Chćiał nam pokázác tę miłóść P. Ie=
- 15: zus/ o iákiey łwiát nigdy nie łlychał áni
- 16: pomysłíc mogł/ áby nas ćiałem łwoim
- 17: karmił. bo to obiecał był v Ianá ś. mo=
- 18: wiąc: Chleb ktory ia wam dam/ iełt (*marg*) Ioan: 6. (-)
- 19: ćiałem moim. Y prágnął bárzo tego
- 20: czáfu y tey wieczery ołtátniey/ ná kto=
- 21: rey to wykonać miał. Prágnąc/ prá=
- 22: wi/ prágnąłem tę Páłchę ieść z wámi/
- 23: niźli ćierpieć będę. Y zołtáwował tey (*marg*) Náko=
- : niec zá=
- : chował
- : Pan ten
- : Sákrá=
- : ment. (-)
- 24: wielkiey miłóći łwey ku łwoim dozná
- 25: nie ná łam koniec/ áby ią ták zápieczęto
- 26: wał ták pámiętnym y wielkim cudem:
- 27: do końcá łwe miłuiąc/ zołtáwił im ná
- kolumna: b**
- 1: żegnáníu vpominek nowe⁸⁰ tełtámen=
- 2: tu ták wielki. Iákież mogło być zná=
- 3: cznieyłze woley iego w tey mierze oznay
- 4: mienie? iáko gdy chleb błogołáwił/ á=
- 5: by łię iego przemoźnym łłowem kto=

- 6: rym wšzytko łtworzył/ ná inną náturę
- 7: odmienił/ á sftał fię z niego inny nie=
- 8: biefki Anyełski chleb/ ktory ieft ciáło ie=
- 9: go. Izali błogofławieńftwo iego pro=(*marg*) Błogo=
 : fławień=
 : łtwo Bo=
 : zkie nie
 : prozne. (-)
- 10: źnuie/ izali nie ieft dzielne y mocne?
- 11: Błogofławił P. Bog przez Moyzełzá/
- 12: iáko ieden święty wywodzi/ lafkę/ y od=
- 13: mieniła fię w wężá/ błogofławił opo=
- 14: ce/ y odmieniła fię w wodę. Błogofłá=
 15: wienftwo Bozkie więtfzą ma moc niżli
- 16: náturá: bo fię im y náturá mieni. (*marg*) *Ambr: de*
 : *Sacr: lib:*
 : 4. *cap: 4.*
 -1: *Cyril: Hie*
 : *rofo: Ca*
 : *tech: My*
 : *ftag: 4. (-) Sá=*
- 17: mą wolą fwoią/ mowi drugi Doktor/
- 18: wodę przemienił ná wino/ nie błogofłá
- 19: wiąc wody y nic nie mowiąc; á tu gdy
- 20: błogofławi y mowi/ to ieft ciáło moie:
- 21: ták máło o błogofławieńftwie y dziel=
- 22: ności fłow iego trzymác mamy? O=
- 23: broń Boże.
- 24: A nie przeto mniefy wierzyć mamy/ (*marg*) Niewido
 : my po=

⌘ karm/ ma

⌘ też odmiá

⌘ nę niewi=

⌘ domą. (-)

25: iż nie widzím tákiey odmiány áni ko=

26: łztuiem/ iáko ná onym winie. Bo nie

27: ćieleśny nam pokarm y napoy dáie/ iá=

28: ko tám dawał/ ále dufzny. Iáko dufze

29: náłze niewidome łą/ ták też niewido=

30: my y duchowny pokarm máią. A což=

31: by to zá wiárá byłá/ gdyby włzytko od=

32: kryte łmyłom miáłá? Błogołławieni (*marg*) Ioan: 20. (-)

33: ktorzy vwierzili á nie widźieli. w tákiey

34: wierze otrzymáć mamy błogołławień=

35: łtwo.(*marg*) Wiárá

⌘ nie iełt

⌘ wiárá

⌘ gdyby ná

⌘ oko rze=

⌘ czy miá=

⌘ łá. (-) A więcbych Bogu nie miał wie=

36: rzyć czego mi ná oko nie vkaże? Toćby

37: iuż wiáry żadney ku BOgu y łowom

38: iego nie było. W tey táiemnicy łmy=

39: łom náłzȳ łłufźnie kłamłtwo zádáiem/

40: áni fię ná rozłádek ich łpufzczaymy.

41: Myli fię oko/ myli fię ręká/ myli fię

42: łmák/ myli fię wonia. Sámo fię tyło

43: vcho iáko v onego łtárego Izááká nie (*marg*) Genef. (-)

44: myli/ ktore łłyłzy Bogá mowiácego:

45: To iest ciało moje. Precz oczy/ precz (*marg*) Smyśłom

: nic nie

: wierzyć. (-)

46: Imáku/ precz wftá/ nic tu do rozładku

wálzego nie=

strona: 160

160.

Ná Wielki Czwartek.

kolumna: a

1: wálzego nie máłz/ prawdy nie pozna=

2: cie. iáko woł y ośieł ták fię ná tey po=

3: tráwie omylicie. precz wżytko niedo=

4: wiárftwo/ ktore słowom y mocy Boz=

5: kiew vwłoczyłz. Ia fię P Bogu memu

6: wiárą zálezic chęc/ y przygotowác.(*marg*) Zálezenie

: P. Bogu

: z wiáry.

: Gen: 6. (-)

7: Ták iáko fię iá zálezil Noe/ o potopie

8: ktorego nie widzial do rzeczy niepodo=

9: bnych przyftaiac/ y iáko ná pewne ko=

10: rab on fto y dwádzieściá lat buduiac.

11: Iáko fię iá zálezil Abráhám/ oyczyznę (*marg*) Gen: 12. (-)

12: ktorą miał w ręku opułzcziac/ á ná in=

13: ną fię ktorey nie widzial/ dla słowá Bo=

14: zkiego spułzcziac. Iáko fię zálezil

15: Moyzełz gdy gotowe bogáctwá/ ktore

16: w ręku miał y páńftwo Egiptu porzu=

17: cił/ á do inne^{go} ktorego nie widzial ferce

18: fklonił. Bo mowi Apoftoł/ niewido= (*marg*) Hebr: 11. (-)

19: memu ták wierzył iákoby nań pátrzył.

- 20: Twoię Pánie Boże moy wńzechmo=
21: cność sławię/ y słowo twoie czczę/ do=
22: wodow żadnych ná oko y zmyłły nie=
23: chcę. Pewniey fze mi twoie słowo niżli (*marg*) Pewniey=
: fze słowo
: Boże/ ni=
: źli oko ná
: fze. (-)
24: moje oko/ ktore pátrząc ná wapno/ á
25: mniemáiąc áby było mleko/ pátrząc
26: ná pozłocony grofz/ á mniemáiąc áby
27: złoty był/ omylić fię może. A twoie słowo
28: omyłki żadney mieć nie może. Niech=
29: źec fię tá wiárá moiá podoba/ á przy=
30: mnażay mi iey tyle fto kroć. Byś mi
31: rzekł/ że ten kámień ieft chlebem/ iabych
32: zaráz wierzył. Bo to vczynić możefz/
33: iáko y czárt nieprzyiaćiel twoy to wie=(*marg*) [Matt: 4.](#)
: Gorfza
: wiárá v
: Lutrow
: niż v czá
: rtow. (-)
34: rzył/ gdy cię kuśił ná pufzczy. Gorfzą
35: ci o tobie wiárę máią/ á niżli czárto=
36: wie/ ktorzy gdy ty mowifz wźiawłzy
37: chleb/ to ieft ciáło moje/ wierzyć tobie
38: niechcą. Vchroń mię Boże tákiego po=
39: tępienia y záslepiania. Wfzytko co chce
40: Bog/ to czyni/ Pfalm mowi/ ná niebie (*marg*) [Pfál: 113.](#) (-)

41: y ná źiemi/ á nic v niego niepodobne=

42: go być nie może. Niech mi czárt zá=

43: dáie iákie może wymyślić niepodobień=

44: łtwá y nieprzyłtoynośći/ y rozumámi

45: ludzkiemi y zmyłły niech zemną łtoczy/

46: obiecuię go krotko odpráwić: Pan iełt/

47: Pan mowi/ lew ryknął/ vćiekay/ Bog

48: przemowił prorokuy/ á Pánu powol=

49: ność poday/ á głowę łwoię y rozum/ y

50: zmyłły ná ołtrym łłow iego kámienu

51: rozbijay.(*marg*) Pokłon

: naniźłzy

: przed przj

: ięciem. (-)

52: Táka wiára y wyznánie przywodzi

53: mię do niłkiego bárzo pokłonu/ ábych

54: cię pod ołobá chlebá vczcił/ y iáko obe=

55: cnego tu w tey táiemnicy Páná mego

56: naniźłzą pokorą dułzą y ciáłem przy=

kolumna: b

1: witał/ y do nog twoich vpadł/ poddán=

2: łtwo włzytko moie y to com iełt tobie

3: oddáiąc/ y twoię nádemną nawyźłzą

4: moc y pánowánie wyznawáiąc. Nie

5: tyłóś mię łtworzył/ áleś mię nowym

6: práwem zá drogą krwią łwoią kupił.

7: Przyimi od podnożká nog twoich/ od= [!]

8: poddánego y naliźłzego kmieciá twe=

9: go/ od prochu łtop twoich/ ten pokłon.

10: Iákoś przyiął od Abráhámá/ ktory fię (*marg*) Gen: 18. (-)

- 11: prochem y popiołem twoim názwał.
- 12: Iákoś przyiał od Iopá mowiącego:(*marg*) Iob. (-)
- 13: Ręce mię twoie vczyniły/ tyś mię vro=
- 14: bił/ y z mlekás mię iáko fer vtworzył/
- 15: iákoźci fię kłaniać nie mam? Iáko gár
- 16: niec ftoiąc przed gárncarzem/ łłomá
- 17: ftoiąc przed ognie^m/ fzczenie ftoiąc prze=
- 18: de lwem/ drzeń nie ma y vpádác? Iá= (*marg*) Matt: 2. (-)
- 19: koś przyiał pokłon od trzech krolow/ (*marg*) Pokłon
- : od trzech
- : krolow. (-)
- 20: ktorzy cię w dziećinney poftáwie y nie=
- 21: potężności/ y w vboftwie/ y w ftáyni
- 22: między bydłem poználi/ y nie gorząc
- 23: fię zwierzchowną podłością/ z wyfo=
- 24: kiej wiary vpádli ná ziemię/ y wyználi
- 25: ftráfzliwe imię twoie/ y oddáli niłkie
- 26: poddántwo y czyńsze fwoie/ tobie zbá=
- 27: wicielu świátá. Ia fię też tą ofobą
- 28: chlebá/ ták podłym odzienim twoim y
- 29: poftáwą niłką twoią/ ktorą dla mnie
- 30: bierzefz nie gorźę/ ále bárzo zá nię dzie=
- 31: kuię.(*marg*) Nie gor=
- : fzyć fię po
- : dłą zwierz
- : chnią po=
- : ftáwą. (-)
- 32: Iákobych ia wytrwał byś mi fię
- 33: w máieftacie fwoim podawał? ktoby w
- 34: takim ogniu w cíele będąc nie zgorzał?

- 35: iákobych ia mógł ciáło twoie ták od=
36: krycie ieść/ by mi go ták pod ofobą
37: zwyczajnego chlebá nie podał? Nie
38: tylo lię nie gorzżę/ ále cię z tey mądrości
39: wielkicy y opátrżności około nas wy=
40: ławiam. Przyimi pokłon ták iákoś
41: przyiął od vczniow twoich/ gdy po o=
42: nym tonieniu fwoim/ y chodzeniu two= (marg) Matt: 14. (-)
43: im po wodźie/ do nog twoich przypá=
44: dli/ mowiąc: Prawdziwie iesteś Sy=
45: nem Bożym/ Bog z przyrodzenia v
46: ktorego nic nie ieft niepodobnego.
47: Prawdziwe ciáło máłz/ á po wodźie w (marg) Chodze=
: nie po
: wodzie
: prawdzi=
: wemu ciá
: łu nie v=
: włokło. (-)
48: nim chodźiż. Ciáło twoie y tám ieft/
49: gdzie włałności cielesnych nie máłz. Bo
50: ma od bořtwá z ktorym lię złączyło sub=
51: telność niepoięta/ iż być bez okolicz=
52: ności ciáł przyrodzonych y ná wielu
53: mieyfc zaráz może/ y z pożywánia ża=
54: dney łzkody y vmnieyłzenia nie ma.
55: A iż mi każeřz pożywác ciáła twego/
56: á w dom moy vbogi idźieřz/ ábyř mię
57: ták drogą potráwá nákarmit: chędo=

strona: 161

Ná Wielki Czwartek.

161.

kolumna: a

1: żę iuż domek fercá mego iáko mogę/ (*marg*) Chędo=

: żyć domek

: ferdecz=

: ny. (-)

2: wyrzuciłem Pánie wŕzytki moie grze=

3: chy/ żáłością wielką oblewam y łzami

4: páwiment mieŕzkánia mego/ żem cię

5: kiedy obráził. Nigdy fię wrócąc do

6: grzechu/ nigdy tu iuż do gmáŕzku tego

7: nieprzyiaciel twoy nie przyŕtapi/ nigdy

8: y zákołátác do mnie nie będzie śmiał.

9: Coż dáley czynić mam?

10: Roŕkazałeś ábych cię czeŕtował/ ch=(*marg*) Ieść z Pá

: nem á P.

: z námi.

: Apoc: 3. (-)

11: cąc ieść zemną/ á ia z tobą: Abych ia

12: ŕwoie potrawki ná ŕtoł dał/ iáko ty ŕwo

13: ie dáiefz. A coż ia vbogi kmieć twoy to=

14: bie krolowi memu poŕtáwić zá potrá=

15: wę mogę? Wiem iż vbogim obiádem

16: ŕługi twego nie gárdżifz/ nie mam ie=

17: dno tey trochę dobrej woli do ochotne=

18: go przyięcia twego. Poŕtáwię wŕzytko

19: ferce moie tobie/ wŕzytko co ieft/ twoie

20: iuż niech będzie. Przyimi tych trochę (*marg*) Lzami

: Mágdá=

: lená vcze=

: ftowála

: Pána. (-)

21: łez moich z pokuty/ iákoś od Mágdale=

22: ny przyiał/ ktora cię lepiej vczeftowá=

23: lá plákaniem/ niżli Pháruż on potrá=

24: wámi fwemi. Twoiá potráwá ieft/ po=

25: kutá grzełzających. Lecz moy Pánie gdyś

26: ták ná sługę twego łáfkaw/ pošliłz do

27: cháłupki moiey sługi twoie z obićiem y

28: kobiercámi twemi/ z kuchnią y kreden=

29: fem twoim. Day mi táką przypráwę

30: iákaby fię tobie podobála. Ia z ręku y

31: potraw twoich żyw być mam: Przydź=

32: że Pánie gdy ták miłuielz/ bogáty do v=

33: bogiego/ lekarzu do chorego/ żywoćie

34: do vmárłego/ á vbogacay y ożywiay

35: dułzę moię.

36: Kazałes mi w tey vczćie Pánie ná (*marg*) To czyń=

: cie ná mo

: ię pámią=

: tkę. (-)

37: fię pámiętać gdyś rzekł: To czyńcie ná

38: pámiątkę moię. Pomnię Pánie żeś z

39: wyłokiego máiełtatu Bołtwá twego y (*marg*) Rołpá=

: miętywác

: żywot

: Páńki. (-)

40: chwały/ ktorą małz łpolną z Oycem y

41: Duchem ś. ná ziemię słąpił/ y ciáło to

- 42: natury moiej y kości/ y krew złączywłzy
 43: w Bozką perfonę twoię/ dla mnie vbo=
 44: go y w ftáyni/ podley niżli naliźłzy
 45: kmieć y niewolnik/ vrodźicieś fię raczył.
 46: Pomnię żeś dla mnie do Egiptu iáko
 47: wygnániec/ mieczá okrutniká vcho=
 48: dząc/ z namilřzú mátkú twoią vćiekał/
 49: y trzydzieściś lat w zátáieniu/ milcze=
 50: niu y w poślufzeńřtwie mieřzkał. Pom=
 51: nię twoie zá mię pořty y drogi y vtru=
 52: dzenia. Pomnię krzywdy y zelżywości
 53: y przeřłádowánia řrogie y potwarzy
 54: řprofne/ ktoreś dla mnie ćierpiał. Po=
 55: mnię ná ogrodźiec/ poimánie/ řádze=
 56: nie/ powłoczenie/ biczowánie/ korono=

kolumna: b

- 1: wánie y niezliczone zelżywości y boleś=
 2: ći twoie dla mnie. Pomnię iákoś ná
 3: krzyżu rořpięty vmierał. Pomnię coś
 4: mowił y coś od niezboźnych vćierpiał.
 5: Pomnię iákoś był opuřczony y iákoś
 6: wołał: Oycze czemuś mię opuřcił: á=
 7: bych ia opuřczony nie był. Pomnię iá=
 8: koś ná krzyżu zá grzechy moie iáko ká=
 9: płan y pořzednik moy ofiárował fię
 10: mowiąc: Oycze odpuřć im/ bo niewie=
 11: dzú co czynią. Pomnię coś rzekł do ło=
 12: trá y do mátki: y tegoź głófu od ćiebie
 13: czekam/ dźiřiem w ráiu twoim/ gdy ćiá=
 14: ło twoie y krew mam. A ktoryź ray po= (marg) Ray nářz. (–)

- 15: țieśniefzy być może? dziś policzony ie=
16: łtem zá fyná przeczyltey Mátki twoiey.
17: Pomnię iákoś prágnął y mowił/ łkoń=
18: czyło fię/ y iákoś Duchá fwego Oycu
19: oddał. Pomnię pogrzeb twoy y do pie=
20: kłow wstąpienie y zmartwychwstanie
21: y wniebo wstąpienie. Zá co wšzytko nie
22: wyflawione tobie dzięki ze wšzytkimi
23: Anyoły y świętymi ná niebie y ná ziemi
24: y pod ziemią oddaię. Wiem iż mi to w=
25: sztyko służy/ y moie to iest coś dla mnie
26: vcierpiał. Wiem iż tym obmywam z=
27: łości y grzechy moie. Stoię pod krzyżem
28: twoim/ y z boku twego z źrzodła zba=
29: wienia piję krew twoię. Proszę niech
30: mi ná moy okup á nie ná ład służy.
31: Coż mi dáley każeš? Izali o dobroći
32: twoiey ku mnie rołpáczác mogę?(*marg*) Nie iáko
: Iudałz
: do pocałowania [!]
: ále iáko
: łotr do=
: bry. (-) Nie
33: idę do pocałowania twe^{go} iáko Iudałz/
34: ále z łotrem dobrym wołam: Pomni
35: ná mię Pánie w kroleftwie twoim.
36: Słyszę iż mi mowił: Bierz á pożyway/
37: to iest ciáło moie. A ia przelększy fię má=
38: iestatu twego/ á miłością y przyzwá=
39: niem twoim pokrzepiwšzy fię/ idę ocho.

- 40: tnie do pocałowania nog twoich iáko
 41: Mágdalená. Day mi trochę łez bych
 42: polać mogł nogi twoie/ o łtudnico mi=
 43: łośierdzia/ ktory łerce moie w ręce
 44: twoiey trzymałz. Niech łię ná taką mi=
 45: łość twoię łkrułzy/ rołpuści y rołtaie.
 46: Izalim ia godzien tákiew łálki? wíęłtźą
 47: mi czyniłz/ niźli óciec łynowi vczynińć/
 48: niźli mátká dziećięciu łwemu może.
 49: Niechże mi łmákuią potráwy two=
 50: ie/ niechże ie łłodko w zębách łercá me=
 51: go rościeram. Cożem wźiał? Ofiárę
 52: ná krzyżu zábitą: toć iuź grzechy moie
 53: zgłádzone. A kogoźby tá ofiárá nie v=
 54: błágáła? Iákiegoź grzechu okupić nie
 55: ma? Wźiałem chleb niebieski ná poši=
 56: lenie: toć iuź duży będę ná pracą w ro=

X

boćie Bożey.

strona: 162

162.

Ná Wielki Piątek.

kolumna: a

- 1: boćie Bożey. Wźiałem łtráwne ná dro
 2: gę: to iuź dobrze chodzić do miłey oyczy=
 3: zny będę. Wźiałem Páná Iezufá: toć
 4: łię weń odmienić mam/ á iemu łáme=
 5: mu żyć/ w nim mielźkác/ y z nim łię ni=
 6: gdy nie rozłtáwác winien ielstem. W=
 7: źiałem zadátek dobry ná dziedźictwo
 8: niebieskie y oyczyznę onę wieczną: toć
 9: iuź włzytko moie co w niebie ielst/ y to

- 10: co Chrystus moy pośiadł. O Pánie toś
 11: mi dobrym krolem y Pánem moim/ ná
 12: dobre yeś mię pałzy oładził/ nád chłod=
 13: ną niebieskiey rofy wodą/ iáko drzewo
 14: nád rzeką/ ktorego korzenie nigdy nie

kolumna: b

- 1: podeřchną/ ktore fię vpalenia y wiátru
 2: nie boi/ á rodić zázwdy może. Skuři=
 3: łem owocu z drzewá żywotá/ řpoilem
 4: fię z dobrą pomocą y wodzem do řprá=
 5: wiedliwořci/ vbrał mię iáko oblubieni=
 6: cę miłą řwoię/ ták drogie kleynoty ná
 7: mię wyřług řwoich zázwiřł. Trzymay=
 8: że mię mocno Pánie w tym złączeniu z
 9: tobą/ á z ręki mię řwoiey nie wypuřz=
 10: czay/ ábych dotrwał á nie vřtał/ á zá tá=
 11: kim przedřiwnym obrokiem do gory
 12: Horeb dořzedł/ gdzie cię ná oko oglą=
 13: damy řiebie BOże odkupięciu nářz.
 14: Amen.

strona: 203

Ná I. Niedzielę

203.

po Wielkieynocy.

1: NA PRZEWODNA NIEDZIE=

2: LE, PIERWSZA PO WELKIEY=

3: NOCY, EWANGELIA

4: V IANA VV XX.

5: **O** Nego czáfu: Gdy wieczor był dnia onego/

6: pierwřzego po řzábáćie/ á drzwi były zámknione/ kędy v=

7: czniowie byli zgromádzeni dla boiázni Zydow; przyŝedł
8: P. Iezus/ y ftánał w poórzodku/ y rzekł im: Pokoy wam. A to
9: rzekłszy/ vkazał im ręce y bok. Vrádowáli fię tedy vczniowie/ vy=
10: rzawŝy Pána. Rzekł im tedy záfię: Pokoy wam. Iáko mię po=
11: łłał Oćiec/ ták y ia was poŝyłam. A to powiedziawŝy/ tchnął ná
12: nie: y rzekł im. Weźmićie Duchá ŝwiętego: ktorých odpuŝćićie
13: grzechy/ łą im odpuŝczone: á ktorých zátrzymaćie/ łą zátrzymáne.
14: A Thomaŝz ieden ze dwunaŝćie/ ktorego zowiá Dydymus/ nie był
15: z nimi kiedy przyŝedł P. Iezus. Mowili mu tedy drudzy vcnio=
16: wie: Widzieliŝmy Pána. A on im rzekł: Ieŝli nie vyrzę w ręku
17: iego przebićia goździ/ á nie włożę pálcá mego ná mieŝce goździ/ y
18: nie włożęli ręki moiey w bok iego: nie vwierzę. A po oŝmi dni/
19: byli záfię vczniowie iego w domu/ y Thomaŝz z nimi. Przyŝedł
20: P. Iezus drzwiami zámknionymi/ y ftánał w poórzodku/ y rzekł:
21: Pokoy wam. Potym rzekł Thomaŝzowi: Śćiągni łám pálec
22: twoy/ á ogláday ręce moie: y ŝćiągni rękę twoię/ á wlož ią w bok
23: moy: á nie bądź niewiernym/ ále wiernym. Odpowiedział Tho=
24: maŝz/ y rzekł **mn** [!]: Pan moy/ y Bog moy. Powiedział mu P. Ie=
25: zus: Iżeŝ mię vyrzał Thomaŝzu/ vwierzyłeŝ. Błogoŝłáwieni kto=
26: rzy nie widzieli/ á vwierzyli. Wieleć y innych známion vczynił
27: P. Iezus przed vczniami fwemi/ ktore nie łą w tych kŝięgách wy=
28: piáne. Ale te łą nápiáne/ ábyŝćie wierzyli/ że P. Iezus ieŝt Chry=
29: ŝtus Syn Boży: á iżbyŝćie wierząc żywot mieli w imię iego.

kolumna: a

1: **T**ym dwoygiem zia=
2: wieniem/ ktore tá Ewán=
3: gelia przekłáda/ wielki mi=
4: łoŝnik bráćiey ŝwey/ iáko
5: ie przez Mágdalenę názwał P. **IEZVS**,(marg) Ioan: 20. (-)

- 6: wiele dobrego do wczniow fwoich wno=
 7: si/ ten ktory nie vmie iedno nam do=
 8: brze czynić. Bo przynosi boiaźliwym (*marg*) Co w=
 : nioł Pan
 : Iezus
 : miedzy v=
 : cznie fwo
 : ie. (-)
 9: prawdziwy pokoy: wątpliwym pew=
 10: ność zmartwychwłtania fwego/ vká=
 11: zuiąc im ręce y bok: ponizonym y od ś=
 12: wiata wzgąrdzonym wielkie vrzędy/
 13: gdy ich swiata wlytkiego ftarostami
 14: czyni/ mowiac: Iako mię polłal Oćiec
 15: tak ia was posyłam. y moc im dziwną

kolumna: b

- 1: ná odpufczenie grzechow ludzkich dá=
 2: ie/ gdy mowi: komu odpufćicie będzie
 3: odpufczono. y smutne vwefela/ bo fię
 4: vradowáli vyrzawłzy Pána fwego. y
 5: błędne náwraca/ gdy Thomalzá do ftá=
 6: teczności wiary y takiego wyznania
 7: przywodzi/ iz záwołal: Pan moy y Bog
 8: moy. O wlytkim trudno teraz mowić/
 9: ale potrzebniefze náuki y poćiechy we
 10: zmiem. Pierwey wedle obyczaiu nálze=
 11: go/ to co fluzy do vmocnienia wiary o
 12: wlańnościach ciála Pána nálzega/ y o
 13: vrzędzie posyłania y mocy Apofłofkiey/
 14: trochę co rozumienia rozlzerzymy. A

15: potym o przyczynách tych o zmar=

Cc ij

twychwłtaniu

strona: 204

204.

Ná I. Niedzielę

po Wielkieynocy.

kolumna: a

1: twychwłtaniu wywodow ták wiel=

2: kich/ o pokoiu y bliznách ran Pán=

kolumna: b

1: íkich/ poćiefzne wam náuki z dárú Bo=

2: žego przyniešiemy.

3: PIERWSZA CZESC.

4: **O włafnościách vwielbionego ciála Páná náfzego y o ná=**

5: **fzych/ y o pofylaniu y mocy Apoftolſkiey.**

kolumna: a

1: **N** Ie dármo fię/ iáko Lukařz ś. (*marg*) [Luc: 24.](#) (-)

2: dołożyl/ ná przybycie nagłe Pá=

3: ná íwego vcziowie przeltrá=

4: fzyli/ y zátwożyli: mnimáiac áby duřzá

5: iáka ábo duch do nich przyřzedł/ y mie=

6: dzy nimi řtánął. Bo weřćie Pánřkie (*marg*) [Weřćie](#)

: [przez zám](#)

: [knione](#)

: [drzwi.](#) (-)

7: było iákoby duchowne á nie ćieleřne/

8: przez zámknione drzwi/ co dwa kroć

9: powtarzáiac mowi Ian ś. Nie po=

10: trzebowało ciáło iego vwielbione o

11: tworzenia drzwi/ áni vprzátnienia za=

- 12: wad iákich do weszćia: przez ściány y
 13: mury przeniknęło/ á iáko duch żadne=
 14: go zátzymánia y przeszkody mieć nie
 15: mogło/ y mieyfćá nie záltąpiło. To iá=
 16: łne łłowá ś. Ewángeliŧy pokázuią. (*marg*) [Calu: 4.](#)

⌘ [Inft: cap:](#)

⌘ [17.](#)

⌘ [AEcolam:](#)

⌘ [Martyr. \(-\)](#)

- 17: Ktore płowác śmieią/ y iáfność ich
 18: ćmić/ wiáry świętey dżisieyfzy nieprzy=
 19: iaćiele/ mieniąc/ iż pierwey łobie Pan
 20: drzwi otworzył toż wźedł/ ábo iákie in=
 21: ne wolne weszćie nálazł. Ale vpor ich/
 22: łłowá bárzo iáfne Ianá ś. dwa kroć
 23: powtorzone potępiáią. (*marg*) [Chrysoft.](#)

⌘ [Cyril. Au-](#)

⌘ [guft. Eu-](#)

⌘ [timius in](#)

⌘ [hūc locū.](#)

⌘ [Ambr: in](#)

⌘ [Lucam.](#)

⌘ [Epi: hær:](#)

⌘ [64. \(-\) \(*marg*\) \[Hiero: ad\]\(#\)](#)

⌘ [Pamma.](#)

⌘ [Greg: Ho-](#)

⌘ [mil: 26.](#)

⌘ [Hilar: 3. de](#)

⌘ [Trin.](#)

⌘ [Ber: fer: 1.](#)

: de Refur-

: rect. (-) Y święci ko=

24: ścielni Doktorowie ftarzy/ Chryzostom

25: Cyryllus/ Auguſtinus/ Ambroſius/

26: Iuſtinus/ Epiphánius/ Hieronymus/

27: Gregorius/ Hilárius/ y inni/ wftá im

28: zámekáią/ gdy wielki cud y właſność

29: dziwną ciááá wvielbionego Páná Ie=

30: zuſowego w tym weſzciu przyznawáią/

31: nád rozum y poięcie ludzkie: iż koſćite

32: y mięſíte ciááá ſwoie prawdziwie przez

33: zámknione drzwi y mury y ſciány w=

34: nieſć/ y poſtáwić fię w ſrzodku vcz=

35: niow z nim raczył.

36: Bo nie dármo fię vczniowie przeſtrá-

37: ſzyli/ y myſlili/ że to nie práwy w cíele

38: Chryſtus/ ktory ták przez zámknione

39: drzwi przeſzedł/ ále duſzá iáka/ ábo duch

40: miał być iáki. Lecz Pan **IEZVS** o pra=

41: wdziwym cíele ſwoim ich vpewnia/ y

42: dotykáć fię im każe mowiąc: Dotkni=(*marg*) **Luc: 24.** (-)

43: cíe fię á obáczcie iż duch koſci y ciááá (*marg*) Ciááá

: Pánkie

: w Sákrá

: menćie

: bez okoli=

: cznoſci

: cíelefnych. (-)

44: nie ma/ iáko widzićie że ia mam. Wy=

45: znać tedy nád rozum náſz muſim/ iż

46: ciało w wielbione Páná nášzego/ dźiw=

47: ne ma nád poięćie nášze włańności/ iż

48: mieyfcá w Sákrámenćie nie záftępu=

kolumna: b

1: ie/ iż ná wielu mieyfcách być może/ iż y

2: tám iest prawdźiwie/ gdzie żadney o=

3: koliczności ciał włańnych ludzkich nie

4: máłz. Choć go nie widzím/ choć pod

5: tám máłą y namnieyfcą odrobiną ofooby

6: chlebá/ prawdźiwe iednąk ciało ie^{go} iest.

7: Y dla tego ci Sákrámentarze y

8: przodek ich Berengárius/ tám te fło=

9: wá ś. Ewángeliey płowác chćieli/ á=

10: byfmy z tego mieyfcá vtwierdzenia o

11: prawdźiwym ćiele w Sákrámenćie

12: nie mieli. y przą tego/ áby przez kámień

13: y pieczęći nienárufzone z grobu ciało

14: Páná nášzego wyfzło. Ale kto im iuż

15: wierzy/ widzác tám iáfne ś. Ewáńge=

16: liey fłowá y takie kościołá ś. wfzytkie

17: Doktory/ ktorzy im vftá záwięzuią y

18: niewftyd ich háńbią. Nákoniec fám (*marg*) Cudow=

: ne welfz=

: ćie Pán=

: fkie.

: Ioan: 20. (-)

19: Ewángeliftá ś. Ian zá cudo to wy=

20: fźćie ono przyznawa/ gdy mowi támże:

21: Wiele y innych cudow czynił Pan

22: przed vczniami fwemi/ ktorzy tu nie

- 23: piáno. Coż tu zá cud vczyńił przed
- 24: nimi? Ten pewnie/ iż ciáło z mięfá y z
- 25: kości przez zámknione drzwi y mury y
- 26: drzewá wniół.
- 27: Nie tylo Chryftuówé ciáło/ ktore
- 28: kto kroć wietłze ma dla perfony Boz= (*marg*) Ciáła ná=
- : íze iáką
- : mieć bę=
- : dą subtel=
- : ność.
- : 1. Cor: 15. (-)
- 29: kiey z fobą ziednoczenia przywileie: ále
- 30: y náłze ludzkie gdy będą zmartwych=
- 31: wftánem vwielbione ciáła/ będą tę
- 32: subtelność miály/ iáko mowi Apoftól/
- 33: iż im żadne mury y ściány y przełzkody
- 34: nie závádzą/ y nic ich więźnić nie bę=
- 35: dzie mogło. Sieiem w ziemię/ mowi (*marg*) Włafnośc
- : ciál v=
- : wielbio=
- : nych. (-)
- 36: ś. Páweł/ ty ciáła iáko ziárná pżeni=
- 37: czne/ ktore ná wiołnę onę mocą Chry=
- 38: ftuówégo zmartwychwftánia/ odro= (*marg*) **1.**
- : Niefkází=
- : telność. (-)
- 39: dzą fię y rofkwitną: wśiewamy ie fká=
- 40: żitelne/ á wftánie nie fkáżitelne. Niech
- 41: wiárá nie chramie: by y zgorzáło/ by y
- 42: w brzuchu bełtyey ftawione było/ tedy

- 43: lię wroćić toż á nie inne muśi/ á lkázy
 44: żadney nápotym nie vzna/ y wieczne
 45: zołtánie bez śmierći. Wśiewamy ie w
 46: ziemię bárzo nie poczćiwe/ łzpetne/ (marg) 2.

⋮ Piękność. (–)

- 47: śmierzące/ brzydkie/ łtráfzliwe lu=
 48: dżiom/ bárżiey niż trupy innych beřtyi:

ále nie gorłz

strona: 205

Ná I. Niedzielę

205.

po Wielkieynocy.

- 1: ále nie gorłz lię tym/ á pomni/ iż toż ćia=
 2: ło wielką chwałę/ więłřzą niżli łłóńce
 3: piękność y iáłność/ y wdźięczność w=
 4: łzytki wonie przechodzącą mieć bęđzie.
 5: Iáko ono ćiało Chryřtułowe w ogroy=
 6: cu okrwáwione/ v Káiphalzá ołzpeco=
 7: ne/ v Piłatá podrápáne/ ná krzyżu ro=
 8: zgođđzone y zdźiuráwione/ y włocznią
 9: otworzone/ y śinością/ krwią y ránami
 10: wielce ołzpecone/ dźiř lię rołkwitnęło
 11: nád wřzytki roże y lilie y gwiazdy y ká=
 12: mienie drogie/ y nád fámo łłóńce: Ták
 13: y náłzym lię sřtánie/ we wřzytkich rołko=
 14: łřzách wiecznych vwielbienie weźmie/
 15: we wřzytkich vbiorách Anyelłkich chlu
 16: bić lię bęđzie/ nic vrodźiwřzego y pię=
 17: knieyřzego nád nie nie bęđzie.
 18: Wśiewamy ie/ mowi Apołtoł/ ołłá=(marg) 3.

⋮ Mocnołc. (–)

- 19: bione/ ktore łobą nie władnie/ nościć
 20: ie iáko drewno muśi/ fámo fię y befty=
 21: om y robáctwu nie odeymie. Ale ná on
 22: dzień weźmie^m ciało mocne iáko żelázo/
 23: trwałe iáko miedz ábo złoto/ mocne nád
 24: wśytki ludzkie śiły/ ktorymi y ziemią
 25: rufzyć będzie mógł ieden wvielbiony.
 26: Wśiewamy ie w ziemię iáko wolé (*marg*) 4.

⌘ Subtelność. (-)

- 27: y fzkápié ciáła/ grube/ ciężkie. Lecz ná
 28: onę wiofnę weźmiem ie dziwnie sub=
 29: telne/ duchowne/ ná kłztałt ducha wżę=
 30: dzie przenikájące/ á náturey ciáł praw=
 31: dziwych nie trácące. Ciało prawdziwe
 32: ludzkie będzie/ y żadny zamek/ y drzwi/ y
 33: kámienie żadne zátzymać go nie będą
 34: mogły. Iesliż takie ciáła náfze takiey
 35: subtelności/ wedle Apoštoła/ będą: á
 36: což Chryśtułowe z bołtwem ziednoczo=
 37: ne ciało/ ktore dáleko wiewtłze z onego
 38: złączenia ma właśności. Može fię ku
 39: pożywaniu wśytkim dáwać/ á fzkody
 40: żadney y vmnieyńzenia nie odnośić: mo=
 41: że ná wielu zaráz mieyfc być/ y može
 42: mieyfcá nie záfępować/ á przedfię pra=
 43: wdziwym ciáłem zoftáwác. Iáko w
 44: naświętfzym Sákrámenćie mocno wy=
 45: znawamy/ wiárą rozum y oczy y śmy=
 46: śły vmartwiáiąc. (*marg*) Rozum

⌘ y zmyśły

⌘ wiára v=

⌘ martwia. (-) Ci ludzie z rozumem

47: swoim do táiemnic Bożych idą/ y prze=

48: to ślepemi y głupiemii zołtáią. swiá=

49: tłość nieprzyftępna oczy ich łowie śle=

50: pi. Bozką moc rozumem swoim mie=

51: rzą: y przetoż nie tylo wiárę ále y ro=

52: zum trącą. y to v nich nie podobno/ co

53: w głowie ich ftánać nie może. Nie ták

54: wiára Kátholicka: ále ná łowie Bogá

55: łwego przełtáie/ á iego mądrości y mo=

56: cy/ obyczay y trudność wżytkę poleca.

kolumna: b

1: Vżymyřz wielkiey poćiechy y wefe=(*marg*) Poćiechá

⌘ nářzá z v=

⌘ wielbie=

⌘ nia ćiał

⌘ nářzych. (-)

2: la z pewności vwielbienia ćiał nářzych/

3: przez tákie Pána nářzego zmartwych=

4: wftanie/ ktore ieřt wzorem łzcześćia ná=

5: řzego. Czekánie odkupienia tych ćiał

6: nářzych niech nam ciężkie nie bęǳie.

7: áczkolwiek/ iáko mowi Apořtoł/ y my (*marg*) Rom: 8. (-)

8: co pierwiařtki Duchá ř. mamy/ ftękáć (*marg*) Stęka=

⌘ my no=

⌘ řząc to nę

⌘ dzne ćiał=

⌘ ło. (-)

9: muřim/ nořząc ták mizerne ćiało/ y mie

- 10: Izkáiąc w ták Ikáżonym domu: czekay=
- 11: my iednák napráwy. dużá przedfię po=
- 12: bożna/ ma Iwoię zapłátę/ y dobre śnia=
- 13: dáníe mieć może nim ten obiad nádey=
- 14: dzie. Ná duży chwałę niebiefką iáko
- 15: śniadáníe mieć zaráz po śmierci po=
- 16: iedyńkiem możem: á obiad/ to ieft v=
- 17: wielbienie ciał/ ze wIżytkimi zaráz ná
- 18: dzień Iądny.
- 19: Chce P. Bog doznáwác wiary ná=(*marg*) Czemu
- : ná chrzcie
- : nieśmier
- : telności
- : ciał nie
- : bierzem. (-)
- 20: Izey/ y z niey nam zapłátę dáwác. By=
- 21: Imy ná chrzcie zaráz bráli nieśmiertel=
- 22: ność ciał náIżych/ niktby z miłości ku
- 23: Chryśtuśowi y z chęci do niebiefkich
- 24: dobr/ do chrztu ś. nie przyśtąpił. Go=
- 25: dżić fię nam ták śmierci Ikuśić/ iáko
- 26: iey y P. **IEZVS** Pan náIż Ikuśił: nie=
- 27: chćieymy nád Páná y miItrzá náIżego
- 28: więtfzy być. Acz śmierć ielzcie nád ciał=
- 29: mi pánowác będzie/ ále czás on przyi=
- 30: dzie/ gdy ią ná głowę zwoiuim/ y śpie=
- 31: wác pioInkę onę v ApośtoIá będziem: (*marg*) 1. Cor: 15. (-)
- 32: Śmierć vtonęIá/ wygráliemy. Gdzież
- 33: ieft śmierci zwycięśtwo ono twoie?
- 34: Gdzie ieft on troy ośtry bodżiec/ kto=

- 35: rymeś wŕzytki zábijálá? Chwałá Bo=
- 36: gu/ ktory nam dał zwycięłtwo przez
- 37: Páná náfzega Iezu Chryłtá.
- 38: Co fię drugiey rzeczy dotycze/ o po=(*marg*) O mocy
- : y połyłá=
- : niu Apo=
- : łtolłkim. (-)
- 39: łyłániu y mocy ś. Apołtołow y potom=
- 40: kow ich: wiedźieć mamy/ iż temi łłó=
- 41: wy: [Iáko mię Oćiec połłáł/ ták ia was
- 42: połyłam:] vczynił ie P. **IEZVS** vrzę=
- 43: dnikámi y łprawcámi wŕzytkie^go koścío=
- 44: łá łwego ná źiemi. Gdy łam do Oycá
- 45: odyść miał/ y krołestwo w niebie ofieść:
- 46: nie opuścił trzody y kościołá łwego: á=
- 47: le zołtáwił łtárłze/ ná ktorych rządz wŕzy=(*marg*) Chryłtus
- : po łmier=
- : ci porząd
- : ki kościel
- : ne łtáno=
- : wi. (-)
- 48: tek y záttrzymánie domu iego należy.
- 49: Dźiwnieyłzym obyczáiem niźli inni kro
- 50: lowie y zakonodawce. Bo żaden z nich
- 51: po śmierci porządkow y vłtaw łwoiey
- 52: Rzeczypołpolitey nie łtánowił/ ále ty=
- 53: lo poki żyli. A náfz wielki Krol y zako=
- 54: nodawcá vmárwłzy/ po śmierci prá=
- 55: wá dáie y vrzędniki łwoiemu Krole=
- 56: łtwu łtáwi. Kto to kiedy łłychał? Prze=

strona: 206

206.

Ná I. Niedzielę

po Wielkieynocy.

kolumna: a

- 1: toż łtánowienia iego wiewłzłą powagę
- 2: máią/ y niewybádáney mądrości pełne
- 3: łą y wieczne/ ktorych żadne łtworzenie
- 4: odmienić nie może. Iáko mię/ prawi
- 5: Oćiec poślął/ ábych kościoł iego/ po=
- 6: kim był w tym ná źiemie żywoćie/ łprá=
- 7: wował: ták ia gdym iuż ná niewidome
- 8: moje krolełtwo poźzedł/ á ná źiemie wi=
- 9: domie miełzkác nie będę: połyłam was
- 10: y ná łwym mieyłcu łtáwię. Co y wy ták=
- 11: że vczynicie/ inne po łobie połyłaiąc:
- 12: áby fię ták vrzędnicy kościoła mego
- 13: rodźili/ á nigdy nie vłtawáli.(*marg*) Ludziom
- : w ćiele
- : bez ćiele=
- : łnego wi=
- : domego
- : miłtrzá
- : być nie
- : podobno (–) Bo lu=
- 14: dźiom w ćiele bez ćielełnego y widome=
- 15: go miłtrzá być/ nie ielł podobno/ gdyż
- 16: P. Bog ták ich náuczác y rządźić nie=
- 17: chćiał/ iáko Anyoły duchem łámym y
- 18: niewidomie. Bo nigdyby ták rząd mie

- 19: dzy ludźmi nie był/ gdyby fię káždy w=
- 20: nętrznym y niewidomym duchem łczy=
- 21: ćił/ á fstarfze^{go} iáko Chryftuá nie łuchał.
- 22: W czym y to dał znać P. **IEZVS.** (*marg*) Pofyłać
- : fię łam
- : nikt nie
- : ma. (–)
- 23: Aby fię nikt ná vrząd duchowny/ ná
- 24: mieyfce Chryftuowe nie wmagał/ áni
- 25: ćifnął/ ázby był połány/ ázby go tenze
- 26: Chryftus przez łwoie iuż połáne po=
- 27: łłał. Bo nikt łobie brác tey czći nie
- 28: ma/ mowi Apoftoł/ áz wezwány/ iáko
- 29: Aaron/ y fynowie iego. Kto z ie^{go} krwie (*marg*) Hebr: 5. (–)
- 30: nie pochodził/ do kápłánłtwá práwá
- 31: nie miał: ták y w nowym/ kogo po=
- 32: łłány od łámego Chryftuá nie połá=
- 33: li/ ten do łpráwowania vrządu ducho=
- 34: wnego práwá żadnego nie ma. Czym
- 35: fię włzytko łamołłánłtwo miniftrów v=
- 36: marza/ y háńbi fię bełpiecznoć pánów
- 37: onych co ná nie ręce kłádą. Sámi nie (*marg*) Niepołá
- : ny poły=
- : łác nie
- : moze. (–)
- 38: będąc połáni/ połyłać nie mogą/ łami
- 39: żadney mocy duchowney ná to nie w=
- 40: źiáwłzy: dáć nikomu nie mogą/ czego
- 41: nie máią/ y nigdy mieć nie mogli. Skąd
- 42: teź baczyć fię moze/ iż káždy Chrześci=

- 43: ánin/ ítárszych kościelnych od niego
- 44: poślánych iáko íamego Chrystufá fłu=
- 45: cháć winien ieft. A ná coby fłał fługi
- 46: fwe do poddánych/ gdyby ná poddáne
- 47: tego práwá nie włożył/ áby fłucháli ie=
- 48: go pośláńcow/ iáko iego íamego? Co
- 49: y przed tym mowił: Kto was fłucha/ (*marg*) [Luc: 10.](#) (–)
- 50: mnie fłucha.
- 51: Y drugiey fię iefzcie rzeczy przypátrz-
- 52: my. Swieccy krolowie y pánowie/ gdy (*marg*) Ná fercu
- : pífána po
- : fłáńcom
- : náuká. (–)

- 53: wrzędniki ná fwe mieyfce dáia: pífac
- 54: im práwá y ítátuty y ínstrukcye mogá/
- 55: áby fię wedle nich záchowáli: ále rozu=
- 56: mu im/ áby kiedy niepoblądźili/ dáć nie

kolumna: b

- 1: mogá. A náíz Zakonodawcá y Krol
- 2: nic nie píząc áni praw pífánych dáiać/
- 3: ná fercu ie pośláńcow fwoich nápiśał y
- 4: wyrył. Moyześz ná kámiennych tabli=
- 5: cách/ á Chrystus/ mowi Prorok/ ná fer=(*marg*) [Iere: 51.](#) (–)
- 6: cách práwo zoftáwił. A żeby nie po=
- 7: błądźili/ dał im rozum fwoy/ dał im Du
- 8: chá fwego ś. o którym/ tchnąwízy ná
- 9: nie/ mowi: Bierźcie Duchá ś.
- 10: To tchnienie Syná Bożego pokázu= (*marg*) [Duch ś.](#)

: pochodzi

: y od Sy=

☐ ná.

☐ Cyrill: in

☐ Ioan: in

☐ hūc locū. (-)

☐ 11: ie/ iż Duch ś. od niego pochodzi iáko y

☐ 12: od Oycá. iáko to wykłáda Cyryllus A=

☐ 13: lexándryifki y inni/ przeciw vporowi

☐ 14: Grekow nowych. A dáníe Duchá ś.

☐ 15: tym ktorzy nas rządzą/ pewnym iefť

☐ 16: dowodem/ iż pobłądzić nigdy około ná (*marg*) Vrzędni=

☐ cy náfzy

☐ duchow=

☐ ni pobłą=

☐ dzić nie mogą.

☐ Acto: 15. (-)

☐ 17: uki/ máiąc táki Chryřtuřow rozum y

☐ 18: mądrość y takiego miřtrzá/ nie mogą.

☐ 19: Przetoż beřpiecznie fię ná nie řpuřćić

☐ 20: mořem/ zwłázczá gdy řpolnie pod ie=

☐ 21: dnym Piotrem řtoią á mowią: Ták fię

☐ 22: Duchowi ś. zda y nam teř.

☐ 23: Iefřcze y to vwařenia godno.(*marg*) Moc w=

☐ ielka ná

☐ duřze ko=

☐ řćielnym

☐ vrzędni=

☐ kom dá=

☐ na. (-) Swiec=

☐ 24: cy krolowie gdy od řiebie vrředy řtá=

☐ 25: wią/ dáią im moc ná zapłátę dobrym y

- 26: złym/ áby ładząc kto czego godzien/ do=
27: brym pochwałę y podwyższenie/ á złym
28: karanie dawáli. Co dáleko poważniey
29: z więtfzym pożytkiem poddánych swo=
30: ich P. **IEZVS** vczynił. Dał wrzędom
31: swoim moc ná dułze/ áby grzechy do=
32: brym á pokutuiący odpufzczáli/ á złym
33: niepołufznym y w grzechu leżącym/
34: grzechy zátzymawáli. To ieft áby z ich
35: ręku wśyfcy wierni niebieskie dáry/ v=
36: łpráwiedliwienie/ łáfkę/ y wśytko prá=
37: wo do wiecznych fkárbow bráli/ á ich
38: rozłádkowi/ około tákich wiecznych
39: dobr bránia/ podlegáli: obiecuiąc im
40: to: Iż co oni ná ziemi vczynią/ to w
41: niebie przyięto y pochwalono być ma.
42: O iáka to moc? kto fię iey prágnący łá=
43: łki Bożey y odpufzczenia grzechow nie
44: rozmiłue? kto fię iey nie przelęknie?
45: kto fię tu ftárfzym kościelnym nie po=
46: niży? O wielka mądrości Páńfka? iá= (*marg*) Ná pod=
: dáne wę=
: dzidło. (–)
47: ko y swoie wrzędniki vzcíł/ y ná pod=
48: dáne ták oftre wędzidło włożył/ iż ich
49: połufzni być y w pokoiu y rządzie fię
50: záchowác/ iefli zbáwienie mieć chcą/
51: mułzą. Iáko fię tu y łpowiedz funduie/
52: iuż fię w innym kazaniu powiedziáło.
53: Zákochaymyż fię w tákiew mocy/

54: którą kościołowi fwemu zoftáwić Pan

55: raczył/ á vmieymy iemu dżiękować z o=

56: nym ludem: Pochwalon bądź Pánie/(*marg*) [Matt: 9.](#) (-)

ktoryś taką

strona: 207

Ná I. Niedzielę

207.

po Wielkieynocy.

kolumna: a

1: ktoryś taką twoią bozką moc ludziom

2: podał. Bo tá moc z wielkim pożytkiem

3: y poćiechą náfzą/ iáko fię indżiey náu=

4: czyło/ tu ná ziemi od Páná zoftáwiona

5: ieft. Iáko fam mowił: Niech káždy

6: wie/ iż Syn Boży ma moc ná ziemi od=

7: pułzczać grzechy. Nie wźiał iey z sobą

8: do niebá/ ále ią tu ná ziemi zoftáwił/

kolumna: b

1: gdzie grzełzym/ ábyfmy tu odpułzcze=

2: nie mieć mogli. Vmieymy mocy tákiew

3: y tego kluczá do ták bogátey fkárbnice

4: vżywác/ częłto do nog kápłanow klu=

5: cznikow y fzáfárzow Bozkich przypa=

6: dáiąć/ iáko do Chryftuá fámeego/ wie=

7: dząc iż co oni vczynią ná ziemi/ to Ch=

8: ryłtus vczynił ná niebie.

9: **WTORA CZESC.**

10: **O przyczynách tákich wywodow zmartwychwftánia/ o po=**

11: **koiu/ y innych náukách.**

kolumna: a

- 1: **Z** Aden ártykuł wiáry náłzey/ ták
- 2: mocnie y dowodnie vgruntowá=
- 3: ny nie iefł/ iáko ten o zmartwych=
- 4: wítaniu Páná náłzego. (*marg*) Wiára o
- : zmar=
- : twychw=
- : ítaniu cze
- : mu ták
- : mocno v=
- : grunto=
- : wána.
- : *Matt: vl-*
- : *timo.* (-) Sam Pan czę=
- 5: íto o nim powiádał/ y figurę Ionałzo=
- 6: wę wykłádał. Anyołowie z niebá przy=
- 7: ízli do grobu y zmartwychwítanie to
- 8: wyświadczáli. Sámi nieprzyiaciele
- 9: morderce Páná náłzego/ vwierzyć żoł=
- 10: nierzom ktorzy grobu ítrzegli/ y mátá=
- 11: ctwo v nich kupowác muśieli. Sam
- 12: Pan Iezus żywo fię ítáwi y vkázuie
- 13: nie iednemu/ ále rozmáitym. Widział
- 14: go/ mowi Apołtoł/ Piotr: widział go (*marg*) *1. Cor: 15.* (-)
- 15: Iákub/ widzieli go iedennaście/ widzie
- 16: li go więcey niż pięć íet zaráz bráciey.
- 17: Y mnie fię/ práwi/ napodleyfzemu ze
- 18: wízytkich vkazał. y innym fię vkázo=
- 19: wał/ nie przez ieden dzień áni dwá/ ále
- 20: przez dni czterdzieści/ iáko mowi Lu=(*marg*) *Acto: 1.* (-)

- 21: kałz ś. y chciał áby o tym prawdziwym
 22: iego zmartwychwftaniu/ nie tylo fer=
 23: cá ludzkie wierzyły: ále áby y oczy pá=
 24: trzyły y ręce fię dotykály ciáła iego.
 25: Iáko tu Thomałz czyni. y fam do nich (*marg*) [Luc: 22.](#) (-)
 26: mowił: Dotykaycie fię á doznaycie iż
 27: nie duch ieft/ ále práwe ciáło: bo duch
 28: ciáła y kości nie ma. Y Ian ś. mowi: (*marg*) [1. Ioan: 1.](#) (-)
 29: Widzieliłmy oczymá nálezmi/ y ręce fię
 30: go nálze dotykály. Y Piotr ś. mowi: (*marg*) [Acto: 10.](#) (-)
 31: Iedliłmy z nim y pili po tym iáko z=
 32: martwychwftał.
 33: Coż zá przyczyná była ták wielkich
 34: dowodow/ y ták mocney o tym pewno=
 35: ści? Wielkie á poważne fą przyczyny/
 36: ták pilnych o zmartwychwftaniu Páń
 37: łkim dowodow. (*marg*) **1.**

: Abyłmy

: wiedzieli

: iż ieft ży=

: wot po

: śmierci. (-) Naprzod ábyłmy pe=

38: wnie wiedzieli/ iż ieft żywot po śmier=

39: ci/ iż fą niewidome źemie/ krolełwá/

40: zamki/ páłace/ niebieskie y piekielne/

41: niłkie y gorne. kto o tym niewie ábo

42: nie wierzy/ ábo nie myśli/ wždy fię z te=

kolumna: b

1: go zmartwychwftania náuczay y vpe=

2: wniay. Kto tu źemie te y ty widome

- 3: dobrá ma zá fwoy dom/ pokoy/ y za=
4: mek/ y ná tym iuz przeftáie/ y radby á=
5: by ták zoftał: nic w nim Chrześciján=
6: fkiego nie málz. widzi y ręką fię dotyka/
7: iż tu ná ziemi nic wiecznego/ nic do
8: końcá poćiefznego nie málz/ á wrodzo=(*marg*) Wrodzo=
: na chęć
: w nas do
: wieczno=
: ści. (-)
9: na chęć do wieczności y trwałości w
10: nas ieft. Ten co takie prágnienie wie=
11: czności y żywotá w ferce ludzkie wlał/
12: á tu ná ziemi doftąpić go nie dał; ná
13: innym świećie y ná innych dobrách tę
14: wieczność życia vkazał. A tenći ieft
15: po śmierći żywot. Tám ieft kroleństwo
16: Páná nálezgo Iezu Chryftá/ o którym (*marg*) Ioan: 19. (-)
17: mowił: iż nie ieft z tego światá. (*marg*)
: Pan w
: kroleństwo=
: wie fwo=
: im iadł y
: pił z vcz=
: niámi iá=
: ko obie=
: cował.
: Luc: 22.
: Tob: 2.
: 1. Cor: 15. (-) W

18: tym kroleŝtwie po zmartwychwŝtaniu
19: vkázował fię/ y iadł y pił z vczniami
20: ŝwemi/ będąc iuŝ ná inŝzym ŝwiecie y
21: kroleŝtwie ŝwoim. O tym zázwždy wier
22: ni z Tobiaŝem mowili/ y mowia: Sy=
23: nowieŝmy ŝwiętych/ żywota onego cze=
24: kamy/ ktory P. Bog da tym co mu wiá=
25: ry nie mienia. Y Apoŝtoł piŝze: Byŝmy
26: tyle ná tym ŝwiecie w Chryŝtuŝie ná=
27: dzieię mieli: nędznieyŝzychby ludzi nád
28: nas nie było. Coby mi/ powiada/ po
29: tym/ iŝem w Epheŝie z beŝtyami wal=
30: czył/ iefli vmárli nie zmartwychwŝtá=
31: ią/ á inego po ŝmierci żywota nie máŝz?
32: Iedzmy/ piymy/ bo iutro vmrzemy.
33: Iáko mowia niewierni/ y niezboŝni/ y
34: beŝtyálŝcy ludzie/ ktorzy o przyŝŝłym ży=
35: woicie ná ktory ŝtworzony ieŝt człowiek
36: y innym ŝzczęŝciu lepŝzym nie wiedza/
37: ábo zámilowawŝy ty dobrá bydlęce/
38: wiedzieć o nim nie chca. Dla tego te=
39: dy Pan Iezus wŝzedŝy ná ten przyŝŝły
40: náŝz żywot/ y wŝiawŝy weń iáko czło=
41: wiek poŝŝefŝyá/ w nim fię ludziom po
42: ŝmierci vkázuie: Vpewniaiać ich/ iŝ

ieŝt ludziom

strona: 208

208.

Ná I. Niedzielę
po Wielkieynocy.

kolumna: a

- 1: ielt ludziom y náturze ludzkiej po ś=
- 2: mierći inny żywot/ ná ktory człowieká
- 3: P. Bog ftworzył. A żeby nie rozumie=
- 4: li iż ták zmartwychwstał iáko Lázarz
- 5: ábo on młodzieniec y pánná/ ktore ten=
- 6: że P. Iezus wkrześlił/ żeby tu ielzche w
- 7: tym żywocie ziemłkim przebywác miał:
- 8: Przetoż vkázuie fię im krotko/ wnet w= (marg) Czemu
- : Pan pręđ
- : ko wzni=
- : knął. (-)
- 9: znikáiąc z oczu ich/ y przez drzwi zám=
- 10: knione wchodząc y wychodząc/ vkázu=
- 11: iąc im chwałę żywotá inego/ y chwałę
- 12: iuż nie ziemłkiego ciáła fwego.
- 13: Druga ielt przyczyná tákiego vpew=(marg) 2.
- : Niełmier
- : telność
- : dułze. (-)
- 14: nienia o zmartwychwftaniu: áby nam
- 15: Pan Iezus rzeczą lámą pokazał nie=
- 16: śmiertelność dułze ludzkiej ná fobie.
- 17: Acz ciáło vmrze/ ále dułzá vmrzeć nie
- 18: może/ nie ginie/ nie w grobie zoftáie/
- 19: nie zámiera/ iáko niektorzy heretycy
- 20: dziś plotą. Gdy Pan ciáło fwoie żywe (marg) Luter: in
- : Ecclef. (-)
- 21: vkazał/ pewnie w nim y dułżę ludzką ftá
- 22: wił: bo ciáło lámą fię tylo dułżą oży=
- 23: wia. W bełtyách z ciáła fię dułżá ktorą

- 24: żyją rodzi/ y z ciałem vmiera: ále w ludz
- 25: kie ciało wlewa P. Bog dużę/ którą z
- 26: niŹczegoż ná Źwoie podobieństwo two=
- 27: rzy/ iáko piŹmo mowi: VczyniwŹy P. (marg) Gene: 2. (-)
- 28: Bog z Źemie Iádámowe ciało/ ná=
- 29: tchnął w twarz iego tchnienie żywo=
- 30: tá/ y sŹtał Źię człowiek w dużę żywią=
- 31: cą. Gdy tedy Pan vkazał żywe ciało/
- 32: pewnie y dużę ludzką w nim vkazał/
- 33: bez ktorey ciało żyć y ożywić Źię nie mo
- 34: że/ y bez ktorey ieŹt Źczera Źiemiá. A
- 35: coby po wŹytkim co wierzym y co nam
- 36: Bog obiecuie/ gdyby dużá náŹzá vmie=
- 37: ráŹá? Przetoż ná vmocnienie nieŹmier=
- 38: telności duŹe náŹzey/ P. Iezus ták pil=
- 39: nie fwe^{go} zmartwychŹtánia dowodzi.
- 40: A iŹ Źię ciało Źmierćią pŹuie/ y czło=(marg) 3.

⌚ Napráwá

⌚ náture ná

⌚ Źzey zmart

⌚ wychw=

⌚ Źtánien

⌚ ciał ná=

⌚ Źzych. (-)

41: wiek náture Źwoię pierwŹzá tráci/ iŹ

42: dużá bez ciała prawdziwym człowie=

43: kiem nie ieŹt: vpewnia nas Pan Źwoim

44: zmartwychŹtánien/ iŹ Źię wŹytká ná

45: turá náŹzá czáŹu Źwego nápráwi/ á cia=

46: ło w prochu y Źiemi porzucone/ wroćić

- 47: lię duży y z nim złączyć musi/ tak iako
- 48: lię w Chrystuście iako w głowie náfzey
- 49: złączyło. O tym ábyfmy byli pewni/
- 50: swoim nas zmartwychwftaniem vmo=
- 51: cnił. Iako Apoštoł wykłáda: Iepli (*marg*) 1. Cor: 15. (-)
- 52: Chrystus zmartwychwftał: á iako nie=
- 53: ktorzy mówią iż zmartwychwftania
- 54: od vmárłych nie máłz? y śmie mowić:
- 55: Tak to fałz ieft/ iż Chrystus nie zmar=
- 56: twychwftał: iako to fałz/ iż my zmar=

kolumna: b

- 1: twychwftać nie mamy. A iepli to pra=
- 2: wdá iż Chrystus zmartwychwftał: tak
- 3: y to prawdá iż my zmartwychwftanie^m.
- 4: Y lámá nieśmiertelność y trwá= (*marg*) Niefmier
- : telność
- : duże/ pe=
- : wne ciał
- : zmar=
- : twychw=
- : ftanie v=
- : kázuie. (-)
- 5: łość duże to wyciąga/ áby ciało lię wro=
- 6: ciło. Bo iepli z duże y z ciála práwy ieft
- 7: człowiek/ á lámá dużá nie ieft náturą
- 8: całą y człowiekiem onym iako ieft z o=
- 9: boygá ftworzony: pewnie to być musi/
- 10: iż iako dużá ieft nieśmiertelna/ tak też
- 11: y ciało musi być czáfu swego nieśmier=
- 12: telne. Y tak Pan **IEZVS** ciał zmar=

13: twychwłtania przeciw Sádduceufzom (*marg*) [Matt: 22.](#) (-)

14: dowodzi.

15: Abráhám/ Izáák y Iákob ży=

16: ią ná duży. Bo mowi P. Bog: Iam (*marg*) [Exod: 3.](#) (-)

17: ieft Bog Abráhámow y Izáákow y Iá

18: kobow: á mowi po ich śmierci/ iż ieft

19: Bogiem y Pánem ich: á Bog nie ma

20: łlug vmárłych: pewnie tedy łludzy ie=

21: go żyią. Co zá tym idzie/ iż też ich ciála

22: zmartwychwłtaną. Bo Abráhám nie

23: ieft prąwym Abráhámem bez ciála. du=

24: łzá Abráhámowa nie ieft człowikiem

25: bez ciála Abráhámowego. Iesli tedy

26: Abráhám żyie/ pewnie y ciáło mieć mu

27: si. bo bez ciála prąwym człowikiem

28: Abráhám nie będzie. Przetoż to połpo=

29: łu chodzi/ nieśmiertelność duże z ciá=

30: łem zmartwychwłtania. Ci co o wie=

31: czności duże nie trzymáią/ o zmar=

32: twychwłtaniu też ciála nic trzymáć

33: nie mogą. Iáko byli Sádduceufzowie

34: y dziś Nowochrzceńcy niektorzy/ y w

35: Angliey Puritani/ co mowili iż nie

36: máfz áni Anyoła/ áni ducha ábo duż lu=

37: dzkich. Lecz my co wierzym iż dużá po

38: śmierci żyie/ łlufznie wierzym/ iż y ciá=

39: ło fię iey wroći/ áby człowiek był czło=

40: wiekiem całym ták iáko łtworzony ieft.

41: Przypráwuymyż fię o vwielbie=(*marg*) Przyprá=

□ wá do v=

⌘ wielbie=

⌘ nia ciała

⌘ náleznych.

⌘ 1. Cor: 15. (-)

42: nia ciała náleznych nadzień on zmartwych

43: wstania. Bo wszyscy zmartwychwsta=

44: ną: ale się nie wszyscy odmienią/ mowi

45: Apostoł. Dużo dobre wezmą takie cia=

46: ła iako się opisało/ y tyśiąckroć chwá=

47: lebniejze na wzor Chrystusowego cia=

48: ła. Ale ci co na zmartwychwstanie są=

49: du powstana/ wezmą ciała nie tylko ta=

50: kie iakie tu na ziemi mieli/ ale ieszcze dá=

51: leko nędzniejze/ wezmą ie na męki y o=

52: gień piekielny/ ciężkie/ śmierci bez koń=

53: cá podległe/ to iest konające bez vmie=

54: rania. żywe będą: ale nie duży aby co

55: w nich dobrego użyła/ iedno mękom á

56: piekła á czartom **nieprzyiaciolo^m** swoim.

57: Kto rad widzi swoje zdrowe ciało/

y rad w nim

strona: 209

Ná I. Niedzielę

209.

po Wielkieynocy.

kolumna: a

1: y rad w nim mierzka choć w takim ne=

2: dznym y zgniłym: itaray się/ abyś na

3: wieki tak zdrowe miał/ y na wieki w

4: nim z wefelem mógł y rołkośzą mierz=

5: kąc. Morzże ie tu nie dopuszczając mu

- 6: chęci iego przeciw rozumowi y zakono
- 7: wi Bozkiemu. Iefli tu wŷzytkiego mu
- 8: dopuściŷ/ zábijefz ie/ á ná piekło ie vtu=
- 9: czyŷz. Kto fię w młodości y vrodzie ciá-
- 10: lá ŷwego kocha: mieyże ząwždy młodą
- 11: á niepomázaną duŷę/ áby grzechem y
- 12: zgrzybiáłością ŷwoią/ ná ciáło wrzo=
- 13: dow wŷzytkich nie wypuŷzczáá. Wŷzy=
- 14: tko chcemy mieć piękne/ iedno duŷę
- 15: ŷzpetną. A ono piękność z duŷe ná ciá=
- 16: ło wychodzi.
- 17: Kochaymy fię w przyŷłym żywoćie/ (*marg*) W przy=
- ŷ: ŷłym fię
- ŷ: żywoćie
- ŷ: kochác. (-)
- 18: ná ktory Chryŷtus zmartwychwŷtał/ á
- 19: ten podroŷny á nietrwáły niechay nas
- 20: nie ząwodzi. nie pokłádaymy tu ŷobie
- 21: domu/ gdzie iefł goŷpodá krotka y nie
- 22: náŷ włafny dom/ gdzie ŷmierć nas ze
- 23: wŷzytkiego wypchnie. (*marg*) Szczęŷćie
- ŷ: żywotá
- ŷ: przyŷłe^{g^o}.
- 1: Iŷa: 60.
- 1: Iŷa: 32. (-) O żywoćie gdzie
- 24: ŷmierći nie máłz/ gdzie ŷłońce nie zácho
- 25: dži y mieŷiácá nie vbywa/ gdzie wŷzyt=
- 26: ko wiołná bez žimy/ roŷkoŷ bez vprzy=
- 27: krzenia/ pomieŷkánie wefołe bez teŷkno
- 28: ŷci/ kto fię o twoich dobrách y wczá=

29: śiech wypowie?

30: Mieymy pokoy ChryŃtułow z Bo=(*marg*) Pokoy z

: Bogiem

: z bliznim

: y z łobą.

: [Ephe: 2.](#) (-)

31: giem/ z bliźnim/ y łami z łobą/ ábyłmy z

32: P. Bogiem w tey przyiáźni/ ktorą nam

33: ChryŃtus męką y zmartwychwłtaniem

34: łwoim ziednał/ zołtawáli/ á nigdy iey

35: nie tągáli. ChryŃtus ielt pokoiem ná=

36: łzym/ mowi Apołtoł/ ktory ze dwu v=(*marg*) [Colof: 1.](#) (-)

37: czynił iedno. Bog przezeń z światem

38: łię poiednał/ y przez krew krzyża iego

39: włzytko włpokoił. O iáki to wdźięczny

40: pokoy/ Bogá mieć ná łię łáłkáwego y

41: włzytko dobre od niego brác/ y wiet=

42: łzych co dzień poćiech czekác. O iáko

43: nie rowna woyná kto z nim przymierze

44: łamie/ á gniew iego grzelząc ná łię

45: pobudza.

46: Z káždym teź bliźnim náłzym/ vpo=(*marg*) Pokoy z

: bliznim.

: [Rom: 15.](#) (-)

47: mina Apołtoł/ pokoy mieymy/ á przy=

48: czyny żadney do niezgody nie dáymy.

49: Wolał Abráhám łynowcowi łwemu

50: Łotowi włtąpić y dáleko od niego mie=(*marg*) [Gene: 13.](#) (-)

51: łzkác: boiác łię dla łług rozerwania

52: bráterłkiew miłości. Lepiej/ iáko Apo=(*marg*) [1. Cor: 6.](#) (-)

53: Itoł mowi/ y krzywdy ćierpieć/ niżli w

54: niefnafki iákie z brátem záchodzić. Po=

55: koy moy dáię wam/ mowi Pan **IEZVS,**

56: pokoy moy zoftáwuię wam. Nie ták iá=

kolumna: b

1: ko go świat dáie/ ták go ia dáię: bo ś=

2: wiát dáć nam zwierchny ćieleśny po=

3: koy y to nie długo y obłudnie może: ále

4: ferdecznego y wnętrznego dáć nie mo=

5: że. Chryftus pokoy z łáfką przez Apo=

6: Itołá złącza.

7: Błogofławiony ktory funnienia (*marg*) Pokoy fu

: mnienia

: ktory ieft (-)

8: Iwego pokoy mieć może/ ktory fam Pan

9: Bog przez łáfkę Iwoię w nas Ipráwuie/

10: iż przeltáiem ná tym co nam P. Bog

11: z dobroći Iwoiey dał y co obiecał: iż chę=

12: ći do światá/ ktore wIzytki niepokoie

13: czynią/ vmarzamy: iż ná mále przeltá=

14: iem: iż Iię świeckich niepokoioiw nie

15: boim: iż Iię P. Bogá boiąć/ y iego mi=

16: łuiąć/ w nim wIzytki pokoie/ y koniec/ y

17: wczáły náIze pokładamy. Niechże Pá=

18: nie vzyię pokoiu tego/ ktoryś mi zoftá=

19: wił/ niech do onego gornego pokoiu

20: tesknię/ á z dobrego Iię funnienia wefe=

21: Ię/ czuiąc on pokoy ktorymeś mię z Oy=

22: cem twoim poiednać raczył.

23: Częfto piáltuymy ręce/ nogi/ y bok (*marg*) Piálto=

: wanie rę=

: ku y bo=

: ku Pána

: nálezego. (-)

24: Pána nálezego/ gorącym się ferce bli=

25: zen tych iego dotykając/ á one często

26: pozdrawiając. Zwykliśmy pięć paćie=

27: rzy mówić/ y za pokutę ie wam dawać/

28: na pamiętkę tych pięci ran Pánskich.

29: O byłmy tego nabożeństwa dobrze v=

30: żyć mogli. Iakobyśmy z welelim z tym

31: Tomaszem wołali: Pan moy y Bog

32: moy. Dobrodziey moy y tworcá moy/

33: ręce mię iego vczyniły/ ręce mię iego

34: okupiły/ drogie pieniądze krwie wla=

35: Iney za mię dając. z ręku iego bogatych

36: á goźdzmi przebitych wšytko mi dobre

37: płynie. Zdziurawione są aby nic nie

38: ścisnęły/ ále na nas wypuszczaly. Bok

39: iego ferce mi otworzone vkaźwie/ y v=

40: przeymość/ y miłość ku mnie z niego

41: patrzy/ iakoż go miłować nie mam?

42: Nogi ie^{go} na posłuszeństwie za mię prze=

43: bite/ lenistwo y nieposłuszeństwo moie

44: ganią/ iakoż się wtydzić nie mam/ á

45: do pilney roboty y powolności w za=

46: konie Chrytułowym nie pobudzić?

47: Kochaymy się z tego/ iż wierzym w (marg) Błogo=

: sławieni

: co nie wi

1: dzieli.

1. Petr: 1. (-)

48: Chryśtuś/ ktoregośmy/ iako Piotr ś.

49: mowi/ nie widzieli: iż tego miłuiem ná

50: ktorego nie pátrzym: iż to wierzymy co

51: on rzekł/ choć nie rozumiemy: iż praw=

52: dzie y mocy iego nád śmyśly y poięcie

53: náŕze pokłon czynim/ y powolność ro=

54: zumu náŕzego pod łowo iego podmiá=

55: tamy. To náŕze błogółáwienieśtwo od

56: Chryśtuś: Błogółáwieni ktorzy nie

Dd

widzieli á v=

strona: 210

210.

Ná II. Niedzielę

po Wielkieynocy.

kolumna: a

1: widzieli á vwierzyli. Nie fráfuymy

2: fię/ wiści fię nam czáfu śwego/ y tę wiá=

3: rę náŕzę/ y takie bez dowodow y cudow

4: do prawdy iego y mocy przyśtanie/ ná=

5: grodzi: iż go dali Bog oglądamy tak

6: iako ieśt/ y rzeczywiście weźmiem w=

7: ſzytko czego czekamy/ poćiechy duſz y

8: ciał náŕzych/ y kroleśtwo ono ná ktore

9: zmartwychwśtał/ ktorym fię z námi

10: bráty ſwemi y ſpołdziedzicmi dzielić

kolumna: b

1: będzie. Iedno nas Pánie Iezu nie o=

2: puſzczay/ á niewidomie łáfką twoią y

3: náwiedzenim wweſelay/ á z błędow w=

- 4: łzytkich iáko tego Tomaszá wryway.
 5: A my tobie wdzięczne wyznánie z po=
 6: kłonem ofiáruiem y zázwdy ofiárowác
 7: będziem: Pan nász iefteś y Bog nász
 8: iefteś. Ktory z Oycem y z Duchem ś.
 9: kroluiefz ná wieki. Amen.

strona: 240

240.

Ná dzień

Wniebowstąpienia Páńskiego.

1: NA DZIEN WNIEBOWSTA=

2: PIENIA PANSKIEGO, EWANGE=

3: LIA V MARKA W XVI.

- 4: **W** On czas: Gdy iedennaście vczniow v lto=
 5: łu siedziáło/ vkazał fię im P. Iezus/ y wymawiał im
 6: niedowiárłtwo ich y zátwárdzenie fercá/ iż tym/ ktorzy
 7: go widzieli zmartwychwftáłego/ nie wierzyli. Y mowił im: I=
 8: dąc ná wšzytek świát/ kaźcie Ewángelią wšzemu łtworzeniu.
 9: Kto vwierzy/ y ochrzci fię: zbáwion będzie. A kto nie vwierzy:
 10: będzie potępion. A cudá tych co vwierzą/ te náśládowác będą. W
 11: imię moje czárty będą wyrzucác; nowemi ięzykámí będą mowić;
 12: węże będą brác; y choćby co śmiertelnego pili/ łzkodzić im nie bę=
 13: dzie; ná niemocne ręce będą kłáść/ á będą zdrowi. A ták P. Iezus/
 14: potym gdy rzecz do nich odpráwił/ wzięty ieft do niebá/ y siedzi ná
 15: práwicy Bożey. A oni wyšzedłzy/ przepowiedáli wšzędý: ktorým
 16: Pan dopomagał/ y náukę ich potwierdzał przytomnemi cudámí.

kolumna: a

- 1: **T** O rofkazánie Páńskie
 2: o rozgłófzeniu Ewángeli=(*marg*) Ewánge=
 3: liey roz=

⌘ głaſzanie

⌘ po wſzyt

⌘ ki wieki. (–)

3: ey/ ná wſzytki fię wieki ſcią

4: ga. Bo ludźie ząwždy no=

5: we Pan Bog tworzy/ á ná mieyfcá v=

6: márłych náſtępuią żywi/ ktorzy Ewán=

7: geliey y zbáwienia potrzebuią/ á mieć

8: go bez náuczycielow y káznodźiey nie

9: mogą. gdy iedni náuczaią y rząd czy=

10: nią/ á drudzy ſłuchaią/ y do wiary y peł=

11: nienia woley Bożey poſłufzni ſą: nigdy

12: koſcioł Boży nie vftáie/ á Ewángelią

13: wſzytká ziemiá/ y zbáwieniem ludzkim

14: niebo fię nápełnia. Y rowne ieſt niebe=

15: ſpieczeńſtwo/ y nam Ewángeliey nie

16: opowiedác: y wam iey nie ſłuchác y peł=

17: nić. gdyż obiemá potępieniem pogro=

kolumna: b

1: żono. A iż fię tych wiekow náłzych złych

2: námnożyło ludzi/ ktorzy fałſzywą E=

3: wángelią wnoſzą y ludźie zárażaią/ miá

4: ſto ſłowá Boże^{go} wymyſły ſwoie y ſzátán=

5: ſkie náuki podaiąc: pilno fię znác maćie

6: ná tych ktorzy z fałſzywą á ktorzy z pra=

7: wdziwą Ewángelią idą. Z dźiſieyſzych

8: ſłow Páńſkich cztery znáki wyczer=

9: pnać/ po ktorych poznác prawdźiwe

10: Ewángeliſty/ y ty fałſzywe Ewángeli=

11: ki iemi wytknąć możem. O czym y o

- 12: tym artykuł wniebowstąpienia Pań=
- 13: łkiego/ pierwej za pomocą bożką mow
- 14: my. A potym o przyczynách tegoż w=
- 15: niebowstąpienia y o innych náukách y
- 16: poćiechách náłzych mowić będziem.

17: **PIERWSZA CZESC.**

18: **O czterech znákách prawdziwych Ewángeliftow y kázno=**

19: **dziey/ y o tym artykule wiary/ Wstąpił ná niebiofá.**

kolumna: a

- 1: **N** Aprzod ten z prawdziwą E=
- 2: wángelią idzie/ ktory się sam (*marg*) **1.**
- : Pierwızı
- : znak poły
- : łanie po=
- : rządne.
- : Ioan: 20. (-)
- 3: w ten vrząd nie wdáie/ ázby
- 4: go P. Bog połał/ y to iemu rofkazał/
- 5: iáko tu czyni Pan **IEZVS** : Idźcie ro=
- 6: zgłafzaycie Ewángelią. y indzie mowi:
- 7: Iáko mię połał Oćiec: tak ia was po=
- 8: fýlam. Bo iáko/ wedle Apoštoła/ ká=(*marg*) **Rom: 10.** (-)

kolumna: b

- 1: zác kto ma/ gdy połańy nie ieft?(*marg*) **Hebr: 5.** (-) Y nikt
- 2: łobie tey czći nie bierze/ ázby był we=
- 3: zwány ná to/ tak iáko Aaron z fynmi (*marg*) **Exo: 2.3.** (-)
- 4: łwemi. Prawdziwi połańcy tego się (*marg*) Święći
- : z pofél=
- : łtwá się

⌘ Boże^{gō} wy=

⌘ mawiáli.

⌘ Hier: 1. (-)

5: vrzędu bali/ y od niego iáko mogli v=

6: ćiekáli. Moyzeŝz ták fię długo z Pánem

7: Bogiem o to vmawia/ wyprafzáiác fię

8: z tákiego vrzędu. Ieremiałz tákże fię

trudności

strona: 241

Ná dzień

241.

Wniebowstąpienia Pánískiego.

kolumna: a

1: trudności boiác/ y niegodność fwoię

2: vważáiąc/ wymawia: á Ionás y zá (*marg*) Ezech. (-)

3: morze vćiec chćiał/ áby od poŝelítwá

⌘ Boże^{gō} do Niniwen prožen być mogł.

4: Lecz fałszywi Ewángelicy nie czekáią

5: áby im Bog ábo ludzie od Bogá ten v=

6: rząd poruczyli. Sámi bieželi/ mowi

7: P. Bog/ á iam ich nie poŝłał/ y przetož (*marg*) Ierem: 23. (-)

8: kłámáli mowiác: Bog mię poŝłał/ y

9: Bog mi to á to mowić kazał/ á P. Bog

10: im nic nie poruczał.

11: Prawdziwi Ewángeliftowie z cudy (*marg*) 2.

⌘ Z cudámi

⌘ ná począ

⌘ tku fli praw

⌘ dziwi

⌘ Ewángo

☐: liftowie. (-)

☐12: ná początku pośláni są/ iáko tę moc im

☐13: Pan dáie/ áby czárty wyganiáli y w=

☐14: szelkie choroby leczyli. y takimi bozkie=

☐15: mi práwie wywody náukę swoię Apo=

☐16: stołowie potwierdzáli. A ci Ewánge=

☐17: licy cudá żadnego nie czyniąc: wierzyć

☐18: sobie każą. Biblią vkázuią y słowá Bo

☐19: że w niey fałszuią/ co káždy zły y sám

☐20: czárt vczynić może. á pieczęci takiey

☐21: Bozkiey ná cudách nie vkázuią/ ktorá=

☐22: by się prawdziwie iż są poślánkami bo=

☐23: zkimi/ wywieść mogli. A iesli rzeką/ iż

☐24: y my stárzy Ewángeliftowie kościelni

☐25: cudow nie czynim: odpowiadamy im/

☐26: iż dofyć ná tym iż my cudá oycow ná=

☐27: szych/ ná ktorychelfmy náukę święcenim

☐28: y rodzeniem duchownym wstąpili/ v=

☐29: kázuiemy: y náukę stárą y iuż od Apo=

☐30: stołow y ich potomkow męczennikow

☐31: y innych wyznawcow cudami potwir

☐32: dzoną przynośimy: y possefiją swoię y

☐33: sukcefiją nigdy nie przerwáną/ od A=

☐34: poštołow y tych co cudá czynili vkázu=

☐35: iemy. Gdy kto dziedziczne imienie dłu=

☐36: go trzyma/ przywileiu ná nie vkázowác

☐37: mu nie potrzebá/ narodem się słamym

☐38: wywiedzie.(*marg*) Nowey

☐: Ewánge=

☐: liey cu=

⌘ dow po=

⌘ trzebá.

⌘ Epift: fun-

⌘ dam. (-) Ták ftárym Chrześcijá=

39: nom poffelfyą w wierze ś. y kościele

40: Bożym máiącą cudow nie potrzebá/

41: gdyż cudá przodkow fwoich vkázuią.

42: Iáko ś. Auguſtyn nápiſał: W tey wie=

43: rze/ práwi/ ftoię/ ktora cudámi vtwir=

44: dzona y fukceſfyą á rodzáiem kápłáń=

45: fkim wzmocniáá. Doſyc było fynom

46: Aaronowym/ ná dowod pofelſtwá fwe

47: go od Bogá y kápłáńſtwá fwoiego/ v-

48: kázác rodzaj y pochodzenie od Aaroná

49: oycá fwego/ ktorego vząd cudámi

50: P. Bog wyſwiádczył. Ták y nam do=

51: fyc ná tym/ iż rodzaj od Apoſtołow y

52: ich potomkow ktorzy cudá czynili vká=

53: zuiemy/ y tę ich náukę cudámi potwir-

54: dzoną przynoſimy. Gdybyfmy z nową

55: náuką y z nowym pofelſtwem iáko oni

kolumna: b

1: przychódzili/ fłuſznieby fię cudow v

2: nas vpominác mogli/ iáko my bárzo

3: fłuſznie v nich/ iáko nowey náuki mi=

4: ftrzew/ tego fię vpominamy. Kto ma

5: dziedzictwo od tyſiácá lat w domu

6: fwym trwáiące/ tákiemu przywileiow

7: ná nie vkázowác/ iáko fię rzekło/ nie po

8: trzebá. Ale kto czego nowo doſtał/

- 9: przywileiem się wspierać musi. Mielić
- 10: też Apostołowie Biblią: á iednák nie
- 11: Biblią/ o ktorey Pogánstwo nic nie
- 12: wiedziało/ ále cudami swemi prawdy
- 13: dowodzili.
- 14: Trzeci znak iest prawego Ewange=(*marg*) 3.
- : Náuká
- : práwey
- : Ewange=
- : liey wżę=
- : dzie y zá=
- : wždy. (-)
- 15: listy/ iż idzie z tą nauką ktora wżędzie
- 16: iest y ząwždy. Iáka była Apóstolka/ o
- 17: ktorey tu Duch ś. mowi/ iż wżędzie ro=
- 18: zgłosili Ewángelią. To nie Apóstol=
- 19: lka Ewángelia ktora nie iest wżędzie/
- 20: ktora w iednym kącie się ozywa/ o kto=
- 21: rey świat nie słychał/ ktorą ząwždy wy=
- 22: klinał y oną się brzydził. Takieć są tych
- 23: Ewángelikow náuki/ ktore w iednym
- 24: kącie kwitną/ á ltare potępione od ko=
- 25: scioła herezye wkrzełzáią/ y w nich się
- 26: lami nie zgadzają. Acz ná wielu mieyfc
- 27: fałsz swoy rozsiewać mogą/ ále wżę=
- 28: dzie inzy y z sobą niezgodny. Prawdzi=
- 29: wa Ewángelia/ iednaka ząwždy y zgo=
- 30: dna ná káżdym mieyfcu y zá morzem y
- 31: w Indyách ząwždy iedná/ iáko praw=
- 32: dá iedná iest.

33: Nákonic to prawdziwa Ewánga=(*marg*) 4.

: Ewánga=

: liey prá=

: wey ręká

: Bozka po

: piera.

: Acto: 11. (-)

34: lia/ do ktorey fámá ręká Bozka przyftę=

35: puie/ y w ktorey P. Bog fám roboty

36: pomaga/ iáko tu mowi ś. Márek/ iż A=

37: poftołom w rozśiewaniu Ewángeliey

38: pomagał P. Bog/ y ręká iego z nimi

39: była/ iáko w Dzieiách Apoftolfkich ś. (*marg*) Dác zdro=

: wie o Ch=

: ryftulá y

: wiárę ie=

: go ręká

: to Boz=

: ka. (-)

40: Lukafz mowi. Nie ludzkie to fprawy/

41: ferce odmienić y wiárę w nie wlać/ y

42: ná trudne á niepodobne v ludzi rzeczy

43: kogo námowić. y tak tę prawdę ofło=

44: dźić/ iż dla niey ludzie máiętnością y ś=

45: wiátem wżytkim gárdźili/ y rádźi z o=

46: chotą krew rozlewáli y tyśiác śmierći

47: podeymowác chćieli. Nie ludzka to (*marg*) Zátrzy=

: máć ied=

: ność wiá

: ry po w=

1: łzem świe

2: cie. (-)

48: łprawá/ zátrzymáć po włzytkim świe=

49: cie iedność wiáry y wytrwáć włzytki

50: prześládowánia/ y ták długo nie dáć

51: łię żadną nawáłnością obálić. Ná

52: tych tákich rzeczách poznáć rękę y siłę

53: Bożą y prawdę łłowá iego. Czego iż v

54: heretykow nie máłz/ á łámá v nich rę=

55: ká ludzka robi/ chytróść/ przewro=

56: tność/ łwawola/ vpor/ tyráńłtwo/

Hh

zdrády y fał=

strona: 242

242.

Ná dzień

Wniebowłłápienia Páńłkiego.

kolumna: a

1: zdrády y fałże y ofłzukánia/ wywody Phi

2: lozophłskie/ y łmyłłow á rozumu ludz=

3: kiego łpráwy/ tym oni robią. Z czego

4: áni do wielkich cnot/ áni do wzgárdy

5: łwiátá/ áni do pokory/ áni do vmar=

6: twienia cíáłá y łwey woli/ ludzie łię nie

7: przywodzą: ále ráczey do rołkołzy y cie=

8: łefności y hárdóci pobudzáią. nie máłz

9: tám ręki Bożey ále łámá ludzka/ ktora

10: źle buduie/ wieczności y trwáłóci dáć

11: nie może/ y przetoź łię mienią y prędko

12: łię herezye obaláią y giną. Bo łámi ty=

13: lo ludzie tę Bábilonią záłóżyli/ Bogá

14: z nimi y ręki iego nie máłz/ odbieżeć iey

- 15: niedokonawfzy muřą.
- 16: Miedzy artykułami prawdziwey E=
- 17: wángeliey ten teř dźiř rozgłafzamy/ iř
- 18: Pan **IEZVS** Bog náfz/ wedle nátury
- 19: ludzkiey w niebo wftąpił/ y ťiedzi ná
- 20: práwicy v Bogá Oycá.
- 21: Czterdźieřci dni po řwym zmar=
- 22: tychwftániu vkázował fię Pan vcz=
- 23: niom řwoim rozmawiáiąc z nimi o kro
- 24: leřtwie Bořym/ mowi Lukař ř. Kro=(*marg*) [Acto: 1.](#) (-)
- 25: leřtwo to Boře ieřt řwięty kořcioł Ch=
- 26: ryřtuřow ná řiemi/ w ktorým nim do
- 27: niebá wftąpił porřádek wřzytek pořtá=(*marg*) [Rząd ko=](#)
- : řcielny P.
- : Iezus řtá=
- : nowił po
- : zmart=
- : wjchwřtá
- : niu.
- : [Ioan: 20.](#)
- : [Ioan: 21.](#)
- : [Luc: 24.](#) (-)
- 28: nowił/ y náuczył ř. Apořtoły iáko go
- 29: řpráwować mieli. Vczynił řtárlřzego
- 30: nawyřłřzego Piotrá ř. ktoremu wřzytki
- 31: řwoie owce poruczył. Dał im moc ná
- 32: řáđenje grzechow ludzkich y rozgrze=
- 33: řzanie. wykłádał im táiemnice piřmá ř.
- 34: y innych wiele rzecz w tym kroleřtwie
- 35: řwoim pořtánowił/ piřząc ie ná řercách

- 36: vczniow onych/ ktore oni kościołowi ś.
- 37: podáli. A nákoniec wyprowadził ie z
- 38: miáftá/ y ízedł z nimi przez Betániá ná (*marg*) [Luc: 24.](#) (-)
- 39: gorę/ ná ktorey im błogóśłáwił ręce
- 40: **podniozfy** [!] . żegnáiąc fię z nimi/ ná=
- 41: dał im wiele duchownych vpomin=
- 42: kow/ y zośtáwił im drogie błogóśłáwień
- 43: ítwo íwoie/ zgodę/ miłość/ moc ná náu=
- 44: kę y náwrocenie świátá/ przez tego Du
- 45: chá ktorego im obiecał/ y czekác w Ie=
- 46: ruzálem kazał. Y ták im błogóśłá=
- 47: wiąć/ mowi Lukáfz ś. odízedł od nich
- 48: y ponioł fię w niebo.
- 49: Tu Márek ś. mowi/ wzięty ieft w
- 50: niebo. A Lukáfz ś. y drudzy mowią/
- 51: Sam wftąpił y ponioł fię w niebo. O=
- 52: boiá ieft prawdá. (*marg*) [Acto: 2.](#) (-) Iáko gdy mowi pi=
- 53: ímo: z grobu od śmierci wzbudził go
- 54: Oćiec. Y drugie mowi: Iż fię íam od (*marg*) [Ioan: 10.](#) (-)
- 55: vmárłych wkrześił y íwoią mocą po=
- 56: wftał: ták też y to gdy raz mowią E=

kolumna: b

- 1: wángeliſtowie/ iż wzięty ieft w niebo (*marg*) Iáko P.
- : Iezus y
- : wzięty ieft w nie
- : bo/ y íam
- : w nie w=
- : ítąpił. (-)
- 2: drugi raz iż íam w nie wftąpił: iednoż
- 3: fię rozumie. Bo wedle náтуры ludzkiej

- 4: wzbudzony z grobu iest y wzięty w nie=
 5: bo: ále wedle Bozkiey/ íam íię wzbu=
 6: dźił/ y íam w niebo wftąpił. Acz y we=
 7: dle wwielbionego ciááá nátury: nie po=
 8: trzebował żadney pomocy. (*marg*) Ciááá
 : v=
 : wielbio=
 : ne^o przy=
 : wiley. (-) Bo ciááó
 9: wwielbione może ná powietrzu cho-
 10: dźić/ y ná obłókách y wiátrách latać/
 11: máiąc wśzytkę subtelność duchom po=
 12: dobną. Acz nie może niebá łobie otwie=
 13: ráć íáko ten Pan niebá/ ktoremu An=(*marg*) Woyłko
 : Aniołow
 : Pánu łłu=
 : żyło przy
 : wftąpie=
 : niu w nie
 : bo. (-)
 14: yelłkie woyłká służą/ y niebá wśzytki.
 15: A nie dármo iednák położył to łłowo
 16: Márek ś. Wzięty iest w niebo: dáiąc
 17: znác o wielkim woyłku wśzytkich An=
 18: yołow ktorzy mu służyli/ y z tryumphe^m
 19: wielkim Páná łwego prowadźili. Mie=
 20: dzy ktoremi dwa zoftawłzy/ ony łłowá
 21: do vczniow rzekli: Mężowie Gáliley=
 22: łcy/ co íię dźiwuiećie pátrząc w niebo?
 23: Ten **IEZVS** ktory w niebo wzięty iest

- 24: od was: ták przyidźie iákoście go wi=
25: dzieli idącego w niebo. A wiemy iż
26: przyidźie ze wšytkimi Anyoły/ iáko fam
27: mowi/ ná łąd widomie y ná oko. Prze=
28: to y teraz rozumieć mamy/ iż widomie
29: y ná oko woýłká wšytki niebieskie pro=
30: wádźiły go w niebo.
31: Gdzie śiadł ná práwicy Oycá fwe=(*marg*) Iáko sie=
: dzi ná prá
: wicy v
: Bogá. (-)
32: go. Nie máłz v P. Bogá áni lewice
33: áni práwice. bo bezćieleśny ieft y nieo=
34: gárniony: ále fię temi ludzkiemi łowy
35: wyraża/ moc/ páńłtwo/ chwałá/ y włá=
36: dza wielka/ którą Pánu náłzemu dał
37: Oćiec ná niebie y ná źiemi/ to ieft czło=
38: wieczeńłtwu iego. Bo wedle bołtwá
39: záwždy to miał/ á nigdy tego nie trá=
40: ćił: ále wedle tego iż y człowiek ieft
41: práwy P. **IEZVS**, wźiał po onym vni=
42: żeniu swoim ná źiemi/ y po oney niełła=
43: wie y zelżeniu swoim ná krzyżu/ wielką
44: y napierwłżą cześć v Oycá nád wšyzt=
45: ko łtworzenie/ y vrząd Páńłki y krolew=
46: łki łpráwowánie wšytkiego co ieft ná
47: niebie y ná źiemi/ iáko mowi Apołtoł/ (*marg*) **Phil: 2.** (-)
48: odniołł: Aby ná imię iego kłániáło fię
49: wšelkie koláno/ ná niebie/ ná źiemi/ y
50: pod źiemią. To siedzenie iego ná prá=
<http://rcin.org.pl>

- 51: wicy Bożey dáie znác/ iż siedzi iáko
 52: Krol w Páńftwie fwoim/ y iáko fędzia
 53: wżytkiego świátá/ ná ftolicy fádowej
 54: fwoiey/ á wżytko ftworzenie fluchác/
 55: y iemu poddánftwo oddáwác winno
 56: ieft/ gdyż fię mścić/ y pomścić nád nie=

poślufznemi

strona: 243

Ná dzień

243.

Wniebowftąpienia Páńfkiego.

kolumna: a

- 1: poślufznemi będzie. Y teraz máiac wie=
 2: le nieprzyiaćioł/ iáko ieft w Pfálmie/ (*marg*) Pfál: 99. (-)
 3: kroluie miedzy nimi/ á mocy kroleftwá
 4: y kościołá iego nikt nie obáli/ áż čás
 5: przyidzie/ gdy wżytki niepoślufzne łobie
 6: pokarze/ y vczyni ie podnożkiem nog (*marg*) 1. Cor: 15. (-)
 7: fwoich.
 8: To siedzenie Páńfkie w niebie nie
 9: ták fię rozumie/ iáko dziśieyfy miŧtrzo=(*marg*) Nie ieft
 : Pan zám=
 : kniony w
 : niebie. (-)
 10: wie wykłádác chcą: áby P. **IEZVS** we=
 11: dle człowieczeńftwá miał tám być iá=
 12: ko zámkniony/ y nigdy fię ftámtąd nie
 13: rufzác/ áni tu ná ziemi ciálem być: ázby
 14: ná fád oŧátni. iáko wyznawamy/ iż
 15: ftámtąd przyidzie fádzić żywe y vmár=
 16: łe. Bo to ieft wielki fałz ná zniŧczenie

- 17: Sákrámentu ołtarzá ś. wymyślony.
- 18: Gdyż wiemy/ iż Pan **IEZVS** vkazał (*marg*) P. Iezus
- : w ćiele v=
- : kazał fię
- : ná ziemi.
- : **Acto: 9.** (–)
- 19: fię tu ná ziemi po kilá kroć ś. Páwło=
- 20: wi/ á zwłafzczá przy náwroceniu iego.
- 21: A vkazał fię iáko práwy człowiek: Bo
- 22: gdy fpytał/ Pánie ktoś ieft/ rzekł: Iam
- 23: ieft **IEZVS** Názareńki/ on com fię w
- 24: Názáret wychował. co bołtwu iego
- 25: nie służy/ iedno lámemu człowieczeń=
- 26: łtwu iego. Y pewne á całego świáde=
- 27: ctwá łą hiłtorye/ iż fię y Piotrowi ś. w
- 28: Rzymie gdy miał być vkrzyżowan v=
- 29: kazał. (*marg*) **Ambroś.** (–) Y do włzytkich Apoštołow przy
- 30: ich śmierci obiecował fię przyść/ temi
- 31: łowy: Nie fráfuycie fię iż odchodzę od (*marg*) **Ioan: 14.** (–)
- 32: was: Idę gotowác wam mieyćá/ á
- 33: gdy ie wam zgotuię/ zás przyidę y we=
- 34: zmę was do siebie/ ábyście tám byli
- 35: gdzie y ia. Bez wátpienia do káždego
- 36: łwego Apoštołá/ y dziś do kogo chce/ á
- 37: zwłafzczá przy śmierci przychodzi Pan
- 38: **IEZVS.** y bierze ie do chwały łwey/ tám
- 39: gdzie on ieft wedle widomego człowie=
- 40: czeńtwa. Bo wedle bołtwá wízędzie/ y
- 41: záwždy w niebie był y ieft. Tákíe fałsze
- 42: ktore tę niewolą y więzienie ná Pána

43: kładą/ y rozumowi się sprzeciwiają/ y

44: bluźnienia zkarądego pełne są.

45: Ten też artykuł wiary naszey/ iż ciąż=(*marg*) Nie są fo=

: bie prze=

: ciwne są=

: artykuły/ o

: wniebo=

: wstąpie=

: niu y Są=

: krámen=

: cie. (-)

46: Ilo Chrystusa Pana naszego siedzi w

47: niebie na prawicy Oycowskiej/ nie jest

48: przeciwny drugiemu/ którym wyzna=

49: wamy/ iż ciało jego naswiętłze w Są=

50: krámenie mamy na ołtarzu/ pod ofo=

51: bami chleba y winą/ toż w którym się=

52: dzi na prawicy Bożey. Bo oboiá jest

53: Iżczera prawdą/ siedzi na prawicy v

54: Oycą w przyrodzonym y widomym

55: stanie: a w Sakramencie jest niewido=

56: mie y nad przyrodzenie przez poświę=

kolumna: b

1: canie y odmienienie chleba y winą w

2: ciało y krew swoię/ ktore on mocą Bo=

3: zką swoią spráwuie nad rozum y poię=

4: cie nasze. Nie stępuie ciało jego z nie= (*marg*) Nie stę=

: puie ani

: wstępuie

: ciało Pań

4: fkie z nie=

5: bá w Sá=

6: krámen=

7: cie. (-)

8: bá áni wltępuie z źiemie ná niebo/ gdy

9: ie nam w Sákrámenćie dáie: ále ie mo=

10: cą nieogárnioną fwoią czyni. y fło=

11: wem odmienia chleb w ćiało fwoie y

12: wino w krew fwoię/ gdy przez vftá ká=

13: pláńkie mowi: To ieft ćiało moie/ to

14: ieft krew moiá. A kto mu wierzyć nie

15: ma? A kto mu mocy w tym wiąć może?

16: Iáko to czyni y którym fpořobem/ my

17: niewiemy/ y pytać fię nie ieft wierne=

18: go rzecz. dořyc ná tym iř czyni/ iř mo=

19: wi/ á my mu bez omyłki wierzym. Bo

20: fłowo iego mocne y niepochybne ieft.

21: Nie z Sákrámentu áni z Ciborium

22: przyidźie ná fąd/ mowią ći niewierni/

23: ále z niebá. Prawdá: bo w Sákrámen=

24: ćie ieft obecnoř ćiała iego doczeřna/

25: niewidoma/ ná pořilenie y zbáwienie

26: duřz nářzych/ nie ná fądzenie: ále ná

27: práwicy ieft obecnoř widoma y wie=

28: czna. y ftámtąd przyidźie káráć y fą=

29: dźić złe y niewierne heretyki/ y ná oko

30: pátrzyć nań wřzyfcy źli y dobrzy będą/

31: czego w Sákrámenćie nie mářz. O

32: czym fię ná innych kazániách dořyc

33: náucza.

- 31: Tym tylo zámknę/ iáko kościół Bo=
 32: ży od wieku y wżytká ftárożytność oy=
 33: cow świętych/ tego fię zádawánia y
 34: trudności nie bali/ á oboię rzecz mo=
 35: cno wierzyli y wyznawali. Długoby
 36: wżytkie wyliczác/ iednego tylo Chry=(*marg*) [Homil: 3.](#)

: [de Sacer-](#)

: [dotio.](#) (-)

- 37: zoftomá przed iedennaścią fet lat ták
 38: każące^{go} przywiodę. [O dziwy/ mowi/ o
 39: łáfká Boża/ ten ktory z Oycem **w zgo**=
 40: **rę** [!] siedzi/ ná ten czás (przy ołtarzu) w
 41: ręku iest wżytkich/ y fam fię dáie tym
 42: ktorzy go przyimowác chcą.](*marg*) [Homil: 2.](#)

: [ad pop.](#) (-) Y ná dru=

- 43: gim mieyfcu: [Heliafz zoftáwił płáfzcz (*marg*) Heliafz

: [płáfzcz](#) ty=

: [lo zoftá](#)=

: [wił á Ch](#)=

: [ryftus](#) to

: [ciąło](#) w

: [ktorym](#)

: [wftąpił.](#)

: [Hom: 24.](#)

: [in 1. Cor.](#) (-)

- 44: vczniowi fwemu/ á Syn Boży wftą=
 45: piwſzy ciąło nam fwoie zoftáwił. Ale
 46: Heliafz wyzuty bez płáfzczá zoftał: á
 47: Chryftus y ciąło fwe nam zoftáwił/ y
 48: fam ie máiac wftąpił.] Y indziey: [Tu

- 49: będąc w tym żywocie/ czyni to nam tá
- 50: táiemnicá y Sákráment/ iż z ziemie
- 51: sítáie fię nam niebo. Bo to co nawię=
- 52: łzey czći godno ieft/ to ia tobie ná zie=
- 53: mi vkażę. Bo iáko w krolewfkich pá=
- 54: łacách nie ściány áni pokrycia złote/ á=
- 55: le ciało krolewfkie rzecz ieft nazacniey=
- 56: łza: ták y w niebie krolewfkie ciało. Y

Hh ij

nie Anyoły

strona: 244

244.

Ná dzień

Wniebowstąpienia Páńskiego.

kolumna: a

- 1: nie Anyoły áni Archányoły áni niebá
- 2: niebow/ ále łámego Páná ktorego to
- 3: wřzytko ieft/ tobie vkázuie.] Poty ten
- 4: święty. Vkázuiemy ciało Chrytułowe
- 5: y łámego Chrytułá pod ołobámi chle=
- 6: bá y winá ná ołtarzu. Bo ácz go ná o=
- 7: ko nie widzím: ále gdy ná ołoby chlebá
- 8: pod ktoremi on ieft zákryty/ pátrzym/

kolumna: b

- 1: ná łámego Páná pátrzym. Iáko więc
- 2: mowiem/ y dobrze mowiem: widzía=
- 3: łem ciało Páńkie przy ś. Młzey/ wi=
- 4: działem Chrytułá Páná mego. Tác
- 5: ieft wiárá kościoła Bożego/ ktora przy
- 6: łłowiech Páńkich y wřzechmocności
- 7: bořtwá iego łtoiąc/ łmyłłow fię cieie=
- 8: łnych y rozumu łwego nie rádźi.

9: WTORA CZESC.

10: O przyczynách Wniebowstąpienia Pánískiego/ y o poćie=

11: chách z niego y náukách nášzych.

kolumna: a

- 1: **W** Idomie y w oczách ludzi o=
2: nych/ o ktorých Apoštoł mo= (*marg*) 1. Cor: 15. (-)
3: wi/ iż się więcej niżli pięci
4: łet bráćiey zaráz vkazał/ w niebo wftą= (*marg*) Z iáką
: chwałą
: Pan w=
: ftąpił.
: Pśal: 67.
: Ephes: 4. (-)
5: pił P. **IEZVS**, w wielkiej chwale An=
6: yołow y duchow oycow świątych/ kto=
7: re z sobą prowadził iáko Pśalm mowi/
8: y Apoštoł ś. przywodzi: y w wielkim o=
9: błocznym máieftacie/ áby wziął zálłu=
10: żone krolestwo/ zá ono ták wielkie po=
11: łufzeństwo ktore Oycu śwemu oddał/
12: y zá ono poniżenie ktore dla nas tu ná
13: świećie podiąć raczył. W ten czás mu
14: śpiewáli Anyołowie tysięcy tysięcy/
15: iáko ieft w Obiáwieniu Ianá ś. Go=(*marg*) Apoc: 5. (-)
16: dny ieft báránek ktory zábity ieft/ áby
17: wziął moc y boftwo (to ieft cześć Bo=
18: zką) wedle tego iż báránek/ to ieft pra=
19: wdziwy człowiek ieft/ áby był vczczon
20: iáko Bog ieden z Oycem y Duchem ś.

- 21: Dla tego iż wćierpiał y zábity ieft/ áby
- 22: mu fię oná wzgárdá y ponizenie ná=
- 23: grodziło. Ná co pátrząc vczniowie o=(*marg*) Rádość
- : vczniow
- : Pánfkich. (-)
- 24: ni/ dziwnie fię wefelili/ y z wielkim v=
- 25: rádowánien do Ieruzálem fię wracá=
- 26: li/ życząc Pánu fwemu tákiedy czći y tá=
- 27: kiej nagrody po oney ták frogiey ná
- 28: krzyżu zelżywości. Iuż nie żáłowáli
- 29: sierodztwá fwego iż z nimi widomie
- 30: ná ziemi nie zoštał/ iáko ich vpominał:
- 31: Byście mię miłowáli/ rádowácbyście
- 32: fię mieli/ iż idę do Oycá. W ten czas tę
- 33: práwą miłość y rádość pokazáli: gdy
- 34: go iuż w tákiedy chwale widzieli. nie
- 35: swoie poćiechy ále iego chwałę obierá=
- 36: iąc. Acz y w tym wietłzych poćiech
- 37: swoich doftáli.
- 38: My też porádujemy fię Pánu z tá=(*marg*) Rádość ze

: czći P.

: náfzego. (-)

- 39: kiego iego podwyżżenia/ iáko życzliwi
- 40: miłośnicy czći iego. A což nas lepiey
- 41: y ftáteczniey vwefelić może/ iedno ch-
- 42: wała Páná náfzego/ dla ktorey wízytko

kolumna: b

- 1: y nas ftworzył? Więcey nam ma być
- 2: miłza cześć Zbáwicielá náfzego/ niżli
- 3: fámo zbáwienie náfze. bofmy go miło=

- 4: wác winni więcey niżli łámych siebie.
- 5: Gdy Páná náfzega cześć Pogánie y in=
- 6: ni niewierni gubią/ gdy imię iego blu=
- 7: źnią/ gdy kościoł iego táfzaią/ gdy Ch=
- 8: rześcijanie fwemi niezgodámi y złoś=
- 9: ciámi fwego Chryftufá źle do Turkow
- 10: y poháncow vdáią: wielką fię żáłością
- 11: zálewaymy. A gdy powftáie chwałá
- 12: Boża á Chryftus fię łławi/ tá łámá rá=
- 13: dość niech nam żywotem będzie. Dla
- 14: niey y włáfnych počiech náfznych odłtę=
- 15: puymy/ bo ich w tákiey ku Pánu miło=
- 16: ści nie vtráćim/ á mowmy: Podwyż fię (*marg*) Płal: 56. (–)
- 17: nád wżytkie niebá Pánie/ y wżytká źie
- 18: miá niech fię nápełni chwały twoiey.
- 19: Tobie Pánie łpráwiedliwość/ á nam (*marg*) Dan: 9. (–)
- 20: poháńbienie twarzy náfzey: niech two=
- 21: ie **cáło** [!] zołtáie/ á náfze niech ginie. Nie (*marg*) Płal: 113. (–)
- 22: nam Pánie nie nam/ ále imieniu twe=
- 23: mu zołtaw chwałę. iuż nam dobrze/
- 24: gdy chwale ś. twoiey dobrze.
- 25: Nie tu ná źiemii Pan **IEZVS** wźiął (*marg*) Niechciał
- : Pan kro=
- : lełtwá
- : ná ziemi. (–)
- 26: łobie krolełtwo/ bo tu chciał być wz=
- 27: gárdzony/ y będąc Pánem niebá y źie=
- 28: mie/ iednym fię páłcem **ziemłkie**^{go} páń=
- 29: łtwá y rządow nie dotykał. Bo krole=
- 30: łtwá ná źiemii nie łá łtáteczne/ wżytki

- 31: z fráfunkámi y morderftwy ludzkimi y
 32: obciążeniem vbogich. wżytki gubią
 33: dźierzawce swoie/ á káždego z nich s=
 34: mierć ftrąca y fkláda. wżytki nie fą go=
 35: dne áby fię iemi Syn Boży báwił. Nie
 36: godne to ieft ná źiemi mieśce páńftwá
 37: y zacności iego/ ćiafne ná ták wielkie=
 38: go Pána/ v ktorego źiemiá ieft podnoż=
 39: kiem nog iego/ y obywátele iey/ mowi
 40: Prorok/ v niego iáko mrowki y roba= (marg) Ifa: 40. (-)
 41: czkowie/ y páńftwá ich iáko kroplá ie=
 42: dná z wiádrá vpadáiąca. Niebieskie

wielkie fze=

strona: 245

Ná dzień

245.

Wniebowstąpienia Páńfkiego.

kolumna: a

- 1: wielkie fzerokie fobie kroleństwo Pan w=
 2: źiął/ y tám á nie ná źiemi krolem być
 3: chciał. A my czemu fię w tych źiem=
 4: fkich dobrách/ iefli tego imieniá godne
 5: fą kochamy? Czemu fię tym świeckim
 6: kroleństwom dźiwuiemy? Czemu ná o=
 7: no wielkie y wieczne/ w ktorym náturá
 8: náfzá pořadzona ieft/ nie pátrzymy? O
 9: niebo iákoś fzerokie/ iáko mocno zbudo
 10: wáne/ odmiany w tobie nie máfz/ dome^m
 11: iefteś rádości y rofkofzy nieuftáiącey.
 12: A nie tylo fobie ono kroleństwo gorne (marg) Dla nas

: też Pan

⌘: krolestwo

⌘: w niebie

⌘: opáno=

⌘: wał.

⌘: Ioan: 16. (-)

13: Pan Iezus wziął/ ále y dla nas ie opá=

14: nował/ y dla nas ná possesfya w nie wiá

15: chał. Idę/ práwi/ do Oycá gotowác

16: wam mieycá. Zgotował nam to tám

17: mieycie kupnem y wyługá swoią/ kr=

18: wią ie nam drogá swoią kupił/ śmier=

19: ciá ie nam swoią otworzył: á dziś y lá=

20: mą possesfya á dzierzeniem nas o nim

21: vpewnił: iż iuz v tego w ręku iest/ kto=

22: ry iest brátem nálezym/ krwiá nálezá/ ná=

23: turá nálezá. ofádziłá fię w niebie głowá

24: rodzáiu nálezego/ wżczepiłá fię w Ráiu

25: gornym: fkądze nam vrość ma wietfza

26: nádzieiá? iż tám możem być gdzie iuz

27: dla nas zgotowano/ gdzie náturá ludz

28: ka nálezá/ gdzie głowá nálezá ośiádłá/

29: tám też y członki ośieść máią. gdzie

30: krew y kości nálezé zálezły: tám też y my

31: teyże krwie y kości być mamy.

32: Gdy Iozeph fyn Iákobow w Egip=(marg) Gen: 45. (-)

33: cię pánem zoftał/ mowił do bráciey

34: swoiey: Bog mię tu dla was przeftał/

35: ábyście głodem nie pomárli. Powiedz=

36: cię oycu memu o chwale y páńftwie

37: moim/ á nechay rychło przyiedzie do

- 38: mnie/ á ia wam dam dobrá wšytki E=
 39: giptu/ y ofádzę was ná žiemi przewy=
 40: borney w tym kroleŝtwie. Tož do nas
 41: Iozeph náłz Syn Boży mowi: Dla was (*marg*) Głos Sy=
 : ná Bože=
 : go do
 : nas. (-)
 42: z taką trudnoŝcią/ y męką/ y ŝmiercią
 43: frogą moią doŝtałem tego kroleŝtwá.
 44: Pátrzcie iákie ieŝt/ iáko wieczne/ mo=
 45: cne/ okwite/ pełne roŝkofzy y doŝtá=
 46: tku/ y ŝkárbow/ y wefela. Nie máłz w
 47: nim ŝmierci/ áni boleŝci/ áni boiá=
 48: žni/ áni niedoŝtátku żadnego. Kwáp=
 49: ćieŝz ŝię do mnie bráćia moi/ dla was
 50: to zgotowano/ wálze ŝą wšytki ŝkár=
 51: by niebieŝkie. O moy **IEZV** tak do=
 52: bry y hoyny/ y táki miłóŝniku bráćiey
 53: twoiey/ czemuž my tu ná žiemi zoŝtá=
 54: wác chcemy/ á do ćiebie ŝię nie kwá=
 55: pim? iákobyŝmy ŝię w wieży y więźie=
 56: niu vrodžili/ á ŝłońcá nigdy nie widžie=
 kolumna: b
 1: li/ tak do niego nie prágniem/ nie wie=
 2: dząc iáko ieŝt piéckne y wesołe. Iákoby=
 3: ŝmy nic nie wierzyli/ co nam o tym tá=
 4: kim kroleŝtwie powiádáią. Iákoby=
 5: ŝmy tu od ŝmierci y kłopotow beŝpie=
 6: czni byli/ á o drodze y krotkiey goŝpo=
 7: dzie nie wiedželi. Tym gárdžim coŝ ty

- 8: tak drogo kupił Pánie.
- 9: A iáko Iozeph wiedząc iż iego óciec
- 10: y brácia/ y dom iego wízytek/ nie mieli
- 11: koni/ wozow/ doštátkow ná tak dáleką
- 12: do kroleštwa iego drogę: wypráwił po (*marg*) Pomoc
- : ná dro=
- : gę y wy=
- : práwá. (-)
- 13: nie wiele wozow/ koni y osłow/ y połał
- 14: szat wiele y pieniędzy/ áby wízelákim
- 15: doštátkiem opátrzeni drogi fię oney nie
- 16: bali. Tak też nász Iozeph Pan Iezus/
- 17: wiedząc iż my iestefmy ciálem y ziemią
- 18: obciążeni/ wiedząc iákośmy do niebie=
- 19: fkich y wiecznych dobr niešpofobnymi:
- 20: zásiadł ná práwicy v Oycá/ áby/ iáko
- 21: mowi Apoštoł/ wštáwiał fię zá námi/ (*marg*) Hebr: 9. (-)
- 22: á iednał nam y połyłał dáry y pomocy
- 23: wízelákie z niebá ná tę drogę/ y do tego
- 24: kroleštwa šwoiego/ do ktorego nas zá
- 25: šobą wzywa.
- 26: On iest przyczyńcá y pošrzednikiem (*marg*) Pošrzed=
- : nik nász
- : P. Iezus. (-)
- 27: nászym/ on blizny ran šwoich w ktorych
- 28: zá nas vmárł vkázuie/ y miłosierdzie
- 29: wízelákie y dobrodzieyftwá iedna. A nie
- 30: tylo iedna przešzła wyšługá šwoią/ ále
- 31: też šam z Oycem wšzytko dáie/ bylešmy
- 32: w imię ie^{go} prošili. Prošmyšz á wołaymy.

- 33: Pánie/ słábiłmy ná taką drogę/ wiel=
 34: kiey nam pomocy potrzebá/ pošli nam
 35: wízelákie doštátki/ wozy/ konie/ fzáty/ o=
 36: broki/ pieniądze/ obrony łálki twoiey.
 37: Tá drogá pełná rozboynikow y du=
 38: chow złych/ ktorzy nas bárzo stráfzą.
 39: pełná błotá y złey drogi/ grzechow y
 40: nieczyłtości y chęci złych do światá.
 41: pełná gor przykrych y hárdości proż=
 42: ney/ z ktorych łácno spáść y fzyię zła=
 43: máć. pełná žimná y śniegow/ y wod/ y
 44: złych przeiázdow. Opátrże nas Pá=
 45: nie/ á z támtego kroleřtwá bogátego
 46: pošli doštátki. Pošli Duchá ś. ktorzyby
 47: nas ftáre iuż y w złościách zgrzybiáte
 48: ná tę drogę pošlił/ y odmłodził duřze
 49: nářze. pošli řkruchę zá grzechy/ ábyłmy
 50: z nich iáko z ciężkiego błotá wychodzi=
 51: li. pošli Anyoły ktorzyby nas od rozboy=
 52: nikow y pokus bronili. pošli fzáty łálki
 53: y niewinności y řpráwiedliwości two=
 54: iey/ ktoreby nas zágrzały y tobie wdzię=
 55: cznemi vczyniły. A my ochotnie fię do
 56: ćiebie pokwápm. O iákiebych miał

Hh iij

mieć řkrzy=

strona: 246

246.

Ná VI. Niedzielę

po Wielkieynocy.

kolumna: a

- 1: mieć řkrzydłá/ kto mi ie da iáko gołębi=

- 2: cy ábych tám przeleciał. Vítępuycie
 3: ciężary świeckie/ y wżytki ziemłkie mi=
 4: łości y grzechy/ nie możecie z námi ná
 5: tę drogę/ iuż fię około wozow náłzych
 6: nie wiefzaycie. Nie wprowadziła Pá=
 7: ná náłzego do támtego kroleństwa py=
 8: chá świecka/ áni łákomstwo/ áni ro=
 9: łkofzy/ áni dobre mienie: ále pokorá/ v=
 10: bołstwo/ połłufzeństwo/ y vmartwienie

kolumna: b

- 1: ciála/ y fromotá świecka/ y zelżywość/
 2: dla woley Oycá łwego/ y wypełnienie
 3: rofkazania iego. Ty go tám wozy wpro
 4: wádziły. Ná tychże fię y my koniách y
 5: wozách tám pułzczaymy/ ktore z niebá
 6: y od niego z dárú iego mieć możem/ zá
 7: łtáraniem náłzym. On to nam wży=
 8: tko z domu łwego ták bogátego pošle.
 9: Ktory żyie y kroluie ná wieki wie=
 10: kow. Amen.

strona: 273

Ná dzień Troyce ś.

273.

1: **WTORA CZEŚĆ**

2: **KAZAŃ ROCZNYCH**

3: **NIEDZIEL.**

4: **NA DZIEŃ TROYCE PRZE-**

5: **NACHWALEBNIYSZEY BOGA**

6: **IEDNEGO, EWANGELIA V MAT=**

7: **THEVSZA VV XXVIII.**

- 8: **W** On czas: Mowił Pan Iezus v=
 9: czniom swoim. Dana mi iest wŹytká wŹa=
 10: dza ná niebie/ y ná ziemi. Idąc tedy náu=
 11: czayćie wŹytkie narody chrzcząc ie/ w imię Oy=
 12: cá/ y Syná/ y Duchá świętego: náuczaiąc
 13: ie chowác wŹytko com wam przykazał. A oto/
 14: ia iestem z wami po wŹytkie dni aż do fkończenia świata.

15: **EWANGELIA NA NIEDZIELE**

16: **PIERWSZA PO SWIATKACH, V**

17: **LUKASZA VV VI.**

- 18: **O** Nego czáfu: Mowił P. Iezus vczniom swo=
 19: im. Bądźćie miłosierni/ iáko y Oćiec wáŹ miłosierny
 20: iest. Nie fądźćie/ á nie bęďciećie fądzeni. Nie potępiay=
 21: ćie/ á nie bęďciećie potępieni. Odpufzczayćie/ á bęďcie wam odpu=
 22: fczono. Dawayćie/ á bęďcie wam dano. Miarę dobrą/ y náto=
 23: czoną/ y potrzebioną/ y opływaiącą dádzą wam ná łono wáŹe.
 24: Bo tąż miarą/ którą mierzyćie/ bęďcie wam odmierzono. Y powie=
 25: dział im podobieństwo: Izali może ślepy ślepego prowadzić?
 26: ázaż nie obáďwá w doł wpadaią? Nie iestći vczeń nád miŹtrá:
 27: lecz doŹkonály káďdy bęďcie/ bęďzieli iáko miŹtrz iego. A coź wi=
 28: dziŹ trzaŹczkę w oku brátá twego: á tramu/ który maŹ w oku
 29: wŹáŹnym/ nie baczyŹ? Abo iáko moźeŹ rzec brátu twemu; Brá=
 30: ćie/ dayći wyrzucę trzaŹczkę z oká twego: Źam tramu który iest
 31: w oku twym nie bacząc? Obłudniku/ wyrzuc pierwey tram
 32: z oká twego: á tedy przeyrzyŹ abyŹ wyrzucił trzaŹczkę z oká brá=
 33: tá twego.

kolumna: a

- 1: **S** Zczęśćie nawyźŹe iest (*marg*) Znáć Pá=
 4

1: ná Bogá

2: práwego

3: nawiętłze

4: łzczeńście. (-)

5: ludzkie/ mowi Prorok Ie=

6: remiałz/ znać Páná Bo= (marg) Ierem: 9. (-)

7: gá tworcę y włáfnego á

8: przyrodzonego Páná fwe=

kolumna: b

1: go. Bo iełli fię źle mylić ná wiernym

2: przyiacielu od ktorego czekamy wólzá=

3: kiej pomocy y poćiechy: dáleko po ty=

4: śiác kroć gorzey/ mylić fię ná tym w

5: ktorym wólzytkę náđzieię pokłádác ma=

Mm

my/ do

strona: 274

274.

Ná dzień ś. Troyce.

kolumna: a

1: my/ do dobrego náłzego wiecznego y

2: docześnego. ábyłmy miáłto Bogá/ nie

3: tráfilu na Belzebubá/ ktory fię Bo=

4: giem zówždy czynić y wdáwác do ludzi

5: chce: ábyłmy miáłto oycá włáfnego

6: nie tráfilu ná oycowłkiego/ y narodu

7: ludzkiego nieprzyiacielá: miáłto przy=

8: rodzonego Páná/ ktory nas łobie łtwo=

9: rzył/ nie tráfilu ná okrutniká ktory za=

10: dnego do nas práwá nie ma. Wielka

11: omyłká/ kto fię ná znáiomóści Bogá

12: prawdziwego myli. Wielkie y nawyż=

- 13: Íze Ízczyćście/ kto w tym pewnoÍ ma
 14: nieomylną/ íż zna prąwe^g Bogą twor=
 15: cę y Páná Íwego. Íefli Philozoph w
 16: tym ludzkie^g żywotá oÍtátne Ízczyćście

kolumna: b

- 1: kładł/ gdy kto mógł co pewnego o dži=
 2: wách Íwiátá tego y tych Íworzonych
 3: rzeczy wiedzÍeć/ á po nich do znáiomomo=
 4: Íci tworce ich przychodÍiç: íáko nie ma
 5: byç wielkie Ízczyćście tych ktorzy o Pánu
 6: Bogu ták wiele wiedzą/ nie po rozu=
 7: mie który Íię omyliç moze domyÍláną/
 8: ále pewną y z niebá obeÍláną y zÍawio=
 9: ną wíadomoÍcią? Przetoż zá pomo=
 10: cą Bozką w pierwÍzey czeÍci pokażę/
 11: íż prawdziwego Bogą nie znáią/ íedno
 12: ChrzeÍcijánie/ á íż go nikt pewniey y
 13: lepiej nie wyznawa/ íáko íż íeft w Troy
 14: cy íedyny. A we wtorey czeÍci náu=
 15: czym Íię/ íáko czÍiç mamy Troycę Í. o=
 16: braz íey ná Íobie noÍzác.

17: PIERWSZA CZESC.

18: **O prawdziwym Bogu/ íż go tylo Íámi ChrzeÍcijánie znáią**

19: **y dobrze wyznawáią/ á ten íeft Bog w Troycy íedy=**

20: **ny Bog ChrzeÍcijáński.**

- 21: **T**rzy Íekty Íą ktore Íię z praw= (*marg*) Trzy Íe=
 : kty z prá=
 : wego Íię
 : Bogą pro

zno chlu=

bią. (-)

22: dziwego Bogá iákoby go pew=

23: nie znály/ chlubią: Zydowfka/

24: Heretycka/ y Turecka/ przeto iż wierzą

25: w tego iedynego Bogá ktory stworzył

26: niebo y ziemię. Ale prózna chluba ich

27: iefli trzech perfon w boſtwie nie wie=

28: rzą/ pewnie nie w tego Bogá wierzą

29: co stworzył niebo y ziemię. Bo ten ie=

30: den nigdy nie był infzy áni ieft/ iedno

31: Oćiec/ Syn/ y Duch ś. Co fię y przy

32: stworzeniu światá ácz zákrycie pokázo=

33: wáło. Bo mowi pímo: Ná początku (*marg*) Bog prá=

wy zów=

zdy był

we trzech

perfonách

Gene: 1. (-)

34: stworzył Bog niebo y ziemię/ á Duch

35: Boży przenosił fię nád wodą. W kto=

36: rych słowiech miánuie fię Oćiec ktory

37: stworzył/ Syn ábo słowo ktore fię tu

38: początkiem zowie/ iáko sam Pan wy=

39: kłáda/ miánuiac fię początkiem v Ia=(*marg*) Ioan: 8. (-)

40: ná ś. Y Duch ś. przenofzący fię nád wo=

41: dá. Co wyłożył Dawid w Píálmie mo= (*marg*) Píal: 32. (-)

42: wiąc: Słowem Páńfkim niebá fię v=

43: twierdziły/ y Duchem vft iego wſzytká

44: moc ich ftánęła. Gdzie miánuie trzy

- 45: perfony/ Bogá/ Słowo/ y Duchá ś.
 46: ktorym ftworzenie niebá przypifuie.
 47: Tenże we trzech fię perfonách Abráhá=
 48: mowi vkazał. Tenże do Moyzełzá mo=(*marg*) [Gene: 18.](#)

: [Exod: 3.](#) (-)

- 49: wi: Iam ieft Bog Abráhámow/ Bog
 50: Izáákow/ Bog Iákobow/ trzykroć
 51: to fłowo/ Bog/ powtarzáiąc. Co y w
 52: Pfálmie Dawid czyni: Błogołław nas (*marg*) [Pfalm.](#) (-)
 53: Bog/ Bog náłz/ y błogołław nas Bog.

kolumna: b

- 1: Y Izáiałz widział Bogá tego praw= (*marg*) [Iła: 6.](#) (-)
 2: dziwego/ nie bez oznaymienia trzech
 3: perfon/ gdy Cherubinowie wołáią trzy
 4: kroć miánuiąc/ święty/ święty/ święty
 5: Pan załtępow. dáiąc znác o trzech w
 6: iednym bołtwie. Przetoż ono widze=
 7: nie Izáiałzowe Ian ś. wykłáda o Sy=(*marg*) [Ioan: 12.](#)

: [Acto: 28.](#) (-)

- 8: nie. á Páweł ś. o Duchu ś.
 9: A iż nie ták iáfnie ftárym onym oy=(*marg*) Czemu

: tá

: ione by

: ły w bo

: ftwie trzy

: perfony

: v ftárych

: oycow.

: **1.** (-)

- 10: com w przyrodzonym y pińánym zako=

- 11: nie oznaymione fą ty trzy w boſtwie
- 12: perfony: y owłzem nieiáko zátáione y
- 13: zákryte zoſtawáły: ty fą tego przyczy=
- 14: ny. Naprzod iż dofyć było ná on czás
- 15: do zbáwienia ták Pogánom iáko y Zy=
- 16: dom/ wierzyć w iednego Bogá/ bez wiá
- 17: domości o perfonách. Bo ſtworzenie/
- 18: po którym do znáomości Bożey przy=
- 19: chodźili/ iáko ſ. Apoſtoł mowi/ y ten (*marg*) Rom: 1. (-)
- 20: rząd dźiwney mądrości który ieſt w
- 21: nim: nie vkázuie iedno iż ieden Bog
- 22: ieſt. o perfonách nikt ſię z rozumu przy=
- 23: rodzonego domyſlić nigdy nie mogł/
- 24: poki iáwne obiáwienie z niebá o tym
- 25: nie zálzło. Iáko kto ná cudnie málo=
- 26: wány obraz pátrzy/ o málárzu wie: ále
- 27: ieſli ieſt Włoch ábo Hiſzpan ábo Po=
- 28: lak/ ieſli máły ábo wielki/ gładki ábo
- 29: ſzpetny/ domyſlić ſię nie może/ áżby mu
- 30: go kto vkazał.
- 31: A z ſtrony Zydow dźiwnie do wiela
- 32: bogow ſkłonnych/ było bárzo niebeſpie=
- 33: czno o trzech im perfonách w boſtwie

powiáádác

strona: 275

Ná dzień Troyce ſ.

275.

kolumna: a

- 1: powiáádác. gdyżby ſię zaráz byli do bál=
- 2: wochwálſtwá/ o trzech bogách źle my=
- 3: ſłac/ ſkłonili/ á nie vmieli rozeznác rze=

- 4: czy trudney/ co iedność iedne⁸⁰ boftwá/
 5: á co różność perfon. A iż zakon ftóry (*marg*) Stóry za
 : kon iáko
 : dziecię
 : niedofko
 : nále. (-)
 6: był iáko dziecię niedofkonále y nie do=
 7: rofle/ y odmienić fię y znieść miał: nie
 8: godziło fię wżytkie mu táiemnice otwá
 9: rzác/ ále wzroftu potrzebá było czekác.
 10: Iáko dzieci nie zaráz do wielkich y tru
 11: dnych náuk prowadzą. Chowála fię też (*marg*) Obiáwie
 : nie per=
 : fon cho=
 : wáło fię
 : do nowe=
 : go zako=
 : nu/ mi=
 : ftrzowi
 : nawyższe=
 : mu Chry
 : ftułowi. (-)
 12: tá táiemnicá o perfonách w Boftwie
 13: ták trudna y w rozumie niepodobna/
 14: nowemu zakonowi/ y nawyższemu y na=
 15: pewnieyższemu z niebá lámemu miŃtrzo
 16: wi Synowi Bożemu/ świádkowi: kto=
 17: rego náuce rzecz ták dziwna y trudna
 18: zlećić fię miałá.
 19: Ten przyŃzedłzy ná świát w náturze

- 20: ludzkim/ oznajmił się być Synem Ojca=
 21: cał niebieskiego. nie czynionym ani stworzonym=
 22: stworzonym: (bo się tak każdy w świecie
 23: Bożym będąc zwać może) ale rodzonym=
 24: Synem od wieku/ y we wszystkim Bogu rodzonym = (marg) Syn Boży=
 : ży Bóg
 : prawy. (-)
 25: w tym. iako się to na innym miejscu o=
 26: koło jego prawego bóstwa stwierdza.
 27: Y onej prawdy swojey wielkimi cudami=
 28: mi podpierał. Y nie mamy go/ ktorzy
 29: weń wierzymy/ za inakżego iedno za
 30: prawego Boga.
 31: Tenże Syn Boży nauczył/ iż iest in=(marg) Duch święty.
 : Bog prawy=
 : wy.
 : Matt: 3. (-)
 32: Syn od Ojca y od Syna pochodzący
 33: Duch święty. także Bog prawy/ Synowi y
 34: Ojcowi rowny. który się na chrzcie iest=
 35: go w znaku gołębicy wskazał/ y na Apokalipsie=(marg) Acto: 1. (-)
 36: stały widomie w ogniu y językach z nieba=
 37: bóg stał się. iako się na dzień Święty=(marg) Matt: 1-
 : timo. (-)
 38: czyni nauczył.
 39: A o wszystkich trzech osobach y o (marg) O trzech
 : osobach
 : iednym
 : bóstwie
 : dzisiejsza

⌘ Ewänge=

⌘ lia. (-)

40: iednym boſtwie/ w dźiſieyſzey Ewán=

41: geliey tenże doſkonály miſtrz náſz o=

42: znaymił/ mowiąc: Náuczayćie wſzytki

43: narody/ chrzcząc ie w imię Oycá y Sy=

44: ná y Duchá ś. Sámeſo Bogá mocą

45: ludzie fię odradzaią y zbáwienia doſtá=

46: ią/ przez ſłowo Boże y wodę. Ieſli

47: Duch ś. chrzći/ y Syn chrzći iáko y O=

48: ćiec: tedyć y Duch ś. ieſt Bogiem y

49: Syn ieſt Bogiem. w ktorych trzech nie

50: ieſt troie boſtwo/ ále iedno. y przeto

51: nie trzy Bogowie ále ieden Bog/ tym

52: fię ſłowem dáie znáć: iż nie mowi/ w

53: imioná: ále w imię/ iáko iednego Bo=

54: gá/ ktorego zowiem Troycą ábo w

55: Troycy iedyneſo.

56: Tę wiárę roznieſli Apoſtołowie y

kolumna: b

1: towarzyſze/ ich wſzczepili po wſzy=(*marg*) Zydowie

⌘ nie máią

⌘ Bogá

⌘ práwego.

⌘ **Matt: 22.** (-)

2: tkim ſwiećie. y od nich Chrzeſćijanie

3: názwáni ſą roźni od Zydow/ ktorzy w

4: Syná Bożego wwierzyć niechćieli/ y

5: náuką iego wzgárdźili/ y boſtwo iego

6: zbluźnili/ y po dźiś dźień bluźnią: nie

- 7: przypuŝczając iawnego y wielce do=
8: wodnego obiawienia o trzech w bo=
9: ŝtwie iednym perŝonách. ktore to Zy=
10: dy dla tey niewdzięczności y złości od=(*marg*) Zydy od=
: rzućił P.
: Bog iż
: Bogá w
: Troycy
: nie przy=
: ięli. (-)
11: rzućił P. Bog/ y pokarał ie w gniewie
12: ŝwoim/ iż oddalił od nich kroleftwo
13: ŝwoie/ á przenioŝł ie do narodow wŝzey
14: ŝiemie: iż znáiomóŝci Bożey y ŝłowá
15: iego ŝ. y prawdy y obiawienia Bozkie=
16: go żadnego y Prorokow nie máią. iż
17: koŝcioł im on ktoremu dufáli/ y ŝłuźbę
18: wŝzytkę w nim/ y ofiáry ich y káplán=
19: ŝtwo y zakon zepŝował. y roŝpędził ie
20: tułáczmi po ŝwiećie/ bez krolá/ bez ká=(*marg*) Ofeę 3. (-)
21: płaná/ bez wolności/ iż dziś nędzniey=
22: ŝzego narodu ná ŝwiećie nie máłz. Zá
23: ten tylo grzech iáko mowi Dányel/ iż(*marg*) Dan: 9. (-)
24: zábiwŝzy Syná Bożego/ vwierzyć weń
25: niechćieli. y opifał ten Prorok látá/ kto=
26: rych ŝię to ich karánie dla tego grze=
27: chu ŝtác miáło/ po lat od wyŝćia z
28: Bábiloniey 490. Ná co wŝzytek
29: ŝwiát pátrzy/ y żadna ŝię do tego czá=
30: ŝu nácy do nich po prawdę y znáio=
<http://rcin.org.pl>

- 31: mość Bożą nie vćieka. bo v fámych
- 32: Chrześcijan zoftála/ ktorzy fię Bogiem
- 33: prawdziwym w Troycy iedynym y zná=
- 34: iomością iego chlubią.
- 35: V heretyków też prożno znáiomó=(*marg*) Heretycy
- : nie máią
- : Bogá
- : práwego. (-)
- 36: ci o Bogu prawdziwym szukác. bo tám
- 37: wielki nieftátek. raz fą/ drugi raz ich nie
- 38: máfz: raz to mowią drugi raz owo: ie=
- 39: dni tám drudzy inák. fą iáko y Zydowie
- 40: bez wodzá/ bez miłtrzá y proroká/ bez
- 41: káplaná y ołtarzá/ bez rzádu/ bez pořtu=
- 42: řzeńřtwá/ bez iednořci/ bez trwálořci.
- 43: Zaden z nich podánia Apořtolřkiego y
- 44: prawdziwe^{go} rozumienia piřmá nie ma.
- 45: bo by ie dobrze rozumieli: náležliby w
- 46: nim zgodná prawdę; ále iř fię okořo ie=
- 47: go wykłádow nie zgodzáią: do prawdy
- 48: w nim/ ktora iedná iest/ tráfić nie mo=
- 49: gą. y miałbych od tych prawdy řzukác
- 50: co wczorá nářtáli á iutro zginą/ á fámí
- 51: fię o nie zgodzić y náleřć iey nie mogą?
- 52: V Turkow iefzcze mnief wiádomo=(*marg*) V Tur=
- : kow nie
- : máfz Bo=
- : gá prá=
- : wego. (-)
- 53: řci o práwym Bogu. bo ich Mácho=

54: met w łeść fet lat po Apoštolech ná=

55: łtał/ Chrześcijánfką wiárę porzućił/

56: Chryšťufá zbluźnił/ żadnych cudow nie

Mm ij

czynił/

strona: 276

276.

Ná dzień Troyce ś.

kolumna: a

1: czynił/ łzábłá á roskofzámi do plotek

2: łwoich ludźie poćiągnął.

3: V łámych Chrześcijan Kátholikow (*marg*) V łámjch

: Chrześći=

: an wiá=

: domość

: o Bogu

: práwym

: zołtálá. (-)

4: náuká y wiadomość pewna o prawdzi

5: wym Bogu/ ktory iełt w Troycy/ Oćiec/

6: Syn y Duch ś. zołtálá. ktorą prawdę y

7: wiárę mocno wyznawamy: Wierzę w

8: iednego Bogá. ktoryż to? Zydowskili?

9: nie. Tureckili? nie. heretyckili? nie. A

10: ktoryż? Ten ktory fię zowie/ Oćiec/

11: Syn/ Duch ś. Wierzę w Oycá włze=

12: chmogącego/ łtworzyćielá niebá y źie=

13: mie/ włzech widomych y niewidomych.

14: y wierzę w Iezu Chryšťá Syná iego/ y

15: wierzę w Duchá ś. Co ták iáko możem

16: obiáśniamy. Iedno iełt Bołtwo y Bog ieden/ iá= (*marg*) **1.**

: Iedno

☐ bołtwo y

☐ Bog ie=

☐ den. (-)

17: ko piłmo mowi/ wiela bogow żadną

18: miarą nie przyznawamy. bo to fą Po=

19: gąńńkie bálwochwálłtwá y heretyckie

20: Aryańńkie zdrády/ ktore do tegoż bálwo (*marg*) Deut: 6.

☐ Mar: 12. (-)

21: chwálłtwá wiodą. Pan **IEZVS** náłz

22: miłtrz tey wiáry náuczá y z Moyzełzá (*marg*) Deut: 6.

☐ Mar: 12. (-)

23: przywodźi piłmo/ y w tym nas vmo=

24: cnił/ y nie czynił fię inłzym Bogiem á=

25: ni drugim Bogiem/ ále iednym z Oy=

26: cem y z Duchem ś. Ia y Oćiec iedno

27: ielłtelmy. (*marg*) Ioan: 10. (-)

28: W bołtwie trzy perfony wyznawa=(*marg*) 2.

☐ W bo=

☐ łtwie trzy

☐ perfony. (-)

29: my/ ielł Oćiec/ Syn y Duch ś. Iáko tá

30: ś. Ewángelia świádczy: Chrzćicie w

31: imię Oycá y Syná y Duchá ś. Czym

32: potępiamy Zydy niewierne/ ktorzy fię

33: do perfon znác y wierzyć niechcą. y

34: Turki/ ktorzy tákże tego nie wierzą. y

35: tym wiárá náłzá od nich różná/ y to fá=

36: mo Chrześcijány nas czyni/ y ten łam

37: ielł Bog Chrześcijáńłki/ Bog ieden w

38: trzech perfonách/ Oćiec/ Syn y Duch ś.

39: ktorego iednego imieniem/ chrzeft bie=

40: rzem/ y mocą fię iego odradzamy ná fy=

41: ny Bożé.

42: Ty perfony różności infzey między (*marg*) 3.

: Różność

: między

: perfoná=

: mi iáka. (-)

43: íobą nie máią/ iedno z ítrony pochodze

44: nia. Iż Syn rodzi fię przed wieki od

45: Oycá/ nie Oćiec od Syná. iż Duch ś.

46: pochodzi od Oycá y od Syná. á od Du=

47: chá ś. nie pochodzi áni Oćiec/ áni Syn.

48: Oćiec nie rodzony/ Syn rodzony/ Duch

49: ś. pochodzący. Tá ieft íámá różność

50: ktora perfony czyni. w innych wízyt=

51: kich rzeczách/ to ieft/ w boítwie/ w mo=

52: cy/ w máieftacie/ w władzey/ w ítwo=

53: rzeniu fwiátá wízytkie^{go}/ wielka ieft row

54: ność á namnieyfzey różności nie máíz.

55: Ty perfony nigdy fię miefzác nie (*marg*) 4. (-)

kolumna: b

1: mogą. Oćiec nie ieft Synem/ Syn nie (*marg*) Perfony

: fię nie

: miefzáią. (-)

2: ieft Oycem/ Duch ś. nie ieft áni Sy=

3: nem áni Oycem. Inny Oćiec ktory

4: Syná rodzi. inny Syn ktory fię od nie=

5: go rodzi, inny Duch ś. od obudwu po=

6: chodzący. Przetoż błędow heretyckich

- 7: ktoremi nas do Zydow ciągnęli/ á mo=
 8: wili iż tenże ieft Oćiec co y Syn/ ko=
 9: ścioł ś. potępia. Nie Oćiec fię wcielił
 10: w żywoćie Pánnny czyfley: ále Syn.
 11: Nie Duch ś. ále Syn. Nie Syn ná A=
 12: poftoły w ogniu sftąpił: ále Duch ś.
 13: W boftwie liczby nie máłz dwoiá=(*marg*) 5.
 : W bo=
 : ftwie licz=
 : by nie
 : máłz. (-)
 14: kiej/ áni troiákiej. bo fię boftwo nie
 15: dzieli: ále tylo w fámych perfonách z
 16: ftromy pochodzenia iedney od drugiey/
 17: tám liczbá ieft trzech/ Oycá/ Syná y
 18: Duchá ś.
 19: Boftwo Troyce ś. nie ieft iáko czło=(*marg*) 6.
 : Iedność
 : nie roz=
 : dzielna
 : poiedyń=
 : ftwá. (-)
 20: wieczeńftwo/ ktore fię vdziela Piotro=
 21: wi/ Páwłowi y Iędrzeiowi: ále ieft ie=
 22: dność nierozdzielna. iáko iedno fłoń=
 23: ce/ w ktorým ieft iftność/ promień y cie=
 24: płość. Iáko nie máłz trzech fłońcow
 25: ná ktoreby fię náturá fłońcá roznośi=
 26: łá: ták boftwo iedno. á ná troie fię nie
 27: roznośi/ iedno w iednym poiedyńftwie

28: Ią trzy perfony.

29: Do Troyce ś. nic nie przybywa áni (*marg*) 7.

: Wćiele=

: nie Syná

: Bożego

: nie przyby=

: wa do

: Troyce

: ś. (-)

30: wchodzi ze wćielenia y człowieczeń=

31: Itwá Syná Bożego. Bo ácz ieft z per=

32: Ioną y boftwem Iłowá Syná Bożego

33: ziednoczone/ y od niego nigdy nieroz=

34: dzielne: iednák nie ieft Bogiem czło=

35: wieczeńIstwo Páná náfzego/ ále rzeczą

36: od Troyce ś. Itworzoną. Acz Syn Bo=

37: ży Chryftus BOg ieft y człowiek prá=

38: wy. y dobrze mowim/ iż Bog zá nas

39: ćierpiał y vmárł. O czym Iię ná innym (*marg*) Na zwiá=

: Itowánie

: Pánny

: Bogáro=

: dzice. (-)

40: mieyfcu náucza.

41: A iż to Ią rzeczy trudne/ nie poięte/

42: y rozum nie tylo ludzki ále y Anyelłki

43: przechodzące/ áby Iię nikt trudnością

44: y ludzkim niepoięciem od wiáry tey ś=

45: więtey nie odrażał: niech ma táki po=

46: siłek y náuki. Náprzod wiedzieć ma (*marg*) Pośiłek

: rozumu

: nálezego

: do wiary

: Troyce

: ś.

: [Hebr: 11.](#) (-)

47: doskonałe co to wiara w Boga y co to

48: Bogu wierzyć/ gdy on sam co mowi:

49: iż jest wedle Apostoła przekonanie w=

50: zwykłego rozumu nálezego/ y zniewole=

51: nie jego pod pośluzenstwo tego co mo=

52: wi. Dość maż iż to Bog mowi iż jest (*marg*) Wiara

: przekonany=

: wa ro=

: zum. (-)

53: w Troycy iedyny/ iżci vkazał Syna w

54: cieie/ y Duchá ś. w znaku gołębice y o=

55: gnia. Dość iż to Syn Boży świad=

56: czy który jest prawym Bogiem/ á omy=

lic nie mo=

strona: 277

Ná dzień Troyce ś.

277.

kolumna: a

1: lic nie może/ który mowił: Co wiemy (*marg*) [Ioan: 3.](#) (-)

2: to mowim/ á cośmy widzieli to świad=

3: czym: Wiara nálezá ná słowie fię Bo=

4: żym wpiera/ który samá prawdá jest/

5: nie ná rozumie.

6: Pomyśl sobie iako słaby jest ludzki(*marg*) Ludzki

: rozum słá

by. (-)

7: rozum/ y iáko omylne wiadomości ie=

8: go. Rzeczy tych ná ktore pátrzym ná=

9: tury nie znamy/ y íami fię nie znamy:

10: á iáko Bozkie rzeczy poiąć mozem?

11: Ciáło/ mowi Mędrzec/ obciąża dużę/ (*marg*) Sap: 9. (-)

12: iż fię ná wyfokie rozumienie podnieść

13: nie może: nie tylo Bozkich ále y ziem=

14: fkich subtelności. Y przeto Pan do Ni= (*marg*) Ioan: 3. (-)

15: kodemá mowił: Ziemskieć rzeczy mo=

16: wię/ á nie rozumiełz ich/ á niebiełkie ro=

17: zumem ogárnąć chcełz?

18: Vważać mamy/ iż tá wiará Chrze=(*marg*) Wiará

Chrześci=

áńłka v

Proro=

kow prze=

powie=

dziána. (-)

19: ścijáńłka o Troycy ś. iáko y o innych ár=

20: tykułách/ dziwnie fię vmacnia píłmem

21: ítárego zakonu y Prorokow/ w ktorých

22: byłá iáko dąb wielki w máluczkim żo=

23: łędziu. Bárzo iáfne łą proroctwá przed

24: kilką tyśięcy lat vprzedzone y przeyrzá=

25: ne o wierze Chrześcijáńłkiey.

26: Tá wiará vmocniłá fię cudámi. Za=(*marg*) Wiará

Chrześci=

áńłka cu=

dámi fię

vmocni=

łá. (-)

27: dney fekty nie máłz áni było ná świećie/

28: w ktoreyby cudá ták wielkie/ ták gęfte

29: y po dżiś dzień czyniono. Turecka y pía

30: chromego nie vzdrowiła: heretycka ie=

31: łzcze mniey: o Zydowłkiey áni pytać.

32: Nie máłz áni było ná świećie żadney (*marg*) Krwią

fię męczē

nikow v=

mocniła. (-)

33: fekty/ ktoraby ná łwey prawdy świáde=

34: ctwo ták wiele krwie rozłáła iáko wiá

35: rá Chrześcijánłka/ ktorey Duch ś. w

36: ludziech tákie dał świádectwo/ iż ná

37: śmierć dla niey iáko ná wefele fię cífnę

38: li. á to zá wietłzą ciężkość y krzywdę

39: łobie mieli męczennicy/ gdy vmrzeć

40: dla prawdy tey nie mogli.

41: Zadna religia ták wiele bálwochwál (*marg*) Bálwo=

chwálft=

wo wiá=

rá Chrze=

ścijánłka

zburzyłá.

Práwá o=

koło oby=

czáiw

dobrych

ma bez

⌘ przygá=

⌘ ny.

⌘ Ták wie=

⌘ le ludzi

⌘ świętych

⌘ między Chrześći

⌘ ány. (-)

42: Ítwá nie obáliłá y ono ze wízego świá=

43: tá nie wypędziłá/ iedno tá Chrześciján

44: Íka. Co y po dziś dzień między Indiany

45: ná wíchod y zachod czyni. Zadna tá=

46: kich praw nie ma około cnoty y pocźci

47: wych obyczáiw/ w ktorzych namniey=

48: Ízey przygány/ nieÍprawiedliwoścí y nie=

49: pocźciwoścí nie máłz/ iáko tá náłzá. Zy=

50: dowie/ Turcy y heretycy iákie mákuły

51: cnoty y pocźciwoścí w zakonie Íwym

52: máią/ y ÍproÍnoścí ktorą Íię y rozum

53: brzydźi: trudno krotko powiedźcieć. Za=

54: dna Íektá nie miáłá nigdy ták ludzi Í=

55: wíętych y cudownych y vmartwionych

56: świátu y ciáłu/ iáko ChrześcijánÍka w

kolumna: b

1: oboiey płci. Ná Íáme zakony y kápłán=

2: Ítwo pátrząc: káždy Íię zdźiwi/ gdy ie z

3: innemi przyrowna/ á zwłáłzczá z here=

4: tyki/ ktorzy żadnego świętego Íwey Íe=

5: kty áni w kśięgách/ áni w káalendarzu

6: vkázáć nie mogą. Zadna Íektá tákich

7: ÍtoÍow y przeÍłádownia nie wytrzy=

- 8: máłá/ y ták długo/ iáko wiára Chrześ=
- 9: ćijáńfka. Iákoż iey o Troycy ś. y in=
- 10: nych ártykułách nie wierzyć?
- 11: Rádá zbáwienna iest około pokus
- 12: przeciw wierze tey ták dziwney y trud=(*marg*) O Troy=
- : cy ś. w ro
- : zmowy
- : fię z here=
- : tyki nie
- : wdawać. (-)
- 13: ney: áby fię żaden Kátholik z żadnym
- 14: ádwerłarzem/ zwłázczá około Troyce
- 15: ś. w rzecz nie wdawał. Bo y práwá
- 16: duchowne y fwieckie: mowy około tego
- 17: zákazały. ále niech káždy/ gdy go ná
- 18: pádnie Nowochrzczeniec/ ták mowi:
- 19: Milcz Pogáninie y Zydzie y Turczynie/
- 20: iestem Chrześcijánin/ vwierzyłem y o=
- 21: chrzcilem fię imienie^m y mocą Bogá w
- 22: Troycy iedyne^g/ Íprawy z tobą nie mam.
- 23: Táiemnice Bożé zákryte wiary ná=(*marg*) Wiára ro
- : zumieć po
- : kłonem
- : wyznąć
- : milcze=
- : niem vcz=
- : ćić Troy=
- : cę ś. (-)
- 24: Ízey/ káždy z nas lepiej wiára zrozu=
- 25: mieć/ lepiej pokłonem y dobrym żywo=

- 26: tem wyznąć/ lepiej milczeniem niżli
- 27: słowy wczuć może. Gdy cię rozum po=
- 28: targnie a będziesz chciał szperać w má=
- 29: iestać bozkim y dochodzić trudności:
- 30: nógoty wiarę a mów: Gdy wierzę że
- 31: to prawdą/ już y rozumiem. Gdyż Pro=(*marg*) [Ifa: 7.](#)
- : [iuxta 70.](#) (-)
- 32: rok mowi: Ieśli nie wierzycie/ nie
- 33: zrozumiecie: inakżego mi rozumienia
- 34: nie potrzebá. Bobych ośzalał y rozum
- 35: stracił/ bych się miał z rozumem moim
- 36: ná mądrości niedościgłe Bozkie pory=
- 37: wac. Dofyc mi z Apóstólem mowić: (*marg*) [Rom: 11.](#) (-)
- 38: O wyfokości y bogactwo rozumow y
- 39: mądrości Bożych/ iáko są niepoięte są=
- 40: dy iego y niezrozumiane drogi iego. A
- 41: iż do wiary/ wyznania potrzebá: nie
- 42: otrz ná to ięzyká/ bo y w tym potknąć
- 43: się możesz: ále pádni ná ziemię a day
- 44: cześć Troycy s. a żyi cnotliwie/ obraz
- 45: iey ná fobie wedle zakonu Chrześciján
- 46: kiego nosząc: to stanie heretykowi zá
- 47: naukę. A ieśli się chce nauczyć/ vkaż
- 48: mu drogę do kápłanow Bożych. Mil=
- 49: czenie pokornego sercá lepiej wczuć tá=
- 50: iemnice Bozkie/ iáko ie Apóstól wczcił: (*marg*) [2. Cor: 11.](#) (-)
- 51: Słyszałem/ prawi/ w trzecim niebie tá=
- 52: iemne słowá/ ktorych się ludziom mo=
- 53: wić nie godzi. im więcej kto się bozkim
- 54: tájemnicom przypátrzy/ tym mniej o

55: nich mówić może. Izáiałz skoro vy= (*marg*) Iśa: 6. (-)

56: źrzał P. Bogá w máieftácie: iáł fię zá

Mm iij

vftá y mo=

strona: 278

278.

Ná I. Niedzielę
po Świątkách.

kolumna: a

1: vftá y mówił: Ach mię/ mówić tru=

2: dno/ musi milczeć/ pomázaną gębę

3: mam/ y miedzy takimi miefzkam. Y

4: Moyzełz wyrzawfzy y poznawfzy Pána

5: ná krzu onym/ záłfonił oczy y mówił:(*marg*) Exo: 5. 4. (-)

6: Iákoś do mnie poczał Pánie mówić/

kolumna: b

1: tak mi ięzyk flábieie. Mówić o táiem=

2: nicách Bozkich zákrytych ledwie fię

3: godzi. A což z fprożności [!] y hárdości ro=

4: zumu co świegotác/ iáko wielka śmiá=

5: łość y niewczciwość rzeczom Bozkim

6: z tego roście?

7: **WTORA CZESC.**

8: **O Ewángeliey tey Niedziele: Bądźcie miłosierni/ iáko y O=**

9: **ćiec wáfz miłosierny ieft.**

10: Hcemy vczćić y wyznác Troycę

11: ś. Bogá náłzego: nośmyż obraz

12: iego ná łobie. Bołmy ná obraz

13: tego Bogá/ w ktorego wierzym/ łtwo=

14: rzeni łą. Wiefz iáką twarz ma P. Bog?

15: Wiefz iáki ieft Bog w Troycy? Twa=

16: rzy żadney nie ma/ y nie może boſtwa (marg) Boſtwo

: málowác

: fię nie mo

: że. (-)

17: iego do żadnego ftworzenia przyrow=

18: nác/ áni go málowác. Mowi Moyzeſz

19: do ludu: Słyſzałeś głoſ Bogá twego

20: áleś twarzy żadney nie widział. Nie(marg) Deut: 4. (-)

21: widziałeś żadnego podobieńtwa/ ná

22: on dzień gdy do was mowił w Horeb

23: w puł ognia. Nie ieſt Bog: áni czło=

24: wiek/ áni Anyoł/ áni ſłońce/ áni do ſa=

25: dney ftworzoney rzeczy przyrownány

26: być może. A iákoż ia obraz y podobień= (marg) Ktory

: ieſt obraz

: Troyce

: ſ. (-)

27: ſtwo Troyce ſ. ná łobie mam? Powiem=

28: í. Z íftnoſci y zewnętrnoſci nie zna=

29: my teraz P. Bogá: iedno z dziełá y

30: ſkutkow iego. Iáko w człowieku duſze

31: nie widziſz/ iedno cíelefná twarz iego/

32: y po niey go znałz: ták boſtwa P. Bo=

33: gá twego nie widziſz/ iedno ſkutki á v=

34: czynki iego widziſz/ iż ieſt dobry/ mi=

35: łoierny/ cíerpliwy/ ſpráwiedliwy. Toć

36: ieſt iákoby obraz iego. Iáko człowie=

37: ká znamy z twarzy/ ták P. Bogá z do=

38: broci/ z miłoiſterdzia/z łáfkáwoſci/ z

39: prawdy/ y z innych cnot iego Bozkich/

- 40: ktore są nieiákim obrázem iego.
- 41: Tákich cnot gdyć P. Bog dał du= (*marg*) Twarz
- : Boża mi
- : łofierdzie. (-)
- 42: szeń/ włożył w cię fundámenty/ y chce á=
- 43: byś był taki iáki on/ dobry á miłosierny
- 44: ná drugie/ iáko on iest ná wżytki. Na=
- 45: lepiej P. Bogá poznawamy po miło=
- 46: śierdziu iego wielkim/ ktore wylał ná
- 47: wżytko stworzenie swoie/ káżdego po=
- 48: trzeby opátruiać/ y nędze oddaláiąc/
- 49: iáko Pálalm mowi: [Oczy wżytkiego (*marg*) Pál: 103. (-)
- 50: stworzenia do ciebie się obracáią Pá-
- 51: nie/ á ty opátruiesz wżytkę żywność y
- 52: potrzeby ich. Ty dáry twoie sypiesz/ á
- 53: oni zbieráią/ ty rękę twoię otwarałz/ á
- kolumna: b
- 1: oni się dobry twemi nápełniáią] Y bestye
- 2: znáią tego co ie karmi/ y do svey gołpo=
- 3: dyniey ná wsi wżytko się ptástwo zbie=
- 4: ga. Iáko dziecię napierwey się náuczy
- 5: znáć mátkę ábo mámkę/ ktora ie pier=
- 6: síami y chlebem karmi: ták człowiek
- 7: napierwey poznawa Páná Bogá *śwe*^{go}
- 8: z tey twarzy y miłosierdzia iego/ iż nas
- 9: karmi/ nam dobrze czyni/ y nędze náłze
- 10: od nas/ gdy do niego wołamy/ oddala.
- 11: Chce tedy P. **IEZVS** abyśmy twarz
- 12: Oycá náłzego niebieskiego ná łobie mie
- 13: li: to iest abyśmy byli miłosierni/ iáko

- 14: Oćiec nález niebieski miłościerny iest. Bo
- 15: fię do nas nie przyzna/ gdy tey twarzy
- 16: fwey ná nas nie ogląda. rzecze: Nie
- 17: moie to dzieci/ ták okrutne y niemiło=
- 18: sierne. To moie/ ktore nád nędzą ludz=
- 19: ką boleią/ á wnet ią odganiąią ielli
- 20: mogą. Miłosierdzie nie tylo iest obraz (*marg*) Miłośier
- ☐ dzie wy=
- ☐ pełnienie
- ☐ wżytkie=
- ☐ go zako=
- ☐ nu. (–)
- 21: Troyce ś. ále wypełnienie wżytkiego
- 22: zakonu Bożego/ ktory ná miłości zá=
- 23: wińął. Iest świadectwo dobrej wiá=
- 24: ry/ pokuty pierwży owoc iáko Ian
- 25: Chrzćiciel rádził/ pomoc do oczyście=
- 26: nia grzechow/ vprofzenie fkruchy fer=
- 27: deczney. Miłosierne vczynki od gnie=
- 28: wu Bożego bronią/ długi Bogu wy=
- 29: płacią/ máiętność y domy rozmnażá= (*marg*) Książki
- ☐ o bráct=
- ☐ wie miło=
- ☐ sierdzia. (–)
- 30: ią. O czym fię ná zálezanie tey wiel=
- 31: kiej cnoty/ ná innym mieyfcu mowi=
- 32: ło y pińáło.
- 33: Tego miłosierdzia cztery skutki Pan (*marg*) Cztery
- ☐ skutki mi
- ☐ łosierdzia. (–)

- 34: wylicza. Mieymy miłosierdzie/ nád
- 35: sławą bliźnich náfzych/ gdy iákie złe
- 36: mnińmáńia o nich powftáią. Nád du=
- 37: łzámí ich tákże/ gdy grzełzą ábo komu
- 38: łzkodę czynią. Nád potrzebámí ich cie=
- 39: leńnemí mieymy miłosierdzie/ gdy czym
- 40: łobie pomoc nie máią. Nád ślepotą
- 41: ich/ gdy w czym błádzą. O pierwfzy ták
- 42: vpomina Pan **IEZVS.** (*marg*) Nie po=
- łódzác á
- nád słá=
- wą bliź=
- nie^o zmi=
- łowác fię. (-)
- 43: Nie połódzaycie á nie bédźiecie po=
- 44: łódzeni. Częłto fię tráfia/ iżci fię zda

kto być

strona: 279

Ná I. Niedzielę
po Świątkách.

279.

kolumna: a

- 1: kto być złym/ ábo co tákiego niepewne=
- 2: go kto o nim mowi/ y do vchá twego
- 3: niešie: Zmiłuy fię nád sławą iego. Nie
- 4: połódzay go/ nie czyn krzywdy sławie
- 5: iego/ nie ták prędko wierz gdy o nim
- 6: źle mowią. ráczey obmawiay z miło=
- 7: śierdzia ku niemu/ mowiąc: Nie pew=
- 8: ne to rzeczy. rozumieymy dobrze o nim/
- 9: poki fię pewna rzecz nie pokaże. (*marg*) Nie pote=

⌘ piąć. (–)

10: A gdy fię co pewnego y iáwny á zná=

11: czny grzech pokaże: drugie miłośier=

12: dzie każe Pan Chryftus czynić: Nie

13: potępiąć. To iest duŕze iego nie dáwác

14: wnet do piekła ięzykiem: ále ráczy

15: zmiłowác fię nád vpadkiem iego/ á mo

16: wić: vpadł nieborak/ ále iuŕ podobno

17: żáluie y z grzechu powłtał. Iam teŕ á=

18: bom táki był/ ábo być mogę: próżno go

19: potępiąć mam/ gdyż fię y łam tákiego

20: vpadku boię. Wolę zań prośić P. Bo=

21: gá/ áby mu dał prawdziwą łkručę.

22: Trzecie miłosierdzie Pan rofkázu= (*marg*) Odpufz=

⌘ czác krzy=

⌘ wdy wiel

⌘ kie iest miło

⌘ fierdzie. (–)

23: ie. Odpufzczaycie á będzie wam odpu=

24: łczono. Gdy nas vkrzywdzi bliźni náŕz

25: á wyłtąpi przeciw nam/ czynmy mu mi=

26: łosierdzie/ odpufzczaymy/ iáko teŕ łami

27: tego v P. Bogá łwe⁸⁰ co dzień prośim.

28: Czwarte miłosierdzie Pan rofká=(*marg*) Dáwác. (–)

29: zuie: Daycie á będzie wam dano. wi=

30: dźiŕz iŕ bliźni twoy potrzebuie chlebá/

31: łukniey/ piędędy/ rády y pomocy two=

32: iey: day mu/ nie broń brátu twemu te=

33: go co y dla niego tobie Bog dał: áby y

34: on zá cię Bogá prośił/ y ty ábyś miał

- 35: odpłatę v Bogá. Nie gubiŝz gdy dáiefz:
- 36: obiecuieć P. Bog zapłatę y dobrą miá=
- 37: rą odmierzy tobie/ nátkána/ nátrzęsio=
- 38: ną y opływáiącą miárą/ iáko łam ná
- 39: wielu mieyfc obiecuie. y ná onym łą=(*marg*) [Matt: 25.](#) (-)
- 40: dzie łwoim/ gdy twoie iáłmużny ktoreś
- 41: bliźniemu czynił/ łobie łámemu przy=
- 42: czyta y rzecze: Mnieś to dawał/ mnieś
- 43: to odźiewał/ karmił/ bronil/ leczył: we=
- 44: źmiŝz zá to dobrą miárę/ wnidź do kro=
- 45: leŝtwá mego. To práwie wielka miárá.
- 46: Ołtátnie miłóšierdzie rofkázuie (*marg*) Miłofier=
- : dzie nád
- : błędne=
- : mi. (-)
- 47: nád błędnemi y iákoby ślepemi/ ktorzy
- 48: náuki y vpominánia náłzego y kazánia
- 49: potrzebuią. Aby widomy ŝłużył ślepe=
- 50: mu/ áby mądry głupiego náuczał/ y bá=(*marg*) [Leuit: 19.](#)
- : [Deut: 27.](#) (-)
- 51: czny błędne^{g0}. nie łay głuchemu/ y przed
- 52: ślepym pniá nie kłáć/ mowi zakon. y
- 53: przekłety ktory ślepe w drogę błędną
- 54: prowadzi.(*marg*) Ná fię pir
- : wey wey=
- : źrzcć ma
- : kto kogo
- : vpomina (-) W czym potrzebá ná fię pier
- 55: wey weyźrzcć/ iefli ty łam w tákim błę=
- 56: dzie y grzechu nie leżyŝz. iefli dobrze łam

kolumna: b

- 1: widziŝ á takiy przygány nie maŝ. Bo
- 2: poŝpolicie ludzkie grzechy widzim/ á ná
- 3: ŝwoie nie pátrzym. Gdy tedy kogo
- 4: widziŝ błądzącego/ ábo złą drogą do
- 5: grzechu idącego/ ábo coć ŝię w kim nie
- 6: podoba: pierwey ŝam ná ŝię weyrzy.
- 7: Ieŝli toŝ v ŝiebie naydziŝ: pierweyŝe
- 8: około ŝiebie ŝamego prácu/ á vmieć
- 9: dobrze w domu ŝwoim: toŝ v drugiego
- 10: ŝmieci vkázuy. Pierwey z oká ŝwego
- 11: wyrzuć/ coć do twego wzroku wádzi:
- 12: toŝ drugiemu oko oczyŝciay. Bo ŝzká=
- 13: ráda rzecz ieŝt/ y obłudnikiem pokry=
- 14: tym táki ieŝt/ ktory ŝam złym będąc/ dru=
- 15: giego karze. Co táki vkarze? Slepý
- 16: slepego nie dobrze poprowadzi/ obá w
- 17: doł wpádną/ mowi Pan.
- 18: A to mowiac/ nie gardźmy náuką (*marg*) Nieprzy=
- : kładnych
- : Kápła=
- : now náu=
- : ką nie gár
- : dzić.
- : [Matt: 23.](#) (-)
- 19: kápłáníką/ choć drugdy widzim/ iż to
- 20: ŝami czynią o co ludzie karzą. Bo w
- 21: tey mierze Pan nas ná innym mieyfcu
- 22: przeŝtrzegł: Ná ŝtolicy Moyzeŝzowey
- 23: ŝiedzą vczeni y Pháryzeuŝowie: czyn=

- 24: cie co wam czynić każą/ ále wedle ich
25: vczynkow nie czyńcie. To zgromienie
26: Páńskie/ nie służy iedno ná tego co v=
27: pomina/ chociaż sam zły iest: ále tobie
28: ktorego vpomináią y náuczáią nic nie
29: wádzi/ choć cię y zły przeltrzeza/ y taki
30: ktory w tymże grzechu leży. Boże á=
31: być y to pomogło. Choć mię trędowá=
32: ty leczy/ nie dbam/ bylech ia fwoiego
33: trądu zbył. Choć mię czarny obmywa/
34: nie dbam/ bylech fię ia obmył. Choć
35: mię zły nápawa/ nie dbam/ bylech fię
36: ia nápił.
37: O nieogárniona wfzechmocności
38: Bogá w Troycy *iedyne*^{go}/ iáko z niŹcze=
39: goś wfzytko stworzył. O nieokrefzona
40: wielkości ktorey końcá nie máłz/ y wiet
41: sżá fię nád niebá wfzytki pokázuiefz. O
42: bezdnie głębokości ktora nie máłz miá=
43: ry. O mądrości niepoścígła y zákryta/
44: iákoć fię klániác y vpádác nie mam?
45: O dobroci ktora dáry twemi nápełniałz
46: wfzytko stworzenie: iáko cię chwalić y
47: miłowác nie mam? Oycze bez począ=
48: tku nierodzony/ Synu od wieku y bez
49: czáfu rodzony/ Duchu ś. od obudwu
50: tchniony y pochodzący od wieku bez
51: czáfu/ iedyny Boże náłz Troyco/ zmiłuy
52: fię nád námi: ábyfmy w tey wierze y w
53: takim o máieftacie twoim wyznániu

- 54: mocno trwali/ á wżemu piekłu z niego
 55: fię fpychác nie dopuścili. O Boże Ch=
 56: rześcijánki/ rácz Zydy y Turki y herety=

ki oświećić/

strona: 280

280.

Ná dzień Bożego Ciála.

kolumna: a

- 1: ki oświećić/ áby poználi/ iż nie máfz
 2: Bogá práwego nád cię Bogá Chrze=
 3: ścijánkiego. O chlubo náfzá/ iáko fię
 4: **ćiefzymi** [!] iż cię znamy: ábo iżeś ty nas
 5: poznác/ á taką nam wiárę dárówácięś
 6: raczył. Tego nam nie doftáie ábyć fię
 7: wżytek świát pokłonił/ á inne ftworze=
 8: nie twoie ciebie Páná fwego włáfnego
 9: y y przyrodzone^{go} znáło/ ták iáko my zna=
 10: my. ábyś fię wefelił z roboty twoiey/ y z
 11: onego drogiego odkupienia ná ktoreś
 12: ták wiele náłożył.(*marg*) **Pfal: 66.** (–) Pożegnayże nas
 13: Boże/ Boże náfz/ y pożegnay nas Bo=
 14: że/ niechci fię pokłonią wżytki kráie
 15: ziemie. Błogofław nam Boże Oycze/ (*marg*) **Num: 6.** (–)

kolumna: b

- 1: á bądź ftrożem náfzym. Vkaż nam
 2: Boże Synu twarz twoię/ á zmiłuy fię
 3: nád námi. Obroć Boże Duchu ś. obli=
 4: cze twoie do nas/ á dáruy nam pokoy.
 5: Niech nośim ná fobie obraz dobroći y
 6: miłofierdzia twego/ ábyfmy tobie po=
 7: dobni byli/ dobrze czyniac wżytkim kto

- 8: rym możem. Nikogoż nie poładzaiąc/
9: nikogoż nie potępiaiąc/ káždemu co
10: nam źle czyni odpufzczaiąc/ y niedoftá=
11: teczne dáruiąc/ y błędne do drog two=
12: ich prowadząc/ ábyfmy tak prawdziwe
13: mi fynmi twoiemi zostawali. Ktory
14: kroluiesz Bog ieden w Troycy ná wie=
15: ki wiekow. Amen.

strona: 309

Ná V. Niedzielę

309.

po świątkách.

- 1:
2:
3:
4:
5:
6:
7:
8:
9:
10:
11:
12:
13:
14:
15:
16:
17:
18:
19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31: NA PIATA NIEDZIELE**32: PO SWIATKACH, EWANGE-****33: LIA V MATTHEVSZA W V.**

- 34: **O** Nego czáfu: Mowił P. Iezus vczniom fwo=
 35: im. Záprawdę powiádam wam; iż iefli nie będzie obfi=
 36: towála fprawiedliwość wáfzá więcey niż doktorow za=
 37: konnych y Pháryzeufzow/ nie wnidziećie do kroleftwá niebieskie=
 38: go. Słyżeliście/ iż rzeczono ftárym: Nie będziez zábijał. A kto=
 39: bykolwiek zábiał/ będzie winien fądu. A ia wam powiedam; iż ká=
 40: źdy ktory fię gniewa ná brátá fwego/ będzie winien fądu. A kto
 41: rzecze brátu fwemu/ Ráchá: będzie winien rády. A kto rzecze/ fza=
 42: lony: będzie winien ogniá piekielnego. Iefli tedy ofiáruiefz dar
 43: twoy do ołtarzá; á tám wfpomnifz/ iż brát twoy ma nieco prze=
 44: ćiw tobie: zoftaw tám dar twoy przed ołtarzem/ á idź pierwey
 45: ziednąć fię z brátem twoim: á tedy przyfzedłzy ofiáruiefz dar twoy.

kolumna: a

1: **O** Sprawiedliwości á=

2: bo vfprawiedliwieniu Ch=

3: rześciójánłkim wiele gadek

4: ielt między dźisieyfzemi o=

kolumna: b

1: wierze fwyry. ktore iż wedle Apoštoła (*marg*) 2. Tim: 2. (-)

2: pożytku nie niołą/ zwłafzczá do zbudo=

3: wánia połtpolitego: profta á práwą

4: Kátholicką náuką około tych słów

Qq iij

Pánłkich y

strona: 310

310.

Ná V. Niedziełę

po Świętkách.

kolumna: a

1: Pánłkich y wykłádu ich/ wiele trudno=

2: ści z nimi zbędziem: y odpráwim ie łá=

3: cno/ gdy naprzod zá pomocą Bożą

4: zrozumieemy/ o iákiew tu P. **IEZVS**

5: łpráwiedliwości mowi: á zátym iáko

kolumna: b

1: w nas vczniách iego ma być więtfza y

2: okwitfza łpráwiedliwość/ niżli w o=

3: nych łtárego zakonu ludźiách vczo=

4: nych y Pháryzeufzách/ ktore świat

5: miał zá święte y łprawiedliwe.

6: **PIERWSZA CZESC.**

7: **O iákiew tu łpráwiedliwości Pan mowi/ á iáko w nas**

8: **więtfza być ma.**

9: **T** O imię łpráwiedliwość/ roz= (*marg*) Spráwie

: dliwości

: rozmáite

10: rozumie=

11: nia. (-)

12: máite ma w piśmie ś. rozumie=

13: nie. Bo zowie się drugdy sprá=

14: wiedliwością zakon wzytek Boży pi=

15: fány/ który spráwiedliwości náucza. (marg) 1.

16: Zakon pi=

17: fány kto=

18: ry sprá=

19: wiedliwo

20: ści náu=

21: cza.

22: Pál: 118.

23: Pál: 18. (-)

24: to iest/ iákoby wzytko było prósto/ y

25: pod linią y sznurem wolej Bożej/ y

26: práwá od niego dánego/ á nic nie chy=

27: biało áni ná tę ftronę áni ná owę. Ták

28: mowi Dawid: Spráwiedliwości two=

29: ich przeštrzegáć będę: náucz mię sprá=

30: wiedliwości twoiey. Y indziey: Sprá=

31: wiedliwości Páńskie próste/ vwefelá=

32: iące fercá. Y Apoštoł mowi: Pogánie (marg) Rom: 2. (-)

33: ábo nieobrzezáncy spráwiedliwości za=

34: konney štrzegá. Drugdy się też tym i= (marg) 2.

35: Spráwie=

36: dliwość

37: vczynko=

38: wa zwierzchnia. (-)

39: mieniem rozumieią vczynki dobre z=

- 26: wierzchnie/ wedle práwá piánego czy=
 27: nione/ ná ktore ludźie pátrzą/ y o nich
 28: ładzą y chwałą ie. Y táka łpráwiedli=
 29: wość zowie fię vczynkowa/ iáką mieli
 30: ci Pháryzeufzowie/ o ktorey tu P. **IE**=
 31: **ZVS** mowi: Ieśli łpráwiedliwość wá=
 32: łzá nie będzie okwitłza/ niźli vczonych/
 33: y Pháryzeufzow: nie wnidźiećie do
 34: kroleśtwá niebieskiego. Bo oni ná z=
 35: wierzchownych tylo vczynkách pokłá=
 36: dáli dobroć y łpráwiedliwość fwoię/
 37: gdy zwierzchnie to czynili/ co zakon
 38: Boży v Moyzełzá náuczał.
 39: O tey y Apoštoł mowi: Ieśli Abrá=(*marg*) **Rom: 4. (-)**
 40: hám z vczynkow vłpráwiedliwiony
 41: iełt: ma sławę: ále nie v Bogá. Bo lu=
 42: dzie zwierzchowne tylo łpráwy widzą/
 43: y chwałą ábo gánią. Ale P. Bog ná
 44: łercá y wnętrzości pátrzy. Táką łprá=
 45: wiedliwość mogli mieć Philozopho=
 46: wie/ y inni ktorzy żyli wedle praw ábo
 47: przyrodzonych ábo piánych fwoich/ y
 48: od rzeczypołpolitey vchwalonych. Y
 49: wedle Philozophow táka łpráwiedli= (*marg*) **Philo**=
 : zowłka
 : łpráwie=
 : dliwość
 : dwoiáka. (-)
 50: wość iełt dwoiáka: iedná zakonna/ kto
 51: ra w łobie zámyka wšytki cnoty/ ktore

52: zakon y práwo kaže: á druga ofobna

53: w łobie/ ktora fię ściąga ná znowy/ ku=

kolumna: b

1: pná/ dániny/ fady/ miary/ łokcie/ fza=

2: cowania: gdzie porownania y fprawie

3: dliwey liniey potrzebá.

4: Po trzećie zowie fię fprawiedli=(*marg*) 3.

: Serdecz=

: na fpra=

: wiedli=

: wość we=

: dle Bo=

: gá z wiá=

: ry. (-)

5: wość/ ferdeczne wedle P. Bogá y prá=

6: wá/ y woley iego wfprawiedliwienie. A

7: tác ieft lámá prawdziwa fprawiedli=

8: wość/ ktora fię zowie/ fprawiedliwość

9: z wiary y z Bogá. Z wiary: bo fię od wiá

10: ry w Meffyałzá **IEZV** Chryftá poczyna:

11: á z Bogá fię zowie/ iż iá P. Bog ludzio^m

12: dáruię y wlewa ná fercá ich. O tey Apo (*marg*) Philip: 3. (-)

13: łtoł mowi: W Chryftuście chcę być ná=

14: leżion/ nie máiąc moiey fprawiedliwo=

15: ści/ ktora z zakonu ieft: ále onę ktora

16: ieft z wiary Chryftułowey/ ktora z Bo=

17: gá ieft/ fprawiedliwość w wierze.

18: Y tym różna ieft vczynkowa fpra=(*marg*) Różność

: fprawie=

: dliwości

⌘ vczynko=

⌘ wey za=

⌘ konney

⌘ od łprá=

⌘ wiedliwo

⌘ ści z wiá=

⌘ ry.

⌘ Ioan: 1. (-)

19: wiedliwość wedle zakonu/ od tey kto=

20: ra z wiary ieft: iż oná ieft bez łáłki/ przy=

21: iáźni y pomocy Bożey: á tá z łáłką/ z

22: przyiáźnią/ y z pomocą Bożą/ iáko

23: rzekł Ian Chrzćiciel: Zakon przez Moy

24: zelzá dány ieft/ á łáłká y prawdá sítáá

25: lię przez **IEZV** Chryftá. Y tá ieft na=

26: przednieyła różność nowego zakonu

27: od łtárego: iż łtáry przyłzedł z łámą (*marg*) Różność

⌘ łtáre^{go} za=

⌘ konu od

⌘ nowego. (-)

28: náuką/ tylo ludziom vkázuiąc co źle á

29: co dobrze/ co czynić mieli á czego nie

30: czynić: A Ewángelia y nowy zakon

31: przyłzedł nie tylo z łámą náuką co czy=

32: nić á czego lię łtrzedz: ále teź z łáłką y

33: przyiáźnią Bożą y pomocą/ áby lię to

34: czynić y wypełnić mogło/ co w łtárym

35: y w nowym zakonie rołkazano ieft.

36: Stáry zakon przez Moyzelzá/ ktory po=

37: mocy do wypełnienia dáć nie mogli/

38: poštawiony ieft: á nowy przez Chry=

39: łtufá/ ktory łáfkę y pomoc do wypełnie=(*marg*) Vczynko=

: wa łprá=

: wiedli=

: wość ma

: łię z tą o=

: żenić kto=

: ra z wiá=

: ry ieft. (-)

40: nia dáć mogł y dáie/ wniešiony ieft.

41: Gdy tedy mowi P. **IEZVS**: Iefli nie

42: będzie wietłza łprawiedliwość wálzá:

43: niżli vczonych y Pháryzeufzow. Chce

44: Pan ábyłmy do zwierzchney łpráwie=

45: dliwości Pháryzáyfkiey/ do vczynko=

wey ktora

strona: 311

Ná V. Niedzielę

311.

po Swiátkách/

kolumna: a

1: wey ktora z zakonu ieft/ przykłádáli w=

2: nętrzną ktora z wiáry y z Bogá ieft.

3: Nie iżbyłmy zwierzchnią vczynkowá

4: odmiátáli: Bo Pan nie mowi: iefli nie

5: będzie inłza: ále iefli nie będzie wietłza

6: łprawiedliwość: żebyłmy iá wnątrzną

7: y z wiáry á łáłki á pomocy Chryštułó=

8: wey płynącą/ kończyli y dołkonáłą czy=

9: nili. Bo to co ieft w zakonie y v Proro= (*marg*) Chrześci=

: ánie co o=

⌘ koło oby=

⌘ czáiow w

⌘ łtárym za

⌘ konie pi=

⌘ łano/ le=

⌘ piey peł=

⌘ nić máią. (-)

10: kow z łtrony cnot y vczynkow dobrych

11: piłano: z więłfzą to powinnością Ch=

12: rześcijánie pełnić mamy/ máiąc łáłkę

13: y pomoc z wiáry/ to iełt z łáłki Chry=

14: łtułowey y z pomocy iego/ ktorey oni

15: nie mieli.

16: A podobno łię tu pożyteczniey włpo=

17: mni/ iż vłtáwy zakonne v Moyzełzá ná

18: troię łię dzieliły. Iedny ceremoniałne/ (*marg*) Troiákie

⌘ vłtáwy v

⌘ Moyze=

⌘ łzá.

⌘ *Acto: 15.* (-)

19: ktorych było bárzo wiele/ y *ćiefzkie* [!] / y

20: trudne były do záchowánia/ iáko mo=

21: wi Piotr ś. Iáko ony vłtáwy/ około ie=

22: dzenia/ pićia/ ofiar/ obrzezánia/ vmy=

23: wánia/ świał/ czáłow/ chodzenie do

24: kościołá z dáleká/ y inne/ ktore łię włzy=

25: tki od Chryłtułá nowym iego zakonem

26: zniolły. Bo Chryłtus dał nam inne (*marg*) Ceremo=

⌘ nie łtáre=

⌘ go zako=

⌘ nu vřtáły

⌘ Aug: epi:

⌘ 118. ad Ia-

⌘ nuarium. (-)

27: ceremonie/ lepřze/ łacne/ krotkie y w

28: máley liczbie/ y bárzo waźne/ iákie łą w

29: Sákrámentách iego.

30: Drugie vřtáwy były łądowe/ około

31: rządu Rzeczypólpolitey y řprawiedli=

32: wořci. Te dał nam Chryřtus ná wo= (marg) 2.

⌘ Sądowe

⌘ práwá. (-)

33: łą/ áby ich Chrzeřćijánie vřywáli we=

34: dle řwey potrzeby. Bo iż łądowe ony

35: práwne/ iedney tylo y máley nácyey Zy=

36: dowřkiew dáne były: á Chrzeřćijáńřtwo

37: ná wřzytek řwiát y narody rořćiągnąć

38: řię miáło: trudno było wřzytkiemu ř=

39: wiátu rządźić řię y łądźić wedle praw y

40: obyczáiw narodu iednego. Gdyź ká= (marg) Hier: epi:

⌘ ad Darda-

⌘ num. (-)

41: źda nácyá ma řwoie obyczáie/ y wedle

42: nich práwá łobie řtáwić/ y wedle po=

43: trzeby ie přowác drugdy z czářem mu=

44: ři: tylo źeby były řwięte/ á od řprawiedli

45: wořci y bogoboynořci řię nie oddaláły.

46: Trzećie łą vřtáwy w zakonie řtárym (marg) 3.

⌘ Vřtáwy

⌘ do oby=

⌘ : czáiow

⌘ : nie od=

⌘ : mienne.

⌘ : Aug: lib:

⌘ : 3. ad Adi-

⌘ : mātum, &

⌘ : Retract: 1.

⌘ : cap. 20. (-)

47: y v Prorokow/ do obyczáiow y cnoty

48: łłużące/ ktore **Moralia** zowiem. tych

49: Chryſtus nie zepłował/ ále ie doſkonál=

50: łze vczynił/ y wſzytki pełnić rofkazał.

51: Aczkolwiek máło nie wſzytko ieſt w tey

52: mierze w zakonie y v Prorokow/ co y

53: w Ewángeliey z łtrony obyczáiow do=

54: brych/ máło co Ewángelia przyczyni=

55: łá. Bo y o miłowánium nieprzyiaćioł

56: náyduie ſię łtare piſmo. Chybá łą nie=

kolumna: b

1: ktore rzeczy/ im dla ich nievdolności

2: pozwolone/ ktorych Ewángelia zábra=

3: nia. Iáko wielożeńſtwo y rozwody. A

4: rády teź niektore przydáie Ewángelia:

5: á to co zepłowáli Pháryzeuſzowie/ to

6: nápráwuie.

7: Iáko tu Pan nápráwia w tym ka=

8: zánium v Máttheuſzá ſ. y nie mowi: Nie

9: będzieli więtlza łpráwiedliwość wálzá

10: niźli ieſt w zakonie y v Porokow: bo

11: tám z łtrony obyczáiow táź byłá: Ale

- 12: mowi: niżli Pháryzeufzow. Bo cí tylo
- 13: zwierzchney oney vczyrkowey fpráwie=
- 14: dliwości pilnowáli/ wnętrzną opufz=
- 15: czáiąc/ y wiele przykazania Bożego złe=
- 16: mi wykłady pfuiąc. Co tám P. **IEZVS**
- 17: wylicza y nápráwia. Bo naprzod za= (*marg*) Zakon o=
- : koło mę=
- : żoboyft=
- : wá y cu=
- : dzoło=
- : ftwá pfo=
- : wáli Phá=
- : ryzeufzo=
- : wie. (-)
- 18: kon około mężoboyftwá y cudzołoftwá
- 19: pfowáli/ takim rozumieniem/ iákoby
- 20: lámą ręką tylo zábijanie grzechem by=
- 21: ło: á gniew/ nienawiść/ y wola krwá=
- 22: wa grzechu nie miáła. Y przeto Pan y
- 23: gniewu y nienawiści zákázuie/ y nie
- 24: tylo rękę/ ále y lerce y ięzyk od krzywdy
- 25: bliźniego hámowác każe. Tákże też o
- 26: cudzołoftwie rozumieli/ iż ná tym do=
- 27: fyc gdy kto vczynkiem nie cudzołóży. A
- 28: Pan y požądanie z przyzwoleniem ná
- 29: vczynek/ cudzołoftwem zowie.
- 30: Nárufzyli też byli práwá Bożego (*marg*) O rozwo=
- : dách. (-)
- 31: ftárego zakonu o rozwodách/ ktorých
- 32: im było dla ich twárdości pozwolono.

- 33: To też Pan w teyże náuce nápráwuie.
- 34: Y o przyśięgách práwo Boże źle wy (*marg*) O przy=
: śięgách. (-)
- 35: kładáli/ rozumiejąc/ iż ládá o co przy=
36: śięgąc/ grzechu nie niešie. Lecz Pan
37: náucza/ iż przyśięgąc nie mamy aż z w=
38: ielkiew potrzeby. Náuczáli też/ iż fię (*marg*) O pom=
: ście. (-)
- 39: onym práwem: Oko zá oko/ ząb zá ząb/
40: ręká zá rękę/ godziło mścić nád nieprzy
41: iacielem. A Pan to nápráwuie/ vkázu=
42: iąc/ że to nie vftáwiono ná prágnienie
43: y nálycienie pomłty: ále ná łprawiedli=
44: wość. Y przeto dobry **Chrześcijánin** [!] (*marg*) Lepiej
: krzywdę
: cierpieć
: niżli ią ko
: mu czynić (-)
- 45: ma być gotow ráczyy krzywdę cierpieć/
46: niżli fię o nię mścić: gdy mowi: Gdy
47: cię w iedną łtronę twarzy vderzą/ dru=
48: giew mu náłtáw. To iest/ bądź gotow
49: odpuścić mu á nie mścić fię. Nie iżby
50: miał mu mowić: vderz mię w drugą
51: łtronę: ále ták to ma przyiąć/ iż fię
52: mścić tego niechce/ by go dobrze y w
53: drugą vderzył. Także y około miłości
54: nieprzyacioł: Bog im drugdy dopułz=
55: czał/ áby zábijáli nieprzyaściele łwoie:
56: nie z nienawiści/ ále z łprawiedliwo=

strona: 312

312.

Ná V. Niedzielę

po Świętkách.

kolumna: a

- 1: ści/ którą Bog nád nimi czynił/ gdy im
 2: ie w ręce ich podawał. Y oni z tego fo=(*marg*) Miłość
 : nieprzy=
 : iacioł. (-)
 3: bie vczynili wykład y práwo tákie: Mi
 4: łuy przyiacielá á nienawidź nieprzyia=
 5: cielá twego. Co Pan nápráwuie/ ro=
 6: łkázuiąc y nieprzyiaciele miłowác.
 7: Rokázuie tedy nam Pan **IEZVS**,
 8: ábyfmy przechodźili w łpráwiedliwości
 9: Pháruże: to ieft/ ábyfmy do zwierzcho=
 10: wney łpráwiedliwości wnétrzną przy=
 11: kładáli/ do vczynkowey y ręczney ferde=
 12: czną przydawáli. á onę ludzką y zakon=
 13: ną/ z tą ktora ieft z wiáry w Chryftufá
 14: łpráwiedliwością ożeniáli. Nie odmiá (*marg*) Vczynki
 : zakonem
 : y krwią
 : Chryftu=
 : łową po=
 : złácác. (-)
 15: táiąc dobrych vczynkow/ ále ie pozła=
 16: cáiąc wiárą w Chryftufá y męką iego/
 17: áby ważne były. Nie odmiátáiąc to co
 18: w Phárużách było cnotliwego: ále to

19: lepiej y okwiciey pełniąc.

20: Co tu rzekną ci co wiarę łamę zále= (*marg*) Bez iá=

: kich v=

: czynkow

: ieft łprá=

: wiedli=

: wość. (-)

21: cáią/ iż bez vczyнков ieft z niey łprá=

22: wiedliwość. Bez ktorychże vczyнков?

23: bez onych ktore łáiki Chryštuŕowej nie

24: miály/ bez tákich ktore y Phárużowie y

25: łami Pogánie mieć mogli. Ale nie bez

26: tych/ ktore wiarą w Chryštušie ozdo=

27: bione y pozłocone łą: ktore nie z łame=

28: go zakonu wyraftáią/ ále z łáiki Chry=

29: łtuŕowej y z wiáry weń/ y z miłości ku

30: niemu. Tyż vczynki łą/ ále nie ná tym (*marg*) Tyż v=

: czynki ále

: w innym

: korzeniu/

: y hoyniey

: łze.

: Ioan: 14. (-)

31: polu/ ná inną rolą krwią Chryštuŕową

32: polaną przełádzone łą. Toż drzewo/ á=

33: le w innym łzczepie w Chryštušie w

34: máicy winney náłzey. Bo dla tego w

35: wierze łáiká nam daná ieft: ábyfmy do=

36: bre vczynki mogli czynić/ lepiej y do=

37: łkonáley niżli Phárużowie y Philozo=

38: phowie. Nie dla śprawiedliwości v

39: ludzi zwierzchney: ále dla śprawiedli=

40: wości/ którą wiará záczyrna/ á Bog ią

41: nam dla Syná śwego dáie. Iesli oni

kolumna: b

1: nie zábijáli: my się y nie gniewaymy. ie=

2: śli oni nie cudzołożyli vczynkiem: my

3: áni myślą. Iesli on cudzego nie brá=

4: li: my daymy śwe włafne. Iesli oni z

5: nieprzyaścioł pomśty nie chćieli: my ie y

6: miłuyemy/ á dobrze im czynmy. bo iná=

7: czey do kroleśtwá Boże^{go} nie wnidziem.

8: Ślufzna rzecz bárzo/ ábyfmy się y Zy= (marg) Chrześcia=

: nie niko

: mu się do

: cnot nie

: máią dáć

: vbiegáć. (-)

9: dom y Pháryzeufzom/ y Turkom/ y Po=

10: háńcom/ y heretykom do dobrego vbie=

11: gáć nie dáli: ále we wśzytkich ie cno=

12: tách przechodźili. My cośmy wiefćze

13: dáry ze krwie y łáski Chryśtuśowej po=

14: bráli: My co ná lepfzą ziemię dobrych

15: owocow prześádzeni iesťemy: My kto=

16: rzy świećć Pogánom mamy/ áby wi=(marg) Matt: 5. (-)

17: dźieli cnoty náśze/ á wzbudzáli się do

18: wiary w tegoż Bogá y Chryśtuśá. A=

19: byfmy ich nie odrażáli od zbáwienia

20: ich/ y chwały Bogá iednego. Dla was/

21: prawi/ imię Pánfkie miedzy Pogány (*marg*) [Iśa: 52.](#)

: [Rom: 2.](#)

: [Ierem: 2. \(-\)](#)

22: zbluźniono iefł. Bo ták Prorok záu=

23: łtydzał łługi Bogá práwego: Idźcie

24: á pátrźcie v Pogan ktorzy práwego

25: Bogá nie znáią: iákie łzpítale/ iákie

26: dobre vczynki y iáłmuźny/ iáka łłuźbá

27: Boża w ich boźnicách. Pátrźcie/ iż y

28: Zydwowie iuż ták wielkiey lichwy nie

29: wydźieráią.

30: O Boże moy/ iáki łąd ponieśiem.

31: Łzey bęďzie/ mowi Pan/ Sodomie y (*marg*) [Matt: 20. \(-\)](#)

32: Gomorze. bo tákich dárow Bożych y

33: pomocy do vwiárowánia grzechow

34: ludźie oni niemieli. Łzey bęďzie Tur=

35: kom y Tátárom y włzytkim Pogánom:

36: bo nie vználi tey łálki co my: y tákich

37: do dobrze czynienia pomocy nie máią:

38: áni tákimi obietnicámi do czynienia

39: cnot włzelkich náięći y zmowieni nie

40: łą/ ták iáko my/ cośmy łię robić Pánu

41: obiecáli.

42: **WTORA CZESC.**

43: **O nierowności grzechow/ o gniewie y męžoboyłtwie/**

44: **y ofierze ábo iednániu.**

45: 3 S Tárzy niektorzy y nowi dźiśiey= (*marg*) [Pelagius](#)

: [de quo](#)

: [Hier: lib:](#)

1 & 2 cõt:

Pelag.

Viclef: de

quo Tho:

Vald.

Luter: de

capt: Bab.

Caluin: 2.

Inft: ca: 8. (-)

46: ſzy heretycy nie kładą nierow=

47: ności w grzechách/ o wŷzytkich

48: nauczáią że ſą śmiertelne ſámy z ſie=

49: bie/ y wiecznego potępienia godne. Co

50: ieſt przeciw tym ſłowom y náuce Pán=

51: ſkiey. (*marg*) Trzy ſto=

pnie gnie

wu niero=

wnego. (-) Bo czyni P. **IEZVS** trzy ſtopnie

52: gniewu. Ieden ták máły/ iż ſię żadnym

53: ſłowkiem nie wydaie. Drugi więtfzy/

kolumna: b

1: ktory iuż ſię ſłowem bez zelżywoſci bli=

2: żniego vkázuie. á trzeci nawiętfzy/ kto=

3: ry złe zelżywe ſłowo ná bliźniego mie=

4: ce. Ná te trzy ſtopnie gniewu/ rózne

5: obwinienie Pan kładzie. Bo ten kto=

6: ry ſie tylo rozgniewał/ á nic w vſciech

7: nie zgrzeſzył: winien ieſt ſádu. To ieſt

8: áby go do ſádu pozwano/ á iego wi=

9: nę ieſli iáka ieſt ofádzono. A ten ktory

strona: 313

Ná V. Niedziełę

313.

po Świętkách.

kolumna: a

- 1: gniew dał znác/ á z vlt gniewliwy głos
- 2: wypuścił/ Ráchá: bez wątpienia z=
- 3: grzelzył/ y záflůzył áby o nim rádzo=
- 4: iáko go kárác/ máłym ábo wiětłzym ka=(*marg*) Iáko o=
- : gien pie=
- : kielny zá=
- : flůguie/
- : kto fló=
- : wem brá=
- : tá zelzy. (-)
- 5: ránim máią. A záś o tym trzećim/ kto=
- 6: ry z gniewu y nienawiści zelzył fló=
- 7: wem brátá lwego: iuż nie wątpią iefli
- 8: zgrzelzył/ áni wątpią iáko go kárác:
- 9: ále záraz záflůzył ogień piekielny.
- 10: Co fię ták rozumie: kto z wielkie=
- 11: go iádu y doftále y á rozmyślney niena=
- 12: wiści/ ktora fię męzoboyłtwu rowna/
- 13: iáko Ian ś. mowi/ iżby go rad zábił/ y (*marg*) 1. Ioan: 3. (-)
- 14: ná ľercu to iuż vczyńił: gdy w tym wy=
- 15: rzecze zelzywe flówo ná bliźniego/ iuż
- 16: go ná ľercu zábił: y przeto karánie tá=
- 17: kie záflůguie. Bo z próftego z prędkie=
- 18: go gniewu/ ábo z żártu/ co tákiego y
- 19: gorźzego wyrzec/ bez żadney nienawi=

- 20: ści: nie máłz takiego grzechu/ ktoryby
- 21: piekłą godzien/ by nagorfe łowo było.
- 22: Po takiej tedy różności karania/ y po
- 23: takim rozdziale gniewu/ różność fię
- 24: grzechow znaczy: iż iedny łą ktore pie=
- 25: kło/ á drugie ktore tylo łąd wątpliwy/
- 26: y rádę wątpliwą záflugią.
- 27: Pierwfzy gniew może być grzechem/
- 28: ábo też może nie być: gdy gniew nie
- 29: trwa/ áni fię żadną nienawiścią bliż=
- 30: bliż=nie⁸⁰ pomázał. A ten drugi/ ieft grzeche^m:
- 31: ále nie takim żeby piekłą był godzien:
- 32: ále infze mnieyfze karanie záflugie/ ná
- 33: ktore fię rádá fchodzi. Y przetoż ná in= (*marg*) Máłe grze
- : chy Pan
- : do komo=
- : row przy=
- : rownał.
- : [Matt: 22.](#)
- : [Luc: 6. \(-\)](#)
- 34: nym mieyfcu Pan máłe grzechy przy=
- 35: rownał do komorow/ á wielkie do wiel
- 36: błądow/ gdy **przyimowił** [!] Phárużom:
- 37: Słepi wodzowie/ komoru przecadzaią:
- 38: á wielbładá połykaią. Y drugi raz: wi=
- 39: dżifz/ práwi/ zdziebłko w oku brátá tve
- 40: go: á drewná w oku twoim nie widzifz.
- 41: Przeto wielcy łą błędnicy ci to he=
- 42: retykowie/ ktore y łam rozum ludzki
- 43: potępia/ gdy ludzie różne karania ná

- 44: różne grzechy łtawią/ y łámi Pogánie
- 45: co tylo przyrodzony rozum máią. Y
- 46: Pan do Piłatá mowi: Ten co mię wy=(*marg*) Ioan: 19. (-)
- 47: dał tobie/ ma więtfzy grzech. Święci y
- 48: łpráwiedliwi siedm kroć ná dzień/ mo=
- 49: wi písmo/ vpadáią: toćby nigdy świę= (*marg*) Prou: 24. (-)
- 50: temi y łpráwiedliwemi nie byli/ gdy=
- 51: by ich káždy grzech śmiertelnym być
- 52: miał/ á od łálki ie Bożey dzielił. Bo tá
- 53: ieft różność miedzy grzechem śmier=
- 54: śmier=telny^m y powźzednim: Smiertelny przy=
- 55: iaźń Bożą pľuie/ y miłości Bożey y
- 56: bliźniego przeciwny ieft: á powźzedni/

strona: 313b

- 1: przy miłości Bożey y łálce zoftáie/ choć (*marg*) O gnie=
- : wie náu=
- : ki. (-)
- 2: oycowłkie karánie záłľuguie.
- 3: O gniewie ktory wľzytkim wrodzo=
- 4: ny/ ták wiele złęgo miedzy ludźmi czy=
- 5: ni: pożyteczne łą bárzo náuki y prze=
- 6: łtrogi káżdemu. Naprzod wiemy iż (*marg*) Gniew
- : ieft nie=
- : wolnik v
- : rozumu. (-)
- 7: gniew ieft w nas/ iáko inne namiętno=
- 8: ści bydlęce z beftyámi łpolne/ iáko ľľu=
- 9: gá y niewolnik v rozumu: ieft iáko
- 10: chárt ná ľmyczy v myśliwcá: ieft iáko
- 11: żołnierz zbroyny v hetmáná. Pożyte= (*marg*) Gniew

⌘ pożytecz=

⌘ ny. (-)

12: czny iest y potrzebny gdy nie rządzi pá=

13: nem/ to iest rozumem: ále łucha iáko

14: ługá/ gdy go tám vzywamy/ nie gdzie

15: lię fam miece y porwie: ále gdzie go

16: wedle rozumu potrzebá/ ábyfmy czuło/

17: y mężnie/ y potężnie/ y prędko rzeczy

18: dobre odpráwowáli. Dla tegoż y Po=

19: gáńscy mędrscy zwáli go potrzebnie

20: náturze názey dánym. Y oycowie ná=(*marg*) [Bafil: de](#)

⌘ [Ira.](#)

⌘ [Pfal: 4.](#) (-)

21: łzy święci/ zowią go dułzną żyłą. Y pi=

22: łmo ś. mowi: Gniewaycie lię á nie

23: grzełzcie. Ludzie bez gniewu y gorąco= (*marg*) [Ludzie](#)

⌘ bez gnie=

⌘ wu nie=

⌘ [łpráwni](#)

⌘ do wyko=

⌘ [nánia.](#) (-)

24: ści fá łłábi do exekucyey. Y owi Phle=

25: gmátycy/ iáko barfczykowie/ rzeczy do=

26: brych/ świętych/ Bozkich/ łpráwiedli=

27: wych/ popierác y gorąco ich odpráwo=

28: wác nie mogą. Ani ciepłi áni zimni:

29: ále rozmokli/ iáko zmokła kokofz: ták

30: lię rułzáią/ nic nie łpráwią/ y wyrzuce=

31: nia godni fá wedle piłmá. (*marg*) [Apoc: 2.](#) (-)

32: Dobry gniew ále ovzdány. gdzie o

- 33: chwałę Bożą/ o cnotę/ o śprawiedli=
- 34: wość idzie/ á rozum y práwo Boże ka=
- 35: że: popuść go/ óstrog przyłoż. Ale gdy
- 36: lię sam swoią popędliwością iáko chci
- 37: wy czárt miece ná bliźniego/ ná sławę
- 38: iego/ ná zdrowie/ gdy ięzyk wywłoczy
- 39: y rękę: trzymay/ nie puźczay/ áppelluy (*marg*) Męstwo
- : wielkie
- : gniew
- : mieć ná
- : wodzy. (-)
- 40: do rozumu/ iefli lię to godzi y do práwá
- 41: Boże^{go}/ iefli to ieft wedle niego. Tu mę=
- 42: łtwo pokażesz/ gdy łame^{go} siebie zwycię
- 43: żywłzy/ gniew pod rozum podbijesz.
- 44: Dawid gdy z gniewu bieżał ná pom=(*marg*) Dawi=
- : dow ná
- : Nábálá
- : gniew.
- : 1. Reg: 25. (-)
- 45: łtę Nábálá/ áby go zgubił y dom włzy=
- 46: tek iego: zábieżálá mu Abigáil/ y mo=
- 47: wi: Tyś nie brukowy żołnierz/ pográ=
- 48: nicznego nieprzyaciéłá bijesz/ y woyny
- 49: Boże odpráwuiesz: iáko łzáble łwey ná
- 50: łásiádá y brátá dobywác małz? A ono
- 51: P. Bog ciebie obrał ná krolełtwo y o=
- 52: bronę ludu łwego. Zálówác długo bę=
- 53: dziełz iżeś krew łásiedzka o łwoię krzy=
- 54: wdę przelał/ ktorey lię pomści P. Bog/

55: á ty niechćiey mázác ręku swoich. V=

56: ważay zły á głupi rozum tego Nábálá

Rr

mężá me=

strona: 314

314.

Ná V. Niedzielę

po Swiátkách.

kolumna: a

- 1: mężá mego/ á lam vzyi dobrego bacze=
- 2: nia swego/ iż głupim vřtápic/ á ich po=
- 3: řtěpkámi řię nie obrázác **madrego** [!] rzecz
- 4: ieft. Vřřuchał Dawid/ y gniew y wřzy=(*marg*) Słowá
- : dobre iá=
- : ko gniew
- : hámuią. (-)
- 5: tko mřciwe ferce zložywřzy/ bárzo iey
- 6: dźiękował/ mowiąc: Błogofławione
- 7: řłowá twoie y wymowá twoiá.
- 8: Tá Abigáil mądrość ieft/ y rozumu
- 9: wzor/ ktorym řię gniew w nas hámo=
- 10: wác ma: ábyřmy řię bez rozmyřtu nie
- 11: gniewáli/ áż řię dobrze náráđziwřzy.
- 12: Poczekay/ rozmyř řię co czynić mařz/
- 13: P. Bogá wzyway. radź řię rozumu/ á
- 14: oney zapálczywořci mieyřcá nie day.
- 15: Niech řługá nie rządzí/ niech żołnierz
- 16: twoy nie dobywa řzáble/ áż mu kařez.
- 17: O Boże dayże to nam baczenie y dar
- 18: ten/ wielebyřmy trudnořci/ żáłořci/
- 19: grzechow y řzkod vchodźili.
- 20: Lecz iż drugdy gniew vřredza ro=(*marg*) Gniew

⌘ vprzedza

⌘ rozum. (-)

21: zum/ nim fię człowiek obaczy y do sie=

22: bie przydzie/ z prędká ná nas iáko dzi=

23: ki niedźwiedz wpádnie: ná tym iest

24: ćwiczenie náłze/ ábyfmy gniew w dobry

25: rząd fwoy wzięli. Y przetoż zapálczy= (marg) Vpátro=

⌘ wác z dále

⌘ ká gniew

⌘ á im wla=

⌘ dnać. (-)

26: wym rádzą/ áby z dáleká gniew vpá=

27: trowáli/ fkądby mogł przypásć/ á nań

28: fię nágotowáli: áby ćierpliwie káżdą

29: rzecz znošili: áby gdy fię rozgniewáią/

30: Paćierz ábo Zdrową Máryą zmowili:

31: toż dopiero czás do rozmyštu bráli.

32: Wielka to szkola Chrześcijánka/ ty be=

33: ftye náłze z ktorými chodźim zázwdy

34: powolne mieć/ á o ten dar P. Bogá

35: prošić/ y ćwiczeństwá á kárności oko=

36: ło siebie vzyć.

37: Korzeń z ktorego gniew nieporząd= (marg) Korzeń

⌘ gniewu. (-)

38: ny wyrafa/ iest miłość zbytnia fámeo

39: siebie/ y chćiwość wielka do rzeczy s=

40: wieckich/ y hárdóć podniošłego fercá.

41: Ktory byfmy vćináli/ krzewićby fię

42: gniew zły nie mogł: ále iż fię fámi w fo=

43: bie bárzief niż potrzebá kochamy: lá=

- 44: dá fię czym obráżim. iż świeckie rzeczy
 45: miłuiemy: ládá fzkodá y krzywdá nas
 46: zápala y burzy. iż fię wyfoko podnośim:
 47: máła zelżywość ábo fámo rozumienie
 48: o niey/ choć iey nie málz/ do furyey nas
 49: przywodzi. Gdy świętemu iednemu (*marg*) Creg: Di-

: al: de Ste-

: phano. (-)

- 50: zazdrościwy nieprzyiaćiel zboże włzyt=
 51: ko popalił/ ieden mu tę nowinę niofąc/
 52: rzekł: Biádá tobie żeć włzytká żywność
 53: zginęła. á on rzekł: Biádá temu co to
 54: vczynił/ bo mnie nic nie zginęło: iż rze=
 55: czy świeckich nie miłował/ gniew lą=
 56: cno poráził. Byłmy gniew hámowác

kolumna: b

- 1: y w dobrej ftraży trzymác vmieli: áni
 2: do ták wiele obraz bliźniego/ áni do mę
 3: żoboyftwá nigdyby nie przychodziło. O
 4: iáko to wielki y fzkárády grzech/ który
 5: z gniewu iáko z korzeniá wyrafta. mow
 6: my co ná ohydę iego.
 7: Mężoboyftwo grzech fzkárády/ chcąc (*marg*) O mężo=

: boiftwie. (-)

- 8: P. **IEZVS** vmorzyć w vczniách fwo=
 9: ich/ od tego korzeniá poczyna ná kto=
 10: rym roście/ od gniewu z ferdeczney nie=
 11: nawiści. Kto fię vmie nie gniewác
 12: gdzie nie potrzebá: nievmie brátá zel=
 13: żyć áni zabić. Gdy fię w fercu grzech

- 14: nie wkorzeni/ do ięzyká y ręki nie przy=
 15: chodzi. Lecz gniewliwemu á brátá nie=
 16: nawidzącemu/ mężoboyftwo nie trud=
 17: ne. Ná ktorego grzechu ohydzenie wie=
 18: le rzeczy mamy w piśmie ś. ktore lię tu
 19: krotko dotkną.(*marg*) Iáko ło=
 : bie ohy=
 : dzić mężo
 : boyftwo. (-) (*marg*) **1.**
 : **Gene: 4.**
 : Kaimo=
 : we pier=
 : wŕze mę=
 : żoboy=
 : ftwo iáką
 : ma ohy
 : dę. (-) Po Iádámowym grze=
 20: chu/ napierwŕzy był grzeŕznik mężoboy=
 21: cá ŕyn iego ŕtárŕzy Kaim. ktory pogro=
 22: żoną Iádámowi śmierć ćieleŕną na=
 23: pierwey przywiódł/ y vkazał poŕtrách
 24: ielŕcze niewiedźiány/ żáłości/ boleŕci y
 25: zdumienia pełny: rodzicom zwłáŕzczá/
 26: ktorzy párę ŕynow máiac/ obudwu zá=
 27: raz ŕtráciłi. *iedne*^{g^o} niwidána gwałto=
 28: wna śmierć požárłá: á na *drugie*^{g^o} pá=
 29: trzyć nie mogli/ y ŕam vćiekác muŕiał.
 30: Ieden ná ćiele/ drugi ná duŕzy zginął.
 31: Ciężŕza tego męká ktory ná duŕzy ro=
 32: ŕpácż ćierpi/ o Bożym miłoiŕdziu.

- 33: wąpi/ prze boleść ferdeczną niezmierną=
- 34: ną mowi: Więtfzy grzech moy/ niżli
- 35: żebych do odpużczenia przyść miał.
- 36: Kryie grzech w fercu/ y śmiał fię y przed
- 37: Bogiem ktory wżytko widzi záprzec:
- 38: ále lámá krew z zímie nań woła/ y czy=(*marg*) Krew z
- : zímie wo
- : łáiąca. (-)
- 39: ni go przeklęty od Bogá/ y tułaczem
- 40: po zímie/ y ná liścia pádnienie/ iáko mo
- 41: wią/ **boiążliwym** [!] . O brzydki grzechu/
- 42: iáko wielkie ciężary ná dufzę kładziesz.
- 43: Ná ohydę mężoboyftwá/ włożył P.(*marg*) **2.**
- : Karánie
- : więtfze ná
- : drugiego
- : mężoboy=
- : cę po Kai
- : mie.
- : **Gene: 4.** (-)
- 44: Bog dáleko siedmioráko więtfze ka=
- 45: ránie ná drugiego po Kaimie mężo=
- 46: boycę/ ktoryby ten grzech wznowił. A
- 47: ná trzeciego siedmdziesiąt kroć y
- 48: siedmkroć więtfze/ iáko mowi Lámech.
- 49: Y podobno dla tego ludzic áż do po=
- 50: topu zwierząt żadnych nie zábijáli y (*marg*) Czemu
- : przed po=
- : topem lu=
- : dzie mię=

1: fá nie ie=

2: dli. (-)

51: mięfá nie iedli/ ábo z przyrodzonego

52: baczenia/ ábo z Bozkiego rofkazánia:

53: áby zábijáiąc źwierzétá/ do okrutno=

54: ści fię nie zwyczáili/ y potym fię do ro=

55: źlania krwi ludzkiey nie ípořobili. Do

56: czego mam tę przyczynę. Bo gdy Pan (*marg*) *Gene: 9.* (-)

Bog po

strona: 315

Ná V. Niedzielę

315.

po Swiátkách.

kolumna: b

1: Bog po potopie ludziom mięfá dozwo

2: liř: zaráz rofkazař áby krwi bydlęcey

3: nie iedli: przeto żeby fię ná niey do zá=

4: bijánia ludzi niewpráwowáli.(*marg*) Po poto=

5: pie gdy

6: mięřo ierć [!]

7: dozwořił

8: Pan Bog

9: iáko mę=

10: żoboy=

11: řtwá zá=

12: kazař. (-) Y mowi

13: P. Bog tám zaráz o krew ludzká/ iř y

14: beřtye káráć będzie nie tylo człowieká.

15: Y kładźie powřzechne práwo ná wřzyt=

16: ki řyny Noego/ to ierř ná wřzytek na=(*marg*) Práwo

17: Boże ná

meżoboy

ce po po=

topie lko=

ro. (-)

9: rod ludzki. kto ludzką krew rozleie/ ie=

10: go niech rozlana będzie. bo ná obraz

11: Boży vczyniony ieft człowiek.

12: Dla tegoż w zakonie pińnym frogie

13: bárzo dał práwá ná meżoboyce. Nie

14: bierz/ práwi/ pieniędzy od tego co czło=

15: wieká zabił/ wnetże niech íam zabit

16: będzie. Y ná ohydę grzechu tego wie= (marg) Num: 35. (-)

17: le rzeczy P. Bog poştánowił. Naprzod

18: ná tego ktory niehcąc zabił/ włożone (marg) Deut: 19. (-)

19: ieft karánie. Rąbáli drwá dwa towá=

20: rzyíze/ iednemu siekierá z toporzyízcza

21: ípádłá y drugiego zabiłá. Ten nie wi= (marg) Wolno

było zá=

bić po=

winnemu

tego kto

niehcąc

zabił.

Num: 35. (-)

22: nien krwie tego/ á przedię mogł go po=

23: winny vmárłego zabić/ bez żadnego

24: o to karánia. y dla tego vćiekác mu

25: kazano/ do miáltá ná to náznáczone=

26: go/ áby go powinny nie zabił. Tám fie

27: ípráwował: á choć fie niewinnym ná=

- 28: lażł/ przedfię pokutował/ ná wygná=
- 29: niu w obcey ftronie miefzkáiąc/ áżby
- 30: nawyżłzy káplan vmárł: dopiero fię
- 31: do fwoiey oyczyzny wrocił. á iefli z one=
- 32: go miáftá przed czáfem wyfzedł/ á po=
- 33: winny go vpátrzył: zabić go mógł wol
- 34: no. A iefli mężoboyftwo było z iákicy
- 35: zwády ábo nienawiści: miáfto mu o=
- 36: no do ktorego vćiekł/ nie pomogło: wy=
- 37: dáć go ná śmierć kazano.
- 38: A gdy náleżiono trupá zábitego ná (*marg*) Prawo o
- : trupá ná
 - : drodze ná
 - : lezionego
 - : Deut: 21. (-)
- 39: drodze: P. Bog bliźze miáfto y vrząd
- 40: iego kazał obwiniác/ áby mężoboyce
- 41: fzukáli. á potym iefli nie náleźli/ v ofiá=
- 42: ry przyfięgác muśieli: iż wfzytkę pil=
- 43: ność w fzukaniu vczynili/ y o nim nie=
- 44: wiedzą. Czego iefli nie vczynili/ á mę=
- 45: żoboycę mogąc fkarác nie fkaráli: gro=
- 46: źił im P. Bog zgubą wfzytkiey ziemie/
- 47: krwią ludzką ták zmázáney á nieoczy=
- 48: ścioney. A oczyścienie y znieśienie (*marg*) Zgubá
- : wfzytkiey
 - : ziemie zá
 - : nie kará=
 - : nie męžo=
 - : boycow. (-)

- 49: grzechu było: fkaranie mężoboyce. Nie
- 50: plugawćie/ prawi/ źemie miefzkánia (*marg*) Num: 36. (-)
- 51: wálzego/ ktora fię krwią niewinną má
- 52: że: y rozgrzełzyć fię y oczyścić nie może/
- 53: iedno krwią tego ktory krew drugiego
- 54: rozłał. Y tak oczyściona źemiá wálzá [!]
- 55: będzie/ ná ktorey z wami miefzkam.
- 56: O Boże moy iáka pomftá wiśi nád

kolumna: b

- 1: tą źemią/ ktora ten grzech niekárno= (*marg*) Korona
- : Polfka
- : ma fię
- : bać o nie
- : kárność
- : mężoboy=
- : ftwá. (-)
- 2: ścią mnoży. ktora połpolicie krew ízá=
- 3: cuie człowieká ná obraz Boży ftworzo=
- 4: ftworzo=ne^{go}. w ktorey miawłzy grzywny/ zabić
- 5: ich zły człowiek może ile chce. Zákłęta
- 6: táka źemiá/ nie oczyścía fię/ ále co
- 7: dzień więcey máże. A co iefzcie gorfze=
- 8: go/ práwá ma tákie/ iż mężoboycá ípo=
- 9: koynie w domu fiedźieć może/ do kilá=
- 10: naście lat: y ten co brátá y ten co oycá
- 11: zabił. Gdy ízláchćicá nie poimáć áż
- 12: práwem przekonánego/ ktory drugdy w
- 13: 50. lat nie dochodźi/ áż drugich názá=
- 14: bija ile chce.
- 15: Ieft ták/ iż píánemu o tákich íá= (*marg*) Polfkie

: prąwá o

: mężoboy=

: łtwie nie

: dobre. (-)

16: dách práwu v Moyzełzá nie podległ

17: Chrześcijánłki narod: Ale łpráwiedli=

18: wołci łłufzney do karánia y vńámowá=

19: nia mężoboyłtwá bárzo podległ. Dwie

20: rzeczy vważyć łię máią. Iedná/ iż o (*marg*) Práwo

: ná zábi=

: łcie mężo=

: boyce łeft

: przed Moi=

: zefzem od

: Bogá dá=

: ne. (-)

21: karánium krwi zá krew nie łeft Moyze=

22: łzowe y łtáre^{go} zakonu práwo: ále przed

23: Moyzełzem w práwie przyrodzonym

24: od Bogá połtánowane y obwołáne

25: łeft onym oycom náłzym/ Noemu y ły=

26: nom iego. Przeto tá wymowká nie

27: idzie. Druga iż tákiego práwá o mę=

28: zoboyłtwie niewiem łelli ktora ná łwie

29: łcie nácyá ma. Czym łię dáie znác/ iż te=

30: mu práwu *iedne*^{go} krolełtwá/ z inemi łię

31: narody Chrześcijánłkami zwłázczá

32: niezgadzáiącego: ná łpráwiedliwołci

33: łchodzi. Day to iżby w ktorey przygo=

34: dzie nie kárác gárdłem/ ábo krew y łzko

- 35: dę z niey ofzácowác fię godziło: wždy=
 36: by miało być zrownáne karanie z grze=
 37: chem/ y exekucya prędká ná dofyć czy=
 38: nienie/ y ná postrách drugim/ żeby fię
 39: nikt nie ważył **ták**^{go}**wielkie**^{go} grzechu.
 40: A iż tráfia fię ludziom z łobą fię gnie (*marg*) O iedná=
 : niu y prze
 : prafzaniu
 : dla ofiáry. (-)
 41: wác/ áby do mężoboyftwá ferdecznego
 42: y vczynkowego ábo do nienawiści/ kto=
 43: ra fię mężoboyftwu wedle Ianá ś. ro=
 44: wna/ nie przychodziło: od tego iest ie=
 45: dnánie y porownywanie/ ktore tu Pan
 46: **IEZVS** óstro bárzo ftánowi y rofká=
 47: zuie/ y wielką klątwe ná vcznie fwoie
 48: kładzie. Ktorą? Nie ofiáruy mi/ czci
 49: od ciebie nie przyimę. nie klániay mi
 50: fię/ nic mi z máiętności twey nie dáy/ (*marg*) Ofiáry
 : nie czynić
 : á P. Bo=
 : gu nie dá
 : wác/ wiel
 : ka klątwa
 : y niezczę=
 : ście. (-)
 51: áni ná ołtarz moy nie kładź. O iákaż
 52: to wielka klątwa ofiáry nie czynić/ to=
 53: bie Pánie zá dobrá ktore nam dáiefz nie
 54: dziękowác/ tobie fię nie klániác/ tobie

55: z máiętności nic nie dáwác? Co ludzi

56: w tey klátwie chodzi/ á nie czuią fię iá=

Rr ij

ką z tego

strona: 316

316.

Ná VI. Niedzielę

po Swiátkách.

kolumna: a

1: ką z tego vtrátę máią/ iż tobie pokło=

2: nu y ofiáry nie czynią. Nie widzą co

3: zá tym idzie/ gdy ty oczy twoie Bozkie

4: od nich odwróciż. Wolał Dányel zdro=(*marg*) Dan: 6. (-)

5: wie ftrácić/ niżli fię co dzień trzy kroć

6: tobie tworczy fwe mu nie klániác. Temu(*marg*) Lekczy=

: fza fmierć

: niżli opu=

: fzczenie

: chwały

: Bożey. (-)

7: kto zna coś ty ieft/ y kto cię miłue: lek=

8: cze y fza śmierć niżli opu fzczenie czći y

9: chwały twoiey. Przetoż fię bárzo prze=

10: lę kaymy w gniewie z brátem mie fzkác:

11: bo ofiáry y modlitwy od nas nie przyi=

12: mie P. Bog/ y wzgárdzi służbą ná fzą/

13: iefli my przyiáźnią bliźniego gárdzim/

14: á z nim fię nie poiednamy. Abo zaráz

15: gdy może być á doftác go mozem: ábo

16: fercem y wolą gdy go nie má fz.

17: Nie mowmy/ vczynił mi fzkodę y zel=

18: żywość. Więtfza to fzkodá y zelżywość

- 19: twoiá: iżci P. Bog ná oczy do siebie
 20: przytąpić nie każe. Więtfza tobie zel=
 21: żywość przed wżytkami Anyoły y swiá
 22: tem wżytkim/ gdyć rzecze ten co cię
 23: łtworzył: Podź mi precz z oczu áni mi
 24: fię kłaniay/ pátrzyć ná cię nie mogę. O
 25: iáka fropa zelżywość. A gdy tobą Pan
 26: wzgárdzi/ iuż dwor wżytek świętych
 27: iego tobą porzuci. Gdzie fię wćieczelz?
 28: gdzie fię łkryiefz? Nie widźim iż to do=
 29: bre náłze ieft/ ábyfmy z káždym w poko=
 30: iu miefzkáli/ á rozerwánia y fráfunkow
 31: z ludźmi nie mieli: łpokoyny wżędźie
 32: beśpieczny/ á zuchwály bać fię wżędźie
 33: muśi. Iáką P. Bog łáfkę nam czyni/
 34: woli czci fwey odstępować/ tylo żebyf=
 35: my w zgodzie miefzkáli. Więcey łobie

kolumna: b

- 1: waży náłzę bráterfką miłość/ niżli fwo=
 2: ie ofiáry: náłz pożytek więcey/ niżli po=
 3: kłony y dáry łobie powinne.
 4: Sámi fię łądźmy/ gdyfmy iáką krzy=
 5: wdę bliźniemu wczynili/ á łobie nie po=
 6: chlebuymy/ wymowkám y łkładánim
 7: ná drugie^{go}. Spráwiedliwy rad fię łam
 8: wini/ mowi pífmo/ y tám gdzie práwey
 9: ábo wielkiey winy nie máłz: á zły vpor=
 10: ny zówždy fię wymawia/ á ciężki ieft
 11: do wyznánia grzechu łwego.
 12: O Boże moy záchoway mię przy o=
<http://rcin.org.pl>

- 13: ney fprawiedliwości/ ktoram wziął dár
- 14: mo przez wiarę w namilźzego Syná
- 15: twego: ábych w niey wŕzytkę vczynko=
16: wá y powinńá fprawiedliwość zakonu
- 17: twego y woley twoiey/ oŕtro y lekko/ do=
18: fkonále y ferdecznie wypełnić mogł/ á
- 19: łáŕki y pomocy twoiey do tákiey roboty
- 20: zázyc vmiał. Day mi ná gniew wielkie
- 21: rozumu męŕtwo/ ábych zbroynego tego
- 22: żołnierzá vkroćić y trzymác vmiał/ á
- 23: porywác mu fię ŕwowlonie nie dopuś=
24: cił. Wízeláká niezyczliwość y zazdrość/
25: y ohydę ferdeczná y zwierzchniá ku brá=
26: tu memu oddal odemnie: ábych wefo=
27: łym y wolnym ŕumnieniem pokłon y
28: powinne ofiáry tobie Pánu memu od=
29: dawał/ zá mię y zá bráty moie: ábych
30: nigdy od łáŕki y ołtarzá twego odep=
31: chniony y wzgárdzony nie zoŕtawał.
- 32: Przez tegoż Syná twego Páná Iezu
- 33: Chryŕtá. Ktory z tobá w iedności Du=
34: chá ś. kroluie Bog ieden ná wieki.
- 35: Amen.

strona: 346

346.

Ná X. Niedziełę
po Świętkách.

- 1:
2:
3:
4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28: NA DZIESIATA NIEDZIELE

29: PO SWIATKACH, EWANGE-

30: LIA V LVKASZA W XVIII.

31:

O

Nego czáfu: Mowił P. Iezus do niektorych/

32:

ktorzy wfáli fámí w fobie/ iákoby byli fpráwiedliwemi/ á

33:

infzych fobie zá nic nie mieli/ to podobieńftwo. Dwoie

- 34: ludzi wstąpiło do kościoła aby się modlili; ieden Pharyzeusz/ á
- 35: drugi Celnik. Pharyzeusz ftoiąc/ ták się sam v siebie modlił: Dzię=
 36: kuię tobie/ Boże/ zem nie ieft iáko inni ludzie; drapieźni/ nieśprá=
 37: wiedliwi/ cudzołożnicy: iáko y ten Celnik: Pofzczę dwákroć w
 38: tydzień: dawam dzieśięćiny ze wżytkiego co mam. A Celnik fto=
 39: iąc z dáleká/ niechćiał áni oczu podnieść w niebo: ále się bił w
 40: pierśi swoie/ mowiąc: Boże bądź miłościw mnie grzeźznemu. Záh=
 41: prawdę powiedam wam: żeć ten odźzedł vśpráwiedliwiony do
 42: domu swego więcey niżli on. Abowiem ktokolwiek się podwyż=
 43: śza/ będzie vniżon: á kto się vniża/ będzie podwyżłzon.

kolumna: a

- 1: Dy Pan Bog obróć
- 2: miał krolá ludu swemu/ ná (*marg*) [Luc: 18.](#) (-)
- 3: mieyfce porzuconego Sau=
 4: lá: posłał Sámuelá Pro=*(marg)* [3. Reg: 16.](#) (-)

kolumna: b

- 1: roká w dom Ieffe do Bethleem. ktory
- 2: wyrzawłzy Heliábá Syná ftárfzego z
- 3: wielką vrodą/ á práwie krolewfká pán
- 4: fką twarzą mężá: rozumiał/ iz tego

P. Bog wy=

strona: 347

Ná X. Niedziełę

347.

po Swiátkách.

kolumna: a

- 1: P. Bog wybrał nád inne. Lecz vśłyźzał
- 2: głos Pánfki do siebie: [Nie pátrż ná
- 3: twarz iego/ áni ná wyfokość wzrośtu
- 4: iego: bom go ia porzućił/ á nie wedle

5: widzenia ludzkiego ia łądzę. człowiek

6: widzi co ná wierzchu iest: ále Pan ná

7: fercá pátrzy.] Kto weyrzał ná te^go Phá

8: ryzeufzá dobry święty żywot y pobożne

9: ísprawy: á iáko nie miał mowić/ iż fię

10: ten Pánu Bogu podoba/ iż ten łąłkę

11: iego łobie záłługuie?(*marg*) V Páná

: Bogá i=

: náłłze łą=

: dy niżli v

: ludzi. (-) A z drugiey łtro=

12: ny pátrząc ná tego mytniká niezbo=

13: żności y żywot niełpráwiedliwy: kto

14: pomysłić nie miał/ iż to iest fyn potę=

15: pienia. od Bogá porzucony? A ono

kolumna: b

1: ináczey v Páná Bogá w rozłádku ie=

2: go pószło. Iáko fię przełtráłzyć nie ma=

3: my temi táiemnemi łádámi Bożkiemi?

4: iáko nie wedle widzenia/ áni wedle po=

5: wieści ludzkiey/ iáko mowi Izáiałz/ (*marg*) *Iła: 11.* (-)

6: łądzi: ále ma ácz łkryte ále łpráwiedli=

7: we łądy łwoie około nas/ w ktorych

8: przygány być nie może. Przypátrzymyłz

9: fię: czym ten ták święty v ludzi/ v Pá

10: ná Bogá przegrał: á czym ten ták grze=

11: łzny wygrał/ y do łáłki Bożey y vłprá=

12: wiedliwienia/ tego co pierwey wyłzedł/

13: vbieżał. Mówmy pierwey o tym my=

14: tniku grzełznym.

15: PIERWSZA CZESC.

16: O wśpráwiedliwieniu.

kolumna: a

1: **W**Yłzedł/ práwi/ ten wśpráwie= (marg) Wśpráwie

: dliwienie

: grzełzne=

: go cudo=

: wna rzecz. (-)

2: dliwiony do domu łwego nád

3: te^{go}. Wśpráwiedliwienie grze=

4: łznego/ y przenieśienie iego z gniewu

5: do łálki Bożey: nie iełt gołe vderzenie

6: w pierśi/ áni oczu łpufzczenie ná źie=

7: mię/ áni ták krotka modlitwá/ áni łá=

8: má wiárá/ iáko łobie herezye pochle=

9: buiá y łáłzywie podáią: ále iełt trudny

10: y práwie cudowny ákt/ do ktorego łię

11: wiele rzeczy y dárow Bożkich/ y wśil=

12: ności ludzkiey łchodźci muśi. A cho=

13: ćiaź łą rzeczy niewidome y přędko łię

14: drugdy ná łercu ludzkim łstáią: iednák

15: dźiwow y wielkich łpraw Bożkich łą

16: pełne: y godźi łię y wielce iełt poźyte=

17: czno/ tym łię łpołobem przypátrzyć: iá=

18: ko łię to wśpráwiedliwienie grzełzne=

19: go łstáie.

20: Napřzod rzecz iełt iáłna/ iż go nie (marg) Wśprá=

: wiedliwie

: nie nie

☐ ieft ludz=

☐ kie dzieło.

☐ Iob 14. (-)

☐ 21: ludzka ręka áni moc nálezá spráwuie: á=

☐ 22: le ieft fámego P. Bogá dzieło. Ktoż

☐ 23: może/ iáko mowi písmo/ vczynić czy=

☐ 24: Ítym tego ktory fię z nieczyłtego našie=

☐ 25: nia poczał? y v Proroká mowi Pan.

☐ 26: Iam fam/ Iam ieft fam/ ktory gładzę (*marg*) [Iía: 43.](#)

☐ Rom: 8. (-)

☐ 27: złości twoie dla mnie. Y Apoštoł mo=

☐ 28: wi: Bog ieft ktory vřpráwiedliwia/ á

☐ 29: ktoż ieft coby potępił?

☐ 30: A iż P. Bog wřzytko czyni z łágo=(*marg*) **1.**

☐ Wolnořc

☐ woley lu=

☐ dzkiey w

☐ nim. (-)

☐ 31: dnořciá y porzákkiem; nie gwałtem

☐ 32: to vřpráwiedliwienie dáie: ále zá wołá

☐ 33: wolná ludzká. y pierwey fercá łáfká

☐ 34: řwoiá vřprzedza/ áby fię duřzá nálezá oży=

☐ 35: wiálá/ á od grzechu podnořilá. Bo fá=

☐ 36: mi przez fię powřtác z grzechu nie mo=

kolumna: b

☐ 1: zem/ áż on nam rękę y pomoc řwoię

☐ 2: poda/ iáko Syn Boży mowi: Nikt do (*marg*) [Ioan: 6.](#)

☐ [Ioan: 15.](#)

☐ 1. Ioan: 4. (-)

☐ 3: mnie nie przychodzi/ áż kogo Oćiec

- 4: moy poćiągnie: y bezemnie nic czynić
- 5: nie możecie. Bo on pierwey nas miłu= (*marg*) Pierwey
- : Pan Bog
- : do fercá
- : łáfkę fwą
- : połyła.
- : Pál: 58.
- : Pál: 22. (–)
- 6: ie/ mowi Ian ś. y powoływa y ciągnie
- 7: do siebie ofobną pomocą fwoią/ y vprze
- 8: dzáiącą/ y z námi idącą. Iáko Pálm
- 9: mowi: Miłosierdzie twoie vprzedzi
- 10: mię. y drugi: Miłosierdzie twoie ze=
- 11: mną poydzie. Vprzedza nas łáfká Bo=
- 12: za/ mowi ś. Auguftyn/ ábyfmy chćieli: (*marg*) Aug: En
- : chir: cap:
- : 33. (–)
- 13: á gdy chcemy/ idzie z námi żebyfmy nie
- 14: prožno chćieli. Co y Grzegorz ś. mo= (*marg*) Greg: in
- : Ezech: Ho=
- : mil: 9. (–)
- 15: wi: Czyni tá łáfká Boża w nas ábyfmy
- 16: chćieli: y zás fpoł z námi czyni/ ábyfmy
- 17: wykonáli. Tę łáfkę połyła więc P. Bog
- 18: ábo przez kazanie y fłuchanie fłowá
- 19: Bożego: ábo przez iákie nátnienia/
- 20: y przygody/ y dobre iákie fpofozne czá=
- 21: fy/ y przyczyny: w ktorých człowieczé
- 22: ferce vfluchawa P. Bogá kołácego.
- 23: iáko mowi: Oto ftoię v drzwi y kołáce: (*marg*) Apoc: 3. (–)

- 24: kto wślyłzy głos moy y drzwi mi otwo=
 25: rzy/ wnidę do niego.
 26: Zá czym człowiek z tąż pomocą Bo=(*marg*) 2.
 : Swiá=
 : tłość z w=
 : iáry ná to
 : czym Pan
 : Bog gro
 : zi. (-)
 27: zką bierze swiátłość z wiáry/ fpořabiá=
 28: iác fię do oney łálki Bożey/ pátrząc po=
 29: czyná ná to czym P. Bog groźi/ tym
 30: ktorzy w gniewie iego zořtáią: y co o=
 31: biecuie tym ktorzy fá ludem iego/ y fyn=
 32: mi iego. y wierzy temu wřzytkiemu/ y
 33: řzodkom tym ktore P. Bog dał wier=
 34: nym/ ná dořtápienie zbáwienia/ y od= (*marg*) Y ná Ch=
 : ryřtułá po
 : řrzedniká (-)
 35: dalenie gniewu iego. Y pátrząc ná
 36: Chryřtułá pořrzedniká/ tu poczyna zá=

Xx ij

kłádác fun=

strona: 348

348.

Ná X. Niedzieľę
 po Swiátkách.

kolumna: a

- 1: kłádác fundáment řwego zbáwienia: (*marg*) Wiárá
 : fundame^{nt}
 : Hebr: 11. (-)
 2: to iest/ ná wierze w Chryřtułá/ bez kto=

3: rey fię niepodobno Pánu Bogu podo=

4: bác.

5: Tá wiárá naprzod Páná Chryftu=

6: íá pośrzedniká obeymuie. Bo nie máfz

7: inney pierwŕzey pomocy iedno wierzyć

8: w Chryftuŕá/ y przezeń otrzymác wŕzy=

9: tki zbáwienne potrzeby.

10: Tá wiárá nie fámá wŕpŕawiedli=(*marg*) Wiárá

: nie fámá

: wŕpŕawie

: dliwia.

: [Hebr: 11.](#)

: [Eccki: 1. \(-\)](#)

11: wia/ ále rodzić y przyczyniác fobie inne

12: go towárzyftwá cnot ś. muŕi. o íá=

13: ko powiedźiano: Bez wiáry niepodo=

14: bno ieft Pánu Bogu fię podobác; ták

15: teź powiedźiano: bez boiáźni Bożey

16: nikt nie moźe być wŕpŕawiedliwiony.

17: A íáko wiárá poczátkiem ieft zbáwie=(*marg*) **3.**

: Boiaźń

: źrzodłem

: żywotá.

: [Prou: 14. \(-\)](#)

18: nia: ták teź boiaźń poczátkiem ieft

19: mądroŕci. O boiáźni mowi Mędrzec/

20: iż ieft źrzodłem żywotá: co fię teź y o

21: wierze mowi/ iż przez nię ŕpŕawiedliwy (*marg*) Íáko y

: wiárá.

: [Abac: 2. \(-\)](#)

- 22: życie. Ma się grzeźny/ który prawdziwą
- 23: wiare ma/ pierwey przelęknąć gniewu
- 24: Bożego y ftráfzliwey fregości iego: (*marg*) Przelęknie
- : nie fądow
- : Bożych. (-)
- 25: áby łobie obrzydził grzech: gdyż wiará
- 26: vkázuie/ iż Bog fprawiedliwości fwo=
- 27: iey nie odftępuie/ á vżywa iey nád temi
- 28: ktorzy fię fprzećiwia woley iego. y zgo=
- 29: tował piekło y frogie męki y ogień nie=
- 30: vgálfzony grzeźnym.
- 31: Zá czym náftępuie nádzieiá/ ktorą (*marg*) 4.
- : Nádzieiá
- : z wiary. (-)
- 32: táż wiará podáie/ ktora widzi miło=
- 33: śierneho Bogá/ á boiáźni do rofpáczy
- 34: przywodzić fię nie dopuźcza. Wierzy
- 35: iáko ieft łáfkáwy pokutuiącym/ y odpu=
- 36: fzcza rad grzechy y krzywdy fwoie/ tym
- 37: ktorzy fię go boiá. y pámięta ná krew=
- 38: kość náfzę/ y ściága miłóśierne ręce
- 39: fwoie/ do tych/ ktorzy go w prawdzie
- 40: wzywáią/ y przeftráfzeni fprawiedliwo=
- 41: ściá do miłóśierdzia fię iego vćiekáią.
- 42: O czym piśmá y przykáfładow dofyc. Iá=
- 43: ko przyiáł fyná márnotrawcę/ iáko
- 44: Mágdálene/ iáko Mánáfłego krolá/ y
- 45: inne w nowym teftámencie grzeźne.
- 46: Iáko íam P. Iezus mowi: Izem dla (*marg*) *Matt: 11.* (-)
- 47: grzeźnych przyfzedł. y włytkim wrotá

48: miłosierdzia łego otwarza/ y wżyt=

49: kich grzechy załługą y męką fwoią zá=

50: łtąpić y wżytkim ie odpuścić obiecuie. (*marg*) 5.

: Miłość z

: nádzieie

: roście. (-)

51: Z tákiewy záś nádzieie roście nieiáka

52: miłość/ ácz iefzcze niedofkonála/ ku

53: Bogu: iż ták dobry/ ták łáfkáwy prze=

54: ćiw grzełnym y nieprzyiaćiołom łwo=

55: im. Bo gdy łię od niego łpodziewa

56: odpułzczenia grzechow łwoich y włprá

57: wiedliwienia/ y wżytkich dobr nie=

kolumna: b

1: biełkich: iáko dobrego y ochotnego łer=

2: cá ku niemu mieć nie ma? Mowi

3: Mędrzec: Ktorzy łię boićie Pána (*marg*) Eccki: 2. (-)

4: Bogá/ mieyćie w nim nádzieię. Y

5: záś: Ktorzy łię boićie Pána/ miłuyćie

6: go/ á obiáśnią łię łercá wálze. Iáko tá=

7: kiego miłowác nie mam/ ktory mię do

8: ták wielkiewy łáłki łwey bez żadnych za=

9: łług moich wzywa/ y tę łáłkę temu kto=

10: ry go bez włtydu y boiáźni obrażał/ dáć

11: mi gotow?

12: Y táki pocnie łię brzydźić grzechá=(*marg*) 6.

: Obrzydze=

: nie grze=

: chow y

: poftáno=

⌘ wienie do

⌘ bre. (–)

13: mi temi/ ktorými P. Bogá obrażał/ y

14: do práwey pokuty przyftąpi/ w ktorey

15: żáłowác będzie/ iż kiedy P. Bogá tak

16: głupie y złośliwie gniewał: y nád prá=

17: wo y zakon iego/ cudzołożył/ wydzie=

18: rał/ lichwił/ zábijał/ y inne grzechy po=

19: pełniał. ktorých fię prawdziwie zárze=

20: kác/ y wżytko co komu wzięł/ wroćić/

21: y ná potym w pobożności żyć aż do ś=

22: mierci poftánowi. A nákoniec/ wedle

23: náuki kościoła Bożego y fłowá Chry=(*marg*) 7.

⌘ Vżywá=

⌘ nie świę=

⌘ tych Sá=

⌘ krámen=

⌘ tow.

⌘ Ioan: 3. (–)

24: Ítułowego: vmyśli vzywác ś. Sákrá=

25: mentow/ bez ktorých P. Bog vÍpráwie

26: dliwienia nie dáie. Íako rzekł P. Ie=

27: zus: Iefli fię kto nie odrodzi z wody y

28: z Duchá ś. nie może wniść do krole=

29: Ítwá niebiekiego. Y do swoich Apo=(*marg*) Ioan: 20. (–)

30: Ítołow rzekł: Ktorem odpuścicie grze=

31: chy/ odpużczone: ktorým zátrzymacie/

32: zátrzymáne będą.

33: Gdy fię to wżytko ná fercu grzełzne=(*marg*) VÍprá=

⌘ wiedliwie=

☐ nie co ieft (-)

☐34: go odprawi: dáie mu P. Bog wíprá=

☐35: wiedliwienie. To ieft/ czyni go praw=

☐36: dźiwie czyłtym od wśzytkich grzechow/ (*marg*) Nie załto

☐ ná grze

☐ chow. (-)

☐37: nie załłaniáiąc ich iáko heretycy plotą:

☐38: ále ie rzeczą lámą gładząc y oddaláiąc.

☐39: Cożby to było zá oczysćienie/ ktore nam

☐40: P. Bog obiecuie/ y przez krew y mękę

☐41: Syná fwego dáie: gdyby nieczyłtości

☐42: ná nas zołtály/ á tylo załłonione á nie

☐43: zmázáne w nas były? Dźiękuięc zá tá=

☐44: ką czyłtość. O łprośni ludzie ktorzy ták

☐45: lźycie dáry Bożé. A iż zakał grzechu w (*marg*) Zakał

☐ grzechow

☐ nie łzko=

☐ dzi wíprá=

☐ wiedliwie

☐ niu. (-)

☐46: wípráwiedliwionych/ to ieft **concupi-**

☐47: **łcentia** zołtáie/ coż ná tym? do náby=

☐48: wánia wíęłzey łpráwiedliwości y przy=

☐49: łługi/ y do boiu zołnierłtwá Chrześci=

☐50: áńłkiego zołtáie: ále żadnym grzechem

☐51: nie ieft. (*marg*) Skłon=

☐ ność do

☐ grzechu

☐ nie ieft

☐ grzechem (-) Skłonność do grzechu/ nie ieft

52: grzechem: ále vczynienie grzechu/ to

53: grzech.

54: A iáko onego márnotráwnego fyna

55: przyiáwřzy oćiec/ oblokł go w řzátę dro=

56: gą/ y pierścień dał ná pálce iego/ y bo=

ty ná nogi

strona: 349

Ná X. Niedzielę

349.

po Świętkách.

kolumna: a

1: ty ná nogi iego: ták nie dofyć ma Pan (*marg*) Włafną

: řpráwie=

: dliwością

: nářzą Bog

: nas vřprá

: wiedli=

: wia. (-)

2: Bog áby vřpráwiedliwionego grzechy

3: odpuścił/ y do łáłki go řwoiey przyiáł:

4: ále go prawdźiwie iego włafną řprá=

5: wiedliwością ozdabia/ y wlewa nań y

6: ná duřzę iego cnoty przypoione dárow

7: řwoich/ dla ktorých prawdźiwie/ á nie (*marg*) Mniemá

: na řprá=

: wiedli=

: wość řzचे

: ra obłu=

: dá. (-)

8: mniemánim řámy^m řpráwiedliwy iest.

9: To řá řzátý ony w ktore P. Bog duřzę

- 10: obłoczy. Ktore to száty łą z wyług y
- 11: męki Pána Zbáwićielá náfzego Iezu
- 12: Chryftá/ ktorego fię spráwiedliwością
- 13: odźiewamy y ozdabiamy/ iáko iuż wla=
- 14: łną náfzą. On ią wyflugzył/ á nam ią
- 15: dáie zá náfze włáfne/ y ieft ná dufzy/ nie
- 16: iáko co powierzchowne^{go}: ále iáko rzecz (*marg*) Spráwie=
- : dliwość z
- : dufzą zro=
- : łą ieft nie
- : iáko fu=
- : knia. (-)
- 17: z nią zroflá/ która dufzę świetną/ pię=
- 18: kną/ y łpołobną do wlfytkiego dobrego
- 19: y do połtępkow wiefłzych w pobožno=
- 20: ści czyni.
- 21: Tą spráwiedliwością dufze łą obrá=(*marg*) Rom: 8. (-)
- 22: zem Chryftułowym/ iáko mowi Apo=
- 23: łtoł: ktore przeyrzał áby były iednegoż
- 24: obrázu z Synem Bożym. Ten obraz ná (*marg*) Obraz
- : hryftu=
- : łow ná du
- : łzy. (-)
- 25: dufzy ieft tá spráwiedliwość nie mnie=
- 26: mána/ ále rzeczna y prawdziwa. Bo
- 27: dołkonále łą spráwy Bożé/ prawdziwie
- 28: á nieobłudnie czyni P. BOg spráwie=
- 29: dliwe. A iáko łam Chryftus nieobłud=
- 30: nie ieft spráwiedliwy/ nie mniemánim
- 31: łámym: ták y nas tákimi czyni: áby o=

- 32: braż nález z iego fię obrazem zgadzał. Y
- 33: dokláda Apoštoł: Iákořmy nořili obraz
- 34: žiemřkiego/ ták nořmy obraz niebieřkie=
- 35: go Chryřtuřá. A pewnie nořiliřmy pra=
- 36: wdźiwy á nie przypifány obraz grzechu
- 37: Iádámowego: przetož tež nie przyczy=
- 38: tány/ ále w nas wlany y prawdźiwie
- 39: nam dány nořim obraz Chryřtuřow y v=
- 40: řpráwiedliwienia iego. Czego y ná in=
- 41: nym mieyřcu dokláda ř. Páweł: Vřprá=(*marg*) Rom: 5. (-)
- 42: wiedliwieni ieřteřmy dármo przez łářkę
- 43: ie^{go}/ ktora ieřt w Chryřtuřie Iezuřie: kto=
- 44: rego podał vbłagálnikiem przez wiářę
- 45: we krwi iego. W ktorých řłowách zám
- 46: knáł to co fię wyźłzey miánowáło/ wřzy
- 47: tki przyczyny vřpráwiedliwienia náłze=(*marg*) Przyczy=
- : ny vřprá=
- : wiedli=
- : wienia. (-)
- 48: go. Bo BOg nas vřpráwiedliwia z
- 49: řzczerey dobroři y řzczodroty řwoiey/ bo
- 50: tego zářłużyć nikt nie može. A to przez
- 51: łářkę iego/ to ieřt/ řpráwiedliwořć/ kto=
- kolumna: b**
- 1: rą on ná duřze náłze wlewa/ zá zařługą/
- 2: P. Iezuřá Chryřtuřá/ ktory to nam mę=
- 3: ká y řmiercią y zmartwychwřtániem
- 4: řwoim ziednał: tym ktorzy fię wiářą y
- 5: tym co z niey płyńie/ iáko fię rzekło/ řpo=(*marg*) Mytnik
- : miał wřzy

⌘ tki łztuki

⌘ wpráwie

⌘ dliwie=

⌘ nia. (-)

6: łobnemi czynią.

7: Do takiego wpráwiedliwienia ten

8: Mytnik z dárú y łálki Bożey przyłzedł.

9: Y miał ty włzytki łztuki tego wielkiego

10: áktu. Vprzedził go Pan Bog w mi=

11: łóšierdziu łwym/ y wzrułzył łerce iego. (marg) 1.

⌘ Vprzedze=

⌘ nie Boz=

⌘ kie. (-)

12: A on łię Pánu Bogu odezwał/ dobrą

13: wołą łwoię do pomocy Bożkiej y do

14: wzbudzenia iego przykłádáiąc. Miał

15: wiárę z ktorą do kołściołá przyłzedł: iż (marg) 2.

⌘ Wolna

⌘ wola. (-)

16: P. Bog grzełzne karze/ á czyni miłó=

17: łierdzie pokornym/ przez onego łbie=

18: cánego w łtárym zakonie Mełłfyalzá.

19: Przełęłł łię łądow Bożych y łrogołci.(marg) 3.

⌘ Wiárá. (-)

20: Nie rołpáczył/ ále łię chwycił náđzieie

21: o nieprzebránym miłóšierdziu Bożym. (marg) 4.

⌘ Boiaźń. (-)

22: Z nieiákiej miłółci ku Pánu łákiemu

23: przyłtąpił ácz z dáleká. Wyznał grze= (marg) 5.

⌘ Náđzieiá (-)

24: chy fwoie w wielkiej żałości y zawłty= (*marg*) 6.

: Miłość. (-)

25: dzeniu ktore ná wierzchu pokazał: iż y

26: weyźrzeć w niebo nie śmiał. Poftáno=(*marg*) 7.

: Spowiedź (-)

27: wił bijąc fię w pierśi á z niego złości

28: wyganiáiąc/ y w nie dobrą wolą ná ży=

29: wot wieczny łzczepiąc: áby iuż ináczey

30: żył. Vmyślił lichwy przeftác/ cudze (*marg*) 8.

: Nowy ży=

: wot. (-)

31: wroćić/ w czyfłości żyć/ iáłmużny vbo=

32: gim iáko y Zácieuż czynić. A iż iefzcze

33: łpowiedzi poftánowionej nie było: v= (*marg*) Spowiedz

: iefzcze nie

: była vftá

: wiona. (-)

34: myślił ofiáry zá grzech fwoy przez ká=

35: płany ofiárowác/ y tego włzytkiego co

36: P. Bog rofkazał nie zániechác. A Pan

37: Bog weyźrzał nań/ y grzechy iego od

38: puścił/ y odział go łzátą niewinności y

39: łpráwiedliwósci przez Iezu Chryftá

40: dáńá/ ktorą potym krwią fwoią wy=

41: konał. Y wyfzedł piękny/ świetny y o=

42: zdobny/ y práwie odrodzony ná dułzy/

43: iáko śrebro y złoto z ognia. y odnioł

44: wielkie póciechy y rádości duchowne/

45: y ono łerce łynowłkie/ w ktorym wo=

46: łamy: Oycze Oycze. Y dołtał ná łum=

- 47: nieniu pokoju wielkiego. Boże day
 48: nam takiego grzeźzniká náśládowác/ á
 49: z wípráwiedliwienim/ y obmyćiem grze
 50: chow náłzych z kościołá wychodźć.

51: **WTORA CZESC.**52: **Czym ten Pháryzeufz przegrał.**

Xx iij

Naprzod/

strona: 350

350.

Ná X. Niedzielę
 po Świętkách.

kolumna: a

- 1: **N** Naprzod/ nie ty^m przegrał iż dobre (*marg*) Nie tym
 : przegrał
 : iż dobre
 : vczynki
 : czynił.
 : **Matt: 19.** (–)
 2: vczynki czynił ktore tu wyliczył.
 3: bo ty Bog czynić rofkazał/ y bez
 4: nich zbáwion być nikt nie może. iáko
 5: rzekł: Chceźli wnidź do kroleśtwá Bo
 6: źego choway przykazanie Bożé. To
 7: czyní á żyw będziefz. Y Apoštoł mowi: (*marg*) **Rom: 2.** (–)
 8: Vdręczenie y wćikf czyniącemu źle/ á
 9: chwałá/ cześć y pokoy czyniącemu do=
 10: brze. Y ná fądzie Bożym wedle vczyn= (*marg*) **Matt: 25.** (–)
 11: kow fądzą/ iáko kto dla Chryťufá mi=
 12: łośierny był. Proźno ći miśtrzowie no=
 13: wi z tego mieyfcá dobrym vczynkom

- 14: wwołczą: iż temu nic nie pomogły. Nie
 15: pomogły: bo ich źle vżył/ y z nich fię
 16: hárdzie chlubił/ y drugiemu grzeźnemi
 17: gárdził. Ale fámy z siebie ty cnoty y
 18: dobre vczynki chwálebne fá: kto ie w
 19: wierze y w łálce Bożey czyni/ á w po=
 20: korze y miłości ku bliźniemu zoftáie.
 21: Nie tylo chwálebne fá: ále y wyftu=
 22: żyć wieczny żywot mogą. Co fię in=
 23: dziey lepiej vtwierdza. Nie day Boże
 24: tego y pomyslić/ co oni o dobrych vczyn
 25: kách mówią/ iáko ie ludziom hydzą.
 26: Smieią mowić/ iż y v ípráwiedliwego (*marg*) [Luter in](#)

: [Affertione](#)

: [artic: 31.](#)

: [32.](#)

: [Caluin: 3.](#)

: [Inftit: ca:](#)

: [12. 14. \(-\)](#)

- 27: vczynki dobre/ fá grzechámi śmiertel=
 28: nemi. O páłzczęko piekielna/ iáko tru=
 29: dno wierzyć/ áby to człowiek rozum
 30: máiący być miał/ ktory ták pilnie czár=
 31: tá y piekło záleca. Pełne kárty pífmá ś.
 32: ktore dobre vczynki nam rofkázuią y (*marg*) **1.**

: [Modlit=](#)

: [wá. \(-\)](#)

33: chwałą. Modlitwę Zbáwićiel záleca

34: y zaplątę zá nię obiecuie: Oćiec moy/

35: powiáda/ ktory widzi w táiemnicy/ zá= (*marg*) [Matt: 7. \(-\)](#)

36: płáci tobie modlitwę twoię. Nie grze=

37: fzy tedy ten Pháryzeufz że fię modli.

38: O poście też mowi Pan **IEZVS**, iż (*marg*) **2.**

: Poft.

: Matt: 6. (-)

39: poft twoy/ práwi/ Oćiec twoy ktory wi

40: dži w táiemnicy/ zápłaci tobie. Nie

41: grzełzył tedy ten Pháryzeufz iż pościł.

42: Pan **IEZVS** iáłmuźnie tákáž zaplátę

43: przypíuie. A iákożby miał grzełzyć ten (*marg*) **3.**

: Iáłmuż=

: ná. (-)

44: ktory dzieśięćinę ze wŕzytkie^{go} P. Bogu

45: ná iáłmużnę dáie? Pewnie go tedy nie

46: to poniżyło/ iż dobre vczynki do zbá=

47: wienia od P. Bogá rofkazáne/ y zaplá=

48: tą wiecznego żywotá zálecone/ czynił.

49: Ani fię tym zepfował/ iefli w tych (*marg*) **4.**

: Nádzieiá

: y otuchá

: o dobrych

: vczynkách (-)

50: dobrych vczynkách nádzieię łobie v Pá=

51: ná Bogá dobrá y otuchę podawał. Bo

52: fię to godži/ y tá iefł náturá dobrych v=

53: czynkow: iż czyniá v P. Bogá nádzie=

54: ię/ iáko rzekł Tobiafz: Vřánie wielkie (*marg*) Tob: 4. (-)

55: iefł przed nawyźłzym Bogiem iáłmu=

56: žná/ wŕzytkim co iá czyniá. Inna rzecz

- 1: ielt dobrym vczyнком dufać: ták iáko=
- 2: by iuż pewnie wiedział/ że P. Bogu
- 3: przyjemne są: y wŕzytko wfánie swoie
- 4: bez pokory y boiáźni w nichby położył.
- 5: Co fię nie godzi: y tym ten Pháryzeuŕz
- 6: vtrácił. A inna rzecz ielt z nich sobie (*marg*) Inŕza
- : rzecz v=
- : czynkom
- : dufać á in
- : ŕza nádzie
- : ię z nich
- : mieć. (–)
- 7: v P. Bogá nádźieię czynić/ y otuchę
- 8: dobrą ŕmnnienia mieć. To fię dobrym
- 9: vczyнком brác nie może. Iáko od do=
- 10: brego oleyku woniey odegnác nie mo=
- 11: żelz: ták dobre vczynki bez poćiechy y
- 12: woniey nádźieie dobrej nie są/ y piŕmo
- 13: im to dáie.(*marg*) Hebr: 10. (–) Mowi Apoŕtoł: Vżaliliŕ=
- 14: ćie fię nád więźniámi/ y wydárćie dobr
- 15: wáŕzych przyięliŕcie z wefelem. á ták
- 16: nie vtracayćie vfnoŕci wáŕzey. Y Ian (*marg*) 1. Ioan: 3. (–)
- 17: ŕ. mowi: Gdy ŕerce náŕze gánić nas
- 18: nie bęđzie: vfnoŕć mamy ku Bogu. Y
- 19: Cypryan ŕ. w kazánium o iáłmuźnie ná= (*marg*) Cypr: ŕer:
- : de Eleem. (–)
- 20: piŕał: [Zacna y Bozka rzecz ielt/ na=
- 21: miŕŕzy bráćia/ zbáwienne czynienie (to
- 22: ielt vczynki dobre) poćiechá wielka w=
- 23: iernym/ podporá nádźieie/ obroná wiá=

24: ry y lekarstwo grzechu.] y Chryzostom

25: ś. [Prośim was brácia/ ábyście po

26: chrzćie vczćiwy żywot wiedli: á wy

27: niedbaćie o to/ ábyście z dobrym żywo=

28: tem ftąd zefzli: á my prágniem ábyście

29: z dobrych vczynkow nádzieię mieli.](*marg*) Chrysoft:

: Homil: 2.

: ad Cor: 2. (-) Y

30: Auguſtyn ś. [Ten/ práwi/ fię ſpodzie= (*marg*) Augu: in

: præfatio-

: ne Pfal:

: 31. (-)

31: wa/ ktory dobre ſumnienie ma. á v ko=

32: go złe ſumnienie będzie: oddala fię od

33: nádzieie/ y nie tufzy łobie iedno potępie=

34: nie. Aby fię tedy kroleſtwá ſpodziewał/

35: niech ma dobre ſumnienie/ niechay wie

36: rzy y czyni.] To Auguſtyn ś.

37: Wiele ſwiętych dobremi vczynkami (*marg*) Święci

: otuchę ſo=

: bie czyni=

: li z vczyn=

: kow.

: Pfal: 17. (-)

38: ſwemi otuchę łobie łáſki Bożey czynili.

39: Ták Dawid mowi: Odpłáci mi Pan

40: Bog wedle ſpráwiedliwoſci moiey/ y

41: wedle czyłtoſci rąk moich nágrodzi mi:

42: bom ſtrzegł drog Páńkich. To fię ten

43: zda chełpic z ſpráwiedliwoſci ſwoiey

- 44: dáleko znáczniey niżli ten Pháryzeufz/
 45: y iefzcze zapláty fię fpodźiewa dla niey.
 46: Y krol Ezechiafz śmie mowić/ broniąc (*marg*) [IŃa: 37.](#) (–)
 47: fię przeciw Páńskiemu pogrozeniu/
 48: gdy mu vmrzeć kazał: Prośi: Pámię=
 49: tay Pánie iákom chodził przed tobą/ w
 50: prawdzie y w całym fercu/ á czyniłem
 51: to co ieft dobre przed oczymá twemi. Y
 52: Hefter oná páni mowi w potrzebie w=(*marg*) [Hefter 14.](#) (–)
 53: ielkiedy ludu Ńwego/ modląc fię P. Bo=
 54: gu: [Ty wiefz Pánie iżem fię nie kochá=
 55: łá Ńługá twoiá w páńŃwie tym/ y ch=
 56: wale/ y w znákách pychy ná głowie mo=

iey/ y nie

strona: 351

Ná X. Niedziele

351.

po Świątkách.

kolumna: a

- 1: iey/ y nie iádłám v Ńtołu Amáná/ y nie
 2: piłám winá ofiárowánego bogom/ y
 3: nigdym fię nie wwfeliłá/ iedno w to=
 4: bie Pánie Boże Abráhámow/ Boże
 5: mocny náde wŃzytko/ wyŃluchay tych
 6: ktorzy inney nádzieie nie máią/ y wy=
 7: zwol nas z ręki złoczyńcow.] Obác
 8: iáko Ńobie nádzieię v P. Bogá do wy=
 9: Ńluchánia z vczyńkow Ńwoich czyni.
 10: Toż czyni y oná Sará Ráguelowá cor (*marg*) [Tob: 3.](#) (–)
 11: ká/ w ciężkości y modlitwie Ńwoiey/
 12: wylicza vczynki dobre Ńwoie: [Ty wiefz

- 13: Pánie iżem nie požądała mężá/ y czy=
 14: łtam záchowála dużę moię od wšel=
 15: kiej požadliwości/ nie miałáam fię z
 16: igraiącemi.] Tákże y Páweł ś. otuchę (*marg*) 2. Tim: 4. (-)
 17: łobie z prac swoich czyni/ mowiąc: Do=
 18: bram robotę zrobił/ łkończyłem drogi/
 19: wiárym dochował: zátym położoná mi
 20: ieft koroná łpráwiedliwości. Y Hiero=
 21: nym ś. nápiśał o Hiláryonie/ iż vmierá=
 22: iąc ták mowił: wynidź dużo moiá/ wy=
 23: nidź/ czemu fię boiż/ 70. lat łłużyłás
 24: Chryśtułowi/ á śmierci fię boiż? Y
 25: Marćin ś. tákże przy śmierci mowi do
 26: łzátáná: Czego tu łtoiż krwáwa bełtya/
 27: nic v mnie łzkodliwego nie naydziełz.
 28: Iednák my tego nie vczym/ áby kto (*marg*) Nie v=
 : czym áby
 : kto włzy=
 : tkę nádzieię w vczynkách pokłádał
 : Luc: 17. (-)
 29: włzytkę łwoię nádzieię w łámych swo=
 30: ich vczynkách okrom miłóśierdzia Bo=
 31: zkiego pokłádać miał: á więcey fię ná
 32: nie/ niźli ná obietnicę Bozká y łáfkę ie=
 33: go łpuścił. Y owłzem rádźim wedle
 34: łłow Páńłkich: im ich kto nawięcey
 35: ma/ áby mowił: łługá ieftem nie poży=
 36: teczny/ com był winien tom vczynił.
 37: Aby ráczy z nimi bał fię łádu Bożego/
 38: áby pokorny był/ y w boiázni zbáwienie

39: Íwoie Ípráwował/ íáko Apoštoł rádži.(*marg*) Náturá

: dobrego

: Íumnie=

: nia ma

: poćiechę/

: íáko złe

: ma bo=

: íażń. (-)

40: Ale żeby z nich otuchy Íobie y nádzieie

41: kto czynić nie miał: to być nie może. y

42: íełt to przećiw náturze Íumnienia do=

43: brego: áby Íię wefelić y ćiefzyć z tego co

44: w Íobie dobrego czuie/ nie miało. Íáko

45: dobry pokarm wÍyzytki człónki poÍila:

46: ták dobry wcynek wÍyzytki duÍzne wnę=

47: trznoóci chłódzi. Przetoż owoc du=

48: chowny Apoštoł położył: wefele. Z po=(*marg*) Galat: 5. (-)

49: kory powinney ták zówždy mowić ma=

50: my: Nie w náfzych Pánie Ípráwiedli=(*marg*) Dan: 9. (-)

51: woóciách pomiátamy modlitwy náfze

52: przed tobą: ále w miłóÍierdziu twoim.

53: Y íáko koóciół Íię modli: Pánie ty wiefz (*marg*) Nie dufáć

: bez Íáfki/

: nie zofotá=

: wáć bez

: nádzieie. (-)

54: íż żadney Ípráwie náfzey nie dufamy.

55: Srzednią drogą koóciół Í. idzie/ nie

56: dufa wcyzynom Íwoim bez Bożey Íáfki:

- 1: nie zołtáie teź w nich bez nádźieie.
- 2: Iełzcie temu Phárużowi nie to (*marg*) Dzięko=
 : wanie
 : mu nie
 : wádziło/
 : iż nie był
 : iáko inni. (–)
- 3: ízkodziło iż dziękował P. Bogu/ iż nie
 4: był: łupieżczą [!] nieśpráwiedliwym/ cu=
 5: dzołożnikiem/ iáko inni. Bo to dobrym
 6: fercem czynić káždy może/ bez chluby:
 7: będąc tyło wdzięczen łáski Bożey. gdy
 8: inne widzi pijánice/ łotry/ lichwiarze/
 9: złodzieie/ nieczyłte/ y dziękuie P. Bogu
 10: że on takim nie ielt: przyznawáiąc P.
 11: Bogu dar iego y łáskę/ że go w tym
 12: ítrzegł y bronił. y owłzem zá to dzięko=
 13: wác dobra rzecz ielt y powinna. záłu=
 14: iác iednák drugich vpádłych á iemi nie
 15: gárdząc/ á zá nie P. Bogá/ áby fię vpá=
 16: miętáli/ próżąc.
- 17: Boże by fię tak włzyścy modlić y (*marg*) Co łupie=
 : ítwá w
 : Koronie. (–)
- 18: prawdźiwie przed P. Bogiem mowić
 19: mogli: Dziękuie Pánie zem nie ielt
 20: drapieźnikiem. O/ co fię tego łupie=
 21: ítwá názbierało miedzy ludźmi/ á zwła
 22: ízczá pány. Iákie poddánych vbogich
 23: y kmieci obłupienie/ iákie vćifki włze=

24: dzie/ ná ktore fię v Proroká P. Bog źa= (*marg*) [Iśa: 3.](#) (-)

25: łucie: Czemuście wypásli winnicę mo=

26: ię? łupieftwo vbogich w domu wálzým.

27: czemu vćifkaćie lud moy/ y twarz vbo=

28: gich kručzyćie? Nie pomniá ći páno=

29: wie/ iż nie fwoie ále Bożé poddáne

30: máią. im ich P. Bog zwierzył y poru=

31: czył/ áby ie opátrowáli/ iáko ogrod y

32: winnicę Bożą. A oni vżywáią ich iá=

33: ko kupionych niewolnikow/ y gorzey.

34: krew z nich wycífkáią/ zdrowie ich o=

35: deymuią/ á zá to nikomu fię nie fprá=

36: wuią. Przetoż łupieftwu y krzywdom

37: końcá nie máfz.

38: Boże by włzyścy mowić ná modli=

39: twie mogli: Nie ieftem niefpráwiedli=

40: wy/ dáię káždemu co czyie ieft/ cudze=

41: go nic nie mam. Tákíe fię złóđzieyftwá

42: miedzy ludźmi w dobrách pófpolitych

43: rofkwitnęły/ tákíe lichwy niezbożne

44: zágeśćiły/ tákíe potwarzy/ niewprzey=

45: mośći w fpráwách włzytkich y w prá=

46: wách nápełniły ziemię/ y to grzeftzne

47: kroleftwo: iż trudno poznác ieftli tu

48: Chrześćijanie/ á ieftli Bogá znáią ná (*marg*) [Genef.](#) (-)

49: tym mieyfcu.

50: Boże day fię ták włzytkim modlić:

51: dziękuię zem nie ieft cudzołożnik. Y ten

52: grzech iuż nie ma hámowánia/ żadne=

53: go karánia nań práwá Polfkié nie má=

54: ią. fzerzy fię wżędzie/ á idzie ćielefność

55: dáley. iuz y kázirodtwá bez wftydu/ (marg) Cudzoło=

: ftwo kázi

: rodtwá. (-)

56: powinne fię krwie miefzáią/ nie tyło

cudze żo=

strona: 352

352.

Ná X. Niedzielę

po Świętách.

kolumna: a

1: cudze żony/ ále bráterfkie y fíołtry żon

2: fwoich/ y fieftrzenice y wnuczki. y dru=

3: dzy Tureckiey pfoćie rowni/ żon wiele

4: mieć fię nie wftydzą. A nikt nie karze

5: o to: práwá ábo nie máłz/ ábo ie ducho=

6: wnym odięli/ ábo o exekucyą trudno.

7: W pánách fię to záchyna/ nikt mowić/

8: nikt przygánić/ nikt poznać y czynić o

9: fpráwiedliwość y vczćiwość póspoli=

10: tą/ y o práwá Bożé nie śmie. Może z

11: Prorokiem rzec: Nie máłz znáiomości (marg) Ofę: 4. (-)

12: Bożey ná ziemi.

13: Coż tedy Phárużowi temu záfzko=(marg) Co Phá=

: ryzeufzo=

: wi záfzko=

: dziło. (-)

14: dziło? Hárdość y podniefienie z fwoich

15: vczynkow y fpráwiedliwości: iż fobie

16: y fwoim cnotom dufał. Czego Pan do=(marg) 1.

: Dufanie

☐ łobie. (–)

17: tknął mówiąc ná ty co łobie dufáli. Co

18: nabożeńŝtwo zebráło: to pychá roŝpro=

19: ŝzy/ y iáko mol w ŝzáciiach dobrych wŝzy=

20: tko zepŝuie. Y przetoż Pan takie zám=

21: knienie czyni: Kto ŝię podwyżŝza poni=

22: żony będzie. Z dobrego drzewá ten zły (*marg*) Pychá z

☐ dobrych

☐ vczynkow

☐ roŝcie. (–)

23: robak roŝcie/ ktory to fámo drzewo v=

24: czynkow dobrych pŝuie. Bo narychley

25: ŝię dobry w pychę vniesie/ ielli ŝtrożem

26: dobrym łobie nie będzie. Chora głowá

27: trochą ŝię winá zarázi. tak hárdy tro=

28: chą dobrych vczynkow. Przetoż rádži (*marg*) Chryŝoft:

☐ Homil: 3.

☐ in Matth. (–)

29: ŝ. Chryzoŝtom/ mówiąc: [Zá dobre v=

30: czynki nie wyciągay zapłáty/ ábyŝ w=

31: ziął zapłátę; znay iż łáfką Bożą zbá=

32: wion być maŝz/ áby on (to ieŝt P. Bog)

33: twoim ŝię dłuźnikiem znał: á nie tylo zá

34: dobre vczynki twoie/ ále y zá to vmiár=

35: kowánie twoie. Bo gdy co dobre^{go} ŝprá=

36: wimy/ mamy go dłuźnikiem zá dobre

37: vczynki: á gdy rozumiemy żeŝmy nic o=

38: łobnego nie ŝpráwili: więcey łobie zá

39: taką myŝl záŝluguiem/ niźli zá vczynki

40: ktoreŝmy vczynili. A tak namniey o łobie

- 41: rozumieć/ tak wiele waży/ iako nawet
- 42: [ze rzeczy czynić.] Poty ś. Chryzostom.
- 43: Poniżać się bårzo mamy/ gdy co
- 44: dobrego w sobie czuiem/ nic sobie nie
- 45: przypifuiąc ani śile swej/ iedno łółce
- 46: Bożey ktora z námi robi. Iako Apołtoł (*marg*) [1. Cor: 15.](#) (–)
- 47: mowił: Robiłem więcey niżli drudzy/
- 48: nie ia/ ále łółká Boża zemną. Bo ácz (*marg*) Dwie rze=
- : czy do ná
- : łzych się v
- : czynkow
- : łchodzą. (–)
- 49: się do dobrych náłzych vczyнков dwie
- 50: rzeczy łchodzą/ łółká y pomoc Boża/ y
- 51: náłzá pracá y łtárání: iednák łółká Bo=
- 52: ża przednieyła iest ich przyczyná. y prze
- 53: to iey á nie sobie/ ielli co iest dobrego w
- 54: nas/ przyczytác mamy. (*marg*) [Aug: cont:](#)
- : [Crefconi-](#)
- : [um ca: 80.](#) (–) Auguřtyn ś.
- 55: łwym ádwerřarżom tak odpowiádał:
- 56: [Z łtrony ludzkiego mniemánia/ mam
- strona: 352b
- 1: dořyc łwiádkow co mię znáią: z łtro=
- 2: ny P. Bogá łámo mam łumnienie/ kto=
- 3: re przeciw wáłżym potwarżom niev=
- 4: łtrálfzone nióę. iednák się przed oczymá
- 5: wřzechmocnego wřprawiedliwiác nie
- 6: śmiem: ále ráczey hoynořci miłóřier=
- 7: dżia iego niżli łáadowego [ćiałne^{go}](#) pytá=

8: nia czekam.] Y Bernárd ś. [Szkol= (marg) Bernar: in

: Cant: Ier:

: 68. (-)

9: dliwe vbołtwo/ niedośćátek dobrych v=

10: czynkow: á podniołły duch/ bogáctwá

11: fałszywe] Przetoż Pánie y vbołtwá y

12: bogáctwá mi nie day/ mowi Mędrzec.

13: Szczęśliwy kościół ktory ma zaślugi/

14: dla wyślugi nie dla hárdości. Przetoż

15: lepiej wyślugom nigdy w hárdości

16: nie dufáć.

17: W tym też vpadł ten Pháryzeufz/ iż

18: íam íę íądził/ á íádu Bożego o íwoich (marg) 2.

: Sam íę

: íądził Phá

: ryzeufz. (-)

19: vczyńkách nie czekał. Bo y dobre v=

20: czynki y íspráwedliwości náłze íądzić

21: P. Bog będzie/ íáko Pfálm mowi. Y (marg) Pfál: 74. (-)

22: niewiemy teraz zápewne/ íeíłímy y w

23: náwiétfzych cnotách duchownych/ íá=

24: íki ábo gniewu godni. Wízytko P. Bog (marg) Eccks. 9. (-)

25: chowa ná on czás obiáwienia y íádu

26: íwego. Przeto trudno pozwánemu/

27: przed dekretem íędzie^{go} wykrzykáć. Nie

28: beśpieczno íę íámemu íądzić. Lepiej

29: mowić z Páwłem ś. Nie czuię íę w ni= (marg) 1. Cor: 4. (-)

30: wczym: á przedíę nie w tym wśpráwie=

31: dliwion íeítem: ále ten co mię íądzi

32: Pan íeíft. Ná íąd íę íego ítráfliwy o=

33: glądajmy: á łobie/ byłmy dobrze nic ták

34: łzkodliwego do łiebie nie czuli/ nie

35: dufajmy.

36: Y to Phárużowi nie pomogło/ iż dru= (*marg*) 3.

: Gárdził

: grzełnym. (-)

37: gim gárdził grzełnym/ á w łercu go

38: łwoim poniżył/ niewiedząc co ielzrze

39: z niego być miáło/ ábo iáką mu P. Bog

40: łáfkę łwą do łercá pułćić mogł. Tę wá=

41: dę nátrąca Ewángeliłtá/ gdy mowi:

42: iż Pan **IEZVS** przymawiał tym/ kto=

43: rzy łobie dufáli/ á innemi gárdźili. Gdy

44: námi włzytek łwiat wzgárdźi/ wáđzić

45: to nam nie może: ále gdy my namniey=

46: łzego wzgárdźim: łzkodźić to nam bár=

47: zo może. Iáko ty/ mowi Apołtoł/ łáđzić (*marg*) Rom: 14. (-)

48: małz cudzego łługę: ktoć nań dał tę

49: zwierzchność? Pánu łwemu vpadł/

50: ielłi vpadł. A może go Pan podźwi=

51: gnać. Co mowiąc nie broní łię to/ áby

52: człowiek iáwne^{go} grzechu/ ktory widźi/

53: łáđzić zá grzech nie miał. Bo to być

54: nie może/ y iáwno ielł. ále żeby grze=

55: łznego nie ołáđził/ iáko iuż v Bogá po=

56: tępionego: á pámiętał iż powłtác mo-

że/ á nie

strona: 353

Ná XI. Niedziełę

353.

po Świátkách.

<http://rcin.org.pl>

kolumna: a

- 1: że/ á nie gárdził bliźnim y naczyniem fzká=
2: rádym/ ktore P. Bog zász ku czći fwey o=
3: broćić/ wedle Apoftoła/ może.(*marg*) 2. Tim: 2. (-) Gdyż po=
4: kifmy tu ná drodze/ powftác y poprówić
5: fię z łáfki Bożey nie trudno.
6: O Iezu Chryfte Boże moy/ day mi
7: ták vniżone ferdeczne oczy/ żebych fię te=
8: go niebá wftydził/ gdzie ty fędzia fiedził/
9: co wftytko widził/ y kárác będźiefz. Zebych
10: práwie ty oczy ná ziemię/ z ktoreyem wzię
11: ty ieft/ fpuścił/ ábych poznał zem ziemiá y
12: w nię fię obrocę. ábych vmiął poznác
13: proch fwoy y niedoftátki fwoie y fżpetność
14: fwoię: ktoram piękny obraz twoy zmázał/
15: y dużę ná chrzcie ś. obmytą y ozdobioną
16: pożpecił. Day mi taką ręką vderzyć fię
17: w ty pierfi: żebych iuż z nich wybić wfty=

kolumna: b

- 1: tki złe myśli mogł/ y niepráwości wftytki
2: wytrząfnąc: y do wykonánia dobre wftyt=
3: ki poftánowienia przywieść: á rękę do fer=
4: cá/ to ieft vczynki y wykonánie do dobrych
5: myśli y woley przyłożył. A iefli co dobre=
6: go we mnie z łáfki twey będźie: niech fię z
7: tego nie chlubię/ á tobie wftytko przypi=
8: fuię. Niech pomni rofzczká ná czyiem (*marg*) Rom: 11. (-)
9: korzeniu ftoi/ á fkąd iey wilgotność
10: ná dobry rodzaj dochodzi. Od ciebie
11: wftytko/ y do ciebie niech fię ná chwałę

- 12: twoię obraca wŷzytko. Tobie Pánie po=
13: chwałá: á nam pohánbienie twarzy ná=
14: ŷzey. Nie nam Pánie/ nie nam/ ále imie=
15: niu wielkiemu twemu bądź cześć y chwa=
16: lá y pokłon od wŷzytkiego ftworzenia ná
17: wieki wiekow. Amen.

strona: 380

380.

Ná XIII. Niedzielę
po Świętkách.

- 1:
2:
3:
4:
5:
6:
7:
8:
9:
10:
11:
12:
13:
14:
15:
16:
17:
18:
19:
20:
21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39:

40:

41:

42:

43:

44:

45:

46:

47:

48:

49:

50: NA PIETNASTA NIEDZIE=

51: LE PO SWIATKACH, EWAN-
<http://rcin.org.pl>

52: GELIA V LVKASZA W VII.

Onego czá=

strona: 381

Ná XV. Niedzielę
po Świętách.

381.

- 1: **O** Nego czáfu: Szedł P. Iezus do miáltá/ kto=
2: re zową Naim: á z nim fzli vczniowie iego y ludzi wiele.
3: A gdy fię przybliżył ku bramie mieyfckiey: álic wynofzą
4: vmárłego/ fyná iedynego mátki iego: á tá byłá wdowá: á ludzi
5: mieyfckich wiele z nią. Ktorą vyrzawfzy Pan/ vlitował fię nád
6: nią/ y rzekł iey: Nie płącz. Y przyftąpiłzy/ dotknął fię mar. A cí
7: co nieśli/ ftánęli. Y rzekł: Młodzieńcze/ tobieć mowię/ wftań. Y
8: vfiadł on ktory był vmárły/ y poczał mowić. Y dał go mátcie ie=
9: go. Y ziął wfzytki ftrách/ y chwalili Bogá/ mowiąc. Ze Prorok
10: wielki powftał miedzy námi: á iż Bog náviedził lud fwoy.

kolumna: a

- 1: **Z** Ywot ten nálz ná takim
2: wygnániu/ wfzędzie z fmut=
3: kiem y płączem zmiefzány
4: ieft. krotko żyiem/ mowi Iob (*marg*) Iob 14. (-)
5: ś. á wfzelákijefmy nędze pełni: ábo nád
6: fwemi włáfnemi/ ábo nád ludzkimi do=
7: ległościami záváždy wzdychác muśim.
8: á nikt nas vciefzyć nie może/ iedno ten
9: ktory tey wdowie záłofney mowi: Nie
10: płącz. á zwłázczá w tey naftráfzliwifzey y
11: náciężfzey przygodzie śmierci/ ktorą on
12: fam vmorzył/ y iego fię fámeo boi: y
13: on ią od nas odpędzić/ y żywot nam/

- 14: ktorego iuż śmierć nie odeymie/ dáie.
 15: A obołiwy iest žal gdy kto miły y po=
 16: trzebny vmiera. iákobyfmy rádži aby
 17: go nam Chryftus także ożywił y wro=
 18: cił/ iáko tu vczynił tey wdowie. Ale iż
 19: teraz tego nie czyni/ dla wzięfzey y ftá=

kolumna: b

- 1: tecznieyfzey poćiechy náfzey: tákie nam
 2: iednák w kościele fwoim poćiechy zo=
 3: ftáwił: iż słuźnie y my žal náfz vćiefzyć/
 4: gdy nam mili náfzy przez śmierć odcho
 5: dżą/ y płáč pohámować możem. Ty(*marg*) Poćiechy
 : ná fmierć. (–)
 6: poćiechy miedzy innemi fą przedniey=
 7: fze: Nieśmiertelność duż náfzych/ (*marg*) 1. (–)
 8: przyfzłe zmartwychwftanie: dobre á (*marg*) 2. (–)
 9: Kátholickie z tego fwiátá zelźcie: płáč (*marg*) 3. (–)
 10: mierny/ y pogrzeb vczíwy: wykoná= (*marg*) 4. (–)
 11: nie teftámentow: opátrzenie sierot (*marg*) 5. (–)
 12: ich: pomoc dużom ich ná wypłácenie (*marg*) 6. (–)
 13: grzechow/ ábo karánia zá grzechy ich. (*marg*) 7. (–)
 14: Pocznem od tey oftátniey poćiechy/ (*marg*) 8. (–)
 15: ktorą nam nabárżiey heretycy wydźie=
 16: ráią: á potym fię do inych puścim zá
 17: dárem poćiefzyćielá y Páná náfzego/
 18: ktory fám płákánie náfze kroći.

kolumna: b

- 1:
 2:
 3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20: PIERWSZA CZESC.

21: O pomocy vmárłych/ o nieśmiertelności duŝz/ y zmartwych=

22: wŝtaniu ciał náfzych/ y o dobrej ŝmierci.

kolumna: a

1: **W**ielkie nam vblizenie poćie=(*marg*) Ci co nas

: z vmárłe=

: mi dzie=

: lą/ krzyw=

: dę nam y

: im czy=

: nią. (-)

2: chy náfzey Chrzeŝcijánfkiey

3: czynią/ ktorzy nas żywe z v=

- 4: márłemi dzielą/ y miłość náfzę ku nim
- 5: tárgác y wydrzec nam chcą: gdy fię o
- 6: to ftaráią/ áby fię przyiaźń náfzázá śmier=
- 7: cią kończyłá: ábyfmy łobie nic powinni
- 8: nie byli/ nic o łobie nie wiedzieli/ vczyn=
- 9: ności przyiaćielłkicy ieden drugim
- 10: żadney nie pokázowáli: łkoro śmierć
- 11: nas rozłaczy. Co iż ielt przeciw zako=
- 12: nowi przyrodzonemu/ przeciw piłmu
- 13: ś. y náuce y zwyczáiu włzytkiego pow=
- 14: łzechnego kościołá/ przeciw rozumowi
- 15: łámemu/ przeciw poćiefze náfzey Chrze=
- 16: ścijáńłkicy: godzi fię o to záftáwiác/ á

kolumna: b

- 1: miłość y vczynność ku namilłzym ná=
- 2: łzym zmárłym wzbudzáć/ ktorą/ żal fię
- 3: Boże/ ci ludzie v łiebie zgubili/ á w nas
- 4: ią bárzo ofłábili.
- 5: Zakon przyrodzony y práwo Bożé (*marg*) 1.
- 6: Zakon
- 7: przyrodzo
- 8: ny mowi
- 9: o vmár=
- 10: łe. (-)
- 11: ná łercách ludzkich piłáne/ ktore nie
- 12: idzie z náuki áni ze zwyczáiu: ále z łáme
- 13: go łtworzenia y vrodzenia y piłmá Bo
- 14: żego: ktore łam piłcem łwoim nápiłáł/
- 15: vkázuie: iż vmárłym żywi łłuzyc y po=
- 16: moc im v Bogá mogá. Bo nie máłz

- 12: ná świećie ták grubego narodu/ ktory=
 13: by fię zá vmárle fwoie nie modlił/ y o=
 14: fiar ábo czegokolwiek zá nie nie czynił.
 15: Pogáńskie piśmá ftáre bárzo to świád=
 16: czą/ hiſtorye y zwyczáie ich. Bo v Rzy=

Bbb iij

mian ftá=

strona: 382

382.

Ná XV. Niedziele

po Świątkách.

kolumna: a

- 1: mian ftárych/ mieſiąc Luty wſzytek ná
 2: tym nabożeńſtwie zá duſze trawili. (*margin*) [Plato in](#)
 : [Apol: Soc:](#)
 : [& in Phe-](#)
 : [done.](#)
 : [Liuius li: 1.](#)
 : [Virgil: lib:](#)
 : [5.Aeneid.](#)
 : [Plutar: in](#)
 : [Numma. \(-\) Po](#)
 3: dziś dzień gdzie fię iedno naſproſnieyſzy
 4: y nagrubſzy Pogánie y dżicy ludźie náy
 5: duią/ to czynią. y Turcy/ nawiętſze to
 6: nabożeńſtwo máią/ iáko ci świádczą
 7: co o nich piſzą y miedzy nimi bywáią.
 8: Zydow niech pytáią co czynią w tey
 9: mierze/ y co z zakonu y od ftárych oy=
 10: cow wzięli. Co y księgi Máchábeyſkie
 11: ktore niſzey wſpomniem świádczą/ iá=
 12: ko zá vmárle modlitwy czyniono.

- 13: Co tedy wŕszytkie narody po ŕwiećie
- 14: czynią/ czego żaden nie zániechywa/ kto
- 15: ludzką twarz ná łobie ma: toć muŕi
- 16: być zakon przyrodzony od Bogá łáme=
- 17: go piłány. iáko ten/ nie zábijay/ nie cu=
- 18: dzołoz/ nie krádni. bo fię ná to wŕszytko
- 19: rozumne łtworzenie zgadza. Ci tedy
- 20: co o vmárłe niedbáią/ áni fię tym ćie=
- 21: łzą: gwałt wielki práwu przyrodzone=
- 22: mu czynią.
- 23: A niemniey piłmo ŕ. y koŕciołá łtá=(*marg*) Piłmo ŕ.
- o vmárłe
- łtáránie
- czyni.
1. Reg: vl-
- timo. (-)
- 24: rego y nowego zwycyay łtárowieczny/
- 25: tego wŕpiera. Dla czegoż w łtárym za=
- 26: konie poŕćili ludźie zá Saulá y łyny ie=
- 27: go ŕiedm dni/ iefli dułzy iego pomocy
- 28: łtąd nie było? Zá co im Dawid bárzo
- 29: dźiękuie/ y ofobne do nich z temi dźięká
- 30: mi połły wypráwuie. A Máchábeułz (*marg*) 2. Mac: 12. (-)
- 31: gdy zá łwe żołnierze pobite modły czy=
- 32: nić/ y ofiáry y łumę pieniędzy wielką
- 33: do káplánow nieŕć każe: ná wiátr to
- 34: pułzcza/ czyli błádzi? kto go z tego iáko
- 35: z błędu karze? y owłzem koŕcielny y łtá=
- 36: rodawny/ y z nabożeńłtwem zakonny^m
- 37: vrołły obyczay wypełnia.

- 38: Mowią: niehcemy tych ksiąg/ nie
- 39: fą świętym piłmem. Wierzę. Bo im
- 40: nie po ich głowách y wymyślách. Toć
- 41: ich Ewángelia/ gdzie co błędom ich (*marg*) Iáka v
- : nich E=
- : wángelia. (-)
- 42: Izkodži/ wyrzucić z Ewángeliey. Aza to
- 43: iednym księgom vczynili/ máłoli z Bi=
- 44: bliey wymiátáli: y wřzytkiey fię *zárzę=*
- 45: *ką [!]* / ieřli ią błędy ich zbijać będziem. Od
- 46: bieżą y ksiąg Mądrości/ y Ekklezyáfty
- 47: ká/ y Thobiałzá/ y Hefter/ y listu ś. Iá=
- 48: kubá. Iáko to czynią. Pierwey do pi=
- 49: śmá ś. vkázowáli/ á teraz ie odmiátáią.
- 50: Dobrze/ niech im Máchábeyřkie księgi
- 51: piłmem nie będą (iáko v Kátholikow
- 52: fą y będą ná wieki) wřdy ie zá hiftoryą
- 53: przyiąć muřą/ á wierzyć im ták iáko
- 54: Liwiuřzowi y Iuřtynowi y innym Po=
- 55: gáńřkim hiftoryom/ winni fą. Ná czym
- 56: nam dořyc/ iř vkážem modlitew y ofiar
- kolumna: b**
- 1: zá vmárle w řtárym zakonie vřzywánie.
- 2: Niech y Zydow dřiřieyřzych pytá=
- 3: ią/ ieřli tego zwyczáiu podánego od
- 4: trzech tyřięcy lat y dáley nie máią?
- 5: Niech ich y lámá hiftorya v Iozephá
- 6: vpomni. Gdy Ierpátę miářto Zydo= (*marg*) **Iofephus**
- : **Bengor**
- : **cap: 9.** (-)

- 7: wkie w Gálileiey wzięli Rzymiánie/
 8: Iozeph ktory tám był ftároftą/ z żoł=
 9: nierzmi fwemi w iedney fię iáfkini zám
 10: knął/ y widząc iż vyść nie mogli: pozá=
 11: bijąc fię żołnierze fámí fpólnie chcieli.
 12: á on im temi fłowy odrádził: [Nie= (*marg*) Słowá
 : ftórych Zy
 : dow o v=
 : márłych. (-)
 13: wiem/ práwi/ żołnierze coby zá vbłagá=
 14: nie dużá tego miála/ ktory fię fam zá=
 15: bija: kto fię zá námi do Bogá przyczy=
 16: ni/ iefli ták zgrzeřzym? żadne ofiáry Bo=
 17: gá nam nie vbłagáią/ próżno kápłani
 18: wzywác będą Pátryárchow (Pátrz w=
 19: zywánie ś.) przodkow náłzych/ ktorzy
 20: odpoczywáią w Hebronie/ áby nam do
 21: ogrodá Eden otworzyli: próżno będą
 22: wzywác Anyołów pokoiu/ áby nam o=
 23: tworzyli wrotá rayfkiey rofkořzy.] O=
 24: bączże z tych fłow y z takiego świádká
 25: nie Papieźniká/ iefli w zakonie ftórym
 26: zá vmárłe co czyniono.
 27: A w nowym zakonie gdy P. IEzus (*marg*) Piřmo no
 : wego za=
 : konu.
 : Matt: 12. (-)
 28: mowi: Grzech przeciw Duchowi ś.
 29: nie będzie odpufzczony/ áni ná tym áni
 30: ná onym świećie: izali nie dáie znác iż

31: y ná onym świećie łą odpułty? A Pá= (marg) 1. Cor: 15. (-)

32: weł ś. gdy mowi dowodząc zmartwych

33: wftánia ćiał/ z tego iż dułzá żywa/ y zá

34: dułze wiele fię trudzi żywych/ áby vmár

35: łym pomoc dáli: izali nie wyráził ftá=

36: ránia zá dułze y pomocy ich od żywych?

37: Co czynią ći/ práwi/ ktorzy fię chrzczą

38: zá vmárłe/ iefli vmárli nie zmartwych

39: wftána/ czemu fię zá nie chrzczą? to ieft

40: trudzą. Bo ták teź to łowo w piłmie (marg) 1. Cor: 15. (-)

41: fię ś. rozumie/ y ták go vżywa P. Iezus:

42: Chrztem mam być chrzczony/ o iáko

43: prágnę áby był rychło: to ieft/ mękę

44: mam ćierpieć. Lecz byłmy y piłmá nie (marg) Kościel=

: na pow=

: łzechna

: náuká. (-)

45: mieli/ iákoź ieft ták iałne: łamá Apołtol

46: łka náuká y zwyczaj/ y podánie/ po w=

47: łzytkiego łwiátá kołćiołách/ przełomić

48: by ten vpor miála. Nie máłz żadnego

49: piłárzá/ doktorá/ hiłtoryká/ ktorzyby tey

50: náuki kołćielney y zwyczáiu nie wy=

51: łwiadczał. ktorych tu łłowá kłásć dłu=

52: gołćby vczyniło.

53: Y rozum łam to vkázuie/ gdyż nie (marg) Rozum

: łam prze=

: ćiwniki

: potępia. (-)

54: włzyłcy ludźie iednácy. Są iedni bár=

55: zo dobrzy/ drudzy bárzo źli/ trzeći mier=

56: ni. Iedni cały żywot fwoy ná poku=

cie y dobrych

strona: 383

Ná XV. Niedziele

383.

po Swiátkách.

kolumna: a

- 1: cie y dobrych vczynekách trawią. Drudzy
 2: ledwie o Bogu wiedzą. Drudzy vpá=
 3: miętawfzy fię/ rychło ábo zaráz z tego
 4: swiátá fchodzą: nic práwie takiego w
 5: żywocie swoim nie vczyniwfzy/ co swię
 6: ci y pilni około swego zbawienia czy=
 7: nią. iákoż tego co w pokućie iednego
 8: dnia ábo iedney godziny vmiera: z o=
 9: onym dobrym ktory cały żywot oftrą po=
 10: kutę y dobre vczynki czynił/ porowny=
 11: wác? iákoż go też od zbawienia y ná=
 12: dzieie odśádzác/ á do piekła pošylác: gdyż
 13: w wierze o męce y wyflugách Chryftu=
 14: fowych y w dobrey woley czynienia dłu
 15: giej y wielkiej pokuty fchodzi? Dżiw=
 16: naby to niespráwiedliwość/ ktorą trud=
 17: no przypifowác fędziemu nawyżfzemu.
 18: Nie day Boże ofłábieć w nabożeń=
 19: ftwie/ y miłości ku vmárłym/ ták do=
 20: brze po wfzytkim Chrześcijánftwie y (*marg*) Pożytki

: żywych z

: modlitwy

: zá vmár=

☪ 1e. (-)

21: po wŕzytki wieki wfundowáney. Z kto=
 22: rey wiele nam żywym dobrego y vmár=
 23: łym wiele pomocy płynie. Bo my zá nie
 24: co czyniąc/ gruntuem fię w wierze o
 25: onym świećie y żywoćie/ y o ich trwá=
 26: niu y nieśmiertelności: y dziwnie fię z
 27: tego ćiefzym/ iż nas śmierć nie gubi: á
 28: iż człowiek po śmierći lepiej żyie/ le=
 29: piey słyfzy/ lepiej widzi/ ćiałá tak tru=
 30: dnego/ gnuśnego y ćiężkiego/ y choro=
 31: bami obłożonego zbywŕzy.
 32: Y zátym tychże fię sádown Bozkich
 33: boiąc/ ná ktore vmárli przychodzą/ my=
 34: ślim o sobie/ ábyfmy zgotowáli potrze=
 35: by fwoie. Bo źle fię słuścić ná przyia=
 36: ćiele. po sobie baczym iáko słábo miłu=
 37: iem tych ktorych nie widzím: iáko nam
 38: prędko z pámięći wypádną/ gdy ich tu
 39: nie sftanie. Lepiej tu czynić coby zá (*marg*) Tu wty

☪ żywoćie

☪ pokutować. (-)

40: mię przyiaćiel miał czynić/ á nienápew=
 41: ne fię vczynności słuźcząc. vmieráiąc
 42: przyiaćielowi poruczył: przedfię nie v=
 43: czyni/ á káždy ná fię pilniey y wierniey
 44: robi niżli ná drugiego. A słuźca tu ro=
 45: botá w wierze/ niżli tám ná oko/ y Pá=
 46: nu Bogu miłsza. Y lepszá iedná świe=
 47: cá przed tobą/ niżli fto zá tobą, więcey

48: tu zá ieden dzień wypokutuiefz/ niżli

49: tám zá dzieięć ábo zá fto lat.

50: A k temu modłac fię zá vmárle/ fá=(*marg*) Rozmys=

: lanie ś=

: mierci. (-)

51: mi też fwoię śmierć wfpominác mu=

52: śim: ná ktorą myśl y wfpominanie/ nic

53: pożytecznieyfzgo do porátowánia zbá

54: wienia nie mamy/ iáko fię nízey powie.(*marg*) Nagro=

: dá od v=

: mártych. (-)

55: A nákoniec gdy náfzą pracą porátowá=

56: ni do widzenia fię twarzy Bożey vmár

kolumna: b

1: li podniofą: vmieię nam záś oddác

2: modlitwámi fwoiemi zá námi/ ftanie

3: nam zá nagrodę.

4: A nie mowmy: niewiem iefli potrze=

5: buie: podobno iuz ieft w niebie/ ábo po=(*marg*) Niepew=

: ność o ich

: ftanie nie

: pfuie po=

: mocy. (-)

6: dobno być w piekle może. Bo choć tey

7: pewności w tym nie máfz: iednák ten

8: ktory miłość ku bliźniemu płáci/ tobie

9: to nágrodzi. Do ciebie fię to wfzytko

10: obroci: y ná twoy pożytek/ by dobrze

11: tám tego nie było potrzebá/ poydzie.

12: wfzák śieiefz/ choć pewnie niewiefz ie=

13: Źli wznidźie. Mędrzec mowi: Siey (*marg*) Eccks 11. (-)

14: wieczor/ śiey ráno: bo niewieźz ktore

15: wznidźie. A ieŹli oboie/ tym lepiej. Nie

16: o roli ten piŹał/ ále o vczyńkách do=

17: brych/ y pracey ktora Źię ná onym Źwie=

18: ćie płáci. Mátká gdy Źle Źynowi w dá=

19: leką krainę pieniądze: nie myŹli o tym

20: iź zginą. á by dobrze zginęły: oná z miło

21: Źci Źwey ktora dziećięciu pokazála/ ćie=

22: Źzy Źię á nowi: Nie poŹkárzy Źię ná mię

23: Źyn moy: vczyńiám co była winná

24: z miłoŹci ku niemu. Pan Bog ktory

25: nam tę miłoŹć ku vmárłym roŹkazał/ á

26: wiedzieć nie dał iáko Źię to obraca co

27: dla nich czynim: wie iáko tym Źzáfuie:

28: zapłátá v niego miłoŹci y miłoŹierźzia

29: ku bliźniemu nie ginie.

30: Zyczymy tey pomocy vmárłym/ ktora (*marg*) Nie mo=

: gą Źię Źá=

: mi ráto=

: wác v=

: márli.

: Luc: 16. (-)

31: im tu w koŹciele żywych/ iáko członkom

32: tegoź ćiała/ Źámá zoŹtała. Robić tám

33: nie mogą/ żebrać Źię tám wŹtydzą/ bo

34: tu čás mieli. Ná náŹe tylo ręce pá=

35: trzą. wŹtydźmy Źię ich/ áby nam nie wy=

36: mawiáli/ gdy Źię w kupie oglądamy:

37: wźdyŹ mię nie miłował/ wźdyŹ mi Źá=

- 38: Ízywym przyiaćielem był/ wždyś mi fię
- 39: nie wiścił. Y żałować przed fędzim w= (*marg*) Ząłować
- : ná nas bę
- : dą vmár=
- : li.
- : Cyril: Hie
- : rofol:
- : Cathech. (-)
- 40: Ízytkich ná nas będą. Iákoż fię im Íprá
- 41: wim? gdy tu kogo/ mowi Cyrillus/ z źie=
- 42: mie wywołáią: izali przyiaćiele v kro=
- 43: lá go wyprośić/ áby był przywrocon/
- 44: nie mogą? Toż fię mowi o vmárłych/
- 45: mowi ten Cyrillus ś. Iedná przena=
- 46: droźlza ofiárá Mfzey ś. o iáko im po=
- 47: moc wiele może/ przy ktorey święci wo=
- 48: láią/ Bázylus/ Chryzostom/ Cyrillus/ (*marg*) In fuis Li-
- : turgijs. (-)
- 49: Klemens/ Ambrozyus: Przez tę krew y
- 50: mękę/ y śmierć twoię Pánie: Day miey
- 51: Íce odpoczynienia/ ochłody/ y pokoju
- 52: tym ktorzy przed námi z znákiem wiá=
- 53: ry poźli/ otworz im wrotá światło=
- 54: ści twoiey.
- 55: Druga ieft poćiechá náłzá nád v=(*marg*) 2.
- : Druga
- : poćiechá (-)
- 56: márłemi/ Nieśmiertelność duřz ná=

384.

Ná XV. Niedzielę

po Świątkách.

kolumna: a

1: lzych. iż ci ktorzy vmieraią ná cíele/ ży=(*marg*) nieśmier=

: telność

: dułze. (-)

2: ią ná dułzy/ á nie giną iáko fię rzekło.

3: wychodzą z ciála iáko z domu fproch=

4: niálego/ iáko z namiotu zgniłego. iáko

5: Apoštoł mowi: [Wiemy iż gdy fię dom (*marg*) 2. Cor: 5. (-)

6: ziemfki tego miełzkánia náłzego fkázi/

7: iż inne budowánie z Bogá mamy/ dom

8: nie ręką czyniony wieczny w niebie] Co

9: fię nie tylo wiárą náłzą/ ktora ná tym

10: fię vfundowála/ ále y modlitwą zá v=

11: márle/ y wzywánim świętych wfpiera.

12: Ci co modlitwę zá vmárle pfuią/ ie= (*marg*) Modli=

: twá zá v=

: márle fun

: dáment

: dułz nie=

: śmiertel=

: ności. (-)

13: dnym naiázdem ty dwie rzeczy obalá=

14: ią: iż y o fprawiedliwości Bozkiey y

15: karánium ná onym świećie/ y o dułzney

16: trwáłości/ mułzą nic nie trzymác. Y

17: ná to fię tá ich Ewángelia táiemnie

18: pierwey v Lutrá zánošila. Bo sam ná (*marg*) [Luter: in](#): [Ecclesia-](#)

¶ [1ten.](#) (-)

19: wielu mieyfc plećie: iż vmárli ták fpią

20: y niewymownym fnem ták zálnęli/ iż

21: áni widzą/ áni czuią/ ták iáko gdy kto

22: śpi. y śpi/ práwi/ dużá máiąc fmyfły

23: wfzytki pogrzebione/ ták iż y mieyfce

24: vmárłych/ męki żadney nie ma. Pátrz=

25: że ná tego Epikurá: oto tu dużze v=(*marg*) [Tom: 4.](#)

¶ [in Ioannē.](#) (-)

26: márle czyni/ y karánia po śmierći za= (*marg*) [Brencius](#)

¶ [in Lucam](#)

¶ [cap: 20.](#) (-)

27: dnego nie kładzie. Y potym towarzyfze

28: iego ná swoie fię vcznie fkárzą: iż po

29: kárczmách z tym fię wydáią/ w koście=

30: le fię wždy tego wftydząc/ iż dużá z

31: ciálem vmiera. Y drudzy ichże mini= (*marg*) [Petrus](#)

¶ [Martyr in](#)

¶ [1. Cor: ca:](#)

¶ [15.](#) (-)

32: ftrowie o Libertynách w Angliey po=

33: wiadáią: iż fię śmieią z wiáry o zmar=

34: twychwftaniu ciáł náfzych. zá czym/

35: powiáda/ gdy ten ártykuł wiáry zgu=

36: bią/ wfzytká wiárá z gruntu vpada.

37: Nie potrzebá w tym wátpić/ iż ty ich

38: kácerftwá nie tylo z pogány/ ále y z be=

39: ftými nas zrownác chcą/ y gorfzemi ni

40: źli Epikur ludzie czynić myślą/ do áthe=

41: izmu y beftyálftwá prowadząc/ áby lu=

- 42: dźie ná przyłzły fię żywot nieoglądáiąc/
 43: czynili co chćieli. Iáko Apoštoł mowi. (*marg*) 1. Cor: 15.
 : Sapi: 2. (-)
 44: y v Mędrćá łłowá tákich położono.
 45: Y Pogánłtwo fię nieśmiertelnoś=
 46: ćią dułze ćiefzyło/ co Bogá práwego nie
 47: ználi/ y Philozophowie: gdy im kto mi=
 48: ły vmierał/ ábo gdy łtrách śmierći od=
 49: pędzić od siebie chćieli. Mowił ieden (*marg*) Plato in
 : Phedone.
 : Socrates
 : ad Crito-
 : nem. (-)
 50: vmieráiąc: [Ná mom pogrzebie nie
 51: mow/ iż pogrzebałz Sokrátelá: bo nie
 52: łłufnie fię to mowi: y w tym zgrzełzyłz/
 53: y ludźiom nieco złego do myśli podáiefz.
 54: ále beśpiecznie mowić fię ma/ iż ćiałó
 55: Sokrátelá pogrzebałz.] A cožmy wy=
 56: ćwiczeni náuką zbáwienną/ vcznio=
 kolumna: b
 1: wie nawyżłzey mądroći Syná Boże=
 2: go/ fynowie świátłóći/ iáko fię tym
 3: ćiefzyć nie mamy: iż vmieráiąc nie gi=
 4: niem/ áni fię śmierći bać mamy/ łłu=
 5: cháiąc Páná náłzego: Nie boyćie fię/ (*marg*) Luc: 12. (-)
 6: práwi/ tych co zábijáią ćiałá/ bo du=
 7: łze zabić nie mogą. Nie wchodzi w
 8: grob dułzá/ ányelłki duch iełt/ twarzy
 9: Bożey ná łobie vpominek ma/ niełmier

- 10: telność. z ciała iako z więzienia y gli=
 11: nianey chałupki y płóciennego namio=
 12: tku/ iako święci mówią/ wychodzi/ ná (*marg*) 2. Petr: 1.
 : 2. Cor: 5. (-)
 13: lepszy żywot y pokoy/ do portu y krefu
 14: swoiey drogi przychodząc. O czym trá=
 15: fi fię gdzie indziey szerzey mówić.
 16: A ciało iako/ ktore w takiej zgubie y (*marg*) Poćiechá
 : z przyfzłe=
 : go zmart=
 : wychw=
 : ftania. (-)
 17: prochu y nieczci zoftaie z bydłem y z
 18: szkápami rowno? Y to wkrzeszone y o=
 19: żywione y dufzy przywroczone będzie ná
 20: on oštátni dzień: iako opiewa wiára
 21: nálezá y artykuł iey/ y iako Chryftus kto
 22: ry ná łobie dał wzor zmartwychwftá=
 23: nia nálezego/ y ná cieie swoim/ nam obie
 24: cał y nas vpewnił: Ia tego ktory w (*marg*) Ioan: 6. (-)
 25: mię wierzy wzbudzę ná oštátni dzień.
 26: Kto nieśmiertelność dufze wierzy/ ten
 27: y ciała zmartwychwftanie wierzyć mu
 28: si. bo to poľpołu chodzi. Iefli dufzá/ (*marg*) Poľpołu
 : chodzi z=
 : martwjch
 : wftanie
 : ciał z nie=
 : śmiertel=
 : nością du

☐ łze.

☐ Matt: 17.

☐ Acto: 3.

☐ Matt: 22. (–)

☐ 29: ktora iest z natury y z stworzenia fwe=

☐ 30: go do ciała przywiązana/ bez ciała żyje:

☐ 31: pewnie do swoiey natury/ to iest do cia

☐ 32: ła się wroci/ na dzień/ ktory zowie Pan

☐ 33: przywrociem wżytkiego. y Piotr ś.

☐ 34: także. To iest/ wżytko do swey natury

☐ 35: y stanu swego wroci. Y tak Zbawiciel

☐ 36: sam przeciw Sádduceufzom dowodzi

☐ 37: cielesnego zmartwychwstania po wie=

☐ 38: czności y nieśmiertelności dużney. ia=

☐ 39: ko się o tym gdzie indziej nauczyło. Ma

☐ 40: my tedy y na tę ciał naszych łkazę poćie=

☐ 41: chę taką y taką pewną.

☐ 42: Lecz na łamę śmierć naszą y miłych (*marg*) 3.

☐ Trzecia

☐ poćiechá

☐ dobre ze=

☐ łzcie z te=

☐ go swiá=

☐ tá.

☐ Wiará

☐ Kátholi=

☐ cka przy

☐ śmierci. (–)

☐ 43: naszych/ nawetśza iest ochłodá y poćie=

☐ 44: chá: zezćie dobre Kátholickie z Sákrá=

- 45: menty kościelnemi Bo wiara nalfza
 46: Katholicka/ wiara w Chrystufa y w
 47: męke y drogie wyflugi iego tak nas v=
 48: pewnia: iz kto w tey wierze/ z pokuta/
 49: y z Sakramenty abo z pragnieniem ich
 50: fchodzi: iz wieczna smiercia nie vmie=
 51: ra/ ani na potepienie idzie: ale w na=
 52: wietlznych grzechach idzie od smierci
 53: na zwot. y otwarza mu P. Bog wro=
 54: ta fwego milosierdzia/ dla nadrozlzey
 55: męki Syna fwego/ w ktorym nam hoy=
 56: ne odkupienie zgotowal. A iesliz fpra=

wiedliwość

strona: 385

Ná XV. Niedzielę
 po Swiatkach.

385.

kolumna: a

- 1: wiedliwość Bozka co wyciaga po s=
 2: mierci: poniewaz drugi nic dobrego
 3: przez caly zwot fwoy nie czynil/ iako
 4: inni swięci dla takiej lalki czynili/ y
 5: czynic byli winni: tedy iuz nie z gnie=
 6: wu ani wiecznie/ ale w lalce z Oycow=
 7: fkiey milosci daie karanie doczesne.
 8: Czego fię Dawid bal/ mowiac: Panie (marg) Pfal: 5. (-)
 9: nie w gniewie ani w furyey karzy mię.

kolumna: b

- 1: Z ktorego y tu od przyacioł/ abo fię
 2: wypłacić/ abo pomoc wielka do wypła
 3: cenia wziac mozem. Toć fa wielkie po=

- 4: ciechy Kátholické. Stądże fię zá v=
- 5: márle modlim/ ofiáruiem/ pofty y iá=
- 6: mužny y drogi czynim: áby im P. Bog
- 7: tám ná onym świećie ty docześne ka=
- 8: ránia odpuścił/ y **śpráwiedllwości** [!]
- 9: fwey z nimi vlzył.

10: **WTORA CZESC.**

11: **O drugich poćiechách náfzych nád vmárłemi y náu=**

12: **kách z Ewángeliey.**

kolumna: a

- 1: **G** Dy Pan **IEZVS** mowi tey w=
- 2: dowie/ nie płącz: nie gáni áni
- 3: zákázuie płákánia nád vmár=
- 4: łym.(*marg*) **4.**
- : Płákánie
- : nád v=
- : márłym
- : ma poćie=
- : chę. (-) Bo to fámo przyrodzenie wycią=
- 5: ga y powinne vžalenie/ y ludzkość nád
- 6: nędznym/ y nád ofátániá y nawiętfzá
- 7: nędzą náfzą do ktorey śmierć przywo=
- 8: dži. Co może być nędznieyřzego iáko
- 9: vmárły? ktora przygodá ták człowieká
- 10: pfluie? Płącz/ mowi pímo/ nád vmár= (*marg*) **Eccki: 22.** (-)
- 11: łym: bo vřtááá światłość iego. wřzytko
- 12: vřtáie z vmárłym: lam z łobą nic nie (*marg*) **Nędzá**
- : wielka v=
- : márłego. (-)

- 13: bierze/ z páná táki vbogi/ z mocnego
- 14: tak fláby/ iż fię łam nie rufzy/ y pfom
- 15: fię y namnieyřzey beřtyey nie odeymie.
- 16: z piękney vrody/ táka řzpetnořć y trup
- 17: řprofny. ze czći ktorą miał v ludźi/ tákie
- 18: obrzydzenie/ ktorego dom iego włafny/
- 19: żoná y dzieći iego y krew iego wytrwáć
- 20: nie może. Iáko nád takim wnętrzno=
- 21: řći ferdeczne wzruřzyć fię nie máią? iá=(*marg*) Święći
- : plákáli
- : nád v=
- : márłemi.
- : [Gene: 23.](#)
- : [Gene: 50.](#) (-)
- 22: ko łez pohámowáć kto może? Plákał
- 23: Abráhám nád vmárłá Sará żoná řwo=
- 24: iá/ y vmyřlnie ná řmutku y plákaniu
- 25: ná źiemi zářiadł. Plákał Iozeph oycá
- 26: řwego Iákobá/ iáko mowi piřmo: v=
- 27: padł ná twarz vmárłego oycá řwego
- 28: plácząc go y cáłuiąc. y wřzytek Egipt
- 29: dłuęo w żáłobie po nim chođził. Y był (*marg*) Żáłobá
- : po vmár=
- : łych. (-)
- 30: iefzcze w zakonie przyrodzonym zwy=
- 31: czay/ dni pewne y czáfy po vmárłych do
- 32: plákania ábo żáłoby náznáczáć. Iáko
- 33: Egipt wřzytek 70. dni Iákobá plákał/
- 34: to iefł w żáłobie po nim chođził. Aaro=(*marg*) [Gene: 50.](#)
- : [Num: 20.](#)

: Deut: 34.

: 2. Reg: 3. (-)

35: ná dni 30. Moyzešzá dni tákże 30. plá=

36: kał lud wšzytek ná pušczy. Dawid plá=

37: kał Saulá krolá y Ionáty fyná iego/ y

38: náuczył ludu žálobney nád nimi pie=

39: śni. Táক্że y Abnerá hetmáná zdráda

40: zábitego/ gorzko plákał/ y drugich do

41: plákánia wzywał mowiac: Bierzcie

kolumna: b

1: ná fię wory/ á plączcie przed ciálem ie=

2: go. Y w zakonie miano zá przekłęctwo/ (*marg*) Zakonne

: przekłęc=

: two/ nie

: mieć plá=

: kánia.

: Iere 22. (-)

3: gdy kogo bez plákánia grzebiono. Iá=

4: ko mowi Ieremiašz Prorok/ o krolu

5: Ioácym: [Nie będą go plákác áni

6: mowić: Biádá brátu/ biádá šieftrze.

7: áni pokłęškiwác będą mowiac: Biá=

8: dá Pánie/ biádá wielki Pánie: ošli po=

9: grzeb mieć będzie/ wšmiardły y wy=

10: rzuczony [!] przed miášto Ieruzálem.] Y

11: šam Pan **IEZVS** plákał nád Lázá=

12: rzem ták iż ludzie nań pátrząc mowi=

13: li: Pátrż iáko te^{go} vmárłego miłował.(*marg*) Pan Ie=

: zus plá=

: kał Lázá=

10: rzá.

11: Ioan: 11. (-)

14: Płákánie nád vmárłym iest swiá=

15: dectwo cnot iego/ iż fię ludźiom dobrze

16: záchował. Iest vlzenie nieiákie smut=

17: ku/ gdy ferce záłością zięte/ przez oczy

18: nieiáko oddycha y łzami fię chłodzi.

19: Niemierne płákánie ábo bez nádzieiey (*marg*) Apoštoł

20: iákie plá=

21: kánie gá=

22: ni.

23: 1. Tef: 4. (-)

24: nieśmiertelności y zmartwychwftá=

25: nia/ y doftápienia łálki Bozey po śmier

26: ći/ gáni Apoštoł/ y takiego smutku zá=

27: kázuie: ále Chrześcijáńlkiego mierne=

28: go y ktory miłość ku odchodzącemu y

29: lámá ludzkość wycífka/ nigdy nie gá=

30: nił. Bo y sam o sobie rzekł: Zmiłował

31: fię Pan Bog nádemną/ iż Epáphro=(*marg*) Philip: 2. (-)

32: dytus nie vmárł: ábych smutku po

33: smutku nie miał. A iż tey wdowie Pan

34: **IEZVS** mowi: Nie płacz: nie gáni

35: płákánie słufznego iey: ále ią ćieszty. A

36: nie tylo słowy/ ále lámą rzeczą. bo iey

37: fyná onego ożywił y wrocił. Y my tak

38: smutne y płączące ćieszmy/ nie tylo słó=

39: wy/ ále pomocą iáką możem/ płáká=

40: nim z nimi/ iáko mowi Apoštoł/ ćieszmy

41: ie. Bo wielka smutnemu poćiechá/ gdy (*marg*) Rom: 12. (-)

38: mu kto łmutku y plákánia pomaga.

39: Iáko zálość wielka/ gdy fię kto z iego

40: łmutku y złęgo śmieie y ráduie.

41: Pogrzeb też vczíiwy ieft iedná nam(*marg*) 5. (-)

Ccc

poćiechá

strona: 386

386.

Ná XV. Niedzielę

po Świątkách.

kolumna: a

1: poćiechá nád vmárłemi nálezmi/ (*marg*) Pogrzeb

2: vczíiwy

3: ieft poćie=

4: chá. (-) gdy

5: cíálá ich ze czcią pokrywamy/ y kofzt

6: ná nie iáki czynimy: miłość vmárłe=

7: mu pokázuiemy/ gdy ie ná poczełnym

8: y nabożnym mieyfcu chowamy: gdy

9: do pogrzebu ich wielkie^{go} towarzyftwá/

10: vbogich/ y ftanu wżelákiego ludzi ná=

11: bywamy. Co chwali y rádzi pińmo ś.

12: Synu/ powiáda/ nád vmárłym pláč/ (*marg*) Eccki: 38. (-)

13: á iákobyć fię co ciężkiego sftáło poczy=

14: nay łzy wylewáć/ y wedle rozłádku y

15: baczenia pokryi cíáło iego/ á nie gardź

16: pogrzebem iego. Iozeph cíáło oycá

17: łwego rofkazał drogiemi máściámi łtu=

18: gom łwoim lekarzom mázáć: y przez

19: dni 40. w máściách ie chowáli. Y nie=

20: chćiał go ládá gdzie grześć/ ále ná

18: mieyfcu ná to obránym y poświęcony^m/

19: w ziemi obiecány w Hebronie/ do ktore (*marg*) Potrzeby

: kofztow=

: ne Iáko=

: bá Pátry

: árchy/ y

: Iozephá

: y Páná

: náfzego.

: [Gen: 50.](#) (-)

20: go więcey niżli fto mil ciało ono/ z wiel

21: kim dworu wżytkiego y pánow krolá

22: Pháraóná towarzyftwem/ prowadził.

23: Tákiego też fzcześcia íam Iozeph fobie

24: życzył/ poprzysięgáiąc brácią áby kości

25: iego z fobą ná onoż mieyfce oycá iego

26: wynieśli z Egiptu. Y było iedno prze=

27: klęctwo w zakonie/ nie leżec zmárle=

28: mu w grobie oycow fwoich. Nie zgá= (*marg*) [2. Mach.](#)

: [Matt: 26.](#) (-)

29: nił P. **IEZVS** Mágdáleny/ ktora dro=

30: gą másc ná ciało iego/ iákoby iuz ná

31: ciało vmárle wylała: ále iey od ízemrá= (*marg*) [Ioan: 19.](#) (-)

32: nia Iudařzowego bronil. Chwali pi=

33: ímo Iozephá/ y Nikodemá/ ktorzy ná

34: ciało Páńkie przy pogrzebie wielki

35: kofzt vczynili: drogiemi ie oleyki z áloes

36: y z myrrhy nápuřzcáiąc. y one niewiá=

37: íty ktore po śmierci takimże kofztem (*marg*) [Mar: vl-](#)

: [timo.](#) (-)

- 38: ciało Zbawiciela naszego wczuć chcią=
 39: ły: wielką mąią w Ewangeliey/ miło=
 40: ści y czci fwey ku vmárłemu dobrodzie=
 41: iowi y Pánu fwemu/ pochwałę.
 42: Niechże nie mówią ci Iudażowie:
 43: lepiej to vbogim rozdać. Niech y vbo=
 44: dzy mąią/ niech y ciála Chrześcijáńskie
 45: domy Duchá s. ktore się ná dzień zmar=
 46: twychwítania iáko słońce obiaśnią/
 47: potrzeby do wczciwości fwey mąią.
 48: Niechże nam nie gánia cmyntarzow (*marg*) Mieyfcá

⌚ do pogrze

⌚ bow. (–)

- 49: y kościołow/ y mieyfc do pogrzebow
 50: Chrześcijáńskich náznáczonych: gdy
 51: ná nie y z trudnością y z kósztem ciála
 52: przyacioł názych prowadzim. Niech
 53: íami oślim pogrzebem w ládá ziemi le=
 54: żą/ á do názych się kościołow po śmier
 55: ci nie cífną. Niemála vmárłemu po=
 56: ciechá/ tám leżeć gdzie święci leżą/

kolumna: b

- 1: gdzie służba Boża kwitnie/ gdzie miey
 2: íce do tego poświęcone íełt. Przetoż
 3: y tełtamentem/ y przyięgánim powin (*marg*) **Gene: 48.** (–)
 4: nych swoich/ tey sobie poćiechy życzyli
 5: święci: áby ie tám grzebiono/ gdzie o=
 6: ni sobie pożyteczniey y wczciwiey być
 7: rozumieli.
 8: íełt íełtzcze niemála nie tylko vmár=**(marg) 6.**

9: Wykona=

10: nie teftá=

11: mentow. (-)

12: łym/ ále y po nich płączącym poćiechá:

13: gdy oštátne wole y poruczenie ich wy=

14: konywáią/ á wiary im dotrzymawáią

15: íi/ ná ktore fię vmieráiący ípuścili.

16: Gdy Iákob prosił fyná fwe^{go} Iozephá

17: áby wolą iego po śmierci ie^{go} wykonał/

18: rzekł: Day mi rękę á położ ią ná boku

19: ábo **łędźwiách** [!] moich/ ábyś mi vczynił

20: miłosierdzie y prawdę. Wielkie iest

21: miłosierdzie nád vmárłym/ gdy im to

22: czynim/ co po śmierci/ zwłázczá około

23: dobrych vczynkow łobie do zbáwienia

24: łłużących/ nam poruczyli. bo tym fię

25: ná drugim świećie rátuią: gdy ábo ich

26: długi płáćim/ ábo iáłmużny z dobr ich

27: ktore zoštáwili/ y ktorých vzywamy/ czy=

28: nim/ ábo Mfze ábo ofiáry zá nie odprá=

29: wuiem. Iáko więc póspolicie pole=

30: cáią y próżą y piłzą. Bo vmárły iuż

31: łam o fię mowić tu y czynić nic nie mo=

32: że. Iáko wielkie miłosiedzie/ zwiázá=

33: nego rozwiézác/ y tonácemu ręki po=

34: dáć/ gdy łam łobie nie może pomoc:

35: ták y vmárłym dułżom/ ktore tu ná ś=

36: wiećie niczym iuż włádnác nie mogą.

37: Dáleko tám oni wiétfzy głód/ y frożłze

38: prágnienie/ y ciężłze wygnánie y ośie=

- 36: rocenie y żimno á nagość/ choroby/ y
- 37: więzienia okrutnieyfze cierpieć mogą:
- 38: á niźli tu ci cierpią ná ktore pátrzym.
- 39: Gdyby widział á ono kogo ćwier=
- 40: tuią/ á mogłby go wybáwić/ y byłby
- 41: winien/ y toby mu obiecał: coby zá o=
- 42: krućieńftwo było fercá twego/ gdyby
- 43: tego nie vczynił? Táki ieft/ kto vmár=
- 44: łym wiáry nie dochowywa/ á zdraycą
- 45: ich zoftáie. Przetoż ná exekutory/ ná (*marg*) Vfkárze=
- : nie vmár
- : łych ná
- : fwoie exe=
- : kutory y
- : chlebo=
- : iedźcie [!] . (-)
- 46: przyiáciele/ ná łyny/ ná kápłany/ ktorzy
- 47: powinni wykonywáć to co im vmárli
- 48: poruczyli/ w ofiárách y Młzách świę=
- 49: tych: wftánie ná dzień ładny wielkie o=
- 50: fkárzenie ich/ od tákich vmárłych: y
- 51: mułzą to cierpieć co oni cierpieli/ kto=
- 52: rzy przez ich łtáránie z powinney łprá=
- 53: wiedliwości rátowáni być mogli. O
- 54: iáko fię ich závłtydzą y przelękną/ gdy
- 55: żálujac fię ná nie przed łędzią łpráwie=
- 56: dliwym będą mowić: Ci nas ołzukáli/

ci nas zdrá=

387.

Ná XV. Niedzielę

po Świątkách.

kolumna: a

- 1: ći nas zdrádzili: ći wiárę nam złámáli:
- 2: pokarz ie fędzia dobry/ á miłosierdzia
- 3: im nie czynń/ iáko oni nam nie czynili.
- 4: Iáko oycowie powstáną ná fyny/ mo=(*marg*) Oycowie
- : ná fyny. (-)
- 5: wiąc: Iam mu ták wiele nábierał y
- 6: zoftáwił: á on zá dużę moię nic nie dał/
- 7: ták mi złym fynem ieft. Pokarz go fę=
- 8: dzia fpráwiedliwy. Toż będą mowić (*marg*) Dobro=
- : dzieie. (-)
- 9: dobrodzieie fwoim chleboiedzcom: Go=
- 10: dni Pánie wietłzego karania/ ći ktory=
- 11: mefmy dobrze czynili: á oni ták nas o=
- 12: fzukáli y zápomnieli.
- 13: Nákoniec poćiechá ieft vmárłym/ (*marg*) 7.
- : Opátrze=
- : nie sie=
- : rot.
- : Eccki: 4. (-)
- 14: gdy ich wdowy y sieroty opátruiemy/
- 15: iáko Mędrzec mowi: Bądź miłosier=
- 16: ny sierotom/ iáko ich oćiec/ á mátce ich
- 17: sftań zá mężá iey. To co dobrego kto
- 18: dziećiom y żenie y innym sierotom po=
- 19: zoftáłym czyni: to też vmárłego docho=
- 20: dži y tym fię ćiefzy/ gdy zań czyni przy=
- 21: iaćiel/ co on był dziećiom y żenie fwey y

- 22: innym winien czynić/ by mu śmierć by=
23: ła nie przeszkodziła. Takie słowa są w
24: księgach Ruth/ iż Boos opátrował (marg) Ruth 3. (-)
25: sierotę powinnego swego **vwárłego** [!] /
26: Ruthę onę vbożuchną wdowę: dopu
27: łzczaiąc iey kłofy zbierać/ y z żeńcami
28: swoimi chleb iść. rzekła Noemi: Bło (marg) Vmárle
: dochodzi
: łalką czy=
: niona ich
: sierotom. (-)
29: goławiony niech będzie od Pána: Bo
30: tę łalkę którą pokázował żywym/ zá=
31: chował ją y vmárłym. Vmárł był Che=
32: lion mąż tey Ruthy/ á iednák vmárle=
33: go tá łalká dochodzi/ którą żenie iego
34: owdowiałey Boos czyni.
35: Oglądajmy się też wżycy ná śmierć (marg) Ná sm=
: ierć się o
: glądaj=
: my.
: **Eccki.** (-)
36: swoię/ gdy ná drugie vmieraiące pá=
37: trzym/ ktorzy do nas mowią: Pamię=
38: tacyé ná ład moy/ bo też y wálz taki bę=
39: dzie. Mnie dziś á wam iutro. Nie bądź
40: my iáko owi co kazania słuchaiąc/ gdy
41: co káznodzieiá przymowi/ rádži ná dru=
42: giego vkázuiem: ná cię to przymawia
43: nie ná mię. A káznodzieiá wżytkim

- 44: grozi. Nie mozem mowic: dzis po cie
 45: smierc przyidzie/ a potym po mie: ale
 46: wzylcy fię iey spodziewamy. na mie
 47: kolej/ ia podobno drugie vprzedzę. Aby
 48: ta myśl gotowość w nas do takiego
 49: potkania sprowowala/ ktore fię tylo
 50: na raz chowa. Gdy dwu na smierc o=
 51: lądza/ a iednego profta droga a drugie=
 52: go krzywę y dalfza prowadzą: nie wiele
 53: ma nad tego ten co dalfza droga idzie.
 54: bo obiemá na iedneyze szubienicy zo=
 55: itac. Tak gdy ieden dluzey zye nizli
 56: drugi/ nie wiele ma poćiechy iefli nie

kolumna: b

- 1: zye Bogu y pokućie swiętey/ nad tego
 2: kto prędzey przed nim krefu tego dobie=
 3: ga. Dobrzeby nam nic z daleka ale z bli= (marg) Z blizka
 : na smierc
 : patrzyc. (-)
 4: zka na tego nieprzyaciela patrzyc. Bo
 5: z daleka patrzac nie poznamy go/ iaki
 6: ieft/ z iaka trwoga/ smutkiem y boleś=
 7: ciami przychodzi/ y iaki rozdzial od te=
 8: go co miluiem na swiecie czyni. On
 9: krol Agag wyzrawlzy smierc z blizka/ (marg) 1. Reg: 15. (-)
 10: barzo/ gdy mu na lzyie zmierzano/ zawo=
 11: lal: Takili to smierc rozdzial czyni?
 12: dopiero fię smierci przypatrowal y iey
 13: gorzkość y obyczaię poznawal: gdy fię
 14: iuz potkac z nią miał. Potrzeba bylo

- 15: dawno o tym rozdziale wiedzieć/ y my=
16: ślic/ áby nam tego śmierć nie wydárłá/
17: y od tego nas nie oddzieliłá/ co nam ży
18: wot lepšzy po śmierci dáie. Niech nas
19: oddziela od máiętności która zołtác tu
20: musí/ od przyacioł miłych którzy zá ná=
21: mi nie poydą/ od ciáłá z ktorymefmy
22: ták mocno zwiázáni/ ktore zgnić y w
23: proch fię obroćić musí: ále nas od Pá=
24: ná Bogá y łáłki iego niechay nie dzieli.
25: O Pánie Iezu Chryſte/ tyś dla tego
26: ná świat przyſzedł/ áby nas od tey śmier
27: ci wybáwił. Iákoś temu vmárłemu
28: łtánąc rofkazał: ták rofkaż łtánąc
29: mym grzechom y złym łkłonnościom
30: moim/ ktore mię do tey śmierci prowá=
31: dzą. Dotkni fię ręką swoią tych mar/
32: tych złych nałogow moich/ áby wítały
33: y łtánęły: pomoż do powłtánia/ záwo=
34: łay ná mię: Młodzieńcze wítań. niech
35: łtará w złościách odmłodnie dufzá mo=
36: iá/ niech ożyie ná głos twoy.(*marg*) Ioan: 5. (-) Boś ty
37: rzekł: Teraz iełt godziná. áby vmárli
38: łłucháli głofu Syná Bożego/ á którzy
39: włlyfzą/ ożyią. Słyszę moy Pánie iż da=
40: wno ná mię przez Proroki y łługi y ká=
41: znodzieie/ y włafne łumnienie moie wo
42: łáfz: Wítań z tey złości/ rułz fię z tego
43: błotá/ wychodź z tey ciemnicy y więźie=
44: nia/ wítań co leżyłz/ wítań vmárły á

45: Chryftus cię oświeci. A ia iákobych (*marg*) Ephes: 5. (-)

46: nie słyfzał/ w grobie fię tym smrodli=

47: wym/ w tym cięmnym tárásie/ złych

48: żądź y rołkołzy moich/ y w tey śmierci

49: dułże moiey kocham. Iuż iuż zá pomo=

50: cą twoią ná głos twoy powtáię: po=

51: dayże mi rękę twoię/ vmocniłź síły mo=

52: ie/ ábych iuż żył tobie y správiedliwość=

53: ci twoiey/ á nigdy nie vmierał/ y od cie=

54: bie fię Pána y Bogá mego/ od dułże

55: dułże moiey nie dzielił. Amen.

strona: 416

416.

Ná XX Niedzielę

po Świątkách.

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8: NA DWVDZIESTA NIEDZIE=

9: LE PO SWIATKACH, EWAN-

10: GELIA V IANA W IIII.

11: On czás: Był nieiáki krolewic/ ktorego fyn

12: chorował w Káphárnáumie. Ten gdy vłlyfzał iż P.

13: Iezus przyłzedł z Iudłskiey źiemie do Gálileiey/ połzedł

14: do niego/ y prołił go/ áby słtąpił/ á vzdrowił fyná iego. Bo po=

15: czynał vmierác. Rzekł tedy do niego P. Iezus: Iefli znákow y

- 16: cudow nie vyrzycie/ nie wierzycie. Rzekł do niego krolík: Pánie
 17: sftap pierwey niż vmrze fyn moy. Rzekł mu P. Iezus: Idź/ fyn
 18: twoy żyw iest. Vwierzył człowiek mowie którą mu powiedział
 19: P. Iezus/ y poźedł. A gdy on iuż sftępował/ ząbieżeli mu fłudzy:
 20: y oznaymili mowiąc/ iż fyn iego żywie. Pytał fię tedy od nich go=
 21: dziny/ ktorey mu fię polepfzyło. Y rzekli mu: iż wczorą síodmey
 22: godziny opuściła go gorączká. Poznał tedy oćiec/ iż to oná go=
 23: dżiná była/ ktorey mu rzekł P. Iezus: Syn twoy żywie. Y vwie=
 24: rzył fam/ y wftytek dom iego.

kolumna: a

- 1: **N** Ie zaráz wyfłuchał/
 2: y przymowką ząwftydźił y
 3: wyćwiczył tego krolewi=
 4: cá Krol nád krolmi Pan
 5: **IEZVS** : czego innym podłym v swiá=
 6: tá nie rad czynił. Iáko Prorok Helize= (marg) 4. Reg: 4. (-)
 7: ufz niewiáfte vbogą Sunámite nie tylo
 8: do siebie puścić kazał/ ále z nią fzedł y fy=
 9: ná iey wkrześił: á Náámáná Syryey (marg) 4. Reg: 5. (-)
 10: hetmáná bogátego/ y zacnością swie=
 11: cką wielkiego/ z dworem y pompą iego
 12: przypuścić do siebie/ áni wynidź do
 13: niego niechciał: ále go tylo przez fłu=
 14: gę odprawił. pokazuiąc iáko łobie bo=
 15: gáctwo y pychę iego máło ważył.
 16: Ták P. **IEZVS** Pan Prorokow/ vbogie
 17: y podłe v swiátá do siebie rad przypu=

kolumna: b

- 1: fzczał/ y niewiáfcom z poľpolftwá z dzie

- 2: ćmi przyłtępu do siebie bronić nie ka=(*marg*) [Matt: 19.](#) (-)
- 3: zał: y włytyki z wielką łáfkáwością ćie=
- 4: łzył y odpráwował: á temu bogátemu
- 5: y zacnemu trochę lię óstro połtáwił.
- 6: dáiąc znác iż iegó łtan y wyniołłość v
- 7: łwiátá nic mu do tego nie pomagáła:
- 8: áby rychley y więcej dla niego co czy=
- 9: nić miał ten ktory łwiátem y pychą ie=
- 10: go gárdził. v ktorego iednáki iełt wiel= (*marg*) [Sap: 6.](#) (-)
- 11: ki iáko y máły. Przygánił mu też o nie=
- 12: dołkonáłość wiáry/ ktora niemáłą ma
- 13: przygáne/ gdy máiąc inne dowody/ cu=
- 14: dow prágnie. Mowmy o tym naprzod
- 15: zá pomocą Bożą: á potym do náuk
- 16: lię y póćiech náłzych z tey Ewángeliey
- 17: obroćim.

18: **PIERWSZA CZESC.**

19: **O cudách ná potwierdzenie wiáry.**

Nikt w tym.

strona: 417

Ná XX. Niedzielę

417.

po Świętách.

kolumna: a

- 1: **N**ikt w tym nigdy nie wąpił/ y (*marg*) [Melanc: in](#)
- 2: 5. ca: [Mat.](#) (-)
- 2: łámi heretycy to znáią/ iż wiá=
- 3: rá łwięta y náuká od Bogá
- 4: połłána/ potrzebuie ná przodku vtwier
- 5: dzenia z cudow: y ktoby bez nich wie= (*marg*) [Eccki: 19.](#) (-)

- 6: rzył/ byłby/ iáko mowi Mędrzec/ lekkie=
7: go fercá. Iákiby to był rozum y ba= (marg) Cudá do
: wiáry po
: trzebne. (-)
8: czenie? mieni fię kto od Bogá poślá=
9: nym/ y powiáda rzeczy dziwne/ nowe/
10: niefłycháne/ trudne/ y rozumieniu ludz=
11: kiemu niepoięte: á záráz mu vwierzyć?
12: iest to fprofne á nierozumne głupstwo/
13: y wielka/ dla zdrády y chytróści fzátáń=
14: fkiey/ duŕze niebeśpieczność. Gdy Pan
15: Bog wielką rzecz poruczał Moyzeŕzo= (marg) Exod: 4. (-)
16: wi/ áby lud iego z mocy Pháraonowey
17: wyiáł/ á od Bogá mu powiedział/ áby
18: ináczey nie czynił: tákŕze y lud on vciś=
19: niony áby vpewnił o wybáwieniu ich:
20: Moyzeŕz rzekł: Nie vwierzá mi Pánie
21: ábyś ty zemną gadał/ y to mi poruczył.
22: Przetoŕ mu P. Bog dał wielkie cudá
23: w rękę áby ie czynił/ á poślánia ŕwego
24: y powieści iemi potwierdzał. Zbáwi=
25: ćiel náŕz tákŕze niofáć nam z niebá zbá=
26: wienną náukę/ y dziwne rzeczy powiá
27: dáiąć/ iż on iest fyn Boŕy/ nie ŕpofo=
28: bienim/ ták iáko ŕwięci y ŕpráwiedliwi
29: ludzie fynmi fię Boŕymi zowiá: bo to
30: łáćno było wierzyć kto ná ŕwięty iego
31: ŕywot pátrzył: ále iż był rowny Bogu/
32: iáko rodzony wláŕny Syn teyŕze nátu= (marg) Ioan: 5. (-)
33: ry z Bogiem: á iż on iest przez ktorego

- 34: wŕzyŕcy zbáwieni być máią: y inne tru=
 35: dne do rozumienia náuki. A kto miał (*marg*) Pan náŕz
 : z cudámi
 : przyŕzedł.
 : Ioan: 15. (–)
 36: wierzyć/ by był cudow nie czynił? Dla
 37: tegoż ŕam mowił: Bych cudow nie czy
 38: nił/ iákich nikt nie czynił: grzechuby
 39: nie mieli iż mi nie wierzą. Y drugi raz
 40: mowi: Ieŕli mnie nie wierzyće: cu=(*marg*) Ioan: 10. (–)
 41: dom wierzće/ ábyŕcie poználi y wierzy
 42: li/ iż Oćiec we mnie ieŕt á ia w Oycu.
 43: A nie tylo Pan ŕam náuki ŕwey cudy
 44: potwierdzał: ále y Apoŕtołom kazał. y (*marg*) Marc: 16
 : Luc: 10. (–)
 45: dał im wielką moc ná czynienie cu=
 46: dow/ y temi ŕię wiárá ŕ. rozŕzerzyłá. Ty
 47: bárzo ludźie y ŕwiát wŕzytek wzruŕzyły/
 48: y do wiáry ŕ. po wŕzytkim ŕwiećie przy=
 49: wiodły. Bo dowodźili onymi cudámi/
 50: iż od práwego Bogá poŕłáni byli/ á w=
 51: ŕzytko co náuczáli wiáry godne było. Y (*marg*) Marc: 16.
 : Lib: 22. de
 : Ciuit: cap:
 : 8. & lib:
 : de vtilita-
 : te creden:
 : cap: 17. (–)
 52: mowi piŕmo: Bog z nimi ŕpráwował/
 53: y náukę ich cudámi potwierdzał. Prze=

54: toż Auguſtyn ſ. w Apoſtolſkiej náuce

55: potwierdza fię cudámi. y twierdzi/ iż

56: cudow było potrzebá áby ſwiát náuce

kolumna: b

1: o Chryſtuſie Apoſtolſkiej wwierzył.

2: A gdy iuż ieſt vtwierdzona cudámi (*marg*) Gdzie cu=

: dow nie

: potrzebá. (-)

3: wiárá y náuká/ á ci wſtępuią ná miey=

4: ſcá tych ktorzy cudá czynili/ á też á nie

5: infzá koſcielną náukę przynofzą: tám

6: cudow nie potrzebá/ doſyc wierzyć ſtá=

7: rym oycowſkim cudom. Y ták ony w

8: Egipcćie y ná puſzczy cudá Boże przez

9: Moyzeſzá y Aaroná czynione/ nie wzna

10: wiály fię: ále wſzyfcy potomni onym

11: wierzyli/ co ich oycowie o cudách raz

12: czynionych powiádáli/ wedle Pfálmu.(*marg*) Pfál: 77.

: Num: 17. (-)

13: Iáko też y ſynowie Aaronowi ná do=

14: wod powołania ſwego kápłáńſkiego/

15: nie vkázowáli cudow: ále cud oycá ſwe

16: go Aaroná/ gdy laſká iego zákwiſnęła:

17: pochodzenie tylo y rodzaj od niego po=

18: kázowáli. Y kto rodzáiu od Aaroná v=

19: kázác nie mogł: zrzucony był z kápłáń=

20: ſtwá. Iáko ieſt v Neemiaſzá.(*marg*) 2. Eſdr: 7. (-)

21: Przetoż my Kátholicy nie winniſmy (*marg*) Kátholi=

: cj nie win

: ni cudá=

⌘ mi náuki

⌘ wǫpieraćć. (-)

22: wiáry nálfzey cudámi potwierdzáć. Bo=

23: łmy ná tę/ iáko mowi ś. Auguřtyn/ w=

24: łtapili/ ktora od oycow nálfzych Apo=

25: łtołow y męczennikow cudámi ieřt v=

26: twierdzona. y niewinni káplani y ká=

27: znodźieie nálfzy ná to/ iż ie Bog pořłał

28: ná náukę ludzká/ áby im ludzie wierzy=

29: li cudow vkázowáć. Bo máią rodzaj

30: y nářtępowánie od tych ktorzy cudá

31: czynili. Dořyc iż vkażą iż oni łá fy=

⌘ nowie/ iż z rodzaieu ich duchownego/

32: przez ręce kładźienie idą.(*marg*) Nowa E=

⌘ wángelia

⌘ ma mieć

⌘ cudá. (-)

33: Z drugiey řtrony dźiřieyřzy miřtrzo=

34: wie nowi/ Kálfwinowie/ Lutrowie/

35: Nowochrzczeńcy/ winni vkázáć cudá

36: y iemi náuki řwoiey potwierdzić. Bo

37: nowá náukę wnořzą/ ktora nigdy nie

38: ieřt cudámi wyřwiádczona/ y rodzaieu

39: řwego od tych co cudá czynili nie vka=

40: zuią. Iż nowá náukę y niepodobná do

41: rozumienia wnořzą: káźdy to ořáździ.

42: Nowiná to v Kářholikow y wřzytkie=(*marg*) Nowá ná

⌘ ukę wno=

⌘ řzą. (-)

43: go Chrzcześcijáńřtwá/ áby Bog nie był

- 44: w Troycy iedynty/ áby Chryftus nie
 45: miał być Bogiem práwym/ áby kościół
 46: iego od tyśiáćá lat wftał y wpađł/ áby w
 47: nim ofiáry nie było/ áby ná ołtarzu ciá=
 48: łá Chryftułowego nie było/ żeby Rzym=
 49: łcy Biskupi nawyźłzy/ ktorzy po wlyzt=
 50: kim świećie wiárę Chrześcijánłką łzche
 51: pili y łzczepiá/ byli Antychryftámi/ że=
 52: by przez tyśiáć lat żaden ná świećie
 53: rozumu nie miał/ á tego w Papieżách
 54: doznáć nie mogł/ iż wlyłcy Doktoro=
 55: wie ták łtárzy y święći y wlyłtkie Kon=

Ggg

cylia błą=

strona: 418

418.

Ná XX. Niedzielę

po Świętkách.

kolumna: a

- 1: cylia błądzá. y inne grube/ niełłychá=
 2: ne/ niepodobne rzeczy/ ktorzy oni ná=
 3: uczáią: cudow y dowodu potrzebuią.
 4: Bo to zgołá inna y nowa wiárá. y nie
 5: máłz nic głupłzego/ y od wlyłtkiego ro=
 6: zumu ten odpadł/ kto im bez dowodow
 7: y cudow wierzy. Ták rzeczy wielkie/
 8: ták nalezyte zbáwieniu náłzemu/ ták
 9: niełłycháne y niepodobne.
 10: Mowią iż píłmem dowodzą: Lecz (*marg*) Niedofyć
 : ná píłmie
 : ś. cudow
 : potrzebá

: do nowej

: wiary. (-)

11: y Apostołowie ś. piśmo mieli/ á przed=

12: lię cudami fwey náuki potwierdzáli.

13: Bo o piśmie nie káždy wie/ á bárzo rza=

14: dki ie rozumie. y mówić może/ że ia pi=

15: śmá czytać nie vmiem/ áni go rozu=

16: miem y o nimem nie śłychał: iáko Po=

17: gánie mówić mogą. Czymże im do=

18: wiodą/ że to á to w tym mieyfcu druko=

19: wáne piśmo Bog piśał y wierzyć mu

20: kazał? nie mogą tego dowieść iedno

21: cudem iákim. A k temu: niech vkażą

22: kiedy im P. Bog dał Duchá ś. ná rozu=

23: mienie piśmá/ iáko dał Apostołom/ kie=

24: dy im Chryśtus otworzył rozum/ áby

25: piśmo rozumieli: niech powiedzą. Y to

26: niech vkażą/ iegli to iest w piśmie/ áby

27: Lutrowi y Kálwinowi wierzono. (*marg*) Rozumie=

: nie fwoie

: piśmem

: zowią. (-) A co

28: nawięcey obrużyc ná nie káżdego ma/

29: y fałz ich odkryć: iż oni nie piśmo/ ále

30: rozumienie fwoie piśmem zowią: krę=

31: cąc ie y odmiátaiąc iáko chcą/ á ná za=

32: dnego lię oycá ś. Doktorá/ y kościoła

33: wżytkiego rozładek nie dáią.

34: A z śtrony drugiey rzeczy iegli cudow

35: nie máią: tedy pofylanie fwoie od Bo=

- 36: gá wywieść winni/ iż ie P. Bog ábo
- 37: przez ludźie y vrząd fwoy kościelny/ á=
- 38: bo fam przez fię bez ludzi połyła. Iefli (*marg*) Pocho=
 : dzenia
 : fwego od
 : tych co cu
 : dá czyni=
 : li nie vká
 : zuią. (-)
- 39: rzeką/ Bog przez ludźie nas połyła:
- 40: Niechże od ftárfzych kościelnych tych
- 41: ktorzy idą od Apoštołow y od tych co
- 42: cudá czynili/ lifty y świádectwá vkażą.
- 43: A iefli mowią/ że ie fam P. Bog przez
- 44: fię fámeo bez ludzi połał: niechże ie=
 45: go pieczęć y lift/ to ieft cudá przynofzą.
- 46: Ináczey kto im wierzy/ do pniá y ołlá
- 47: ieft podobien/ y szkodá go rozumnym
- 48: człowiekiem zwác. Nigdy żaden here=
 49: tyk/ áni Zyd/ áni Turczyn cudá żadne=
 50: go prawdziwego nie vczynił: y gdy fię
- 51: o nie kuśili/ wielce byli pohánbieni. Y
- 52: Máchomet wyznawa w fwoim Alko=
 53: ranie/ iż Chryštułow Bog dał cudá/ á
- 54: iemu dał száblę.
- 55: Iáko fię wiele heretykow ftárych
- 56: kuśilo o cudá: długoby pi fác: y Luter/
 kolumna: b
- 1: y Kálwin chćieli: ále fię im nie powio=
 2: dło. Nigdy Bog fałżu cudámi nie po=

- 3: twierdza. Słyszalem miniŝtrá iedne= (*marg*) Cudo Lu=
 4: terŝkie. (-)
 5: go kaŝącego ná tę Ewángeliá/ iż Lu=
 6: ter vczyńił cudo wielkie to: iż zá kilá
 7: lat y rychley wŝytki kłaŝtory pánień=
 8: ŝkie y mniŝkie w Sáŝkiej źiemi ŝpuŝto=
 9: ŝył/ iż w nich żadna mniŝká y mnich
 10: nie zoŝtał. Ale tákie cudá y Turcy co
 11: koŝcioły woiiá czynią. A teŝ nie ieŝt
 12: cudo mniŝki y mnichy do ŝwiátá y
 13: małŝeńŝtwá ná mowić/ y do ŝproŝnoŝci
 14: przywieŝć. Bo do tego ŝkłonna nátu=
 15: rá. Ale do czyŝtoŝci chowánia/ iáko
 16: duch koŝcielny czyni/ ná mowić ie y do
 17: opuŝzczenia ŝwiátá młode y bogáte
 18: poćiągnąć: to ráczey wielkie ieŝt cudo
 19: Duchá ŝ. iáko rzekł Mędrzec: Błogo=
 20: ŝławiony mąŝ ktory zá złotem nie po=(*marg*) Eccl: 31. (-)
 21: ŝzedł/ vczyńił cudá zá ŝywotá ŝwego.
 22: Kátholickiemu ŝ. koŝciołowi nigdy (*marg*) Nigdy cu
 23: dá nie v=
 24: ŝtáią w
 25: Kátholi=
 26: ckim koŝ=
 27: ćiele. (-)
 28: po wŝytki wieki ná cudách nie zeŝzło:
 29: ácz ich do vtwierdzenia wiáry nie po=
 30: trzebuie: á iednáć káŝdemu y niewier=
 31: nemu vkázuie P. Bog/ iż tám praw=
 32: dŝiwy koŝcioł iego: gdzie nigdy cudá

- 27: nie wftaią. Po wftyki wieki częścicy
 28: nizli fto lat miał kościół ś. Rzymfki y
 29: powfzechny ludzie święte/ ktorzy cu=
 30: dá mocą Bożą czynią. ktorych swią=
 31: tobliwość/ y przytym y naukę ich Pan
 32: Bog wyświadcza. Pierwze fto lat po (*marg*) **1.**

: Pierwze

: fto lat. (-)

- 33: Chryftuście miáło Apoftoły y ich vcz=
 34: nie. Wtore miáło ś. męczenniki/ kto=
 35: rzy niezliczone cudá czynili/ pogány (*marg*) **2.** Wtore. (-)
 36: od dyabłów wybawiáiąc/ y niemocy
 37: ich lecząc: iż to y Cefárze Pogánfcy
 38: znác musieli y dobrodzieyftwá vzywá=
 39: li. Márkus Aurelius ktoremu corkę (*marg*) **Baronius**

: Tom: 2. (-)

- 40: Lucillę Abercius biskup Ierápolitánfki
 41: od czártá wybáwił: y zá to miał do=
 42: chod: wiele ná vbogie co rok zboża.
 43: ktory trwał aż do Iulianá Apoftáty
 44: w Ierápolu/ iáko y Pogánfcy piárze
 45: świádczą. Y Tertulian mowi do Po= (*marg*) **In Apolo.** (-)
 46: gánftwá: Tołmy wam tylo winni: iż
 47: was od dyabłów wybawiamy/ y leczy=
 48: my mocą lámego náfzego Bogá.
 49: Trzeci wiek/ ábo fto lat/ miáło iefz=(*marg*) **3.**

: Trzećie

: fto lat. (-)

- 50: cze tyż męczenniki. miáło y onego cu=
 51: dotworcę Grzegorzá/ o ktorym piłze

52: święty Bazyliusz y Nifeni Grzegorz/

53: y Hieronim święty. Na ktorego mo=

54: dlitwę y gorą dla rozszerzenia kościoła

55: wstąpił: y rzeká Licus nigdy z brze=

56: gow nád iego zakazanie/ szkód ludzkim

robotom

strona: 419

Ná XX. Niedziele

419.

po Świętách.

1: robotom broniąc/ nie wylewála.

2: Czwarte sto lat/ miało ś. Antoniu=(*marg*) 4.

: Czwarte. (-)

3: ía/ Hilaryoná/ Marciná/ Mikołaiá/

4: ktorzy wielkie y wżytkiemu światu

5: wiadome czynili cudá. W piąty wiele (*marg*) 5.

: Sto lat.

: Augu: de

: Ciuit: lib:

: 22. cap: 8. (-)

6: piśze ś. Auguśtyn/ iákie fię iego czáfow

7: cudá pokázowály. Szofy miał ony lu=

8: dzie o ktorych hiſtorye Grzegorz wiel=

9: ki nápiśał/ y oni Papieże ktorzy cudá (*marg*) 6.

: Greg: epi:

: lib: 9. epi:

: 58. & lib:

: Dialog. (-)

10: czynili/ Ian y Agápetus/ y innych bár

11: zo wiele świętych. Siodme sto lat/

12: miało ś. Auguśtyná y towarzyśze iego/

- 13: ktorzy Anglią nãwrocili y tãt cudã
- 14: czynili/ iãko ś. Grzegorz świãdczy/ y (*marg*) **7**.
- : Beda 4.
- : Hift: Eccl:
- : cap. 31. (–)
- 15: Bedã/ ktory y krolã Ofwãldã cudã
- 16: czyniãcego opifuie.
- 17: Ofmy wiek miãł ś. Gutbertã y ś. (*marg*) **8**.
- : Beda lib:
- : 4. et 5. Hi-
- : ftor. (–)
- 18: Ianã/ iãko tenze Bedã świãdczy w
- 19: Angielkiego kościolã hiftoryey. Dzie=
- 20: wiãty wiek miãł we Frãncyey y w
- 21: Swefyonie wiele cudow przy kośció=(*marg*) **9**.
- : Sto lat. (–)
- 22: łãch/ ś. Sebeftyanã męczennikã/ iãko
- 23: ieft w chronice Frãncuzkiej wiernie
- 24: wypifano. Dziefiãty miãł ś. Romuãl= (*marg*) **10**.
- : Vide in vi
- : tis eorum. (–)
- 25: dã/ ś. Wacławã w Czechãch/ ś. Vdãl=
- 26: rykã/ y Dunftanã/ ktorzy cudy fłynęli/
- 27: czytay Zywoty świãtych. Iedennafty (*marg*) **11**. (–)
- 28: miãł cudã Papieżã Grzegorzã fiódme
- 29: go/ y cudã ś. Stãniłãwã bifikupã Krã
- 30: kowfkiego/ y innych/ ktory wielkie cu=
- 31: gã [!] czynił. Dwãnafty miãł ś. Bernã= (*marg*) **12**. (–)
- 32: tã y ś. Málãchiazã. Trzynaftẽ fto lat (*marg*) **13**. (–)
- 33: miãło ś. Frãncifzkã/ ś. Dominikã/ kto=

- 34: rzy bez liczby cudow y z śwemi vczniá=
- 35: mi czynili. Miedzy ktoremi był Piotr
- 36: ś. męczennik/ ś. Tomasz z Aquinu/ y
- 37: ś. Antonius. y nález ś. Iácek roku tego (*marg*) *In eius vi-*
- : ta. (-)
- 38: kánonizowány/ ktory po dziś dzień cu=
- 39: dy znacznymi fłynie. Czternafty miał
- 40: ś. Bernárdyná/ y Kátárynę z Sen=(*marg*) **14.**
- : *In vita e-*
- : *ius.* (-)
- 41: ny/ y Mikołáiá Tolentyná. Piętnafty
- 42: miał ś. Wincentego/ ktory wiele v=(*marg*) **15.** (-)
- 43: márłych wkrzeżał. A zá náleznych tych
- 44: íto lat/ fłynął cudámi Fráncifcus z
- kolumna: b**
- 1: Paule/ y w Indyey Fráncifcus Xá=
- 2: wierus/ y Ignácius/ y inni po tychże
- 3: Indyách/ ktorych íest niemáło y po
- 4: dziś dzień. Ci wízyscy Rzymfkiego
- 5: kościołá náukę vtwierdzáli.
- 6: Mowią/ iż ś. Ian Chrzćiciel cu=(*marg*) *Ian S.*
- : *Chrzćiciel*
- : *miál fwe*
- : *przy náro*
- : *dzeniu cu*
- : *dá.* (-)
- 7: dow nie czynił: ále nie pomniá iáko
- 8: wiele cudow przy iego fię národzeniu
- 9: sftáło: iż z niebá opowiedziány/ v oł=
- 10: tarzá przy ofierze: y óciec cudownie

- 11: mowę łtracił/ iż fię niepłodność Hel=
12: źbiety cudownie náprawiła/ mowá fię
13: Zácharyaszowi wrociła/ dziecię w dzie=
14: cińftwie ná pułzczą vćiekło/ y tám bez
15: ludzkiej pomocy aż do lat trzydzieści
16: łwego wieku trwało. Acz Ianowi po=
17: wołania łwego cudámi było dowodzić
18: nie potrzebá. Bo był káplánłki fyn/
19: łam go rodzaj wyświadczał/ iż od
20: Bogá posłány był.
21: Ktoby fię iednák v Kátholików cu=
22: dow domagał/ tákąby przymowkę zá=
23: łłużył/ iáko ten krolewic. Bo iuż był o
24: innych cudách Pánłkich łłyszal/ á nie
25: dowierzał im/ aż łam widzieć chćiał.
26: iáko y Herod przy męcę [!] Pánłkiej cu=
27: dow od Páná prágnął/ o ktorých iuż
28: dofyć łłyszal: odpowiedzi żadney Pán=
29: łkiej nie był godzien. Miála wiára tá
30: ś. dofyć ná początku cudow y teraz ma
31: kto fię chce przypátrzyć. Aza to máły (*marg*) Cudá dzi=
: śieyfze v
: Kátholi=
: kow. (–)
32: cud/ iż náuce Kátholickiej wřzytek ś=
33: wiát vwierzył? iż fię około wyznánia
34: wiary cudownie po wřzytkim świecie y
35: wřzyfcy Kátholicy zgadzaią? iż trwa/
36: á obálić iey żadne prześládowanie nie
37: może. Lecz ty nowe náuki/ iż nigdy ie=

- 38: łzycze żądne cudami potwierdzone
- 39: nie były/ á nie idą też po rodzaju ani po
- 40: linii kościelnej y kápłáńfkiej: słufznie
- 41: bárzo cudá mieć máią/ ná tak dziwne y
- 42: niepodobne swoie powieści. Y kto im
- 43: iáko się rzekło bez cudow wierzy/ wiel=
- 44: ką krzywdę śwemu rozumowi czyni.

45: **WTORA CZESC.**46: **O pomnożeniu wiary/ o wychowaniu dzieci/ o dobrym go=**47: **łpodárftwie nád czeladką/ o poczynaniu vmierania.**

kolumna: a

- 1: Málą wiárą przyštąpił do Páná
- 2: ten krolewic. Bo rozumiał iż (*marg*) Málá w=
- : iárá v te=
- : go krole=
- : wicá. (-)
- 3: nie mogli zleczyć P. **IEZVS** w
- 4: niebytności/ iedno áżby obecnie ołobą
- 5: śwą w dom iego przyłzedł. Nie miał tá=
- 6: kiej y tak wielkiej wiary iáko on Se=

kolumna: b

- 1: tnik ktory mowił/ gdy Pan iść chćiał
- 2: w dom iego vleczyć mu sługę: Rzekni
- 3: Pánie słowem/ á sługá moy zdrow bę= (*marg*) **Matt: 8.** (-)
- 4: dzie. Nie potrzebá tobie chodzić w
- 5: dom moy/ bom y tego nie godzien. tak
- 6: ćiebie niemoc káżda vłłucha/ iáko mnie

Ggg ij

sługá moy

strona: 420

420.

Ná XX. Niedzielę

po Świątkách.

kolumna: a

1: Źługá moy Źłucha. Przetož iego wiárę (*marg*) Pomno=

: Źenie wiá

: ry. (-)

2: Pan chwali/ á tego gáni. Iednák Źię

3: z PánŹkiego vkaránia popráwił/ gdy

4: mu rzekł: idž/ iuž zdrow Źyn troy: v=

5: wierzył y dáley nie prošł. Ale iefzče

6: doŹkonáley vwierzył/ gdy mu Źłudzy po=

7: wiedźieli/ iž Źyn zdrow/ á iž tey godźiny

8: opušćilá go febrá/ ktorey P. **IEZVS**

9: rzekł: Idž/ Źyn troy zdrow: dopiero

10: nie Źzczęšćiu/ áni iákiemu przypadkowi/

11: ále łámemu Pánu IežuŹowi zdrowie

12: ŹynowŹkie przyczytał. Može Źię tedy

13: wiárá náŹzá zázwdy pomnážác/ iáko z

14: tego mieyŹcá š. Doktorowie náuczáiá/

15: y iáko v Lukázá vczniowie proŹá: Pá=(*marg*) **Luc: 17.** (-)

16: nie pomnážay nam wiáry.

17: Iž oycowie poćiechy drugdy z

18: dźiatek nie máiá: dzieie Źię częšto tym/

19: iž ie źle wychowáiá/ y zá to ie P. Bog

20: karze. Przeto Źłufźnie Źię tu przypomi=(*marg*) **2.** O wycho

: wániu

: dźiatek. (-)

21: náć može rođicom/ o dobre dźiatek

22: wychowánie: zá ktorym wiele dobrego

23: idźie košćiołowi Božemu/ rzeczyo=

- 24: Ípolitey y íámym rodzicom/ y domom
- 25: w ktorých fię rodzą. Piłmo ś. o to ro= (marg) [Eccki: 7.](#) (-)
- 26: dźice vpomina: Małz łyny/ ćwiczze ie/
- 27: á náchylay ich od dziećinśtwá ich. poki
- 28: rożczká młoda/ dáie fię náchylíc y ná=
- 29: wieść gdzie potrzebá/ á vroflá trudno
- 30: ćiągnąć. y ná innym mieyfcu. Rozgá
- 31: y karánie dáie mądrość/ á dziećie kto=(marg) [Prou: 29.](#) (-)
- 32: remu dáia łwawołą/ pohánbia mátkę
- 33: łwoię. Y niżey: Cwicz łyná twego á o=
- 34: chłodzi ćię/ y da kochánie dułzy twoiey.
- 35: Y drugi raz mowi: Kto folguie roźdze/ (marg) [Prou: 13.](#) (-)
- 36: nienawidzi łyná łwego: á kto go miłu=
- 37: ie/ ćwicz y go. Y ielzce mowi: Głup= (marg) [Prou: 22.](#) (-)
- 38: łtwo ielł przywiázáne do łercá dziećin=
- 39: nego: ále rozgá kárności wypędzi ie.
- 40: Y ná drugim mieyfcu: Nie oddalay/ (marg) [Prou: 23.](#)
- 41: [Eccki: 30.](#) (-)
- 41: práwi/ kárności od dziećięćia: bo gdy
- 42: go rozgá vbijelł/ nie vmrze. ty go rozgá
- 43: vderzyłł: á dułżę iego z pieklá wybáwiłł.
- 44: Y Apołtoł náucza: Wychowayćie oy=(marg) [Ephel: 6.](#) (-)
- 45: cowie dźiatki łwe w kárności y vpomi=
- 46: nániu Pánłkim.
- 47: Nie rodzą fię z mądroćia: ále iey (marg) Nie rodzą
- 48: fię ludzie
- 49: z rozume^m. (-)
- 48: nábywáią od rodzicow/ y z dobre^{go} wy=
- 49: chowánia. Z wielką fię łkłonnoćia do
- 50: złego ludzie rodzą: ále od tego P. Bog

- 51: rodzice dąbie/ aby z nich kłoności złe/
 52: iako z roley nieczyfey chwafty wykorze=
 53: niáli: á nie dopuścili im rość iako drze=
 54: wu w leśie/ tylo w ciáło/ bez dobrych y
 55: Chrześcijánfkich obyczáiw. Z wycho=
 56: wánia wżytek żywot ludzki idzie. Do

kolumna: b

- 1: czego fię kto przyuczyl/ mowi pifmo/ z (marg) Prou: 22. (-)
 2: młodu/ to w nim y ná ftárość trwa.
 3: Przeto y koniá młodego náuczylz/ y
 4: zwierzá dżikiego vfkromifz/ y lew fię w=
 5: rodzoney fregości miedzy ludźmi wy=
 6: chowany oduczy.
 7: Tylo ifkierki/ mowili Philozopho=
 8: wie/ cnot dobrych dąbie nam naturá:
 9: ktore iefli fię nie poddymáią/ gálną; á
 10: gdy im wiátru y drew to iefť ćwiczenia
 11: pobożnego dodáiemy: piękny z nich y
 12: wielki ogień fię wznieca. Ná prożney
 13: tablicy kácno piác co chcefz: ále ná po=
 14: mázaney trudno. Dziećinne fercá fą
 15: iako zwierciádłá chędogie/ co vkażefz
 16: to fię teź w nich vkaże. Przetoź żad=(marg) Nievkázó
 : wác dzie=
 : ciom żad=
 : nych złych
 : przyklá=
 : dow. (-)
 17: nych złych rzeczy vkázowác im/ y od
 18: przykládow niedobrych/ bronić ich bár=

- 19: zo máią. Y lámi rodzicy nie máią im
- 20: po łobie nic złego wdáwác/ y w mowie
- 21: y w vczynku. Co v oycá vłłyfzą y vyrzą/
- 22: to rádźi dzieći czynią. Y próżno mo=
- 23: wifz: corko nie czyń tego/ gdy corká
- 24: rzecz [!] może: á wy páni mátko czemu to
- 25: czynicie. Wielka ieft w tey mierze ro=
- 26: dźicow niedbáłość. czym frogą łzkodę
- 27: czynią kościołowi Bożemu/ rzeczypo=
- 28: łpolitey/ łobie y domowi łwemu. A nie
- 29: widzą co ná tym należy/ áby y kościoł
- 30: miał dobre kápłany/ y oyczyzná dobre łą=
- 31: śiády/ y domy áby nie ginęły. co włzyt=
- 32: ko z początku á z wychowánia idzie.
- 33: Tám fię tá nádźieią y fundáment do
- 34: cnot zákłádác ma. Więtfze łtáránie/ (marg) Chryłoft:
- : Hom: 60. (-)
- 35: mowi ieden Doktor/ o łzkápách máią/
- 36: niżli o łynách. nie poruczą koniá iedno
- 37: vmieiętnemu y pilnemu máłztálerzo=
- 38: wi: á łyná łádá komu da w rękę/ ábo go
- 39: zániecha.
- 40: A drudzy ie chcąc miłowác/ gubią ie: (marg) Domowe
- : chowánie
- : nie dobre. (-)
- 41: y miáłto życzliwey miłości/ frogą im
- 42: nieprzyiaźń pokázuią: gdy ie domá przy
- 43: łobie/ áby fię obecnością ich ćiefzyli/
- 44: trzymáią: á ná dobre wychowánie mo=
- 45: gąc nie dáią. Przy rodzicách trudno do

- 46: bre wychowanie mieć mogą. Iáko
- 47: płonne grufzki z láfu przefádzone lepzy
- 48: owoc rodzą: y kápufty y inne zióła nie
- 49: dobrze rostą tám gdzie się vrodzą: Ták
- 50: y młodym niezdrowe iest wychowanie
- 51: domowe. Mátká Sámuelowá/ wnet=(*marg*) 1. Reg: 3. (-)
- 52: że skoro od pierśi odchowálá fynaczká/
- 53: do Helego go do kościoła dáła: iáko do
- 54: przefádnego ogrodu: gdzie wzroft
- 55: wziął wielki/ iáko przy rzece/ wlytykich
- 56: dobr duchownych. Práwo było Pol=

fkie/ áby

strona: 421

Ná XX. Niedziele

421.

po Swiátkách.

kolumna: a

- 1: fkie/ áby do Niemiec miedzy heretyki
- 2: dziatek swoich nikt nie pofyłał. A iáko
- 3: ie trzymáią? Nie dba oćiec o dużę iż się
- 4: kácerftwem zarázi: byle się po Niemie=
- 5: cku náuczył. Itanieć mu zá ięzyk piekło
- 6: ktorego doftáie/ y potym y rodzice y fą=
- 7: siády záraza.
- 8: Drudzy bárzo fyny miłuią/ gdy im ie= (*marg*) Miłość
- 9: fałszywa
- 10: ku dzie=
- 11: ćiom. (-)
- 12: dnáią z młodości plebánije y chleb du=
- 13: chowny/ z ktorego fami pożytki biorą/
- 14: á ná fyná gniew Boży zwałią. y po=

- 12: kázuią im wielką miłość. Ty fynu do
13: pieklá poydziefz: á ia tych dobr zázyię/
14: zá ktore w kościele miałeś robić y vrzę
15: du kościelnego pilnować. Bo pewnie
16: dáią fyná ná potępienie/ gdy mu ták
17: írogiego grzechu życzą: od ktorego y fá=
18: mi wolni nie fá/ y owfzem ná nich fię
19: pomftá zwáli. Acz fyn oycu wiele wi=
20: nien: ále dufze niewinien. zbáwienia
21: tráćić dla ich pożytkow nie winien.
22: Drudzy pierwey fyny vbogácą w pie=
23: niądze/ niżli w boiaźń Bożą y w rze=
24: mięśło rycerfkie y w cnoty potrzebne.
25: Przetoż potym wfzytko gubią y trácą.
26: Pierwey im to vkażą/ iż paniętá fá/ ni=
27: źli to iż ludzie fá. Pierwey ich náuczą
28: pychy/ wzgárdy bliźniego/ pompy/ ni=
29: źli baczenia ná ludzkie przypadki. Pier=
30: wey fynaczek vmie sługom láiiác: niżli
31: páná oycá y pedágogá słuchác. Nie
32: ták ma być/ ále iáko Apóstoł mowi: (*marg*) Galat. (–)
33: Poki dziedzić máły/ niech nie będzie od
34: sługi roźny. Lepiey mu vkázowác nę=
35: dze y przygody ludzkie: áby fię ich lękał/
36: á vmiął fię w nich rátowác gdy nań
37: przypadną: niżli mu vkázowác fzczę=
38: ście ludzkie/ ktorým fię wnet do pychy
39: y zápomnienia fame^{go} siebie y do głup=
40: ítwá przywodzi: y fáń siebie y náture
41: íwey ludzkiey nigdy ták nie pozna. Dži

- 42: wnie fałszywa bywa tá miłość ku fy=
 43: nom/ fwemu domowi y flawie folguie/
 44: áby ludzie widzieli fyny z doftátkiem: á
 45: fyná y dużę iego záraża: siebie miłue/
 46: nie fyná. A zátym y łobie fráfunki/ y do=
 47: mowi fwemu gotuie vpadek/ gdy nie=
 48: tyło poćiechy nie ma/ ále ná zgubę do=
 49: mu fwego pátrzy.
 50: Koniec małżeńtwá łą dźiateczki/ (*marg*) Koniec

: małżeń=

: łtwá. (-)

- 51: z ktorych fię dom buduie/ iáko mowi
 52: pińmo/ gdy komu potomłtwo obiecuie.
 53: A Chrześcijáńskie⁸⁰ małżeńtwá y dźia=
 54: tek wychowánia koniec ieft/ Chwałá
 55: Boża: áby miáłto oycow powftawali
 56: fynowie/ ktorzyby miáłto nich ná ziemi

kolumna: b

- 1: wiaré ś. y kościół Boży w łobie y chwa
 2: łę Bożą zátzymáli. Iáko ieft v Tobie= (*marg*) Tob: 8. (-)
 3: afzá młodźzego/ ktory fię ták modlił y
 4: oświadczał P. Bogu żonę biorąc: [Ty
 5: wiesz iż nie dla rołkofzy biorę żonę/ ále
 6: dla chući ku potomłtwu w ktorymby
 7: błogofławione było imię twoie ná wie
 8: ki wiekow.] Przetoż żadnego dźiedzi=
 9: ctwá pilniey oycowie fynom oddawác
 10: nie máią: iáko wiaré Kátholicką/ á
 11: boiaźń Bożą y pobożny żywot. Iáko
 12: mowił o Abráhámie P. Bog: Wiem (*marg*) Gene: 18. (-)

- 13: iż rozkażeż synom twoim/ y domowi
- 14: twemu po tobie/ áby strzegli drogi Pán
- 15: skiey/ á czynili sąd y spráwiedliwość.
- 16: Y Tobiaż táki synom testáment czyni:
- 17: Słuchaycie synowie moi oycá wálze=
- 18: go: służcie P. Bogu prawdziwie/ á stá=
- 19: raycie się to czynić co się iemu podo=
- 20: ba/ y synom wálzym rozkażcie/ áby czy=(*marg*) **Tob: vlti-**
- : mo. (-)**
- 21: nili dobre vczynki y iálmuzny/ á P. Bo
- 22: gá ná pámięci mieli/ á chwálili go ná
- 23: czás káždy ze wšytkiey síly swey.
- 24: Nie mnieyże stáránie ma mieć do=(*marg*) **3.**
- : Stáránie**
- : o czelad=**
- : kę. (-)**
- 25: bry y pobożny gošpodarz o czeladce
- 26: swoiey/ y sługách/ y poddáných/ áby im
- 27: do zbáwienia pomagał. Iáko ten kro=
- 28: lewic vczynił. Przywiodł wšytek dom
- 29: swoy: nie tylo żonę/ dzieci: ále y sługi y
- 30: poddáne/ iż Chryštufá zá Bogá y Páná
- 31: swoiego vználi y weń vwierzyli. Záwo=(*marg*) **Słowá**
- : gošpodár**
- : skie do**
- : czeladki. (-)**
- 32: Iáł wšytkich y mowił tákie ábo inák=
- 33: Ize słowá: Wiećie iákam miał záłość z
- 34: ták ciężkiey y iuż morzącey niemocy
- 35: syná mego. Kto mi go zleczył? Nie le=

36: kárze/ ktorzy mi iuż o iego konaniu po=
 37: wiádáli: Ale **IEZVS** do ktoregom fię
 38: vćiekł. Nie zleczył go źioły y Apteká=
 39: mi: ále łámym rofkazáním y przemo=
 40: żnym słowem swoim. Nie był tu/ tyle
 41: mil stąd iest/ á vczuł fyn moy rękę iego.
 42: Tey godziny ktorey mi rzekł: Idź/ fyn
 43: twoy życie: ożył fyn moy. Coż to zá tak
 44: mocny Pan ktorego niemocy słucháią/
 45: ktory słowem ożywia/ ktory mocą swo=
 46: ią wżędzie iest? Izali to nie Bog prá=
 47: wy? Nieślýchána ná świecie przemo=
 48: żność/ pewnie fię z niebá Bog w ná=
 49: szym ćiele ziawił. Zaden Prorok tak
 50: nie leczył. Iesli leczyli/ tedy modlitwą/
 51: rękę swoich kładzienim/ y to bárzo łką
 52: pie y rzadko. Ale ten rofkazáním y sło=
 53: wem wżytki niemocy ktore iedno do
 54: niego fię vćieką odpędza. Ia weń wie=
 55: rzę iż iest Bogiem práwym y Zbáwi=
 56: ćielem swiátá/ y onym obiecány^m Mef=

Ggg iij

fyafzem/ y

strona: 422

422.

 Ná XX. Niedziele
 po Świętkách.

kolumna: a

1: fyafzem/ y przezeń wiecznego zbáwie=
 2: nia doftáne. Y wy inákżey wiáry/ pro=
 3: łzę/ nie bądźcie. Zyczę wam także zbá=
 4: wienia/ miłość moią ku wam to wy=

- 5: ciąga. Synu znay dobrodzieiá fwego
- 6: ktory cię ożywił. Czeladko miła poma=
- 7: gay mi nie tylo rádości/ ále y nabożeń=
- 8: ftwá y wiáry y czći Pánu temu. Tedy
- 9: włyscy krzyknęli/ wierzym w tego
- 10: Mełfyalzá w ktorego ty wierzyfz. iuż in=
- 11: nego zá Bogá y Páná nášzego okrom
- 12: tego znác niehcemy. Bárzoć dzięku=
- 13: iemy żeś go nam oznaymił. O byfmy
- 14: go widzieć mogli/ pošli nas/ fzukác go
- 15: będziem. rć.
- 16: Tákíe ma być ftáránie gołpodárkíe
- 17: o czeladce/ áby iá do Chryftufá przywo=
- 18: dżili/ á zbáwieniu domownikow fwo=
- 19: ich służyli: ták iáko mu oni w rzeczách
- 20: świeckich służą. W tey mierze máią ie
- 21: mieć iáko zá fyny y dzieći fwoie. Co y v
- 22: Pogánftwá było. Bo onego Náámá=
- 23: ná słuždy oycem zowiá/ iż dobre ich iá=
- 24: ko óciec obmyśláł. Lecz drudzy o pod=(*marg*) **4. Reg: 5.** (–)
- 25: dáne fwoie y o ich zbáwienie niedbáią.
- 26: Mowi Mędrzec: [Nie bądź iáko lew w (*marg*) **Eccki: 4.**
- : O pod=
- : dáne nied
- : báią pá=
- : nowie á=
- : by byli z=
- : báwieni. (–)
- 27: domu twoim/ pfuiąc domowniki fwo=
- 28: ie y wćifkáiąc poddáne fwoie.] Iedni

- 29: im plebany wyganiaią/ iáko heretycy/
30: y zoftáią vbodzy poddáni bez wżytkich
31: poćiech duchownych. Drudzy dzieię=
32: ćinę od nich łobie biorą/ á plebanowi
33: iey nie dáią: y muśi ich y poługi ich
34: duchowney pleban gdy nie ma co ieść/
35: odbieżeć. O wielkiesz to okrucieńftwo:
36: dofyc iż go robotą śćifkałz/ podátkiem
37: y czyníłzem zubożyłz/ złupiłz/ weźmiesz co
38: chcełz/ y bez żadnego karánia zábijelz/
39: á o to fię nikomu nie łpráwuiefz/ (o
40: łpráwedliwości tego kroleftwá iákoś
41: dobra) ielzche y dułżę mu dręczyłz/ y do
42: zbáwienia przelzkadzałz.
43: Drudzy pánowie widzą/ iż pleban o
44: tę dzieięćinę/ ktorą oni biorą iákoby
45: włáfnie im należáá á iákoby ich du=
46: chownemi byli/ zákłina: y dla klátwy
47: vbodzy poddáni nie tylo do łwego ále
48: y do łáfieckiego kośćiołá o potrzeby du=
49: łzne iść nie mogą. A przedfię ták łą (*marg*) Klátwy
: ná pod=
: dáne o
: dzieięći=
: nę ktorą
: Pan po=
: brał. (-)
50: okrutni/ iż poddáných wyzwolić nie=
51: chcą. Acz nie máłz co duchownym/ y
52: prełatom chwalić/ iż o táką dzieięći=

53: ne którą Pan wydarł poddane niewin=

54: ne ząklinaią/ á páńfki grzech ná nie

55: kládą. Bárzo to źle czynią/ y niewiem

56: iáko fię v P. Bogá o to íprawią. Bo íą

kolumna: b

1: inne ípołoby do vpominánia fię v pá=

2: ná dzieięćiny. A iefli nie mász: lepiej

3: ízkodę mieć/ á przefzkody niewinnym

4: do ich zbáwienia nie czynić.

5: Drudzy czeládzi heretyctwá dopu=

6: ízczią/ y śmieią ná chlebie swoim cho=

7: wác iad domownikow wízytkich: íkrę

8: którą dom wízytek zgorzeć może. Smie

9: ią niemiłość taką łudze y okrucień=

10: ítwo czynić/ który iedną pogrozką od=

11: práwy vpamiętać fię może. A my y pól

12: cá ná nie nie ząkrzywiem/ chcąc ich

13: potępienia vczefnikámi zoítawác.

14: Poczynał iuż vmierác. My fię też ná (*marg*) 4.

: íáko po=

: czynác v=

: mierác. (-)

15: náfze choroby y blizką śmierć oglądáy=

16: my/ á w czás vmierác poczynaymy.

17: Skoro fię vrodzim/ iuż káždy vmierác

18: poczyna. íáko kto ná drogę wyfzedł/

19: gdy dzień drogi vńzedł/ iuż bliźszy końcá

20: y poczyna fię do niego przybliźác. ták y

21: my idziem do śmierći/ która iefť koń=

22: cem drogi náfzey: y íkoro fię rođzim zá=

23: czynamy tę drogę do śmierci. Człowiek/ (marg) Pfall: 43. (-)

24: mowi Pfalm/ podobny do próżności/

25: dni iego iako cień mijają. A ná tey dro=

26: dze nie máłz pewnego czáfu/ iako dłu=

27: go ná niey być. Iednemu krotka/ dru=

28: giemu długa. Ieden wnet przeydzie/ y

29: zá dzień ieden: iako dzieci co dziś fię ro=

30: dzą y dziś vmierają. Ktoż szczęśliwzy:

31: ten co rychło doiedzie/ czyli ten co fię

32: po morzu y wiátrách długo włoczy/ y

33: po pułtyniách błędzi? Stáranie náłze

34: ma być/ nie iżbyłmy długo ná drodze

35: byli: bo nie máłz z tego pożytku: dáć to

36: ná wolą Bożą: ále żebyłmy szczęśliwie

37: drogi dokończyli. Stárzy nie mamy fię

38: iuż czego ípodziewać. Poczyna w nas

39: vmierác żołądek/ żyły/ nogi/ boki/ gło=

40: wá/ pámięć vftáie.

41: Coby rad widział w onę godzinę gdy

42: konác poczniefz/ to teraz obmyślay y

43: wykonyway. Ná ten czás życzyłbych

44: íobie/ áby mię nic nie trzymáło ná zie=

45: mi: áby mi ziemiá y włzytko co ná niey

46: ieft obrzydłá/ żeby mi nie ciężkie było o=

47: diáchanie: gdybych nic ná ziemi y tego

48: czego z íobą wziác nie mogę/ nie miło=

49: wał. Czyńmyż to teraz. Poczynaymy

50: vmierác światu/ áby nam był iako ob=

51: cy/ nie náłz/ y iako nieprzyaciel/ y iako

52: zła gołpodá y dom íprochniály. Ná on

53: czas życzyłbych łobie prawey łkruchy zá

54: grzechy/ w mocney wierze y nádziei/ y

55: gorącego rozmyślania męki Chryſtu=

56: łowey y gorzkiey śmierci iego: áby fię

iego śmier=

strona: 423

Ná XXI. Niedziele

423.

po Świętách.

kolumna: a

1: iego śmiercią moiá śmierć ołodziłá/

2: ktora mi przykra będzie/ ábych w niey

3: moje gorzkości vmorzył. To trudne ná

4: onę godzinę. Teraz poczynaymy vmie=

5: rąc/ á odpráwuymy fię we zdrowiu.

6: Prágnałbych ná on czas Sákrámen=

7: tow y káplaná/ y tego ktoby mię poſi=

8: lał y pámięć moię rátował. Czyńmy to

9: teraz/ vgęłzczaymy do Sákrámentow/

10: pámiętaymy űłowá Bozkie ktoremi fię

11: ná onę godzinę poſilác. Iáko mowił

12: łam do űiebie y do duűe łwey Hiláry=

13: on ű. 70. lat łuűyłáű Chryſtułowi/ á

14: śmierci fię boił? Prágnałbych tákich

15: przyaóioł/ iákiego ten łyn miał/ áby zá

16: mię do Chryſtułá bieűeli modlitwą

17: łwoią: gdy łam o łobie ábo wiedzieć

18: nie będę/ ábo modlić fię nie będę mogł.

19: Prágnałbych Anyołá coby mię poſilał

20: y bronil y prowadzil. Słuűe mu teraz/

21: á ná tę go łobie godzinę zámaiay y ie=

22: dnay. V lędźiego prągnąłbych proku=

23: ratorá y przyaciela coby mię bronil:

kolumna: b

1: Czyńże teraz łobie przyaciele z iáľmu=

2: żny/ áby cię do swoich przybytkow/ iá=

3: ko Pan mowi/ przyięli.

4: Pomnoż Pánie wiaré náfzę w gorą=

5: coś łercá y w wzrołt dobrych vczyn=

6: kow: ábyľmy tobie y kościołowi twe=

7: mu bez nowych cudow wierzyli: á owo

8: ce wiary náfzey dawáli/ á nawięcey

9: ćierpliwości/ ktorą święci twoi dzie=

10: dzictwo/ ktoreś im zgotował/ ośięgáią.

11: Kłopoty gołpodárłtwá y domow ná=

12: łzych y dzietek/ obracay nam Pánie ná

13: náukę zbáwienną/ á day dobrze wycho=

14: wác y rządzić/ to coś poruczył opiece

15: náfzey y w duchu y w ćiele. A niech po=

16: cznę dziś vmierác Pánie BOże moy/

17: pierwey grzechom y łwey woli y namię

18: tnościom moim: á potym y świátu

19: ktorego blizki náłtępuie koniec y czás

20: bárzo niepewny: áby mię oná godziná

21: nie náłzłá iáko złodźiez/ nád czekánie

22: y czuyność potrzebną. Ktory żyiesz y

23: kroluiesz ná wieki wiekow. Amen.

strona: 452

452.

Ná poświęćánie Kościołá.

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39:

40: NA POSWIACANIE KO=

41: SCIOŁA, EWANGELIA V LV-

42: KASZA W XIX.

43: **O**Nego czáfu: Wyłzedłszy P. Iezus łzedł przez

44: Ierycho. A oto mąż imieniem Zácieufz: ktory był Arcy=

45: celnikiem/ á k temu bogátym. Y łtárał fię áby widział P.

46: Iezufá coby zacł był: á nie mogł przed ludzmi/ bo był máłego w=

47: zrołtu. A bieźawłszy naprzod/ włtąpił ná drzewo płonney figi/ á=

48: by go vyrzał/ bo támtędy iść miał. A gdy przyłzedł ku onemu

49: mieyfcu/ poyrzawłszy wzgorę P. Iezus/ vyrzał go/ y rzekł do niego:

Zácieufzu/

strona: 453

Ná poświęćanie Kościoła.

453.

1: Zácieufzu/ słtąp **predko** [!]: ábowiem dziś potrzebá mi zmieszćać w

2: domu twoim. Y přędko słtąpił: y przyiał go z rádością. A wi=

3: dząc włzyścy/ łzemráli/ mowiąć: iż łtánał gołpodą v człowieká

4: grzełznego. A łtánałwszy Zácieufz rzekł do Pána: Oto Pánie po=

5: łowicę máiętnośći moiey/ dawam vbogim: á iełlim kogo w czym

6: podłzedł/ wracam we czwor nálob. Y rzekł mu P. Iezus: Iź fię

7: dzisia zbáwienie słtało temu domowi: dla tego że y on iełł fynem

8: Abráhámowym. Bo przyłzedł Syn człowieczy łzukác/ y zácho=

9: wác to co było zginęło.

kolumna: a

- 1: **L** Vdzie nabożni/ y z ro= (*marg*) *Exo: 25.* (-)
- 2: zumu przyrodzonego y z ro=
- 3: fkazania Bozkiego/ kościo=
- 4: ły P. Bogu budowáli: y z
- 5: wielkim ie wefelem poświęcáli: y po=
- 6: żytecznie ich do chwały Bożey y zbá=
- 7: wienia fwego vzywáli: y wfelákim o=
- 8: chędoftwem y kofztem przyozdabiáli.
- 9: Co też y przodkowie náfzy fludzy żywe=
- 10: go y práwego Bogá vczynili: y ty nam
- 11: ták wfpániále y wielkie pálace chwa=
- 12: ły Bożey zoftáwili: y káplánami do po=
- 13: mocy zbáwienia ludzkiego opátrzyli: y
- 14: z fwoiey máiętności/ żywność ich ná=
- 15: dáli. Ktorych tu kościołow y domow

kolumna: b

- 1: Bożych wielką część w tey koronie nie
- 2: zbożność heretycka popuřtořzyłá/ y
- 3: zwoiowála: złotá y srebro ich połupi=(*marg*) *Zwoio=*
- : wanie ko=
- : ściołow
- : w Polfcze. (-)
- 4: li/ káplány rořpędźili/ dochody kościel=
- 5: ne ná pożytki fwoie obroćili. á drugie
- 6: niespráwiedliwie y gwałtem Kátholi=
- 7: kom odiawfzy: miniftrámi fwemi ořá=
- 8: dźili. Niewiem iáko fię ná to żáłowác
- 9: y plákác/ ná ták wielką krzywdę Bo=

10: gu y nam y prawom nálezym vczynio=

11: ną. Pokrzepmy fię wždy w náuce oko=

12: ło tego w tey pierwłzey części/ á po=

13: tym do tego fię Zácieufzá y návroce=

14: nia iego/ dla násládowania nálezego/

15: obroćim.

16: **PIERWSZA CZESC.**

17: **O budowaniu/ poświęćaniu/ vzywaniu y vczczeniu ko=**

18: **ściołow domow Bożych.**

kolumna: b

1: 3 S Am przyrodzony rozum vkázu=(*marg*) **1.**

: Budowá=

: nie koś=

: ćiołow. (-)

2: ie/ iż ná służbę Bożą/ ludzie w

3: ćiele miefzkáiąc/ mieyfce oíobne

4: mieć muřą. Iáko infze ieft mieyfce do

5: iadania/ infze do chowania y fypiania:

6: infze dla ludzi/ infze dla bydłá: ták infze

7: być muři dla służby Bożey/ y duřz ludz=

8: kich napráwy y pokármu. Ná co pá=

9: trząc Páweł ś. do Koryntow mowi: (*marg*) **1. Cor: 11.** (-)

10: [Izali nie maćie domow do iedzenia y

11: picia? ábo kościołem Bożym gárdzi=

12: ćie?] Y íam Pan Bog rofkazał budo= (*marg*) **Exo: 25.** (-)

13: wác fobie koćioł ná puřczy. Y Dawi=

14: dá pochwalił/ iż mu chćiał koćioł bu= (*marg*) **3 Reg: 8.** (-)

15: dowác/ mowiąc: [Ižeś mi vmyřlił

16: dom zbudowác/ dobrześ vczynił/ ná

- 17: fercu to máiąc: lecz nie ty ále fyn twoy
- 18: to [práwi.] Y od Sálomoná wdzięcz= (marg) 1. Par: 17. (-)
- 19: nie P. Bog przyiął ony wielkie nakłady
- 20: y kołzty/ ktore ná dom Boży y ozdoby
- 21: iego vczyił. Y cudownym fpułzcie=
- 22: nim ogniá ná ofiáry/ y obłoku máiefta=

kolumna: b

- 1: tu fwego/ kościoł on łobie vpodobał.
- 2: A w nowym teftámenćie Syn Bo=(marg) Syn Bo=
- : ży iáko ko
- : ściółá bro
- : ni.
- : Ioan: 2. (-)
- 3: ży/ tenże kościoł domem Oycá fwego
- 4: názwał: w nim przebywał y náuczał: y
- 5: o iego fię nieczęść gniewał. Co mowią
- 6: niektorzy heretycy/ iż w nowym zako=
- 7: nie náuczył P. Chryłtus onę Sámáry= (marg) Ioan: 4. (-)
- 8: tankę/ iż bez kościołow wżędzie/ w Du=
- 9: chu y w prawdzie chwalić máią P. Bo=
- 10: gá/ ná káżdym mieyfcu: nigdy ták te=
- 11: go Pan nie rozumiał: áby temi fłowy
- 12: kościoły gubić miał. Bo łam Pan **IE**=
- 13: **ZVS** ná ten čás do kościołá onego czę
- 14: łto chodził/ w nim závždy náuczał/ ie=
- 15: go czći broniał. Tákże y Apołtołowie
- 16: po iego wniebowłtápieniu czynili/ w
- 17: onym kościele náuczaiąc y przebywá=(marg) Luc: 19. (-)
- 18: iąc. Nie tylo duchá ábo dułżę mamy/ (marg) Ludźie w=
- : ćiele mu=

⌘: iza mieć

⌘: ciełfny

⌘: kościoł. (–)

19: ále y ciało. Potrzebá y dla ciał náfzych

20: mieyfca pewnego ná fluzbę Bożą. By=

21: fmy z fáme y dufze byli iáko Anyoło=

22: wie: kościołáby nam nie potrzebá. Po=

Lll iij

kłon ktory

strona: 454

454.

Ná poświęćanie Kościołá.

kolumna: a

1: kłon ktory czynim duchem y fercem/

2: nie tylo ciełfnego nie odmiáta: ále

3: go wyćiąga. Bo wnętrzne náfze fprá=

4: wy wyniknąć ná ciało muřzą. Y nie by=

5: libyfmy ludźmi/ by duřzá fpraw fwoich

6: przez ciało nie czyniá. Ten duchem y

7: prawdą P. Bogu fluzy/ ktory do du=

8: chownego pokłonu/ áby fię prawdzi=

9: wym pokazał: ciełfny przykłáda.

10: A zbudowáfzy kościoł ludzie wier (*marg*) **2.**

⌘: Pořwiá=

⌘: cánie ko=

⌘: řciołow.

⌘: 1. Par: vl-

⌘: timo. (–)

11: ni/ y fkończywfzy wfzytko: pořwiáćali

12: P. Bogu/ y z wielkim wefelem odda=

13: wáli on dom Boży. Co vczyńił Da=

14: wid z niewymowną rádořćią/ mowi

- 15: pińmo: máteryą y kołzt ná kościoł P.
- 16: Bogu oddáiąc: y poświęćáiąc srebro/
- 17: złoto/ miedz/ żelázo/ y drogie kámienie/
- 18: y perły/ áby iuż P. Bog przyiął zá swo=
- 19: ie. Z takimże wefelem Moyzełz gdy(*marg*) [Num: 7.](#) (–)
- 20: dokonał onego kościoła z namiotow/
- 21: P. Bogu go poświęćał/ y oddawał/ z
- 22: wielką liczbą ofiar. Y Sálomon kro= (*marg*) [2. Par: 7.](#) (–)
- 23: leńtwo wńytko ná to święto zezwał/ y
- 24: z rádością y pompą wielką kościoł po=
- 25: święćił/ y P. Bogu oddawał. Y Zoro=
- 26: babel z Neemiałzem/ gdy obálony od (*marg*) [1. Ełdr. 6.](#) (–)
- 27: nieprzyaćiół znowu budowáli: z dźiw=
- 28: nym wefelem/ y ludu wńytkiego woła
- 29: nim y plákánim/ on dom przez kápłany
- 30: poświęćáli. Y Máchábeułz gdy ołtarz (*marg*) [1. Mac: 4.](#) (–)
- 31: od pogánńtwá oczyćiał/ á nowy po=
- 32: święćał.
- 33: Nie z mnieyńzą rádością y świętem/
- 34: y pompą/ łtarzy Chrzeććijanie kościo=
- 35: ły poświęćáli/ oddáiąc ie P. Bogu.
- 36: Nápiśał Euzebius: gdy náłtał Kon=(*marg*) [Lib: 9 ca:](#)
- ⌚ [Eccl: hift.](#) (–)
- 37: łtántyn wielki/ á pokoy łię Chrzeććijá=
- 38: nom wroćił/ y wolność budowánia ko=
- 39: śćiołow: iáko gęłto y częłto po miá=
- 40: łtách y rozmaitych mieyfcách kościoły
- 41: poświęćano. y ná to łię święto ludzie z
- 42: dáleká łchodźili. Y w żywoćie Kon= (*marg*) [Athán: in](#)
- ⌚ [Apolo: ad](#)

☞ Conftant.

☞ Bafil: in

☞ Pfal: 114.

☞ Chryfoft:

☞ ferm: de

☞ Encenijs.

☞ Ambr: lib:

☞ 1. Epift: 5. (-)

43: Itántego tenże powiedział: iáko ná po=

44: święcánie kościoła w Ieruzálem/ kto=

45: ry był męczennikom świętym zbudo=

46: wał/ roku 30. pánowánia fwego: w=

47: fzytkiego fynodu Bifkupow w Tyrze

48: zgromádzonych/ prosił. y o tym świę=

49: cie wiele ieft piśánia v Doktorow ko=

50: ścielnych.

51: Co zá pożytek ieft takiego poświą= (*marg*) Pożytki

☞ poświą=

☞ cánia ko=

☞ ściółow. (-)

52: cánia/ z ktorego fię tak ludzie rádowá=

53: li: łácnio fię domyślić. Bo ten na=

54: przod: iż ludzie tym fię nieiáko vpew=

55: niáią/ iż P. Bog z nimi miefzka/ ná ich

56: opátrowánie y obronę/ gdy mu z pra=

kolumna: b

1: cey y máiętności fwey/ dom dáią/ ocho=

2: tne fwoie ferce y wolą proftą ku niemu

3: pokázuiąc. Ná ktore P. Bog pátrząc (*marg*) Miefzká

☞ nie Boz

☐ kie z ná=

☐ mi.

☐ 1. Par: 29. (-)

☐ 4: miełzka miedzy nimi ofobnym obyczá=

☐ 5: iem/ ná wízeláką ich pomoc. Gdy złoto

☐ 6: y srebro ná takie budowanie Dawid od

☐ 7: dawał/ mowił: [wiem iż to wízytko two

☐ 8: ie/ y to tobie Pánie dáiem/ cołmy z ręki

☐ 9: twoiey wzięli: ále wiem/ iż ty ná ferce

☐ 10: pátrzyłz/ á w prołtoćie się kochałz. Iáko

☐ 11: gdy kmieć krolá y páná fwego miłuiąc/

☐ 12: kilá par iáiec mu dáruie/ mowiąc:

☐ 13: wiem iż tego małz dofyć/ y ia to z twey

☐ 14: łáłki mam: ále ináčzey chęći moiey ku

☐ 15: tobie pokázác nie mogę. A krol pá=

☐ 16: trząc ná iego dobrą wolą/ y ná prołto=

☐ 17: tę iego: bárzo to wdzięcznie od niego

☐ 18: przyimuie/ y czyni to o co go prośi. Ták

☐ 19: my ściány y mury P. Bogu z prołtoty

☐ 20: oddáiąc/ mowiem z Dawidem y Sálo=(*marg*) 3. Reg.: 8. (-)

☐ 21: monem: Wiemy Pánie Boże náłz/ iż

☐ 22: małz wielkie páłace/ á niebo cię y niebá

☐ 23: wízytkie nie ogárną. ále w prołtoćie fer

☐ 24: cá náłzego nie mogąc wiecey/ zbudo=

☐ 25: wáliłmy dom tobie Pánu fwemu/ miłu=

☐ 26: iąc cię/ y prośim/ miełzkay tu z námi.

☐ 27: Iákobyłmy przywabić nieiáko P. (*marg*) Przywa=

☐ bienie P.

☐ Bogá z

☐ prołtoty

1: nálezey.

2: 4. Reg: 4. (-)

28: Bogá do siebie chćieli. Iáko oná nie=

29: wiáltá Sunámitska do mężá mowiá:

30: chodzi tędy częłto Prorok Boży Helize=

31: ulz: zbuduymy mu komorkę/ postawmy

32: łózko/ łtolik y świecznik: rychley do nas

33: shtëpowác będzie. Ták my z profłoty y

34: po łwemu/ iákoby po kmiecku/ mowim

35: do P. Bogá: Zbudowáliłmy tobie Pá=

36: nie domeczek/ iákifmy mogli: prágnąc

37: ábyłmy cię z łobá zázwdy mieli. y ko=

38: cháiąc fię w tobie y w łłuzbie chwáły

39: twoiey/ prošim cię miełzkay z námi. A

40: Pan Bog pátrząc ná łerce náłze/ y ná

41: profłotę náłzę mowi: Będe z wámi

42: miełzkał/ y będe Bogiem wálzym/ á wy (*marg*) [Ierem: 7.](#) (-)

43: ludem moim.

44: Nie buduiem my tákich kołciółow

45: iáko głupie pogánłtwo/ ktorzy w nich

46: bálwany łwoie y ręká czynione bogi zá=

47: mykáli. Mowim z łwiętym Szczepa= (*marg*) [Acto: 7.](#) (-)

48: nem: Bog náłz nie miełzka w kołciele

49: ręká czynionym/ áby fię w nim miał zá=

50: mykác/ y więźnić. Vchoway Boże. á=

51: le tákie buduiem/ w ktorych P. Bog o=

52: becnoł łwoię pokázuię/ gdy nam w

53: nich dobrze czyni/ y náłze modłitwy y o=

54: fiáry przyimuie: ná tym mieyłcu ktore

55: mu buduiem: y pomocy nam w łzelákie

56: daie: choć wszędzie iest/ y niebo y ziemiá

pełná chwa=

strona: 455

Ná poświęćanie Kościoła.

455.

1: pełná chwały iego. Bo to sam obiecał: (*marg*) Ierem: 7. (-)

2: Mieszkać/ prawi/ z wami ná tym miey=

3: ícu y w domu tym będę. Wielką tedy

4: z tego mamy poćiechę/ gdy táki dom

5: P. Bogu oddáiem: y pewniłmy że z ná=

6: mi mieszka ná wszeláką pomoc nászę.

7: Y iest nam tak zbudowany kościół/

8: iáko znák przymierza y znowy/ którą z

9: námi P. Bog czyni/ taką: Czyńcie to

10: dla mnie/ á ia z wami mieszkać będę.

11: Otożemy Pánie vczynili/ oddáiemci (*marg*) Kościo=

: ía po=

: święća=

: nie znák

: ślubu z

: Pánem

: Bogiem. (-)

12: ten kościół/ iáko pierścień v ślubu:

13: bądź miłościwym Bogiem nászym/ á

14: my będziem ludkami twemi y niewol=

15: nikami powolnemi: służąc tobie y cie=

16: bie íamego chwałąc.

17: Poświęćamy też P. Bogu ty domy

18: ná to/ áby iuż z świećkie⁸⁰ sítał fię dom

19: święty/ y ná służbę íamego Bogá od=

20: dány zoftawał. ktorego fię ná inne s=

- 21: wieckie rzeczy y cielesne vzywac/ y brac
- 22: iuz nigdy nie godzi.
- 23: A nakoniec poswiaca fię kościół (*marg*) Przywi=
: ley Koś=
: ciałow
: poświę=
: conych. (-)
- 24: modlitwą kápłánfką y biskupią: aby
- 25: miał ten przywiley ktory miał kościół
- 26: Sálomonow. to iest/ aby P. Bog ká=
27: żdego w nim wyfluchał w potrzebie ie=
28: go/ iegli dobrze y słuźnie prosi. Bo iegli
29: to Sálomon z kápłany śwemi vprosił:
30: dáleko więtfza y poważnieyfza iest v
31: Bogá modlitwá kápłanow y ludu za=
32: konu nowego: y hoynieyfza ręká Boz=
33: ka ná ty/ ktore iuz drogą krwią swoią
34: odkupił/ y taką im obietnicę spuścił: iż
35: modlitwy w imię Syná iego vczynio=
36: ne/ wyfluchac/ y dac to chce o co go
37: prošim. Bo nie darmo Pan mowi: Ie= (*marg*) Ioan: 16. (-)
38: szczęście w imię moje nie prosili: proš=
39: cie á stánie fię wam. Bo stárego za=
40: konu święci/ nie mieli ielzche tak obiá=
41: snionego pošredniká tego Syná Bo=
42: žego/ áni wykonánych wyflug iego/
43: przez ktore wżytko vprafzamy/ lepiey y
44: więcey niżli oni stárzy.
45: A co fię dotyczye vzywánia tych do=
46: mow Bożych: Nie trzymamy tego z

47: nowemi miŝtrzymi/ áby fię dla náuki ko=

48: ŝcioły przednie budowály. Przednie

49: fię dla ołtarzá y ofiáry/ y dla modlitwy

50: buduią: toż dla náuki.(*marg*) 3.

: O vzywá

: niu koś=

: ciołow.

: Nie dla

: kazánia

: przednie

: buduią

: fię koŝcio

: ły/ ále pir

: wey dla

: ofiáry y

: ołtarzá. (-) Szkoły y Aká=

51: demie dla náuki napierwey fię buduią:

52: ále koŝcioły dla nabożeńŝtwá y ŝlůžby

53: Bożey: ktora ieŝt nawięcey w ofierze

54: y modlitwie/ á potym y w náuce ŝło=

55: wá Bożego/ y w vzywánium Sákrámen

56: tow koŝcielnych. On Moyzeŝzow na=

kolumna: b

1: miot dla ołtarzá/ zwłáŝczá onego ká=

2: dzenia/ vczyniony był. Tákże y koŝcioł

3: Sálomonow. Wŝzędzie fię/ y krom ko=

4: ŝciołá/ lud on ŝtáry modlić mogł/ w

5: káżdym miáŝteczku bożnice miáł do

6: náuki: ále nie wŝzędzie/ tylo w koŝcie=

7: le gdzie był ołtarz/ ofiárowác mogł. Y (*marg*) Iŝa: 56. (-)

- 8: nie zowie Pan **IEZVS** kościoła onego
- 9: domem nauki: ále iáko y prorocy zowie
- 10: go domem modlitwy/ ktorey napřed=
- 11: nieyfza część ieft ofiára.
- 12: A w nowym zakonie iáwno ieft co
- 13: mowi Apoštoł: [Mamy ołtarz/ z kto=
- 14: rego pożywać nie mogą ci ktorzy po
- 15: Zydowfku służą.] Pierwey Chrześci= (marg) [Hebr: 13.](#)
- : Ołtarz
- : náfz no=
- : wego te=
- : ftámen=
- : tu. (-)
- 16: ánie ołtarze mieli/ á kościołow nie mie
- 17: li. Bez ołtarzá nigdy nie byli/ iáko mo=
- 18: wi Apoštoł: Mamy ołtarz: iáko ty fło= (marg) [Theoph:](#)
- : [Chryfoft:](#)
- : [Theodor:](#)
- : [Sedulius](#)
- : [Oecume:](#)
- : [in hūc lo-](#)
- : [cum Pau-](#)
- : [li. \(-\)](#)
- 19: wá święci Doktorowie o widomym oł=
- 20: tarzu y ofierze wykłádaią: á bez kościo=
- 21: łow byli. A gdy mogli/ dopiero kościo=
- 22: ły dla ołtarzow budowáli. Pierwfy
- 23: tedy ieft koniec budowánia kościołow
- 24: ofiára y modlitwá.
- 25: Potym y dla nauki fłowá Bożego (marg) [Kościo=](#)

ły dla ná=

uki.

Luc: 19. (–)

26: Itáwim kościoły. y przetoż P. **IEZVS** w

27: kościele naczęściey/ y drugdy co dzień

28: nauczał. y iego Apoštołowie poki mo=

29: gli. Prawdá iz náukę swoię y kazania

30: Pan odpráwował w polách/ y przy mo

31: rzu/ y ná pułtych mieyfcách: gdy do ko=

32: ścioła było dáleko. Bo nie wżytko w

33: Ieruzálem miefzkał. Y nie dla tego mo

34: wić kto ma z Nowochrzeńcy: iz ko=

35: ścioła nie potrzebá/ iz náfz Pan w po=

36: lach nauczał: bo bárzo rad y częściey

37: w kościele to czynił/ gdy być mogło.

38: Bo tám ieft przyftoyńeyfze náuce Bo=

39: zkicy mieyfce. Ale gdy być nie może/ á

40: kościoła nie máfz: może wżędzie fłowá

41: Bożego náuká być. A mowiac o ozdobie tych domow (*marg*) 4.

O ozdo=

bie koś=

ściołow. (–)

42: Bożych: ktorąbyfmy rzecz ná świećie

43: widomą mieli pilniey y kofztowney v=

44: bierác/ nád domy y ołtarze Bożé/ nie

45: náyduię. Wftydził fię sam fiebie Da= (*marg*) 2. Reg: 7. (–)

46: wid/ gdy fobie dom y páłac kofztowny

47: zbudował z cedrowych drogich drzew:

48: á fkrzyniá Boża/ gdzie P. Bog swoim

49: obyczáiem miefzkał/ pod fkorzánymi

50: namiotki zostawiał. y żałując się sam

51: ná się/ przed prorokie^m Nátánem rzekł:

52: Coż mi się sítało/ zem się w tym nie o=(marg) Stáry ko=

: ściół iá=

: ko był o=

: zdobio=

: ny. (-)

53: baczył? pierwey y kósztowniey było Pá=

54: nu Bogu dom zbudowác. Bárzom w

55: tym pobłądził: ále poprąwię tego. y

dał ná

strona: 456

456.

Ná poświęćanie Kościoła.

kolumna: a

1: dał ná kościoł ktory slyn iego zbudo=

2: wał/ prawie wśzytki fkarby swoie kro=

3: lewskie: tak iż sciany kościoła onego

4: złotemi blachami obite były. okrom in=

5: nego nieofzácowanego ochędoftwá/ w

6: iedwabiách y kámieniách drogich/ y

7: naczyniu złotym y srebrnym bez liczby.

8: Y my się słuźnie zawnędzić mamy:

9: iefli co w domách nálznych ieft ochędo=

10: żnego y kósztownego/ ku próżney czći

11: świeckiey: niżli w kościołách ku czći

12: Bożey. Závždy mamy mowić: Nie (marg) Pfal. (-)

13: nam Pánie nie nam: ále imieniu twe=

14: mu day chwałę. Iáko ieft wśzytko two=

15: ie y od ćiebie wyśzło/ tak się też ná chwa

16: łę twoię niech obraca. Y nie gánił P.

17: **IEZVS** kofztu y wfpániáłości kościo= (marg) Mar: 13. (-)

18: Iá onego: gdy vczniowie iego/ dziwuiąc

19: Iię onemu ták drogiemu y nakładne=

20: mu budowaniu/ mowili: Pátrz iákie

21: to budowanie y kámienie. Y owfzem

22: wdowę onę pochwalił/ ktora do fkár= (marg) Mar: 12. (-)

23: bu kościelnego ná opátrowanie tegoż

24: budowania/ wftytkę fwoię żywność/

25: to ieft dwa pieniążki wrzuciłá. y Má=

26: gdálenę/ ktora ku czci Pána fwego/ (marg) Mar: 14. (-)

27: kofzt wielki ná drogi oleiek vczyniłá:

28: od fzemrania Iudařzowego obronił:

29: gdy mowił: Iáko to prózna vtrátá/

30: ktora Iię lepiej ná vbogie obroćić mo=

31: głá. Lecz oboie dobre/ gdy być może.

32: Niech y P. Bog od nas ná ziemi z ná=

33: fzey máiętności ma fwoię cześć: y vbo=

34: dzy niech máią fwoie opátrenie.

35: Niech Iię iści prorocstwo Izáiafzá/(marg) Iía: 60. (-)

36: w ktorým mowi: iż do kościołá nowe=

kolumna: b

1: go teftámentu krolowie ziemfcy przy=

2: niołá złoto y srebro ná cześć Chryftu=

3: fowi: ktoremu Iię zá to/ iż ich krwią

4: fwoią odkupił/ Iámi y wftytko fwoie

5: oddádzą. Konftántyn wielki Cefarz

6: y pan świata wftytkie^{go} dziwnie kofzto=

7: wne kościoły budować począł/ y w

8: Rzymie y w Ieruzálem. gdzie/ iáko mo

9: wi Cyrillus Ierolimski/ kościoł gro=(marg) Cathe: 14. (-)

10: bu Pańskie^{go}/ złotem i srebrem oblokł.
 11: y inni po nim Chrześcijánlcy pánowie
 12: y krolowie/ y książętá/ dziwnie drogie=
 13: mi ochędoftwy domy Bożé ozdobili: y
 14: dochodámi bogátemi opátrzyli/ ktore
 15: áż do nálznych czáfów trwáią. Acz nie=
 16: ktore we Fráncyey/ ielzcie od Konstán=
 17: tyná wielkiego zbudowáne/ nie Turcy
 18: áni Pogánie/ ále Vgonoći heretycy po=
 19: burzyli/ y podfypawfzy prochy fzátánfká
 20: furyą y fercem obálili.
 21: Nie pokázuie fię miłość ku P. Bo= (*marg*) Miłość

: ku Bogu

: pokázuie

: kto ná ie=

: go cześć

: dáie.

: 3. Reg: 4. (-)

22: gu więtfza v ludzi/ iedno gdy zdrowia
 23: y máiętności fwey ná cześć iego nie zá=
 24: łuią. A gdy mu tu ná ziemi iáko mogą
 25: nawiętfza [!] cześć v ludzi czynią: á mo=
 26: wią z Sálomonem: Wielki dom y ko=
 27: fztowny zbuduemy: bo wielki iest Pan
 28: Bog náfz nád wfzytki bogi. Gdy ná bu=
 29: dowaniu y kościele wfpaniáłości świe
 30: ckiey/ iego máiętat y niebieskie pán=
 31: ftwo y władzą ftráfzliwą iáko mogą wy
 32: rażáią. Co też y do zbudowánia bli=
 33: źnich służy. Bo fię takim ochędoftwem

34: dziwnie ferce ludzkie do nabożeńtwa

35: wzbudza.

36: **WTORA CZESC.**

37: **O czći kościołow świętych y o ferdeczym poświęceni**

38: **ferc náfzych z przykłądu Zácieufzá.**

kolumna: a

1: Achowuymy kościoły Bożé w w= (*marg*) Oblicz=

: ność Bo=

: zka w ko=

: ściele. (-)

2: ielkiey czći/ iáko domy fámemu

3: Bogu ná miefzkánie oddáne: iá=

4: ko przed obliczem y oczymá Bozkimi/

5: nic w nich świeckiego y nieprzyftoyne=

6: go nie czyniąc: ále ze czcią y postrá=

7: chem przed Pánem/ iáko ná pokoiu kro

8: lewfkim ftoiąc ábo **klecząc** [!]: modły/ po=

9: kłony/ śpiewánia nabożne/ rozmyślá=

10: nia odpráwuymy. Przechodzenia po

11: kościele/ rozmow świeckich/ y długich

12: y nie przykłądnych ftrzeżmy fię. Bo fię

13: tym dom Páńki lży y do nieczći przy=

14: wodzi.

kolumna: b

1: Záboleć mużę bárzo/ ze wfzytkiemi (*marg*) Seymiki

: w kościo=

: kách lżá

: kościoły. (-)

2: cześć domow Bożych miłuiącemi/ ná

- 3: fromotny obyczay w tey Koronie ná
 4: feymikách ziemfkich/ ktore w kościo=
 5: łách czynią. Ná ktorych nie tylo rzeczy
 6: świeckie odpráwuia: ále fwary/ wrza=
 7: fki y zwády záczynáia: á drugdy do mie=
 8: czow y ruźnic/ y krwie roźlania przy=
 9: chodzą. Po ołtarzách nievczćiwie de=
 10: pcą/ y ine y lámym domom fzlácheckim
 11: y ludzkim nieprzyftoyne poftępki záczy
 12: náia. Przetoż P. Bog rádom ich nie
 13: błogofławi: y iáko ony nievczćiwie Zy=
 14: dy/ gniewáiąc fię o dom fwoy/ o dom

modlitwy

strona: 457

Ná poświęćanie Kościoła.

457.

- 1: modlitwy y czći fwey/ nie powrozem/ (*marg*) Ioan: 2. (-)
 2: ále biczem żeláznym kárác ie będzie/ y
 3: tu ná źiemi y w piekle: iż ták imieniá y
 4: chwały Bożey łobie nie poważáia. Iza=
 5: li/ mowiać wedle Apoftoła/ nie maćie (*marg*) 1. Cor: 11. (-)
 6: mieyfc innych do tych fpraw: á ták do=
 7: mem Bożym pogardzaćie?
 8: Ci ktorzy P. Bogu kościoły widome (*marg*) Serdecz=
 : ny dom
 : Boży. (-)
 9: buduia/ pierwey kościoł ferdeczny w
 10: łobie zbudowáli. Bo pierwey fercá fwe
 11: boiáźnią y miłością Bozką/ y miłością
 12: bliźnich/ ktorych teź zbáwienie fundo=
 13: wániem kápłanow y chwały Bożey

- 14: obmyśląią/ nápełnili: y sftáli fię świę=
 15: tym kościołem iego: też dopiero to co
 16: fię w fercu zbudowáło/ ná wierzch do
 17: kofztow y nakładow wyniknęło. Ták
 18: też wżyfcy czynić mamy/ chcemyli Pá=
 19: ná Bogá z sobą mieć/ áby z námi ná w=
 20: łzelką pomoc náłzę miezkał: sftáymy
 21: fię kościołem y domem iego/ y buduymy
 22: iemu páłac drogi: ábyfmy go do siebie
 23: przywabili/ chędogim y Páńkim á przy
 24: łtoynym budowánim. Niewiećie iże=
 25: ście wy fą/ mowi Apoštoł/ kościołem (*marg*) 1. Cor: 3. (-)
 26: Bożym? y Duch Boży miezka w was?
 27: Zákładaymy kościoła tego ferde=(*marg*) Iáko fię
 : buduie
 : ferdeczny
 : kościoł.
 : Fundá=
 : ment y
 : ściány. (-)
 28: cznego fundáment/ wiárę w Bogá w
 29: Troycy iedynego. Ściány niech będą:
 30: nádzieia w obietnicách Bożych/ y cze=
 31: kanie wżelákicy z niebá pomocy. y ony
 32: cztery główne cnoty. Mądrość ducho=
 33: wna/ łspráwiedliwość/ czyłtość y mę=
 34: łtwo/ z innemi pobožnościami święte=
 35: mi/ ktore z nich pochodzą. Ty ściány (*marg*) Pozłocenie. (-)
 36: pozłacaymy miłością gorącą ku Bogu
 37: y bliźniemu. Niech w tym kościele go=(*marg*) Ogień v=

¶ Itáwicz=

¶ ny. (-)

38: re vItáwiczny ogień żądź niebiefkich:

39: do ktorego drew fłowá Bożego y roz=

40: myślánia nabożnego/ y oleiu miłośier=(*marg*) Oley. (-)

41: nych vczynkow przykłádaymy. Pořtaw=

42: my w nim ołtarz pokory y pokłonu kto (*marg*) Ołtarz y

¶ ofiárá. (-)

43: ryfmy Bogu práwe^{mv} powinni. Ná kto=

44: rym ofiáruymy wřzytko ferce nářze/ y

45: máiętność y ciáło nářze/ ná vpodobá=

46: nie y wolá iego/ mowiąc: Twoje to/

47: czyń z tym co chceř. Niech w tym ko=

48: ściele brzmi vItáwiczna muzyká wefe= (*marg*) Muzyká. (-)

49: la duchownego/ chwały Bożey y wzdy=

50: cháńia do Chryřtuřá. Pořtawmy obraz (*marg*) Obrázy. (-)

51: piękny Chryřtuřowego żywotá/ y świę=

52: tych iego nářłádownáńia. Niech będą

53: chorągwie podnieřione krzyżá y męki (*marg*) Chorągwie. (-)

54: odkupicielá nářzego/ ná zwycięřtwo w=

55: řzytkich pokus cielęfnych y řwieckich/

56: y ná pokonáńie czártá ktory nas zwo=

kolumna: b

1: dźi y zdradza. Dzwony niech będą czuy=(*marg*) Dzwony. (-)

2: ność/ ktorá fię do řmierci y řádu Bo=

3: řzego budźim.

4: A iź to wielki y nie nářzey řkrzynki (*marg*) Czego fię

¶ od Záche=

¶ uřzá vczyć. (-)

5: nakłáď/ ktoremu fámi nigdy dořyć nie

- 6: vczynim: vczmy fię od Zácieufzá wy=
 7: glądác Chryftufá/ y prágnąc go wi=
 8: dziec. Do tey iefzcie śmiałości nie przy=
 9: chodząc: ábyfmy go w domu fwoim
 10: mieć mogli. gdyż nic gotowego y ochę=
 11: dożnego y tákiemu Pánu przyftoynego
 12: w nim iefzcie nie máfz/ mowmy: Y
 13: prágnąc tego nie śmiem/ ábyś ty Pan
 14: moy w domu moim przebywác miał.
 15: y taką pokorą dziwnie fię iáko on fe=(*marg*) [Luc: 7.](#) (-)
 16: tnik zgotuiem. Pan fám weyrzy ná
 17: nas/ y pierwey nas vyźrzy/ y pierwey (*marg*) [1. Ioan.](#) (-)
 18: dobry fwemi náda: niżli my fię do nie=
 19: go obroćim. Bo on nas nád wyflugę
 20: náfzę pierwey miłuię/ y vczyini rzeczy o
 21: ktorefmy prośic nie śmieli. Sam fię
 22: wmowi do nas: á my rzeczem: Pánie
 23: nic nie máfz gotowego y ochędożnego
 24: w mym domu/ ná táki máiefat y wfpá=
 25: niáłość twoię. A on powie: iuz ia fám
 26: dobuduię/ y nápráwię wżytko fkoró
 27: przyidę.
 28: Y gdy wżedł Pan w dom Zácieu=(*marg*) Bog fám
 : fobie dom
 : fercá ná=
 : ná=fze⁸⁰ przy=
 : práwuie. (-)
 29: fzow/ dziwnie prędko wżytko ochędo=
 30: ftwo w fercu iego ftánęło. Y fám fię
 31: Zácieufz fobie przypátruiąc/ á swiá=
<http://rcin.org.pl>

- 32: tłość od gościá duchowná biorąc: vy=
 33: rzał iedno wielkie plugáftwo w domu
 34: swoim: to iest lichwy/ złe nábycia/ y
 35: pieniądze nieprawiedliwości. Y zaráz
 36: krzyknął: Dżis zaráz to wymiátam z
 37: domu mego. wracam com komu wy=
 38: dárl y w czymem kogo ofzukał. A nád
 39: to z dobrze nábytego/ dáię połowicę ná
 40: vbogie. O dziwna odmiáno. O niewy=
 41: łowione dáry łálki Bożey. Co v ludzi
 42: niepodobno/ to P. Bogu podobno:
 43: wielbład przechodzi przez vcho igielne.(*marg*) [Matt: 19.](#) (-)
 44: Bogáty y pieniądze miłuiący/ pienią=
 45: dzmi gárdzi. Rołkołznik vboftwá fię
 46: nie boi. Swiecki á ciełefny w duchow=
 47: nego fię obraca. Z domu kupiectwá y
 48: łákomftwá y rozboiow ludzkich/ ktore
 49: lichwámi zowią/ ftáie fię kościół Boży.
 50: O mytnicy/ poborcy/ lichwiarze/ (*marg*) O pobor=
 : cách y my
 : tnikách. (-)
 51: łákomcy/ náśláduyćie tego Zácheufzá.
 52: wracayćie póspolite pieniądze/ pomo=
 53: cy Rzeczypołpolitey iefliście ktore łobie
 54: przywłáfczyli/ wielkim okrucieńftwem
 55: ná fkázę wřzytkich. Nie iednegoście w
 56: tym/ krolá/ y wrzędy/ y zołnierze: ále y

Mmm

wřzytki

kolumna: a

- 1: wŕzytki co fię ich w tey Rzeczypoŕpoli=
2: tey zámyka/ vkrzywdźili. Nie máłz ni=
3: gdzież podobno w Chrześciánfkich kro
4: leŕtwách ták znacznego y iáwne⁸⁰ kra=
5: dziełtwá y łupiełtwá: ná ktore kárności
6: żadney nie połtáwiono. Smieią fię v=
7: rzędu ták niłkiego y wzgárdzonego/
8: y ták sumnieniu ciężkiego/ bez wfty=
9: du domagác: y drudzy przez dáry nań
10: wchodzą. Ktorego potym Zydom ie=
11: łzrze gorłzym árenduią.
12: O Iezu Boże y Pánie moy/ budo=
13: wác tobie kościółá/ iáko Dawid y Sá=
14: lomon y wielcy krolowie y pánowie/
15: nie mogę. bom vbogi/ á złotá y srebrá
16: nád potrzebę moię nie mam. iednák z
17: vbogą wdowką dam co przemogę ná
18: chwałę twoię/ y ná máiełtat domu
19: twego. Lecz z innego wnętrznego/ le=
20: pŕzego/ y pierwłzego kościółá wymowić
21: fię nie mogę: ábychći go budowác y

kolumna: b

- 1: przychędázác ze wŕzytkiey síly moiey
2: nie miał. Záczałę z łálki twey to bu=
3: dowanie/ y łkończyłem go iuz iákom
4: mogł/ dobrą wolą y pokutą moią/ y síłá
5: mi memi wŕzytkimi. ále niewiem iełlic
6: fię podobác będzie. Domći iełt/ ále go=
7: łpodarzá nie ma: zbudowálci fię/ ále v=
<http://rcin.org.pl>

- 8: bogo y nie porządnie: przyidzi Pánie/
9: á do końca hoyną ręką łáiki twoiey
10: przychędoż miefzkánie fwoie/ ták iá=
11: ko cześć twoiá potrzebuie: á miefzkay
12: zemną/ y we mnie/ ná wfzytkę pomoc
13: moię. Wyrzuć te nievczciwe befty z
14: domu twego/ z fercá mego/ gniew/ za=
15: zdrość/ łákomftwo/ złe nábyćie/ rofkořz/
16: obzárftwo/ ktoremi fię y łam brzydę.
17: A niech będzie czyfity y páńki dom
18: twoy/ y komorá krolewfkiego
19: pokoiu twego niech bę=
20: dzie iáko niebo.
21: Amen.

22: [grafika](#)

strona: 483

Ná dzień Bożego

483.

Národzenia.

- 1:
2:
3:
4:
5:
6:
7:
8:
9:
10:
11:
12:

13:

14:

15: NA DZIEN BOZEGO NA=

16: RODZENIA, EWANGELIA

17: V IANA W I.

18:

A początku było Słowo: á Słowo było

19:

v Bogá: á Bogiem było (ono) Słowo. Toć było ná

20:

początku v Bogá. Wízytko fię przez nie sftáło: á bez

21:

niego nic fię nie sftáło/ co fię sftáło. W nim był żywot: á żywot

22:

był światłością ludzi: á światłość w cięmnościách świeci: á cię=

23:

mności iey nie ogárnęły. Był człowiek pośłány od Bogá/ ktore=

24:

mu imię było Ian. Ten przyźedł ná świadectwo: áby świad=

25:

czył o światłości/ áby przezeń wżyscy wierzyli. Nie byłci on

26:

światłością: ále iżby świadczył o światłości. Byłác światłość

27:

prawdziwa/ ktora oświeca wżelkiego człowieká ná ten świat

28:

przychodzącego. Ná świecie był: á świat ieft vczynion prze zeń:

29:

á świat go nie poznał. Przyźedł do fwey włafności: á fwoifz

30:

go nie przyięli. Lecz ktorzykolwiek przyięli go/ tym dał moc áby

31:

fię sftáli fynámi Bożymi: tym ktorzy wierzą w imię iego. Kto=

32:

rzy nie ze krwie/ áni z woley ciáłá/ áni z woley mężá: ále z Bogá

33:

fię národzili. A Słowo (ono) ciáłem fię sftáło/ y miefzkáło między

34:

námi (y widzielifmy chwałę iego/ chwałę iáko iednorodnego od

35:

Oycá) pełno łáfki y prawdy.

kolumna: a

1:

Woy ieft rodzay Pá

2:

ná náfzego Iezufá Chry=

3:

ftufá. Ieden z mátki ludzki

4:

y v światá podły y wzgár

5:

dzony.(*marg*) Dwoy ro

dzay Pá

ná náfze=

go.

-1: Ieden z

mátki po

dły. (-) Bo áczkolwiek naświétfza má=

6: tká Páńfka/ rodu byłá krolewfkiego

7: Dawidowego: ále iz doftátkow y bo=

8: gáctwá krolewfkiego nie miála: v s=

9: wiátá/ v ktorego rodzay bez bogáctwá

kolumna: b

1: nic nie waży/ podłą byłá y zá rzemie=

2: śniká poślubiona: w Bethleem/ gdzie

3: byli możni y bogáci záftąpili/ gofpody

4: mieć nie mogli. czáfu onego ták tru=

5: dnego/ gdy brzemienna y blizka rodze=

6: nia byłá. y przetoż w ftáyni miedzy by=

7: dłem powiła Syná fwego zbáwienie

8: náfze/ w tákiew podłości y vboftwie/ w

9: iákim fámá byłá. O tym mácierzyń=

Ppp ij

fkim do=

strona: 484

484.

Ná dzień Bożego

Národzenia.

kolumna: a

1: fkim docześnym rodzáiu Ewángeli=

2: ftowie nápiáli/ iáko im Duch s. poru=

3: czył. Lecz iest inny wieczny z Oycá ro=(marg) Drugi

z Oycá

wielki y

1: dziwny. (-)

- 4: dzay Páná náfzego wielki y dziwny/ o
 5: ktorym nie śmieli piśać inni trzey/
 6: Mattheufz/ Márek/ y Lukafz ś. Sam
 7: ten Ian wyfoko lataiący orzeł/ tego fię
 8: ważył w tey dźisieyfzey Ewángeliey/
 9: którą od tego poczał/ mowiac: Ná po=
 10: czątku było fłowo. Kto ná vbogą mát=
 11: kę/ ná ftáynią/ ná żłob ná pielufzki/ y ná
 12: páłterze wzgárdzone/ ná Iozephá rze=
 13: mięśniká pátrzy: niech drugie oko ná
 14: oycowfki ie^{go} rodzaj obroći: áby tym co
 15: fię w ftáyni vrodził nie pogardzał: ále

kolumna: b

- 1: ná Anyoły fługi iego pátrząc/ o Boz=
 2: kiej iego zacności pomysłał. Dotknął
 3: też ś. Ian y trzeciego rodzaiu ludzi
 4: wiernych/ ktorzy będąc ludźmi/ ná fy=
 5: ny Boże rodić fię mogą: gdy mowi:
 6: Dał wiernym moc áby fię fynmi Boży=
 7: mi sítawáli. Pierwfzego ná ten czás
 8: máćierzyńfkiego zániechawfzy: o tym
 9: wtorym Oycowfkim rodzaiu zá pomo=
 10: cą Bożą mówmy co możem: iáko dá=
 11: ru fwego Duch ś. vżyczy. á potym o
 12: pożytkách tego wćielenia Syná Bo=
 13: żego/ y o náfzym z Bogá rodzeniu co=
 14: kolwiek dołożym.

15: PIERWSZA CZESC.

16: O rodzeniu przedwiecznym Páná náfzego Iezufá/ przy wy=

17: kładzie tych trudnych słów ś. Ewangelii.

kolumna: a

- 1: **O** Baczmy naprzód o jakim to (*marg*) Co się
- : przez słowo =
- : wo rozum =
- : mie. (-)
- 2: słowie mówi Jan ś. y co przez
- 3: nie rozumie/ y czym słowo Bo =
- 4: że od naszego jest różne. Zaczynam trochę
- 5: weyrzym w rodzenie przedwieczne/ y
- 6: perłone różną/ y jedno z Oycem bo two
- 7: Syna Bożego Jezusa Chrystusa: prze =
- 8: ciw dawno przeklętym Arianom y
- 9: Nowochrześcijańcom dzisiejszym. Przez
- 10: słowo nie rozumie się mówiący że zwier =
- 11: chowna do wch/ iaka jest ta nacja: gdy
- 12: przez nią oznajmiam wola y myśli na =
- 13: że. Ale się przez słowo rozumie wżyt = (*marg*) Zupełna
- : wewnętrzna
- : mądrość
- : Boża. (-)
- 14: ka zupełna y wewnętrzna mądrość/ albo
- 15: rozumienie: które od namędrzego y na =
- 16: przemożniejszego Boga tajemnie po =
- 17: chodzi/ y z niego się niejako rodzi. Mo =
- 18: wi P. Bog/ mówi Anioł/ mówi czło =
- 19: wiek. Pan Bog mówi do Abrahama
- 20: do Mojżesza powierzchnie/ dając mu
- 21: znać o woli swojej. Mówi Anioł do

22: Prorokow/ do Dányelá/ Tobiafzá/ Kor
 23: neliufzá. Mowi człowiek do człowieká/
 24: oznáymuiąc co chce. Ale nie z taką mo=
 25: wą/ áni z takim słowem tu Ian ś. i=
 26: dzie/ gdy zaczyna mówiąc: Ná począ=
 27: tku było słowo. Bo takie słowo zwierz
 28: chne ieft y docześne y przypadkowe. A=
 29: le infze słowo ieft/ y było v Bogá/ táie=
 30: mne/ wewnętrzne/ wieczne. O którym mo
 31: wi: Syn moy ieftéś/ iam ćiebie dźiś vro
 32: dźił. Iáko w nas z duŕze rozumney ro=
 33: dźi się rozumienie y myśl od niey pocho
 34: dząca/ ktora się słowem wnątrznym
 35: zowie: Ták Bog íam śiebie rozumie=

kolumna: b

1: iąc/ rodźi słowo y mądrość íobie row=
 2: ną. Co áby się trochę obiásniło: O=
 3: bączmy co zá roźność ieft takiego słó=
 4: wá v nas/ y v Páná Bogá.(marg) Roźność
 : słowá Bo
 : źego/ od
 : słowá lu=
 : dzkiego. (-)
 5: Nálze słowo wnątrzne ábo rozumie=
 6: nie nie ząwždy w nas ieft/ y nie zaráz
 7: się w nas rodźi. Bo pierwey mamy ro=
 8: zumną duŕżę/ toź rozumienie. Rodźim
 9: się z rozumem/ y mamy rozum íkoro się (marg) 1.

: Słowo

: nálze nie

⌘ zaráz. (–)

10: vrodzim: ále rozumienia nie rychło

11: mamy/ áni onego rozumu vzywamy

12: zaráz: ále áż dorościem/ toż lię łowo

13: y rozumienie z rozumu przyrodzonego

14: w nas rodzi. Moc do łowá mamy: ále

15: łowá łamego/ y wewnętrznych myśli z

16: rozumu idących w dzieciństwie nie ma

17: my/ áż zá czáfem y ze wzroftem. Toż

18: lię mowi o Anyołách: pierwey łą/ toż

19: czynią. pierwey ich rozum/ toż rozu=

20: mienie. Lecz P. Bog łpołwieczne ma (*marg*) Słowo

⌘ Boże y

⌘ rozumie=

⌘ nie łpoł=

⌘ wieczne. (–)

21: łowo łwoie. zaráz iáko promień od

22: łońcá/ bez czáfu y czekánia/ rozumie=

23: nie y mądrość z niego wynika/ y rodzi

24: lię. y nie był nigdy Bog bez łowá y bez

25: mądrości. Nie był nigdy bez tego ro=

26: zumienia y wynikánia y rodzenia. Prze

27: toż mowi: Ná początku było łowo.

28: Závždy było/ gdzie iedno y skąd po=

29: czniełz/ nie łtworzone áni czynione: ále

30: wynikáiące y rodzone/ zaráz bez czáfu

31: przedwieczne było.

32: Druga ieft różność nálzego łowá (*marg*) 2.

⌘ Rozumie=

⌘ nie y ło=

: wo nálze

: nie zupeł=

: ne. (-)

33: ábo rozumienia od Bozkiego. V nas

34: v ludźi rozumienie nie wŕzytko ieft zá=

35: raz áni zupełnie: ále pomátu go y po

trofze przy=

strona: 485

Ná dzień Bożego

485.

Národzenia.

kolumna: a

1: trofze przybywa: y mądrości nam fię

2: przyczynia/ z náuki/ rozczytánia y do=

3: świádczenia. Toż fię mowi y o Anyo=

4: łách: nie zaráz wŕzytko rozumienie y

5: mądrość máią/ ále nowego im też ob=

6: iáwienia przybywa/ y od kościoła/ iáko

7: Apoštoł mowi/ wiadomości przybierá=(*marg*) [Ephel: 3.](#) (-)

8: ią. Lecz słowo y mądrość Boża wŕzy=

9: tká ieft zaráz zupełna: nigdy iey nie

10: przybywa áni przybyć może: nic w niey

11: nie máłz coby iuż nie było/ wŕzytko w

12: niey ieft zaráz co ieft. Bo tym lámym

13: Bog nie byłby práwym *dołkonáły^m* Bo=

14: giem: by mu kiedy co przybywác miáło

15: czego pierwey nie miáł.

16: Trzečia ieft różność/ iż w nas rozu=(*marg*) **3.**

: Słowo

: nálze y ro

: zumienie

⌘ przypad=

⌘ kiem ieft. (–)

17: mienie y mądrość ieft przypadkiem/

18: przychodzi y odchodzi. Lecz w Bogu

19: słowo y mądrość iego ieft iefteftwem.

20: Bo w P. Bogu przypadku żadne^{go} nie

21: mądz/ ktoryby przychodził y odchodził.

22: Nie mowim o zwierzchnych sprawách

23: y postępkách y rządzeniu iego/ iáko s=

24: wiát y ludzie rządzí. Gdy písmo o nim

25: mowi/ iż się raz gniewa ná ludzie/ dru=

26: gi raz się nie gniewa: Obyczáiem się

27: to ludzkim mowi y zwierzchownie. A=

28: le sam w sobie Bog zázwdy iednáki/ á

29: odmiány żadney y przypadkow przy=

30: chodzących y odchodzących nie ma. w=

31: sztyko w nim ieft co ieft/ iámo w nim ie=

32: fteftwo. Przetoż mądrość y słowo iego

33: iefteftwem ieft nie przypadkiem iákim.

34: A k temu tá ieft różność/ iż słowo y (*marg*) 4.

⌘ Słowo

⌘ y rozumie

⌘ nie náfze

⌘ mija nic

⌘ po sobie

⌘ nie zoftá=

⌘ wuie. (–)

35: rozumienie rozumu náfzego/ ieft w

36: nas mijájące y nic po nim nie zoftáie.

37: Lecz w Pánu Bogu ieft perfoná w so=

- 38: bie ńtoiąca. Gdy P. Bog ńam ńiebie
- 39: rozumie/ ono rozumienie y mądrość ie=
- 40: go ieńt perńoną w ńobie ńtoiącą. Bo
- 41: ták ieńt przemożny/ iż rozumieiąc ńam
- 42: ńiebie: drugą iáko ńam ieńt/ perńonę ro=
- 43: dźi/ ńobie w ińtności w mocy y w bo=
- 44: ńtwie rowną. którą Synem y Słowem
- 45: zowie Ian ś.
- 46: Tu iuż rozum nález wńtáie/ iáko to ieńt.
- 47: Trudność poięcia P. Bogu porucza=
- 48: my: á ná prawdzie obiáwienia iego
- 49: przeńtáiem. dla ńłábości rozumu nález=
- 50: go: prawdą y moc Boża ńłábieć nie
- 51: może. Bog prawdziwy/ á my w poięciu
- 52: nález y rozumie omylni. Iednák nie
- 53: závádzí to przyłóżyć podobieńńtwo. W
- 54: źwierćiedle zaráz ńię iákoby rodźi/ táz
- 55: perńoná ńámym weyrzenim. ták Bog
- 56: ńiebie rozumieiąc y ná ńię páńrzác ro=

kolumna: b

- 1: dźi inną perńonę/ to ieńt Słowo y Sy=
- 2: ná/ ktory ieńt táz ińtnością Bońtwá ie=
- 3: go. Dále y nie śmíem.
- 4: Nákoniec ńłowo nález ieńt ńłábe/ nic (*marg*) 5.

: Słowo

: nález ńłá=

: be/ á Bo=

: zkie prze=

: możne.

: Pńal: 33. (-)

- 5: Iámo nie Ipráwi. Zaden krol Iłowem
- 6: nie zwycięży/ ále woyfká mieć muí. A
- 7: Słowo Bożé mocne/ Iámo czyni co
- 8: chce. Rzekł á sftáło/ rofkazał á vczy=
9: niło fię.
- 10: Stądże fię ty trzy wielkie y pewne (*marg*) Trzy w=
: Ielkie pra=
: wdy. (-)
- 11: prawdy/ ktore ná początku Ian s. kIá=
12: dzie/ wywodzą. PierwIza/ iz ná począ=
13: tku było Słowo. To ieft Syn Boży
- 14: mądrosć Boża zówždy byIá/ nigdy po=
15: czątku nie miáIá/ IpoIwieczna ieft.
- 16: Gdzie iedno poczniesz/ iefli od począt=
17: ku swiátá: tedy iuz było. Iefli przed
- 18: początkiem swiátá: iuz było. Iefli Ito
- 19: tyśięcy lat/ iz ták mam rzec/ przed Itwo
- 20: rzeniem widowym: iuz było to Słowo.
- 21: nigdy początku nie miáło/ y przeto ieft
- 22: nie Itworzone/ ále przedwieczne/ prze=
23: chodzi czáfy/ y wieki/ y Iátá/ iáko mo=
24: wiá swięci.
- 25: Tym gromem Ian s. iáko Iyn gro=
26: mu/ zábija przekIętego Aryufzá y wIzyt=
27: ki Nowochrzczęńce/ y inne niezbożne/
28: ktorzy Syná Bożego Itworzeniem czy=
29: niá/ przez ktorego wIzytko Itworzono
- 30: ieft. ktorzy kIádą iákiś czás ktorego nie
- 31: był/ á początek mu iákiś dáią. Nigdy
- 32: Bog bez Słowá y rozumienia nie był.

- 33: Słowo iego y mądrość iego/ iedney z
- 34: nim náтуры ieft/ nie przebyte áni od=
- 35: mienne ieft/ ále fpołwieczne.
- 36: A gdy dáley mowi Ian s. To Sło=
- 37: wo było v Bogá: dáie znác/ iż infza ieft (*marg*) Druga
- ⋮ prawdá. (–)
- 38: v Bogá perfoná Syná y Słowá/ á in=
- 39: fza perfoná Oycá. Bo infzy to ieft/ co v
- 40: niego ieft: á infzy ten v kogo ieft. tym
- 41: gromem burzym Sábelliany y Pátro=
- 42: pálfyany: ktorzy perfony w boftwie mie
- 43: fzáli. Inny ieft rozum á inne rozumie=
- 44: nie/ ktore z rozumu wychodzi. Infze
- 45: fłońce á inny promień/ ktory z niego
- 46: wynika: á przedfię iedno fłońce. Infze
- 47: źrzodło/ á infza rzeczká ktora z źrzodlá
- 48: idzie: á przedfię táż wodá. Infzy ieft
- 49: Oćiec rodzący/ á infzy Syn rodzony á
- 50: nie rodzący/ iáko teź infzy Duch po=
- 51: chodzący.
- 52: A gdy iefzcie dokláda Ian s. A Bog (*marg*) Trzećia
- ⋮ prawdá. (–)
- 53: był Słowem: wyświadcza iednę ift=
- 54: ność Słowá y Bogá: iż Słowo ieft Bo
- 55: giem tymże á nie innym. bo w Bogu/
- 56: iáko fię rzekło/ nic nie máłz przypadku

Ppp iij

odchodzą=

strona: 486

486.

Ná dzień Bożego

Národzenia.
<http://rcin.org.pl>

kolumna: a

- 1: odchodzącego y przychodzącego. Toż
- 2: ieft fłowo y mądrość iego/ co boftwo y
- 3: lámá iftność iego. Tym wyznáním y
- 4: prawdą gładzi fię Aryánfki fałz/ ktorzy
- 5: Syná zwąc niechcą iednoiftotnym z (*marg*) Iednoi=
 : iftność Sy=
 : ná z Oy=
 : cem. (-)
- 6: Oycem/ áby tenże Bog był ieden z Oy=
 7: cem. Co iálnie wyznawa Ian ś. mo=
 8: wiąc: Bog był Słowem. Słowo ono (*marg*) Tenże
 : Bog Syn
 : co y O=
 : ćiec. (-)
- 9: ktore ná początku było v Oycá ieft Bo=
 10: giem. Syná zowie Bogiem tymże/ co
 11: y Oćiec/ ktory ftworzył niebo y ziemię.
 12: Y przetoż dokłáda: Wfzytko przezeń/ to
 13: ieft przez to Słowo/ vczyniono/ á bez
 14: nie^{go} nic nie ieft vczyniono. (*marg*) Lib: 1. de
 : Trini: ca:
 : 6. (-) Ieśliż tedy/
 15: mowi ś. Auguſtyn/ przez Słowo wfzy=
 16: tko vczyniono y ftworzono: pewnie
 17: Słowo lámó vczynione nie ieft/ y ftwo
 18: rzone nie ieft. A ieſli ftworzone nie
 19: ieft: Bogiem ieft z Oycem iednym. Bo
 20: nic innego nie máłz w tym co ieft: ie=
 21: dno Bog/ á ftworzenie iego. <http://rcin.org.pl>

- 22: Co drugi raz niżey Ewángeliſtá v=
- 23: twierdził/ gdy rzekł: Ná świećie był: á
- 24: świat przezeń vczyniony ieſt/ á świat
- 25: go nie poznał. Iáśnie bárzo temu Sło=
- 26: wu y Chryſtuſowi ſтворzenie ſwiátá
- 27: przyznawáiąc. Czego też Apoſtoł bár=
- 28: zo otworzyſcie náucza/ gdy Páná kto=(*marg*) Colof: 1.
- : Pierwo=
- : rodny w=
- : ſzytkiego
- : ſтворze=
- : nia. (-)
- 29: ry nas odkupił/ zowie pierworodnym
- 30: wſzytkiego ſтворzenia: to ieſt/ iáko ſ.
- 31: Chryzoſtom y inni wykłádáią: Ktory
- 32: ſię pierwey y przedwiecznie vrodził/ ni=
- 33: zli ſтворzenie ſtánęło. Y dokłáda: [Prze
- 34: zeń/ práwi/ ſтворzono ieſt wſzytko ná
- 35: niebie y ná ziemi/ widome y niewido=
- 36: me/ y throny/ y pánſtwá/ y przełożeń=
- 37: ſtwá/ y mocárſtwá (to ieſt różliczni A=
- 38: nyołowie) wſzytko przezeń/ y w nim
- 39: ſтворzone ieſt/ y on ieſt nád wſzytki/ y
- 40: wſzytko w nim ſtoi.] A ieſzcze iáśniey
- 41: do Zydow piſząc mowi: [Izali Anyo=(*marg*) Hebr: 1. (-)
- 42: łowi ktoremu rzeczono: Tyś ieſt Sy=
- 43: nem moim: dżiſiem cię vrodził? Do Sy=
- 44: ná rzeczono: Stolicá twoiá Boże ná (*marg*) Pſál: 2. (-)
- 45: wieki wiekom. Tyś ná początku Pá=
- 46: nie ziemię vfundował/ y dzieło ręku

- 47: twoich łą niebá.] Coż iásnieyźzego być
 48: może? Słowo Chryštus Syn Boży
 49: łtworzył niebo y ziemię/ y włzytko co ná
 50: nich iełt: iákoż Bogiem prawdźiwym
 51: y iednym z Oycem nie iełt? Coż dáley
 52: chcą ci niezboźnicy Aryáńscy? Náydu=
 53: ią łwoie wykłády/ ktore żadnemu łię
 54: Doktorowi ś. ná łwiećie nie śniły/ kto=
 55: re łámi z łwey włáłney głowy podáią.
 56: á takie łą/ iż śmiać łię z nich/ ábo więc

kolumna: b

- 1: nád ich ślepotą płákác: á niźli ie zbijác
 2: przyłtoyniey iełt.
 3: Spytałby kto podobno potrzebnie: (*marg*) Czemu
 : go łłowe^m
 : á nie Sy=
 : nem záráz
 : názwał
 : Ian ś. (-)
 4: Czemu Ian ś. nie rzekł: Ná początku
 5: był Syn/ ále go łłowem názwał? Dla
 6: tego/ áby łię takie iego rodzenie oznay=
 7: miło/ o ktorymełmy mowili: áby nikt o
 8: grubym y zwyczáyym rodzeniu/ o że=
 9: nie y męžu w tey mierze nie myłł. Ro=
 10: zum ludzki rychley do tego przyłtaie: iż
 11: Bog záwždy miał łłowo y mądrość/ á
 12: w mądroći y przez mądrość włzytko
 13: łtworzył: á niźli do tego/ iż Syná od
 14: wieku miał. Przetoż o Platonikách

15: Filozofách Auguſtyń ś. nápiſał: iż fię (*marg*) De Ciuit:

: lib: 10. ca:

: 19. (-)

16: im to piſmo ś. Ianá: Ná początku by=

17: ło Słowo: podobáło: gdy pomysliłi/ iż

18: początek wſzytkiego Bog który wſzyt=

19: ko ſtworzył/ muſiał mieć wielki rozum

20: y mądrość. A iednák nam wiernym o=

21: znáymiono potym/ y ten ś. Ian náu= (*marg*) Ioan: 3. (-)

22: czył/ iż Słowo o którym powiedział/ ieſt

23: Synem Bożym przed wieki rodzonym.

24: A gdy powtorzył: To Słowo było (*marg*) Zákryte

: było to

: rodzenie

: Synágo=

: dze y ſwiá

: tu. (-)

25: ná początku v Bogá: dał znác/ iż pier=

26: wey bárzo zákryte było to przedziwne

27: rodzenie. Niewiedziáá o nim ták iáw=

28: nie Synágozá/ áni Moyzeſz tego im

29: nie obiáwił/ áby Bog Bogá rodził: á

30: przedię ieden Bog zoſtawał/ nie dwa

31: áni trzey. Zaden niewiedziáá táiemnic

32: Troyce ś. okrom tych którym w ofobli=

33: woſci P. Bog y w ſtárym zakonie obiá

34: wiáł. Nikt fię tego z rozumu y z Phi=

35: lozophiey ſwieckiey náuczyć y dopytác

36: z przyrodzonych náuk nie mogli. y ſtwo

37: rzenie żadne podobieńſtwa do tego nie

- 38: vkázowáło. Nikt niewiedział/ iż to
- 39: Słowo y ten Syn/ tákież ma boftwo y
- 40: moc/ iż z Oycem poľpołu świat łtwo=
- 41: rzył. Włzytko/ prawi/ przez to Słowo (*marg*) W nim
: był żywot. (-)
- 42: słało fię/ á bez niego nic fię nie słało.
- 43: To Słowo żywot miało/ y z niego fię
- 44: ożywiło włzytko co tchnie y rufza fię. To
- 45: Słowo y tá mądrość oświecála czło=(*marg*) Żywot
: był swia=
: łością lu=
: dzką. (-)
- 46: wieká/ dáiac mu rozum przyrodzony/
- 47: ktory vkázował grzechy y cięmności/
- 48: ktorych fię świat włtrzedz nie mógł/ ále
- 49: w nich zołtawał: iáko tu mowi ten Ian
- 50: ś. W nim był żywot/ y żywot był swia=
51: łością ludzką/ ktora świeciła w cię=
52: mności/ á cięmności iey nie ogárnęły.
- 53: O takim tedy Słowie v Bogá świat (*marg*) Obiáwie
: nie łowá
: przez głos
: przez Ia=
: ná. (-)
- 54: niewiedział: áż gdy czas miłości y mi=
55: łosierdzia Bożego nád námi przyłzedł.
56: Połány iest Ian Chrzćiciel/ iáko głos

tego Sło=

Ná dzień Bożego

487.

Národzenia.

kolumna: a

- 1: tego Słowá. Iáko fię słowo náfze we
 2: wnętrzne głósem y mową obiáwia: ták
 3: Syn Boży przez Ianá/ ktory fię głósem
 4: wedle Izáiafzá názwał/ obiáwiác fię (*marg*) [Ifa: 40.](#) (-)
 5: poczał. Był/ práwi/ człowiek poślány
 6: od Bogá/ ktoremu Ian imię było. Ten
 7: przyfzedł ná świadectwo/ áby o tey ś=
 8: wiátłości świádczył: áby wřzyfscy vwie=
 9: rzyli przezeń.
 10: Ale máło było ná tym/ iż fię to Słó=(*marg*) Słowo
 : sftáło fię
 : ciáłem. (-)
 11: wo głósem Ianowym pokryte oświád=
 12: czyło y oznaymiło: słyfzećielmy o nim
 13: mogli/ álełmy ná nie pátrzyć y onego

kolumna: b

- 1: fię dotykác nie mogli: y dla tegoż Słó=
 2: wo sftáło fię ciáłem/ Syn Boży sftał
 3: fię człowiekiem: ábyłmy lámego Bo=
 4: gá náfzego nie tyło do nas mowiącego
 5: słuchác: ále y nań pátrzyć/ z nim roz=
 6: mawiác y iego fię dotykác mogli. Prze=
 7: toż drugie fwoie pífanie ták tenże Ian (*marg*) [1. Ioan: 1.](#) (-)
 8: záczyňa. To co było ná początku/ o
 9: czymelmy słyfzeli (od Ianá Chrzćicie=
 10: lá) tołmy oczymá fwemi widźieli/ y ręce
 11: fię go náfze dotykáły. O nieogárniona

12: łáńko y miłóści Bozka ku ludziom.

13: WTORA CZESC.

14: O pożytkách wćielenia Syná Bożego/ y o náfzym

15: z Bogá rodzeniu.

kolumna: a

1: **Z** Ałował fię człowiek y fráłował/ iż

2: nigdy tego Bogá co go łtworzył/

3: y ktory mu dobrze czyni/ widzić

4: nie mogł. Y przeto z tey tesłności y gru (*marg*) 1.

: Oddale=

: nie bál=

: wochwál

: łtwá. (-)

5: bości/ łobie wedle ćieleśney nátury łwo

6: iey bogi widome czynił: chcąc vćieszyć

7: prágnienie łwoie. kłániál fię iáko Bo=

8: gu łłupom/ obrazom/ y łłóńcu/ y gwia=

9: zdom/ y ludziom/ y bełtyom/ ktore wi=

10: dzieć y ná ktore pátrzyć mogł. Chcąc

11: P. Bog y w tym ludziom y ćieleśney

12: myśli ich dogodzić: Słowo sftáło fię

13: ćiałem. dał Syná łwego w ćiele wido=

14: mego/ y ludziom podobnego: áby nań

15: pátrzyli/ á fałszywe włzytki czynione

16: bogi opuścili. Y ták fię sftáło/ iż po v=

17: kazániu fię Bogá w ćiele: świat włzy=

18: tek do prawdźiwego fię Bogá obroćił/

19: y włzytki czynione y fałszywe bogi y w=

20: łzytko bálwochwálłtwo potępił. Tá

- 21: fię znaiomość Bogá práwego po wfy=
 22: tkim świecie rozfzerzyłá: á ludzie zá
 23: przyfzćim w ciáło Syná Bożego/ głup=
 24: ftwo ono y ślepotę bálwochwálką/ w
 25: ktorey ták długo trwáli/ porzucili. Iáko
 26: poki poddáni krolá fwego przyrodzo=
 27: nego páná nie widźieli á nie poználi:
 28: ládá kto krolem fię czynił/ y one zdra=
 29: dzał. lecz gdy włáfnego páná fwego
 30: raz wyrzeli y poználi: zdrayce oni czy=
 31: nić fię dáley krolmi nie śmieli.
 32: Rzekłby kto: wżák y teraz Bogá (*marg*) Przez wi=

: domego

: do niewi=

: domego

: Bogá

: przyftąpi=

: lifmy. (-)

- 33: ná oko nie widźim/ á wždy do bálwo=
 34: chwálftwá nie idźiem? izali wiárá nie=
 35: pewnieyfa niżli oko náfze? Pewniey=
 36: fza: ále ludzie poczęli Bogá znać od
 37: widomego człowieczeńftwá: á po nim

kolumna: b

- 1: do niewidomego boftwá przywodźili
 2: fię. iáko kościoł dźiś mowi/ dźiękuiąc
 3: P. Bogu zá wćielenie Syná iego: iż
 4: przez nie oświećić nas raczył: gdyfmy
 5: widomie Bogá poználi: przezeń do zá=
 6: miłowánia niewidomych rzeczy/ to ieft

7: do boŝtwá przywiedliŝmy fię. do ciáá=

8: ŝmy y człowiczeńŝtwá iego poczęli: á=

9: leŝmy boŝtwem ŝkończyli. A z tego wiet

10: ŝzą mamy ŝławę y odpłatę v Bogá/ iá=

11: ko Piotr ŝ. mowi/ iŝeŝmy go w cieie nie

12: widzieli/ áleŝmy tym co go widzieli v=

13: wierzyli. Lecz y teraz choć go nie wi=

14: dżim/ przed fię łácniey o nim myŝlim y

15: łácniey go miłuiem/ gdy go w cieie ná=

16: ŝzym być znamy: iŝ ieŝt Bog w praw=

17: dżiwym człowiczeńŝtwie: iŝ nam fię

18: ŝtał podobnym/ iáko ieden nas brát

19: y vczeŝnik náturey náŝzey. O iáka to

20: poćiechá/ y do miłóŝci ku niemu przy=

21: ciągnienie.

22: Zálówał fię záŝ człowiek w ŝtárym (*marg*) **2.**

: Lálkáwo

: ŝci Páń=

: ŝkiey po=

: kazánie.

: **Exod: 19.** (-)

23: zakonie: iŝ mu P. Bog ták fię ŝrogo ná

24: gorze Synái/ w ogniu y z gromámi

25: ŝtráŝliwemi vkazał: y pátrzyć nań y

26: gádác z nim nie mogli/ mowiác do

27: Moyzeŝzá: Niech ten P. Bog do nas

28: nie mowi: ábyŝmy nie pomárli. Mów

29: ty ŝam z nim/ á nam wołá iego powiá=

30: day/ ktorą my czynić będżiem. Co gdy

31: nie było miłó Moyzeŝzowi: rzekł mu

32: Pan Bog: Dobrzeć wŕzytko mowią:

33: Wzbudzę im Proroká z poŕszodká brá=

34: ćiey ich/ tobie podobnego. Otoż Sło=

35: wo słało fię ciálem/ Bog słał fię czło

36: wiekiem/ iáko ieden brát ludzki/ zátá=

37: iwŕzy wielkości fwoiey Bozkiey/ y nie

przyfę=

strona: 488

488.

Ná dzień Bożego

Národzenia.

kolumna: a

1: przyfępney ŕwiátłości/ y ftráfzliwych

2: gromow y ogniw máieftatu fwe^g zą=

3: niechawŕzy: ćicho y vbogo y łáfkáwo

4: przyfzedł: nikogoż od ŕiebie nie odra=

5: záięc/ ále wŕzytkich poćiągáiąc/ wŕzyt=

6: kim dobrze czyniąc. Nikogoż nie fą=

7: dząc áni karząc/ żadnego nie záfmućił:

8: z vbogiem y grzeŕznemi towarzyszył/ y

9: dźis iáko nawdźięcznieyŕze dziećiate=

10: czko káżdemu fię piáftowác y cáłowác

11: podáie.

12: Zálował fię człowiek/ iż do pozná=(*marg*) 3.

: Náuká

: pewney

: prawdy. (-)

13: nia prawdy/ y náuki/ y drogi ktora do

14: nawyźŕzego fzcześćia wiedźie/ tráfić

15: nie mogli: y człowiekowi błędnemu iá=

16: ko y łam/ doŕkonále wierzyć nie śmiał.

- 17: Pośłał P. Bog Słowo y mądrość swo=
18: ię widome⁸⁰ doktorá z niebá/ iáko obie=
19: cował Izáiafz/ ná którym práwie be=(*marg*) Ifa: 30. (-)
20: śpiecznie polegác/ y náuce iego nie=
21: omylney do zbáwienia y końcá fzczę=
22: ścia nawyźsze⁸⁰przychodzić może. Bo
23: on iest droga/ żywotem y prawdą. Bo
24: żaden áni Moyżefz/ áni Prorok Bogá
25: nie widział/ mowi Ian Chrzćiciel/ ie=(*marg*) Ioan: 1. (-)
26: dno ten Syn który iest ná łonie v Oycá.
27: Słychác o nim mogli: ále widzieć go
28: nie mogli. Pewnieyfzy to świádek co
29: widział: niżli ten co fłyfzał. kto z źie=
30: mie iest o źiemi mowi: á kto z niebá iest (*marg*) Ioan: 3. (-)
31: náde wfzytki iest. Práwie nád wfzytki
32: doktory napewnieyfzego mamy Syná
33: Bożego: ktoremu kto nie wierzy/ wiel=
34: kie ma potępienie.
35: Zálówał fię też człowiek iż niewolą (*marg*) 4.
: Wyzwo=
: lenie od
: duchow
: złych. (-)
36: ćierpiał fżátánfką y duchow złych/ kto=
37: rzy go trapili/ y w ćiele iego miefzkáli/
38: y niepokoie wielkie czynili/ y zábijáli/ y
39: zdradzáli. Słowo stáło fię ćiałem.
40: Przyfzedł wielki w ćiele ludzkim ná nie
41: woiownik: który ie mocą swoią płořzał/
42: y od ludzi odganiał: ták iż wołáli: Przy=
<http://www.cin.org.pl>

43: Izedłeś gubić nas. y ludzie fię dziwuiąc (*marg*) Mar: 1. (-)

44: mowili: Pátrż iáka to moc! rofkázuie

45: czártom/ á vćiekác y bać fię go mu=

46: Iżą. ktory y vczniom fwoim moc ná

47: nie dał/ iż fię y chuftek ich bali/ y z ćiał

48: ludzkich vćiekác muśieli.

49: Zálówał fię człowiek/ iż ma Ikázoną (*marg*) 5.

: Naprá=

: wá Ikázo=

: ney nátu=

: ry náfzey. (-)

50: náture/ w ktorey duřzá Bogu fię y prá=

51: wu iego Iprzećiwia/ y ćiało z ćieleřno=

52: śćią/ rozumu y duřze nie řłucha: y w kto

53: rey ták wiele niemocy y nędze y śmierć

54: Iámę ćierpim. Słowo sřtáło fię ćiałem/

55: Syn Boży sřtał fię człowiekiem: áby

56: tę Ikázoną náture náfzę w łobie y w zlą=

kolumna: b

1: czeniu iey z bořtwem fwoim nápráwił:

2: y ná łobie wzor vkazał/ ná řwym zmar=

3: twychwřtániu y wniebowřtápieniu: iá=

4: ko teř náfzá nápráwiona być ma: iáko

5: fię od niego iáko od głowy członki w

6: nim wřzczepione zákwitną. teraz dał

7: nam w Duchu niewidome przez chrzeřt

8: řwoy odrodzenie/ w ktorym fię wřzytká

9: náture náfzá odnawia/ y moc y Iáfkę z

10: męki y wyřługi iego bierze: áby od grze=

11: chow wolná zakon Boży peřniłá/ y

- 12: przełzkod od ciáá y cíeleśności iego łzko
 13: dliwych nie miáá/ á ná pokulách wy=
 14: grawáá. áż dali Bog do łwey dołko=
 15: náłości tákiedy/ iáka iest w człowieczeń=
 16: łtwie Chryłtułowym/ przyidzie ná
 17: dzień on ołtátni.
 18: Zálówał fię człowiek/ iż nie miał nic (*marg*) 6.

⌘ Vbłágá=

⌘ nie y ofiá

⌘ rá zá grze

⌘ chy.

⌘ *Mich: 6. (-)*

- 19: ták Bogu miłego y wdzięcznego/ czym
 20: by go przeprászác zá grzechy y vbłágác
 21: mogł: żeby mu fię/ wyrzawłzy dar on/ nie
 22: wymowił. Co/ práwi/ dołtoynego o=
 23: fiáruię Bogu? Izali fię krwią bárá=
 24: now tyśiácem vbłága? Izali mu fyná
 25: mego pierworodnego zá grzech moy
 26: oddam: owoc żywotá mego zá grzech
 27: dułze moiey? Iákoby rzekł: y krwią fyná
 28: mego włáfnego nie vbłagam go. Bo y
 29: táka krew iemu lámá z siebie miła nie
 30: iest. Słowo sítáło fię ciáátem/ ábyłmy
 31: ciááło Syná Bożego ofiárowác/ y im
 32: gniew Boży vbłágác mogli. Bo táką
 33: ofiárą Syná łwego *namilłze^{go}* gárdzić
 34: nigdy Bog nie może/ y łádkę nam dla
 35: niego pokaże.
 36: Zálówał fię człowiek/ iż nędze ná (*marg*) 7.

⌘ Poćie=

⌘ chy w nę=

⌘ dzách ś=

⌘ wieckich. (-)

37: ty^m świećie ćierpiąc/ poćiechy nie miał/

38: y w wftáwicznym plákaniu y wygná=

39: niu zoftawał. Słowo sítáło fię ciálem:

40: Syn Boży sítáł fię człowiekiem/ y ćier=

41: piał z námi wśzytki nálze nędze/ y w fo=

42: bie ie nam łobie ofłodził: iż teraz kto go

43: miłuię/ z wielką chęćią nie tylo ie zno=

44: śi/ ále bez nich telkni/ y ochotnie ie ná

45: fię bierze: pátrząc iż Pan y Miłtrz y

46: Bog nálz w ćiele nálzym będąc/ ty mi=

47: zerye ćierpiał/ á tu ná świećie poćiechy

48: żadney mieć niechćiał.

49: Zálował fię człowiek/ iż fię pokár=(*marg*) 8.

⌘ Naprá=

⌘ wá z po=

⌘ kármu. (-)

50: mem skáził/ y w iedzeniu náturę łwoię

51: zepfował: Słowo sítáło fię ciálem: á=

52: by fię człowiek pokármem nápráwił: á

53: ciáła Bogá łwe^{go} pożywáiąc/ w Bozką

54: fię náturę odmieniał y łynem Bożym

55: zoftawał. Iáko łam rzekł: Kto pożywa (*marg*) Ioan: 6. (-)

56: ciáła me^{go}/ we mnie miełzka á ia w nim.

O nieogár=

Ná dzień Bożego

489.

Národzenia.

kolumna: a

1: O nieogárniona miłości którą nas (*marg*) 8.

: Abyfmy

: fynmi Bo=

: żymi zo=

: ftawáli. (-)

2: P. Bog vczcíł/ gdy nam dał Syná fwe

3: go/ w ciáło y náturę nálfę. Sítał fię

4: Syn Boży fynem ludzkim/ áby czło=

5: wiek sítał fię fynem Bozkim. Sługá/

6: mowi Pan/ nie trwa w domu ná wie=(*marg*) Ioan: 8. (-)

7: ki: fyn trwa ná wieki. Iefli tedy Syn

8: was wybáwi/ iefli was zá bráty we=

9: źmie: prawdźiwie wolni będziecie/ y do

10: fwego was dziedźictwá przypuści/ y

11: dzielić fię z wami nie iáko z flugámi/ á=

12: le iáko z bráty będzie. Dał/ práwi/ moc (*marg*) Ioan: 1. (-)

13: tym co weń vwierzyl/ áby fię fynmi

14: Bożymi sítać mogli.

15: Sítawaymy fię namilfzy brácia fyn=(*marg*) Stáwác

: fię fynmi

: Bożymi. (-)

16: mi Bożymi/ á przeftáńmy być fynmi

17: Iádámowemi. Nie ze krwie/ nie z ciá=

18: Iá/ nie z woley męzkiej rodzay nálfz miey

19: my: ále fię w inlfzy rodzay do innego do= (*marg*) Złe vro=

: dzenie ná

: fze z Iá=

⌘ dámá y z

⌘ rodzicow (-)

20: mu y herbu przenośmy. Zleńmy fię bár=

21: zo z Iádámá Itárego vrodźili/ krzywo/

22: gárbáto/ szpetno/ mdło. Do źemieńmy

23: fię fkrzywili/ do krwieńmy fklónni.

24: Stáry Iádam ciáło y ciieleńne rosko=

25: fzy miłwie. Ciáło iest co fię z ciáła rodzi/ (marg) Ioan: 3. (-)

26: ciáłu dogadza y służy/ á duchá poniża.

27: Ciáło rofkázowác chce/ á dufzy służyć

28: łobie każe. Zmiátaymyż to przyrodze=(marg) Rodzay

⌘ z Bogá. (-)

29: nie/ á ciáłu iáko beſtyey nierozumney

30: rządzić fię nie dáymy. Do czegoż cię

31: przyprowadzi ten głupi ośieł/ iedno do

32: fkázy y do śmierci. Nie ten iest rodzaj

33: Boży. Nie z ciáła/ ábyfmy iego wołą (marg) Nie z ciá=

⌘ Iá áni ze

⌘ krwie.

⌘ Rom: 8. (-)

34: przeciw woley Bożey czynili: ále z Bo=

35: gá rodzaj mieymy. Bo iefli wedle ciá=

36: Iá życ będziem/ iáko Apoſtoł mowi/ v=

37: mrzem. á iefli duchem ktory z rodzaiu

38: Bożego bierzem/ vczynki ciieleńne vmo

39: rzym/ życ będziem. Nie poniżaymy Iá=

40: nu ſwego ſynowſkiego y páńſkiego/ á=

41: byfmy temu niewolnikowi nářemu Iú=

42: życ mieli/ á tá zła żoná rofkázowác

43: nam y rządzić nas miałá.

44: Stáry Iádám ma mężką y ludzką (*marg*) Nie z wo=

: ley mężá. (-)

45: wołą/ to ieft fwałowłą y vpor. Pyłzny

46: ieft y hárdy/ fwoie chce zázwdy prze=

47: wieść/ nikomu nie vftąpić áni fię vni=

48: żyć chce/ poddánftwo mu nie f mákuie.

49: Lecz rodzaj Chryftułow nie ieft z wo=

50: ley mężá/ iedno z Bogá/ ktoremu pod=

51: legác y poddánym być/ á fwey woley

52: odstępowác/ dobry fyn všíluie.

53: Synowie Iádámowi doftátek y bo=

54: gáctwo miłuią: á Syn Boży národze=

kolumna: b

1: niem fwoim tym gárdzi. (*marg*) Vbogie

: Páná ná=

: fzego vro

: dzenie. (-) Rzadko fty=

2: chác/ áby fię kto w więtfzey nędzy ro=

3: dził/ iáko ten Krol Anyołow/ y Pan

4: nád pány y Krol nád krolmi. Naliżfzy

5: kmiéc v nas/ ma fwoię iámkę ábo chá=

6: łupkę/ w ktorey czeka żony fwoiey po=

7: łogu. Zaden kmiotowic ták fię nie v=

8: rodził/ áby nie máiac mieyfća innego

9: mátká go we źłobie z beftyámi położyć

10: miáła. O nieogárnione ponizenie te=

11: go Páná/ o niewyflawione vboftwo.

12: Iáko fię závftydzić nie mamy/ gdy tu

13: łobie z przepychu wielkie y kofztowne

14: páłace buduiemy. Nie obrał łobie má=

- 15: tki z wielkiego znácznego domu/ áby
- 16: lię śláchectwem/ ktore bez bogáctwá
- 17: w kmiećie idźie/ v ludźi chlubił. vbogá
- 18: rzemieśniczkę podłego miáłteczká zá
- 19: mátkę łobie wzięł.
- 20: O błogóśłáwiona nád wřzytko łtwo (*marg*) Przena=
: świętřza
: mátká
: Bożá/ w
: iákim v=
: bołtwie. (-)
- 21: rzenie/ iáko ták podłó Synaczká tego
- 22: kładźiefz? nie miáłás w domu miedzy
- 23: ludźmi mieyfcá: miedzy bydłem powić
- 24: tákíe dziećię/ Páná Anyołow/ y wřzyt=
25: kiego niebá Krolá połóżyćieś śmiáłá?
- 26: Coś myśliłá? Iákie twoie zniewole=
27: nie y záłóć w tey łtáyni byłá? Iabych
- 28: byłá rádá/ powiáda/ tákíe rodzay z Du=
29: chá ś. záczyćty/ tákíe⁸⁰ Zbáwicielá świá=
30: tá vczćiłá/ narołkołzniefzemi y krolew=
31: łkiemi wczáfy. Ale widzę łam niechćiał/
32: ktory y w komorce moiey w Názáret/
33: gđziebych wđdy byłá o lepřzy lię iego
- 34: wczás łtáráłá/ wynidź z żywotá mego
- 35: nie raczył. A pokarm z pánieńskich
- 36: pierśi łkąd vrołł? Bo o tákim ná źie=
37: mi nie śłychano. Błogóśłáwione kto=
38: rych tákíe Syn pożywał. Błogóśłáwim
- 39: ćię przenaczyłřza. Nie mogliřmy z pá=

- 40: Iterzmi twoiego lię tego fynaczká we
41: żłobie nápátrzyć: prošim po tym wy=
42: gnániu/ vkaż go nam w niebie w ch=
43: wale iego. Alećbych go był wolał w iá=
44: łłeczchách widzieć/ y z nim y z tobą co
45: dla niego ćierpieć. Bo mi lię dźiw=
46: nieyfzy zda w tych iáłłeczchách/ á niżli
47: w chwale niebieskiej. Bo tám przy=
48: rodzone mieyfce iego: á tu z poniżenia
49: dobrowolnego y z miłości dla nas w
50: tey tákiej podłości przebywał. O Bo=
51: że/ iákie tobie z Anyoły dzięki oddáwác
52: mam. Tobie chwałá ná wieki wie=
53: kow. Amen.

strona: 513

Ná dzień Trzech Krolow.

513.

- 1:
2:
3:
4:
5:
6:
7:
8:
9:
10:
11:

12: NA DZIEN ZIAWIENIA ABO

13: TRZECH KROLOW, EWANGE-

14: LIA V MATTHEVSZA W II.

15: **3** **G** Dy się narodził P. Iezus w Bethlehemie

16: Iudzkim/ we dni Herodá krolá: oto Mędrscy ze wścho=
 17: du słońcá przybyli do Ieropolimy/ mówiąc: Gdzie iest
 18: ktory się narodził/ krol Zydowski? Abowiem widzieliśmy gwia=
 19: zdę iego/ ná wśchod słońcá/ y przyiachaliśmy pokłonić się iemu.
 20: Co gdy wślyżał krol Herod/ zátwożył się/ y wśzytká Ieropolimá
 21: z nim. Y zebrałszy wśzytkie Arcykápłany/ y Doktory ludu/ do=
 22: wiedował się od nich gdzie się miał Chrystus narodzić. A oni
 23: mu rzekli: W Bethlehemie Iudzkim. Bo tak iest napisano przez
 24: Proroká. Y ty Bethlehemie ziemio Iudzka/ z żadney miáry nie ie=
 25: steś napodleyśzy miedzy ksiązety Iudzkimi. ábowiem z ciebie wy=
 26: nidzie wodz/ ktory będzie rządzil lud moy Izraelski. Tedy Herod
 27: wezwawśzy potáiemnie onych Mędrców: pilnie się wywiádo=
 28: wał od nich czáfu/ ktorego się im gwiazdá vkazáá. Y poślawśzy
 29: ie do Bethlehemá/ rzekł: Idźcie/ á wywiáduyćie się pilno o dzie=
 30: ciátku: á gdy naydziećie/ oznaymiećie mi/ ábym y ia przyiachawśzy
 31: pokłonił się iemu. Ktorzy wślychawśzy krolá/ poiácháli. A oto
 32: gwiazdá ktorá widzieli ná wśchod słońcá/ prowadziá ie/ áż przy=
 33: szedśzy stánęá nád (mieyścem) gdzie było dzieciátko. A wyrzawśzy
 34: gwiazdę/ wrádowali się rádością bárzo wielką. Y wśzedśzy w
 35: dom/ náleźli dzieciátko z Máryą mátką iego/ y vpadśzy poklonili
 36: się iemu: á otworzywśzy skárby swe/ ofiárowáli mu dáry: złoto/
 37: kádzidło/ y mirrę. A nápomnieni we śnie/ áby się do Herodá nie
 38: wracáli/ inśzą drogą wrocili się do kráiny swoiey.

kolumna: a

1: **4** **S** Karb zákopány w mą=(*marg*) Prou: 20. (-)

2: drość zámilczána pożytku

3: nikomu nie przynosi. Má=
 4: łoby nam Chrystus był po=

5: żyteczny/ gdyby obiawiony nam nie był.

kolumna: b

1: Przetoż po narodzeniu iego/ zá obiá

2: wienie Pánu Bogu dziękuiem/ y ná to

3: święto dżisieyfze obracamy. Y troie

4: dżiś ziąwienie Páná názego Iezufá

5: Chryftufá łobie ku pámięci przywo=

Ttt

dżim. Ie=

strona: 514

514.

Ná dzień Trzech Krolow.

kolumna: a

1: dżim. Iedno ná chrzcie Ianowym:

2: gdzie go Ian poznał y wyświadczył/ y

3: Oćiec z niebá Synem go swoim łobie

4: w náturze rownym názwał. Drugie

5: w Bethleem: gdzie go gwiazdá y nie=

6: bo opowiedziało/ y krole áby go zá Pá=

7: ná łwego y Bogá łwego przyięli/ y Bo

8: zki mu pokłon oddáli/ náuczyló. Trze= (marg) Włcho=

: dnie koś=

: ćioły ch=

: rzeft Ch=

: ryftufow

: dżiś na=

: więcey

: święcą. (-)

9: ćie w Kanie Gálileyskiej: gdzie łam

10: bołtwo y chwałę łwoię ziąwik: nátury

11: iáko tworcá ich mieniác/ á z wody wi=

12: no zaráz łámą wolą łwoię czyniac.

13: Włchodnie kościoły dzień dżiśieyfzy zią

kolumna: b

- 1: wieniem też zowiąc: więcey ná chrzeft
- 2: Chrytułow pátrzą/ á niźli ná ty trzy
- 3: krole: Iáko fię z kazań Greckich oy=
- 4: cow ná ten dzień pokázuie. Co y ko=
- 5: ścioły náfze zachodnie czynią: ácz fię
- 6: więcey ná tym w Bethleem obiáwie=
- 7: niu báwią. oboie ma wielkie táiemni=
- 8: ce wiáry/ y poćiechy náfze: oboygu fię
- 9: przypátrzymy. Bo o trzecim infzy czás
- 10: mowienia mamy. A naprzod fzukaymy
- 11: przyczyn/ dla ktorych Zbáwićiel náfz do
- 12: chrztu Ianowego przyfzedł/ y chrzćić
- 13: mu fię rofkazał.

14: **PIERWSZA CZESC.**

15: **O ziąwieniu Chrytułowym ná chrzćie Ianowym.**

kolumna: a

- 1: **N** Im Zbáwićiel náfz świátu fię
- 2: vkázác raczył/ nie tylo táie=
- 3: nim y czekánim lat trzydzieści:
- 4: ále też chrztem/ pułtynią/ połtem/ y
- 5: woyną z czártem/ iáko prawdziwy czło
- 6: wiek: do fprawowánia fię vrzędu fwo=
- 7: iego y kazánia przypráwował. (*marg*) Co był
- 8: Ianow
- 9: chrzeft. (–) Co był
- 10: chrzeft Ianow/ ná innym fię mieyfcu
- 11: náuczyló: obmywał ludźie wodą w (*marg*) Ná trze=

10: cią Nie=

11: dzicłę [!] Ad=

12: wentu. (-)

13: Iordanie/ á do Meffyałzá ie y do chrztu

14: iego przyprawował: náuczaiąc co o

15: nim trzymać y wierzyć/ á iáko zbáwie=

16: nia fwego/ y łálki/ y grzechow odpu=

17: łzczenia czekać od niego mieli. Bieźeli

18: zewłżąd do tego chrztu/ y káždy pobo=

19: źny y Bogá fię boiący/ y grzechow od=

20: pułzczenia prágnący: do niego fię kwá

21: pił. Nie przyłtało Pánu Iezufowi po= (marg) Iano=

22: wym ch=

23: rztem nikt

24: poboźny

25: gárdzić

26: nie miał. (-)

27: ki fię Miłtrzem nawyźłzym/ y Proro=

28: kiem/y Pánem Ianowym nie pokazał:

29: á zá człowieká tylo iednego z połpol=

30: łtwá vdáwác fię chciał: áby miał o=

31: nym chrztem gárdzić/ o którym włzyścy

32: rozumieli/ iż był od Bogá y z niebá.

33: Gdy Pan przygánia Pháryzeufzom/ (marg) Matt: 21. (-)

34: mowiac: [włzytek lud y mytnicy vczćili

35: Bogá y chrzcili fię Ianowym chrztem:

36: Lecz Pháryzeufzowie/ y vczeni w za=

37: konie/ ráđą Bożą ná łobie wzgárdzi=

38: li/ y chrzczeni być od niego niechćieli:]

39: łácnoby mu záđác mogli: y tyś mu nie

32: wwierzył/ boś się v niego nie chrzcził/ á

33: nam o to przymawiałz czegoś łam nie

34: uczynił. Pierwŕza tedy ielt przyczyná (*marg*) **1.**

: Pierwŕza

: przyczyná

: czemu się

: Chrystus

: chrzcził. (-)

35: chrztu tego: przykład dobry ludziom/

36: áby się był nikt iego zániechánim/ od

37: łanowego chrztu/ nie odráził: á iemu

38: nie przymawiał: iż o rzecz onę ták świę

kolumna: b

1: tą nie dbał/ y Prorokiem onym y pułtel=

2: nikiem od Bogá połłánym/ y wítawą

3: Bożą przez niego obwołaną gárdził.

4: W czym też wielką pokorę łwoię (*marg*) **2.**

: Pokory

: wielkiey

: pokazá=

: nie. (-)

5: pokazał/ gdy do chrztu iákoby oczyście

6: nia iák⁸⁰ie potrzebuiący/ iáko inni grze=

7: łzni/ przyłtąpił. Bo inni włyzyscy do ła=

8: ná przychodząc wyznawali grzechy

9: łwoie/ iáko mowi Ewángelia. Náro= (*marg*) **Matt: 3.** (-)

10: dził się Pan náłz iáko człowiek/ á tu się

11: chrzci iáko grzełzny człowiek. W dzie=

12: cińłtwie iáko z cudzym y oycowłkim/

13: y wrodzonym grzechem obrzezanie bie=

- 14: rze: á tu mężem będąc chrzći fię/ iáko=
 15: by od vczynionego grzechu oczyszczenia
 16: potrzebował/ ten ktory ieft przena=
 17: czytłszy y bezgrzeźny. Iáka może po=
 18: korá być więtfza/ iáko Bogu v czło=
 19: wieká/ v Ianá/ v fługi y fтворzenia
 20: fwego prośić tego/ czego drudzy ná
 21: grzechy fwoie vzywáli?
 22: Lecz Ian miał byftre oko/ od Bo= (marg) Iáko Ian
 : ś. poznał
 : Pána. (-)
 23: gá oświecone. nigdy iefzcze Pána Ie=
 24: zuła nie widząc/ zaráz go tám poznał.
 25: Iáko íam mowi: íam go nie znał.
 26: Ale ten co mię chrzćić połał/ powie=
 27: dział mi wnętrnie: Tenći ieft. Y po (marg) Ioan: 1. (-)
 28: zwierchnym znáku: vkazał mi: Ná
 29: ktorym vyrzyfz Duchá ś. iáko gołębicę/
 30: ten ieft. Iáko Sámuelowi oznyamił P. (marg) 1. Reg: 9. (-)
 31: Bog o Saulu/ ktorego nigdy nie wi=
 32: dział/ iż krolem być miał/ y o Dawidzie (marg) 1. Reg: 16. (-)
 33: miedzy iego brácią: ták Ianowi obiá=
 34: wił P. Bog/ iż to był Chryftus Boży/
 35: ktory od niego chrztu prośił. Wiedział
 36: Ian ś. iż fię národził/ iż miedzy ludź=
 37: mi był/ y lat iuż trzydzieści miał: ále
 38: go był iefzcze nigdy nie widział: áby ie=

go swiá=

kolumna: a

- 1: go świadectwo ty^m wziętą moc miało:
- 2: iż nie ze znowy/ nie dla przyiáźni/ y zá=
- 3: chowania/ y towarzyftwá iákiego/ to o
- 4: nim mówił/ co mówić miał: ále z łzczere
- 5: go Bożkiego obiáwienia y rofkazánia.
- 6: Y rzekł do niego: Ia mam być od (*marg*) Słowá
- 7: ś. Ianá
- 8: do Chry=
- 9: ftufá. (-)
- 10: ćiebie ochrzczony/ á ty do mnie idźiefz?
- 11: Iákoby mówił/ co czyniřz Synu Boży?
- 12: Tyś ieft bezgrzeřzny/ y ty Duchem ś.
- 13: grzechy ludzkie obmywařz: tyś Pan
- 14: moy y Bog moy/ á ták mi fię vniřać
- 15: chceřz? Iam głos y párá vřt twoich: á
- 16: tyś Słowo/ moc y mądrość wieczna.
- 17: Iam grzeřzny y błędom podległy: á tyś
- 18: nigdy nieodmienny/ żywot y prawdá
- 19: nářz. Iam w grzechu fię záczał: á tyś
- 20: z Duchá ś. w mátcie bez mężá poczęty
- 21: ieft. Nie czyn mi tey zelżywości řłudze
- 22: řwemu: ábyś ode mnie chrzeřt bráć
- 23: miał. Nie czyn řobie tákiego poniře=
- 24: nia: áby řtan řwoy niepokałány tym
- 25: lekárřtwem grzeřznych zelżyć miał. I=
- 26: zali gwiazdeczká máła řłońce ořwie=
- 27: ca? Izali řtrumyřczek řrzodło nápa=
- 28: wa? Ty mnie chrzći y oczyřciay iáko
- 29: Pan y Bog moy/ ia ćiebie tą wodą kto=

- 27: rą ty łam moc dąć maż/ áby ludzie o=
28: czyściáá/ chrzcíc nie będę.
29: Lecz Pan **IEZVS** do niego rzekł: (*marg*) Słowá
: Páńkie
: do Ianá. (–)
30: Day teraz pokoy: ták nam potrzebá
31: wśzytkę wypełnić łprawiedliwość. Po=
32: trzebá tego: ábyś ty teraz iákoby wiet=
33: łzy y zacnieyły/ mnie iáko niźłzego y po=
34: dleyźzego ochrzcíl. wyćiága to teraz
35: pokorá y przykład/ ktory fię ludziom zo=
36: łtáwić ma. Iam ćiebie w żywoćie má=
37: tki twoiey Duchem ś. ochrzcíl: á ty
38: mnie teraz tą wodą chrzcíc maż. Tys
39: mi fię w żywoćie mátki pokłonił/ á mát=
40: ceś łwey vczćicieś mię kazał: á ia teraz
41: ćiebie teź czćić chcę. nie ták iáko ty tá=
42: iemnie y w mátcie: ále przed wśzytkim
43: ludem iáwnie. Niech fię náuczą lu= (*marg*) Náuká
: pokory
: ná łtany
: wielkie. (–)
44: dzie nawyźłzego łtanu z łwoiey wyłoko=
45: ści nie chlubić: ále fię w niey gdy tego
46: potrzebá y podleýłzym vniźać. Niech
47: fię náuczą ludzie y naświětłzy żadnym
48: lekárłtwem ná grzech od Bogá zále=
49: conym/ nie gárdzić. Niech ná mnie
50: przykład máią/ ták wielkiey y niełtychá=
51: ney tákiey pokory/ gdzie Bog człowie=

- 52: kowi fię vniża. Niech nie tylo náuką/
 53: ále y lámą rzeczą pokory ich náuczam.
 54: Przeto chcę ábyś mię chrzcził/ nie czyn
 55: ináczey. iuż teraz wytrway/ á tę bo=
 56: iażń fwoię przełom/ ábyfmy ták wypeł=

kolumna: b

- 1: nili wízelką ípráwiedliwość: y ia takim
 2: poniżenim y ty takim vfluchánim.
 3: Gdzież tu zoftanie pychá y hárdóć
 4: owych wyfokich pánow y ftanow/ kto=
 5: rzy nigdy takiey pokory nie czynią/ á
 6: łobie ią zá zelżywość máią? Nic nie (*marg*) Piękna
 : cnotá w
 : pánách
 : pokorá. (-)
 7: máłz pięknieyńzego/ iáko gdy fię wyfo=
 8: kiego ftanu człowiek poniża/ y v po=
 9: dłych zá podleńzego fię podáie. Iáko
 10: gdy z wielkiey gory pátrzy kto ná pię=
 11: kne nińkie polá/ y łaki/ y rzeki/ y láfy/ y
 12: ogrody/ y winnice/ y miáltá: bárzo fię
 13: vćiefzy. Táko gdy wyfoki krol y pan do
 14: nog fię vbogich y wzgárdzonych poni=
 15: ży: wdzięczny bárzo y káżdego vwefe=
 16: láiący widok czyni. Byli święći krolo=
 17: wie co vmywáli nogi vbogim/ y flúży=
 18: li fzkárádym chorym y trędowátym.
 19: Izali fię tym zelżyli? Nie. Ale iáko
 20: Dawid rzekł: Skákác przed Pánem (*marg*) 1. Reg. (-)
 21: będę: y podleńszym fię nád ftan moy v=

- 22: czynię/ á chwalebnieyfzy y zacnieyfzy zo=
23: łtáne. Sto łokiet krolom y pánom wy=
24: łokości y łławy y zacności przybywa:
25: gdy fię do vbogich łchyláią/ á onym łłu=
26: żą. Iáko Zbáwićiel tenze y nogi łflug
27: y vczniow łwoich vmywał.
28: Pzychodźmy do táiemnic wiáry ná (*marg*) Ianow
: głos owo
: báránek
: Boży.
: Ioan: 1. (-)
29: łzey/ ktore fię ná tym chrzćie ziáwiły.
30: Naprzod krzyknął ná ludźie Ian ś. O=
31: wo báránek Boży/ ktory gładzi grze=
32: chy ludzkie: poznayćie go. ten ieft kto=
33: rego Bog z niebá zefłął. O ktorego
34: prošli Prorocy: Spuść báránká Pá=(*marg*) Iła: 6. (-)
35: nie pánowniká źiemi. Ten ieft ktore=
36: go on w Egipćie znáczył: ktorego (*marg*) Exod: 12. (-)
37: krew ná podwoiách/ onego burzącego
38: Anyoła odganiáł/ á wybáwienie z
39: niewoley iednáł. Ten ieft báránek/
40: ktory was wełną łálki Bożey odźieie y
41: zágrzeie/ krwią łwoią was oczyści/ y
42: ćiałem łwoim nákarmi. Do tego czá=
43: łu wilk y lew piekielny gorę miał y kro=
44: lował/ y włzytki zábijał: oto fię ćichy y
45: pokorny báránek vkázuie/ ktory gło=
46: wę iego łkrufzy/ á włzytki wierne z iego
47: mocy wybáwi.

- 48: Y oznaymił Ian ś. o dwu náturách
 49: w Chryftuście: O ludzkiey/ gdy go bá=
 50: ránkiem ku zábiciu: y o Bozkiey/ gdy
 51: mu zgładzenie grzechow y odpuźcze=
 52: nie przyczyta: co ielt włafna moc fáme=
 53: go Bogá. Iáko człowiek ofiárowány
 54: będzie y zábity: á iáko Bog ofierze o=
 55: ney da moc áby wŷytki grzechy ŷwiátá
 56: zgładziłá.

Ttt ij

Ná tym

strona: 516

516.

Ná dzień Trzech Krolow.

kolumna: a

- 1: Ná tym teź chrzćie/ obiáwił fię Bog (*marg*) Oznay=
 : mienie ś.
 : Troycy. (-)
 2: w Troycy iedynty: Oćiec w głoście/ gdy
 3: mowił: To ielt Syn moy namilŷzy:
 4: Syn w ćiele: á Duch ś. w ofobie gołę=
 5: bice. Trzy fą perfony nierozdzielnego
 6: Bołtwá/ ktore fię tu wełpoł nazná=
 7: czniey obiáwiły. Oćiec nierodzony:
 8: Syn rodzony od wieku Bog z Bogá:
 9: nie ŷpofobiony áni czyniony. Bo w tá=
 10: kim vpodobánia fobie włafnego Bog
 11: nie ma/ ktory włafnie kochác fię nie mo
 12: że/ iedno łam w łobie. Syn iego ielt te=
 13: goź przyrodzenia. Iáko człowiek ro=
 14: dzi człowieká teyże nátury iáko łam:
 15: ták Bog Bogá/ obyczáiem niezrozu=

- 16: miánym. Duch ś. ktory ná człowieczeń
 17: łtwo Chryśtułowe/ iáko ie w przeczylfey
 18: mátcie poczał/ dáry wśzytkie łwoie Bo=
 19: zkie wylewa: ktory poświąca/ ktory iá=
 20: ko mowi Pan v Izáialzá/ Chryśtułá we
 21: dle człowieczeńłwá połyła: ktory oży=
 22: wia y odradza w wodźie/ y oney ná oży=
 23: wienie dułz ludzkich moc dáie: iáko
 24: łtworzeniem być może? Iáko Bogiem
 25: prawdziwym nie iełt? Bárzo iełt. A ie=
 26: dnák nie trzye iełt Bogow/ ále ieden. á
 27: iednák inłzy w głośie/ inłzy w ćiele/ in=
 28: łzy w ołobie gołębiczey. Słepy iełt ktory
 29: tu iednego Bołłwá we trzech różnych
 30: perłonách nie widźi. Tu tedy mamy wy
 31: ráżenie Bogá Chrześcijáńłkiego/ Bo=
 32: gá w Troycy iedynego/ ktorego fię imie
 33: niem chrzćim/ y ná żywot wieczny od=
 34: radzamy: W imię Oycá y Syná y Du=
 35: chá ś. Przekłęty kto ták nie wierzy. Aná
 36: themá Nowochrzeczeńcom ánáthemá.
 37: Po tym chrzćie ná ktorym wodę (*marg*) Skutek
 : chrztu ná
 : łzego o=
 : tworze=
 : nie niebá. (-)
 38: dotykánim ćiałá łwego poświęcił/ nie=
 39: bo fię otworzyło: áby káždy wiedźiał/ iż

kolumna: b

- 1: chrzełt náłz zámknione grzechem pier=

- 2: wżzego Iádámá niebo nam wraca/ y
- 3: lepszy ray otwarza: iż przez ten Iordan
- 4: do źemie obiecány wchodźim: y pora=
- 5: zaiąc wżytki nieprzyiaciele náłze/ dźier
- 6: zawę wiecznego kroleństwa bierzem.
- 7: We chrzcie/ Pháraóná smoká piekiel=
- 8: nego vtapiamy: y po tey wodźie do in=
- 9: ney wieczney kráiny przewoz fzcześli=
- 10: wy mamy. z tego źródłá chory wycho=
- 11: dźi zdrowym/ vbogi bogáтым/ niewol=
- 12: nik fynem/ podły/ zacnym fię y wielkie=
- 13: go Bożkiego *krolewkie*^{go} domu ślách=
- 14: ćicem rodźi.
- 15: O byłmy nie vtracáli niewinności
- 16: ktorą nam Chryftus ná chrzcie dáie. O
- 17: byłmy tey száty kofztowney od oblubień
- 18: cá dáney nie zmázáli. Co gdy fię tráfi/
- 19: byłmy wždy o łobie znowu rádźić/ á do
- 20: wtorego chrztu: nie z wody ále z pláká=
- 21: nia y pokutowánia y łpowiedźi ś. v=
- 22: trat náłzych wetowác vmieli/ leniřtwo
- 23: wřelkie oddaláiąc.
- 24: Mamy tedy pilnie y gorąco P. Bo=
- 25: gu dźiękowác/ iż nam tákie ziańwienia
- 26: vczynił/ przy tym chrzcie Syná řwego:
- 27: iż fię nam Bog w Troycy oznaymił: iż
- 28: nam taką wodę dotykanim ćiałá řwe=
- 29: go poświęcił: iż przez nię tákie nam řy=
- 30: nowřtwo/ y dźiedzictwo/ y páńřtwo
- 31: wieczne dáie. Dźiękuiem y Ianowi/ iż

- 32: nam ten łkarb/ w człowieczeństwie y
 33: podłości Iezufowey zákopány/ vkazał/
 34: á przezeń do niegołmy przyfzli. Iż nam
 35: vkazał y báránká náfzego/ y Bogá w
 36: ćiele. O Boże byłmy tych łkárbow/ y
 37: tey ofiáry/ y chrztu tego y dárow Du=
 38: chá ś. vzywác vmieli. Iuż do *drugie*⁸⁰
 39: w Bethleem obiáwienia przyłtápmy.

40: **WTORA CZESC.**

41: **O drugim ziąwieniu Páná náfzego/ w Bethleem trzem**

42: **Krolom vczynionym.**

kolumna: a

- 1: **Z** Głębokiey rády swoiey przyzwał (*marg*) **1.** (–)
 2: P. Bog Krole y Pány z dáleká/
 3: ktorzy Národzenie Syná iego v=
 4: czćili/ y vbořtwo á nędzę/ y wzgárdzo=
 5: ny łtan iego v świátá ták wynieřli: iż
 6: fię y Herod krol przemożny onego ták
 7: podło vrodzonego bać muřiał. O czym
 8: były łtáre y dawne prorocłwá. [Włtań (*marg*) *Iřa: 60.* (–)
 9: ořwieć fię Ieruzálem/ mowi Izáiałz/
 10: bo przyfzłá świátłóć twoiá/ y chodźić
 11: w niey narody będá/ y krolowie w iá=

kolumna: b

- 1: řnoći weřćia twego. Przyidą z Sáb=
 2: by złoto y kádźidło niořác/ y chwałę
 3: Páńfką opowiádáięc.] Y w Pńálmie
 4: piřano: [Krolowie/ práwi/ z Thárfu y z (*marg*) *Přal: 71.* (–)
 5: wyřpy dáry ofiáruia/ krolowie z Arábi=

- 6: ey y Sáby vpominki przyniofą/ y pokło=
 7: nią mu fię wżycy krolowie/ y narody
 8: fluzyc mu będą.] To iest Meffyalzowi.
 9: Nie chwalim tych ktorzy tym Mędr (*marg*) Krolmi
 : byli ci go=
 : ście. (–)
 10: com krolewfkicy zacności nie dáia: fá=
 11: memi ie tylo Mędrćami zowiąc. Gdyż

proroctwá

strona: 517

Ná dzień Trzech Krolow.

517.

kolumna: a

- 1: proroctwá ty dawne/ y wiele ś. dokto= (*marg*) Athan: de
 : varijs que.
 -1: Tertul: 3.
 : cõt: Mar-
 : cionem.
 -1: Leo Papa
 : ferm.
 -1: Auguřtin:
 -1: Mądrość
 : włafna
 : krolom. (–)
 2: row krolmi ie zowie. Acz ich ták Mát=
 3: theufz ś. nie zowie: ále wiedzą wżycy
 4: y z pogánfkich hiftoryi/ iż wřhodnie
 5: řtrony ná on czás kroleřtwá z mądro=
 6: ścią ożeniáli/ y mądre krolmi czynili.
 7: Bo nic nie iest włafnieřzego y potrze=
 8: bnieřzego temu co drugie rządzí/ y ná

- 9: wyłokim mieyfcu śiedzi: iáko mądrość.
- 10: Przeciw rozumowi ieft/ áby głupi o
- 11: mędrfzych rádžil: á ten v ftyru śiedział/
- 12: ktory okręt wśzytek przewrocić y wśzyt=
- 13: ki pogubić może. Wielce grzeźą y lu=
- 14: dźiom nie życzą/ ktorzy ábo bez mądro=
- 15: ści ná rżady y kroleśtwá/ y vrzędy fię
- 16: wśpináią: ábo wezwáni od Bogá mą=
- 17: drości fię nie vczą/ y mądrych przy fo=
- 18: bie nie máią/ ábo fię ich nie rádzą/ ábo
- 19: rádząc fię nie ślucháią.
- 20: Chciał też P. Bog tym przyzwánim (*marg*) 2.

: Nie tylo

: dla obrze=

: zánych á=

: le y dla

: narodow

: przyśzedł

: Chryśtus

-1: Gene: 22. (-)

21: tych krolow pokázác/ iż nie tylo dla

22: obrzezánych Zydow: ále też dla naro=

23: dow świátá wśzytkiego fię národžil.

24: Dom tylo Abráhámow do krwie fyná

25: śwego náznáczyl: ále pożytki y błogo=

26: śławieństwo iego ná wśzytki narody

27: rośpuścił. Iáko rzekł do Abráhámá:

28: W naśieniu twoim vbłogofławione

29: będą wśzytki narody. Iáko o tym wiele

30: ieft ftárego prorocťwá. Y Apośtoł fze= (*marg*) Rom: 15. (-)

- 31: roko o tym náuczył: gdy fię z tego ob=
32: cym ięzykom rádować każe: iż dawno
33: do zbáwienia v Prorokow y do Meśfy= (marg) Pfał: 2. (-)
34: afzá przyzwáni/ y iemu fą zá dziedzić=
35: two iego obiecáni: áby mu służyli y
36: zbáwienie od niego bráli/ á byli vcze=
37: śnicy domu Izráelowego/ y wśzytkich
38: obietnic im od Bogá słuźczonych.
39: Są tedy ci trzy krolowie iáko Pátry=
40: árchowie náłzy y pierwiałtki ofiáry na=
41: rodow: w ktorych Pan Bog powołać
42: nas raczył/ nie z cíeleśnego ále z du=
43: chownego obrzezánia: ktorzyfmy wedle
44: cíála z Abráhámowey krwi nie pózli.(marg) Ephel: 2. (-)
45: y nie mieliśmy teftámentow Bożych/
46: y iákoby zániedbáni y porzuceni byli=
47: śmy: nie wiedząc o Bogu y prawdzie
48: á woley iego. Dżiś nas w tych krolách
49: do Syná fwego y tego co z niebá przy=
50: niolł przyzwác raczył: iáko gości do
51: domu fwego/ ná wielką vcztę/ y ony
52: rofkołzy wieczne y kroleśtwo fwoie.
53: Tym też przyiáchánim krolow po=(marg) 3.
: Pohán=
: bienie Zy=
: dow przez
: trzy kro=
: le. (-)
54: háńbić chciał P. Bog niewdzięczne
55: Zydy/ y niedbáłe o fwoie zbáwienie w=
<http://rcin.org.pl>

56: zbudzić: gdy oni z daleką y z wielką

kolumna: b

1: pracą Zbawiciela y Krola nieba szukam

2: ią: a ci domowi o nim sie nie pytaja/ y

3: owzem nic on nie dbaja. Tak ie za=

4: wtydzal y straszyl w kazaniu swoim

5: Pan: Sabę krolową im przekladajac: (marg) Matt: 12. (-)

6: iz ona z daleka przyezdzala sluchac ma

7: drości Salomonowej: a oni maja

8: wietzszego y mdrzszego krola nizli Salo=

9: mona/ im gardzić smieli. Kto slepy/

10: mowi Prorok/ iedno sluga moy? Kto (marg) Iza: 42. (-)

11: gluchy/ iedno ten do ktoregom polly

12: moie wyprawil. Gorfzylmy domowni=

13: cy Bozy/ gorfzylmy/ gdy nam P. Bog

14: nalepiey nad inne czyni. w roskofzy y w

15: piezczocie iego pluiem sie/ a tym coby

16: drudzy radzi porwali/ gardzić smiemy.

17: Szczenieta/ mowi ona niewialta/ rady (marg) Matt: 14. (-)

18: by byly odrobinom ktore z stolu nalzego

19: spadaja. A my y potraw panfkich y oy=

20: cowfkich odbiegamy. By Turkom y

21: Tatarom dal P. Bog takie oswiecenie

22: y wiare: dalekoby sie lepiey Panu Bo=

23: gu zachowali? Iako Pan wymawia: (marg) Matt: 11. (-)

24: By byla Sodomá y Gomora widziala

25: cudá one na ktore niewdzieczniczy pa=

26: trzyli: ieszczeby byli do tego czafu trwa=

27: li. Przetoz frozle nalze potepienie be=

28: dzie/ vchoway Boze.(marg) 4. <http://rcin.org.pl>

⌘ Rozgło=

⌘ fzenie ná=

⌘ rodzone=

⌘ go Meł=

⌘ fyafzá. (-)

29: Nákoniec przez ty krole rozgłośić

30: chciał P. Bog národzenie Zbáwicie=

31: lá: áby wftytek świat o iego národze=

32: niu wiedział. Gdy do Ieruzálem miá=

33: ftá głównego przyiacháli/ o krolu fię y

34: Mełfyafzu pytáiąc: wftytko fię krole=

35: ftwo ołtyfzáło/ iż fię národził. Gdy He=

36: rod krol łam z łobą trwożył/ y dźiatki

37: niewinne pobił: Rzymłkie páńłtwo o

38: iego okrucieńłtwie y o tey przyczynie

39: dla ktorey takim był mordercą wie=

40: dźiało. Włchodnie páńłtwá z ktorych

41: ci byli krolowie/ pewnie o tym wiedzie=

42: li/ po co ci ieżdźili. pewnie im opowie=

43: dáli/ pewnie fię wftyscy ná onę nowá

44: gwiazdę y świádectwá z niebá ogláda=

45: li. Ták P. Bog y tych naboźnych ferc

46: pracey y Herodowe^{go} okrucieńłtwá v=

47: żył ná łlawę Syná łwego/ y obwiefzce=

48: nie iego po wftytkim świécie. Bo wfty=

49: tkiemu świátu ná tym naleźáło: znác

50: tego y wiedzieć o tym/ ktory z niebá

51: dla ich zbáwienia przyłzedł.

52: Obyczay przyzwánia tych Krolow/ (marg) Obyczay

⌘ przyzwá=

nia ich. (-)

53: bárzo ielt ofobny y dziwny. Nie połał

54: P. Bog do nich Proroká y flugi ktore=

55: go fwego/ iáko do Zydow pofyłał. Iá=

56: ko Moyzelzá do Pháráoná/ y Dányelá

Ttt iij

do Nábu=

strona: 518

518.

Ná dzień Trzech Krolow.

kolumna: a

1: do Nábuchodonozorá/ y do Báltázará

2: krolow Bábilońkich: áby ich do tákie=

3: go Krolá y ná tak dáleką drogę náma=

4: wiał. Iáko połał do Niniwczykow

5: Ionafzá/ áby im pokutę y popráwę ży=

6: wotá rádził. Iáko połał Ianá do I=

7: zraelczykow/ z takim dziwnym żywo=

8: tem y powagą/ áby im rozumnemi wy=

9: wody y flowy/ Zbáwićielá vkázował.

10: Nie połał do nich Anyołow z flowy y

11: z śpiewaniem: ále gwiazdę nic niemo=

12: wiąćą po nie połał. Co to zá obyczay

13: powołania y łálki tego P. Bogá náłze=

14: go? Nie flýchány nigdziez. Bo ácz (*marg*) Gwiazdy

vkázuią

P. Bogá. (-)

15: flóńce y gwiazdy y biegi Plánetow v=

16: kázuią mądrość y wielmożność á wfpá

17: niáłość Bozką/ y iednego Páná wízyt=

18: kiego co ielt: ále nie vkázuią Syná ie=

19: go y tak ponizonego y ciátem náłzym o=

- 20: dzianego Bogá. Z gwiazd żaden fię
- 21: tego náuczyć nie mógł. y choć nowa
- 22: gwiazdá była y ná ten czás ftworzona:
- 23: przedfięby nikt fię o Bogu w cíele nie
- 24: dowiedział. Snádno fię tedy domyflić: (*marg*) Pan Bog
- : wewnątrz
- : krolow
- : náuczył/
- : co gwia=
- : zdá zná=
- : czylá. (-)
- 25: iż ten co im gwiazdę vkazał: ten też y
- 26: rozumienie iey powiedział/ y wewnątrz
- 27: ie co znaczyła náuczył/ y Duchem ś. do
- 28: ich fercá mowił: Wftańcie/ iedźcie do
- 29: pokłonu Syná mego/ z vpominki tá=
- 30: kiemi á tákiemi. Z tego im dał pomoc y przyftęp/ (*marg*) Náuká
- : około
- : gwiazd
- : vćiefzna. (-)
- 31: czym fię bawili: náuką około gwiazd.
- 32: ktora náuká dziwnie ieft vćiefzna/ y dzi
- 33: wną mądrość Bozką vkázuie/ dziwnie
- 34: fię człowiek z niey do znáiomóści Bo=
- 35: gá y nieogárnioney mocy y mądrości
- 36: iego przywodzi. Ale nie ieft tá náuká (*marg*) Ale nie
- : ná wiefzcz
- : by. (-)
- 37: dána ná wieźdźby y domyślanie fię rze=
- 38: czy przyfzłych y táiemnych/ ktore z wo=

- 39: ley ludzkiey wolney pochodzą: áni ná
- 40: proroctwá/ áby z nich miał kto wie=
- 41: dzieć/ co P. Bog myśli y czynić chce/ y
- 42: co o ludzkich przygodách/ y łtanách/ y
- 43: łzczęściu połtanowił. Wymyłły to y
- 44: zdrády łzátáńłkie czárownicze. Ludźie z
- 45: dobrej rzeczy złą vczynili. Znáki dá=
- 46: ne ná czáły/ ná dni y látá: y biegi dźi=
- 47: wne dáne ná poznánie mocy y mą=
- 48: drości Bozkiey: obroćili łobie ná
- 49: wieźdźby y czáry.(*marg*) Proroc=
- : thwá z
- : gwiazd
- : fałszywe
- : y wiełcz=
- : by. (-) A naprzod to Egip=
- 50: czyánie y Cháldeyczycy wymyślili/ z
- 51: ktorých łię Prorok śmieie/ y czárowni= (*marg*) *Iłá: 47.* (-)
- 52: ki ie tákże iáko inne zowie/ mowiąc do
- 53: krolá Bábilońłkiego: [Stoy z łwemi (*marg*) *Wiełczby*
- : z gwiazd
- : zgánił P.
- : Bog. (-)
- 54: czárowniki y z wielkością ich/ ktorymeś
- 55: łię od młodości przyuczyl: iełlic co po=

kolumna: b

- 1: mogą á *mocnieyłzy^m* cię vczynią. Niech
- 2: łtoią á wybáwią cię wiełczzkowie twoi
- 3: niebiełcy/ co pátrzą ná gwiazdy/ ráchu
- 4: ią mieśiące/ ábyć przyłzłe rzeczy opo=

- 5: wiedzieli.] To tu właśnie Prorok o A=
6: ftrologách mowi. Bo oni biegi mieśią=
7: cow ráchuiąc/ przyśzłe przygody ludzkie
8: wiedzieć chcą/ ktore czárownikámi y
9: málefiki zowie tenże Prorok.
10: Y íami krolowie Pogánfcy kłam=(*marg*) Dan: 1.
: Błędy
: Afstro=
: logow
: krol po=
: gánfki po
: tępił. (-)
11: Ítwá ich ználi y doświadczáli. Dobrze
12: rzekł do nich Nábuchodonor: Sen
13: mi ieden wykłádác maćie: ále wam nie
14: vwierzę/ áż mi powiećie co mi fię śni=
15: ło. Bo iefli tego niewiećie/ y wykłádu
16: wiedzieć prawdziwego nie możecie. Y
17: tym ie potrwożył y zdrády ich doznał/ y
18: pogubić ie kazał: gdy tráfić nie mogli
19: co mu fię śniło. Vczyń ták ty co do gwia
20: zdárzá idźiesz pytác/ ktoć co vkradł:
21: Pytay go pierwey coć zginęło: niech cí
22: powie. á iefli nie tráfi co zginęło: pe=
23: wnie nie tráfi y tego kto vkradł ábo ná=
24: lażł. Prawdziwi Prorocy Boży/ wie=
25: dzieli z czym kto do nich ízedł/ pierwey
26: niżli ípytáli. Íako Achiás żenie krolá (*marg*) 3. Reg: 14. (-)
27: Ieroboámá powiedział o co go pytác
28: chćiała. Y Sámuel Saulowi pierwey (*marg*) 1. Reg: 9. (-)

- 29: o nálezieniu ośłow ktorzych 1szukał opo=
 30: wiedział: niżli go 1pytał. Y Dányel (*marg*) Dan: 2. (-)
 31: tráfiał co 1ię krolowi 1niło/ y co on 1en
 32: znaczył. bo iáko Prorok prawdziwy od
 33: Bogá wiedział. A fałszywym czárt/ kto=
 34: ry nic pewnego niewie/ oznáymuie/ iá=
 35: ko 1. Auguſtyn mowi/ z domyſłu tylo: y
 36: tráfí 1ię iż drugdy zgádnie. bo wielki
 37: ma domyſł y dowcip ná wſzytko. Z czár (*marg*) De Ciuit. (-)
 38: tem 1połki máią/ ktorzy 1ię tą wieźdźbą
 39: báwią/ y drudzy 1ą bálwochwálce/ czár=
 40: tom 1ię klániáią/ á prawdziwego Bo=
 41: gá odſtępuią: ktory tákich domyſłów
 42: y wieźdźb/ y czárow/ y pytania do nie=
 43: pewnych prorokow 1rogo zákazał.
 44: Iednák ná 1ámej gwiaździe y wnę=(*marg*) Poſłáni
 : krolowie
 : do Pro=
 : rokow. (-)
 45: trznym nátnieniu/ przeſtawác tym
 46: Krolom Bog nie kazał: poſłał ie do
 47: Prorokow do koſcioła 1wego w Ieru=
 48: zálem/ do vczonych ktorzy im piſmo
 49: Prorockie vkazáli. Ná vpomnienie ná= (*marg*) Nie doſyc
 : nátnie=
 : nie wnę=
 : trzne po=
 : trzebá ká=
 : pſanow
 : do vzná=

nia Bogá.

1.Cor: 14. (-)

50: fze: áby nikt ná fwym obiáwieniu y ro=

51: zumie nie przeftawał: ále fię káplanow

52: rádźił y fwoie obiáwienie wedle náuki

53: kościelney ftofował. Bo duch Proro=

54: cki/ mowi Apoftoł/ Prorokom poddány

55: ieft. Prawdziwy Duch Boży do pod=

56: dáńftwá kościelnego wiedzie/ á pychy

y włałne=

strona: 519

Ná dzień Trzech Krolow.

519.

kolumna: a

1: y włałnego rozumienia y vporu nie=

2: chce. Iełli co rozumiełz: podź do vrzę=

3: du kościelnego: obacz iełli fię twoiá

4: myśł z kościołem y z doktory ś. zgadza:

5: dopiero ná niey przeftáy. Iełli nie: miey

6: iá zá pokufę y ofzukánie zbáwienia twe

7: go. O by ná to pátrzyli dźiśieyfzy świe=

8: gotarze/ ktorzy nie idą do Ieruzálem z

9: fwoiemi rozumki/ nie idą do doktorow:

10: ále pímo fámi lepiej rozumieć chcą/

11: niżli kościoł wżytek powłzechny. Pi=

12: fmo mieć możelz/ ále prawdy prorockiey

13: w nim bez Prorokow nie naydźiefz.

14: Obáczmy nákoniec iáko ták powo= (marg) Robili w

fwoim

powoła=

niu krolow=

☐ wie.

☐ 2. Cor: 6. (-)

☐ 15: łani robili w swoim świętym powoła=

☐ 16: niu: nie darmo łalki Bożey/ iako Apo=

☐ 17: štoł vpomina/ y onego objawienia bio=

☐ 18: rąc. Naprzod nie żałowali się ná szu=

☐ 19: kanie y pracą dzieciątká im opowie=

☐ 20: dziánego. Nie mowili iako ci zwodni= (marg) Nie dofyć

☐ iż wierzy=

☐ li/ ále y

☐ szukáli P.

☐ Bogá. (-)

☐ 21: cy: dofyć iż weń wierzym y w iego bo=

☐ 22: što. wżędzie Bog iest/ szukác go nie

☐ 23: potrzebá. Ale rączey bieżeli y szukáli/ y

☐ 24: widzieć/ á nie tylo myśli ále y oczy swo=

☐ 25: ie náfycić Bogiem w cieie chcieli. Iá=

☐ 26: ko Iákob nie mowił: iż syn moy żyw/ á (marg) Genef. (-)

☐ 27: iż kroluie w Egipcie/ widzieć mi go

☐ 28: nie potrzebá: ále rączey mowił: Poydę

☐ 29: á oglądam syná mego nim vmrę. Prá=

☐ 30: wa miłość prágnie obecności.

☐ 31: Y uczynili iako Abram Pátryár= (marg) Wyfzli z

☐ swej zie=

☐ mie iako

☐ Abram. (-)

☐ 32: chá: ná głos Boży wyfzli z ziemie swo=

☐ 33: iey/ y z narodu swego/ y z domow swo=

☐ 34: ich. odbiegájąc sobie miłych domow=

☐ 35: nikow/ y spokoynych krolestw/ y zwy=

- 36: cząynych wczáłow fwoich: milfzego
- 37: łobie máiac Bogá w ćiele ziąwionego/
- 38: y wzgárdę wřzytkiego świátá dla nie=
- 39: go. By im dobrze iuż wřzytko było zgi=
- 40: nać miáło/ y pográniczni nieprzeiaćie=
- 41: le odiać im ich páńłtwá mieli: tedyby
- 42: fię byli nie rozmyślili/ áni tey drogi zá=
- 43: niecháli. A my ládá wiátrom y ftrá= (*marg*) Cierpieć
- : co dla
- : łłodkości
- : duchow=
- : ney po=
- : trzebá. (–)
- 44: chom od łzukánia fię zbáwienia odwo=
- 45: dźić dáiem: á nic dla łłodkości ducho=
- 46: wney wćierpieć y opuścić niehcemy.
- 47: Przeto iey też nie mamy/ ábo łkápó
- 48: mamy.
- 49: Wdáli fię w wielką niebeśpieczność (*marg*) Męłtwo
- : ich ná nie
- : beśpie=
- : czności. (–)
- 50: y rękę tyránná/ ktoremu niewdzięczną
- 51: nowinę o innym Izráelłkim krolu przy=
- 52: niešli. Dźiwy iáko ich nie pomordo=
- 53: wał/ ten co y włałnym łynom y źenie
- 54: łwey dla tákiego podeyrzenia nie prze=
- 55: puścił. kto ich męłtwo łłufźnie wyłła=
- 56: wi/ y gotowość do męćzeńłtwá dla te=

- 1: go y zá tego ktorego szukáli? Lecz pręde=
- 2: ką od Bogá obronę y pomoc odnieśli/
- 3: y włos z głowy im nie spadł/ á swemu
- 4: dofyć vczynili/ y to ná co ich P. Bog
- 5: wezwał wykonáli. A my fię wnetze po=
- 6: kufami od záczenia dobrego odraza=
- 7: my. By fto Herodow y fto tyśięcy czár=
- 8: tow ná drodze fprawiedliwości/ ná tey
- 9: ná którą cię P. Bog pošyła/ záłąpiło:
- 10: nie boy fię ferce mężne/ vkrzep fię w
- 11: Bogu twoim/ naydziefz prędką pomoc.
- 12: Zgubi P. Bog mocy y tyránftwá nie=
- 13: przyaścioł twoich/ y rády ich y rozumy
- 14: powichle/ y z nich fię násmieie.
- 15: O nabożeńftwie ich ktore fię z wiel=(*marg*) Nabo=
- : żeńftwo
- : trzech kro
- : low. (-)
- 16: kiew wiáry rodziło/ trudno mowić. plá=
- 17: kácbych wolał/ záłuiąc iz takiego nie
- 18: mam. Náležli Krolá y Zbáwicielá fwe
- 19: go w dziecińftwie/ Bogá fwego w flá=
- 20: biuchnym cíele y w vboftwie. Czemu=
- 21: ście ták głupi wy co was krolmi y mą=
- 22: dremi zowią? klániaćie fię v swiátá
- 23: podlefzemu/ vbozfzemu/ flábzfzemu ni=
- 24: zliście fámi? Kto widział takiego Bo=
- 25: gá? kto fię kiedy takimu krolowi pod=
- 26: dał? Co zá obroná/ co zá pomoc z nie⁸⁰?
- 27: Co może dáć ták vbogi? Gdzie woyfká/

28: gdzie dwory/ gdzie máieftat/ gdzie łłu=

29: dzy y páłace iego? A oni mowią.

30: Nie dziwne nam páłace áni dwo=(*marg*) Myśli

: krolow o

: nych. (-)

31: ry/ áni złotá/ áni woyłká/ áni rołkołzy y

32: doftátki. To nam dziwno/ iż temu fy=

33: naczkowi niebo y gwiazdy łłużą/ y tak

34: ferce náłze rołpaliłá tá gwiazdá iego/

35: iż nam kazálá wšytkiego odbieżeć/ á z

36: taką ochotą tego krolá takiego łzukác.

37: ktoż niebem y fercem ludzkim władnie

38: iedno Bog? To nam dziwno/ iż to

39: dziećię tak do ferc náłzych przenika. iná=

40: czey być nie może/ iedno iż ieft Bo=

41: giem y Pánem wšytkie^{go} światá. Prze=

42: toż wšytko mu poślufzeństwo oddá=

43: iem/ dułze/ ciálá/ máiętności y krole=

44: łtwá náłze: przyznawáiąc iż to iego

45: wšytko ieft/ z iego to ręku mamy. pro=

46: śim áby nas przyiął zá niewolniki y

47: poddáne swoie. Y pádli ciály fwemi

48: przed onym Krolem/ wyznawáiąc na=

49: wyżłze páńłtwo y zwierzchność iego

50: nád łobą: á iż mu ná wieki wiernemi

51: być y słuzyc chćá/ á inne^{go} nigdy Bogá

52: nádeń nie przyznawác/ y w żadney fię

53: rzeczy nádeń y wołą iego nie kochác.

54: Pátrż iáko to mocna y płodna wiá=

55: rá: iáko fię nád to podnośi co widzi:

56: iáko cíelefne poślugi y vniżenia wyćią=

ga. Boże

strona: 520

520.

Ná dzień Oczyszczenia

mátki Bożey.

kolumna: a

1: ga. Boże day nam taką/ á ftrzeż nas o=

2: wey nieplódney y gołey/ co y dobre v=

3: czynki y cíelefne pokłony gáni. Trzy (*marg*) Trzy kroć

: Páná zá

: krolá wi=

: tano. (–)

4: kroć P. Iezuíá zá krolá w vbořtwie y

5: w nędzy witano. Ná ośielku/ ná krzy=

6: żu/ á tu w dziećinřtwie w Bethleem.

7: Niewiem gdzie było wietřze niepodo=

8: bieńřtwo ludzkie do kroleřtwá: y wiárá

9: dobrych wyznawcow wietřza. Zda mi

10: fię że tá v trzech Krolow. Bo oni cudá (*marg*) Wiárá

: wielka v

: krolow. (–)

11: iego widźieli: y ná Lázárzá wedle nie^{go}

12: idącego: ktorzy go z pálmámi zá krolá

13: przyimowáli/ pátryli. Y Lotr ná krzy=

14: żu zácmmienie řlóńcá y trzęsienie źemie

15: widźiał/y řlychác o iego cudách mogł.

16: Ale ći nic takiego nie mieli/ coby im do

17: oney tak wyřokiey wiáry pomagáło.

18: Nie widźieli iego cudow áni mocy nád

19: czárty y nád morzem. Dziećiatko, tylo

- 20: v pierśi vbogiej mátki ná mieyfcu bár
21: zo podłym widzieli: á iednák oku lię od=
22: łtráfzyć y rozumowi świeckiemu od ták
23: wielkiey wiáry y pokłonu BOzkiego
24: nie dáli.
25: Nákoniec vpominki oddáli Bozkie
26: y krolewkie y odkupicielowi światá go
27: dne. Iáko Bogu ofiárę kádźidlá dá=

kolumna: b

- 1: ią: iáko krolowi złoto przynofzą: iáko
2: śmiertelnemu do pogrzebu mirrhę dá=
3: ią: wiedząc iż ták świat odkupić miał
4: gorzką śmiercią łwoią.
5: O Boże moy/ wleyże w nas ferce
6: tych oycow y Pátryáchow náfzych/ á=
7: byłmy lię ták tobie podobáli: będąc do
8: znáiomości y obietnic y łálki twoiey
9: powołáni y oświeceni: ábyłmy tákimi
10: vczynekámi/ wedle rády Apoštołá twe=
11: go/ powołanie náfze łobie vpewniáli.(*marg*) 1. Petr. (-)
12: Nie cię wiernie y prawdziwie łzuka=
13: my przy świecy y gwiazdzie łłowá twe=
14: go/ w nowym Ieruzálem/ w powfze=
15: chnym kościele twoim: w opułzczeniu
16: y wzgárdzie tych widomych dobr/ w
17: pokulách y niebeśpiecznościách świá=
18: tá tego: w pracách y w iáłmużnách/ o=
19: pátruiąc potrzeby vbogich co w gno=
20: iách y w łtáyniách y w łłomie bez opá=
21: trzenia leżą: y w ofierze z dułze/ z ciálá/

22: y z máietności nálezey. ábyfmy cię nález

23: fzy/ y pokłon á fluzbę twoię tu ná ziemi

24: odpráwiwłzy: do oyczyzny wieczney w=

25: roćić lię mogli. Przez tegoż Zbáwicie=

26: lá swiátá dla nas národzonego. Am^{en}.

strona: 547

Ná dzień ś. Apoštołow

547.

Philippá y Iákubá.

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

23: PHILIPPA Y YAKVBA, EWAN-

24: GELIA V IANA W XIII.

- 25: **O**Nego czáfu: Mowił P. Iezus vczniom fwo=
 26: im. Niech fię nie trwoży ferce wáfze. Wierzcie w Bo=
 27: gá: y w mię wierzcie. W domu Oycá mego ieft mie=
 28: ízkánia wiele. Bo gdzieby ináczey było: powiedziałbych wam
 29: był/ ábowiem idę gotowác wam mieyfce. A iefli odeydę/ y zgotu=
 30: ię wam mieyfce: przyidę záfię/ y wezmę was do siebie: izbyście
 31: gdzim ia ieft/ y wy byli. A wiecie dokąd ia idę/ y drogę wiecie.
 32: Rzekł mu Thomałz: Pánie/ niewiemy dokąd idziefz: á iákoż mo=
 33: żemy drogę wiedzieć? Rzekł mu P. Iezus: Iam ieft drogá/ y pra=
 34: wdá/ y żywot. Zaden nie przychodzi do Oycá/ iedno przez mię.
 35: Gdybyście mię ználi/ wždybyście y Oycá mego ználi: á od tego
 36: czáfu poznaćie go/ y widzieliście go. Rzekł mu Philip: Pánie/
 37: vkaż nam Oycá: á dofyć nam (ná tym.) Rzekł mu P. Iezus:
 38: Przez ták długi czás ieftem z wámi: á nie poználiście mię? Phi=
 39: lippie/ kto mnie widzi: widzi y Oycá. Iákoż ty mowifz: Vkaż
 40: nam Oycá? Nie wierzycie że ia w Oycu: á Oćiec ieft we mnie?
 41: Słowá ktore ia do was mowię/ nie od fámeo siebie mowię.
 42: Lecz Oćiec we mnie miefzkáiący on czyni vczynki. Nie wierzycie
 43: iżem ia w Oycu: á Oćiec we mnie ieft? Wždy dla fámych vczyn=
 44: kow wierzcie. Záprawdę/ záprawdę/ wam powiedam: kto wie=
 45: rzy w mię/ vczynki ktore ia czynię/ y on czynić będzie: y wietfze nád
 46: te czynić będzie/ bo ia do Oycá idę: A oczkolwiek będziecie prośić
 47: Oycá w imię moie/ to vczynię.

Zzz ij

Wielkie

strona: 548

548.

Ná dzień ś. Apoštołow

Philippá y Iákibá.

<http://rcin.org.pl>

kolumna: a

- 1: **W**ielkie ná on čás
- 2: trwogi y nawałności ná
- 3: vcznie Páńłkie powłta=
- 4: wály: gdy im o blizkiew
- 5: śmierci swoiey/ y o ich ósieroceniu/ y
- 6: záchwianiu opowiedał P. Iezus. Gdy
- 7: y Piotrowi napierwłzemu miedzy nimi (*marg*) Smutki
- : y boiáźni
- : Apołto=
- : łow w
- : wielki
- : Czwar=
- : tek. (-)
- 8: iego vpadek oznaymiał: iż fię go z bo=
- 9: iáźni záprzeć miał/ mocą y okrucień=
- 10: łtwem iego nieprzyiaćioł wtráfzony.
- 11: kto fię nie przelękl/ gdy ná tę opokę tá=
- 12: kie zátrześnienie przyść miáło? Gdy y
- 13: o innych przełtrzezał iáko vćiec od nie
- 14: go y wzgorłzyć fię mieli. Y o iednym
- 15: zdraycy łwym miedzy nimi: y o łrogiew
- 16: á fromotney śmierci swoiey wiádo=
- 17: mość im dawał. Ciężko y łerdecznie
- 18: wzdecháli: myśłac/ o niewinności y
- 19: háńbie Pána łwego/ ktorego ták gorą=
- 20: co miłowáli: y o swoiey nádźiei ktorą

kolumna: b

- 1: w nim mieli/ nań fię iáko ná Syná

- 2: Bożego y iáko ná wielkiego v Bogá y
 3: v ludzi proroká ŃpuŃzczáiąc: y obronę
 4: śieroctwá Ńwe^{go} iemu oddáiąc: iáko im
 5: wŃzytko vpáść onym odeśćim y śmier=
 6: ćią iego miáło. Nie rad tym namil=
 7: Ńzych dźiateczek Ńwoich łágodny bárzo
 8: oćiec ChryŃtus Iezus záfmucał: y bo=
 9: lał Ńam bárzo ná to/ iż Ńię Ńmućili. ále iż
 10: Oycá Ńwego wolą y roŃkazánie pełnić
 11: było potrzebá: nie mogli im w tym do=
 12: godzić. Lecz wŃzelákimi poćiechámami y
 13: namowámami lekki czyni on žal ich: Ńłowy
 14: ie dźiwnie przerázliwemi y wdźięczne=
 15: mi kołyŃząc/ y tuląc. O ktorých wnet=
 16: że mowić będźiem/ bo wielkie Ńłodko=
 17: śći w Ńobie máią: iedno pierwey praw=
 18: dę Kátholicką z tey Ewángeliey około
 19: niektořych ártikułow vmocnić mam
 20: wolą/ zá pomocą tegoż Páná mego.

21: **PIERWSZA CZESC.**

22: **O wyznániu boŃtwá ChryŃtuŃowego/ y o rozmáitości ko=**

23: **ron y zapłat ná onym Ńwiećie/ y o tych ktorzy**

24: **pozno ChryŃtuŃá poznawáią.**

kolumna: a

- 1: **W** Szędzie gdzie iest pogodny (*marg*) Závždy
 : ná Arry=
 : any y No=
 : wochrz=
 : czeńce wo

1: łąć. (-)

2: czas/ nie omieszkaemy ná ty

3: Aryany wołać: bo też mało

4: nie w káżdey Ewángeliey głupstwo á=

5: bo złość ich y niewftyd fię háńbi: áby

6: przeftáli ták śmieie y zelżywie boftwá

7: práwego Páná náfzego obraźać. á my

8: wierni ábyfmy fię wlfzędzie y záfwdy o

9: tę krzywdę Pánfká y náfzę mowić/ y

10: gniewać/ y fmućić náuczylí. Mowí tu

11: Pan: Wierzyćie w Bogá y w mię wierz

12: ćie. Temí fłowy prawdźiwy á nieomył=

13: ny miřtrz náucza nas: iż on íeřt prá=

14: wym Bogiem/ w ktorego Zydowie wie

15: rzylí. Bo gdyby tym nie był: íákoby w

16: fię wierzyć kazał? gdyż wiárá żadne=

17: mu řtworzeniu nie fłuży/ íedno fáme=

18: mu Bogu. Kto ták ofzálał/ áby w An= (marg) Chryřtus

19: práwym

20: Bogiem/

21: bo w fię

22: wierzyć

23: kazał. (-)

24: yoła/ ábo w řwiętego/ ábo w íákíe řtwo

25: rzenie wierzyć: to íeřt w nim wfzytko

26: řerce y nádźieię řwoię pořáźić miał?

27: Ten to řam czyní ktory řczyrym bál=

28: wochwálcá być chce.

29: A iż Pan mowí: Y w mię wierzćie:

30: nie czyní fię ínfzym ábo drugim Bo=

26: giem: ále to roždźiela/ dla człowie=

27: czeńtwa którym rožny ieft Chryftus

28: od Bogá. Iákoby rzekł: Iešli w Bo=

kolumna: b

1: gá wierzyćcie/ y w mię choć mię człowie=

2: kiem być widźicie/ wierźcie. Bom ia

3: nie tylo człowiekiem/ ále y onym Bo=

4: giem w ktorego wierzyćcie. Y potwier=

5: dza tego niżej/ gdy do vczniow y do

6: Philippá mowi: Byście mię ználi/ y

7: Oycábyście też mego ználi. Philippie/

8: kto mię widźi/ widźi y Oycá. Iešliby

9: nie był Pan **IEZVS** iednym Bogiem z

10: Oycem: nie byłaby to prawdá/ iż kto

11: zna Syná/ zna y Oycá. Muśi być iż (*marg*) Rožno=

: ści nie

: málz w

: bołtwie

: Oycá y

: Syná. (-)

12: rožnice žadney miedzy ich náturą Bo=

13: zką nie málz. Bo gdyby namnieyfza by=

14: łá: iužby nie iedno było poznánie y opi=

15: łánie obudwu. Ználić dobrze Apoftolo=

16: wie Páná/ iáko wielkiego y mądrego

17: Proroká y Mešfyalzá: á iednák im Pan

18: mowi: Byście mię ználi/ ználibyście

19: y Oycá. y ták dłužo z wámi ieštem/ á nie

20: poználiście mię? Czegož im do pozná=

21: nia nie doštawáło? Tego áby go ználi

- 22: zá iednego Bogá z Oycem. y gdy mo=
 23: wili: Vkaż nam Oycá á mamy ná tym
 24: dofyć: Wiedźieli iż bez poznánia prá=
 25: wego Bogá/ ktorego Oycem zwáli:
 26: zbáwieni być y fwego nawyźszego łzcę=
 27: ścia doftąpić nie mogli. A Pan co od=
 28: powiáda? Philippie/ kto widzi mnie/

widzi y

strona: 549

Ná dzień ś. Apoštołow

549.

Philippá y Iákubá.

kolumna: a

- 1: widzi y Oycá. to iest: Iam táki y tenże
 2: Bog ná którym flufznie przeftáiećie/ y
 3: od ktorego wlytkiego fwego błogofłá=
 4: wieńftwá oczekiwáćie. Y zámykáiąc
 5: Pan to rozumienie mowi do Philippá:
 6: Nie wierzyfz iż ia w Oycu á Oćiec iest
 7: we mnie. Toż boftwo mam co y Oćiec/
 8: y nic Oćiec nie ma/ czegobych ia nie
 9: miał/ z ftrony náture Bozkiey. Ták ś= (marg) Cyril: lib:
 : 9. cap: 37.
 : in Ioan.
 : Chrif: in
 : hunc locū. (—)
 10: więći Doktorowie przeciw Aryanom z
 11: tego mieyfćá ty bluźnierce záfromocá=
 12: ią. á zwłáfzczá ci co piáli ná ś. Ianá/
 13: iáko Cyrillus/ Chryzoftom/ Auguřtyn:
 14: y my ie z nimi pohánbiaymy.

- 15: Iełzcie y drugi błąd tych omylnikow
- 16: obalamy z tych łłow P. Iezufowych:
- 17: [W domu Oycá mego wiele iełt miełz=
- 18: kánia:] ktorym náuczác chcą/ iż tu ná
- 19: źiemi wŕzyłcy w łprawiedliwości iedná
- 20: cy/ y nie ma ieden nád drugiego więcey/ (*marg*) **Luter: fer:**
- : **de Natiu:**
- : **B. Mariæ.**
- : **Illir: Flac:**
- : **in defen**
- : **fione cõt:**
- : **Tilitanū**
- : **cap: 6. (-)**
- 21: y káždy Chrześcijánin iełt ták święty
- 22: iáko Pánná Márya. Mowił Luter y
- 23: vczeń iego poprąwił mowiac: Iż y łotr
- 24: ná krzyżu y Mágdalená ták byli święci
- 25: iáko Ian Chrzćiciel. Ná ty bluźnier=
- 26: łtwá prawdá Kátholicka ták náucza:
- 27: Iáko w niebie nie rowne łą zapłáty/ á= (*marg*) Nie row=
- : ne wyłłu=
- : gi y za=
- : płáty ś=
- : więtych.
- : **Luc: 19. (-)**
- 28: le łą rozmáite w domu onym miełzka=
- 29: nia: ták tu ná źiemi nie rowne łą wy=
- 30: ługi/ y iełt ieden więłzey świętobliwo
- 31: ści niżli drugi. Mowi Pan o łłudze y
- 32: robotniku: iż ieden vrobił dzieśc/ á

33: drugi pięć talentow. y zá ten iednemu

34: dáią ftároftwo nád dzieśiącią miał: á

35: drugiemu nád pięcią. Wedle wyflugi/

36: mowi Apoftoł/ káždemu P. Bog płáci/

37: y zá złe y zá dobre/ ták iáko kto w cíele

38: czynił. Stáníem wftyfcy/ mowi/ przed (*marg*) [1. Cor: 3.](#)

: [Rom: 2.](#)

: [1. Cor: 5. \(-\)](#)

39: trybunałem Chryftufowym: áby káždy

40: brał iáko w cíele czynił: ábo zá złe/ ábo

41: zá dobre. Y w obiáwieniu ś. Ianá do (*marg*) [Apoc: 18. \(-\)](#)

42: Bábiloniey mowią: [Iáko wiele w ro=

43: fkołzách lię vkocháłá: ták wiele iey day=

44: íie męki y fmutku.] Tákwyciąga fprá=

45: wiedliwość Bożą/ áby wedle roboty

46: byłá zaplátá. Ieden robi więcej: bę=

47: dzie też miał więcej. ieden mniej: bę=

48: dzie też miał mniej. Bo wiele íeť mie=

49: fzkánia w niebie. Iedno niebo/ iedno (*marg*) [Matt: 20. \(-\)](#)

50: fzczeńcie błogofłáwionych: ieden grofz

51: dzienny/ ktory robotnicy w winnicy

52: prácuíący biorą: ále nie ieden podział

53: onego fzczeńcia. Iáko gwiazdy wftyt=

54: kie fą ná niebie: ále nie iednáko wftyt=

55: tkie świecą. Y mowi Apoftoł: In=

56: fza íeť światłość fłóncá/ á ínfza mieśią=(*marg*) [1. Cor: 15. \(-\)](#)

kolumna: b

1: cá/ y innych gwiazd. Iáko gwiazdá od

2: gwiazdy różna: tákwbędzie ná zmar=

3: twychwftanie.

4: Táč ieft y ś. Doktorow náuká z te=(*marg*) [Libro 2.](#)

: [cont: Ioui-](#)

: [nian. \(-\)](#)

5: goż mieyfcá y fłow Páńkich: [W domu

6: Oycá me^{go} wiele ieft miefzkánia:] ták iż

7: błąd zbijał ś. Hieronym: [W niebie

8: zgotowano/ práwi/ wiele y rożnych mie

9: fzkánia/ rozmáitym y rożnym cnotom/

10: ktore biorą nie perfony ále vczynki.] Y

11: Auguſtyn ś. nápiſał ná tyż fłowá: (*marg*) [In Ioan:](#)

: [Tract: 67. \(-\)](#)

12: [Ieft/ práwi/ ieden nád drugiego mędr=

13: fzy y fpráwiedliwfzy y ſwiętobliwfzy. W

14: domu Oycá me^{go} wiele ieft miefzkánia.

15: Zadnego od domu onego nie oddala/

16: w ktorým káždy miefzkánie weźmie we=

17: dle zaſługi ſwoiey. Dźienny grofz wfzy=

18: tkim iednáki ktory goſpodarz rozdáie/

19: przez ktory fię znáczy żywot wieczny/ w

20: ktorým nie dłużej żyie ieden niżli dru=

21: gi. Ale wiele ieft rożnych miefzkánia/

22: ktore w iednym żywocie wiecznym po=

23: kázuią wiele rożnych dla zaſługi go=

24: dności.] Toż náucza Grzegorz ś. y in= (*marg*) [Dialog: li:](#)

: [4. cap: 35. \(-\)](#)

25: ni. Iáko ná ieden drogi kámień wfzyſcy

26: iednáko pátrzą: ále ieden lepiey widzi

27: niżli drugi/ co w nim zá ozdoba. Lepiey

28: widzi młody z młodem y byftremi oczy

29: má: niżli ftáry z wypátrzonými. Ták

- 30: wżycy ná iednego Bogá pátrzyć y ie=
31: dno kroleftwo iego mieć będzim: ále
32: iedni więcej á drudzy mniej vyrzą.
33: Niechże ty złe ięzyki milczą/ á náleznych
34: chući do więtlzey roboty y wyżlzego po=
35: łtętku w cnotách y pobożności nie tę=
36: pią: ábyłmy wyżlzych też w niebie do=
37: łtoyności dołtáwác mogli. Niech nie
38: rownáią łłóńcá z gwiazdami: náświęt
39: łzey mátki Bożey z innemi niewiáłtá=
40: mi. Bo im tego łcierpieć/ y tákiedy krzy=
41: wdy przczyłtey y nád wżytki Anyoły
42: nawyżlzey mátkce Bożey/ dopułcić nie
43: możem.
44: Iełt ielzce iedno łłowo w tey E=(*marg*) Przetrwá
: nie y dłu=
: gie látá
: pokázuią
: prawdę. (-)
45: wángeliey/ ktore łię nam przydáie ná
46: włpor wżytkiey Kátholickiey prawdy
47: y náuki/ gdy Pan mowi: [Tákem daw=
48: no z wámi á nie poználišcie mię?] Do
49: Chryłtułá y prawdy iego poznánia wie
50: le pomaga czás y długie przetrwánie.
51: Zá czáfem wżytko więtlzą dołkonálość
52: łwoię bierze/ á długie látá otwarzáią
53: iákim kto iełt. y zátáić łię nic nie może/
54: iáko Pan mowi: coby łię z czáfem nie (*marg*) [Matt: 10.](#) (-)
55: odkryło. My Kátholicy w Polłzce od

56: siedmi let lat do Chryštuśáfmy przyśtá=

Zzz iij

li Chrze=

strona: 550

550.

Ná dzień ś. Apośtołow

Philippá y Iákubá.

kolumna: a

1: li y Chrześcíanmi zośtálfmy: á w (*marg*) Dawno

: Chryštu=

: íá znamy. (-)

2: Rzymie/ íkąd nas wiárá tá o práwym

3: Bogu y náuce iego dośzlá/ iuz pułtorá

4: tyśiáćá lat o Chryštuśie wiedzą. Ták=

5: żebyfmy go długo poznać nie mieli?

6: tákżeśmy długo około prawdy iego błá

7: dźili? Nie odkrył íię fałsz y ośzukánie

8: Rzymśkich bífkupow przez ták długi

9: czás? Czyli ludźi nie było coby rozum

10: mieli? Czemuż nas dopiero wiáry v=

11: czyć chcá? Z íákiemi nowinámi idá/

12: nowego nam Chryštuśá y nowá o nim

13: náukę przynofząc?

14: Hieronym ś. ták ná przeciwniká pra=(*marg*) *Epif: ad*

: *Pamma-*

: *chium &*

: *Oceanum.* (-)

15: wdy wołał: [Po 400. lat chceś nas

16: tego náuczác/ czegośmy nie wiedźieli?

17: Do tego czáfu bez tey wiáry był świát

18: Chrześcíanśki.] Y Názyánzenus ták= (*marg*) *Epif: 2.*

: *ad Cledo-*

: **nium.** (–)

19: że ná takie nápił: [Ieśli lię dopiero

20: przed lat 30. wiará poczęła/ gdyż iuż

21: ieft 400. lat iáko lię Chryftus ziawił:

22: záprawdę Ewángelia ták długo była

kolumna: b

1: prożna.] Iáko my łufzniey ná nie zá=

2: wołác y one pófromoćić możem: kto=

3: rzyfmy nie 400. lat/ ále pułtorá tyśią=

4: cá lat w wierze ś. y w znáimomości Ch=

5: ryftuá będąc/ Chrześcijánmi przeżyli:

6: gdy nas dopiero wiary Chrześciján=

7: łkiey náuczác chcą? [Izali/ iáko mowi (*marg*) *De prae-*

: **script.** (–)

8: Tertulianus/ ták wiele kościołow w

9: iedney wierze pobładziło? Izali śpraw=

10: cá ábo wrzędnik kościoła Bożego/

11: to ieft Duch ś. nie odpráwował wrzę=

12: du śwego? Izali przez ták długi czás o

13: kościele Chryftułowym ná ziemi nie

14: wiedział/ á onego nie rządził?]

15: Niechże z temi śwemi nowinkámi

16: vćiekáią/ ktorych czás ten bárzo máły

17: od Lutrá odkrył: iż są pełne odmiány/

18: nieftátku/ fałzu/ y niezgody: iż cudzo=

19: łożne/ to ieft z innego á nie z Chryftu=

20: łowego łtáre^g łzczepu łzczepienie/ ktore (*marg*) *Sap: 4.* (–)

21: korzeniá głęboko nie pułzcza/ po wierz=

22: chu idzie/ á oštátek ládá wiátr obáli.

24: O poćiechách w kłopotách tego żywotá.

kolumna: a

- 1: **T** Y wżytki słodkie słowá/ ktore=
2: mi P. **IEZVS** smutek vczniow
3: swoich leczy: nam lię też przy=
4: dáią/ ktorzy zázždy mamy co ćierpieć.
5: Byfmy ołobnych y pojedynkowych do=(*marg*) **Tefkność**
: nářzá do
: **Chryřtuřá.** (–)
6: ległóći nie mieli/ iákož ie ma kázdy:
7: řámá tefkność do Chryřtuřá nářzego
8: ktoregořmy do tego czáfu nie widźieli/
9: á ták wielkieřmy rzeczy o nim vwierzy=
10: li: y do oyczyzny y do domu przyrodzo=
11: nego/ y włařnego tefkność/ trapićby
12: nas bárzo mogłá. A ktož tu nád temi
13: rzekámy Bábilonu y niewoley nie plá=(*marg*) **Přal: 136.** (–)
14: cze ná Ieruzálem wřpomináiąc? kto
15: nie tefkni do miářtá **one^{řo}**/ o ktorym/ iá=
16: ko Přalm mowi/ ták wiele dobrego řly=(*marg*) **Přal: 86.** (–)
17: řzym? do źiemie oney gdzie plynie miod
18: y mleko/ y rzekámi lię wřzytkie rořkořzy
19: y řkárby wylewáią? ktoby nie rad přęđ=
20: ko ogládał **one^{řo}** dobrodźieię ktory dla
21: nas vmárl/ y ták wiele nam ziednał?
22: Lecz krom tey tefkności nędzechmy w=
23: řzelákiey peñni/ to řtáđ to zowáđ.
24: Sámto iedno řłowo Páńřkie vćie=(*marg*) **1.**
: Nie řło=

⌘ wy ále rze

⌘ czą y mo=

⌘ cą Chry=

⌘ ftus cie=

⌘ fzy. (-)

25: fżyć nas ząwždy może: [Nie fráfuycie

26: fercá fwego:] gdybyfmy vwały kto ie

27: mowi. Ten mowi co nie fłowy/ iáko lu=

28: dzie niepotężni ktorzy wyrwác nas z

29: trudności nie mogą: ále lámą rzeczą

kolumna: b

1: **ćiefzyc** [!] może. Gdy tonęli Apoštołowie (*marg*) **Matt: 8.**

⌘ **Matt: 14.** (-)

2: tylo im rzekł Pan: Nie boycie fię: fer=

3: ce fię im vpádłe nápráwiło. Bo on

4: mógł rofkázác wíátrom y morzu. On

5: lam co mowi: Nie płáčz niewiáfto: (*marg*) **Luc.** (-)

6: fzy iey zaráz oddalił: bo iey vmárłego

7: fyná ożywił. Ieśli ty mnie Pánie cie=

8: fzyłz co fmutek moy oddalić możelz: ie=

9: fli ty mnie żáluiefz y zemną boleiefz: iá=

10: ko lam fwoiey y moiey żáłości nie od=

11: daliłz? Izali nie możelz ieśli chcelz? A

12: pewnie chcelz gdy mię lam ćiefzyłz á mo

13: wifz: Nie fráfu y fię. Nie będę Pánie.

14: bo ty ziąć zemnie ten kłopot możelz: ie=

15: fli nie zaráz/ tedy potym. Dofyc mam

16: ná tym iż ty mnie żáluiefz/ ktor y mię

17: wyrwác ze wfzytkiey trwogi możelz.

18: Wierzycie w Bogá y w mię wierz=

19: cie. Byśmy w naćieżłzych wćifkách ná= (marg) 2.

20: Iáko fię

21: wiárą w

22: Chryftu=

23: Iá ćiefzyć. (-)

24: Izych mowali to fłowo: [Wierzę w Bo=

25: gá:] z takim rozmyślánim iáko fię rze=

26: cze: nie odwłoczną poćiechę mieliby=

27: Imy zaráz. Wierzę w Bogá który mię

28: Iтворzył y odkupił/ iż on o mnie myśli/

29: y Itıránie ma o mnie oycowfkie y Bo=

30: zkie. Wierzę w Bogá który zliczył ślá=

31: dy moie/ wie co fię zemną dzieie. on mię

32: rządzi/ on mię ćwiczy/ on mię náprá=

33: wuie. Wierzę co mi obiecał. wierzę y

mocno

strona: 551

Ná dzień ś. Apoftołów

551.

Philippá y Iákubá.

kolumna: a

1: mocno trzymam o wĺzechmocności ie=

2: go/ o prawdzie iego/ iż mi ią ziści: o

3: miłóśierdziu iego/ iż mię wyrwie gdzie

4: mi naćieśniey będzie. wierzę y mocno

5: wierzę/ á zbić fię żadney pokuśie y nie=

6: ćierpliwości nie dam. Tác wiárą/ mo=

7: wi Ian ś. świat zwycięża: to ielt wĺzyt= (marg) 1. Ioan: 5. (-)

8: ki naiázdy y pokuły niezczęścia świe=

9: ckiego. Kto mocno wierzy/ iáko go ten

10: Chryftus miłuie/ który zdrowie fwoie

- 11: zań dał: iáko fię vćiefzyć nie ma/ gdy
- 12: do niego woła/ áby go nie opuźczał/ á
- 13: fwoiey miłości ku ftrapionemu dofyć
- 14: czynił? [Wierz Bogu/ Mowi Mędrzec/ (*marg*) Eccki: 1. (-)
- 15: á on cię nápráwi. Proftuy drogi twoie
- 16: á vfay mu. Ktorzy fię boicie P. Bogá
- 17: wierźcie mu/ á nie zginie zapłátá wáfzá.
- 18: Pátrźcie fynowie y narodowie ludzcy/
- 19: á wiedźcie: iż fię żaden nie ośzukał kto=
- 20: ry nádzieię w P. Bogu miał. A kto
- 21: kiedy czyniący rofkazanie Bożé opu=
- 22: fzczony ieft? ábo kto go wzywał áby im
- 23: gárdzić miał?] Poty Mędrzec. Tákíe
- 24: nam płyną poćiechy z wiáry w Páná
- 25: Bogá/ gdy gorąca ieft á żywa. [W domu Oycá mego miefzkánia (*marg*) 3.
- : Domem
- : przyfłłym
- : y końcem
- : drogi ná=
- : fzey iáko
- : fię ćiefzyć. (-)
- 26: ieft wiele.] Nie dźiwuyćie fię iż fię tu
- 27: źle macie/ śpiewayćie iedno: Nie tu
- 28: dom: Nie tu dom: á wnet fię vćiefzyćie.
- 29: W gośćinieście miedzy obcemi: ládá
- 30: kto was fzarpác może: á ten świát ob=
- 31: cemi gárdzi. wfpomnicie iedno ná dom
- 32: wáfz/ ná oycá miłego/ ná dobrá ktore w
- 33: nim fą/ ná bráty y powinne: á pokwápi=
- 34: cie fię do nich: w biegu y drodze nędzá.

- 35: wam lekka będzie. Iełzcieć P. Bog/
 36: mówił Moyzełz/ nie dał odpocznienia: (marg) Deut: 6. (-)
 37: iełzcieś ná pułzczy miedzy węźmi y iá=
 38: łzczurkám: iełzcieś pod płáchciánemi
 39: domki ná źiemi/ ktora nie rodźi iedno
 40: ćierźnie: Kwáp łię iedno do odpocz= (marg) Deut: 6. (-)
 41: nienia/ do domow murowánych/ kto=
 42: rycheś nie budował: do winnic ktory=
 43: cheś nie łzczepił: do cyłtern ktorycheś
 44: nie kopał: do srebřá/ złotá/ y komor
 45: pełnych: do pokoju z wełelim/ do zam= (marg) Iła: 32. (-)
 46: kow z beśpieczeńftwem: do odpoczy=
 47: nienia z dołtátkiem. Tám będziełz sie= (marg) 3. Reg: 4. (-)
 48: dział pod chłodnicą twoią/ pod iábło=
 49: nią y winnym liściem twoim. Spáć (marg) Deut: 28. (-)
 50: będziełz/ y wdzięczny będzie łen twoy: á
 51: żaden cię nie obudzi. pokoju twemu (marg) Leuit: 26. (-)
 52: nie będzie końcá. będzie iáko rzeká w
 53: ktorey nigdy wodá nie włtaie/ iáko mo=
 54: wi Prorok/ pokoy twoy. O byłmy o (marg) Iła: 48. (-)
 55: tym domu zówždy myśłili y mowili:

kolumna: b

- 1: iákoby nam prędko y wdzięcznie tá zła
 2: drogá zefzłá?
 3: [Idę gotowác wam mieyłcá] ábyś (marg) 4.
 : Zgotowá=
 : nia miey=
 : łcá iáka
 : poćiechá. (-)
 4: nie rzekł/ trudno y wyłoko do tego do=

- 5: mu/ y boię fię wypchnienia/ y wrot zá=
6: wártych głupim pánnom: bo gnie=
7: wam częłto namilźzego Oycá mego.
8: Nie boy fię. Małz tám dobrego łpraw= (*marg*) Chryłtus
: nam dro=
: gę gotu=
: ie. (-)
9: cę fwego/ ktory od ćiebie nie tylo prze=
10: prałza: ále y długi twoie płáci/ y prze=
11: winienia twoie/ y gniew Oycowłki z
12: ćiebie znoši. Małz tám powinną krew
13: y brátá twego: ktoryć tám iáko Io=
14: zeph w Egipćie włzytko nágotował.
15: Ktory lepiej y poćiefzniey do nas mo=
16: wi/ niźli on mowił Iozeph: Pokwápćie (*marg*) Chryłtus
: nas do
: domu łwe
: go wzy=
: wa.
: Genef. (-)
17: fię do mnie. Bo mię P. Bog vczynił
18: pánem włzytkiey źemie Egipćkiey. á
19: Syn Boży mowi: Vczynił mię Bog
20: Pánem włzytkiego niebá y źemie. By=
21: łem tym Pánem zówždy wedle bołtwá/
22: iáko przedwieczny Syn Boży: ále dla
23: was bráćiey moiey nábytym práwem y
24: wyłługá moią/ dołtałem tego páńłtwá
25: w náturze ludzkiey/ prácuiać y ćier=
26: piąc: ábych fię im z wámi dzielił/ á was.

- 27: do tego nábycia mego przypuścił/ y
- 28: łpołdzedzicmi wczynił. Podźciefz do
- 29: mnie: bo wŕzytkom iuż zgotował dla
- 30: was: wŕzytki niebiefkie dobrá y bogá=
- 31: ctwá/ wálze fą.
- 32: O iáko to poćiefzne wzywánie.
- 33: Tám gdzie dla nas zgotowano/ tám fię
- 34: kwápmy: gdzie brát náfz y Bog náfz
- 35: kroluie. Tu ná ziemi nie gotuią nam (*marg*) Tu tylo
- : ná dzień
- : zgotowa=
- : no/ iáko
- : ná ieden
- : nocleg. (-)
- 36: iedno ná ieden dzień/ ná ieden nocleg/
- 37: iáko w gołpodźie/ y to we złey. y to nic
- 38: do rołkołzy y odpoczynienia práwego:
- 39: tylo do krotkiej potrzeby. Tu chleb
- 40: plákánia/ chleb czeládny gruby/ y twár=
- 41: dy: á tám zgotowano wŕzytkie rołkołzy
- 42: łynowfkie/ y wieczne do wiecznego po=
- 43: koiu. O Boże czemuż tám nie tesknim?
- 44: czemu łobie z taką pilnością gotuie=
- 45: my mieyfce/ z ktorego nas wypędzą?
- 46: buduiemy/ kupuiemy wśi/ zamki/ y zápi=
- 47: łuiemy łobie wieczności/ ktore ráczey
- 48: kroćiuchną árendą zwác możem.
- 49: Zgromádzamy z onym bogátym
- 50: mowiąc: Dułzo moiá/ małz wiele do= (*marg*) [Luc: 12.](#) (-)
- 51: brego ná długie látá/ odpoczyway:

52: iedz/ piy/ vżyway. á nie baczym iż nie

53: będą długie látá/ á ná wieczność nie

54: będzie odpocznienia długiego: tey no=

55: cy dużę z nas wydrą: á to komu co fię

56: nágotowało zoftánie? Nágotowáles/

ále nie fo=

strona: 552

552.

Ná dzień ś. Apoštołow

Philippá y Iákubá.

kolumna: a

1: ále nie łobie: infzy te^{go} záżyie/ á ty odbie=

2: żeć tego muśiż/ coś ták chćiwie zbierał.

3: O iáko tám lepiej gdzie Chryftus ná=

4: gotował/ byłmy fię łámi ná to goto=

5: wác chćieli: á tu w tey gołpodzie my=

6: łámi y kochánim głupim nie zoftawá=

7: li. Gotuymy iáko mądre pány oley

8: miłosierdzia y iáłmużny/ áby nam rze=

9: czono: Wnidźcie do wefela y krole=

10: łtwá wam od Chryftuła oblubieńcá y

11: brátá zgotowánego. Boście mię w (*marg*) [Matt: 26.](#) (-)

12: moich vbogich karmili/ odziewáli/ o=

13: pátrowáli.

14: [A gdy odeyde y mieyfce wam zgotu=(*marg*) **5.**

: Przyidzie

: P. Chry=

: łtus po

: nas czáfu

: śmierći. (-)

15: ię/ záś przyide y wezmę was do siebie/

- 16: ábyście tám byli gđziem ia ieft.] Zgo=
17: towawfzy wam mieyfce/ przyidę po
18: was y ná nie was wprowadzę. Nie
19: dofyće Pánie moy/ iześ nam takie
20: mieyfce y odpocznienie drogą krwią y
21: śmiercią twoią zgotował: iefzczesz łam
22: po nas przychodzić chcesz? Izali to nie
23: zelżywość twoiá krolewfka/ po ługi
24: ná vcztę łámemu krolowi chodzić?
25: niewiem iáko lię tey dobroći twey dži=
26: wowác. Iozeph po bráty łwoie nie
27: przychodził: ále im tylo potrzeby ná
28: drogę/ wozy y konie/ łzáty y złoto połłá:
29: á ty łam niegodne ługi twoie prowá=
30: dźić chcesz? Dofyc Pánie moy/ iz An=
31: yoły ługi twoie po nas pošleš. A Pan
32: mowi: Drogá trudná/ przez śmierć y
33: woýłká łzátáńłkie/ przez ogień y wodę
34: przechod ieft/ do tego mieýłcá wam zgo
35: towánego. Iam ieft drogá: potrzebá (*marg*) Chryftus
: drogá ná
: łzá. (–)
36: mnie tám łámemu być á was przepro=
37: wádźić. potrzebá vczynić wam śmierć
38: lekką/ potrzebá odgromić y potopić w
39: morzu nieprzyiaćiele/ y ogień onego
40: piecá Bábilońłkiego w rofę chłódzącą
41: obroćić/ y Iordan ná wchod do tey o=
42: biecáney ziemie ofułfzyć/ ábyście łpie=
43: wáli: Przešliłmy przez ogień y wodę/ (*marg*) Płál: 65. (–)

- 44: y wprowadziłeś nas ná ochłodę. Mogł
 45: bych to przez Anyoły moie fprawić: ále
 46: mátcie nie dofyć fię dzieie/ gdy lámá
 47: dzieći fwoich nie noši. Miłość moiá
 48: ku wam nie dopuści/ ábych to komu
 49: innemu zlecał. O Boże co to ták zá
 50: nie zwyczajyna łáfká.

51: Czynili to P. **IEZVS** káždemu wier=(*marg*) Iefli Pan

: IEzus

: przy sm=

: ierći káz=

: dego wy=

: bránego

: bywa. (-)

52: nemu słudze fwemu/ áby poń przycho=

53: dżił y brał go z sobą: czyli to był lámych

54: Apoštołow przywiley/ iż fię im P. Ie=

55: zus przy śmierći vkázował/ y do siebie

56: ie prowadził: niewiem co ná to powie=

kolumna: b

1: dzieć. To tylo wiem: iż kto czuyny o

2: sobie á práwym ieft vcz niem tego Pá=

3: ná/ á ma w sobie cnoty Apoštołskie: iż

4: w Sákrámenćie przenadroższym Chry=

5: stulá fwego może przy fwey śmierći

6: mieć: obyczáiem tym ktory wżytkim

7: wiernym fpolny ieft. A w ofobliwości

8: czytamy iż wiele świętych przy śmierći

9: mieli Páná fwego/ y widzieli go wycho

10: dząc z ciála. iáko go y Piotr s. przed

- 11: męką swoią w Rzymie widział/ y Pá=
12: weł ś. w więzieniu/ y inni.
13: Pan **IEZVS** nie tylo ieft drogą ná=(*marg*) Chryftus
: prawdá
: náłzá. (-)
14: Ízã/ ktory nas tám prowadzi gdzie Íam
15: ieft: ále ieft y prawdã náłzã ktora po=
16: chybić nie może. Ieŕli on ták obiecuie
17: y ták mowi: iż przyidę á wezmę was
18: do siebie: pewnie przy śmierci: á iáko
19: mu wiáry dáć nie mamy? á iáko Íię o
20: Ípofobie/ iáko to vczyni/ pytác mamy?
21: on wie iáko to nam wiści.
22: A gdy ieft nie tylko drogã y prawdã/ (*marg*) Chryftus
: żywot
: náłz/ śm=
: ierci Íię
: nie boy=
: my. (-)
23: ále teź y żywotem náłzym: śmierci Íię
24: przy nim bać nie mamy. vćiekác śmierć
25: muŕi gdzie żywot ieft. y z vmárłych ten
26: żywot vczyni żywe. Ieŕli ciáło w proch
27: Íię obraca: nie dłuogo tego. przyidzie
28: czás/ iż dułzã w nim żyiãca y ciáło oży=
29: wi. Zãwoła żywot náłz Pan **IEZVS**(*marg*) Ioan: 5. (-)
30: ná vmárłe ciáła: á wŕzytkie groby wro
31: cã ie żywe/ y śmierci iuź nie podległe.
32: Boże moy y żywocie moy/ ożyw tylo
33: dułzę moię/ á będę miał ná tym dofyc/ o

34: ciało to nie dbając. Day mi wiare go=
 35: rąca y żywą ku takim obietnicom two=
 36: im/ ktoraby mię w nadziei vprzeye
 37: trzymała/ o łafce y pomocy y poćie=
 38: chách twoich/ ktorych mi do zbawie=
 39: nia mego potrzebá. Zápál we mnie
 40: chuć do domu Oycá twego/ y do mie=
 41: szkánia páłacow wiecznych/ áby mię
 42: nic ná tym wygnaniu nie trzymało.
 43: Niech teź tám mam kąćik zgotowány
 44: ná ktory kazałeś mi tu robić. Zgoto=
 45: wány ieft y kupiony krwią twoią: ále
 46: nie bez moiey wiary y szrodkow do te=
 47: go: nie bez wyflugy ktora idzie z przy=
 48: iáźni twoiey/ tym co fię w twoy ko=
 49: rzeń y máćicę wżczepili/ y fokiem słod=
 50: kości szczepu łálki twoiey wżraftáią/ y
 51: rodzą iągody vczynekow dobrych. Od=
 52: dal odemnie teskność w oczekiwaniu
 53: przyźcia twego: poki mi tu ćierpieć
 54: każełz/ á poki nie przyidziełz: niech z o=
 55: chotą ćierpię/ ćiefząc fię pewnemi obie=
 56: tnicami przyźcia y obiawienia twego.

Czekałem

strona: 553

Ná dzień

553.

Nálezenia Krzyża ś.

kolumna: a

1: Czekałem cię Pánie kiedy mię záwo=
 2: łafz: myślęc fię ochotnie odezwąc: áby

3: mię ná onę godzinę nic nie trzymáło/

4: áni przełzkadzáło do wyłzcia z ciáła te=

kolumna: b

1: go/ á do drogi którą mię poprowadzisz:

2: tám gdzie z Oycem y z Duchem ś. kro=

3: luiefz Bog ieden ná wieki. Amen.

strona: 576

576.

Ná dzień Náviedzenia

mátki Bożey.

1: NA DZIEN NAWIEDZENIA

2: MATKI BOZEY, EWANGELIA

3: V LVKASZA W I.

4: **O** Nego czáfu: Włtawłzy Márya/ połzła w

5: gorną kráinę z kwápieniem do miáltá Iudłkiego: y we=

6: szła w dom Zácharyafzow: y pozdrowiła Helźbietę. Y

7: sítáło fię: skoro włyżzála Helźbietá pozdrowienie Máryey: vrádo=

8: wáło fię dzieciátko w żywoćie iey. Y nápełnioná iest Duchá ś. Hel

9: źbietá: á záwołála głósem wielkim/ y rzekła: Błogośławionás

10: ty między niewiáltami: y błogośławion owoc żywotá twego. A

11: łkądże mnie to/ że przyłzła mátká Páná mego do mnie? Abowiem

12: oto/ iáko dołzedł głos pozdrowienia twego do włzu moich: rozwe=

13: łeliło fię rádością dzieciátko w żywoćie moim. A błogośławiona/

14: któraś wwierzyła/ że fię zifzczą te rzeczy ktore tobie powiedziano od

15: Páná. Y rzekła Márya: Wielbi dużzá moiá Páná. A rozrádo=

16: wał fię duch moy w Pánu zbáwicielu moim.

kolumna: a

1: **T**O náviedzenie mátki

2: Bożey domu Zácharyafzá/

3: dziwnemi fię cudy y dáry

4: Bożemi wślawiło. Bo w
5: nim Syn Boży ielzzcze w żywoćie má=
6: tki będąc/ á do łpráwowania łię zbá=
7: wienia ludzkiego kwápiąc: z mátki/ w
8: mátkce/ łlugę łobie poświęcił. Dziećię
9: łżeścimieścyczne rozum mieć y pozná=
10: wác Pána łwego poczęło. Mátká łię
11: iego Duchem świętym nápełnia/ y iá=
12: ko prorokini rzeczy niewidome widzi/
13: táiemne poznawa/ y przyślze przepo=
14: wiáda. Rozmowá w nim dwu bia=
15: łych głow/ wielkich táiemnic Bozkich
16: pełná. y chwały łię Bożey pieśń nowa
17: y muzyká nowa záczyzna. To włzytko

kolumna: b

1: w tym náwiedzeniu zdrowá nam náu=
2: kę y potrzebne poćiechy przynośi. o kto=
3: rych z pomocy Bożey chcąc mowić:
4: do ćiebie przeczyłta mátko wołam:
5: Tyś pozdrowieniem głofu twego nie=
6: mowlęćiu w żywoćie mátki pomogłá:
7: áby dziwnym łpołobem nád przyrodze=
8: nie mowiło/ y Pána łwego oznaymiá=
9: ło: pomoż y mnie ábych przyłtoynie iá=
10: ko potrzebá mowił: gdy łławić chcę
11: Syná twego/ y ćiebie mátkę iego/ ten=
12: że vrząd Ianow odpráwuiąc wedle
13: drobney siłeczki moiey. Połtáwim ná
14: czołó/ náuki do vtwierdzenia prawdy
15: Kátholickiey z tey Ewángeliey łłuzá=

16: ce: á potym fię do innych vdamy.

17: PIERWSZA CZESC.

18: O poświęceniu Ianá w żywoćie mátki iego/ y o wyflawia=

19: niu przeczytęy Pánnny mátki Bożey.

Miedzy

strona: 577

Ná dzień Náviedzenia

577.

mátki Bożey.

kolumna: a

1: **M**iedzy przyczynámi dla kto=(*marg*) Dlaczego

2: fię mátká

3: Boża do

4: Helźbiety

5: pokwápi

6: ká. (-)

7: rych fię naświętfza Pánná do

8: Helźbiety pokwápiłá/ tá ieft

9: przednieyśza: áby Ian w żywoćie był

10: poświęcony/ y Duchem ś. nápełniony/

11: wedla Anyelkiego słowá/ ktore rzekł

12: od Bogá/ do oycá iego: iż fię nápełni

13: Duchá ś. iefzcie w żywoćie mátki fwey.

14: Bog y Pan náłz **IEZVS** Chryftus fko=

15: ro fię w náture náłzę wćielił: y w ży=

16: woćie mátki fwey nie proźnował: ále

17: dary káki fwoiey ná ludzie wylewác y

18: náłze zbáwienie fprawowác poczynał:

19: gotuiác łobie ábo ráczey ludziom flugę

20: dźiwneho/ ktoryby fercá ich do przyi=

- 16: mowánia Mełfyałzá przypráwował. Y
- 17: chcąc pokázác iáko mu wielki y należy=
- 18: ty vrząd zlecał: ofobliwemi go dárámi (*marg*) Wielkimi
- : przywiley
- : mi nádá=
- : ny Ian
- : S.
- : *Matt: 11. (-)*
- 19: y przywileymi nádác chćiał: ktorých ża=
- 20: dnemu podobno Prorokowi áni świę=
- 21: temu nigdy nie dawał. dla ktorých
- 22: nád Ianá/ wedle łłow Páńfkich/ nikt
- 23: więłtzy miedzy łyny ludzkimi nie pow=
- 24: łtał. Przetoż mátkę swoię Syn Boży
- 25: ták łpráwił/ y to iey do łercá puścił: áby
- 26: z nim do Helżbiety mátki Ianowey bie=
- 27: żála/ á tego przyniołła ktory go Du=
- 28: chem ł. w żywoćie mátki nápełnić y
- 29: poświęćić miał.
- 30: Co zá poświęćenia potrzebowało (*marg*) Iákiego
- : poświęće
- : nia potrze
- : bował ł.
- : Ian. (-)
- 31: dziećiątko ono/ godzi łię przypomnieć.
- 32: Włzyłcy ludzie w grzechu łię poczyna=
- 33: my ielzcze w żywoćie mátki. łkoro dułżę
- 34: P. Bog w zgotowáne y łpoione człone
- 35: czki wleie: záraz náturę Iádámowę
- 36: máiąć/ iego też grzech/ y to co z grzechu

37: idźcie/ gniew Boży y potępienie y łzpe= (marg) Rodzim

fię fyno=

wie gnie=

wu.

Ephes: 2.

Pfal: 50. (-)

38: tność duźną/ y nędze cielesne z śmier=

39: cią mamy. y rodzim fię/ iáko písmo mo=

40: wi/ fynowie gniewu. Y iáko Dawid

41: rzekł: Otm fię w złości począł/ y w

42: grzechu mię poczęła mátká moiá. O

43: czym fię indziej náuczyło. Od tego (marg) Ná dzień

poczęcia

mátki Bo=

żey. (-)

44: grzechu łam tylo wedle człowieczeń=

45: łtwá P. Iezus wolny był/ á mátká ie=

46: go. Bo fię y łam bez naśienia męzkiego

47: vrodził: á mátki z ktorey ludzką krew

48: wziął/ zmázáney żadnym grzechem

49: mieć niechciał/ áni to przyłtało. Tym

50: tylo dwiemá żadnego poświęcenia w

51: żywoćie áni w národzeniu nie było po=

52: trzebá. Y dla tegoż przeczyłta mátká

53: máiąc ten przywiley/ ten dar z nim miá

54: łá: iż żadnym grzechem nigdy/ áni ś=

55: miertelnym/ áni powźednim vpáść

56: nie mogłá.

kolumna: b

1: Drudzy łą ktorych P. Bog w żywo=(marg) Poświę=

☐ cony w

☐ żywoście

☐ Hieremi=

☐ ałz.

☐ Ierem: 1. (-)

☐2: cie poświęcił/ to iest od grzechu pier=

☐3: worodnego oczyścił/ bez żadnych Sá=

☐4: krámentow ktore P. Bog ná to vítá=

☐5: wił. Ták był Ieremiałz Prorok oczy=

☐6: ściony/ do ktorego rzekł P. Bog: [Ni=

☐7: mem cie łpoił w żywoście/ znam cie:

☐8: y nimeś z niego wyłzedł/ poświęciłem

☐9: cie.] To iest/ od grzechu pierworodne=

☐10: go oczyścił. Y łtąd żaden przec nie mo=

☐11: że/ iż łię w grzechu ielzcie w mátce po=

☐12: czynamy. Bo cożby było poświęćć y

☐13: oczyścićć w żywoście mátki: by tám

☐14: grzechu nie było? O drugm takim Ie=

☐15: remiałzu ktoryby w żywoście był włprá=

☐16: wiedliwiony/ nie czytamy w píłmie: ie=

☐17: dno o tym náłzym Ianie. ktory dáleko (*marg*) Ian S.

☐ bogátłze

☐ wziął po=

☐ święcenie

☐ w żywo=

☐ cie niłzi

☐ Hieremi=

☐ ałz. (-)

☐18: więćłze y ołobliwłze y z bogátłzemi dáry

☐19: Bożemi poświęćenie wziął/ niłzi Ie=

- 20: remiafz.
- 21: Bo sam Bog z matką swoią do nie=
22: go przyfzedł/ y uczynił dziwny z nim
23: cud: iż pozdrowienie naswiętfzey má=
24: tki w żywoćie zrozumiał: y o Pánie
25: swoim włafney matce swoiey opowie=
26: dział: y rádość wielką z tego miał: y iuż
27: mu zaráz/ iáko ś. Chryzofom mowi/
28: służyć chciał. Ale czekay fynaczku czá=
29: fu twego/ iefzcze trzy miesiące w tym
30: ciemnym namiećie przetrwać małz: ie=
31: szcześ fię nie vrodził/ á iuż służyć/ iefzcze
32: matczynym tchnieniem żyiefz/ á iuż ka=
33: zanie czynić chcefz? Poczekay biegu ná=
34: tury/ áż fię vrodziłz y zrośniefz. Pocz=
35: kay áż fię ná pułzczy do ták wielkiego v=
36: rzędu przygotuiefz. Dopiero vślyczyfz
37: głos ná pułzczy/ y vkażefz ludu wśzytkie=
38: mu báránká/ ktory ludzkie grzechy głá=
39: dži: teraz dofyć iżeś go fámeý matce
40: twoieý vkazał.
- 41: Tácy poświęćeni w żywoćie máią (*marg*) Przywile=
: ie poświęć=
: conych w
: żywoćie. (—)
- 42: ten przywiley: iż wiedzą o swoim nápi=
43: faniu do ksiąg żywotá wiecznego: iż
44: fą przeyrzeni ná chwałę Bożą wieczną:
45: á iż zgrześzyć śmiertelnie nie mogą.
- 46: Powfzedniemi grzechámi vpádác mo=
<http://rcin.org.pl>

- 47: gą: ále wielkimi nigdy/ dla łáiki Bożey
- 48: ktorą máią. Nie izby wolney woley nie
- 49: mieli: ále iz łáiką Bożą ná wiárowá=
- 50: nie śmiertelney zmázy/ hoynie nádáni
- 51: íą. Y dla te^{gº} Ian ś. íełcze z dziećínłtwá (*marg*) Dla cze=
- : go ná pu=
- : łzczą łzedł. (–)
- 52: ná pułtynią połzedł: áby íię grzechow
- 53: powłzednich włtrzedz lepiey mogł/ w
- 54: onym oddalony^m od świeckich łpraw ży=
- 55: woćie/ y w onym odćięciu włzytkich
- 56: przyczyn do íákiey namnieyłzey zmázy.

Dddd

Inni

strona: 578

578.

Ná dzień Náviedzenia
mátki Bożey.

kolumna: a

- 1: Inni połpolící ludzie y inne dźiat= (*marg*) Dźiatki
- : połpolite
- : nie máią
- : tego co ś.
- : Ian miał. (–)
- 2: ki áż íię vrodzą/ toż dopiero poświęćić
- 3: íię y oczysćić mogą: tyło łámemi Sá=
- 4: krámentámi chrztu Chrzećijáńłkie^{gº}.
- 5: bez ktorego żadney łáiki Bożey wnę=
- 6: trzney/ ták íáko ten ś. Ian/ żadnego
- 7: rozumienia/ áni wiáry y woley y włá=
- 8: dzey íey nie máią. Do innych błędow (*marg*) Błędny

: miniftro=

: wkie.

: Lute: con:

: Cochleum

: 1523.

: Concilia

: bulū VVi-

: temberg:

: 1536.

: Philip: in

: Locis 1558. (-)

9: ci nowi miŕtrowie y tego nie zaniechá

10: li/ mieniac: iż dzieciątka w żywoćie

11: mátek ſwoich/ bywáią wŕprawiedliwio

12: ne y oczyszćione/ okrom chrztu ſ. ná w=

13: zor tego Ianá ſ. á iż teź máią takie w=

14: nętrzne ſpráwy Duchá ſ. w ſobie/ y w=

15: iárę włafną/ iáko y ſ. Ian. Ale to ieft

16: gruby błąd/ ktorým wátlą moc chrztu

17: ſ. y potrzebę iego do zbáwienia.

18: Dwie P. Bog ma drodze do ſpraw

19: ſwoich: iednę práwá iákoby póſpolite=

20: go: á drugą niezwyčáyną y nád prá=

21: wo/ ktorą ſobie iáko Pan wŕzytkiego

22: práwá záchowuie.(*marg*) Dwie dro

: dze ſpraw

: Bozkich. (-) Poſpolity^m práwem

23: ſłońcu kazał przez godzin 24. okrąg

24: niebá obchodźić/ á dzień y noc czynić:

25: á nád práwo kazał mu przez dzień ná

- 26: iednym mieyfcu łtać: gdy Iozue nie=
- 27: przyiaciele ludu Bożego zábijał.(*marg*) [Iofu: 10.](#)
- : [4. Reg: 6.](#)
- : [Dan: 3.](#)
- : [Exo: 14.](#)
- : [Iofu: 4.](#) (-) Nád
- 28: práwo żelázu pływác/ y ogniowi chłó=
- 29: dźić kazał. Nád práwo póspolite/ rze=
- 30: ce łtánąc y podnieść fię/ y morzu dno
- 31: otworzyć y dwie ścienie vczynić kazał.
- 32: To czyni y w łpráwách ludzkich P.
- 33: Bog. Práwem póspolitym nikogoż od
- 34: grzechu w żywoćie mátki nie oczyścía:
- 35: iedno przez obrzezánie w łtárym/ przez
- 36: chrzeft w nowym zakonie: áż fię dzie=
- 37: cię vrodzi. A nád práwo Ianá ś. w ży=
- 38: woćie poświęcił. Bo Pan ieft práwom
- 39: łwoim/ y ten im nie podległ/ co ie v=
- 40: czynił. y odmienić ie kiedy chce może. y
- 41: okrom chrztu y łákrámentow włprá=
- 42: wiedliwienie dáć może. Miálto chrztu
- 43: był głos naświéłzey mátki Bożey Ia=
- 44: nowi: gdy Helźbietę pozdrowiła. Co
- 45: komu z łáfki y przywileiu dáią: tego ło=
- 46: bie nikt w póspolitości przywłázczać
- 47: nie może. O czym ś. Augułtyn nápiłał: (*marg*) [Epift: 157.](#)
- : [ad Darda-](#)
- : [num.](#) (-)
- 48: [To co fię w Ianie sftáło/ iż rozumieć
- 49: począł przed czáfem y poznał Pána łwe

50: go/ y wwierzył y przyzwolił: to fię cudo=

51: wi Bozkiey mocy przypifąć ma/ á z te=

52: go brąć fię ná ine przykłądu nie godzi.]

53: Ofobny to był przywiley wielkiego Ia=

54: ná/ nád ktorego miedzy fynámi niewie=

55: ściemi nie máłz zacnieyřzego. Przeto

56: niech w tym nie błędzą áni drugich

kolumna: b

1: zwodzą: áby dźiatki pořpolite w żywo=

2: cie mátek poświęcone być miály. Wiel

3: kie iest řlowo ono tegoř Auguřtyná ř. (*marg*) [Epif: 28.](#)

: [ad Hiero.](#) (–)

4: [Ktoby mowił iż fię w Chryřtuřie oży=

5: wiáią dźiatki/ ktore bez vczefnictwá

6: Sákrámentu/ to iest bez chrztu/ z tego

7: řwiátá řchodzą: ten fię řprzećiwia ka=

8: záníu Apořtolřkiemu/ y kořcioł wřzytek

9: potępią.]

10: A nie tylo dźieci řwoie z řwiętyym Ia (*marg*) [Zadna](#)

: [niewiářtá](#)

: [do mátki](#)

: [Bořey](#)

: [przyrow=](#)

: [nác fię](#)

: [nie moře.](#) (–)

11: nem ći miniřtrowie: ále y řony řwoie z

12: nařwięřłzą mátką Bořą rownác řmie

13: ią. Do tego błuřnierřtwá przyřzli y nie=

14: wřtydu. Anyoł tę przeřwięřtą Pánnę

15: nád wřzytki niewiářty z poruczenia Bo

- 16: Bozkie⁸⁰ przekłáda. Helźbietá toź Duchem
 17: świątym czyni. A oni tego nie śluchá=
 18: ią/ á śprofne niewieścifká śwoie z nią
 19: mieźzią: iákoby ták dobre y świąte być
 20: mogły. Helźbietá ś. rownáć się z nią
 21: nie śmie/ ále mowi: śkąd mi to przyźzło
 22: iż mátká Páná mego przyźzła do mnie
 23: niegodney/ ták wielka krolowa do pod=
 24: dáney? Nie Anyelśkie w nich śerce/ nie
 25: máią tego Duchá co ś. Helźbietá. An=
 26: yoł tám piekielny rządźi/ ktory tey nie=
 27: wieście y naśieniu iey przećiwny ieft.
 28: ktory żądłem y iádem swoim nogi iey
 29: sięga: od ktorey zdeptána ieft y śkru=
 30: śzona głowá iego. Ten się w tákich **nie/ [!]** (*marg*) Nieźyczli=
 : wi czći
 : mátki Bo=
 : źey here=
 : tycy. (-)
 31: źyczliwych czći tey Pánny ozywa y blu
 32: źni. nie máiący duchá kościołá Boże=
 33: go/ ktory wśtá wiernych swoich ná wy=
 34: chwalenie tey nád wśzytkie śtworzenie
 35: nawyźźzey otwarza. Nie śą z ludu o=
 36: nego y z narodow o ktorych tá przena=
 37: czyłśza duchem prorockim mowi: Oto (*marg*) Ktore na=
 : rody bło=
 : gołławią
 : Pánnę
 : Máryą. (-)

- 38: błogółáwić mié będá wšzytkie narody.
 39: ktoreż to narody? Nie heretyckie/ nie
 40: Pogáńskie. A ktoreż? łámy Kátholi=
 41: ckie v ktorych cześć twoiá przebłogo=
 42: łáwiona Páнно cáła y nienárufzona
 43: zołtáie: y ták w kościele Bożym kwi=
 44: tnie: iż nie máłz tey modlitwy gđzieby
 45: cię nie wšpomniano/ nie máłz tego nie=
 46: łzporu y iutrzniey/ gđzieby cię nie wy=
 47: łáwiano. Nie máłz łchadzki żadney do
 48: kościołá/ gđzieby twoiá łáwá brzmieć
 49: nie miáłá. Niech ięzyk moy do vłt mo=
 50: ich przyłchnie/ iefli cię kiedy zápomnié:
 51: nadrołsza dziewico napiękniefza oblu=
 52: bienico Bogá náłzego/ napierwłza po
 53: Chryłtułie poćiecho y łodkołci moiá.
 54: Damći wšzytkie tytuły y zámknę ie
 55: w tym iednym łowie z tą nabożną
 56: Helźbietą: Mátkął iefł Páná mego/

iáko cię

strona: 579

Ná dzień Náwiedzenia

579.

mátki Bożey.

kolumna: a

- 1: iáko cię czcić nie mam? ktorego Páná?
 2: Ktoż iefł Pánem twoim Helźbieto?
 3: Bog moy ten iefł Pánem moim. A ten=
 4: że to iefł Bog twoy w żywoćie tey Pán
 5: ny/ y owocem krwi iey? Ten/ práwi/ á
 6: nie inny. Y włáfną y przyrodzoną iefł

7: matką Bożą? Iełt/ á niech w tym nikt

8: nie wątpi.

9: Vćiekay bezecny Nełtoryušie: tá cię (*marg*) Nafwięt=

: íza Pánná

: práwą

: iełt mát=

: ką Bożą. (-)

10: iedná łtára święta páni *duche^m* ołtrym

11: iáko mieczem zábiłá. tá fałz twoy po=

12: tępiłá. Bo ácz Pánná bołtwá nie ro=

13: dźiłá: bo iełt nie poczęte y końcá nie

14: ma bołtwo: ále tego noši w żywoćie/ y

15: ten ze krwie iey człowieceńłtwo wźiáł/

16: ktory iełt práwym Bogiem. Y ták bo=

17: łtwo w łwoię perfonę Bozką ziedno=

18: czył: iż iáko fię prawdźiwie Syn czło=

19: wiecey Synem Bożym y Bogiem zo=

20: wie: ták matká iego prawdźiwie fię

kolumna: b

1: matką Bożą zowie. Iákoż mátki Bo=

2: gá mego czćić nie mam? ktoreż iełt

3: więłtze łpowinowácenie z Bogiem iá=

4: ko tey tákiew mátki? Izali Syná nie

5: zelzę iefli mátki iego nie vczcę? Izali

6: łławá y cześć z fyná ná mátkę fię nie

7: wylewa? Iáko fzczeńłiwie y prawdźi=

8: wie z oną drugą od Duchá Boże^{go} wzbu

9: dzoną niewiáłtą záwołam: Błogofłá= (*marg*) **Luc: 11.** (-)

10: wiony żywot ktory cię nošil/ y pierši

11: ktorycheś pożywał. O bych mogli tey

- 12: przenawyżłzey mátce/ nową iáką pieśń
 13: ná iey nawyżłżą cześć wymyślić: iáko=
 14: bych ią łłodko śpiewał/ ze włzytkiem
 15: Anyołmi/ y wybránemi y włzytkim ná
 16: świećie kościołem Bożym. Ale inney
 17: wyżłzey czći iey y tytułu nie naydę ie=
 18: dno ten: Mátko Bogá mego/ zmiłuy
 19: fię nádemną.

20: **WTORA CZESC.**

21: **Iákie dáry w dom Zácharyaszow mátká Boża y bło=**

22: **łławieńftwá [!] wniołłá.**

kolumna: a

- 1: N Awiedzenie łług Bożych/ do=(*marg*) Święci
 : Boży w
 : domy
 : ktore ná=
 : wiedziáią
 : wnołżą
 : dáry Bo=
 : że. (-)
 2: mom obcym/ łzczęście iákie y
 3: błogółławieńftwo przynośi:
 4: gdy w nie wchodzą/ mieścá fię vłłách=
 5: ciáią y odmieniáią ná lepsze. Skoro
 6: Iákob włzedł w dom Lábánow/ poczę=
 7: ło mu włzytkiego przybywáć/ y mowi
 8: do niego Iákob: [Máłoś miał przed
 9: przyłżciem moim do ciébie: á teraz sfta
 10: łeś fię bogátym/ y błogółławił ci Bog

- 11: zá wełźciem moim.] y łam Lábán to
- 12: zna/ y mowi do Iákobá: [Dotknąłem (*marg*) [Gene: 30.](#) (-)]
- 13: łię tego y doznał: iż mi Bog dla ćiebie
- 14: błogofławi.] Y o łynie iego Iozephie
- 15: mowi piłmo: [Błogofławił P. Bog (*marg*) [Gene: 39.](#) (-)]
- 16: domowi Egipczyániná dla Iozephá/ y
- 17: rozmnożył máiętność iego y domá/ y
- 18: w polu.] A to nie powoli áni z chęći
- 19: tám Iozeph/ ále iáko przedány niewol=
- 20: nik w domu onym mieszkał. Sámo mie
- 21: łzkánie ludzi świętych y łług Bożych/
- 22: dom poświęca y nábawia dobrym: á
- 23: což życzliwość ich y modlitwá ich zá
- 24: nimi do Bogá y vftne błogofławień=
- 25: łtwo? Włzedł Heliafz do vbogiej wdo=(*marg*) [3. Reg: 18.](#) (-)]
- 26: wy y mąkę iey y żywność rozmnożył. y
- 27: Helizeufz gołpodę łwoię włkrzelzenim (*marg*) [4. Reg: 4.](#)
- : [Num: 22.](#) (-)]
- 28: łynacká vmárłego poświęcił. O Báá=
- 29: lámie fałszywym proroku krol Moáb=
- 30: łki Bálák to trzymał: iż komu on vfty
- kolumna: b**
- 1: łwemi błogofławił: miał być łzczęśli=
- 2: wy: á kogo przeklął miał być przekłety.
- 3: A my o świętych nálznych błogofławień=
- 4: łtwie y nówiedzeniu ich mniefy trzymáć
- 5: mamy? á zwłáfzczá o tey mátce y dzie=
- 6: wicy nád włzytkie ludzie y ányoły prze=
- 7: błogofławioney?
- 8: Pátrzymy co tu iey nówiedzenie y po=

- 9: zdrowienie domowi Zácharyalżowemu
- 10: przynosi. Ianá głofem fwoim w mát=
- 11: ce ożywia: mátkę iego Duchem ś. vwe
- 12: fela/ y zá przyłżciem iey duchá proro=
- 13: ckiego dołtáie: w rozmowách o táiem=
- 14: nicách ią Bozkich náucza: przykłády
- 15: wielkich cnot fwoich w domu onym
- 16: iáko w pięknym ogrodzie fzczepi. (*marg*) Chryftus
- : przez má=
- : tkę czyni
- : ludziom
- : dobro=
- : dzieyftwá. (-)
- 17: Acz Chryftus sam Ianá łobie po=
- 18: święcił y oczyścił: bo to iego łamego
- 19: iełt moc Bozka á nie łtworzenia źa=
- 20: dnego: iednák to przez mátkę fwoię y
- 21: przez pozdrowienie **głofzu [!]** iey vczynił.
- 22: Bo wyznawa Helźbietá: Skoro/ prá=
- 23: wi/ sftał fię głos pozdrowienia twego
- 24: w włżu moich: vwefeliło fię dzieciátko
- 25: w żywoćie moim. Iey to przyczyta iá=
- 26: ko naczyniu Bożemu. Chryftus Bog
- 27: náłz/ przez nię mowił: oná go przynio=
- 28: łlá/ oná go domowi onemu/ y Ianowi
- 29: źyczyłá. przez nię wziął włzytko od Bo=
- 30: gá/ co ná on czás wziął. O iáko mocne

580.

Ná dzień Náviedzenia

mátki Bożey.

kolumna: a

- 1: słowo iey/ słowem Syná iey nádźiane.
- 2: ożywił fię y poświęcił Ian/ y przed czá=
- 3: sem wyfzcia fwego z żywotá/ Pána fwe=
- 4: go poznał/ mátkę iego poznał/ y mátce
- 5: fwey iáko mógł opowiedział. wrádował
- 6: fię/ poświęcił fię/ porwał fię do służby/
- 7: y zuchwále fię z żywotá wydźierał. Ale
- 8: poczekay trochę fynaczku. O przeczy=
- 9: fta Pánno fpuść też głos twoy do vřzu
- 10: náfzych/ áby fię poświęciłá duřzá náfzá.
- 11: Pozdrow niezczęśliwe/ áby fczęścím
- 12: fię práwym odmienili/ y dobry niebie=
- 13: fkimi nápełnili.
- 14: Od fyná wyfzła moc ná mátkę: (*margin*) Helźbietá
- : S. iáko
- : proroko=
- : wálá. (-)
- 15: Dźiwnie Duchem ś. prorokowác po=
- 16: częłá. Vyřrzálá rzeczy przeřłé/ niniey=
- 17: řze/ y przyřłé/ á wřzytki zákryte/ y táiem=
- 18: ne/ ktore řam P. Bog iey obiáwił. Kto
- 19: iey powiedźiał iż Anyoł z nią gadał/ y
- 20: wielkie pořelřtwo przyniořł/ ktorým o=
- 21: ná bez cudow řadnych ták trudne y
- 22: dźiwné rzeczy vwierzyłá? kto iey po=
- 23: wiedźiał iż w iey żywocie Bog fię po=
- 24: řożył: y ze krwi fię iey wćielił/ y w niey

- 25: iáko w niebie przemieszkiwał? kto iey
- 26: oznaymił iż ieft mątką Bogá iey? iáko
- 27: wiedzieć miálá iż iey wypełnić y zisćić
- 28: miał P. Bog co iey obiecał? bárzo mą=
- 29: dra sftálá fię z proftey tá ftára. Zro=
- 30: wnálá fię łzczęściem y owfzem przefzłá
- 31: wiele Prorokow. My iey zayrzác do
- 32: Pánny wołaymy: my zwłáfczá co in=
- 33: ne náuczác mamy: Ziednay nam Pán=
- 34: no ducha Prorockiego/ y mądrość iá=
- 35: kiej nam do wyznánia y łlawienia Sy=
- 36: ná twego y kazánia o táiemnicách ie=
- 37: go/ y do vwefelenia y napráwy ludu
- 38: Bożego/ potrzebá.
- 39: Wiele fię z rozmowy náświętfzey tey (*marg*) Przemie=
- ⋮ łzkánie
- ⋮ Pánny y
- ⋮ towárzy=
- ⋮ łtwo z
- ⋮ Helźbie=
- ⋮ tą iáko
- ⋮ pożytecz=
- ⋮ ne. (-)
- 40: mątki náuczyc Helźbietá mogłá. łkrzy=
- 41: niá byłá Boża/ pełná táiemnic Boz=
- 42: kich/ y mądrość á łłowo Bożé w łobie
- 43: nofząca. Trzy miešiące záżyłá Helźbie=
- 44: tá towárzyłtwá iey: ták długo biorąc z
- 45: bogátey łkárbnice włzytkich náuk/ y
- 46: wiadomości zbáwienney. Kto chodzi

47: z mądrymi/ mowi piśmo/ mądrym bę=(*marg*) Prou: 13. (-)

48: dzie: á przyiaćiel głupich/ im fię podo=

49: bny sítanie. Vgęłzczaymy do mądre=

50: go y pobożnego: y łtopnie drzwi iego

51: niech poćiera/ iáko mowi Mędrzec/ no=(*marg*) Eccki: 6. (-)

52: gá náłzá. Kto fię dotyka łmoły zmáże

53: fię: y kto towarzyszy z hárdym nábywa (*marg*) Eecki: 13. (-)

54: hárdości. Dżiś ludzie młodzi gárdzą

55: łtáremi/ niewmieiętni vczonemi. iedni

56: łobie dufáią/ drudzy fię włtydzą/ drudzy

kolumna: b

1: w niedbałości y głupłtwie czás prozno

2: trawią. A co naniełzczęśliwłzy/ złego

3: towarzysłtwá łzukáią.

4: Wielki łzczep wyłokich cnot łwoich (*marg*) Przykła=

: dy cnot

: mátki Bo=

: żey. (-)

5: włzczepiła przenaświęłża mátká w o=

6: grodzie domu Zácháryałzá. Pokore: iż

7: mátká Boża przyłżła do mátki łługi (*marg*) Pokorá. (-)

8: Bożego: nie pomniąc ná ták wielką

9: zacność łwoię. będąc od Bogá wiel=

10: kim połelłtwem vczczona/ będąc od

11: Anyoła włławiona/ máiąc w żywoćie

12: łwoim tworcę y páná włzytkiego świá=

13: tá: nie podniołła fię z tego. Vprzedza

14: náwiedzenim y pozdrowienim/ dáleko

15: podlełżą: y oney fię vniża/ y łtárlżą láty

16: powinny czći/ y do iey fię połługi kwá=

- 17: pi. A ty białogłowy Polkie końcá swo=
 18: iey pychy y nádętości nie máią. iedná
 19: drugiey nie wítapi/ kázda przodek miec
 20: prágnie/ w ftanie/ w fzácie/ w kolebkách
 21: y fześci koniách/ w páchołkách y fłuże=
 22: bnicách.(*marg*) Hárdość
 : białych=
 : głow.
 : Ifa: 3. (-)
 23: [Podniofły fię/ mowi Prorok/
 24: corki Syońkie: chodzą z wyciągnio=
 25: ną fzyią/ mrugáiąc/ á poważnie poftę=
 26: puiąc.] Y grozi im P. Bog támże mo=
 27: wiąc: [Wierzch głowy ich łyfy będzie/ y
 28: obnázy P. Bog włofy ich/ y pobierze im
 29: vbiory ich/ y miáfto wdzięczney wo=
 30: niey/ będzie fmod: miáfto pałkow dro=
 31: gich/ powroz: miáfto ftrzępionych
 32: włofow/ łyśiná: miáfto podwiczek/
 33: włośiennicá]. Bárzo tego blizko hárde
 34: niewiáfty/ iż pychę wálzę do ktorey y
 35: męże pobudzacie/ y dla ktorey domy ich
 36: puftofzycie: poniży P. Bog/ iáką po=
 37: gánfką niewolą. w ktorey was miáfto
 38: złotych kolebek ná koláfách powloką.
 39: Iż źle dobr Bożych vzywacie/ á nie
 40: pomnicie ná pokorę y fkromność Ch=
 41: rześcijánfką/ y Apoftolkie około tych (*marg*) 1. Petr: 3. (-)
 42: wálych zbytkow y ftroiow vpominá=
 43: nie. Dála też naświętfza Bogárodzi=

- 44: cá/ przykład wielkiej miłości ku bliźnie=
 45: mu/ gdy do łtárey powinney młodłza
 46: przyfzłá/ áby iey służyła y onę ćiefzyłá.
 47: A náde wšytko nauciešnieyfzy zo= (marg) Nabożeń=
 : łtwo y
 : pieśń na=
 : świętfzey
 : mátki Bo=
 : żey. (-)
 48: łtáwiłá przykład nabożeńłtwá łwego/
 49: y chwały Bożey z tey pieśni/ którą tám
 50: złożyłá/ y w domu onym zołtáwiłá. Hel=
 51: żbietá iá chwali: á oná wšytkę chwałę
 52: z siebie fkládáiąc/ ná P. Bogá iá wle=
 53: wa: iáko ná tego od ktorego wšytko
 54: ielł/ y do ktorego łię obráćć ma. V=
 55: wielbiay/ práwi/ dużo moiá Páná. vko=
 56: cháłám łię/ nie w łobie y w tey chwale/
 57: którą ná mię Anyoł z niebá/ y Duch ś.

przez ćię

strona: 581

Ná dzień ś.

581.

Máryey Mágdálenny.

kolumna: a

- 1: przez ćię Helżbieto włożył: nie w ża=
 2: dnym łtworzeniu: iedno w tobie Bo=
 3: że Zbáwicielu moy. Iżeś weyrzał ná
 4: podłóć niewolnice twoiey/ y dla tego
 5: sławić mię wšytkie narody będą. Iżeś
 6: mi wielkie rzeczy vczynił z mocy two=

7: iey. Vczyniłeś mię mątką Syná twe⁶⁰/
8: Bogá mego. Spoileś we mnie dwie
9: niezgodne y nieślýcháne rzeczy/ mácie=
10: rzyńtvo z pánieńtvem. A nie tylo
11: cię z tego vwielbiam/ coś mnie podley
12: niewolnicy twey vczynić raczył: ále iż
13: wĺzytkim iesteś miłosierny od narodu
14: do narodu/ ktorzy fię ciębie boią. Iż
15: cięzysł pokorne á fkládasł hárde. Iż ká=
16: knące karmisł/ á bogáte opuľczasł pro=
17: źne. Iż wierne twoie y lud twoy miľu=
18: ięsz/ á isćisł nam obietnice/ ktoreś ľpu=
19: ścił oycom nąszym/ Abráhámowi y na=
20: śieniu iego ná wieki.

21: Dźiękuy błogóśławiona mątko y zá
22: nas/ iż nam dał poznác Syná twego

kolumna: b

1: zbáwienie nąsze/ y ciębie mątkę iego/
2: ktoraś go nam przyniośłá. A prošim
3: cię pokornie nąwiedz też domeczki ná=
4: łze/ á przynieś nam kádkę od Syná twe=
5: go y błogóśławieńtvto tákę/ iákęś w
6: dom tego Zácháryasłá wniośłá. ábyfmy
7: vmárli w grzechách/ przez twoie bľo=
8: góśławieńtvto/ pozdrowienie y modli=
9: twy ożyli: á sľugámi wiernemi Syná
10: twego zostawáli. Tyś mnie do sľuźby
11: Syná twego oddáłá: prošę/ ábyś fię
12: zá mię nie wľtydźiłá/ vproś dáry y po=
13: święcenie ná táką posľugę/ ná ktora

- 14: nas wŕzechmocny Syn twoy powołał:
15: ábyłmy iemu drogę gotowáli/ á wiele
16: duŕz pozyłkowáli. Vproś nam mą=
17: drość/ pokorę/ miłość vprzeymą do lu=
18: dzkiewy zbáwienney ŕłuźby/ y niewítaią=
19: cą w ięzyku y ŕercu náłzym chwałę Sy=
20: ná twego/ Bogá náłzego. Ktory z Oy=
21: cem y Duchem ś. kroluie ná wieki
22: wiekow. Amen.

strona: 605

Ná dzień w niebo 605.
wzięcia mátki Bożey.

- 1:
2:
3:
4:
5:
6:
7:
8:
9:
10:
11:
12:
13:
14:
15:
16:
17:
18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39:

40:

41:

42: NA DZIEN S. BARTŁOMIE=

43: IA APOSTOLA, EWANGELIA

44: V LVKASZA W VI.

45: **O** Nego czáfu: Wyźzedł P. Iezus ná gorę mo=

46: dlić fię: y nocował ná modlitwie Bożey. A gdy był

47: dzień/ przyzwał vczniow swoich: y wybrał z nich dwu=

48: naście/ ktore też názwał Apoštoły. Symoná/ ktorego názwał

49: Piotrem/ y Andrzeiá brátá iego: Iákubá y Ianá/ Philippá y Bár=

Gggg iij

tłomieiá/

strona: 606

606.

Ná dzień ś.

Bártłomieiá Apoštołá.

1: tłomieiá/ Máttheufzá y Thomafzá/ Iákubá Alpheufzowego/ y

2: Symoná/ ktorego zową Zelotem: y Iudę Iákubowego/ y Iudafzá

3: Ifzkáryotá/ ktory był zdraycą. A szcedfzy z nimi/ ftánał w polu ná

4: rowninie/ y poczet vczniow iego/ y mnoftwo wielkie ludu ze wfyzy=

5: tkiey Iudfkiey ziemie/ y z Ieruzálem: y z kráiu Pomorfkiego/ y z

6: Tyru/ y Sydonu/ ktorzy byli przyfzli áby go flucháli/ y byli vzdro=

7: wieni od niemocy fwoich. Y ci ktorzy nágábánie mieli od duchow

8: nieczyftych/ vzdrawiáni byli. Y wfzyscy ludzie prágnęli fię go do=

9: tknąć: ábowiem moc wychodziłá od niego/ y vzdrawiáłá wfzytki.

kolumna: a

1: **K** Ościół y kroleftwo

2: fwoie ná ziemi naywyżfza

3: mądrość Chryftus Iezus (*marg*) [Luc: 6.](#) (–)

4: buduiąc/ dla trwałości

5: wieczney y pewności zbáwienia ludz=

6: kiego ktore w tym domu y kościele ofá=

7: dźił: wielki y dziwnie mądry porządek

8: poftánowił. Ktory iż fię nawięcey v=

9: rzędámi z łobą ziednoczonemi y poftu=

10: fzeńftwem poddánych wfpiera: poftá=

11: wił/ mowi Páweł ś. w kościele fwoim (*marg*) [1. Cor: 12.](#) (–)

12: naprzod Apoštoły/ potym Poroki y

13: Doktory. Izali/ mowi/ wfzyscy Apo= (*marg*) [Ephel: 4.](#) (–)

- 14: Itołowie? izali wżycy Prorocy? izali
- 15: wżycy Doktorowie? Mufząc iedni
- 16: rządzić/ drudzy pośluznemi być. iedni
- 17: nauczać/ drudzy słuchać y vczyć fię. By
- 18: wżycy rządżili/ á ktoby słuchał? Iáko (*marg*) Porzą=
 : dek mie=
 : dzy ftár=
 : łzemi ko=
 : ścielnemi (–)
- 19: fię tu z tey Ewángeliey pokázuie/ iż in=
 20: łzy lud przy Pánie ktory słucha: á infzy
 21: vczniowie Pánfcy/ ktore do náuki ludz=
kolumna: b
- 1: kiey gotuie/ iáko pásterze duchowne y
 2: Doktory/ ktorych Pan miał poczet w=
 3: ielki iáko tu mowi. Miedzy ktorymi
 4: dwa y siedmdzieśiát byli przednieyfzy
 5: iáko niżey tenże Lukáfz ś. dokláda. A (*marg*) [Luc: 10.](#) (–)
 6: iefzcze wyższy nád nimi/ tych dwánaś=
 7: cie ktore dziś wybiera: á miedzy dwu=
 8: naścią przenawyzły ieden Piotr kto=
 9: rego tu ná czele Pan ftáwi/ y wżycy
 10: trzy Ewángeliřtowie ná pierwřzym (*marg*) [Matt: 10.](#) (–)
 11: go mieyfcu kładą. O czym iż iefć nieco
 12: vpornego řprzećiwienia tych nowych
 13: miřtrzew/ ktorzy rząd wżytek kościel=
 14: ny pomieřzác y gubić dom Boży chcą:
 15: godzi fię omylne y řzkodliwe náuki
 16: płowác: á tę zwłáfzczá ktorą twier=
 17: dzą iż miedzy sługámi kościelnemi w=

18: łytyko rowni. O czym w tey pierwŹzey

19: częŹci z pomocą BoŹ rzecz vczynim/

20:  potym fię do innych náuk z Ewn=

21: geliey obroćim.

22: **PIERWSZA CZESC.**

23: **O roŹnoŹci ApoŹtołow od iednego Piotra/ y BiŹku=**

24: **pow od Kápłanow.**

kolumna: a

1: **W** SzyŹcy ApoŹtołowie/ mowi (*marg*) *De vnita:*

: *Eccl: feu*

: *fimp: pr. (-)*

2: Cypryan męczennik/ teyŹe by=

3: li mocy/ czci y włdzy co y

4: Piotr: le fię początek od iednoŹci po=

5: czyn/ y die fię przodkownie Piotro=

6: wi/ by fię ieden koŹcioł być pokazał.]

7: Ktoremi Źłowy die znác wielką ro=

8: ŹnoŹc Piotra Ź. od onych ApoŹtołow/

9: iŹ wŹytkim rown moc dano/ le

10: przodkownie iemu fámemu/ w ktorym

11: moc ieŹt od innych roŹna: bo nd inemi

12: zwierzchnoŹc ma. N nim fię iáko n

13: fundmenćie wyznánia y náuki począł

14: koŹcioł: iáko głow iedn/ iedno ćiáło:

15: y fundáment ieden/ dom ieden czyni.

16: A iáko głow pierwŹza ieŹt miedzy in=

kolumna: b

1: nemi członkmi/ tk pierwŹzy Piotr:

2: ktoremu fámemu po tey mocy ktor

- 3: wziął z innemi łpolnie/ rzeczono: Pás
- 4: owce moie. Acz ná wŕzytkich fundo=
- 5: wány kościoł/ iáko mowi Apoštoł y w (marg) [Ephes: 2.](#) (-)
- 6: obiáwieniu Ian ś. ále ofobliwie y pir= (marg) [Apoc: 21.](#) (-)
- 7: wey ná Pietrze iáko ná głowie y pier=
- 8: wŕzym vrzędniku/ iáko Leo ś. mowi: (marg) [Epift: 84.](#)
- : ad Anaft. (-)

- 9: [Miedzy błogofławionemi Apoštoły w
- 10: rowney czći byłá nieiáka moc różna/ y
- 11: gdy iednákie było ich obieranie: wŕzák=
- 12: że iednemu dano ieft aby wyŕŕzym był
- 13: nád drugimi.] Y támże przydáie ten
- 14: święty ty słowá: [Iefli Chryŕtus chciał
- 15: áby co łpolnego z Piotrem inne kśią=
- 16: żętá mieli: nigdy im tego nie dał/ iedno

przez Pio=

strona: 607

Ná dzień ś.

607.

Bártłomieiá Apoštołá.

- 1: przez Piotrá/ to co im dał.] To ś. Leo.
- 2: Prawdá iŕ wŕzytkim Apoštołom
- 3: wielka y nawyŕŕza moc ieft od Chryŕtu=
- 4: fá dána ná wŕzytek świat/ áby w nim
- 5: iáko pierwŕzy fundatorowie kościoł zá=
- 6: kładáli/ y káŕdy z nich mogli mowić co
- 7: ś. Páweł mowił: iŕ mam ŕtárание o w= (marg) [2. Cor: 11.](#) (-)
- 8: ŕzytki kościoły: ále tym był Piotr od (marg) [Czym ś.](#)
- : Piotr y
- : moc iego
- : od innych

⌘ Apošto=

⌘ łow ro=

⌘ zna. (-)

9: nich rożny y więtfzy/ iż on miał zupeł=

10: ną moc ná fprawowanie wfzytkiego

11: kościoła iáko wieczny vrzędnik/ z po=

12: tomki á następniiki fwoiemi: á inni ty=

13: lo do żywotow fwoich. Moc Apoštoł=

14: fka nie zoftálaá iedno w Piotrowych

15: potomkách y następniikách: á w innych

16: nie zoftálaá/ ktorzy po innych Apošto=

17: lech wfłąpili. Iuż po innych nie ná A=

18: poštołfką/ ále ná Biskupią káthedrę

19: wfłępowano. Bo żaden Biskup który

20: po innych Apoštołách náftąpił/ nie

21: miał w poruczeniu y opiece kościołow

22: wfzytkiego światá/ iedno íam Biskup

23: Rzymfki/ który ná Piotrá ś. ítoлицę ná= (*marg*) Stolicá

⌘ Apoštoł=

⌘ fka w íá=

⌘ mych po=

⌘ tomkách

⌘ Piotro=

⌘ wych zo=

⌘ ítáie.

⌘ Hier: Epi:

⌘ 2. ad Dam.

⌘ Aug: Epi:

⌘ 162.

⌘ Cōc: Calc:

⌘ [ad Leonē](#)

⌘ [Papam.](#) (–)

24: Itąpił. Przetoż Itolicę Rzymfką ś. Pio=

25: trą Itolicą Apoštołfką Itarzy święci y

26: Doktorowie zowią/ iáko Hieronym ś.

27: Auguſtyn/ y wſzytko Kálcedońskie 600.

28: biſkupow Koncylium. Znáczna tedy

29: ieſt roźność y w tym obierániu ktore

30: Pan czyni Piotrá ś. od innych Apoſto=

31: łow/ gdy go ná pierwſzym mieyſcu Itá=

32: wi: y oſobne nád inne ná innym miey=

33: ſcu przywileie dáie/ á zwłázczá przeło=

34: żeńſtwo y páſterſtwo nád nimi.

35: Czym zás Biſkupi od kápłanow ro=(*marg*) Roźność

⌘ [Biſkupá](#)

⌘ [od kápła=](#)

⌘ [ná.](#)

⌘ [Hære: 75.](#)

⌘ [Aug: hæ: 53.](#) (–)

36: źni/ obáczymy. Dźiſieyſzy Kálwiniſto=

37: wie Itáre błędy heretyckie około tego

38: wznawiáią. Aryuſz/ iáko piſze Epi=

39: phánius y Auguſtyn ś. mieſzał biſkupá

40: z kápłany/ żadney w nim mocy więtlzey

41: nie znáiąc. Toż czynił Wiklef/ toż

42: dźiſieyſzy Kálwiniſtowie mowią. Lecz

43: koſciół Kátholicki wielką zna roźność (*marg*) [Anacl: E-](#)

⌘ [piſt: 2.](#)

⌘ [Hiero: ad](#)

⌘ [Marcellā](#)

: de error:

: Montani.

: Dam: Epi:

: 3. (-)

44: Biskupá od káplaná. y náucza: iż Bi=

45: kupa wstępuią ná mieyfcá Apoštołow/

46: á káplani ná mieyfcá 72. vczniow. O

47: czym iest wiele świadectw świętych

48: itarych/ Anákletá/ Hieronymá/ Dámá=

49: zá/ Auguštyná/ Leoná/ y Koncyliy. A(marg) Augu: in

: Pfal: 44.

: Leo: Epi:

: 88. (-)

50: nikt nie wątpi iż więtfza była doftoy=

51: ność Apoštołow niżli vczniow onych

52: 72. A k temu y z łtrony święceniá y z

53: łtrony rządzeniá/ więtfza iest moc Bi=

54: kupa niżli káplánfka. Bo żaden ká=

55: pían/ káplaná drugiego poświęćić y v=

56: czynić nie może: łami ie Biskupi iáko

kolumna: b

1: oycowie poświęceniá duchownym ro=

2: dzą. Iáko Apoštoł do Tytá Biskupá (marg) Tit: 1. (-)

3: mowi: Dla tegom cię zoftáwił w Kre=

4: cie/ ábyś poftáwił w káżdym mieście

5: káplany/ iákomci dał náuki. A iáko o=

6: cie iest od łyná rozny/ mowi Ephiphá=

7: nius/ ták Biskup od káplaná.

8: Prawdá iż z łtrony káplánfctwá y

9: ofiary/ y łprawowánia nawyżfze^{go} Sá=

- 10: krámentu cíálá y krwie Páńlkiey/ y
- 11: lam Pápież nie tylo Bifkup nie ma nic
- 12: nád kápłaná: ále to ma nádeń/ iż Bi=
- 13: fkup kápłany rodzi/ á kápłan kápłaná
- 14: rodzić y poświęcić nie może: Iáko ś.
- 15: Hieronym mowi: [Co fprawuie bifkup
- 16: okrom święcenia/ czego kápłan nie
- 17: fprawuie?] A z ftrony rządow/ bifkupi/ (*marg*) Hier: Epi:
- : 85. ad E-
- : uagr. (-)
- 18: iáko Apoštoł mowi/ fą rządźce y fpraw= (*marg*) Acto: 20. (-)
- 19: ce kościoła Bożego/ iáko nawyźfzy ká=
- 20: płani. Bo iáko w ftárym zakonie/ ie=
- 21: den był nawyźfzy kápłan/ á drudzy ká=
- 22: płani z tegoż domu Aaroná/ niźfzy byli/
- 23: y rządowi onego iednego podlegáli/ á
- 24: ini zás byli mnieyfzy Lewitowie ktorzy
- 25: kápłanom v ołtarzá vflugowáli. Ták y
- 26: w nowym zakonie/ w ktorym iest dále=
- 27: ko rząd lepzy/ ty trzy fą rot y flug koś=
- 28: ćielnych/ Bifkupow/ Kápłanow/ y Le=
- 29: witow. Bifkupi fą w fwoiey dyoce=
- 30: zyey nawyźfzemi kápłany/ y kápłany
- 31: niźfze fądzą/ iáko Apoštoł náucza: [Ná (*marg*) 1. Tim: 5.
- : Bifkup
- : kápłaná
- : fądzi. (-)
- 32: kápłaná nie przyimuy obzálowania/ ie=
- 33: dno zá zeznáním dwu ábo trzech świá=
- 34: dkow.] Toć ten ftárfzy kto z vrzędu fą=

35: dźi/ á ten niżłzy ktory vrzędowi y łą=

36: dom iego podlega.

37: A iż Apoštoł biskupámi kápłany ábo (*marg*) Philip: 1. (–)

38: presbytery zowie/ nie miefza tym áni

39: płuie różności y rządu: ále iáko Chry=(*marg*) Chryf: in

: 1. caput ad

: Philip. (–)

40: zołtom ś. y inni wykłádáią/ Ná on čás

41: był ten zwyczaj iż kápłany zwano bi=

42: łkupámi: imię im to dáiąc/ ále rzeczy

43: łámej nie dáiąc. Dáie im toż imię z

44: łtrony kápłáńłtwá. bo wtym rowni/

45: iáko się rzekło. tylo iż biskupi wyżłzemi

46: łą kápłany: á drudzy mnieyłzemi/ y wyż=

47: łzym iáko łędziom łwoim podległemi.

48: Słowá łą ś. Chryzołtomá: Gdy Apo=

49: łtoł mowi: [Biskupom y Dyákonom (*marg*) Chryf: vt

: łupra. (–)

50: łáłká y pokoy rć. Co to ma być? Izali

51: w iednym mieście wiele było biskupow?

52: żadną miárą: ále tym tytułem oznácza

53: kápłany. bo onego czáfu łlowo to im

54: było łpolne.] Niechże znáią wielką

55: różność miedzy biskupem y kápłanem/

56: miedzy oyce^m y łynmi/ miedzy dwunálcią

Apoštoł=

strona: 608

608.

Ná dzień ś.

Bártłomieią Apoštołá.

kolumna: a

<http://rcin.org.pl>

- 1: Apoštołmi y siedmdzieśiat vczniow.
- 2: A iż mowią: czemu presbytery ká= (*marg*) Czemu
: presbyte=
: ry kápła=
: ny zowiem. (-)
- 3: płany zowiefz/ bo nie mowi piłmo no=
4: wego zakonu *Sacerdotes*. Ná to fię in=
5: dziey powiedziáło/ dla czego ná on
6: czás Apoštołowie tego imieniá kápłan (*marg*) Ná świę=
: ty Wáv=
: rzyniec. (-)
- 7: nie vzywáli. bo dla tego iż kápłánłtwo
8: ftárego zakonu iefzcie kwitnęło/ od kto
9: rego fię Apoštołowie iáko od docześne=
10: go/ y kápłánłtwem Chrytułowym le=
11: pšzym fkázonego/ odrażáli/ iáko iuż od
12: vmárłego. y niechćieli áby był kto ro=
13: zumiał/ iż ofiáry ftárego zakonu czyni=
14: li/ y tákiemi iáko v Zydow było kápłan=
15: mi byli. lecz fkáżony ieft kościół y
16: kápłánłtwo Moyzełzowe vpádło/ zaráz
17: vczniowie Apoštołscy kápłanámfi fię
18: zwáli/ dla ofiáry włafney y lepšzey/ kto=
19: rá mamy w zakonie nowym: O czym
20: fię iuż tám mowiło.
- 21: Znaymyż rząd s. kościołá Kátholi=
22: ckiego/ á iemu z chućiá iáko od nawyż=
23: fzego Páná y Bogá náfzego/ y zakono=
24: dawce náfzego poštáwionemu podle=
25: gaymy/ á nierządem fię y miefzániną

26: heretycką brzydźmy. Inſzy ſą miſtrzo=

27: wie á inni vczniowie. Inni Bogá y

28: táiemnic iego bliźſzy/ á drudzy dálſzy/

29: inni táiemnice iego ſprávuią/ á inni

30: ich vzywáią. O wielki nierządzie he=

31: retycki coś wſzytko pomieſzał. Toż v

kolumna: b

1: nich miſtrz co y vczeń/ y owſzem wſzy=

2: ſcy vczyć chcą/ á nikt ſłuchác y poſłu=

3: ſznym być/ byle co trochę czytać vmiał/

4: niechce. Dźiś v nich/ iáko ſtáry Tertu= (marg) De præ-

: ſcrip. (-)

5: lian nápiſał/ ſługą kościelnym á iutro

6: ſwieckim. Gdzie v nich rozdźiał ſwie=

7: ckiego od duchownego? Nic nie ma v

8: nich duchowny czegoby ſwiecki nie

9: miał. gdzie v nich Apoſtolſka ſtolicá?

10: gdzie biſkupi coby ſwięćili y ſługi ko=

11: ſcielne rodźili? Swieccy ná nie ręce

12: kładą/ ſynowie oyce rodzą/ co ieſt prze=

13: ćiw przyrodzeniu. Miniſtrowie tylo v

14: nich y dyákonowie zoſtáli/ á kápłanow

15: nie máią. ſłudzy ſą bez páná/ goſpoda=

16: rze bez domu. Komuż lewitowie y mi=

17: niſtrowie ſłużą gdy biſkupow y kápła=

18: now nie máłz? Co Apoſtoł o dyákonách

19: mowi: iáko im to ſłużyć może bez biſku=

20: pow y kápłanow? Vchowayże Boże

21: komu ſię tám do tego nierządu kwá=

22: pić ábo w nim zoſtáwác/ á mądrze wſzy=

- 23: kowánego Chryſtuſowe^{go} woſfká/ kto=
 24: rego nieprzyiaćiel przemoc nie może/
 25: odſtępować. W którym rozmaíte ſą
 26: roty/ iáko niebieſkiego y Anyełſkiego
 27: woſfká/ ſtoiących y wſługuiących Apo=
 28: ſtołow/ biſkupow/ kápłanow/ dyáko=
 29: now/ ſubdyákonow/ y innych klerikow/
 30: ktoremi Chryſtus dawny y Apoſtołſki
 31: koſćioł ſwoy ofádził.

32: **WTORA CZESC.**

33: **O náukách z Ewángeliey do obyczáiow.**

kolumna: a

- 1: **O** Częſtey modlitwie do BOgá (*marg*) O gęſtey
 2: modli=
 3: twie. (-)
 4: w potrzebách náſzych/ mamy
 5: Páná náſzego IEzu Chryſtá
 6: gęſte w Ewángeliey náuki y vpominá=
 7: nia. Ná onym pierwſzym kazániu ſwo= (*marg*) [Matt: 6.](#) (-)
 8: im do vczniow ná gorze/ nie tylo mo=
 9: dlitwę roſkázuie/ ále y ſpoſob iey y ſto=
 10: wá y pożytki vkázác raczył. A v Luka=(*marg*) [Luc: 18.](#) (-)
 11: ſzá ś. mowi: Potrzebá ſię zázwdy mo=
 12: dlic á nie wſtáwác. A tu przykádem
 13: ſwoim gdy ſię ſam modli/ y tákie miey=
 14: ſce/ y táki nocny czás/ y ták długi go=
 15: dżiny ná modlitwę obiera: wielce ią
 16: nam záleca. W czym ſię naprzod prze=
 17: ſtrzeżmy/ áby kto nie rozumiał iákiey

16: nierowności boŝtwá Páná nálezego z

17: Oycem/ ktoremu fię vkarza y modli. (*marg*) Modli

: fię Pan

: iáko czło=

: wiek pra=

: wdziwy. (-)

18: Bo to czyni tylo iáko prawdziwy czło=

19: wiek/ wedle tey náturey ludzkiey/ którą

20: ná fię wziął dla nas: nie wedle Boz=

kolumna: b

1: kiej/ którą ma z Oycem równą. którą

2: modlitwy y vniżenia żadnego mieć nie

3: może. Oboiá rzecz ieŝt w Pánie nálezym:

4: y modli fię iáko człowiek/ y dáie y łobie y

5: wŝytkim proŝącym/ iáko Bog.

6: Przetoż tym ieŝt różna modlitwá ie=(*marg*) Różność

: modli=

: twy Pán=

: ŝkiey od

: innych

: ŝwiętych.

: Ioan: 11. (-)

7: go od innych ŝwiętych. innych nie zá=

8: wŝdy ŝpráwi o co proŝi: á tá zázwdy/

9: iáko ŝam mowi: Wiem Oycze iż mię

10: zázwdy wyŝluchywał. Inne ŝwiętych

11: modlitwy bez tey Páná nálezego Iezu=

12: ŝowey wáŝneby nie były. Bo przezeń do

13: Bogá przyŝtęp mamy/ y bez niego mo=

14: dły nález brzydkie ŝą v Bogá. By fię on

- 15: zá nas nie modlił: proznaby modlá ná=
- 16: Izá zoftawáá. On ieft poórzednikiem (*marg*) Kápłan
 : y Biskup
 : náłz Pan
 : Iezus. (-)
- 17: náłzym/ nie tylo wyłługą y odkupie=
 18: niem/ iáko odkupiciel: ále teź y modli=
 19: twą/ iáko kápłan: gdy zá nas y dla
 20: nas y potrzeb náłzych wltáwia powa=

zną pro-

strona: 609

Ná dzień ś.

609.

Bártłomieią Apoštołá.

kolumna: a

- 1: zną prósbę fwoię/ iáko nawyźłzy Bi=
 2: íkup náłz/ y wielki bráćiey fwoiey miło=
 3: śnik. Przetoź kościoł ś. nigdy bez nie=
 4: go y imieniá iego żadney modlitwy po
 5: fyłác do Bogá nie śmie/ y ták zámyka
 6: próšby fwoie: Przez Páná náłzego Iezu
 7: Chryftá. Boby ináczey przypułzczone
 8: iego próšby nie były. y my tákże gdy
 9: próšim o co P. Bogá: żadney wietłzey
 10: nádzieie y vfánia nie mieymy: iedno w
 11: tym/ iż fię ten zá nas modlił/ ktory zie=
 12: dnác y dác włzytko może/ y iego zá ná=
 13: mi fię wltáwiánie/ y cześć y wyłługá ie=
 14: go którą ma v Oycá/ czyni potężne y
 15: poćiełzne próšby náłze.
- 16: Iákiego pokoiu fzukác mamy ná ro=(*marg*) Pokoy ná

: modli=

: twę. (-)

17: znowę z Pánem Bogiem/ vkazał tu

18: P. Iezus gdy łam ná gorze zołtaie. Ie=

19: mu tego nie była potrzebá/ bo iego my=

20: śli żadna rzecz cíelefna y świecka ro=

21: zerwać nie mogli: ále nas/ ktorým

22: wnet máluczka rzecz rozerwánie czy=

23: ni/ náuczyć chciał y przełtrzedz. Moy=

24: zefz y Heliałz y synowie Proroccy/ y Ian (*marg*) Pułtelni=

: cy. (-)

25: Chrzćiciel w łtárym zakonie/ dla tego

26: ná pułtych mieyfcách przemiefzkiváli:

27: y w nowym zakonie ták wiele pułtel=

28: nikow: woleli włzytki nędze ná pułzczy

29: znoić/ y ná źiołkách y korzonkách źie=

30: mnych przełtáwác: niżli modlitew łwo=

31: ich rozerwánie w miełzkánium miedzy lu=

32: dźmi ćierpieć. A ći ktorzy oboie czynią/

33: y ludźiom w duchownych potrzebách

34: łłużą/ y łwoiey dułze modlitwą ogłó=

35: dźić niehcą: máią fię ná wzor Páná

36: łwego iáko nawięcey mogą kryć y od=

37: wodzić/ áby proch ktorego miedzy lu=

38: dźmi nábiorą/ otrząfnać mogli.

39: Pan Iezus ludźiom łłużył/ ále ied=

40: ná czáfow łwoich ná pułtynie fię y do

41: onego ogroycá vkradał: ták iż go lu=

42: dźie naboźni łzukác musieli. y Apołto=

43: łom rádźił/ gdy y ieść czáfu nie mieli/

- 44: ludzkie kłopoty y rády odpráwuiąc: á=
 45: by wćiekli ná pułzczą y trochę odpoczę=
 46: li. Połpoliści zász świeccy máią kościo= (*marg*) Pan czá=
 : fow fwo=
 : ich krył
 : fię ná pu=
 : łzczą.
 : Luc: 5.
 : Mar: 3. &
 : 6. (-)
 47: ły/ máią komorki fwoie/ do ktorých fię
 48: kryią. Máią być kościoły náfze iáko (*marg*) W koście
 : le iáko ná
 : pułzczy. (-)
 49: pułtynie/ w ktorých ludzi nie máłz/ iá=
 50: koby niokiem nie wiedział: iákoby łam
 51: ieden tám wżedł: ták fię ma káždy ná
 52: łercu łpráwić. áby fwoy pokoy modli=
 53: twá iego miáła. Przetoż bárzo gánim
 54: w kościele witánia/ rozmowy/ y łprá=
 55: wy/ y pokłony/ y łtania łług przed pány.
 56: Dom iełt modlitwy/ dom pułtynie ś=(*marg*) Matth: 6. (-)

kolumna: b

- 1: więtey/ dom pokoiu náfzego. Komorkę (*marg*) Komor=
 : ká ná mo
 : dlitwę. (-)
 2: też łam Pan rádźi. y wedle zwierzcho=
 3: wnego rozumienia/ bącznie czyni kto
 4: fię zámýka/ á łpraw y nawięłżych ná
 5: ten czás nie przypułzcza/ á o pośpiech

- 6: Ípráwom nie dba. Wiedząc iż rozmo=
 7: wá z Pánem Bogiem nic nie omiełzka/
 8: á odpráwy przyÍporzy. Ná cołmy bár=
 9: zo łábi/ y mniemamy áby włzytko zgi=
 10: nać miáło/ dla máley godzinki/ ktorą
 11: P. Bogu y chwale iego dáiem.
 12: Ná co więc noc iełt nalepśza/ gdy (*marg*) Nocna
 : modlit=
 : wá. (–)
 13: ludzie iáko vmárli leżą/ gdy gwiazdy
 14: świecą/ y máiełtat fię w nich Bozki
 15: dżiwny vkázuie/ gdy Ípráwy włzytki od
 16: poczywáią: w ten czás łzczęśliwy kto
 17: wftáie do Páná/ á z tym Iezufem y án=
 18: yoły iego ná modlitwie nocuie. czego
 19: ácz nie włzyscy czynić mogą: iednák
 20: káždy łtarác fię ma/ áby iáką część no=
 21: cy ná to odłóżył. A owi iáko fię wymo=
 22: wią ktorzy noc ná wieczierzách trawią?
 23: do pułnocy ie odwłoczác/ á dzień ná
 24: Ípániu do Ípraw y światłość wrodzo=
 25: ną gubią.
 26: Pogodna fię też modlitwá czyni/ (*marg*) Pogo=
 : dna mo=
 : dlitwá. (–)
 27: w dobry bárzo czás/ gdy co wielkiego
 28: záczać mamy. Acz y w máłych y mier=
 29: nych Íprawách bez niey fię nic poczy=
 30: nác nie ma: iednák poważne y wiel=
 31: kie/ ktorzych dobrze síłą y dowćipem

- 32: nálezem odprawić nie możemy: modli=
33: twę gorącą wyciągającą. Coż za siły są
34: nález/ coż za rozumy nález bez P. Bogá
35: y pomocy jego? iáko ziemiá bez deszczu/
36: y ptak z obciętemi skrzydłami. Obie= (marg) Filary ko
: ścióła ś.
: Pan itá=
: wi za mo=
: dlitwą. (-)
37: rąc miał P. **IEZVS** filary y fundámen=
38: ty budowania kościoła fwego/ dwána=
39: ście mężow: którzyby máłą liczbą/ ále
40: wielką siłą podźwignąć świat mogli/
41: á duże rozumne y wolne pod iármio
42: Boże y wiary świętey podbić. Rzecz
43: wielka á ludziom niepodobna/ od itá=
44: mego Bogá iść miałá. vprosić iá Syn
45: Boży y ziednać v Oycá fwego miał.
46: My też w rzeczách wielkich kościoło=
47: wi Bożemu y Rzeczypoólitey nale=
48: żytych: pierwey fię do modlitwy vcie= (marg) [Exod: 17.](#)
: [1. Reg: 30.](#)
: [Pfal: 143.](#) (-)
49: kaymy. Iáko świętych przykłády vká=
50: zuią. Woyny Moyzefz bez modlitwy/ y
51: Dawid nie dołożywfzy fię P. Bogá nie= (marg) [Do rády](#)
: o Rzecz=
: poópolitą
: modlitwą
: fię przy=

1: práwo=

2: wác. (-)

52: záczywał. A po modlitwie wielkie v=

53: fánie w P. Bogu brał y mowił: Bło=

54: gołfawiony P. Bog moy/ ktory náu=

55: cza ręce moje do woyny/ w pálce moje

56: do boiu. Ták y w innych potrzebách

Hhhh

ná Sey=

strona: 610

610.

Ná dzień ś.

Bártłomieią Apoštoła.

kolumna: a

1: ná Seymách gdy o dobrym póspolitym

2: rádźić máią: nie tylo modlitwą/ ále y

3: ípowiedźią y vzywánien przewiele=

4: bnych táiemnic przyprawuią fię mą=

5: drzy. ktorzy wiedzą iż y rádą/ y woyná

6: y zwycięstwo/ y kázde połtępki w ręku

7: swoich P. Bog nośi: á czyni wedle wo=

8: ley swoiey/ y z miłosierdzia nád flugá=

9: mi fwemi/ ktorzy fię vprzeymie do nie=

10: go vćiekáią/ y iemu lámemu á nie fo=

11: bie dufáią.

12: Miedzy poważnemi y wielkimi (*marg*) Obierá=

1: nie vrzę=

2: dników

3: poważne. (-)

13: íprawámi poczytác mamy obieránie

14: vrzędnikow kościelnych y świeckich.

15: Ná ktorzych nie część ktora/ dobrego

- 16: poſpolitego: ále wŕzytko naleŕzy. Gdy
- 17: pánowie bifikupy miánuią y inne du= (*marg*) Miáno=
: wánie bi=
- : fkupow. (-)
- 18: chowne/ á zwłafzczá gdy fię ich miáno=
- 19: wánui nie ſprzećiwiáią/ áni go poprá=
- 20: wowác ſmieią: wielki ma być v pá=
- 21: now rozmyſł y boiaŕń y wzywánie Du=
- 22: chá ſ. áby nie pobłádzili/ á złym kápła-
- 23: nem koſćiołá Boŕego y owiec Chry=
- 24: ſtuſowych nie gubili. Bo vczeſnikámi
- 25: będąc grzechow tego ktorego podáią/
- 26: z karánia ſię teŕ iego y gniewu Boŕego
- 27: nie wymowią. Ile ſzkody on wilk/ kto=
- 28: rego do trzody wpuſzczáią vczyni: tyle
- 29: on co go puſzcza ćierpieć y pláćić ie bę=
- 30: dzie. Bo nie tylo czyniący/ mowi Apo= (*marg*) Rom: 1. (-)
- 31: ſtoł/ ále y ná vczynki złych zezwáláiący
- 32: ſmierći ſą godni. A iákoŕ to ná złe po=
- 33: ſtěpki iego nie zezwala: kto złego ná
- 34: vrząd ták naleŕzyty ludzkiemu zbáwie=
- 35: niu ſtáwi? y złoſći iego ták pomaga/
- 36: iáko gdy kto złodŕieiowi áby kradł/ zam=
- 37: ki y drzwi otwarza.
- 38: Toŕ ſię mowi o vrzędnikách ſwie=(*marg*) Swieckich
: vrzędni=
: kow obie
: ánie. (-)
- 39: ckich/ ktorym drugdy pánowie w moc
- 40: ich y do ręki ich ćięŕzkiej y okrutney/ y

- 41: do ściślego łakomstwa ich/ vbogie pod
 42: dane podają/ árendują/ przedają. Bo
 43: łakomi ktorzy ná krew y pot poddą=
 44: nych patrzą: dárwią wiele pánom y v=
 45: rzędy v nich kupują/ y wielkie rozmno=
 46: żenie dochodów obiecują: y nie mogą
 47: się y pánom iścić/ y fwoie⁸⁰ łakomstwa
 48: nákarmić/ iedno krwią á potem á łu=
 49: piestwem vbogich. A drugdy y here=
 50: tyki ná nie ftawią/ ktorzy nie tylo má=
 51: iętności vbogim poddanym/ ále y du=
 52: łze gubią/ y kápłany im wymiatają/ y
 53: kościoły odeymują. iáka więtfza szkoda
 54: nád tę w ludzkim zbawieniu być może?
 55: więcey ten dułze ich zábija/ niżli ten
 56: czárt y wilk ktorego ná nie podaje.

kolumna: b

- 1: A o Zydách co mowić/ ktore łakom=
 2: stwa páńskie/ y ná fwoie vbogie domo=
 3: wniki niemiłosierne władają/ iáko
 4: iádowite wilki ná owce: nic tylo z wiel
 5: ką zelżywością ftanu y powołania Ch=
 6: rześcijáńskiego: ále z vtrátą dobr y v=
 7: bostwá ich. wstydzą się niektorzy iáw=
 8: nie łupić y odzierać poddane fwoie: y
 9: wolą táiemnie przez Zydy/ ktorych iest
 10: wrodzona ná Chrześciány nienawiść/
 11: áby się krwią Chrześcijáńską karmili.
 12: O Iudałzowie co ták Chrystufá w
 13: członkách iego przedaciecie/ zylki y áren

- 14: dy wálze/ y pieniądze Zydowłkie/ w łzu=
 15: bienicę piekielną obrocą fię wam: y tu
 16: ná świećie pożytku z nich mieć nie bę=
 17: dziećie. Lichwy y zdrády Zydowłkie w
 18: niwecz fię wam obrocą: á cząłtká wá=
 19: łzá/ iáko Pan groźi/ z tákiemi towarzy= (marg) Luc: 12. (-)
 20: łzmi w gniewie y karániu Bozkim zo=
 21: łtanie.
 22: Inna rzecz iefł/ gdy fię pánowie y
 23: ći co wrzędý podáią omyłá ná ludźiech:
 24: ábo gdy y z dobrych na wybierániu/ złe=
 25: mi fię ná łprawowaniu wrzędow łtáią.(marg) Omyłká
 : ná obie=
 : rániu. (-)
 26: W ten czás łpráwić fię P. Bogu mo=
 27: gą: iefłi pilność włzelkáką czynili/ o wy=
 28: pytániu y wiadomości żywotá y god=
 29: ności ich. Ináczey/ niewiadomość ich
 30: nie wymowi. A winy żadney ich nie
 31: máłz/ gdy obráni y połtáwieni ná wrząd
 32: złemi fię ná wrzędzie słtáią. Iáko w
 33: tym tu Iudałzu znáczno iefł. Nie obrał
 34: go P. Iezus miedzy Apołtoły złym: bo
 35: ná ten czás był bárzo dobrym: ále on
 36: po wzięćiu dołtoieńłtwá onego/ złym
 37: fię słtał.
 38: Rzekłby kto: Izali Pan Iezus nie (marg) Iudałzá
 : cze^{mv} Pan
 : wybrał
 : ná Apo=

1: 1tołá. (-)

39: wiedział iż miał być złym: czemuż go

40: obrał? Vchoway Boże tę wiadomość

41: P. Bogu odeymować. Wie P. Bog w=

42: fzytko co ma być/ y przyfzłe myśli náfze

43: y poftętki wŕzytki náfze/ iáko Pfalm (*marg*) Pfal: 138. (-)

44: mowi/ y drogi y ftopy náfze policzył. Ale

45: nie fprawuie P. Bog ludzi wedle tey

46: wiadomości fwoiey táiemney: ále we=

47: dle przyrodzenia ktore im dał. Dał lu=

48: dziom wolną wolą/ áby czynili co chćie

49: li/ y obieráli co fię im podoba/ złeli do=

50: breli. w tym im nie przeszkadza/ áby za=

51: plátę flufzną káždy miał/ zá to iż z do=

52: brey woley fwoiey do tego fię ábo owe=

53: go obrocił. Wiedział P. Iezus iáko

54: Bog práwy co z Iudafzá być miáło: á=

55: le iáko człowiek y fprawcá trzody fwey/

56: tey fię wiadomości nie rádził/ gdy go

ná vrząd

strona: 611

Ná dzień Národzenia

611.

mátki Bożey.

kolumna: a

1: ná vrząd obierał: wiedząc iż ná on

2: czás y v ludzi dobr^{ym} był/ y flawę miał v

3: wŕzytkich o sobie dobrą. Iáko mądry

4: fpowiednik gdy fwego poddánego ná

5: fpowiedzi fprawy wie/ iáko bog/ nie iá=

6: ko człowiek: nie rządzi go áni fprawuie

- 7: z oney wiadomości Bogu łámemu łłu=
- 8: żącey: ále wedle rozumu y wiadomoś=
- 9: ci fwoiey ludzkiey. Boby łákráme^{nt} Bo=
- 10: ży y pieczęć krolá niebiełkie^{so} zgwałcił.
- 11: A k temu iż dopułzcza P. Bog dla (*marg*) P. Bog
- : złe vrzę=
- : dniki do=
- : pułzcza.
- : Prou. (-)
- 12: ludzkich grzechow złe vrzędniki/ iáko
- 13: piłmo mowi/ y ná tym obierániu Iuda=
- 14: łzá dał to znác: áby nie záwždy winá
- 15: łię kładłá ná ty co vrzędniki obieráią:
- 16: ále ná grzechy ráczey ludzkie/ ktore P.
- 17: Bog złemi przełozonemi y tyránnámi
- 18: karze. Gdy P. Bog ná ludźie łáłkaw/ (*marg*) 2. Par: 2. (-)
- 19: dáie im pány dobre/ iáko iełt w piłmie:
- 20: Iż/ práwi/ vmiłował P. Bog lud fwoy:
- 21: dla tego ćiebie Sálomoná/ mądrego y
- 22: dobrego y łpokoynego krolem nád nim
- 23: vczynił. Y indźiey mowi P. Bog: Dam (*marg*) Ołeæ 13. (-)
- 24: im krolá w gniewie moim.
- 25: Dla tego też P. Iezus Iudałzá o=(*marg*) Zły vrzę=
- : dnik moc
- : BOżą
- : mieć mo=
- : że.
- : Tract: 5.
- : in Ioan. (-)
- 26: brał/ áby káždy wiedział iż złość ludzka

- 27: wrzędu Bożego y mocy nie pfluie. Ták
- 28: to dobry chrześć był **ktory^m** Iudaż chrz=
- 29: cił wierne: iáko ś. Auguśtyn y inni w=
- 30: lzyfcy náuczaią: iáko y ten ktorym
- 31: Piotr ś. chrzcił. Bo moc Bozka we
- 32: chrzcie y innych Sákrámentách ktore
- 33: íprawuią ná to obráni kápłani/ nie
- 34: idzie z dobroci ábo złości ich: ále z sło=
- 35: wá y woley Bożey. y nie dla siebie y zbá
- 36: wienia fwego táką moc y vrząd máia:
- 37: ále dla ludzkiego. Táz wodá idzie rurą
- 38: śrebrną/ ktora y rurą drzewiáną. Ták
- 39: dobrze pieczęć żelázna/ iáko mowi Ná=(*marg*) **Orat: de**

: **Baptifmo.** (–)

- 40: zyánzenus/ wyraża herby iáko y złota.

kolumna: b

- 1: Do naśienia nie wádzi plugáwa ręká/
- 2: byle byłą rola dobra/ á defzcz y słońce
- 3: pogodne.
- 4: Vmieymy tedy czcić vrzędniki y ká=(*marg*) **Vrzędni=**
- : **ki czcić złe**
- : y dobre. (–)
- 5: płany/ y krole/ y inne zwierzchności/
- 6: ktorych moc od P. Bogá idzie/ choć źli
- 7: choć dobrzy. Bo y Zbáwiciel náłz moc (*marg*) **Ioan: 19.** (–)
- 8: Bożą złemu Piłatowi w vrzędzie iego
- 9: przyznał. Iednę cześć daymy/ wedle A= (*marg*) **1. Tim: 5.** (–)
- 10: poštołá złym/ á dwie **dobry^m**. Iednym iż
- 11: służy Boży fą y od niego zleconą moc
- 12: máia: á drugim iż nie tylo służy/ ále y

13: dobrzy á pilni y mądrzy łudzy Boży. A
14: pilnie prośmy Páná Bogá we dnie y
15: w nocy zá ty ktorzy nam ty vrzędni=
16: ki dáią/ łtáwią/ miánuią/ święcą: á=
17: by fię nie mylili/ á dobre y święte po=
18: dawali ku poćiefze náfzey/ y pomocy
19: zbáwienia y dobr docześnych/ y włzyt=
20: kiej Rzeczypołpolitey. Sámi fię też
21: do tego łpołobmy/ ábyłmy byli godni
22: dobrych łwiętych wodzow y páłterzow/
23: á złemi żeby nas Pan Bog nie karał.
24: Rząd łwięty kościelny miłuyemy y ie=
25: mu podlegaymy/ á żadnym go łprzeći=
26: wienim/ iáko czynią heretycy/ nie mie=
27: łzaymy: wiedząc iż przezeń trwałość
28: fię kościoła Boże^{go} wípiera. Przybie=
29: gaymy do Chryłtułá/ dotykáć fię go
30: przez Sákrámenty w ktorych on moc
31: łwoię zołtáwił/ ábyłmy niemocy náfze
32: leczyli. O Iezu day fię dołtoynie doty=
33: káć ciebie Páná náfzego/ gdy tájemni=
34: ce twoie bierzem. Oddal ciężkie nie=
35: mocy náfze duchowne/ y tę łłábość kto=
36: ra w nas ięł do pełnienia woley two=
37: iey/ y pohámowánia łzkodliwych żądz
38: náfzych. Ktory żyiefz y kroluiefz z Oy=
39: cem y z Duchem ł. Bog ieden ná wie=
40: ki. Amen.

632.

Ná dzień
wŕzyftkich Świętych.

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33: NA DZIEN WSZYSTKICH

34: SWIETYCH, EWANGELIA

35: V MATTHEVSZA W V.

36: **O** Nego czáfu: Widząc P. Iezus ludzie/ wftą=

37: pił ná gorę. A gdy vśiadł/ przyftąpili k niemu vczniowie

38: iego: á otworzywfy vftá fwe/ náuczał ich/ mowiąc:

39: Błogofławieni vbodzy duchem: ábowiem ich ieft kroleſtvo nie=

40: biefkie. Błogofławieni cífzy: ábowiem oni odziedziczą ziemię.

41: Błogofławieni ktorzy łą ſmętni: ábowiem oni będą poćielzeni.

42: Błogofławieni ktorzy łákna/ y prągną ſpráwiedliwoſci: ábo=

43: wiem oni będą náfyceni. Błogofławieni miłofierni: ábowiem

44: oni miłofierdzie otrzymáią. Błogofławieni czyſtego ſercá: ábo=

45: wiem oni Bogá oglądáią. Błogofławieni pokoy czyniący: ábo=

46: wiem názwáni będą ſynámi Bożymi. Błogofławieni ktorzy ćier=

47: pią przeſłádowanie dla ſpráwiedliwoſci: ábowiem ich ieft krole=

48: ſtvo niebiefkie. Błogofławieni iefteście/ gdy wam złorzeczyć bę=

dą/ y prze=

strona: 633

Ná dzień 633.
wſzyftkich Świętych.

1: dą/ y przeſłádować was/ y mowić wſzytko złe przeciwko wam

2: klámáiąc/ dla mnie. Rádуйте ſię y wefelcie: ábowiem zapłátá

3: wálzá obfita ieft w niebieſiech.

kolumna: a

1: **S**więto nas dziśiefze

- 2: vpomina/ ábyfmy vważyli
- 3: v siebie pilnym obmyflem y
- 4: nabożnym fercem/ on bárzo
- 5: należyty ártykuł wiáry náfzey: ktorym
- 6: wierzym/ vczeftnictwo ábo fpołeczność
- 7: ábo obcowanie świętych. Ná práwym (*marg*) Świętych
- : vczeftnic
- : two. (-)

- 8: á wnątrznym rozumieniu tey iedney
- 9: tájemnice wiele nam należy/ nie tylo
- 10: do vmocnienia niektórych náuk Ká=
- 11: tholickiego kościoła: ále tež do počie=
- 12: chy y pomocy wielkiej náfzey: gdy nam
- 13: ná wyfługách v Páná Bogá y poku=
- 14: tách/ y dobrych vczynkách fchodzi: ábo
- 15: gdy co fobie vprošić y iednác v Páná
- 16: Bogá mamy. Ná iáfnieyfze tedy wy=

kolumna: b

- 1: rozumienie y wykład tego ártykułu we=
- 2: źmiem Apoštoła ś. fłowá/ ktore do Zy=
- 3: dow piŕze/ mowiąc: [Przyftąpiliście (*marg*) Hebr: 12. (-)
- 4: do Syońfkicy gory Ieruzálem niebie=
- 5: niebie=fkie⁸⁰/ do wiela tyšięcy liczby ányołów/
- 6: do kościoła pierwiaftkowych ktorzy
- 7: popifáni fą w niebie/ do Bogá ktory
- 8: ieft fędzią wšytkich/ y duchow fpráwie
- 9: dliwych dofkonałych.] Z ktorych fłow
- 10: Duchá ś. obaczym zá pomocą Bozką
- 11: do iákiegoŕmy miáftá vwierzywfzy w
- 12: Chryftufá przyftáli/ iákie fáfciady y fta=

13: ny w nim/ y iáka pomoc iednym z dru=

14: gich idzie. A potym fię do tych Páń=

15: fkich fłowy błogośławieńftw vdamy.

16: **PIERWSZA CZESC.**

17: **Iákie miáfto ieft kościół Boży/ y co w nim zá ftany**

18: **y fąśiedztwo.**

kolumna: a

1: **K** Ościół Boży miáftem fię Hie=

2: rozolimą zowie/ y gorą Syoń=

3: fką ná ktorey Ieruzálem záfa=

4: dzone było. Do miáftá ludzie fię kupią (*marg*) Do miá=

: ftá dla

: pomocy

: przyftáią. (-)

5: dla tego: áby ieden z drugiego miał po=

6: moc: gdyż sam człowiek ieft z siebie

7: niedośtáteczny/ y potrzeb fwoich bez

8: pomocy innych ludzi odpráwić nie mo=

9: że. Y dla tego dał mu P. Bog náturę

10: towarzyfką/ ktora go do kupy pędzi.

11: Nie ták iáko inne źwierzétá/ ktore w

12: leśie y w polách/ y w wodách/ fkoro fię

13: vrodzą á trochę podchowáią: potrze=

14: by fwoie fámy bez pomocy opátrzyć fo=

15: bie mogą. Y przeto Mędrzec mowi: (*marg*) Eccks 4. (-)

16: [Biádá fámemu: bo gdy vpádnie/ nie

17: ma ktoby go podniofł.] TákJ teź do te=

18: go Ieruzálem kościółá ś. miáftá du=

19: chownego/ dla tego fię ćisniem: áby=

- 20: łmy do zbawienia wżelákie pomocy y
- 21: doftátki mieli/ ieden z drugiego fię we=
- 22: feląc/ y w zgodzie y miłości miefzkáiąc.
- 23: Bo iefli cíelefnych potrzeb łam łobie
- 24: człowiek bez pomocy drugich doftać
- 25: nie może: dáleko wietfzą ma łábość
- 26: ná duchownych potrzeb wiecznego
- 27: mienia doftawánie.
- 28: Stądże Pfalm mowi: [Ieruzálem/ (*marg*) Pfal: 121. (-)]

kolumna: b

- 1: to ieft kościół Boży/ **budnie** [!] fię iáko
- 2: miáfto/ w ktorym łpolne ieft vczeltnic=
- 3: two. y táb fię do niego náfzło ludu (*marg*) **Szczęście**
- : miáftá
- : porządne
- : go y mie=
- : łzkánia w
- : nim. (-)
- 4: Páńfkiego.] Iáko wielka ieft vćiechá
- 5: w porządnym y vprzywileiowánym/ y
- 6: doftátki wżytkimi opływáiącymi mie=
- 7: ście/ y miedzy dobremi y zgodnemi łą=
- 8: siády miefzkác: ták w kościele Bożym/
- 9: mowi Pfalm/ ieft dziwne počiefzne (*marg*) **Pfal: 86. (-)**
- 10: miefzkánie/ iáko tych co fię wefelą. wiel=
- 11: ka zgodá w nim/ wielki porządek/ wiel=
- 12: ki doftátek/ befpieczna obroná y nádá=
- 13: nie przywileiow bogátych/ święte y
- 14: łpráwiedliwe práwá: święte y dobre
- 15: vrzędý/ pod ktoremi wżyscy w wiel=

- 16: kiew poćiefze żyią. Bo ma na to miáfto
 17: wielce możnego/ mądrego y porządne=
 18: go krolá/ ktory ie miłuię y opátruie/
 19: y wŕzytkim dobrem nápełnia. y oczy ie=
 20: go/ mowi Prorok zázwdy ná to miáfto/(*marg*) [Ifa: 49.](#)

⌋ Cztery

⌋ ftany w

⌋ mieście

⌋ kościoła

⌋ święte^{go}. (-)

21: y ná mury ięgo obrocone fą/ y zápom=
 22: nieć go nigdy nie może.

23: W tym mieście obywatelów wŕzyt=
 24: kich cztery fą ftany. O trzech tu w=
 25: ípomina Apoštoł ś. w słowiech wyž= (*marg*) **1.**

⌋ Ludzie w

⌋ ćiele ná

⌋ ziemi.

⌋ [Hebr: 12.](#) (-)

26: ízey pomienionych: á o czwartym ná
 27: innym mieyfcu dokłáda. Ieden ftan
 28: ieft ludzi w ćiele/ y tu ná ziemi miefzká=
 L III iących:

strona: 634

634.

Ná dzień
 wŕzytkich Świętych.

kolumna: a

- 1: iących: ktorzy do tego miáftá przyftá=
 2: ią/ y wpiŕią fię. o ktorých mowi: Przy=
 3: ftáliście do Ieruzálem niebiefkiego.

- 4: Mowi o tych co tu ná ziemi w cieie
- 5: miefzkáli: iż wiara y chrztem ś. przyftá=
- 6: li do niebieskiego miáltá. Niebieskim (*marg*) Czemu
- : fię niebie=
- : fkie miá=
- : fto zowie
- : kościoł
- : ná ziemi. (-)
- 7: fię zowie/ iż w niebie ma wietfzą część
- 8: y lepfzą miefzczan fwoich/ y więcey ryn=
- 9: kow/ vlic y obywatelów fwoich. iż ftám
- 10: tąd ma práwá/ náuki/ żywność/ y do=
- 11: ftátki fwoie. á iż tám fię nákoniec wfy=
- 12: fcy fkupić/ y wiecznego miefzkánia fpól=
- 13: nie záżyć máią. Tu ieft ná ziemi przy=
- 14: ftawanie y wpirowanie/ y mieyfkiego
- 15: práwá przyimowanie. kto tu przez po=
- 16: rządne vrzędniki y Sákrámenty przy=
- 17: ięty nie będzie: do niebá też nigdy go
- 18: nie przyimá. Iáko Pan Chryftus mo=
- 19: wi: Co tu ná ziemi rozwiążeć: ná
- 20: niebie rozwiązane będzie.
- 21: Drugi ftan ieft tego miáltá/ Anyoło=(*marg*) **2.**
- : Drugi
- : ftan/ An=
- : yołowie. (-)
- 22: wie/ o ktorých mowi Apoftoł: Przyftá=
- 23: liście/ do wielu tyfięcy liczby Anyo=
- 24: łow. ci íá fzczerzy duchowie bez ciał/ y
- 25: brácia ftáfzy/ z ktorými mamy fpólná

- 26: dużę Anyelkiew nături/ ácz do ciáá
- 27: przypoioną. Z ktorými pod tymże Pá=
- 28: nem y pod iego práwy żyiem: ábyfmy
- 29: z nimi wolą fpolnego Páná y Bogá
- 30: náfzego czynili/ iáko w modlitwie mo=
- 31: wiem: Sftán fię wola twoiá/ iáko w
- 32: niebie ták ná žiem. Do iednegořmy (*marg*) [Hebr: 1.](#) (-)
- 33: końcá z Anyoły ftworzeni/ fářiedzi fá
- 34: náfzy/ y z nimi w towarzystwie ná wie=
- 35: czne czáfy przemiefzkác/ á ná vftáwi= (*marg*) Ná dzień
- : ś. Michá=
- : á. (-)
- 36: czney chwale Bożey ćiefzyć fię mamy.
- 37: O czym fię ná infzym mieyřcu náucza.
- 38: Trzeći ftan ieft tego miáftá ducho=(*marg*) **3.**
- : Trzeći
- : ftan/ du=
- : chowie
- : ludzcy/ á=
- : bo świę=
- : ći vmár=
- : li.
- : [Hebr: 12.](#) (-)
- 39: wie ábo duże ludzi fprawiedliwych/ kto
- 40: rzy tu w ćiele żyli/ á řmierćią fię iuż do
- 41: niebá przenieřli/ tu miedzy námi ćiáá
- 42: řwoie zořtáwiřzy. o ktorých támże A=
- 43: pořtoł mowi: Przyřtáliřcie do kořcio=
- 44: áá pierwiařtkowych/ ktorzy fá popiřáni
- 45: w niebie do duchow fprawiedliwych

- 46: doskonałych. Pierwiałtkami fię zo=
 47: wią: bo oni napierwey do niebá z Ch=
 48: ryftułem wftąpili/ y tám fię iákoby v=
 49: rodźili: Oycowie oni święci/ ktorzy od=
 50: kupienia w ciemnych podziemnych krá
 51: iách czekáli/ ktore Chryftus z ieńftwá y
 52: mocy nieprzyiaćielłkiewy wybáwił/ y zwo
 53: iowawłzy piekło y moc iego/ z tryum=
 54: phem dułze ony do niebá prowadził.
 55: Do tych duchow/ mowi Apoftoł/ y do
 56: innych iuż po wniebowftąpieniu Pań=

kolumna: b

- 1: łkim vmárłych: przyftáliście/ y z nimi do
 2: iednych praw y łásiedztwá przypuż=
 3: czeni iefteście.
 4: Czwarty łtan iefł dułz/ vmárłych pod (*marg*) 4.
 : Czwarty
 : łtan/ du=
 : łze w czy=
 : łcu. (-)
 5: źiemią w czyłcu miełzkáiących/ á wy=
 6: płacáiących długi iefłcze pozofłale/ po
 7: łmierci do czáłow pewnych. O ktorych
 8: ná inny^m mieyłcu Apoftoł tenże mowi:
 9: gdy trzy mieyłcá miánuie tych ktorzy
 10: fię Iezułowi kłániáią/ y zá odkupienie
 11: y wybáwienie dziękuia. Ná źiemii/ pod (*marg*) Philip: 2. (-)
 12: źiemią/ y w niebie. W niebie dwa ony
 13: łtany/ zwłázczá Anyelłki y duchow ł=
 14: więtych: á pod źiemią ktoż fię ma rado=

- 15: wác z odkupienia y dobrodzieyftwá Sy
- 16: ná Bożego/ y zá nie chwałę iemu od=
- 17: dáwać? iedno duŕze one ofádzone tám
- 18: ná docześnym karániu/ ktore ípráwie=
- 19: dliwość Bozka wyciąga. ktore ná zie=
- 20: mi pokuty doŕtáteczney omieŕzkáły y zá=
- 21: niecháły/ o ktorych iutro dali Bog mo=
- 22: wić fię będzie.
- 23: Obáczmy iuż co zá pomocy y poŕłu= (*marg*) Co zá po=
- : moc ſo=
- : bie czynią
- : ty cztery
- : ítany w
- : iednym
- : mieście. (-)
- 24: gi ty ítany ſobie ípolnie czynią: w ied=
- 25: nym mieście y ſąſiedztwie/ y w zgodzie
- 26: y w miłości z ſobą mieŕzkáiąc. Bo to
- 27: ieŕt koniec íkupienia fię do iednego miá
- 28: ítá y pod iedny práwá: áby ieden dru=
- 29: giemu ſłużył/ y obronę y pomoc wŕzelá=
- 30: ką dawał. Czego ieŕli nie máłz: próżno
- 31: fię zowiem domownikámi Bożemi/ íą=
- 32: śiádámi ſwiętych Bożych/ iáko nas
- 33: Apoŕtoł zowie: próżno fię miáłtem tá=(*marg*) *Ephel: 2.* (-)
- 34: kim y iego przywileiámi chlubimy. Ie=
- 35: ſli my ná ziemi o Anyołách y o duchách
- 36: ſwiętych niewiemy/ y onych pomocy y
- 37: poŕług nie vżywamy: ábo ieŕli oni o
- 38: nas niewiedzá/ y nam ni w czym nie ſłu

- 39: żą: nic nam po ich łąsiedztwie y towá=
 40: rzyftwie. zgoła będą nam iákoby nie
 41: byli/ vmárłemi y odłączonemi.
 42: Czego nie day Boże mowić. Epi=
 43: kurfka to y Sáduceyfka niezbożność/
 44: do ktorey nas lekty Luterskie wiodą:
 45: ábyfmy o świętych y o vmárłych nie=
 46: wiedzieli/ iáko y oni o nas wedle ich
 47: fałszywych fłow niewiedzą. Nie day
 48: Boże/ áby kto nas od vmárłych náłzych
 49: y od ś. Anyołów dzielić miał. Przekłę=
 50: ty ieft táki rozrywác y buntownik/
 51: ktory rozdziały ty y roftyрки w mieście
 52: tak zgodny^m/ y miłością łąsiedzką zwią=
 53: zánym czyni. Zywy w cíele Dawid mo= (marg) Pfal: 141. (-)
 54: wi: Cząftká moiá ieft w ziemi żywią=
 55: cych. niebo ieft ziemią żywiących: á
 56: ziemiá vmierájących: á iednák my co

tu vmie=

strona: 635

Ná dzień 635.
 wŕzyftkich Świętych.

kolumna: a

- 1: tu vmieramy/ w niebie vczefnictwo y
 2: przyaćioły y łąsiády mamy: z ktorych
 3: pomocy nie mieć/ tożby było co cząftki
 4: z nimi nie mieć/ y przyiáźni żadney z ni=
 5: mi y dobrego łąsiedztwá nie zázywác.
 6: Iákież y ktore łą posługi łąsiedzkie (marg) 1.

: Anyoło=

⌘ wie po=

⌘ mocni

⌘ nam ná

⌘ ziemi. (-)

7: y bráterfkie/ ktore łobie ty łtany łpolnie

8: czynią? Naprzod o Anyołách trudno

9: wątpić iż nam tu ná ziemi służą/ iáko

10: bráćiey y sąsiádom swoim. Bo Apo=

11: łtoł o nich mowi: [Włzyfscy Anyołowie

12: są duchowie sprawcy/ posłáni ná posłtu= (marg) Hebr: 1. (-)

13: gę tych/ ktorzy dziedzictwo zbáwienne

14: biorą.] Służą nam dodáiąc nam my=

15: sli świętych/ y broniąc nas od duchow

16: złych/ iáko ieft v Thobiałzá/ y odnończąc

17: modlitwy náłze P. Bogu/ modląc się

18: zá námi/ y wyrywaiając nas od złych przy

19: god. Iáko Iákob Pátryarchá o swo=(marg) Gen: 48. (-)

20: im Anyele mowi. O czym się w ich s=

kolumna: b

1: więto náuki dáia.

2: Duchowie też świętych Pátryár= (marg) 2.

⌘ Święci

⌘ vmárli/

⌘ czynią ná^m

⌘ pomoc. (-)

3: chow/ Apoštołow/ Męczennikow/ y w=

4: łzytkich świętych płci oboiey ktorzy z

5: Chryłtufem kroluia/ pewne y poćiefzne

6: nam ná ziemi posługci czynią: iáko brá=

7: ćia/ sąsiedzi y miłósnicy náłzy. Bo się o

- 8: nas ftáráią/ y modlitwámi fwmemi nas
- 9: rátuia/ y wiele nam dobrego przez Ch=
- 10: ryftulá y v Chryftulá vpralzáią. Czego
- 11: iefliby nie czynili: iednáby ktora rzecz
- 12: z tych dopuścić im tego nie miála: A=
- 13: bo iż w chwale ná widzeniu Bogá ie=
- 14: łzcze nie łą: ábo iż o nálznych łprawách
- 15: niewiedzą: ábo iż z námi łpołeczności
- 16: nie máią/ y łásiádami nam nie łą: ábo
- 17: iż niehcą y nie mogą: ábo iż Chryftu=
- 18: łowemu poyśrzednictwu vblizác nie
- 19: śmieią. O czym w tey wtorey części
- 20: mowmy.

21: **WTORA CZESC.**

22: **Iż święci nam pomoc czynią/ y my im też posługi czynim/ y o**

23: **cnotách ktoremi do wiecznego łzczęcia przyšli.**

kolumna: a

- 1: **K** Toby to śmiał mowić: iż ielzcze (*marg*) **1.**
- 2: Święci
- 3: iuż widzą
- 4: twarz Bo=
- 5: żą. (–)
- 6: dufze świętych chwały y vwiel
- 7: bienia nie máią/ á ná twarz
- 8: Bożą nie pátrzą: Iákoby fię wždy pi=
- 9: łmá nie włtydził/ y łłow onych Páń=
- 10: łkich do łotrá: Dżis zemną będziesz w (*marg*) **Luc: 23.** (–)
- 11: ráiu? Nie mowi o ráiu ziemłkim: bo
- 12: dufzá krom ciála/ w ciełefnym fię ogro=

- 9: dzie y ładách y owocách nie kocha. Ale
- 10: o onym ráiu/ o którym rzekł Apoštoł: (*marg*) 2. Cor: 12. (-)
- 11: Porwánym był do ráiu/ to ieft do trze=
- 12: ćiego niebá/ iáko sam wykłáda. Chry=
- 13: ftus ieft nie w ráiu/ ále w niebie ktore z
- 14: sobą łotrowi obiecał. Gdzież y oyce
- 15: święte Chryftus wprowadził? Izali
- 16: nie do niebá gdzie sam wftąpił? Iáko
- 17: Pfalm y Apoštoł mowi: [Wftąpiwłzy (*marg*) Ephel: 4. (-)
- 18: wzgorę/ wiodł z sobą poimáne ieńce.]
- 19: O czymże mowi Apoštoł: [Wiemy iż (*marg*) 2. Cor: 5. (-)
- 20: gdy fię ten dom náłz ziemłki zepłuie/
- 21: mieszkánie nie ręką czynione/ ále wie=
- 22: czne mamy w niebie.] Y niżej mowi:
- 23: [Wolę od ciála pielgrzynie^m być/ to ieft
- 24: z niego wynidź/ á z Chryftusem być o-
- 25: becnym. Chcę być rozwiązánym od
- 26: ciála/ á zoftác z Chryftusem.] A iákoż
- 27: Szczepan ś. otworzone niebo/ y w nim (*marg*) Acto: 7. (-)
- 28: Chryftulá widział? izali do niego y do
- 29: fwego Chryftulá nie wftąpił/ ktoremu
- 30: duchá fwego polecał? Iákoż bogacz (*marg*) Luc: 16. (-)

kolumna: b

- 1: w piekle pogrzebion/ y zapłátę potę=
- 2: pienia wiecznego ná dufzy wziął: á
- 3: Lázarzby niebá po śmierci Chryftu=
- 4: fowey nie otrzymał? Izali táka ieft
- 5: niesprawiedliwość? Bog nie kazał zá= (*marg*) Leuit: 19. (-)
- 6: trzymác zapłaty robotnikowi y przez
- 7: iednę noc: á samby ią miał tak wiele

- 8: lat odwłoczyć?
- 9: Stáry to błąd potępiony Wigilán=
- 10: cyufzow/ y niektórych nowych Grekow/
- 11: ktorzy fię tego ná Florenckim Koncyli=
- 12: um záuftydzić/ y błędu odstąpić/ prze=
- 13: konáni písmem ś. muśieli. Proźnoby=
- 14: Ímy świętych wzywáli/ gdyby ná twarz
- 15: Bożą nie pátrzyli. Iáko onym oycom
- 16: świętym w odchłáni mowić iáwnie
- 17: nie śmiano/ ták iáko dziś mowim:
- 18: Modłcie fię zá námi. Bo w odchłáni
- 19: oney nie ták o nas wiedźieli: iáko te=
- 20: raz gdy Bogá y wśzytko w nim widzą.
- 21: Dármo tu doktory święte y fłowá ich
- 22: przywodźić: gdyż iáwno iest/ iáko o
- 23: tym wśzyfcy piśzą/ y ftárowieczną Ká=
- 24: tholicką náukę vmacniáią. Ignácýus/
- 25: Dionizýus/ Athánázýus/ Názyánze=
- 26: nus/ Niffenus/ Cyprýanus/ Ambrozy=
- 27: us/ Auguftynus/ Ieronýmus/ y inni.
- 28: Stąd idźie gdy święci iuż ná Pá= (*marg*) 2.

⌚ Święci

⌚ wiedzą

⌚ Íprawy

⌚ náłze. (-)

29: ná Bogá pátrzą/ wiedzą wśzytki Íprá=

30: wy náłze/ y fercá náłze P. Bog im otwa

636.

Ná dzień

wšyřtkich Świętych.

kolumna: a

- 1: rza y obiáwia/ řpořobem tákim ktore=
 2: go my poiąć nie mořem. Czemu řię
 3: dźiwuiąc Auguřtyn ř. á nie mogąc o=
 4: byczáiu náleść: nie przeto tego przął/
 5: áby o nářzych modlitwách niewiedźie=
 6: li: ále ich wzywác y prořić náuczal. y
 7: řam to wřędźie czynił/ dořyc ná tym
 8: máiąc/ iż řwięći v grobow řwoich y
 9: indźiey wiele ludźiom przyczyną po=
 10: magáią/ y wielkie cudá czyni przez nie
 11: P. Bog. á iákořby to czynili gdyby o
 12: nas niewiedźieli? Iáko tu ná źiemi ży=
 13: wi řwięći řercá ludzkie y myřli wie=
 14: dźieli/ y P. Bog im obiáwiał: ták dá=
 15: leko lepiej w dořkonáley chwale wie=
 16: dźą zá obiáwienim Bořym. Wiedźiał (*marg*) 4. Reg: 6. (-)
 17: Helizeuř myřli krolá Syryiřkiego/ y
 18: myřli řługi řwego Giezege. Wiedźiał (*marg*) 4. Reg: 5. (-)
 19: Achiař myřli Ieroboámá y żony iego. (*marg*) 3. Reg: 14. (-)
 20: Wiedźiał Sámuel myřli Saulá. Y (*marg*) 1. Reg: 9. (-)
 21: Piotr ř. wiedźiał řerce Anániařá y Zá=
 22: řiry: á iákoř tám lepiej wiedźieć w nie=(*marg*) Act: 5. (-)
 23: bie nie máią/ vcześnicy teyże chwały
 24: Bořey?
 25: Sąřiadámi y członkámi nářzemi řą: (*marg*) 3.

: Sąřiadá

: mi nářze=

: mi łą. (-)

26: iákoż nam pomagáć y modlić fię zá

27: nas nie máią? Proźnoby chmy ie bráty

28: fwiemi ználi. proźnoby chmy fię z iedne=

29: go miáltá y fášiedztwá ich chlubili:

30: Muścić wždy być z nich iáka nam po=

31: ługá. Coźby nam po ich vczestnictwie

32: y fášiedztwie?

33: A iżby miał kto mowić iż fię niechcą (*marg*) 4.

: Chcą na^m

: pomocni

: być. (-)

34: zá námi modlić/ áni tego czynić mogá:

35: wielkąby krzywdę ich ku nam miłości

36: y łzczęściu ich czynił. Więtfzaby mie=

37: dzy námi byłá ná źiemi miłość/ ktorzy/

38: fię modlić ieden zá drugiego możem:

39: niżli w niebie gdzie dołkonála y prá=

40: wie ná fwym przyrodzonym mieyfcu

41: ieft miłość. My fię możem zá bráty mo

42: dlić/ á oni nie mogá? Coźby to zá prze=

43: możność ich w onym ták wielkim

44: łzczęściu? y owłzem coby to zá nie=

45: łzczęście ich?

46: Ale podobno vblizenia pośrzedni= (*marg*) 4.

: Modli=

: twá fwię=

: tych poy=

: śrzednic=

: twu Ch=

: ryftułowe

: mu nie v=

: włoczy. (-)

47: ctwu Chryftułowemu czynić niechcą.

48: Bo on sam iest iedyny pośrednik/ kto=

49: ry się za nami v Oycá wltáwia/ á niko=

50: goż do tego swoiego vrzędu nie przy=

51: pufzcza. bo nikt nam łálki Bożey y nie=

52: biefkich dobr iednać v Oycá nie może/

53: okrom iego łámego. To mówiąc lu=

54: dzie/ nie rozumieią czym iest różne po=

55: śrzednictwo Chryftułowe/ od modli=

56: twy świętych za nami. o czym iż się iuż

kolumna: b

1: indziej nauczyło/ tam odślyłam. Sam (*marg*) Ná piątą

: Niedziel[ę]

: po Wiel=

: kiej nocy (-)

2: Chryftus iest pośrednikiem do zbáwie

3: nia y odkupienia: ále święci tylko łą

4: do modlitwy łpolney z nami. Trzy łą

5: łtrony/ Bog rozgniewány/ Chryftus

6: przeprafzáiący/ á człowiek się korzący

7: y prośzący. Bog iest ktorego prośim:

8: Chryftus przez ktorego prośim: á lu=

9: dzie y święci ktorzy z nami prośą. Iá=

10: kałz tu krzywdá iest Chryftułowemu

11: pośrednictwu: gdyż do niego y przez

12: niego z świętymi idźiem? A krotkimi

13: łłowy y prośtemi włzytki ich wymyły y.

- 14: dowćipki y árgumenty około tego od=
15: práwim: y ná to nam/ by fię włyżycy z
16: rozumámi zebráli/ nie powiedzą: Cze=
17: mu gdy fię ia zá ciebie żywego tu ná źie
18: mi modlę/ krzywdy Chryřtuřowemu
19: pořrzednictwu nie czynię: á ťwięći w
20: niebie gdy fię zá nas modlą/ czynią?
21: Powiedz mi iáko to ieřt? day mi przy=
22: czynę y roźność. Nie naydźieřz řadney/
23: iedno tę iż ťwięći fą więćfzy y zacniey=
24: řzy niźli my. A im fię kto zacnieyřzy ko=
25: rzy y modli: tym więcey cźći tego przez
26: ktorego czego proři. więćfza czeřć
27: Chryřtuřowi gdy fię z námi ťwięći ie=
28: go korzą/ y przezeń nam dobrá wřzelá=
29: kie iednáią.
30: Leczby kto řpytał: A my teź co zá (*marg*) Co my teź
: zá pořtu=
: gi ťwię=
: tym czy=
: nim. (-)
31: pořługi ťwięćym czynim/ gdyź řpolne
32: máią być vczynnořći řářiedzkie y brá=
33: terřkie? Ná to ták mowię: My tu ná
34: źiemi iáko młodřzy bráćia á przeciwi im
35: iáko dziećiny/ nic wielkiego czynię dla
36: nich nie moźem. To iednáć moźem.
37: Naprzod z řtrony ányořow/ gdy ich do (*marg*) Aniořom. (-)
38: řłuzby Boźey wzywamy/ prořząc áby z
39: námi chwalili řpolnego Pána/ iáko

40: Dawid częłto w fwoich Pfallmách czy=(*marg*) Pfall: 112. (-)

41: ni: wielką im y wdzięczną poślugę od=

42: dáiem. A dáleko więcey gdy z grze=

43: chow przez pokutę prawą powłtaiem. z

44: czego fię oni wielce ráduią/ iákobyłmy

45: im napotrzebnieyłze służby oddawali.

46: A świętym Bożym y duchom z Ch=(*marg*) Świętym

: duchom

: iáko słu=

: żym. (-)

47: ryłtułem kroluiącym tym służym: iż

48: ich rádźi włpominamy tu ná ziemi/ á

49: zwłalzczá przy naświęłzey ofierze:

50: gdzie mowim: *communicantes*: to iest/

51: dzielim fię Pánie wyślugámi świętych

52: twoich/ y vzywamy ich ná otrzymanie

53: hoynieyłzego miłóšierdzia twego przez

54: Iezu Chryłtułá Syná twego iedynego

55: poyśrzedniká náłzego. Y gdy ich/ sławę

56: ich/ y cnoty ich rozłzerzamy/ y świętá

ich ku

strona: 637

Ná dzień

637.

włzyłtkich Świętych.

kolumna: a

1: ich ku czci Bogu święcim/ y náuki ich

2: y przykłádom náśláduiem. Tym fię im

3: przyśluguiem/ z nich P. Bogá chwa=

4: lác/ y dla nich więłtżá mu cześć oddá=

5: iác/ y dziwnie ie tym ćielzym. A iáko (*marg*) Dzielim

6: fię wyłfu=

7: gą z świę=

8: tymi iáko

9: z bráty. (-)

10: gdy fię dwá brácia zmowią: ia będę do=

11: má rolą orał/ á ty iedź ná dwor krole=

12: włki: co ia zárobię/ á ty wyłfużyłz: dzie=

13: lić fię rowno będźiewá. Ták y my tę

14: zmowę z świętymi z brácią náłzą ma=

15: my. oni więcey wyłfużyli v wielkiego

16: krolá/ niżli my w roley wygrzebli: á ie=

17: dnák w rowny dział idziem. Y ci/ iáko

18: Dawid poštánowił/ co przy tłomokách (*marg*) 1. Reg: 30. (-)

19: w obozie siedzą/ y ci co bitwy wygra=

20: wáią: iednąką cząłtkę z plonow biorą.

21: áby fię ziściło co tenże Dawid mowi: (*marg*) Płal: 118. (-)

22: Iełtem vczestnik Pánie włzytkich bo=

23: iących fię ciebie/ y łtrzegących rołka=

24: zánia twego.

25: Owym záś co w Czyścu my ná ziemi (*marg*) Dułzom

26: w czyścu

27: iáko łfu=

28: żym. (-)

29: bárzo wiele łłużym: gdy im do wyplá=

30: cenia docześnych długow/ ofiárámi/

31: poštámi y iáłmužnámi/ y innym vtru=

32: dzenim zá nie/ pomagamy. O czym iu=

33: tro iełt dali Bog kazánie. Ná ten czás

34: iuż o tych cnotách/ ktoremi święci do

35: łzczęścia łwego przyłzli/ mowmy.

- 29: Otworzył wstał swoje P. **IEZVS** na
- 30: nálezę zbawienną naukę/ y wedle Izáia=(*marg*) [Iśa: 2.](#)
- : [Iśa: 40.](#) (-)
- 31: Iśa wstał na wyłoką górę/ y rozgłosił
- 32: nam Ewángelią swoię zakonu nowe=
- 33: go: vkázuiąc naprzod nález koniec na
- 34: ktoryśmy stworzeni/ y od ktoregośmy
- 35: odpádli: to iest krolestwo niebieskie/
- 36: ktore nam krwią swoią y śmiercią ku=
- 37: pił/ o ktorym w starym zakonie mało
- 38: było słychać. Ziemię rodzayną y świe=
- 39: cki pokoy y dobre mienie docześne obie=
- 40: cował im P. Bog y dawał gdy mu do=
- 41: brze służyli: ále krolestwá niebieskiego
- 42: nie obiecował. Bo się dąć y obieć
- 43: iedno przez przyźcie mękę y śmierć Sy=
- 44: na Bożego nie mogło. iáko śam rzekł:
- 45: Od czáłow Ianá Chrzciciela krole=
- 46: stwo niebieskie gwałt ćierpi. to iest/ (*marg*) [Matt: 11.](#) (-)
- 47: dopiero o nim powiedzieć y drogę do
- 48: niego ćiałną vkázowác poczęto.
- 49: Ktore to krolestwo rozmáitemi po=
- 50: ćiechámi/ na ktore ludzie są łákomi/ tu
- 51: w tym P. **IEZVS** záleca. A potym
- 52: drogę do niego przez cnoty na wierze
- 53: iego weń vgruntowáne vkázuię. Nád (*marg*) **1.**
- : Krole=
- : stwo zie^m=
- : skie. (-)
- 54: krolestwo nie máią ludzie na ziemi rze=

55: czy nazacnieyſzey y ſzczęſcia wietſzego.

56: gdy wielom narodom rofkázuią/ gdy

kolumna: b

1: im ſłużą ludzie/ iáko mowi piſmo/ y by=

2: dło/ gdy ſię im wſzyſcy klániáią/ y zá

3: bogi ie ziemſkie máią. Lecz Mędrzec (*marg*) [Eccki 10.](#) (-)

4: mowi: Dżiſ kto krolem á iutro vmrze/

5: y ſtáie ſię prochem. krolował Alexán= (*marg*) [1. Mach: 1.](#) (-)

6: der y krole pod ſię mocne y wielkie/ mo=

7: wi piſmo/ podbił: á potym padł ná ło=

8: żko/ y vmárł. Ieden drugiego z tego

9: kroleſtwá ſpycha. pracey/ boiáźni/ v=

10: padkow pełne ſą/ y ná iednego cíáfne.

11: Bo ieden chciałby wſzytki ná ſwiećie

12: kroleſtwá mieć/ y iefzceby ſię imi nie v=

13: gáſił. iáko byli oni monárchowie y ty=

14: ránnowie. Nie tákie ieſt ono krole=

15: ſtwo niebieſkie. nie ma końcá/ nie ma v=

16: padku/ nie ma zazdroſci y nieprzyaćioł.

17: káżdemu kto wiernie P. Bogu ſłuży

18: doſtáć ſię może: bo ieſt ſzerokie y nie=

19: przebráne.

20: Kocháią ſię ludzie w wielkich poſſeſ= (*marg*) [2.](#)

: Dzierzá=

: wy y poſ=

: ieffye. (-)

21: ſyách y dochodách ziemſkich/ y w pię=

22: knych zamkách/ y ſzerokich á doſtáte=

23: cznych imionách. Ale tákie ich kochá=

24: nie/ mieni ſię/ vſtáie/ y nápełnia ſię

25: wiele gorzkości. nim tego dościana/ wie=

26: le trudności podiąć mufzą: w dotrzy=

27: mánium/ y záchowánium/ y ftraży/ y vży=

28: wánium wiele odnośzą trudności. Lecz

29: oná niebiefka ziemiá y pośsefye y dźier=

30: żawy fzerokie y doścáteczne/ práwe bez

31: fráfunkow y końcá ma bogáctwá.

32: Poćiechy y rofkołzy świátá y ciálá (*marg*) 3.

: Poćiechy

: y rofko=

: fzy. (–)

33: tego: boleściami fię kończą/ y gorzkości

34: w łobie y vprzykrzenia máią. A ony

35: niebiefkie nigdy nie obrzydnią/ nigdy

36: fię nie ftárzeią. Szczęścía tego żywo=

37: tá żadnego náfyenia y pokoiu nie czy=

38: nią/ zówždy w nich czego nie doścáie. (*marg*) 4.

: Náfyce=

: nie. (–)

39: A ono niebiefkie práwe ma wfzytkich

40: żądzy wfpokoienie/ práwie náfyca/ y

41: miárę ma potrzebónią/ potłoczoną (*marg*) Luc: 6. (–)

42: y opływáiącą.

43: Nędze tám żadney nie máłz/ ktoraby (*marg*) 5.

: Oddale=

: nie wfzel=

: kiey nę=

: dze. (–)

44: miłóśierdzía potrzebówáá. áni bolu/

45: áni śmierci/ áni łez/ áni wzdychánia/

46: iáko písmo mowi. Pátrzánie fámo ná

47: Bogá y widzenie twarzy iego/ dáie (*marg*) 6.

: Wiádo=

: mość. (-)

48: wiadomość wżytkich mądrości y táie=

49: mnic y głębokości rad Bożych/ y ípraw

50: y dzieiow ktore były/ fá y będą. Czym fię (*marg*) 7.

: Cześć fy=

: now Bo=

: żych. (-)

51: dziwnie dużá vbłogofławia. káždy tám

52: w oney oyczyźnie iáko lyn Boży y dzie=

53: dżic wżytkiego onego páńftwá/ czći y

54: doftoyności niewypowiedziáney. y my-

55: śli ná tákie rofkoży/ wefela/ doftátki/

56: doftoyności y czći y chwały oney: nie

L III iij

tylo słow

strona: 638

638.

Ná dzień

wżyftkich Świętych.

kolumna: a

1: tylo słow/ ná obięcie/ iáko Apoštoł mo= (*marg*) 1. Cor: 2. (-)

2: wi/ nie sftanie. Oko nie przeyrzy/ y v=

3: cho nigdy nie fłycháło: iákie nam do=

4: brá zgotował P. Bog/ ktorych iuż brá=

5: ćia nálzy y krew nálzá oni święći Boży

6: vżywáią.

7: My też z fercá do świętych Bożych

8: telkniąc/ drogi fię ich trzymaymy/ kto=

9: rá chodźili/ y tákie^{go} doftąpili fzcześcia.

10: Vczmy fię y mieymy ty cnoty/ ktore tu
 11: Chryftus błogofławi. Vboftwo w du=(*marg*) 1.

: Vboftwo. (-)

12: chu chowaymy: ktore ná tym ieft/ áby
 13: człowiek wolne miał ferce od świátá/
 14: á iego nie miłował/ áni fię w doftát=
 15: kách iego kochał. Ieśli kto z ftanu y z
 16: rodzáiu y z niefzczęcia vbogi: bogá=
 17: tym być nie prágni/ ná mále y pożywie=
 18: niu vbogim przeftáiąc. Bo inákfze á
 19: poniewolne vboftwo/ błogofławione
 20: nie będzie. A ieśli kto ma doftátki/
 21: imioná y pieniądze: niech ták ma/ iá=
 22: koby nie miał: nie tylo fię z tego nie we=
 23: feląc/ ále co dzień to P. Bogu ofiáru=
 24: iąc. ieśli to chce odiać/ áby fię wola ś.
 25: iego działa: á w záttrzymániu y łkápó=
 26: ści y w złym fzáfowániu grzechu nie
 27: było. W tym ieft duch vbogi/ ktory y
 28: w krolách y pánách nawiętłfzych być
 29: może. Iáki był Abráhám/ y Dawid/ y
 30: Iozáphát/ y Ezechiafz/ y Iozyafz/ y in=
 31: ni możni y bogáci ná ziemi: á iednák ś=
 32: więci y v Bogá wielcy.

33: Cichość y pokorę y łáfkáwość zácho= (*marg*) 2.

: Cichość y

: pokorá. (-)

34: wuymy: gniewu fię y oŃtrości y pom=
 35: íty y krzywdy czynienia drugim ítrze=
 36: gąc. Iáko łáfkáwe beŃtye/ báránki/ ko=
<http://rcin.org.pl>

- 37: nie/ piełki/ kotki/ káždy rad widzi: ták
- 38: człowiek ćichy káždemu miły ieft. á iá=
- 39: ko lwá y niedźwiedziá y byftrey łzkápy
- 40: káždy fię boi/ y nie rad ná nie pátrzy:
- 41: ták gniewliwego/ iáko mowi piłmo/ (*marg*) Prou: 18. (–)
- 42: nikt nie wytrwa. Włafna to cnotá bá=
- 43: ránká náfzego/ ktory y zábijány nie zá=
- 44: wrzełzczał/ á żadnego gniewu do pom=
- 45: łty nie pokazał.
- 46: Płákánie też y záfłmucenie łerdeczne (*marg*) 3.

⌚ Płákánie

⌚ y pokutá. (–)

- 47: nád grzechámi y nędzámí náfzemi y lu=
- 48: dzkiemi/ y práwa pokutá do niebá pro=
- 49: wádzi/ y to włzytko nagradza *cze*^{go} nam
- 50: nie doftáie. Iełli człowiek nie czynił co
- 51: fię podoba P. Bogu: wždy niechay zá=
- 52: łwie iż nie czynił. Iełli nie ma tákich
- 53: cnot iákich powołánie Chrześcijáńłkie
- 54: potrzebuie: wždy záłóć mieć ma z te=
- 55: go iż ich nie ma/ á ná dobrey woley do
- 56: nábywánia ich y ná ftáraniu vprzey=

kolumna: b

- 1: mym niech mu nie łchodzi. Płáczącym
- 2: obiecána poćiechá.
- 3: Y tym ktorzy dobremi być y záfłwždy (*marg*) 4.

⌚ Prágne=

⌚ nie do po

⌚ práwy y

⌚ dołkoná=

1: łości.

2: Dan:16.

3: Luc: 1. (-)

4: Ípráwiedliwości nábywác prágną: o=

5: biecáne náfylenie. Táką gorącą wolą

6: y prágnieniem/ wielebyfmy fwoich nie=

7: dośtátkow wetowáli. Byfmy wždy by=

8: li/ iáko ieft v Proroká/ mężowie żądzey

9: dobrej. y iáko mowią Anyołowie; ludzie

10: dobrej/ gorącey á nie próznuiącey wo=

11: ley. Bo drudzy chcą w rzeczy do dobre=

12: go/ y mowią: Radbym był takim y tá=

13: kim: á rękú nie przyłożą y z mieyfcá fię

14: nie rufzą. Tu dobrej woley nie máfz/ wy

15: mowká tylo y załóná leniřtwá pánuie.

16: A o miłóšierdźiu co mowić? Iefli (*marg*) 5.

17: Miłóšier=

18: dzie. (-)

19: P. Bogu ná bliźnim nie vkażem/ iáko

20: fię nád námi zmiłowác ma: próžno fię

21: nam z nędzámí nářzemi do niego vká=

22: zowác. Miłóšierdzie świętych y ná

23: potrzeby włafne fwoie nie pátrzyło.

24: Woleli ná fię być twárdemi/ áby bli=

25: źnim ná potrzebách nie řchodźiło: fobie

26: wymowáli áby vbogi miał. A my y te=

27: go co nam zbywa żáłuiem. Iákoź fię v

28: P. Bogá łáfki y politowánia nád námi

29: Ípodźiewác mamy?

30: W czyřćości ferdeczney y ćieleřney (*marg*) 6.

⌘ Czyłtość. (-)

29: kochać fię/ znak ięft Anyelńkiego towá=

30: rzyftwá. A iż w błócie chodźim/ á zmá=

31: zác fię częłto muřim: ná to mamy na=

32: świętłze Sákrámenty náłze/ á zwłáfczá

33: pokutną řpowieđz: ábyřmy fię częłto

34: chędożyli/ y proch ten y błoto ferc ná=

35: řzych ócieráli. Błogofłáwiony ktory czy-

36: řtą záwřdy/ mowi piřmo/ řuknią y řzátę (*marg*) Apoc. (-)

37: řwoię noři. Nie vgęřczamy do řpowie=

38: dźi/ á řumnienia iáko řtárey řuknie nie

39: ócieramy. poki nowa/ trochę iey řzánu=

40: iemy. O řzczęřliwy co záwřdy nowá

41: chce mieć. y pewnie mieć iá może: by

42: iá pokutá y řpowieđziá ř. odnawiał.

43: Pokoy y zgodę miedzy ludźmi rozřie=(*marg*) 7.

⌘ Spokoy=

⌘ nořć. (-)

44: wác: práwie ięft řyná Bożego dziełó.

45: Syn Boży zá to vmárl/ mowi Ian ř.

46: áby rořprořzone řkupił. Kto tákże řy=

47: nem Bożym ná wzor iego ięft/ nie czy=

48: ni áni řzczepi zwády miedzy bráciá: ále

49: pokoy y miłóć řunduie/ y zewřřad zábie=

50: ga/ áby miedzy ludźmi rozerwánia/ he=

51: rezyi y kácerřtw/ ktore řá mátká niezgo=

52: dy y nieřnářkow/ nie byłó. Strzeże fię

53: obmow/ zazdrořci y odnořzenia/ ktore=

54: mi fię bráterřtwo rozrywa. A kto lu=

55: dzie z P. Bogiem iedna/ y do vřznánia

56: ich grzechow przywodzi: ten práwą

krów ma

strona: 639

Ná dzień Zadufzny.

639.

kolumna: a

- 1: krów ma w łobie Syná Bożego/ y prá=
 2: wą miłość ku Oycu niebieskiemu y ku
 3: czci iego. Bo z tego P. Bog nałódzją
 4: ma ofiárę: y żadna mu wonność wiet=
 5: łzey wdzięczności nie czyni/ iáko duż
 6: błędnych pozyłkánie.
 7: A ćierpienie czego złego/ dla łámey (*marg*) **8**.
 : Cierpli=
 : wość w
 : prześládo
 : waniu. (–)
 8: prawdy y łpráwiedliwości/ y prześlá=
 9: dowánia dla wiáry y miłości Chryłtu=
 10: łowey/ iákie ma błogoláwienńtwo?
 11: Gdy nas potwarzáią/ gdy nas prze=
 12: klináią/ gdy kłámłtwá ná nas kłáda/
 13: dla Chryłtułá y prawdy/ y łpráwiedli=
 14: wości iego: rádowác fię nam Pan ka=
 15: że. Iáka to w plákaniu rádość/ tru=
 16: dno wymowić. Duch ś. łłodkość czy=
 17: ni z gorzkości/ gdy myśl obraca ná bo=
 18: gátą zapłátę y ná krotkość y koniec
 19: ćierpienia. Dźis święci Boży w odpocznienu
 20: łwoim mowią: Máłe y krotkie było ćier
 21: pienie náłze/ á wefele długie y wieczne.

- 22: ZliczyliŃmy godziny ná mękách: á za=
23: płáty nie przeliczym áni końcá iey doy=
24: źrzym. Zimá náľzá minęłá: á láto nigdy
25: nie wftánie. Pracey nie pomnim: á ro=

kolumna: b

- 1: fkoľzy bez końcá vzywamy. Sieybá byłá
2: w płákaniu: á źniwo w weľelu. płáká=
3: nie wftáło: á źniwu y poźytkom końcá
4: nie máľz. Nędzá náľzá przeleciáłá iáko
5: ftrzałá/ y ptak ná powietrzu/ śládu iey
6: żadnego y znáku nie máľz: á roľkoľzy
7: iáko morze nie przebráne trwáią.
8: Wfpomnicie teź ná nas ftárfzy brácia
9: ná támtym dworze Krolá wielkie⁸⁰/ ná
10: ktorego twarz w pokoiu iego pátrzy=
11: cie: ná vbogie domowniki y powinne
12: wáľze/ z ktoremiście tu w tey nędzy w=
13: zrośli. Zwycięźcy wľzytkich trudności/
14: ktorzy śpiewacie pieśni wygráney bi=
15: twy wáľzey: wfpomnicie ná nędzne
16: towarzysźze/ ktorzy ielźcze w polu ná
17: źoľdzie niebeśpiecznym leżá/ á ná tru=
18: dnym y ftráľzliwym morzu źegluią. V=
19: proście nam wľzytki ná ty woyny náľze
20: potrzeby/ ábyľmy do fzczeńćia y mieyfc
21: wáľzych/ y do brzegu te⁸⁰ dopłynęli/ ná
22: ktorymeście fzczeńćliwie ośiedli. Przez
23: Iezufá Chryťtułá Páná náľzego/ ktory
24: z Oycem y z Duchem ś. ieden Bog w
25: Troycy kroluie ná wieki. Amen.

strona: Ooooo

1:

REGESTR DO NAVK NA

2: ZMOCNIENIE KATHOLICKIEY

3: WIARY PRZECIW HAERETYKOM.

4: A.

5: Anyołowię naprzod stworzeni w wolney wo-

6: ley. Wyślugá ich y odślugá 623. Iáko

7: nam służą 524. Iáko o podłe ludzie czy-

8: nią 626. **b**

9: Antychryft iáki 448. **b** Iefzcze práwy nie przy-

10: szedł 448.

11: Apoštołowię naśienie Chrytułowię nie wftá-

12: iące 459. **ab**

13: Astrologow wieźdźbá omylna 518.

14: B.

15: Błogofławieńftwo Boże odmiány ná rzeczách

16: czyni 319. **ab**

17: Błogofławieńftwo chlebá ná pułzczy/ było wzo

18: rem cudá przyślęgo ná wieczerzy 320. **b**

19: Błogofławieńftwo ludzkie imieniem Bożym/ á

20: błogofławieńftwo íamego Bogá przez lu-

21: dzie/ rózne íą/ y rózne skutki máią 320. **b**

22: BOg práwy zówždy był we trzech perfo-

23: nách 274. **a**

24: Bog nie íeft przyczyną wpadku ludzkie⁸⁰ 34. **a**

25: Bog trzy ípośoby ma ktoremi rzeczy widome

26: ítáwi 317. **ab**

27: Bogárodzice niepokaláne poczęćie 477. **b**

28: w Boftwie trzy perfony. Rożność miedzy per-

- 29: Ionámi 276. Nie mieřziáią fię. w Bo-
- 30: łtwie liczby nie mářz 276. **b**
- 31: Czemu były
- 32: zátáione łtárym oycom perfony w Bo-
- 33: łtwie 274. **b**
- 34: Bořtwo Chryřtuřowe y dwoy rodzaj 483.
- 35: Słowem fię Chryřtus zowie/ co to łłowo/
- 36: rořnořć łłowá Bořego od nářzego 484. **ab**
- 37: 485. 486.
- 38: Bořtwá Chryřtuřowego v Ianá ř. gęřte wy-
- 39: řwiádczenie 497. 498. **ab**
- 40: Bořtwo Chryřtuřowe 146. **b** 396. **b**
- 41: Bořkie przeřczenie ludzkiej wolney wolej nie
- 42: przeřkadza 341. **b**
- 43: C.
- 44: CAtholik/ włafne przeřwiřko CHRzeřcijáń-
- 45: łkie 267. **a**
- 46: Cerymonie kořcielne co łą/ y iáko potrzebne
- 47: 354. **ab** Moře ie kořcioł łtáwić 355. **a**
- 48: Iáki ich pořzytek 355. 521. Wiáry w nich
- 49: nie pokłádamy 356. **b** Cerymonie do
- 50: Mřzey 595. **a**
- 51: Czyřtořć y bezzeńřtwo lepsze niř małżeńřtwo
- 52: 651. 652.
- 53: Ciáło Páná Chryřtuřowe ná ołtarzu 595. **b** W
- 54: Sákrámenćie więřłzemi cudy niřli mánná
- 55: włáwione 281. 282.
- 56: Pořywánie iego y wiá-
- 57: rą y w Sákrámenćie łámą rzeczą 133. **ab**
- 58: Káphárnáyfkie o nim řzemránie y ćieleřne

59: rozumienie 134.

60: Ciało Chryśtułowe ieft ná práwicy v Oycá/ y

strona: Oooob

1: ieft ná ołtarzu/ y nie przeciwne to łobie ár-

2: tykuły 243. **ab**

3: Chryśtułowá moc rowna z Oycem/ y iáko od

4: Oycá Syn bierze 588. **ab** Iáko fię weń

5: łzczepim y łok z niego ná dobre cnot ś. iágo-

6: dy bierzem 544. **ab** łzkody tego kto w nim

7: nie miełzka 546. **a** obietnice o Chryśtuśie

8: czemu fię nie rychło ziściły 25. a czemu fię

9: zowie pierworodny 486. czás przyłzčia

10: iego 24. **ab**

11: Chryśtus iáko wzięty w niebo śiedzi ná práwi-

12: cy v Oycá 243. przyczyny iego w niebo

13: włtąpienia 244. **b**

14: Chryśtus w połłáncách łwoich mowi 118. **a**

15: Chrzeft Páná náłzego dla czego 514. chrzeft o-

16: gniē iáko rozumieć 28. Ianow chrzeft inłzy

17: od Chryśtułowe⁸⁰ y czym roźny 16. 17. **a** 28. **a**

18: Cudá do wiáry potrzebne. z nimi Pan przyłzedł

19: y Apołtołowie. ci co z nowá Ewángeliá

20: idą winni ie mieć 241. **a** 417. **ab** nie dołyc

21: ná piłmie 418. **a** Cudá ma zówždy kościoł

22: Cátholicki 418. 419. **ab** Lutrowe cudo 418.

23: Czyściec iáko ma śiedmiorákie vpewnienie 640

24: iákie w nim męki y ogień 642. **ab** iáka łprá

25: wiedliwość 643. iáko dułzom ktore w nim

26: łą pomógáć 644.

27: D.

- 28: Dyákonowie dla łůżby ołtarzá 594. 595.
- 29: Doktormi źle gárdzą heretycy 43. **ab**
- 30: Dofýcczynienie zá grzechy 427. **a**
- 31: Dofýcczynienia w pokućie heretycy nie rozu-
- 32: mieią 583.
- 33: Drogi naboźne w łtárym zakonie y w no-
- 34: wym 39. **b**
- 35: Duch ś. pochodzi y od Syná 255. **b** 256. **b** 256.
- 36: śle Syná wedle człowieczeństwá tylo 255. **a**
- 37: nie iełt dárem ále Pánem dárow 256. **a**
- 38: Duch ś. odźwierny/ bez iego náchnienia nikt do
- 39: drzwi/ to iełt do Chryłtułá/ nie tráfi 268. **b**
- 40: Duchá ś. prawdziwe bołstwo 254. **ab** 255. po-
- 41: fýłanie iego nierownośći w bołtwie nie
- 42: czyni 255. **a**
- 43: Dułze nieśmiertelność 179. 208. 384. **ab** vká-
- 44: zuie pewne ćiał nálznych zmartwychwłtá-
- 45: nie 208.b
- 46: Dułz ludzkich y ćiał nálznych nieśmiertelność
- 47: 118. **b** Dułze vkázowác fię mogą. rózne ich
- 48: mieyfćá po śmierći 119. **a**
- 49: E.
- 50: Ewángelia práwa ma rękę Bożá 241. **b**
- 51: Ewángeliłtowie czemu krotko píáli 122.
- 52: Ewángeliłtowie nie wřzytko wyráźnie píá-
- 53: li 155. **a**
- 54: Ewángeliłtow prawdziwych cztery znáki 240. **a**
- 55: G.
- 56: Grzech gorłzy niź dyabeł 128. **b**

strona: 0000c

REGISTR.

- 1: Grzechem nie iest fklonność do grzechu 477. **a**
- 2: Grzech przeciw Duchowi ś. ktory iest 125. **ab**
- 3: czemu fię zowie nie odpulczonym 125. **b.** ro-
- 4: żność iego od grzechu ná Syná 126. **ab.**
- 5: Grzeźni fą brácia náłzy 411. **a.** vrzędu kościel-
- 6: nego y świeckiego w grzechu nie trácą 528.
- 7: Grzech pierworodny fkáził náłzę náturę/ y po
- 8: czym to poznać 473. **ab.** co iest grzech pier-
- 9: worodny y iáko im grzeźą 474. **ab.** fktuki
- 10: iego y fzkody ludzkiej nátury 475.
- 11: Grzechow nierowność 312. 313.
- 12: H.
- 13: Heliafz y Henoch przyidą przed końcem świá-
- 14: tá 445. **a**
- 15: Heretyctwá do trądu przyrownanie/ fzkody pię
- 16: ćiorákie czynią 367. **ab.** dułze gubią/ pfuią
- 17: Rzeczpołolitą świecką 368. **ab.** Chrześci-
- 18: áńftwo w Pogáńftwo obracáią 369. náu-
- 19: ki gorłze niżli Pogánie máią 369. **ab**
- 20: Heretycki vpor w fądzeniu kościoła 248. **a**
- 21: Heretycki ogień obcy á nie z niebá 647. **b**
- 22: Heretycy Chryftufá odmieniáią y ielzche inłzego
- 23: czekáią 10. 11.
- 24: Heretycy iáko wiáry nie máia 480. **a.** począt-
- 25: kiem ie kościoła zbijamy 542. **ab.** ftároży-
- 26: tnością y trwałością 543. **ab.** iáko fię Ch-
- 27: ryftufowi fprzećiwiáią/ y czego fzukáią/
- 28: y

- 29: iákie ich myśli 34. **b.** 35. **a.** Wdowŕstwo y ie-
- 30: go zálecenie 36.
- 31: Herezye przed końcem ŕwiátá 448. **a.** wiele má-
- 32: iá Chryŕtuŕow Támże.
- 33: Heretyckiego kákolu piéc znakow 70. **b.** iáko re-
- 34: formuiá koŕcioł 72. **b.** innego Bogá máią
- 35: 73. **a.** ízkody z nich iákie 73. **b.**
- 36: Heretycki ká-
- 37: kol godzili fię wyplewiác 73. **b.** penowác
- 38: kto nie każe herezyi 74. záchowánie z nimi
- 39: iákie być ma 75. 76. iáko im do zbáwienia
- 40: pomagác 76. iáko z nich pożytek brác 77.
- 41: **ab.** dla grzechow ie P. Bog dopuŕzcza 78. **a**
- 42: Herezye żadnego íwego ŕwiętego w kálendarzu
- 43: nie máią 65. **b**
- 44: Heretyckie rozboie y kradzieże 272. **a**
- 45: I.
- 46: **IEZVS** iáko roŕł w mądroŕci 45. **b**
- 47: Iednoŕ wiáry iáko fię trzyma 40. **a**
- 48: Iudaŕz był prawdziwym Apoŕtołem 528. **a**
- 49: K.
- 50: Káplánami czemu fię nie zwáli Apoŕtoło-
- 51: wie 595. **b**
- 52: Káplán czym roźny od Biskupá 607. **a.** toź
- 53: presbyter co káplán 608. **a**
- 54: Káplánŕstwo Chryŕtuŕowe ná krzyżu y ofiárá
- 55: zwierzchna y wnétrzna 173. **ab.** 174. **ab**
- 56: Káplánŕstwo Chryŕtuŕowe wedle Melchifede-
- 57: chá. nie był káplánem wedle Aaroná 156. **a**
- 58: roźnoŕ miedzy tym káplánŕstwem 156. **a**

- 59: Jam ChryŃtus káplán przez ługi łwe wi-
60: dome 156. **b.** przeniesione káplánłtwo ále
61: nie w niebo 157. **a**
62: Káplánłtwo ChryŃtułowe y ofiárá w kołciele
63: nowego zakonu 397. **b**
64: Káplán y ołtarz y ofiárá zá ł. Wáwrzyń-
65: cá 595. **ab**

strona: Ooood

- 1: Klafztory białogłówfkie w łtárym zakonie 36. **b**
2: Kołci łwiętych 440. **b.** pożytki z nich 441. **b.**
3: Kołciółá Boże^{ego} iedność czym łię łpaia 21. **ab**
4: Kołciół Boży czemu łię zowie łwięty 411. **a.** y
5: widomy iefł 412. **ab.** ná ziemi nie iefł z łá-
6: mych wybránych y przeyrzánych 409. **ab.**
7: widomy y wiadomy 412. **ab.** źli łá w nim
8: y dobrzy 410. **b**
9: Kołciółów budowanie iáko potrzebne y Bogu
10: miłe 453. **ab.** 455. **a.** połwiácánie ich y
11: pożytki iego 454. **a.** przywiley kołciółów
12: połwięcónych 455. **a.** dla ołtarzów koł-
13: cióły buduiá 455. **b.** ozdóbá ich y ochędo-
14: łtwo/ obliczność Boża w nich 456.
15: Kołciół Boży owczárnia 266. pierwey łię o
16: nim pyłác niź o łłowie Bożym 267. **a.** zná-
17: ki Kołciółá Bożego 267. **a**
18: Kołcielne kazánie nie iefł goła hiłtorya/ ále ł-
19: wiádectwo pewney prawdy ktorey káždy
20: winien wierzyć 248. **b**
21: Kołcielne niepokoie y zwycięłtwá 397. **a.** 398. **a**
22: Kołciół Boży ma ná łię cztery wiátry/ y przy-

- 23: równanie jego do korabii 63. **a**
- 24: do Kościoła wciekąc się po rozładunek do żywych
- 25: łędziow 228. **b**
- 26: Kościołem nikt nie gąrdzi iedno ten co pierwey
- 27: Chryftulem wzgąrdzi 629.
- 28: do Kościoła Boże^{go} ábo owczárnicy drzwiami
- 29: ieft Chryftus/ drzwi nie máią ktorzy domu
- 30: nie máią 268. **a**. 272. **a**
- 31: w Kościele BOżym kto ieft po trzech rzeczách
- 32: poznać 410. **a**. do miáftá przyrownány/ y
- 33: vczeltnictwo w nim 633. **ab**
- 34: Kościelni vrzędnicy záwieść nas nie mogą 628
- 35: práwá nam ftáwić mogą 629.
- 36: Kościół Boży do miáftá przyrownány/ w
- 37: ktorym łą cztery ftany czyniące łobie po-
- 38: moc 633. 634.
- 39: Kościół Boży iáko ieft winnicą 541. poźedł z
- 40: Ieruzálem łzczepił się w Rzymie/ ftámąd
- 41: do Polki łzczep ten przyniešion 542. **a**. cze-
- 42: mu się zowie Apoštołki Támże. **b**. win-
- 43: nicę po iągodzie poznać 542. cudzołozny
- 44: łzczep 543. **b**
- 45: od kościoła się nie odłączáć 481. **ab**
- 46: Kościołow budowanie 60. **a**
- 47: Kościelnych łług rozność 594. **a**
- 48: Krzyżá ś. drzewo czći godne 554. **ab**
- 49: Krzyż czyniony y málowány czemu czćim
- 50: 555. **b**. kto się krzyżem brzydzi.
- 51: zegnánie
- 52: Krzyżem ś. iáko dawne y pożyteczne 556. **a**

- 53: przy wŕzytych iest Sákrámentách Támże.
- 54: Kroleŕstwo Páná náfzego ná ziemi 397. **a**
- 55: Kroleŕstwo Páná Chryŕtuŕowe po zmartwych-
- 56: wŕtaniu 182.
- 57: Kroleŕstwo Chryŕtuŕowe ná ziemi iákie byŕo
- 58: 149. **a**. iáko ná Dawidowey ŕtolicy zásiadł
- 59: 149. **a**. Krolom ŕwieckim nie przeŕzkadzá-
- 60: ło 149. **a**. nie przyŕtało áby go P. Bog v-
- 61: żywał 149. **b**
- 62: L.
- 63: Látá od ŕtworzenia ŕwiátá do Chryŕtuŕá 25. **ab**
- 64: Lofy ná wybieranie wrzędnikow 529 **a**
- 65: M.
- 66: Maŕżeńŕstwo íákrámentem iest 48. trzy iego

Íkazy 47.

strona: Oooo2a

REGESTR.

- 1: Íkazy 47. wężel nie rozwiázany 48.
- 2: Márya mátká Boża nowa Iewá/ mátká ży-
- 3: wiących/ iáko łálki pełná 537. **ab**. dla cze-
- 4: go iey pozdrowienie powtarzamy 538.
- 5: miáła ŕlub czyŕtoŕci 539. 540. iáko ŕię wy-
- 6: chwalác ma 578. **b**.
- 7: iáko iá ŕtárzy ŕwięci
- 8: ŕlawiá/ á żaden iey heretyk nie ŕprzy-
- 9: ia 601. **b**
- 10: Męká Páná náfzego czemu táki obyczay odku-
- 11: pienia miáła 170. **a**. iákie w niey doŕyćczy-
- 12: nienie 171. **b**. iáká krwiá ludzká wblágác
- 13: ŕię Bog miał 171. czemu nam doczeŕne ka-

- 14: rǎnie zołtǎwuię 427. **b**. Proroctwǎ łtǎre o
- 15: niey 102. **a**. pożytki iey rozmyślǎnia 106. **a**
- 16: Moyzełz łam łwe piłmo o Chryłtułie wyłóżył
- 17: nǎ gorze Thabor 117. **b**
- 18: Moyzełzowe wltǎwy troiǎkie 311. **a**
- 19: Monǎrchia ǎbo iednorzędłtwo naleplzy rzǎd
- 20: 212. **a**
- 21: N.
- 22: Nǎturze dwie w Chryłtułie 21. 27. 396. 536.
- 23: czym rozna nǎturǎ od perłony 554. **ab**.
- 24: nǎturǎ ludzka w Chryłtułie nie ma perfo-
- 25: ny 535. **b**
- 26: O.
- 27: Obrǎzy w kołłciele dla czego 525. **a**
- 28: Obrǎzoborcy 440.
- 29: Obrzezǎnie dla czego dǎne/ przymierze Bozkie
- 30: przy nim 508. **a**. narody nǎ nic nie byly
- 31: winne/ dla czego ie Pan Chryłtus przy-
- 32: iǎł 509. **ab**
- 33: Odrodzenie nas y odnowienie 476. **ab**
- 34: Odlzczepiełtstwo czym rozne od kǎcerłtwǎ 410. **b**
- 35: Ofiǎrǎ nowego zakonu/ y co iełt włǎlnie ofiǎrǎ
- 36: 57. bez niey łwiǎt nigdy nie był 57. **b**. zgu
- 37: biwłzy iǎ/ zakon y kǎpłǎn y czełł włǎlnǎ
- 38: Bogu ginie 57. 58. trzy łzkody bez niey 58.
- 39: ǎ iǎko iey potrzebǎ 58. **b**
- 40: Ofiǎrǎ ma ofobno ciǎłǎ/ ofobno krew 157. **b**
- 41: pierwey ofiǎruiǎ toł pożywǎiǎ 157. **b**. La-
- 42: mǎnie y wylewǎnie iełt ofiǎrǎ Tǎmze. O-
- 43: fiǎrǎ zǎ drugie był moze 158. nǎ krzyżu

- 44: czym różna od terażnieyŹzey 158. **a**
- 45: Ofiárá nowego zakonu wftáwiona ná oftátniey
- 46: wieczerzy 155. **a**. czemu Pan nie rzekł: ia o-
- 47: fiáruię 155. **b**. czynić rozumie fię y ofiáro-
- 48: wác.
- 49: Ofiárá y kápłan póŹpołu chodzą/ nie
- 50: w niebie fą 156. **b**. ma pięć łztuk 157. **a**
- 51: Ofiáry łtare grzechu nie głádźiły 297. **b**. Chry-
- 52: łtus ich nie zgánił 617. **a**. ktore fię P. Bo-
- 53: gu podobáią 617. **b**
- 54: Opátrznóć Bozka około nas 67. 68.
- 55: O ofobách w Sákrámenćie ołtarzá 191. 192.
- 56: P.
- 57: Páłterze y robotnicy kośćiołá Bożego ktorzy fą
- 58: prawdziwi 87. **b**. iáko fię P. Bog z nimi
- 59: zmawia ná robotę 88. **a**
- 60: Pánieńłtwo y wdowłtwo 596. **b**
- 61: Páłterz ieden w kośćiele Kátholickim/ o tym
- 62: męczennikow łwiádectwo 213. **b**
- 63: w Piekłách co Pan Chryłtus czynił 183. **b**
- 64: w Piekle/ to iest w podziemnych łtronách mieśc
- 65: wiele 183. **a**
- 66: Piekłó zá grob źle rozumieią heretycy 182. 183. **a**

strona: Oooo2b

- 1: Pewność heretycka o zbáwieniu 403.
- 2: ná Piłmo żywe nie nátrą heretycy 229. **b**
- 3: do Piłmá rozumienia klucz iest wiárá 198. **b**.
- 4: 199. **ab**.
- 5: Piłmo ł. trudne 81. **a**. nie káždemu fię otwarza
- 6: 80. **b**. dla czego **trudue** [!] 81. **b**. hárdzi fię w

- 7: nim wichłą 82. **a**
- 8: w Piśmie ś. wiele rzeczy zamilczanych 496. **b.** y
- 9: dla czego 497. **b**
- 10: Piśmo ś. łkape w mowie 600. **b**
- 11: bez Piśmá Apoštołowie náukę zoftáwili 228. **a**
- 12: Piśmá rozumienie w kościele 199. **a**
- 13: Piśmo ś. ná co służy 197. **b**
- 14: Piotr ś. kámieniem 212. **ab.** Pogány przezeń
- 15: P. Bog wezwał 213. **a.** bez Piotrá iednego
- 16: rząd być nie może 213.
- 17: Piotrá ś. cztery przywileie 303. 304. wiáry nie
- 18: vtrácił gdy lię Páná Bogá záprzał 304. **a**
- 19: łtárfzy nád vczniámi 304. **a.** wodzem ná
- 20: łowieniu dułz ludzkich/ łzczęśliwy ná po-
- 21: łow 304. **b**
- 22: Piotr ś. kiedy záczył swoiey zwierzchności v-
- 23: rząd 528. **b**
- 24: Piotr ś. czym od inych Apoštołow róžny 607. **a**
- 25: Piotr ś. iáko ielt fundámentem y opoką kościo-
- 26: łá/ włáfnóć fundámentu 522. **ab.**
- 27: nie ná ie-
- 28: go wierze/ ále ná nim zbudowány kościoł
- 29: Támże.
- 30: Piotrowi lámemu klucze dáne/ y co znaczą 573.
- 31: **ab.** Piotr wieczny być muśi iáko y koś-
- 32: cioł 573. **b**
- 33: Pokłon przy brániu ciáłá Božego 411. **b**
- 34: Pokłon cíeleśny P. Bogu 443. **a.** 55. **a.**
- 35: Pośrzednicto Chryśtuśowe y iednánie 234.
- 36: náuká o nim kościelna 336. czworáki ie-

- 37: dnacz 234. **b.** iednacz co wżytko łam zá
- 38: łtronę płáci Pan Chryłtus 235. **ab**
- 39: Prorockie przepowiedánia wielki dowod praw-
- 40: dy wıętfzy niżli cudá 101. **b.** 104. **b**
- 41: z Prorockiego pífmá íákie dowody 197. **ab**
- 42: Przejrzene Boże ręku nie odeymuie 504. **a**
- 43: Przejrzene Bozkie nie bez śrzodkow/ dwa łku-
- 44: tki iego 588. **b** y błędy o nim 589. **a.** nie du-
- 45: fác mu íákobyfmy ie wiedzieli **b**
- 46: Przykazánie Bozkie może człowiek pełnić/ y mi-
- 47: łowác P. Bogá z cáłego łercá 361. **ab**
- 48: Przypowieści vżywánie v łtárych 79. **ab.** íáki
- 49: ich pożytek 8. **b**
- 50: Przyśięgę P. Bog. ludziom czynił 234. **a**
- 51: Pokuty trzy części 140. **a**
- 52: Pokutá przed chrztem y po chrzcie czym ro-
- 53: zna 126. **b.** 298. **a**
- 54: Pokutá íest łákráment w nowym zakonie 296. **b**
- 55: 297. **b.** czym róžny od chrztu 297. **b**
- 56: Pokutá ábo docześne karánie zá grzech 568. **b**
- 57: Pokuty przykłády w łwiętych 479. **a**
- 58: Prawdy nie máłz v tych co z liniey Apółtol-
- 59: łkiey nie idá 228. **b**
- 60: Prawdá íáko potrzebna 226. 227. głęboke zá-
- 61: kopána/ ktora napilnieyfza 227. á gdzie iey
- 62: łzukác około wiáry 228. **a**
- 63: Poświęcenie w żywoćie 677. **ab.** y przywilej
- 64: ich Támże.
- 65: Połtu wielkiego przyczyny 109. Apółtołowie
- 66: go vłtáwili 110. **b.** pożytki iego 111. **a.** Ray

- 67: nie poŝtem ŝtrácony 111. **b**.
- 68: Poŝláncy BOŝy wielką moc máią do odpuŝz-
- strona: Oooo2c
- 1: czenia grzechow 206. **b**
- 2: Poŝylnie porządne n vrząd koŝcielny 205. **b**
- 3: Poŝdliwoŝ y ŝklonnoŝ do grzechu nie ieŝt
- 4: grzechem 477. **a**
- 5: R.
- 6: Rd o czyŝtoŝci y vboŝtwie czym roŝna od
- 7: roŝkaznia 461. **b**
- 8: o Reliquich ŝ. y o koŝcich ich 439. 440.
- 9: Rzymŝki koŝcił Chryŝtuŝ raz przyętego ni-
- 10: gdy nie odmienił 10. **ab**
- 11: Rzymŝkie pnŝtwo poki trwa końcá ŝwit nie
- 12: bdŝie 447. **b**
- 13: od Rzymŝkiego Biŝkup dzielić ŝię/ toŝ ieŝt co
- 14: ŝię dzielić od koŝcił Chryŝtuŝowe⁸⁰ 214. **ab**
- 15: pod Rzymŝkim pnŝtwem czemu ŝię Chryŝtus
- 16: vrodzić chcił 25.
- 17: S
- 18: Skrmtow ŝtrych od nłŝyich roŝnoŝ 354. **b**
- 18: Sákrámenty dwie rzeczy czyni 297. **a**
- 19: Sákrámentow koŝcielnych y ŝli vŝywi 411. **b**
- 20: Sákrámentow nłŝyich od Moyŝelŝowych ro-
- 21: ŝnoŝ 17. b. 18. **b**
- 22: Sákrámentu Pnŝkiego pod iedn oŝob vŝy-
- 23: wnie iáko ŝię vmocnia 190. 191. 192.
- 24: Sákráment czym od ofiáry roŝny 283. **a**. 284.
- 25: w naboŝenŝtwie nie iedŝ nic coby ofiáro-
- 26: wnego nie było. zł drugiego ofiárowác

- 27: kto może/ ále brác y vzywác Sákrámentu
- 28: nie może 284. **a**
- 29: Sąd Boży fkoró po śmierci káždego 3. **ab**
- 30: Sądzić o náuce kto ma 435. **b**
- 31: Szátánow záklinácze 127. **b**. wiele ciał zá Chry-
- 32: ftufá męczyli 128. **a**. gorzey gdy dufzę opę-
- 33: ta 128. **b**. moc ich wielka 129. **a**
- 34: Skruchá co ieft y co w fobie ma 141. **ab**
- 35: Słowá nierozumiáne przyimuie P. Bog 150. **b**
- 36: Słowo Syn Boży iákie ieft/ y iáko rozumieć
- 37: początek Ewángeliey ś. Ianá 484. 485. 486
- 38: Sluby czyfłtości y inne Pánu Bogu czynio-
- 39: ne 652. 653. **ab**.
- 40: Sobotá co znaczyła/ y iáko P. Bog w nią od-
- 41: począł 389. **ab**. iáko ią kościół ná Nie-
- 42: dzielę odmienił 390. **a**
- 43: Spowiedź zámyka fię w fkrufze/ iáka była w
- 44: zakonie ftárym/ práwo ná nią 142. **a**. moc
- 45: w niey fádowa 142. **b**. Bog ią sam rofka-
- 46: zał 142. **b**. pożytki iey 143. **ab**. wftyd w
- 47: niey pożyteczny 143. **b**. wyliczanie grze-
- 48: chow iákie w niey 144. **a**
- 49: do Spowiedzi wftyd fzkodliwy 129. **b**. ná fpo-
- 50: wiedzi ludzie kwit z grzechow biorą 129. **b**
- 51: Spowiedzi náfzey figurá v Ianá ś. 27. **b**
- 52: Spráwiedliwość dwoiáka/ wedle wagi y wedle
- 53: doftoyności 89. **b**
- 54: Spráwiedliwość rozmáite ma rozumienie w pi
- 55: fmie ś. 310. ieft iedná zakonna y vczynko-
- 56: wa Philozophfka/ druga ferdeczna z wiá-

- 57: ry. czym różne od siebie/ iako się złączyć
- 58: mają 310. **b**
- 59: Świętą początek y koniec 447. **a**
- 60: Świętą godziną ostatnią iako się ma rozu-
- 61: mieć 25. **b**
- 62: Świętych wzywaniu z pokory 60. **b**. 595. **a**
- 63: Świętych przyczyny iako używamy 236. **b**
- 64: Święci wiedzą co się z nami dzieje/ rządzą y po

strona: Oooo2d

- 1: śmierci 560. **ab**. 635. **ab**.
- 2: cudą przy ich
- 3: grobach 561. **a**. pomocni nam są/ iako im
- 4: y my służym 636. **ab**
- 5: Święci w dom w który wchodzi błogosła-
- 6: wiństwo dają 579.
- 7: Święci[ci] którzy nie dostawali niebą 119. **a**
- 8: Świętą iako święcić 390. 391. 389.
- 9: Świętą kościół stawić może 390. **ab**.
- 10: Świec y gromnic czemu używamy y poświę-
- 11: camy 522. **ab**.
- 12: Świece prawdziwego słowa Bożego iako po-
- 13: znać 646. 647.
- 14: Sukcesyja kościelna 613. **b**
- 15: T.
- 16: Talenty co są 466. **a**. na trzy się części dzielą.
- 17: do Trojcy ś. wcieleniem Syna Bożego nic nie
- 18: przybywa 276. **b**. posiłek wiary o Troy-
- 19: cy ś. 276. **b**. 277. **a**. w rozmowy o Trojcy
- 20: ś. nie wdawać się z heretyki 277. **b**
- 21: Trojcy ś. na chrzcie Chrytułowym oznajmie-

- 22: nie 516. **a**
- 23: Trzy lekty próżno się z prawe^{go} Bogą chlubią/
24: Turecka/ Zydowska y heretycka 274. 275.
25: Trádyce bez piłmá. 229. **a**
- 26: V.
- 27: Vczynki dobre zaślugę máią/ otuchę y nádzieię
28: czynią 350. **a**. iáko im dufác y nie dufác/
29: iáko się z nich ćiefzyć y iáko się bać 350. **b**
- 30: 351. **a**.
- 31: dwie się rzeczy do nich schodzą 352. **a**
- 32: Vczynki w Chryśtuśie czynione wyśluguią ży-
33: wot wieczny. bez łálki Bożey czynić się nie
34: mogą 545. **ab**
- 35: Vczynki náłze iáko zaśluguią odpłátę 88. **b**. Ch-
36: ryśtus ie w nas czyni 89. **b**
- 37: Vmárli nie dzielą się z námi żywemi 381. **ab**. za-
38: kon przyrodzony miał o nie ftáráníe 381. **b**
- 39: zakon ftáry y piłmo ś. także 382. **ab**. zá v-
40: márle modlitwá y pożytek ie y 383. **a**. obro-
41: ná náuki o nieśmiertelności duźney 384.
42: Vłpráwiedliwienie nie ieft zaślóną od grze-
43: chow/ ále prawe oczyszczenie 348. **b**. 349. **a**.
44: nie ieft mniemána/ ále włafna z duźną zro-
45: flá 349. **a**
- 46: do Vłpráwiedliwienia co wádzi y przefzka-
47: dza 352. **ab**
- 48: Vłpráwiedliwienie grzeźne^{go} z łálki Bożey ieft/
49: ma wolność woley ludzkiej/ ma wiárę/
50: ma
51: boiaźń z tego czym P. Bog groźi 347. **ab**.

- 52: ma nadzieję y miłość y obrzydzenie grze-
 53: chow y używanie sakramentow 348. **ab**
 54: Wład nie ginie grzechem śmiertelnym 528. **a**
 55: Wład duchowny aby się o prawdzie każdy do-
 56: pytać mógł 435. **a**
 57: Władow świeckich powinność na pomoc duż
 58: ludzkich 305. **ab**. 307. **b**
 59: W.
 60: Wcielenia Chrystusowego przykłady 535. **b**
 61: Wiara może być bez miłości 546. a. na iakich
 62: jest fundamentach y iako trudna 558. **ab**.
 63: nie pyta się iako 568. **a**
 64: Wiara w Syna Bożego środek do zbawie-
 65: nia 263. **b**
 66: Wiara odmiata niepodobność 339. **b**

strona: 0003a

REGISTR.

- 1: Wiara z kazania/ a z piśmami potwierdze-
 2: nie 197. **b**
 3: Wiara nie ściaga się na pewność prywatną o-
 4: krom objawienia 56. **a**
 5: Wiara y wianie różne są 66. **a**. co czyni wielką
 6: wiarę Tamże.
 7: Wiara znowa z Panem Bogiem a czynki ro-
 8: botą 88. **b**.
 9: Wiara się nie bawi na pojedynkowej pewnoś-
 10: ci o zbawieniu 403. **a**
 11: Wiara cudza iako drugim pożyteczna 403. **b**.
 12: iako na chrzcie dzieciom służy 404. **a**
 13: Wiara nie jest wianiem/ jest fundament rzeczy

- 14: Ípodziewánych y przekonanie niewido-
15: mych 402. **ab**.
16: Wiará nález dwoygiem się świadectw wípie-
17: ra/ wnétrznym Duchá s. y zwierzchnym
18: kościelnym 247. **ab**
19: Wiará z kazania nie z písmá 248. **a**. zginęłyby
20: z písmem 249 **a**.
21: Wiary heretycy nie máią iedno obierki 404. **b**

strona: 00003b

- 1: Wiary nálezey pewność ná słowie Bożym y ná
2: świadectwie kościelnym 479. włańność
3: iey 480. **ab**
4: Wola nález wolna do złego y dobrego 491 **ab**
5: y dla czego nam daná iest 492. **a**
6: Z.
7: Zakon ftary ciężły był do wypełnienia 524.
8: Zakon ftary znioł z nas Pan Iezus 509. **b**
9: Zakonu ftarego od nowego różność 257 **a**.
10: 310. **b**. 229. **a**
11: Zakonu ftarego y iego cerymoniy nietrwá-
12: łość 389. **b**
13: Zásłepienie y zátwárdzenie nie ma się P. Bogu
14: przypisować 94. **ab**. co iest 95. **b**. dopuź-
15: cza ie P. Bog iáko karanie zá grzech 96 **a**.
16: náuki około zátwárdzenia 96. **a**
17: Zmartwychwítanie Páńłkie czemu ták mocno
18: vgruntowane 207. **ab**. 208. zowie się kro-
19: leńtwem w ktorym Pan iadł y pił z vczniá-
20: mi śwemi 207. **b**.